DEJINY

BINGHAMTONSK

SLOVÁKOV

ZA DOBU
ŠTYRIDSAŤ ROKOV

1879–1919

1900

Dejiny Binghamtonských Slovákov

ZA DOBU ŠTYRIDSAŤ ROKOV

1879--1919

Vydal:

SBOR 104. SLOVENSKEJ LIGY
v Binghamton, N. Y.

Sostavil IMRICH MAŽÁR

z poverenia literárného výboru sboru 104. Slov. Ligy, ktorého členmi sú:

Alois Barcaj, Imrich Mažár, Pavel Sasinek,
Štefan Búran, Michal Čermák, Štefan Zloch,
Florian Juriga, Ján Jankovíč, Matej Maxian.

1919

Tlačou Národnej Tlačiarne, Chicago, Ill.

F129
.B4D45
1919

LIBRARY OF CONGRESS
MAR 17 1997
GIFT

97-134869
ub05
04-01-97

PREDSLOVO.

Ako sa zrodila myšlienka písať "Dejiny Binghamtonských Slovákov"? V roku 1918 v mesiaci novembri, keď sa započala agitácia v Binghamtone za $20,000 sbierku (ktorá potom vzrástla až vyše $40,000.00), na slobodu československého národa, počas agitáčnych prednášok povedali sme, že po skončení tej sbierky bude vydaná "Zlatá Kniha", do ktorej budú zapísaní všetci, ktorí prispejú na túže sbierku.

Neskoršie zase prišlo vyzvanie od Kultúrneho Odboru Amerického Československého výboru, v ktorom sú žiadané Sbory Slov. Ligy, jako aj čísla a odbory slov. organizácií, aby si zaopatrily svoje historie pre museum česko-slovenskej revolúcie.

Následkom takýchto okolností nadišla myšlienka písať "Dejiny Binghamtonských Slovákov", v ktorých sú zahrnuté dejiny všetkých čísiel, odborov, sborov a vôbec všetkých česko-slovenských telies v Binghamtone. Berúc do povahy prekonané práce týchto organizácií, musíme priznať, že odkedy jestvujú slovenské spolky v Binghamtone, od tóho času tiež dátuje sa práca binghamtonských Slovákov za slobodu svojho národa.

Po čiastočnom sjednotení myšlienok ohľadom vydania Dejín Bingh. Slovákov mne pripadla úloha napísať časť "Včeobecných Dejín Binghamtonských Slovákov". Predvídajúc ťažkosti pri tejto práci, zdráhal som sa prijať na seba túto úlohu, veď písať dejiny doby štyridsiatych rokov, keď som ešte ani na svete nebol pri začiatku tejže doby, tým menej v Binghamtone, nezdala sa mi byť žiadna maličkosť, ale konečne, na naliehanie niektorých bratov z výboru a mojích priateľov, prijal som na seba túto úlohu a kliesnil som si cestu cez mnohé a veľké ťažkosti s týmto spojené.

Tieto dejiny sa začínajú od roku 1879 do r. 1919, teda za dobu 40 rokov. Keď by okolnosti dovolovaly tieto dejiny rozdeliť na štyri desať-ročné doby, tak by mohly byť rozdelené nasledovne: Prvá doba (1880—1890): začiatok Slovenskej kolónie v Binghamtone; druhá doba (1890—1900): zakladanie slovenských spolkov; tretia doba (1900—1910): začiatok slovenských divadiel, zakladanie náboženských osád a stavanie kostolov a obchodov; štvrtá doba (1910—1919): doba pokroku a národných prác, s výsledkom oslobodenia slovenského národa. Avšak okolnosti nedovolovaly podeliť tieto dejiny na takéto doby, preto sme ich podali tak, ako sa dialy a ako to okolnosti dovolovaly.

Pramene.

Za prvých desať rokov nenašiel som žiadnej písomnej pomôcky, ale bol som odkázaný výlučne na ústne podania, ktoré, v mnohých pádoch, boly indirektné a pochádzaly z druhých, ba až z tretích úst. Za dobu druhých desať rokov bolo síce už niečo zaznačené vo spolkových zápisnicách, ačpráve bolo to nedostatočné, ale predsa bola to už dosť dobrá pomoc. Za posledných dvadsať rokov mal som po ruke už mnoho rôznych pomôcok, za ktoré môžem ďakovať sám svojej opatrnosti, poneváč mal som zachovano mnoho ročníkov slovenských časopisov, rôznych výstrižkov, záznamov, štatistík a pod. Ale najhlavnejšou vecou bolo to, že osobne túto, bez mála 20 ročnú dobu, prežil som v Binghamtone, kde som bral účasť takmer vo všetkých slovenských verejných podujatiach.

S ústnym podaním ohľadom začiatku Slovenskej kolónie v Binghamtone boli mi najviacej napomocní a poslúžili mi informáciami nasledovní: Ján Štavnický, František Komáček, František Danek, Ján a Johanna Rozboril, Michal a Johanna Kocák, rodina Murínovcov, Pavel Júnoš, Ján Širhal, Ján Kocich, Anton Loffler, Vendelín Brunovský, Štefan Krňa, Štefan Pollak (listovne), Ján Mergeš, Andrej Horvatt, Jozef Balog, Rehor Juriga a mnoho iných, ktorí všetci nech príjmu na tomto mieste odomňa srdečnú vďaku.

Kritikom týchto dejín do pozornosti.

Vieme že podliehame kritike i s týmito dejinami. Kloníme hlavu pred správnou a spravodlivou kritikou. Avšak predsa už vopred chceme na niečo upozorniť naších kritikov. Pozrite si soznam pisateľov týchto dejín, tam uvidíte mená ľudí, ktorí sú všetci jednoduchí, bez vysokých škol vyškolení ľudia, sú to robotníci, ktorí každodenne očuvajú hmrot strojov v továrňach, a tieto dejiny sú napísané len po skončení každodennej práce, v dobe, keď iní ľudia už spali. Teda, prosíme, treba brať ohlad na to, že dejiny tieto skutočne pochádzajú z ľudu, že nie je to práca učených ľudí.

Komu by nepostačilo toto upozornenie, tomu pripomíname úrivok z istého divadelného predstavenia, v ktorom ochotníci spievajú. Príde ku ním Samko a povie im: "Mne sa tie vaše piesne nič neľúbia". Jeho bratia, ochotnici odpovedajú mu: "No, Samko, zaspievaj nám ty peknejšie". Samko im odpovie: "Ja ju ešte neviem, ale až sa ju naučím od starečka Eleazara".—Podobne i my hovoríme, a ešte ku tomu dodávame, že v najhoršom páde nech sú tieto Dejiny binghamtonských Slovákov dobré len do toho času, kým niekto nenapíše iné, lepšie dejiny.—

Konečne však dúfame, že náš ľud príjme toto skromné dielo s takou úprimnou vôlou, s jakou mu ho my podávame.

Dano v Binghamton, N. Y. dňa 18. októbra 1919, v deň výročia jednoho roku od prehlásenia česko-slovenskej neodvislosti; sto štyridsať-tri roky od prehlásenia neodvislosti Spojených Štátov Amerických.

—Imrich Mažár, sostaviteľ.

VŠEOBECNÉ DEJINY BINGHAMTONSKÝCH SLOVÁKOV ZA DOBU ŠTYRIDSAŤ ROKOV.
(1879—1919).

Napísal: **Imrich Mažár.**

Mesto Binghamton, N. Y.

Prv, než začneme písať "Dejiny binghamtonských Slovákov", chceme aspoň na krátko čitateľa oboznámiť s týmto mestom, ktoré požíva veľmi dobré meno, ako "pekné" a "čisté" mesto; a ktoré si tak veľmi oblúbili mnohí zo Slovákov, že si ho vyvolili za svoj domov.

Počiatok mesta Binghamtonu dátuje sa od roku 1800. Meno obdržalo dľa William Bingham (nar. r. 1752, zom. r. 1804), ktorý vlastnil štrnásťtisíc akrov zeme, z ktorej asi na šesťtisíc akroch rozprestiera sa terajšie mesto Binghamton.

Zakladateľom mesta bol General Joshua Whitney (nar. r. 1773, zom. r. 1844), ktorý bol agentom pre binghamtonove zeme, ktoré boly obývané Indianmi do roku 1786.

Roku 1800 v jaseň John C. Christopher postavil prvý dom na Water ulici blizo Court ulice, toto boly dve prvé ulice. A keď roku 1808 bol postavený most cez Chenango rieku, tak blízo toho mosta začalo sa stavanie domov a tak vznikla osada.

Roku 1813 plukovník William Rose z Connecticut založil prvú školu v Binghamtone.

Roku 1834 dedinka Binghamton bola inkorporovaná; Daniel S. Dickinson bol prvým prezidentom dediny.

Roku 1867 mesto Binghamton obdržalo výsadnú listinu (charter); Abel Bennet bol prvý mešťanosta (mayor) mesta Binghamtonu.

Mesto Binghamton najdeme na mape v okrese Broome, blízo južnej hranici a asi v polovici medzi východom a západom New Yorského štátu; leží v strede medzi mestámi New Yorkom a Buffalom. Z Binghamtonu možno dojsť do New Yorku za päť hodín; do Buffalo za štyri a pol hod.; do Syracuse za dve hodiny; do Albany za štyri hodiny; do Bostonu za osem hodín;; do Clevelandu za desať hodín; do Chicaga za šestnásť hodín. Tri rozdielne železničné trate sa schádzajú a vedú cez Binghamton; Erie, Lackawanna a Deleware & Hudson.

Dve rieky, Susquehanna a Chenango schádzajú sa v Binghamtone.

Binghamton je hlavným mestom okresu Broome; je obchodné stredisko južnej časti New Yorského štátu a Pennsylvanie; z pomedzi asi tridsiatych produktov, rôzného druhu, vyrábaných v Binghamtone, najhlavnejšie sú: cigare a obuv.

Takmer každé náboženské vyznanie a každá organizácia sú reprezentované v Binghamtone.

V Binghamtone je asi 47 kostolov; jedna High School; 15 verejných; 6 privátnych škôl; verejná knižnica; štátny ústav pre choromyslných; okresný dom; mestská nemocnica; dva ústavy pre siroty.

Dva najvyššie domy v Binghamtone sú: Kilmer (Press) Buiding, na dvanásť poschodí a Security Mutual Building, na desať poschodí.

Počet obyvateľstva mesta Binghamtonu, ktoré patri do druhej triedy, roku 1918 bol: 65,000. Mesto je rozdelené na trinásť wárd.

Slováci, ktorí tvoria asi sedem percentov obyvateľstva, jako i ini Slaviani, sú usadení v západnej časti mesta, v prvej warde.

Johnson City, N. Y., a Endicott, N. Y.

Ku predslovu "Dejin binghamtonských Slovákov" nutno je spomenúť aj tieto dve mestečka, v ktorých sa nachodia svetochyrné dielne na obuv: Endicott, Johnson Co. Väčšina binghamtonských Slovákov sú zamestnaní v týchto šustrovňach. A už i tá okolnosť núti nás toto tuná spomenúť, že začiatok týchto dvoch mestečiek, jako i začiatok Endicott, Johnson Co., patria do tej doby, do ktorej doby patrí aj začiatok binghamtonských Slovákov.

Asi jedna tretina z dvanásťtisíc zamestnancov Endicott, Johnson Co., bývajú v meste Binghamtone, ktoré je tri míle vzdialené od Johnson City.

Do roku 1915 mestečko Johnson City sa menovalo Lestershire, ktorí meno z úcty ku p. G. F. Johnsonovi bolo zmenené na meno "Johnson City".

Dedinka Lestershire bola inkorporovaná roku 1892, mala vtedy 300 obyvateľstva. Od roku 1888 bola v Lestershire továrňa vyrábajúca obuv Lester & Co.

Johnson City má zvláštne pouličné osvetlenie, za ktoré má čo ďakovať pánu Johnsonovi; na každých sto stôp vzdialenosti na obidvoch stranách Main ulice je železný stlp so štyrmi lampami, a každá lampa má za sto sviec svetla.

V Johnson City je päť veľkých továrni Endicott, Johnson kompánie, v týchto továrňach sú jedálne zariadené dľa najmodernejšieho spôsobu, kde robotníci dostávajú jedlá za malé poplatky; asi tisíc osôb je obslúženo behom jednej hodiny v jednej jedálni.

Endicott, Johnson Co. zariadila v Johnson City verejnú kúpelňu a tiež verejnú knižnicu pod menom "Your Home", (Váš Dom).

Slováci sa neusadlujú v Johnson City, poneváč je to blízo mesta Binghamtonu (tri míle), odkiaľ chodia alebo sa vozia do práce do Johnson City.

Endicott, N. Y.

Toto mestečko je vzdialené od Binghamtonu osem míl, od Johnson City päť míl.

Mestečko Endicott bolo založené roku 1901. Meno obdržalo dľa H. Endicott. Sú tam tiež veľké továrne, vyrábajúce obuv a kožiarne Endi-

cott, Johnson Co. Každý deň dva vlaky vezú robotníkov z Binghamtonu do Endicott.

Slováci začali sa usadzovať od samého začiatku do tohoto mestečka, tak, že teraz tvoria už dosť velkú slovenskú koloniu v Endicott.

Tieto dve mesta, Johnson City a Endicott, majú pred sebou veľkú budúcnosť. Rapídne vzrastajú a vzmáhajú sa, tak, že idú v ústrety spojeniu sa v jedno mesto. Toto všetko je následok práce "Endicott, Johnson & Workers". Táto spoločnosť všemožne sa stará na povznesení týchto miest a ich obyvateľstva, zariaďujúc pouličné osvetlenia, dláždenie ciest, ulíc, zariaďujúc parky, hrište, kúpelne, knižnice a pod.

Začiatok slovenskej kolónie v Binghamton, N. Y.

Prvý Slovák v Binghamtone roku 1879.

Dľa udania istej novinárskej zprávy, ktorá je potvrdená viacerými dôvodami, Ján Murín, Slovák zo šarišskej stolice, prvý prišiel zo Scranton, Pa., do Binghamton, N. Y., v roku 1879.

Roku 1881 prví traja Slováci z Gbelov, stolica nitranská, išli do Ameriky, a síce: Ján Švrček, Ignác Foriška a Ján Rozboril (Foit), avšak nevie sa o ních nič určitého či boli v Binghamtone.

Roku 1882 štyria Slováci z Gbelov vybrali sa do Ameriky, a síce: Tomáš Danek, Matej Širhal, František Prátt a Imrich Rúsek, rodák z Petrovej Vsy, ktorí boli aj v Binghamtone a pracovali na železničnej trati medzi Binghamtonom a Susquehanna, Pa. Asi po jednoročnom pobyte v Amerike traja z týchto štyroch Gbelanov vrátili sa do starej vlasti, a po krátkom čase zase prišli do Ameriky. Vo svojích rečiach o Binghamtone spomínali (dľa udania jejich rodín), že bývali v Binghamtone u Murínov, a potom si zase sami varievali v istej šande, Imrich Rúsek bol kuchárom. Tieto zprávy zhodujú sa jedna s druhou, a pravdivosť tohoto podania dosvedčuje ešte tá okolnosť, že vtedajší kanoník ostrihomský, Ján Juriga, rodák z Gbelov (strýko rev. Ferdiša Jurigu), zaslal do Ameriky týmto štyrom gbelanom "Výlevy", ktoré sa ešte teraz nachádzajú v Binghamtone u rodiny Širhalov.

Roku 1885, asi sedemdesiatpäť Slovákov bolo dovezeno z Pennsylvanie do Binghamtonu na "gravel train" (vlak vezúci štrk), ktorí boli robotníkmi na Lackawanna železničnej trati. Ale následkom srážky nákladného vlaku s týmto štrkovým vlakom, všetko bolo rozbité a zlámané; robotnéci sa rozišli a zostali z ních len asi štyria v Binghamtone, medzi ktorými bol aj Ján Štávnický, za ktorým potom prišla aj jeho rodina, a ktorý od tej doby, už 34 rokov, býva v Binghamtone. Kým ako jednotlivci, než prišly ženy za nimi, pracovali na železničnej trati, bývali cez leto na "D. L." koľaji v box káre. Denný plat mali $1.25. Potraviny kupovali v obchode, ktorý bol na Main ulici pri moste. Irćania ich považovali za divochov; nazývali ich "Wild People", ktorým nebolo dovoleno chodiť na poštu pre listy, ale jejich boss im nosieval listy z pošty.

V roku 1886 prišli do Binghamtonu: Alexander Horvátt, Nikolaj Rabco, Martin Komáček, Pavel Kocák, Tomáš Danek, a neskorej aj ro-

dina Komačkovcov. Clinton ulica bola vtedy len farmárskou cestou; stálo na nej len niekoľko malých farmárskych domov. Na mieste, kde teraz stojí Slov. Kat. Kostol, bol les, podobne bol les aj na Glenwood Avenue.

Roku 1887 prišlo do Binghamtonu už viacej Slovákov priamo zo starej vlasti, z Gbelov, kdežto do týchto čias Slováci neprichádzali do Binghamtonu priamo zo starej vlasti, ale z druhých miest amerických, najviacej zo štátu Pennsylvanie. V tomto roku prišli: Ján Rozboril, Rehor Majerčík, Michal Kocák, Johanna Rozboril, Katarína Rozboril a ešte niekoľko jednotlivcov, ktorí neostali v Binghamtone, ale odišli do iných miest. Týto novoprišlí Slováci našli v Binghamtone už usadených päť slovenských rodín a síce: Murínovcov, ktorí bývali na Wolcott ulici; Komačkovcov, ktorí bývali na Chapin ulici; Štavnickovcov, ktorí bývali na Cedar ulici; Horvattovcov, ktorí bývali na Main ulici a Rabcov, ktorí bývali na Water ulici.

Roku 1888 prišiel do Binghamtonu Tomáš Snopek, ktorého môžeme zaznačiť do historie ako prvého Slováka, ktorý sa oženil v Binghamtone, a Michal Kocák bol druhým, ktorý ho nasledoval.

V rokoch 1889 a 1892 prišly do Binghamtonu mnohé slovenské rodiny, ktoré patria medzi zakladateľov Binghamtonskej Slovenskej kolónie; jedni prišli sem direktne z kraju, kým iní zase prišli z druhých miest amerických, a síce: Michalkovci, Hurbanovci, Zaicovci, Kocichovci, Vodičkovci, Daňkovci, Brúnovský, Grňovci, Júnošovci, Polakovci, Lofflerovci, Jurigovci, Mergešovci, Balogovci, Kabátovci, Krátky, Ligošovci, Š. Hrušecký, Štelmák, Bičko, Pecha, T. Korčák.

Život prvých slovenských kolonistov v Binghamtone.

Okolo roku 1890 bola v Binghamtone už dost veľká slovenská kolónia. Mnohí Slováci boli zamestnaní na vonkove pri kopaní kanálov, iní zase v sklenárni, v sankovni, v cigarovňách a neskorej aj v šustrovni. Sklenárňa mala kompanický sklep na Thorp ulici, kde kupovali svoje potraviny všetky slovenské rodiny v tom čase. Na rohu Valnut a Clinton ulíc istý Hogan mal hostinec, kde Slováci chodili na pivo. Tento hostinský naučil sa povedať po slovensky "dobré zdraví", ktoré meno mu potom aj zostalo, pod ktorým ho ľudia poznali. Druhý hotel bol za kolajou na Charles ulici, kde bol hotelníkom istý Charles Smith, Slováci ho poznali pod menom "Charly", kde sa chodilo pre pivo do plecháčov (do dinerek). Pivo sa vtedy vážilo za 10c quarta. Uhlie sa vtedy mnoho nekupovalo, poneváč plné vagony s mäkkym uhlím stály na koľaji. Istý Edward Duffy, štorník, ktorý mal obchod na rohu Walnut a Clinton ulic, vozil Slovákom do domov potraviny. Binghamton Dairy Association na Water ulici bola prvá mliečarňa, ktorá dovážala Slovákom mlieko. Pri Downswille bola veľká "Pork Shop", kde Slováci kupovali mäso.

Slováci boli nenávideni Irčanmi.

Všetky reči, ktoré som počul od našich slovenských starých osadníkov zhodujú sa v tom, že Irčania, ktorí už pred Slovákmi boli v Bing-

hamtone, strašne nenávideli Slovákov; nadávali im rôznými menami; kameňami po ních hádzali; v zime, keď bol sňah, nebolo možno slovenskej žene ani von ísť, sňahové gule len tak lietaly, nemohly ísť ani do obchodu nakupovať si svoje potraviny, takže obchodník im to musel priviesť do domov. Keď Slovák išiel pre pivo a postavil si na báru plecháč, ktorý, keď hostinský naplnil a náš Slovák sa v tom čase niekam obzrel, plecháč hneď bol ztratený. Alebo keď Slovák išiel po ulici a stretli ho Ajriši, hneď do neho zavadili bez príčiny, následkom tohoto Slováci sa držali pohromade a schádzali sa spoločne vo svojích bytoch.

Toto nenávidenie Slovákov od Irčanov však netrvalo dlho, bo keď títo videli že Slováci sú usilovní, barsjakej práce schopní ľudia; keď slovenské dietky začaly chodiť do školy s jejich dietkami; keď Slováci počali aj do irského kostola chodiť a zvlášť na krsty nosiť a sobášiť sa: tak pomaly mizlo nenávidenie Slovákov.

Slováci pri kopaní základov šustrovne.

Roku 1888 bola založená spoločnosť Lester & Co., vyrábatelia obuve, ktorí mali šustrovňu na rohu Henry a Washington ulíc, v ktorej niektorí zo Slovákov pracovali. Ján Rozboril a Rehor Majerčík dostali tam prví prácu následkom znalosti nemeckej reči, s ktorou boli sa vstave dohovoriť s bosmi.

Roku 1889 bolo započaté kopanie základov šustrovne na Corliss ave. Lestershire, N. Y. (teraz Johnson City), z ktorej šustrovne povstaly terajšie svetochýrne továrne ENDICOTT, JOHNSON CO. Pri kopaní týchto základov boli zamestnaní nasledovní Slováci: Ján Kocich, Gačpar Šebesta, Martin Zaic, Rehor Majerčík, Ján Krňa, Florian Hrazdil, Martin Kabát, Gašpar Kabát, Martin Kral. Hyblík.

Prví Slováci, ktorí vlastnili domy.

Roku 1890, keď šustrovňa sa presťahovala z Binghamtonu do Lestershiru, pre tých, ktorí vlastnili tam domy, bolo snadnejšie dostať prácu v šustrovni, preto naši dvaja Slováci, a síce: Ján Rozboril a Štefan Pollák, dali sa do práce a postavili si vlastnoručne dom na dvoje bývanie na Hudson ulici v Lestershire, roku 1891. Tak títo dvaja sú prvými Slovákmi, ktorí vlastnili svoje domy, a ešte ku tomu sami si ich zrobili. Roku 1893 tiež Majerčikovci kúpili si dom v Lestershire.

V Binghamtone prvým vlastniteľom domu zo Slovákov bol Ján Juriga, asi r. 1895 vlastnil dom na 104 Clinton St.; potom Tomáš Snopek na Hudson St.; Martin Zaic na Phelps St., a tak potom Slováci začali kupovať a stavať si svoje domy, takže dnes, po dvadsaťpäť rokoch, mnohé ulice sú celé obýdlené Slovákmi, ktorí vlastnia svoje pekné a úhladné domy.

Jedonásť svadbí v jednom roku.

Roku 1892 slovenská mládež začala sa ženiť, takže jedonásť svadbí bolo v tomto roku. Poženili sa nasledovní: Tomáš Snopek, Michal Kocák, Lenhart Krátky, Rehor Majerčík, Martin Zaic, Štefan Kocich,

Anton Loffler, Florian Malíšek, Vendelin Brúnovský, Michal Bolebruch, Jozef Drahoš, Andrej Ligoš.

Vzájomnosť Slovákov.

Anton Loffler, jeden z tých starých kolonistov mi hovoril: "Takej sjednotenosti medzi Slovákmi snáď nikde, nikdy nebolo, ani nebude, aká bola v tom čase medzi Slovákmi v Binghamtone. Či sme mali radosť alebo žiaľ, vždy sme sa spolu schádzali. Keď bola svatba alebo krstenie, boli sme tam vždy všetci; keď r. 1892 istý 19ročný mladík, rodák zo Svätého Jána, bol zabitý pri kopaní kanálov, tiež sme boli všetci na jeho pohrabe".

V tomto čase tiež zastihlo nešťastie dvoch Slovákov, a síce: roku 1891 Ján Kabát utratil ľavú ruku, a roku 1892 zase utratil pravú ruku Tomáš Snopek.

Pokrok binghamtonských Slovákov.

Prv, než začaly dochodiť do Binghamtonu slovenské noviny, niektorí Slováci odberali nemecké noviny, ktoré vychádzaly v Syracuse, N. Y. Roku 1892, už prichádzaly do Binghamtonu aj slovenské noviny, a síce Amerikánsko Slovenské Noviny a Slovák v Amerike. Slov. v Amer. doniesol Zlinský, i "Rarášeka". Prvým jednateľom slovenských novín bol: Anton Loffler. Pokrokového ducha už vtedy bolo badať u binghamtonských Slovákov. Ján Rozboril bol prvým, ktorý začal Slovákom vysvetlovať potrebu amerických zvykov a čítanie anglických novín, v tom čase vychádzal v Binghamtone Leader a Republican. Hovorí sa, že Ján Rozboril robil obdiv medzi robotníkmi skrze jeho organizačnú a vzdelávajúcu prácu. Pokrok tento trochu bol hatený následkom častého sťahovania sa niektorých Slovákov, a tiež následkom nešťastnej pijatiky, ktorá sa u niektorých stala zlozvykom.

Nebohý Tomáš Danek bol prvým Slovákom, ktorý, ako znalec, kládol rúry do kanálov.

Začiatok slovenských spolkov v Binghamtone.

Veliký slovenský myslitel' a básnik, Michal Miloslav Hodža, vo svojom "Dobrom slove" hovorí: "Len spolkami dajú sa veľké veci docieliť."

A Štefan Moyses, veliký náš biskup pri otváraní Matice Slovenskej povedal: "Spojme v jedno srdce a v jednu dušu celý národ, len spojenými silami dojdeme cieľa".

Binghamtonskí Slováci, keď ich bolo už dost hodný počet, začali tiež premýšlať a dajakom spolkovom spojení; a keď ešte ku tomu čitali v slov. novinách, že v druhých mestách amerických už jestvujú slov. spolky, tak sa odhodlali tiež ku založeniu slov. spolku v Binghamtone.

Prvý slovenský spolok v Binghamtone.

Prvým slovenským spolkom v Binghamtone bol, 92. odbor Národného Slovenského spolku, ktorý bol založený v septembri roku 1892, a ktorý zahrňoval v sebe všetkých popredných Slovákov v Binghamtone.

Tento spolok hral veľmi vážnu rolu v tehdajšom živote binghamtonských Slovákov: Prvá Slovenská Hudba bola založená cestou tohto spolku; prvú slovenskú zábavu v Binghamtone odbýval tento spolok; Slovenská Muzikantská Halla, jediná miestnosť slovenská v tom čase, bola dvakrát zachránená, aby sa nedostala do rúk neslovákovi, následkom peňažnej pôžičky 92. odboru Nár. Slov. Spolku.

Druhým slovenským spolkom v Binghamtone bolo číslo 166. I. Kat. Slov. Jednoty, založené roku 1894. Po založení tohto spolku, nastalo medzi Slovákmi nedorozumenie, ktoré sa dá ľahko vysvetliť tým, keď spomenieme, že v tom čase boly veľké boje medzi organizáciami Nár. Slov. Spolku a Kat. Slov. Jednotou, ako nám to staré noviny a kalendáre z tých rokov dosvedčujú. A obyčajne vždy miestné spolky sa riadľa vo všetkom dľa Hl. Úradov svojich organizácií; keď hl. úradnictvo slov. organizácií nažíva medzi sebou vo svornosti alebo v nesváre, tak je to potom podobne i medzi miestnými spolkami. Ale naší statní Slováci binghamtonskí v krátkom čase sa uzrozumeli, a slovenské spolky nažívaly v láske a svornosti medzi sebou, pracujúc každý dľa svojho cieľa a spôsobu.

V roku 1897 už aj slovenské ženy začaly sa organizovať a založily 45. Odbor Živeny a číslo 61. Kat. Slov. Ženskej Jednoty.

V roku 1897 tiež slovenskí evanjelíci založili číslo 34. Evanjelickej Slovenskej Jednoty. Toto je päť najstarších slovenských spolkov v Binghamtone. Podrobnosti o týchto spolkoch, jako i o všetkých iných spolkoch sú opísané v spolkových dejinách tejto knihe.

Po založení slovenských spolkov život binghamtonských Slovákov počal byť živší a rezkejší, poneváč každý z týchto spolkov snažil sa dať na javo dajakým spôsobom, že žije. Boly odbývané rôzne zábavy, výlety a slavnosti, na ktoré sa spolky navzájom vždy povolávaly. Konečne aj slovenská mládež v Binghamtone začala sa organizovať tým cieľom, učiť, vzdelavať a pokračovať ku pokroku, následkom tohto v Binghamtone započalo sa usporadovanie slovenských divadiel.

Hej, Slováci!

Za celú dobu, odkedy Slováci bývaju v Binghamtone, nebolo snáď slavnosti alebo dajakej zábavy, kde by nebola spievaná pieseň "Hej, Slováci!". Všetky slovenské dietky ju znaju spievať, preto dávame jej miesta i v týchto dejinách. A aby slovenské dietky, v Amerike vyškolené, dobre mohly porozumeť slová a výrazy v tejto piesni, preto ju podaváme aj v anglickej reči.

The All-Slavs Hymn, "Hej, Slovane".

Hej, Slováci! ešte naša slovenská reč žije,
Dokiaľ naše verné srdce za náš národ bije:
Žije, žije duch slovenský, bude žiť na veky,
Hrom a peklo! márne vaše proti nám sú vzteky.

Hey, Slavonians, be ye mindful that our tongue dies never,
While our faithful hearts are beating for the nation ever;
Live, long live the Slavic language, sounding through the ages,
Thunder rolling, wrath eternal! Vain our foeman rages.

Jazyka dar sveril nám Boh, Boh náš hromovládny.
Nesmie nám ho teda vyrvať na tom svete žiadny.
I nechže je koľko ľudí, toľko čertov v svete,
Boh je s nami; kto proti nám, toho Perun zmetie.

I nechže sa aj nad nami hrozná búra vznesie,
Skala puká, dub sa láme a zem nech sa trasie:
My stojíme stále, pevne, ako múry hradné!
Čierna zem pohltni toho, kto odstúpi zradne!

S. Tomášik.

'Tis the gift our God entrusted, God the lord of thunder,
Therefore who on earth can wrest it from our lives asunder?
Though our foes, like hosts of darkness, in proud ranks are swelling,
God is with us: fall upon them, Perun all-dispelling.

Though against us clouds are looming, mighty storms impending,
Rocks destroying, strong oaks cleaving, earth's foundations rending,
Firm we stand as castle ramparts, tongue and homeland shielding;
May the earthquake seize the dastard who would dream of yielding!

Translated by Francis P. Marchant.
(From "The Czechoslovak Review," Dec. 1918.)

Prvé slovenské divadlá v Binghamton, N. Y.

Roku 1901 Matej Rozboril a Štefan Vávra, rodáci zo Gbelov, sorganizovali a sdružili slovenskú mládež, založili "Divadelnú Spoločnosť", ktorá mala cieľ učiť a hrávať slovenské divadlá.

Prvá zápisnica tejto Divadelnej Spoločnosti má dátum 15. december 1901 a zneje nasledovne: "Za peknú a chvályhodnú vec uznali, p. Matej Rozboril a p. Štefan Vávra, že či by sa dala tuná v Binghamtone založiť "Divadelná Spoločnosť". A tak sa aj stalo. Divadelná Spoločnosť sa založila, a síce s tou podmienkou, že polovičný osoh bude na "kostolný fond". Vstupné do Divadelnej Spoločnosti je 50 centov".

"Ochotníci sú nasledovní: Martin Hutta, Izidor Stanek, Vendelin Danek, Anna Kollár, Katarína Juriga, Mária Konečný, Veronika Adamec, Štefan Vávra, a Matej Rozboril, cvičiteľ divadla.

Rok 1902.

Spomenutí ochotníci zahrali prvé divadlo v Muzikanskej Miestnosti na Elm ulici, dňa 18. januára 1902, a síce: "Diabol v raji manželskom".

Druhé divadlo, "Za živa v nebi", bolo odbývané dňa 15. novembra 1902; Ochotníci boli nasledovní: Martin Hutta, Vendelin Danek, Martin Vávra, Ján Júnoš, Mária Konečný, Rózi Čarský, Johanna Rozboril; Matej Rozboril riaditeľ.

Treté divadlo, "Betlehem pastieru", bolo sohraté dvakrát, a síce: 24. a 31. decembra 1902. V tomto divadle účinkovali nasledovní: Mária Blaha, Tomáš Snopek, Imrich Konečný, Jozef Brúsil, Ján Vávra, Vendelin Danek, Matej Michálek, Ľudmila Martinkovič, Štefan Mokrohaj-

ský, Ján Kabát, František Danek, Lenhart Krátky, Mária Danek, Mária Rozboril, Mária Kabát, Rozália Pollák; Matej Rozboril riaditel'.

Zápisnica o tomto hovorí, že z divadla "Betlehem pastieru" bol čistý osoh $25.00, ktoré peniaze od riaditel'a Mateja Rozboril odobral výbor s nasledovnou poznámkou: Hor sa k činu, nemeškajme, a dopredu pospiechajme; Na zdar Betlehemská Chasa, a Slovenská Banda! To volá predseda kostolného fondu i s celým výborom, podpísaní: Michal Kocák pokladník, Štefan Krňa účtovník. (Poznámka pisatel'a: Predsedom kostolného fondu bol v ten čas Matej Rozboril).

Povodeň v Binghamtone.

Dňa 2. marca 1902 bola vel'ká povodeň, následkom vyliatia rieky Chenango. Voda istým potokom, ktorý tečie cez prvú wardu, zaplavila celú dolinu prvej wardy, tak že to nešťastie zasiahlo mnohé slovenské rodiny, ktoré sa musely zachrániť útekom von z domov. Muzikanská Halla bola až do pol okien naplnená vodou. L'udia museli sa na člnkoch plavit po uliciach.

Podobná povodeň bola dňa 2. marca 1910.

Rok 1903.

V tomto roku dňa 28. marca bol založený Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol v Binghamtone, ktorý sbor svojou činnosťou mnoho prispel ku zveladeniu celku binghamtonskej Slovače. (Viď dejiny sboru 36 T. S. J. S.).

V mesiaci októbri roku 1903 Rev. Rupert Rehák, rodák zo Smolinského, nitranská stolica, začal svoje blahodarné, avšak len za krátky čas trvajúce, účinkovanie medzi binghamtonskými Slovákmi.

Bol on prvým farárom kat. slov. osady Sv. Cyrilla a Methoda. Ako dobrý Slovák a národovec neuspokojil sa so svojou prácou len v kostole, ale išiel medzi l'ud; shromáždil mládež pospolu; učil divadlá a spevy; bol výborným spevákom a učitel'om spevu. Vel'mi milá rozpomienka na tie zašlé časy! Vtedy všetci Slováci boli sme ako jedna rodina; neznali sme žiadných rostržiek. Keď bola svatba alebo krštenie, father Rehák bol medzi nami. Pri takej príležitosti so staršími začal vážny rozhovor; s mládežou zase si zaspieval.

Uplynulo od vtedy už pätnásť rokov, ale ešte si mnohé veci pamätam z jeho slov. Bolo to asi v mesiaci oktobri 1903, keď pri istej príležitosti bolo nás niekol'ko mladíkov pospolu s father Rehákom; mali sme rozhovor o našom slovenskom národe a o jeho utiskovaní a prenasledovaní v starom kraji; a rev. Rehák hovoril: "My Slováci, mali by sme prestať byť katolíkmi aspoň len na chvílu; naším slovenským poslancom dali by sme znať, aby sa v ten čas nesúčastnili zasedania v sneme, a vtedy hodiť bombu tam do tých prenasledovatel'ov slovenského národa".

Rev. Rehák už vtedy prizvukoval česko-slovenskú vzájomnosť, že mali by sme sa spojiť s Čechmi, poneváč nás Slovákov je málo. Bol on obl'ubeným človekom nielen u Slovákov, ale aj u Amerikánov. Vel'mi rýchle naučil sa anglickú reč.

Dňa 24. decembra 1903 Divadelná Spoločnosť sohrala divadlo "Betlehem pastierov". V hre účinkovali tí istí ochotníci, čo boli v roku 1902, v tom samom divadle. Na tomto divadle bol prítomný už aj rev. R. Rehák. Čistý zisk z divadla bol $62.00.

Rok 1904.

V tomto roku boly vydržiavané divadlá už pod riaditeľstvom rev. Reháka, ktoré on mládež nacvičil.

Dňa 11. februára 1904, bolo vydržiavané prvé divadlo "Strýdža zpod hája" pod riaditeľstvom rev. Reháka. Hercami v tomto divadle boli nasledovní: Štefan Mokrohajský, Imrich Konečný, Imrich Mažár, Leo Švrček, Ján Petráš, Teodor Dúbrava, Mária Húbek, Mária Rozboril, Mária Lehocký, Jozef Vodička, Antonia Rozboril, Mária Kabát, Mária Blaha, Anna Urban, Ľudmila Kocich.

Za krátky čas po tomto, zase bolo usporiadané druhé divadlo, a síce: "Rozmajrín", v ktorom účinkovali, myslím, všetci ochotníci čo i v prvom, nakoľko soznamu mien hercov z tohoto druhého divadla nemožno nikde najsť.

Pamätným tiež ostane "Koncert", ktorý usporiadal rev. Rehák, asi v mesiaci marci 1904. Nacvičil mládež rôznym slovenským piesňam. Na tom koncerte boly spievané dve slovenské piesne, dve české, dve slovinské, dve poľské, dve horvatské a ruská hymna.

Pri tejto príležitosti, ako rozpomienku z roku 1904 na Rev. Ruperta Reháka podávam tuná niektoré z tých piesní, ktoré on nacvičil slovenskú mládež v Binghamtone:

Slovenské.

1.

Nechodievaj dievča z rána, z rána do rosy, z rána do rosy;
Lebo sa ti kasanička celá zarosí, celá zarosí.

2.

Never že mu never, ani že mu never,
pokiaľ ti neklakne, pred oltár na kameň,
pokiaľ ti neklakne, pred oltár na kameň.

Až keď ti on klakne a zdvihne dva prsty,
potom môžeš vedeť, že je on tvoj istý,
potom môžeš vedeť, že je on tvoj istý.

3.

Bola jedna hrdlička, bola jedna hrdlička;
Chovala Sokolíčka — chovala Sokolíčka.
Chovala ho sedem let, chovala ho sedem let,
a na ôsmy letel preč — a na ôsmy letel preč.

4.

Nebanovala bych, ej, keďbych nemusela;
kebych ťa šuhajko rada nevidela,
kebych ťa šuhajko rada nevidela.

5.

Duhopol duhopol, duhopolská rieka;
nejedno dievčatko, pre teba šuhajko narieka.

6.

Boleráz, boleráz, zelený boleráz,
Prenocuj, šuhajko, prenocuj ty u nás.

Veď ja prenocujem, sivá holubička,
Len ma potom zobuď, keď výnde zornička.

Zornička vychodí, milá ma nebudí.
A to všetko preto, že ma rada vidí.

7.

Elena, Elena, rada si ma mala:
Nech ťa Pán Boh skára, že si ma nehala!

Na Nitrianskom zámku, zvony vyzváňajú;
Poďme, chlapci, poďme! Na zboj nás volajú.

8.

Ej, lepšie na doline, ako na rovine;
Hora ťa počuje, nič nevyžaluje.

Ej, keď sa moje ovce, po poli rozpasú:
Len na ne zahvízdnem, zvončeky zatrasú.

9.

Hojže, Bože — jak to bolí — keď sa junač roztratí,
na tom širom sveta poli — na chlebovej postati.
Každý svojou pošiel stranou — hnaný žitia nevoľou,
v osamelých sa havranov — zmenil krdel sokolov.

10.

Česká.

Kde domov můj, kde domov můj?
Voda hučí po lučinách,
Bory šumí po skalinách,
V sadě stkví se jara květ,
Zemský ráj to na pohled:
A to je ta krásná země,
Země česká, domov můj!

11.

Poľská.

Bože, coš Polskú przes tak ličné vieki,
otačal blaskiem potegi i chvali;
Což jú zaslanial tarča tvej opieki,
od neščešč ktore pognebič ju chciali:
Przed tvé oltarze zanosim blaganie,
Ojčinu volnú rač nam vračič Panie.

12.

Chorvatská.

Ljepa naša domovino, oj junaška zemje mila,
starej slave djedovino, da bi varda častná bila:
Mila kano si nam slavná, mila si nam ti jediná,
milá kuda si nam ravná, mila kuda si plánivá.

13.

Bez tebe draga ljubezna, nemorem živet — nemorem živet —
bez tebe draga ljubezna, nemorem živet — morem mret:
Ti si moja milka moja — ti si moja milka moja —
ti si moja, ja som tvoj.
Za jeden časak radosti — ja zdal by život — ja zdal by život —
za jeden časak radosti — ja zdal by život — život svoj:
Ti si moja milka moja — ti si moja milka moja —
ti si moja — ja som tvoj.

14.

Ruská.

Bože carja chrani, silnoj državnoj,
carstvuj na slavu, na slavu nám;
carstvuj na strach vragam, car pravoslavný,
Bože, Bože carja chráni.

15.

Slovinské.

Naprej zastava slave! Na boj junaška kri!
Za blagor očetnjave, Naj puška govori.
Z orožjem in desnico, Nesimo vragu grom,
Zapisat v kri pravico, ki tirjajo naš dmo.
Naprej atd'.

Draga mati je prosila, Roke okol vrata vila,
Je plakala moja mila: Tu ostani ljubi moj!
S Bogem mati, ljubca zdrava, Mati mi je očetnjava,
Ljubca moja čast' i slava, Ajdmo, ajdmo se nie v boj!
Naprej atd'.

16.

Po jezeru bliz Triglava čolnič plava zemtertje,
v čolnu glasno se prepeva, da odmeva od gore,
mile teče po dolinach, in planinach sve hude —
ker se čujo pesen mojó, vsaka svojo žvergule.

Ribam serca vsem igrajo, da skaklaju nad vodô:
ševaloví šepotajo, in šumljajo sned sabó.
Tukaj slava vence vije, serce bije nam gorkó,
Čujte gore in bregovi, da sinovi Slave smo!

Po jednoročnom pobyte v Amerike, dňa 1. aug. 1904 Rev. K. Rehák opustil Binghamton a vrátil sa spiatky do Maria Zella, odkiaľ bol prišiel. Pred svojím odchodom hovorieval, že neodíde prv, dokiaľ nezaopatrí svojho nástupcu, dobrého Slováka. A skutočne aj zaopatril v osobe Rev. Jozefa Pospecha, rodáka za Skalice.

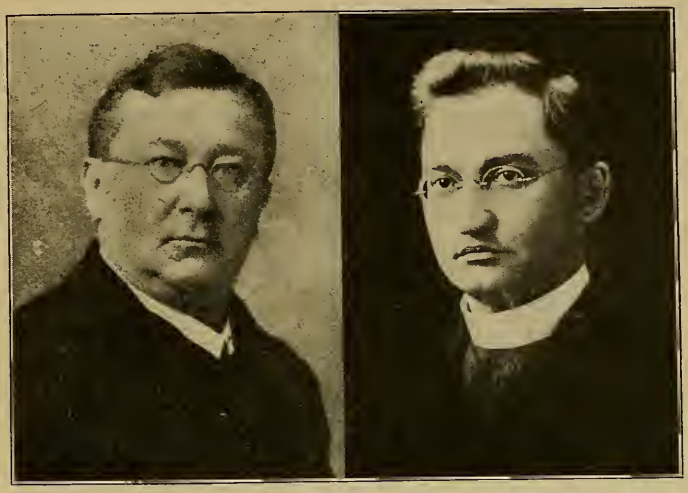

Rev. Rupert Rehák a Jozef Pospech, prví slovenskí farári v Binghamton, N. Y.

Rev. Jozef Pospech v Binghamton, N. Y. (1904—1907)

Roku 1904 dňa 10. júla, prišiel do Binghamtona Rev. Jozef Pospech, rodák zo Skalice, ako nástupca Rev. Ruperta Reháka v Kat. Slov. Osade. Jeho účinkovanie ako kňaza zo stránky náboženskej neidem tuná spomínať, to patrí do dejin patričnej Kat. Slov. Osady, avšak spomeniem tu jeho účinkovanie ako kňaza Slováka-národovca.

Rev. Jozef Pospech bol človekom tichým a skromným, a taká jeho práca tiež bola. Hneď v prvom roku svojho účinkovania v Binghamtone začal organizovať mládež a založil Katolícku Slovenskú Besedu, ktorá mala veľmi vznešený cieľ, ako: pestovať svoju materinskú reč; čítanie slovenských kníh a novín; usporiadovať divadelné predstavenia, prednášky; cvičiť sa vo slovenskom pravopise, vo slovenskom speve atď. A táto osvetová práca skutočne sa darila. Bolo usporiadané veľké množstvo slov. divadiel. O vykonanej práci tejto Besedy viď Dejiny Katolickej Slovenskej Besedy .

Pomocou tejto besedy rev. Jozef Pospech založil spoločnosť Rim. Kat. Slov. Dvorany, ktorá dvorana slúži až do teraz (1919) binghamtonskej Slovači ako spolková miestnosť.

Po trojročnom pobyte v Binghamtone, behom ktorého času bol postavený pod jeho správou kostol, fara a dvorana; a po istej vzbure, kto-

rá povstala proti nemu vo farnosti, rev. Jozef Pospech opustil Binghamton v mesiaci marci roku 1907.

Účinkovanie Rev. Jána Porubského v Binghamtone. (1907—1917).

Rev. Ján Porubský bol známy binghamtončanom ešte pred rokom 1907 následkom jeho písania rôzných článkov v slov. novinách, tiež z času na čas zavítal do Binghamtonu, a že si binghamtončanov obľúbil, nasvedčuje o tom aj nasledovný opis Kat. Slov. Kongressu:

Slovenská výprava z Binghamtonu na Slov. Kat. Kongress.

Roku 1906. keď bol 3. septembra Kat. Slov. Kongress vo Wilkes-Barre, Pa., ktorého zvolavateľom bol rev. Ján Porubský, na ktorom kongresse binghamtončania brali účasť vo veľkom počte; rev. Porubský, nemohúc osobne byť na tom kongresse, telefonicky postaral sa o to, "Aby binghamtončanom bola venovaná zvláštna pozornosť."

Nasledovní Binghamtončania brali účast na kongresse: Štefan Torony, Štefan Mrlák, Štefan Krutý, Florian Hutta, Martin Hutta, Štefan Vávra, Štefan Mokrohajský, Ján Mihal, Ján Cicák, Izidor Stanek, Štefan Banovič, Rev. Ponikvar, Florian Juriga, Jozef Hurban, Michal Kocák, Marek Zámečník.

A títo Binghamtončania, "Chýrní Nitrančania", aj sami upútali na seba pozornosť obecenstva, keď zaspievali spoločne niektoré slov. piesne. Rev. Pavel Lisický, ktorý sedel pri vedľajšom stole, keď počul spev našich Binghamtončanov, pristúpil bližšie ku ním a pýtal sa ich odkiaľ sú, zdalo sa mu známe "Nitranské nárečie", keď sa doznal, že sú to Nitrania, z ktorých mnohí boli z Osuského, zvolal: "Však vy ste vápenníci". A keď sa títo zase doznali odkiaľ je Rev. Lisický, odpovedali mu: "Však vy šte väčši vápenník". Darmo volali rev. Lisického k inému stolu, on ostal s našimi Binghamtončanmi pri jednom stole, a ešte veselejšie si zaspievali, takže po chvíli celá spoločnosť bola pristúpila okolo Binghamtončanov. A vtedy začali sa tam niektori spytovať, že čo to za ľudia, odkiaľ? Druhí zase im odpovedali, že "to sú Nitrania, ktorí sú tak smelí, že sa nikoho neboja!" A keď potom neskoršie povstali zpoza stola a šli ku báre, zase im všetci urobili miesto, takže zaujali celú báru; vtedy zase bolo počuť hovoriť: "Vidíš, však som ti povedal, že tí Nitrania sú smelí ľudia, kde prídu, všade sú smelí a všetko zaujmú".

Rok 1907.
Indignačná schôdza v Binghamton, N. Y.

Roku 1907, keď Rev. Hlinka a Rev. Juriga boli prenasledovaní v starom kraji od maďarskej vlády; tunajšie číslo 166. Kat. Slov. Jednoty dalo podnet ku usporiadaniu spoločnej zábavy všetkých tunajších slovenských spolkov tým cieľom, aby sa napomohlo finančne týmto dvom prenasledovaným kňazom.

V tom čase práve sa začalo usporiadovanie indignačných schôdz v Amerike. Tak zástupcovia štyroch slovenských spolkov na spoločnej schôdzi usniesli, aby to bola "indignačná schôdza".

Ku odbývaniu tejto schôdze boly sdružené nasledovné spolky každý so dvoma zástupcami v usporiadajúcom výbore:

Číslo 166. Kat. Slov. Jednoty: Štefan Vávra, Jozef Jurovatý.
Odbor 92. Nár. Slov. Spolku: Rehor Majerčik, Štefan Drahoš.
Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol: Imrich Mažár, Juraj Stanek.
Číslo 34. Slov. Ev. Jednoty: Pavel Kadlečík, Michal Čermák.

Toto bolo asi prvý raz, čo tunajšie slovenské spolky spoločne vystúpily v národnej práci. Usnesené bolo čistý výnos z tejto zábavy aby bol zaslaný do starej vlasti. Nár. Slov. Výbor to mal dať tam, kde bude toho najväčša potreba.

Vstupenky maly nasledovný obsah: "Hor sa! Binghamtonská Slovač! Za tu našu slovenčinu na zábavu, ktorú usporiadajú Spojené Slovenské Binghamtonské Spolky v Slov. Kat. Dvorane, dňa 11. februára 1907, večer o pol 8 hod. Vstupné 25c. Čistý výnos venovaný bude: Trpiteľom za slovenskú pravdu".

Agitácia za túto prednášku bola robená pod menom "Za tú našu Slovenčinu". Miestnosť Slov. Dvorany bola preplnená. Slávnostnými rečníkmi boli: Rev. Ján Porubský z Kingston, Pa., pán Anton Bielek, redaktor Slováka v Amerike a p. Anrej Fajbik z New Yorku. Rev. Porubský povedal veľmi zaujímavú reč, takže ešte teraz, po uplynutí dvanásť rokov, pamätám si mnohé výpovede z jeho reči.

Pri tejže príležitosti pán Pavel Kaňa, slovenský obchodník, daroval slovenským spolkom v Binghamtone slovenskú zástavu, ktorú s krásnou rečou na tejto slávnosti odovzdala jeho manželka, pi. Mária Kaňa.

Ku koncu prednášky bola prečítaná rezolúcia, ktorá bola shromaždením so súhlasom prijatá a znela v mene 4000 binghamtonských Slovákov nasledovne:

Indignačná schôdza, odbývaná v Binghamton, N. Y., dňa 11. februára 1907, vyniesla nasledujúci výrok:

REZOLÚCIA.

1.—Protestujeme proti katovaniu a žalárovaniu naších popredných mužov na Slovensku, menovite proti aziatskému odsúdeniu rev. Hlinku, dr. Šrobára a spoločníkov; ďalej proti krutému odsúdeniu rev. Ferdiš Jurigu prešporskou porotou.

2.—Slávnostne protestujeme, aby maďarské úrady naše slovenské deti na Dolniaky odvádzaly, a tým čiselne oslabovaly slovenský národ, ktorého bez toho už vyše pol milliona vyvandrovalo do Ameriky.

Resolutions of Indignation Meeting held by Slovaks in Binghamton, N. Y., Feb. 11th, 1907.

RESOLUTION.

First—We protest against the imprisonment and accusations of our most prominent and leading men in Hungary, namely the cruel Asiatic conviction of Rev. A. Hlinka, Dr. Srobar and their followers; against the conviction of Rev. Ferdinand Juriga by the Prespork Court.

Second—We protest against the taking of the Slovak children by the Magyar officials and shipping them to the lowlands of Hungary, and in this way weakening the Slovak nation, of which

3.—Rozhodne sa ohradzujeme, aby naších Slovákov-roľníkov šovinisticko-maďaronské súdy bez všetkých príčin hádzaly do predbežného vyšetrujúcého väzenia, ako sa to stalo nedávno v Ružomberku na Ľúčkách v liptovskej stolici.

4.—Protestujeme proti všemožným justičným vraždám, ktoré maďarské úrady páchajú na každom Slovákovi, ktorý má v sebe národné povedomie.

5.—Protestujeme proti deptaniu národnostného zákona, ktorý ináč utvorený je iba na hádzanie piesku do očí vzdelanému cudzozemsku, ale predsa mohol by slúžiť za základ dohody medzi národami Uhorska.

6.—Protestujeme proti blbej a v civilizovanom svete neslýchanej fráze, ktorú v duševne slabých okamihoch vykrámil minister Apponyi na sneme, že v Uhorsku je len Maďar pánom.

7.—Žiadame, aby sa v Uhorsku zákony zachovávaly, a nie ako teraz, žeby zákony služily iba Maďarovi, a pre Slováka je zákonom iba žalár a tisícové pokuty.

8.—Protestujeme proti besnému maďarčeniu slovenských deti v školách. Je to spôsob celým vzdelaným svetom prísne odsúdený a sám v sebe vrhá naše deti do zaostalosti, chudoby a mravnej spustlosti. — Tak iste vec sa má o súdobníctve, kde Slovák za svoje peniaze plateného sudcu nerozumie, čo súdi, tak že z tohoto Slovákom povstávajú nielen ohromné materiálne škody, že prehrávajú totižto processy, ale i nepotrebné výdavky, zapríčinené advokátskym zastupovaním.

9.—Tvrdo sa ohradzujeme, aby cirkev katolícka v Uhorsku bola slúžkou štátu, a aby na biskupské stolce dosadzovaní bývali slabuši, ktorých ta dosadzujú frajmaurerski ministri, tak že z toho v statisicich veriacich povstáva duševné znemravnenie a pohoršenie.

over half a million have already emigrated to America.

Third—Unanimously we shall defend our Slovak agriculturists from the torture of the prisons, into which they are cast by the "chauvinistic" Magyars, without cause, as happened not long ago at Ruzomberk, Luckach, in Liptov.

Fourth—We protest against the ceaseless, unjust punishments, which are being inflicted by the Magyars upon every patriotic Slovak.

Fifth—We protest against the trampling down of the national law, which is only a law to screen eyes of the civilized world.

Sixth—We protest against the absurd and unheard of phrases which were uttered at the Hungarian Council by Count Apponyi, who in a moment of spiritual weakness said that the Magyar is the autocrat in Hungary.

Seventh—We wish the laws of Hungary to be observed not as at present, when they are only the protection of the Magyar, the law of the Slovak being imprisonment and immense fines.

Eigth—We protest against the irrational "Magyarization" of the Slovak children in the schools. It is a process criticized by the civilized world, and which leads the children to poverty and immorality. At trials the Slovak paid lawyer is not understood by him because of his ignorance of the Magyar language, thus often losing not only the case, but is also caused unnecessary expense by the defending advocate.

Ninth—We protest against the forceful, self-willed freedom of the Magyars in opposing the freedom of the press to all Slovaks, on the other hand giving the Magyar the full freedom and over use of it.

Žiadame pre katolícku cirkev samosprávu; a chceme, aby biskupská hodnosť odzrkadľovala vždy duše statisícich veriacich, tak ako sú k tomu uzavrením snemu tridenského viazaní.

10.—Protestujeme proti svevoľnému, násilnickemu, svobode svedomiu sa protiviacemu znásilňovaniu svobody tlače, ktorá už v Uhorsku taký stupeň dosiahla, že to presahuje všetky hranice rozumu.

Pri dôraznom prízvukovani spravodlivých našich obžalob, dávame zároveň svetu na vedomie, že v tom ťažkom a krutom boji, v ktorom sa naši bratia na Slovensku nachodia, budeme ich podporovať všetkými možnými prostriedkami, neopustíme ich nikdy, ani vtedy, keď by ten boj mal vziať ostrie také, žeby nám bolo použiť svrchovanej miery prostriedkov.

Tenth—We wish to defend the Catholic religon of Hungary against such bishops who receive their positions from Free Masons, and such ministers, thus leading thousands of their faithful to moral destruction.

We want an automatic system of choosing the bishops of Hungary to be adopted, giving the people the right to choose their bishops, whose lives should show reflections of dignity to their faithful. Would to God the country were free of such men as Bubic and Parvy. We wish to make it known that in this cruel fight with which our brothers in Hungary are laboring, we promise to help them with all means possible, shall never desert them in their need, not even if it were necessary to use extraordinary means of defense.

Po tejto indignačnej schôdzi, na ktorej Rev. Ján Porubský bol rečníkom, stal sa ešte väčšmi známejším a oblúbenejším u Binghamtončanov, takže 23. marca 1907. prišiel Rev. Porubský do Binghamtonu, kde začal účinkovať nie len v kostole ako kňaz, ale aj medzi Slovákmi ako Slovák-národovec.

Behom prvých troch rokov jeho účinkovania v Binghamtone (1907—1910), povznieslo binghamtonských Slovákov na taký stupeň, na jakom ešte nikdy pred tým neboli. Usporiadal dve veľké prednášky v meste v Armory Theater, o ktorých je podrobnejší popis na inom mieste; tiež usporiadal dva veľké pochody Slovákov. S takýmito prácami nie len že Slovákov pozdvihnul, ale aj sebe získal veľkú úctu a dôveru od Amerikánov.

Prípis od vodcov na Slovensku.

(1907).

V roku 1907 binghamtonskí Slováci obdržali od slovenských vodcov zo Slovenska prípis, ktorý nemohol byť vtedy verejne uverejnený, teraz ho podávame, ako pamätný spis z časov, keď slovenský národ bol prenasledovaný od maďarskej vlády. Prípis zneje:

NIČ DO NOVÍN!

Drahý Brate! Krv naša vzdialená!

Sľutujte sa nad nami aspoň vy Bratia naši. Stojíme na kraji záhuby! Obklučujú nás úzkosti zúfalosti! Zo všetkých strán toľko beštií a tak rozúrdene a kruto sa vrhá zrovna na telesný život náš, že nás tušim len chladný hrob skryje pred nimi.

Mohli by sme im ujsť a utiekať sa do náručia Ameriky, ale nemôžeme, lebo nechceme, nesmieme, lebo musíme ukázať príklad trpenia, neohroženosti v boji.

Neuhneme ani pred žalárom, ani vtedy keby sme vedeli, že tam zhyneme. Privolávame pomstu Božiu mučením našim na hlavy ich, krv naša nech je na hlavách ich a ich deti.

Neni nám ľúto ani práce ani slobody ba ani života nie, veď sladko je hynúť za právo rodu, ale až na smrť nás zarmucuje, že nám idú vyhasnúť ohnisko života, zbrane nám padajú z rúk, totižto časopise naše.

Povážte! Hroznou, úmornou prácou sme to priviedli, že Ľudové Noviny majú dnes 9700 odberateľov. To je v národe dosiaľ neslýchaná výška čísla odberateľov významu neocenitelného. A včul? Mnohí sú nedbalí. Neplatili a neplatia. Agitácia stála nás mnoho, sme vysilení už až do špikov a ešte k tomu máme dlžoby na 12 tisíc korún! A kde soberieme zas útraty súdov, ktorých máme nič za nič už 11.!

Blädneme strachom, že keď by bolo raz ľudí, ochoty a horlivosti a schopnosti, pre plesnivý groš hynie, do hrobu klesá duch, nádej budúcnosti našej. Kto tonie vo vlnách hovorí sa o ňom, že trikrát ho voda na povrch vyhodí, a jestli sa najde kto ho ratuje, šťastný je . . . jestli nie, beda mu!

V roku štyridsiatom ôsmom pozdvihnul národ hlavu po prvýkrát. V rokoch 60. po druhýkrát. Medzi tým boly časy tichej borby, ťažkého dychu pod vlnami. Včul zdvíha hlavu po tretíkrát. Asnáď posledná to chvíla nádeje. Jestli dodržíme chvílu ku brehu všeobecného tajného hlasovania, budeme ratovaní.

Utvorili sme výbor: "Rada Ľudových Novín" Predseda: Ferko Skyčák, poslanec Budapest Tavasz mezö u. 19.

Pokladník: Pavel Blaho, farár v Gbeloch (Egbell, Nitrianská).

Tajomník Jozef Novák, kňaz v Skalici (Szakolcza, Nitrianská).

Radcovia: Dr. Pavel Blaho, lekár a poslanec v Skalici; Andrej Hlinka, farár v Ružomberku; Ferdiš Juriga, farár a poslanec Vajnory (Szollos, Prešporská); Dr. Pavel Žiška, kňaz v Sv. Ondreji.

Pre špionstvo a nespoľahlivosť niektorých poštových úradov uhorských, za prostredkovateľa medzi nami a vami je ustálený Rupert Rehák, Mariazell, Rakúsko. On sprostredkuje všetky dopisy na nás niektorého, tiež tak aj zásielky. O každom ale dopise prosíme bezprostredne a opatrne upovedomiť aj tajomníka Jozefa Nováka v Skalici.

Bratia, tento výbor povedie národný pohyb medzi katolíkmi, pre ktorých ospanlivosť vec celého národa tak zaostala. Tento výbor rozváži si všetko, vydá počet zo všetkého, zodpovedný bude za všetko a nesmie to ísť viac tak súkromne a ľahkomyselne tu u nás, jako dosiaľ.

Prosíme vás vrúcne utvorte si aj vy takýto výbor z vás, aby sme mohli pracovať systematický. My budeme jako nižšia snemovna a vy jako vyššia a Rupko Rehák delegát.

Prosíme vás, utvorte to čím skôr. Uznajte tento výbor, sdelte nám váš výbor. My si ho predstavujeme asi takto: Furdek, Stas, Porubský, Murgaš, Pavčo, Dianiška, Jankola atď. a tak sovre v jednom objatí uhorská katolíska Slovač s Americkou a len to nás spasí a vykúpi. Ináč mizerne zhynieme všeci čo sme tento pohyb začali a budú nasledujúce časy národa horšie od predošlých.

Bratia, smilujte sa nad nami aspoň vy krv a kosť naša a duch náš!

Veríme, že tieto mená dostatočnej záruky vám poskytujú.

Upenlivo Vás prosíme vyslyšte nás.

Vajnory, Pozsony, Szollos, 6.-VIII., '06.

Dr. Pavel Blaho, poslanec.
Milan Hodža, poslanec, redaktor a majiteľ Slov. Týždenníka.
Svetozár Hurban.

Dr. V. Šrobár.
Dr. August Ráth, advokát. ?
Ferko Skyčák, poslanec.
Florian Tománek, kňaz.
J. Novák. —
Peter Makovický.
Jano Janček ml., býv. red. Slov. Sokola.
Pavel Blaho, farár v Gbeloch.
Ferdiš Juriga, predseda slovensko-národného agitačného výboru.

Prosíme mená v tajnosti držať a v súrnej veci s retour recepisom písať na Ferdiš Juriga, Szollos.

Binghamtonskí Slováci a Slovenská Liga.

Záujem binghamtonských Slovákov o Slovenskú Ligu započal sa hneď od času jej vzniknutia. Roku 1907 bol som vyslaný ako delegát Sboru 36. T. S. J. Sokol, na VI. Konvenciu do Allegheny, Pa., odkiaľ sme jeli, ako Sokoli, na Slovenský Kongress, ktorý bol zahájený dňa 26. mája 1907 v Cleveland, Ohio. Uplynulo od vtedy už dvanásť rokov, ale ešte opatrujem si pamiatku v mojom "archive", a síce: "Program" z tohto Národného Slovenského Kongressu. Kedykoľvek sa pozrem na tento program, vždy mi prídu do pamäti tie slavnostné, ohnivé, pamätné a oduševňujúce reči, ktoré som tam počul; veď rečnili tam najlepší rečníci slovenského národa v Amerike; vtedy nebolo rozdieľu medzi Slovákmi, nič nás nedelilo; bol to vtedy vrchol spojenia amerických Slovákov. Nikdy pred tým, ani potom neboli Slováci takto do vedna sdružení, až zase svetová válka nás spojila.

Nadšenosť moja ešte viacej vzrastla. Na tomto slovenskom Kongresse pri menovaní nového úradu novo-založenej Slovenskej Ligy, som počul: "Rev. Ján Porubský učtovník!" Teda náš binghamtončan, veľký národovec, kňaz, umný slovenský pisateľ, je prvým úradníkom Slovenskej Ligy! Nedočkavo som čakal príchodu domov, kedy budem môcť oznámiť našim túto novinu.

Po tomto kongresse, hneď na prvej schôdzi Sboru 36. T. S. J. Sokol, pracoval som za to, aby sa Sbor stal členom Slovenskej Ligy, čo sa aj stalo. Rev. Ján Porubský, ako učtovník Slov. Ligy, tiež začal pracovať. Písal do slovenských novín články, v ktorých ostro vyvolával a povzbudzoval všetkých do práce, ale, do skutočnej, rezkej práce. Pán A. Mamatey sám sa bol raz zmienil v novinách, že "návrhy rev. Porubského boly také smelé, že sa až otriasali tí, krorí ich počuli". Rev. Porubský hovorieval, že "s prosbami ničoho nedostaneme, ale že za jednu noc polámať rebrá všetkým maďarským slúžnym a všetkým prenasledovateľom Slovákov, to by malo účinok". Boly to časy, keď binghamtončania boli na vrcholi slávy i s Rev. Porubským, ktorý hneď v tom samom roku usporiadal veľkú prednášku Slovenskej Ligy.

Prednáška Slovenskej Ligy v Binghamtone.

Pán Pavel K. Kadák zo Scranton opísal túto prednášku v novinách nasledovne:

Skvelý výsledok prednášky Slovenskej Ligy v Binghamtone.

Binghamtončania s Rev. Porubským vyznamenali sa nad očakavanie. Amerikáni obdivujú Slovákov.

V nedel'u, dňa 24. novembra 1907 bola v Binghamton, N. Y., slávnosť, ktorá ukázala svetu, čoho sú Slováci schopní. Bola to pamätná a vel'avýznamná udalosť, ktorá prinese slávu, uznanie a pomoc Slovákom.

Chválit' nejdem nič, len pravdive opíšem všetko tak, ako sa to stalo, ct. čitatelia nech si utvoria svoju vlastnú mienku.

Štyridsať rokov minulo, čo mestečko Binghamton dostalo výsadnú listinu mesta. K oslave tejto udalosti a k dobrému menu Slovákov, ako aj cieľom poučenia Amerikánov o nás, Rev. Ján Porubský usporiadal prednášku Slov. Ligy s bohatým programom.

Celá Slovač binghamtonská súčastnila sa so záujmom a oduševnením na nej. Všetko bolo na nohách. Každý čo mohol robil, aby slávnosť vypadla čím lepšie.

O pol štvrtej po poludní, keď prespol'ní rečníci a hostia vysadli s vlaku, nádražie hemžilo sa členami rozličných spolkov. Čakali na hosťov, aby ich uvítali. A veru takého uvítania snaď ešte nikde neusporiadali Slováci. Bolo to niečo vel'kolepého a zajímavého. Hostia boli nasledovní: pp. Michal Bosák a E. Folkman s manželkami z Olyphant, Pa., p. A. J. Pirhalla, predseda K. J., z Duquesne, Pa.; Rev. A. Dianiška r. k. duchovný z Plymouth, Pa.; Rev. C. L. Orbach, predseda "Slováka v Amerike" z New Yorku, s ktorým došli aj p. Ed. Duffy, fiškal z Pittsburghu a generál O'Beirne z New Yorku; pp. N. Bielik, redaktor "Bratstva" a advokát Andrew Hourigan z Wilkes Barre, Pa.; p. Pavel K. Kadák s manželkou zo Scranton.

Hosťov priviedol vel. Porubský s výborom spolkov do čakárne, kde tri slovenské dievčatá v bielom privítaly hosťov, potom poslední posadení boli do automobílov a začal sa slávnostný pochod cez mesto. Všetky slovenské spolky a bratský pol'ský spolok so zástavami a s bandou tvorily sprievod vel'mi imposantný. Obyvatelia s oblokov a z iných zvýšených miest po celej ceste sprevádzali pochod pozornosťou.

Pred katolíckou Slovenskou Dvoranou postavily sa spolky do dvojradov, pomedzi ktoré prepustily automobíly, s ktorých hostia sosadli. V Dvorane boli Rev. Porubským uvítaní. P. P. K. Kadák pod'akoval sa pár slovami za vel'kolepé uvítanie.

Na to rozpustené boly spolky a každý šiel svojou stranou. Hostia ale na fare použili pohostinnosť vel. Porubského.

Pred siedmou hodinou hrnuly sa vel'ké zástupy Slovače a inorečových obyvateľov do krásnej a priestrannej miestnosti Armory Theatre, kde odbývala sa prednáška Slov. Ligy. Divadlo preplnilo sa rýchle. Kam oko pozrelo, všade plno l'udu. Boli tam aj mnohí vynikajúci úradníci a iní občania americkí, ktorí s vel'kým uznaním spomínali slávnosť.

Banda slovenská začala hrať a zabávať obecenstvo. A hrala dobre, ako báraká americká banda. Binghamtončania môžu byť na ňu hrdí.

Nasledovala prednáška, a či slávnosť hlavná, v nasledovnom poriadku:

1. Slov. banda zahrala hymnu Hej Slováci.

2. Slovenské školské dietky sviatočne vyobliekané, dievčata v bielom, chlapci v čiernom, vo dvojrade vyšli na javište a privítané boly hlučným potleskom. Zazpievaly pekne a zas v poriadku pochodom vyšly. Badať bolo, že znajú všetko výborne, a že ich dobrý a trpezlivý učitel' musel cvičiť.

3. Sl. Mária Kabát, vzdelaná a švarná to deva, prečítala dejiny slov. osady v Binghamtone, čo vel'mi zajímalo Amerikánov a keď skončila, potleskom ju odmenili.

4. Slovenská Banda zahrala miešané slov. zpevy.

5. Dievča J. Hurbanová predniesla básničku slovenskú, ktorá sa l'udu vel'mi páčila, lebo znela o tom, že Slovák sa nedá viac Maďarovi potlačiť.

6. Slovenské školské dietky zaspievaly rozličné piesne, pekne na takt, k obdivu.

7. P. And. Hourigan, fiškal z Wilkes Barre predniesol reč o Slovákoch. Poukázal na nespravedlivosť posúdenia Rev. Hlinku, poukázal na prisťahovalectvo slovenské, a veľmi lichotive zmienil sa o Slovákoch vôbec. Rečnil dobre, pekne.

Černovej. Jej reč bola jadrná, poučujúca, vysvetlujúca a Amerikáni s veľkou pozornosťou naslúchali a rečníčku obdivovali.

12. Zahrala Banda.

13. P. Ed. Duffy, advokát z Pittsburghu rečnil o Slovákoch. Zašiel ďaleko do historie, dokazoval, že Slovák a Maďar je rozdielny národ, pochválil Slovákov, že sú pracovití a statoční a

Zakladateľky 45. odb. Živeny v Binghamton, N. Y. — Z ľava: Terezia Tulák, Anna Dobrovolský, Katarína Bolebruch, Anna Palkovič, Mária Juriga, Františka Loffler, Anton Loffler.

8. Slovenská Banda zahrala.

9. Mladý J. Rozboril predniesol báseň o svedomí a pravde. Previedol to správne a potlesku sa mu tiež dostalo.

10. Slovenské dietky spievaly opatrne prostonárodne piesne, pri čom robily rozličné kroky sem a tam, čo sa velmi krásne vynímalo. Každé druhé dieťa malo čínský slnečník. Bol to výjav, aký len v divadlách môžete vidieť.

11. Pi. Anna Kadák zo Scranton, Pa., rečnila o prenasledovaní Slovákov v

že rýchle napredujú v Amerike v každom ohľade.

14. Slovenský Dramatický Sbor predniesol pár utešene spievaných slovenských spevov.

15. Generál O'Beirne z New Yorku rečnil o Slovákoch. Išlo mu to plynne a hovoril dlho. Medzi iným poukazoval na cieľ tejže prednášky v prospech Slovákov, lebo že ľudí nevinne vraždiť, to Amerika nedovolí. Len verejnú mienku aby sme na svoju stranu pritiahli.

16. Zas slovenské dietky spievaly. Ako predtým, tak aj teraz bolo to radosťou poslúchať a dívať sa na ne.

17. Slovenskí Sokoli predniesli na javišti cvičby, ktoré veľmi pekný výjav naskytovaly. Boli to samí vyberaní, slovenskí, pekne urastlí junáci.

18. Predstavená bola hra" . Čierný Kríž" dramatickým sborom. Divadlo vydarilo sa výborne. Všetci predviedli svoje úlohy temer bezvadne. Milenka mladého poľovníka hrala ako opravdivá herečka.

Mayor mesta vyslal svojho zástupcu na prednášku, ktorý prehovoril o binghamtonských Slovákoch pochvalne.

Predsedom prednášky bol p. M. Bosák.

Každého jedného rečníka, a vôbec každého, kto hral nejaký kus, nechcem osobitne chváliť, lebo to by zaujalo mnoho miesta. Nech postačí, keď poviem pravdu čiru, že všetko od a až po z vypadlo výborne.

Binghamtončanom naším a vôbec celému národu poslúži táto prednáška k dobru. Amerikáni viacej budú znať o Slovákoch, viac si ich budú vážiť a s nimi súcitiť, čo len k nášmu prospechu poslúžiť môže.

Binghamtončania sa veru pochlapili. To musí uznať každý. Rev. Porubský právom môže byť hrdý na svoje dielo a tiež na svojích farníkov, títo ale musia byť hrdí na svojho duchovného.

Rev. Porubský využitkoval každú možnú príležitosť, kde by mohol povzniesť Slovákov. Každý rok usporiadal nejakú slávnosť, takže Amerikáni mali vždy príležitosť obdivovať Slovákov.

V roku 1909 vo februári usporiadal slávnosť, oslávenie sto ročných narodenín Abrahama Lincolna. Z tejto príležitosti Rev. Porubský vydal nasledovný prehlas americkej verejnosti:

Patriotic Statement Announcing Program for Slovaks' Exercises at Armory Theater.

To the Honored Citizens of
Binghamton:

It is characteristic of human nature, that a younger brother is proud of his older, stronger, inure and more progressive brother. We Slovaks compare ourselves to this younger brother, you, older and American-born inhabitants of this land, we consider as our more experienced and progressive brothers —not only are we proud of you, but in everything try to follow your example.

We, although a small nation, also have men, who have done much for our welfare; we honor and love them. To you, brothers, Heaven granted more such men, and we heartily congratulate you upon them.

In the course of a few hours we celebrate the centennial of the birth of one of such men, of whom there are but few under the skies. We look forward with joy to this commemoration with you. We are proud that we breathe together with you that air, which Abraham Lincoln breathed.

Friday 100 years will have transpied since he was born to us all.

Dear fellow citizens: You best know what Lincoln was to you; but you do not know in what light he is looked upon by us. You do not know us well enough to be able to comprehend the impression your great men bear upon our minds. But we want to prove to you that what is holy and great to you, is loved and honored by us. Therefore, we determined, according to the example of the most important cities of America, to arrange an entertainment in memory of the birth of the great, noble President Abraham Lincoln.

This entertainment will be held Sunday evening, February 14, at eight o'clock at the Armory Theatre.

The lectures will be delivered in the English language.

We cordially invite you all.

Come, and prove to yourselves that we are worthy to live in this land, which affords us our daily bread, our living, for which we are thankful.

Honor us with your presence.

Following is the program:

Introduction of Mr. Slauson, mayor of the city, by J. J. Irving.

Opening — Speech by Mayor Slauson.

"Abraham Lincoln" — Written by Rev. John Porubsky — delivered by Miss Josie Sladka.

"Ode to Abraham Lincoln" — Written by Lowell — declamation by Joseph Holic.

Slovak National dance with English melodies, by Slovak school children; piano, Miss Marie Hennessey.

"Lincoln and the Slovaks" — Written by Rev. J. Porubsky — delivered by Miss Helen Repcin.

Slovak Revolutionary Song — By Slovak National choir; piano, Miss Marie Hennessey.

"Columbia" — Poem by Hurban Vajansky — deliverd by Miss Mary Kabat.

American patriotic songs — By G. C. Prendergast; piano, Miss Marie Hennessey.

Address of General James R. O'Beirne of New York.

Lincoln's Gettysburg address, by Miss Ida Juriga.

Slovak National dances — By Slovak Catholic Beseda; piano, Miss Lillian Warner.

Slovak School Children Athletic society.

Uncle Sam meets President Lincoln, living picture.

Apotheosis of Abraham Lincoln — By Slovak school children living picture.

Rev. John Porubsky.

Nebolo divu, keď na takéto pozvanie mnoho Amerikánov súčastnilo sa tejto slávnosti; netreba pripomínať, že medzi Slovákmi tiež bola srobená veľká agitácia za túto prednášku, takže Armory Theater bol preplnený. Bolo to niečo neobyčajného, Slováci odbavovať slávnosti v meste vo veľkom Theatry, a to už po druhý raz v krátkom čase. Tunajšie časopisy priniesly celé strany opísané o tejto slávnosti a o Slovákoch, jako i o Rev. Porubskom.

Slováci uctili pamiatku Abrahama Lincolna.

Patriotické shromaždenie Slovákov v Binghamtone.

Pod týmto záhlavím priniesly miestne časopisy veľké zprávy o okázalej manifestácii, ktorú binghamtonskí Slováci pod správou svojho vodcu, rev. Jána Porubského, usporiadali. Tu uvádzame zo zprav tých nasledovné výňatky:

Dňa 14. febr. 1909 binghamtonskí Slováci v Armory Theatre zariadili prednášku so zaujímavým programmom na pamiatku sto ročnej slávnosti narodenia Abrahama Lincolna.

Prednášku túto zariadil rev. Ján Porubský. Posluchačstvo nepozostávalo len zo samých Slovákov, ale aj z mnohých prominentných občanov mesta Binghamtonu. Hlavnými řečníkmi boli mayor Slauson a generál O'Beirne, ktorý je posledný z tých, ktorí boli prítomní pri smrti Lincolna.

Mayor Slauson hovoril z čiastky nasledovne: "Shromaždili sme sa dnes večer tým cieľom, aby sme si uctili pamiatku nášho martýra prezidenta Abrahama Lincolna. Vy ste už mnoho počuli a čítali zo života tohoto veľkého človeka, menovite za posledné dni a

preto ani nechcem dopodrobna hovoriť vám o tom, ako tento človek z nízkeho stavu vyšvihol sa medzi najväčších ľudí svojej doby.

Niet takého amerického občana, ktorý by sa nerozpomenul na tohoto veľkého muža. Pochodiac z jednoduchého stavu, podporovaný súc jedine svojím mimoriadným talentom, odstraňujúc každú prekážku z kroka na krok, dostal sa ku najväčšej pozícii, ktorú daroval mu americký národ.

Ačpráve je to odporučiteľné, patrí sa, aby slovenský národ tohoto mesta vzdal úctu pamiatke Abrahama Lincolna. Tak ako Washington bol otcom tejto vlasti, tak Lincoln zachránil ju pre vás a pre mňa. A jako vy stávate si do radov amerických občanov, tak treba, aby vyvolili ste si pre seba ideál, ktorý by bol vodítkom vaších krokov. A skutočne nemohli by ste si vyvoliť lepší ideál, ako ideál toho, ktorého storočnú pamiatku narodenia slávime dnes. Ja odporúčam jeho život vám, ako vodiacu hviezdu na dráhe vášho amerického občanstva.

Prv, než by som dokončil moju krátku reč, musím vám vysloviť moje úprimné uznanie za vašu výtečnú prácu, ktorú konáte pod vodcovstvom vášho priateľa radcu, rev. Porubského. Váš pokrok mnoho značí, váš postup na dráhe pravého Amerikanizmu bol rýchly. Obyvateľstvo Binghamtonu hrdé je na vás, hrdé na prácu, ktorú konáte a v jeho mene ubezpečujem vás, že ono bude spolupracovať s vami vo všetkom, čo naďalej podujmete vo vašom predsavzatí, ktoré ste práve započali.

Po reči, ktorú napísal rev. Porubský, ktorá bola prednesená skrze slečnu Josie Sladká, Jozef Holič predniesol "ódu k Lincolnovi," ktorú napísal rev. Porubský. Na to pán Gerald G. Prendergast zaspieval niekoľko amerických patriotických piesní. Na piane sprevádzala ho slečna Mária Hennessey. Na to nasledovaly gymnastické a akrobatické prednášky athletického spolku dietok slovenskej školy, čo obecenstvu sa veľmi páčilo.

"Lincoln a Slováci," reč spísaná rev. Porubským, prednesená bola skrze slečnu Helenu Rapčin. Reč táto obsahovala v sebe výtečné porovnanie amerického a slovenského národa, poukazujúc na to, jaký vplyv mal Lincoln na Slovákov v ich borbe za slobodu. Na to chórus šiestich mladíkov a päť dievčat predniesol niekoľko slovenských piesní, čo sa obecenstvu tak zapáčilo, že museli z nich mnohé opakovať. Na to slečna Mária Kabat predniesla báseň "Columbia" veľmi dojímave a pekne.

Potom ešte slovenské deti predstavily slovenské národné tance. Ich evolúcie predvedené boly s istotou a bolo poznať, že maly všetko dobre nacvičené.

Na to predstavený bol generál O'-Beirne, ktorý hovoril o patriotickom smýšľaní Slovákov tohoto mesta, že tak pekne vedia si uctiť pamiatku veľkého martýra, prezidenta Lincolna. Porovnával slovenský národ s národom americkým a vyzdvihoval, jaký effekt mala práca Lincolna na oba národy. Po peknej a dojímavej reči generála O'Beirna slečna Ida Juriga recitovala Lincolnovu reč pri Gettysburgu. Oblečená bola v kroji, jaký nosili pred občianskou válkou. Prednáška zakľúčená bola živým obrazom dietok, ktorý predstavoval osvobodenie otroctva skrze Lincolna.

Slavný pešiak hosťom Binghamtončanov.

Dňa 12. aug. 1909, binghamtonskí Slováci mali vzácného hosťa. Bol to pán Jozef Mikulec, Horvát, slavný pešiak na ďalekú vzdialenosť. Na svoju 25,000 míl dlhú cestu, ktorú mal pešo prekonať za 5 rokov, vybral sa zo svojej vlasti 5. feb. 1906, a 12. aug. 1909 mal už 18.500 míľ prekonanej cesty. Keď tento Slavian, po dvojdňovom pobyte v Binghamtone, odchádzal, Slovenská Hudba Binghamtonská ho odprevadila až do súsedného mestečka Lestershire.

Zatíchnutie verejnej činosti rev. J. Porubského.

Ako je už spomenuto v predošlých statiach týchto dejín, rev. Porubský po svojom príchode do Binghamtonu r. 1907, začal verejnú, všeobecnú prácu národnú. S usporiadovaním verejných prednášok a s rôzným vystupovaním Slovákov pred americkú verejnosť, hinghamtonskí Slováci i s rev. Porubským stali sa u Amerikánov obľúbenými a ctenými. Ale žiaľbohu, táto verejná činnosť rev. Porubského v Binghamtone trvala len krátku dobu. V roku 1910, následkom istého boja novinárskeho so slovenskými novinármi, jako i neskoršie následkom boja, ktorý zapríčinily tie "latinské rímske listy", činnosť a verejná práca rev. Porubského prestala, a od roku 1911 nepodnikol viacej žiadnej verejnej národnej práce, a binghamtonskí Slováci zase ostali ponechaní sami na seba, bez vodcov. Ale nie len že boli ponechaní sami na seba, ale neskoršie v rokoch 1913--1914, ešte boli nutení viesť boj s rev. Porubským následkom nedorozumenia v osade, skrze neriadne spravovanie financií. Tento boj trval asi dva roky, a bol známy aj verejnosti cestou časopisov, jako i cestou knižky, ktorú vydal vyšetrujúci výbor. (Viď "Pamätnicu z významnejších udalostí slov. rím, kat. osady sv. Cyrilla a Methoda"). V tomto boji binghamtonskí Slováci (kat.) dokázali sa byť dobrými a statnými bojovníkmi a nedali sa žiadnymi hrozbami odstrašiť od svojej pravdy, ktorú vynašli a dokazovali. A ako sa hovorí, že pravda vždy musí zvíťaziť, tak sa stalo aj v tomto binghamtonskom boji. Je pravda, že tá pravda bola vtedy na istý čas udusená, ale zato potom neskoršie r. 1917 tym väčšim výbuchom dostala sa na svetlo. Splnila sa pravda, ktorú vyslovil Abraham Lincoln: "You can fool all the people some of the time, and some of the people all of the time, but you can't fool all the people all of the time".

Ku zvíťazeniu pravdy v spomenutom boji tiež dopomohol rev. Ján J. Pochilý, ktorý sa dokázal, že je skutočne tiež "Binghamtončan", poneváč keď zkúsil a presvedčil sa o tom, kde je pravda, tak tiež sa nedal od pravdy odlúčiť a ani ju nezaprel, a len málo ľudí vie o tom, čo všetko musel rev. Ján Pochilý pretrpeť a prežiť pre túto pravdu, za čo skutočne zasluhuje úplného uznania.

Následkom týchto bojov populárnosť rev. Porubského začala klesať, až konečne v r. 1917 odišiel z Binghamtonu v tichosti, bez hlučného vyprevádzania. Toto nespomínáme zo zlého úmyslu oproti rev. Porubskému, nie: ba ešte aj teraz obdivujeme jeho smelosť a chytrosť — ale spomíname to preto (a to len veľmi malú čiastočku), aby nám nikto nepovedal, že pri písaní týchto dejin boli sme stranníckymi.

Veľký pochod Slovákov 4. júla 1910.

Z príležitosti veľkej manifestačnej slavnosti v deň 4. júla 1910 v meste Binghamtone. Rev. Ján Porubský sorganizoval Slovákov ku tomuto slavnostnému pochodu. Slováci a Slovenky boli poobliekaní v slovenských krojoch; mnohí boli oblečení v príslušných úboroch, predstavujúc "Washingtona" a "Lincolna" a tiež iné živé obrazy; bolo vy-

strojeno niekoľko krásne pripravených vozov; v pochode braly účasť všetky slovenské spolky spoločne; Maršalom pri tomto pochode bol pán František Danek, podmaršalom pán Ján Cicák. Pri tomto veľkom pochode oddiel, ktorý tvorili Slováci, upútal na seba pozornosť všetkej americkej verejnosti.

Spolok striezlivosti.

Asi v roku 1909, rev. Ján Porubský založil v Binghamtone spolok striezlivosti. Cieľ tohto spolku bol do dobrý. Boly vydržiavané prednášky, kde boly čítané dejiny Slovákov a vysvetlované mnohé otázky, ba bol už započatý aj náukobeh pre cvičenie slovenského pravopisu. Ale žiaľbohu, tento spolok nemal dlhého života, neviem pravú príčinu jeho zaniknutia, avšak myslím, že najväčšá príčina v tom čase bola nedostatočná chtivosť Slovákov k učeniu, poneváč len následkom nedostatočného počtu návštevníkov na prednáškach tento spolok zaniknul v tak krátkom čase.

Rok 1911.

V roku 1911. Rev. Ján Porubský nadpriadol styky so spolkom Young Men's Christian Association (Spolok Kresťanských Mladíkov) a v mesiaci oktobri, usporiadal stereoptickú prednášku, v Kat. Slov. Škole na Clinton ulici, ktorá bola práve v tom čase dohotovená. Na tejto prednáške rečnili: pán R. L. Clark, sekretar Y. M. C. A., ktorý vysvetlil postup a cieľ naturalizácie, a podal krásne illustrovanú reč, na "The Yosemite Valley". Potom rev. Porubský vo svojej reči veľmi pochvalne hovoril o práci úradníkov tejže spoločnosti, ktorá venuje Slovákom mnoho pozornosti. Potom rečnili ešte p. B. A. Hoover, hlavný sekretar a p. Grenwood, physical director Y. M. C. A.

Bola započatá večerná škola skrze túto spoločnosť. Spôsob vyučovania bol dľa "The Roberts' system of teaching English". Vyučovanie cudzincov o občianstve bolo pod riaditeľstvom p. Mossman McLeana, ktorý učil dejiny Spojených Štátov a občianstvu.

Bolo povedano, že bude založená "Liga Zdravia" (health league), ktorá mala mať za cieľ učiť cudzincov americkému spôsobu žitia: zdravotníctvo, zdravovedu a správny spôsob žitia, maly byť medzi vyučujúcimi predmetmi.

V tom samom roku, 1911—1912, tiež započatá bola večerná škola v prvej warde, kde bývajú všetci binghamtonskí Slováci. Ku tomuto cieľu mesto prenajalo Kat. Slov. Školu, ktorá bola v tom čase prázdna. Slováci mali vtedy veľmi mnoho dobrej príležitosti učiť sa anglicekj reči. Nemuseli ďaleko chodiť, poneváč bolo to na Clinton ul., a päť večerov v tyždni, a sice: pondelok, streda a piatok večer bola verejná škola (Public school); útorok a štvrtok večer, zase Y. M. C. A. škola, toto všetko bolo v tej Kat. Slov. Škole. Netrvalo to dlho. Príčinou zaniknutia týchto večerných škôl bola zase nevytrvalosť žiakov.

Oslava 50ročného jubileuma Slovenského Memoranduma.

Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol ako národné teleso vždy sa usiloval priviesť národnú činnosť do pohybu. Tak v mesiaci októbri 1911, uspo-

riadal verejnú slávnosť 50 roč. jub. Slov. Memoranduma. Slávnosť bola odbývaná v Slov. Dvorane. A keď práve v tom čase nebolo možno dostať slávnostného rečníka, tak Sokoli sami previedli program slavnosti. Správca, Štefan Cigánek, otvoril slávnosť privitajúcou rečou: Imrich Mažár predniesol slavnostnú reč, obsah a význam Slov. Memoranduma; potom boly rôzné spevy a humoristické výstupy prednesené. Výbor, usporiadajúci túto slavnosť tvorili: Imrich Mažár, Pavel Kudláč, Štefan Cigánek, Pavel Sasinek, Alois Barcaj a Martin Vrábel.

Prví slovenskí socialisti v Binghamton, N. Y.

Bolo to asi v roku 1909 keď niektorí Slováci, poradiac sa spolu, sišli sa a založili "Prvú Slovenskú Socialistickú Sekciu" v Binghamtone. Zakladateľmi boli nasledovní: Teobald Šebesta, Ján Šebesta, Anton Loffler, František Danek, Štefan Cigánek, Pavel Žiška, Juraj Stanek, Pavel Čermák, Emanuel Koliander, Štefan Hornáček, Pavel Príkopa, Jozef Šimandel, Jozef Kollár, Alex Malinovský, Ján Kriviný, Pavel Kudláč, Ignác Knipajz, Michal Brozovič, Štefan Rišálek, Pavel Helísek, Jozef Rehák.

Úradníkmi boli nasledovní:

R. 1909 František Danek, predseda; Teobald Šebesta zápisník; Ján Šebesta účtovník; Anton Loffler, pokladnik. R. 1910 Ján Šebesta, predseda; Teobald Šebesta, zápisník; Pavel Čermák, účtovník; Juraj Stanek, pokladník.

Keď sa sekcia natoľko zmohla, že mala vyšše dvadsať členov, bol zaobstaraný rečník, ktorý prišiel a držal prednášku v Slov. Dvorane. Bol to p. J. F. Schiffel z New Yorku. Bol to prvý slovenský socialistický rečník v Binghamtone.

Ako obyčajne, každé začiatky majú svoje ťažkosti, ku ktorým sa často pripoja nedorozumenia; tak podobne stalo sa aj v tejto sekcii.

Bolo to asi v roku 1910 keď binghamtonským voličom bola predložená ku odhlasovaniu otázka, či má mať mesto Binghamton svoju vlastnú elektrikárňu, alebo či má elektrické osvetlenie kupovať od privátnej spoločnosti? Agitácie boly veľké, za aj oproti; a pri tejto otázke náhľady slov. socialistov ohľadom tejto agitácie boly tiež rozdielne; jedni hovorili, že dokiaľ nie je zavedený systém sociálneho zariadenia, ťažko je jednotlivcom riadiť sa dľa toho systému; druhí zase hovorili, že socialista má sa vždy držať dľa toho, čo hlása. Následkom tohto nedorozumenia Prvá Slov. Soc. Sekcia počala slabnúť, až konečne asi v rokoch 1911--1912 — celkom zanikla. Po dvoch rokoch bola zase založená Česko-Slovenská Soc. Sekcia v Binghamtone, ktorá sa už vykázala mnohou prácou; z ktorej povstal aj Slov. Rob. Spolok; Dramatický Odbor a Česko-Slov. Rob. Rada. Podrobnejší opis každého telesa je v "Dejinách Slov. Spolkov".

Žiadosť binghamtončanov o prednášku Dr. Pavla Blahu.

V roku 1912, keď mal prísť do Ameriky Dr. Pavel Blaho, slovenský poslanec, Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol hneď 4. septembra zaslal žiadosť Ústrednému Výboru Slovenskej Ligy, ktorý mal tie prednášky na starosti, že chceme Dr. Blahu do Binghamtonu na dva dni. Sokoli mali s týmto dobrý úmysel; totiž chceli usporiadať prednášku pre všetkých Slovákov v Binghamtone; a z lásky ku veci národnej, všetky práce, spojené s prednáškou, chceli sami vykonať.

Keď slovenské noviny začaly viacej písať o prednáškach dr. Blahu, vtedy aj niektoré slovenské spolky binghamtonské boly by chcely brať účasť pri usporiadaní týchto prednášok. Akonáhle sa doznali Sokoli túto mienku spolkov, hneď v mesiaci oktobri zvolali zástupcov slov. spolkov v Binghamtone do Slovenskej Dvorany na spoločnú schôdzu skrze tieto prednášky. Bolo zastúpeno šesť spolkov, každý dvoma zástupcami.

Sokoli vysvetlili pritomným zástupcom cieľ schôdze, a pravidla Výk. Výb. Slov. Ligy ohľadom usporiadania prednášok dr. Blahu. Poznamenať treba, že v tom čase z pomedzi týchto spolkov Sbor 36. T. S. J. S. bol jediný, čo bol členom Slov. Ligy. Teda nebolo divu, že tieto vysvetlené pravidlá sa všetkým zástupcom nelúbily; a pri voľbe úradu nedopustili, aby sa niektorý Sokol dostal do úradu. Keď bol už úrad zvolený, vtedy bolo Sokolom povedané, že schôdza má právo si určiť kde má byť daný zvýšok z prednášky. (Hneď jeden poznamenal, že bude to na kostoly: na kat. polovic a na ev. polovic). Sokoli, ačpráve boli len dvaja oproti desiatim, pokúsili sa im to vysvetliť, hovoriac, že keď sa nepodrobia pravidlam Slov. Ligy, že tú prednášku nemôžu obdržať. Ale už viacej žiadnej platnosti nemali slová Sokolov. Ba po tejto schôdzi niektorí z týchto zástupcov robili si zo Sokolov posmešky, hovoriac, že "Sokoli vysoko lietajú, ale už sú v klietke". Keď toto počuli Sokoli, títo im zase na to odpovedali: "Ale ste zabudli zatvoriť dverká na tej klietke".

Keď po tejto spoločnej schôdzi zástupcovia sokolskí podali zprávu Sboru 36 T. S. J. S., tak dňa 20. okt. 1912, Sbor na svojej schôdzi vyniesol rezolúciu, v ktorej rozhodnul pretrhnúť všetky styky so spolkami, a podržal si pôvodné právo, ktoré už vtedy mal od V. V. S. L., odbaviť túto prednášku.

Troj-mesačný boj.

Z tohoto potom nastal medzi Sokolmi a niektorými spolkami boj, ktorý trval asi tri mesiace, následkom tohoto prednáška sa odtiahla až na nasledovný rok. Tieto spolky zadaly potom druhú žiadosť o prednášku, avšak bolo im zdelené, že do Binghamtonu už má zadanú žiadosť o prednášku Sbor 36. T. S. J. S., aby sa spojily s týmto Sborom. Veci prišly tak ďaleko, že sme sa museli obrátiť na hl. úrad Slov. Ligy. Predseda p. A. Mamatey bol vtedy v starom kraji, tak tieto záležitosti riešil podpredseda Rev. A. Filkorn. Na vysvetlenie nech slúži jeden s jeho listov, ktorý znie nasledovne:

Connellsville, Pa., 29. okt. 1912.
Pánu Imrichovi Mažár,
v Binghamton, N. Y.

Ctený Pane!

Váš list som obdržal, podobne dostal som ale list aj od výboru tamejšieho, ktorému dnes odpovedám, z ktorej odpovede odpís Vám tu podávam a tým úmyslom, že to bude odpoveď aj pre Vás a súčasne Vás prosím, aby ste dľa možnosti vynasnažovali spojiť sa s druhými, a tak ruka v ruke pracovať za tú našu Slovenčinu.

So srdečným pozdravom Vám oddaný
Rev. A. Filkhorn,
t. č. predseda Sl. Ligy.

Pánu Štefanovi Drahoš,

Ctený Pane!

Váš ctený prípis som obdržal, — a veľmi mi je ľúto, že sa v čisto národných veciach deliť chcete na stránky. Mám dva listy týkajúce sa tejto záležitosti aj od Sboru 36 T. S. J. S. — Nechcem posúdiť ani jednu stránku, ale jestli je to pravda, že viaceri z Vašich zástupcov povedali, že oni žiadnu Sl. Ligu poznať nechcú, a že rozhodne sú proti tomu, aby čistý zisk z prednášky Dra. Blahu išol do pokladnice tejže Ligy, tak neviem, zdaliž by Dr. Blaho, keby jeho prednášky aj neboly pod protektorátom Sl. Ligy, hovorím . . . neviem, zdáliž by Dr. Bláho pošiel na také miesto, kde niektorí zlomyseľne hania — tupia Sl. Ligu, — tú našu jedinú čisto-národnú ustanovizeň. — Pánovia moji — a Bratia drahí! Neposlúchajte tých, ktorí nás chcú deliť v našej Slovenčine. Dosť nás je málo, držme spolu. Ja myslím, že Vám návšteva Dra. Blahu mala by byť najmilšia, poneváč chceli by ste privítať v jeho osobe nielen celého muža, úprimného Slováka a národného poslanca, — ale Vášho najbližšieho spolurodáka, ktorý práve k zveľadeniu Vašej najbližšej rodiny venuje všetky sily svoje; ale jestli Vy nechcete znať Sl. Ligu, a nechcete ju podporiť, tak ku Vám Dr. Blaho prísť nemôže, lebo by sa iste haňbil, že našiel medzi svojimi krajanmi aj takých, ktorí sa haňbia za Sl. Ligu, poťažme za slovenskú vec. Ja myslím ale, a úfam, že sa to všetko dá napraviť ešte, a že všetci spoločne, teda spolu aj so Sokolmi privítate Dra. Blahu. Zisk ale z prednášky rozhodne musí ísť do pokladnice Sl. Ligy. To je jediná a hlavná podmienka. Teda len sa dohodnite, a dajte mi znať, jako sa veci u Vás majú, aby som mohol zrobiť ďalšie kroky.

So srdečným pozdravom
Rev. A. Filkorn,
t. č. podpredseda Sl. Ligy.

Spoločná dohoda.

Ku koncu roku, keď následkom spolkových ročných schôdz staly sa niektoré zmeny v úradoch, tak nastaly zase spoločné schôdze skrze tieto prednášky, avšak všetky spolky sa už nemohly viacej dohodnúť, poneváč, ako sme sa neskoršie doznali, takmer všade sa potajomky pracovalo oproti prednáškam dra. Blahu.

Konečne tri slovenské spolky sdružily sa ku usporiadaniu prednášky s nasledovnými zástupcami:

Za Sbor 36. T. S. J. S.: Imrich Mažár, Alois Barcaj, F. M. Singer, Pavel Sasinek.

Za Odbor 92. N. S. S.: Pavel Kadlečík, Štefan Drahoš, Jozef Vanek.

Za Broome County Slov. Jednotu: Ján J. Rozboril, Ján Širhal, Jozef Šimek.

Úrad tvorili nasledovní zástupcíovia: Pavel Kadlečík, predseda; Imrich Mažár, tajomník, Jozef Šimek, pokladník.

Rok 1913.

Prednáška Dr. Pavla Blahu v Binghamton, N. Y.

Dňa 11. januára bol som vyslaný do Wilkes Barre pre Dra. Blahu, ktorý tam držal prednášku. Bolo nám zdelené, že aby sme si pre neho tam išli, bo lahko sa môže stať, že nám ho tam isté krúhy zadržia. A skutočne bolo tomu tak, poneváč dr. Blaho jakonáhle bol so mnou osamote povedal mi, že chcú ho tam zadržať, aby som sa rozhodne postavil oproti tomu. A tak bol som nútený odvolávať sa na naše právo, ktoré nám zaručovalo dva dni z prednáškovej cesty dra. Blahu. Ku čomu sme mali už všetko prichystané.

Dr. Blaho tiež už netrpezlivo čakal, kedy budeme môcť už jeť do Binghamtonu, poneváč veľmi mnoho binghamtončanov ho osobne poznalo a on ich, všetko Slováci z okolia Skalice. Tiež sme so sebou do

Dr. Pavel Blaho hosťom Binghamtončanov r. 1913.

Binghamtonu sobrali p. A. Peklinského, ktorý bol sprievodcom dra. Blahu, a vo Wilkes Barre sa mala končiť jeho sprievodná cesta. V nedeľu na poludnie sme prijeli do Binghamtonu, kde večer bola prednáška s nasledovným programom:

Program slávnostného večierka pri prednáške pána Dra. Pavla Blahu v Binghamton, N. Y., v Stone Opera House na 33 Chenango Street, v nedeľu dňa 12. januára 1913 večer o pol 8. hodine.

1) Slovenskú Hymnu zahrala Slovenská Hudba.

2) Slavnostné zahájenie prednášky a privítanie p. Dr. Pavla Blahu p. Michal Kadlečíkom, predseda prednášky.

3) Anglickú reč povedal p. John J. Irving, mayor mesta Binghamtonu.

4) Slovenské piesne boly spievané Slov. Spevokolom pod riaditeľstvom p. Andreja Maxiana.

5) Slovenskú reč povedal pán Ján Juriga.

6) Prednáška pána Dr. Pavla Blahu, národného poslanca.

7) Hej Slováci, pieseň spievaná dietkami p. Jána Vávru, chlapec Fridolin a dievča Fridolina, ktoré boly oblečené v slov. národnom kroji.

8) Záverečnú reč povedal p. Michal Kadlečík, predseda prednášky.

9) Americkú Hymnu zahrala Slovenska Hudba.

Po prednáške sišla sa u p. Jána Vávru asi päťdesiat členov počitujúca spoločnosť, pozostavajúca zo slovenských obchodníkov a popredných Slovákov binghamtonských. Po spoločnej večere boly povedané mnohé zaujímavé a vážne reči, za ktorými nasledovaly zábavné a veselé rozhovory a konečne aj spevy slovenské.

Banket na poctu Dra. Pavla Blahu.

Na druhý deň t. j. v pondelok dňa 13. januára večer bol banket v Slov. Dvorane ku pocte dra. Pavla Blahu. Na tento banket sa prihlásilo toľko ľudí, že pre všetkých nebolo miesta v dvorane. Pritomný bol aj p. John J. Irving, mayor mesta Binghamtonu a iní Amerikáni. Toastmajstrom bol p. F. M. Singer. Spevokol, pod riaditeľstvom p. A. Maxiana spieval utešené slov. spevy, ktoré boly zvlášť ku tej príležitosti nacvičené. Na druhý deň, Dr. Blaho, sľúbiac nám že nás ešte navštívi ku koncu svojej prednáškovej cesty, rozlúčil sa s nami a odjel z Binghamtonu. Asi za päť týždňov dr. Blaho, ako bol sľúbil, ešte raz navštívil Binghamton, ktorú návštevu t. č. opísal som nasledovne:

Druhá prednáška Dr. Blahu v Binghamtone.

Binghampton, N. Y., 23. feb. 1913.

Jako sú nám Binghamtončanom pamätné dni prvej návštevy Dr. Blahu, tým viacej nám ostanú pamätné chvíle, ktoré sme mali šťastie s nim stráviť. Dr. Blaho prišiel po druhý raz dňa 19. februára a mohol sa u nás zdržať len tri dni, ktoré prešly tak rýchlo, ako sen a mnohé veci a návštevy musely vystať. V stredu večer usporiadal sbor 36. T. S. T. J. poučný večierok, na ktorom však nebolo telesného pokrmu, ani žiadne nápoje, ale len duševný pôžitok. Večierok ten ostane prítomným navždy v pamäti. Dr. Blaho vyhovel žiadosti Sokolov a stal sa čestným členom sboru 36. T. S. J. S. Na slová, ktoré nám hovoril v ten večer, nikdy nezabudnú tí, ktorí ich počuli, ktoré sa dajú viacej v srdci cítiť, nežli by sa dali napísať. Večierok bol riadený správcom A. Barcajom. Sbor 36. T. S. J. Sokol poctil Dr. Blahu so zlatým odznakom, na ktorom je príležitostný nápis. Prítomní mnohí Sokoli vyzvaní boli k slovu a hovorili od srdca, slova prekvapujúce, takže v reči každého našly sa zrnká, ktoré nemohly ostať nepovšimnuté, o ktorých sa i Dr. Blaho veľmi priaznive vyslovil. Ku koncu večierku bolo fotografovanie Sokolov s Dr. Blahom.

V tom už čakala deputácia na Dr. Blahu, a sice viacej slovenských rodín usporiadalo pohostinstvo pre neho v dome p. G. Majerčíka, kde boli nasledovní: M. Kocák s rodinou, J. Širhal s rodinou, J. Kabát s rodinou, J. Hrušecký s manželkou, F. Hutta, I. Mažár, J. Vávra, Š. Torony. Tam bola tiež celá spoločnosť fotografovaná. Pán Majerčík privítal Dr. Blahu a všetkých hosťov a dľa starého slavianského zvyku najprv ponúkal hosťov chlebom a soľou. Na to bola hostina pri veľmi bo-

hato prikrytom stole. Pani Majerčíková zase dokázala, že je dobrou kuchárkou a hostiteľkou. Spoločnosť pri vážnom rozhovore, speve a hre na piane sl. Majerčíkovej, rozišla sa len nad ránom.

Nasledovný deň, vo štvrtok, Dr. Blaho ponavštevoval známych a slovenských obchodníkov, nakoľko mu času stačilo. Žiadnu z týchto návštev nebolo možno na krátko odbaviť, lebo každý chcel preukázať lásku Dr. Blahovi i pohostinstvo. Z nich najviac vynikali J. Mihal, F. Hutta, Š. Torony, potom I. Mažár, M. Smolinský a J. Vávra, u ktorého bol Dr. Blaho ubytovaný.

Vo štvrtok večer bola zase prednáška v Slov. Dvorane, o ktorú a jej dobrý výsledok postarali sa Sokoli. Program bol nasledovný: Správca A. Barcaj uvítal Dr. Blahu a obecenstvo. Slovenská Kat. Beseda spievala slovenské piesne v sprievode sl. Majerčíkovej na piane. Pavel Zych pozdravil dr. Blahu krásnymi slovami a sl. Majerčíková mu oddala kyticu kvetov od Slov. Kat. Besedy. Potom zahrali Sokoli divadlo "Ruský špehúň." Hrali nasledovní: Š. Blažíček, J. Petráš, G. Bilka, M. Bilka a Š. Mihalovič. Ačkoľvek mali len krátky čas k nacvičeniu, hrali dobre. Na to podrost sokolský predviedol krásne cvičenie s týčkami.

Na to nasledovala reč Dr. Blahu, ktorá trvala velmi dlouho, ale by sa nebola zunovala, keby bola trvala aj do rána. Medzi iným hovoril, že s výsledkom jeho práce, s prednáškami, je spokojný a že keď by len jednoho človeka na každej prednáške, ktorých bolo už 68, bol presvedčil, že by i tak bol spokojný. Ale ja myslim, že on presvedčil nielen 68 osôb, ale celé massy ľudí. A on tiež si nadobudol veľké zkúsenosti z amerického slovenského života, ktoré zas bude hľadeť uplatniť v prospech národa. Potom nám vysvetlil obsah a význam slovenského spevu od kolísky až po hrob. Hovoril aj o hospodárstve, o slovenských peňažných ústavoch; spomenul obchodnú časť banky v Skalici, na ktorú bolo podpísané v Binghamtone doteraz 10,000 korún účastin. A na Slovenský Dom v Skalici bolo tiež doteraz predano za 340 korún účastin.

Po reči dra. Blahu cvičiaca čata Sokolov nastúpila prostné cvičenie a tiež veľmi krásne a ťažké výkony na bradlach. Na bradlach utvorili krásnu skupinu, za čo sa cvičencom dostalo hlučného potlesku. Ku koncu správca A. Barcaj krásnymi slovami poďakoval sa Dr. Blahovi a zakončil prednášku.

Potom v miestnosti p. J. Vávru bola zase užšia spoločnosť, kde zase odznelo mnoho krásnych, poučných slov a tiež veselo-zábavných od Dr. Blahu, jako aj od mnohých prítomných. Predpokládám, že slová tie budú mať ďaleko siahajúci účinok na binghamtonských Slovákov po stranke národnohospodárskej.

Na rozpomienku na tento večierok podávam tuná jednu pieseň, ktorú nás naučil Dr. Blaho, a ktorú on spieval a my sme mu všetci kontrovali -h-h-h-h:

A já mám Marinu,
červenú jak malinu;
keď ja večer ku nej prídem,
prikryje ma perinú.

Ona ma perinú,
a ja ju zase halenú;
aby ľudia nemysleli,
že ja chodím za inú.

Zuzu sme už vydali,
ešte máme Marinu;
každej sme dve kozy dali,
ešte dáme perinu.

Večer sme sa museli rozlúčiť s našim veľmi milým hosťom. Odprevádzanie na stanicu bolo veľmi slávnostné. — Sprevádzal ho celý rad automobilov, okrášlených americkými a slovenskými zástavami i s hudbou, mnohí išli na pouličných kárach. Šlo sa po hlavných uliciach mesta, až konečne došli sme na stanicu, kde sme sa konečne so smutnými srdciami museli s ním roz-

lúčiť. O také slávnostné odprevadenie má veľké zásluhy p. F. Hutta.

Tunajšie anglické časopisy, "Republican" a "Press" sa veľmi pochválne a priaznive zmienily o Dr. Blahovi, i o jeho prenáškách, ako aj o jeho slávnostnom odprevadení.

S Bohom, Dr. Blaho! Už ste od nás odišli, už Vás nevidíme, ale slová Vaše nám ešte znejú v ušiach. Dúfame, že semeno národného presvedčenia, vzdelania a pokroku, ktoré ste zasiali do srdc našich, sa ujme a nedopustíme, aby ho vtáci vyzobali. Telesne ste sice už odišli od nás, ale duch Váš je medzi nami. Srdečne Vám ďakujeme za všetko duševné obodrenie, prajúc Vám šťaslivý návrat do kruhu Vaších milých a prajúc si každý z nás, aspoň raz v živote sa ešte s Vami sísť.

S úctou Zpravodaj.

(Imrich Mažár, v Amer. Slov. Nov.)

Podiely Binghamtončanov v Slovenskom Dome v Skalici.

Súc osobným, dôverným priateľom Dr. Blahu, tak ma požiadal, aby som predal niekoľko účastín Slovenského Domu v Skalici. O čom záznamy znejú nasledovne: Skrze Imricha Mažár na Slovenský Dom v Skalici pokúpili si účastiny roku 1913 nasledovní:

Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol 2 účastiny. Martin Vávra 1 účastinu.
Odbor 92. Nar. Slov. Spolku 2 účastiny. Štefan Hiža 1 účastinu.
Broome County Slov. Jednota 2 účastiny. Štefan Cigánek 1 účastinu.
Sbor 15. Veniec Sokola 1 účastinu. Štefan Torony 1 účastinu.
Ján Vávra 1 účastinu. Ján Janáč 1 účastinu.
Ján Mihal 1 účastnu. Andrej Maxian 1 účastinu.
Florian Hutta 1 účastinu. Michal Kocák 1 účastinu.
Ján Petráš 1 účastinu. Jozef Ožvold 1 účastinu.
Florian Juriga 1 účastinu.
Spolu 20 účastín za $80.00.

Ej, vtedy sme ešte nesnívali o tak skorej skutočnosti oslobodenia a sjednotenia Česko-Slovenského národa! Ačpráve Dr. Blaho už vtedy kričal, "Preč od Maďarov". Teraz, hľa! Prvé sídlo slovenskej vlády bolo v Skalici. Binghamtončania! Buďme hrdí na to, že máme účasť v tomto Slovenskom Dome. Zaiste i Skaličania si uctia tieto mená, keď sa dostane táto knižka do čítárne tohto domu. Ktorýhokoľvek vás zavede "šťastena" do Skalice, hrdo sa hláste, že ste "Binghamtončan".

Slovenské výšivky na výstave v Binghamton Public Library.

Roku 1915 v mesiaci februári bola výstavka ručných ženských prác vo verejnej knižnici mesta Binghamtonu. Pri tejto výstavke bola tá zvláštnosť, skrze ktorú to i tuná spomínáme, že zpomedzi všetkých predmetov tam vystavených, representujúcich všetky prisťahovalecké národnosti v meste Binghamtone; americké obecenstvo berúce účasť na tejto, týždeň trvajúcej výstavke, najväčši záujem a pozornosť venovalo slovenským výšivkám.

Ku vydržiavaniu tejto výstavky podnet daly tiež len slovenské výšivky, stalo sa to takto: asi v mesiaci oktobri 1914 istá Amerikánka, Miss Content Shepard Nichols, učiteľka a členkyňa Y. W. C. A., ešte s jednou Amerikánkou, ktorej meno neznám, navštívily dom pí. Márie

Mažárovej tým cieľom, aby im povedala, ktoré slovenské dievčatá by chcely navštevovať večernú školu. Pri tejto príležitosti tieto dve Amerikánky zazrely slovenské výšivky pí. Mažárovej, ktoré ich veľmi zaujímaly: pýtaly sa, jestli má ešte viacej podobných výšiviek, a či aj druhé

Sostavila: Mária Mažár.

Slovenky majú také výšivky a ručné práce. Pani Mažárova zaviedla potom tieto dve Amerikánky ku niektorým Slovenkam, ktoré maly výšivky a rôzne ručné ženské práce. Výsledok tejto návštevy bol ten, že bola usporiadaná "výstava ručných ženských prác".

Na tejto výstave bola aj slovenská zástava Sboru 36. T. S. J. S., na ktorej zástave ručnú úmeleckú prácu previedla pi. Dorota Massar.

Tuná podávam mená niektorých Sloveniek, ktoré bolo mi možno zadovážiť, ktoré prispely svojími výšivkami a rôznými predmetmi ku povzneseniu slovenského mena na tejže výstavke: Mária Mažár, Mária Čarský, Mária Kováč, Mária Kadlečík, Mária Danek, Mária Hutta, Helena Torony, Alžbeta Kabát, Julia Ožvold, L'udmila Krutý, Anna Petržal, Terezia Stanek, Alžbeta Petrovič, Andela Vašina.

Mária Mažár.

Tunajšie americké časopisy veľmi pochvalne sa zmienily a písaly o slovenských výšivkách, čipkách, krojoch a vôbec o slovenskej umelosti. Slovenské ženy dostaly na tejto výstave prvú cenu.

Slovenské výšivky z Binghamtonu v druhých mestách na výstavkách ženských ručných prác.

Roku 1910 na výstavku Venca Sokola, ktorá bola v Pittsburgh, Pa., Mária Mažár z Binghamtonu poslala nasledovné vlastno-ručné práce:

Číslo	Práca	Hodnota.
225.	Vankúš, slovenská výšivka	$ 4.00
226.	Prestieradlo na stolicu, slov. výšivka	4.50
227.	Prestieradlo na stolicu, slov. výšivka	3.50
228.	Prestieradlo na stolicu dlhé	1.50
229.	Štvorhranné prestieradlo biele	3.00
230.	Vankuš malý	1.25
	Spolu	$17.25

Roku 1916 na výstavku Venca Sokola, ktorá bola v Chicago, Ill., Mária Mažár zaslala zase nasledovné práce:

1	vyšivané prestieradlo na kanapu	$25.00
1	prestieradlo na stôl, slov. výšivka	15.00
1	prestieradlo na kasňu, slov. výšivka	8.00
2	prestieradla na stoličky, slov. výšivka	18.00
2	vankúše so slovenskou výšivkou	15.00
1	vrecko na prachové handry	5.00
8	kusov. Spolu	$86.00

(Viď obrázky slov. výšiviek v Sokolských Sborníkoch z roku 1912 a 1916).

Prednáška za česko-slovenskú vzájomnosť.

Keď česko-slovenská vzájomnosť začala si raziť dráhu, Slováci v Binghamtone tiež neostali pozadu, pričinili sa svojou prácou za túto vzájomnosť. Keď vtedy nebolo tuná ešte odbočky Slovenskej Ligy, tak Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol sa najviacej staral o práce národné. Tento sbor usporiadal prednášku dňa 28. februára 1915 v Slovenskej Dvorane. Hlavným rečníkom bol pán Milan Getting, redaktor "Slovenského Sokola", ktorý prednášal o slovenskej národno-hospodarskej otázke, o Slavianstve a o potrebnej česko-slovenskej vzájomnosti.

Z domácich Sokolov prednášali: Imrich Mažár, Pavel Sasinek, F. M. Singer. Bola to už vtedy jakási predpráca ku oslobodeniu česko-slovenského národa.

Karnival v prvej warde.

V mesiaci júli 1915 bol tuná usporiadaný veľký karnival, ktorý trval celý týždeň. Nakoľko bolo toto usporiadané v prvej warde, kde bývajú všetci Slováci, tak brali účasť na tom karnivale všetci Slováci, jak mladí, tak starí. Celá Clinton ulica bol zmenená na verejné tržište. Bolo nastavaných rôznych búd a šiatrov, v ktorých boly povykladané rôzne, ľud vábiace veci; ľudia sádzali peniaze na "Tedy bearov", vankúše a na rôzné, bezcenné malichernosti; a len niektorým sa pošťastilo, že vyhrali.

Pamäti-hodné z tohoto karnivalu je to, že do prvej wardy vtedy prišli ľudia nielen z celého mesta Binghamtonu, ale aj z Johnson City a z Endicott. V stred týždňi bol usporiadaný veľký pochod. V tomto

pochode pozornosť celej verejnosti na seba upútali šesť bratov Vavrov, a sice: Ján, Michal, Martin, Andrej, Jozef a František, ktorí súc oblečení v bielom úbore, niesli, asi 40 stôp veľkú americkú zástavu, čo sa veľmi krásne vynímalo.

Akonáhle bolo po karnivale, mnohí ľudia sa vzpamätali a prišli na to, že veru ich ten karnival stál hodne peňazí. Mnohí utratili všetky peniaze, čo mali; obchodníci sa žalovali, že mnohí ľudia nemajú im čím platiť a ostali dlžní. Ten karnival odviezol z prvej wardy, dľa odhadnutia, asi 10 tisíc dollárov. A toto bola príčina, prečo Slováci protestovali oproti karnivalu, ktorý zase sa chcel v prvej warde usalašiť v roku 1916.

Protest Slovákov oproti karnivalu.

Jednoho dňa v mesiaci júli 1916, idúc z práce, vidím na pouličných kárach zavesené nasledovné nápisy: "Great Ruby Show Carnival under auspices United Slovak People, War Suffereres Children. Clinton St. Binghamton, N. Y. July 17—22, 1916".

Prečítajúc tieto nápisy, rôzne myšlienky prišly mi do hlavy. Videl som v duchu ľudí, ktorí pred rokom, na podobnom karnivali, márnili svoje peniaze bez rozvahy, tak jako by ich ani ťažko nezarábali, alebo na iné, potrebné veci nepotrebovali. Je válka, tam za morom veľká bieda, nedostatok a hlad, naší volajú o pomoc; a tuná zase sa ide zmárniť niekoľko tisíc dollárov.

Hneď na ceste rozhodol so msa vypátrať, kto je "United Slovak People"; ponavštevoval som hneď našich popredných Slovákov, predsedov slov. spolkov, pýtal som sa ich, či niektorý má o tomto známosť, ale žiadon nevedel o ničom. Potom, viacerí vyslali sme výbor ku mestskému úradu, pýtať sa na to. Tento výbor sa doznal, že žiadosť o vydržiavanie toho karnivalu bola zadaná v mene slovenských spolkov; a že prijatá má byť na schôdzi mestskej rady, dňa 17. júla. A už toho dňa t. j. 17. júla, začali usadzovať na Clinton ulici šiatre toho karnivalu.

Slovenské spolky zadaly mayorovi mesta nasledovný protest:

"To the Honorable Mr. Truitt, Mayor of City of Binghamton:

We the undersigned do hereby declare that the application for a license to conduct a carnival on Clinton street to be put before the Common Council for its approval is false, as we not knowing anything about this matter only what we have seen on placards in store windows, and we find by inquiry that some one is trying to obtain a license under false pretenses.

The people who started the movement used Slovak societies' names as well as their presidents names and we do hereby request and demand that this be stopped. We, the undersigned, represent about 600 or 700 people and are voicing their sentiments in this position. We have been offered inducements to let the proposition go through. They simply used the "War Sufferers Benefit" to attract the people for spending purposes, for no doubt you are aware of the fact that many have relatives in European countries at present and therefore would foolishly spend large sums of money thinking they were helping some one over in Europe.

We therefore honestly represent that this be put before the Common Council when the ordinance is introduced and you use all the means in your power to stop this imposition on the Slovaks of the city.

Humbly submitted by,

"John J. Rozboril, President of Broome County Slovak Union, 354 members.

"Frank J. Danek, President of National Slav. Society, 250 members.

"Frank J. Danek, President of Slovak Indep. Political Club, 100 members.

"Stephen Drahos, President of First Cath. Union, No 166, 248 members.

"Gaspar Barcaj, Vice-Pres. of Slov. Gym. Union Sokol, No 36, 100 members.

"Paul Sasinek, Pres. of Rom. Cath. Slov. Hall Ass'n (Inc.), 60 members.

Slovenský preklad protestu zneje nasledovne:

Ctihodnému Pánovi Truit, Mayorovi mesta Binghamtonu:

My, nížepodpísaní, týmto vyhlasujeme, že žiadosť o dovolenie vydržiavať karnivalu na Clinton ulici, ktorá zadaná je u mestskej rady na udobrenie, je falošná, nakoľko my nemáme o tom žiadnej známosti, až sme videli v obchodných oknách plakáty; skrze dopytovania sa, doznali sme sa, že niekto probuje zadovážiť si dovolenie pod falošnou zámienkou. Tí ľudia, ktorí začali toto hnutie, upotrebili mená slov. spolkov a mená ich predsedov, a preto my týmto žiadame, aby to bolo zastavené.

My, nižepodpísaní, zastupujeme asi 600—700 ľudí, a hovoríme jejich smýšlanie v tejto veci. Bola nám núkaná nábydka, aby sme nehali tie veci prejsť. Oni jednoducho použili "War Sufferers Benefit" tým cieľom, aby ľudí prilákali ku väčšiemu utrácaniu, niet pochybnosti, že každý má dajakého príbuzného v starej vlasti, a preto by bez rozmýšlania utrácal peniaze v myšlienke, že pomáha niekomu v Europe.

My preto úctive predostierame, aby toto bolo predložené mestskej rade v čase, keď príde tá predloha na pretras, a Vy použite všetko, čo je vo Vašej moci, aby ste zastavili toto zneužitie Slovákov v tomto meste.

Znamenáme sa v úcte...

(Podpisy.)

A takto sa podarilo Slovákom zastaviť tento karnival.

Rok 1917.

Slováci a nedostatok miesta v školách.

Slováci jako aj Slaviani v Binghamtone bývajú takmer všetci v prvej warde, ktorá warda za niekoľko posledných rokov veľmi vzrástla na počet obyvateľstva, následkom toho pribudlo aj mnoho dietok, takže miesto v školách prvej wardy bolo nedostatočné pre všetky školopovinné dietky.

Keď za dlhší čas nebola zrobená žiadna náprava v tejto veci, tak Slováci cestou Slovenského Politického Neodvislého Klubu vyslovili žiadosť ku patričným úradom, o vystavenie dostatočných škôl pre všetky dietky.

Výbor školskej rezolúcie.

V mesiaci júli 1916 bol zvolený výbor, ktorý vypracoval rezolúciu ku školskej a mestskej rade; tiež aj osobne bol na výsluchu u školskej rady, následkom toho bol srobený popis dietok v prvej warde; bolo sosbierané 400 podpisov ku tejto rezolúcii:

TO: — The Hon. Board of Education, Mayor, and Common Council of the City of Binghamton, N. Y.
Gentlemen: —

Your petitioners of the 1st Ward, City of Binghamton, N. Y. would respectfully represent that the public convenience and wants require that the children from these schools districts from crossing the Railroad tracks, namely, the three of the most dangerous in the State of New York, the Glenwood Ave., the Jarvis Street and Oak Street crossings.

We also protest the removal of the 2-B grade to Clinton Street and the 7th grade to the Helen, Laurel and Oak Street Schools.

We also protest that the Jarvis Street Schoold, as is the Clinton st. school, so crouded that it is impossible to accommodate all pupils that ask admittance to said school and that some have only limited hours in school.

Also from figures we have at hand, the Jarvis St. School building can according to law, hold only 400 pupils, but the registration now shows 692 pupils registered in that school.

Also that grades in the school, for example the 1st-A. has 49 pupils, which we claim is too much for one teacher to be properly educated and taken care of and that no class in said school register under 30, but nearly in all cases between 40 and 49.

Your petitioners would therefore ask that your honorable body, the Mayor, the Common Council, would consider this petition and construct such buildings according to law in such cases made and provided by the Statutes of the State of New York and give our children such accommodations equal to other schools in the City.

This petition is the result of much agitation and feeling among the different societies, taxpayers, etc. therefore the Slovak Independant Political Club, "Inc.". was asked by a large percent of the taxpayers to take this matter up with the City officials and this club being incorporated for the general welfare of the people of the first ward saw that its duty to taxpayers was to lay the matter before your honorable bodies, so that our children can get what rightfully and lawfully belongs to them.

Výbor školskej otázky tvorili nasledovní Slováci: Imrich Mažár, Ján Rozboril, Matej Maxian, Pavel Sasinek, Ján Vávra, Pavel Švarný, František Danek, Teobald Šebesta, Ján Kabát.

Výbor ku zadováženiu podpisov tvorili: Pavel Kadlečík, Imrich Mažár, Ján Rozboril, Alois Barcaj, Pavel Korčák, Pavel Švarný, Matej Maxian, František Pollák, Ján Kulíšek, František Šteflik, Pavel Horníček.—

Výborom v práci tejto školskej otázky bola na vel'kej pomoci Miss Anna Stone, principálka Jarvis Street školy, ktorá súc za mnohé roky učitel'kou v škole prvej wardy, vel'mi dobre pozná pomery jako aj l'ud prvej wardy, a zvlášť Slovákov. Slováci, teraz už vôbec Čecho-Slováci, majú v Miss A. Stone vel'mi dobrú priatel'ku, nech jej je i na tomto mieste vyslovená vd'aka.

Táto školská otázka bola tak paličivou, že trvalo to skoro jeden rok, než sme sa mohli dopracovať prajného výsledku. Konečne v mesiaci marci roku 1917 náš výbor si vyprostredkoval výsluch u mestskej rady, a nakol'ko nebol bezvýsledný, podavám tuná jednu reč, ktorá bola pri tej príležitosti povedaná.

Reč, ktorú povedal Imrich Mažár, t. č. predseda Slovenského Politického Neodvislého Klubu, v mestskej rade mesta Binghamton, N. Y., dňa 12. marca, 1917 z príležitosti žiadania viacej škôl do prvej wardy:

Honorable Common Council, Mr. President and Gentlemen:

I suppose that it is for the first time that the citizens of the first ward approach you on matter so important, a business which strongly engages our hopes and fears far the future.

Most of us first warders are naturalized citizens and we feel proud to be called citizens of a country like ours and we wish to see it prosper and flourish. But, the future of this country depends very much on the culture of its people. It is therefore our ernest desire to have our children educated that they might become good, honest, and upright citizens. The school question is the matter which confronts us in the first ward and it is this that we come to present for your consideration.

Gentlemen the schools in our section of the city are altogether insufficient. Our children come home in the morning saying that there will be no school for them till the next morning because there is no room. Now such a state of affairs has been going on for some time. And it is evidently an embarassing possition for both the child and the parent. There is nothing that will hurt the parent more than to see his child in prolonged play when he should be at the school preparing for the great battle of life.

Now to show the importance of immediate action in this matter I will simply say this: That there are at least thirteen different foreign nationalities represented in the Ist ward whom you must educate if you expect good citizens of them and this you cannot do unless you attend to their school facilities.

It might seem that formerly this thirst for knowledge among this people was not so manifest, but I say it always existed for our people depend total on the schools for the education of their children as they are unable to give them home training in language they do not understand.

And now that the schools in our district have become so scandalously overcrouwded we feel a special interest in them and we knock not only on the doors of the council chamber, but also on the doors of "YOUR HEARTS" and we trust that your honorable body will act and do what is in your power with this first ward school question.

Thank you, gentlemen.

Slovenský obsah výš udanej reči:

Ctihodnej mestskej rade mesta Binghamton, N. Y.

Pane Predseda a Pánovia:

Ja predpokladám, že toto je prvý raz, čo občania z prvej wardy predstupujú s vecou tak dôležitou, so zaležitosťou, ktorá sľubuje našim nádejam, a má strach o ďalekú budúcnosť.

Z pomedzi občanov prvej wardy, väčšinou sme náturalizovaní občania; a cítíme sa byť hrdými na to, že sme občanmi krajiny, ako je táto naša; a radi ju vidíme, keď prosperuje a kvitne. Avšak, budúcnosť tejto krajiny veľmi mnoho závisí na kultúre jej ľudu. A preto našou túžbou je, mať naše dietky vzdelané tak, aby mohly byť dobrými, poctivými a správnými občanmi. Školská otázka je tá záležitosť, ktorá nám čelí v prvej warde, skrze ktorú sme prišli sem, predložiť ju Vášmu uváženiu.

Pánovia! Školy v našej časti tohoto mesta sú celkom nedostatočné, naše dietky prichodia ráno domov, hovoriac, že nebudú mať školu až na druhé ráno, poneváč niet miesta. Takýto stav veci jestvoval už za istý čas. A je to patrne obtiažné postavenie pre oboch; pre dieťa aj pre rodiča. Nič tak ne-

Slovenské dietky v Binghamton, N. Y., r. 1919 a Miss Anna J. Stone, priatel'ka Slovákov, učitel'ka-principálka za mnohé roky v Jarvis Street School, pod ktorej dozorom väčšina slovenských dietok bolo vyškoleno.

bolí rodiča, ako keď vidí svoje dieťa predlžovať čas v hre, keď by malo byť v škole, pripravovať sa ku veľkej borbe životnej.

Mohlo by sa síce zdať, že táto túha po vedomosti medzi týmto ľudom nebola prv tak patrná, avšak ja hovorím, že vždy jestvovala; poneváč náš ľud je odkázaný jedine na školy so vzdelanosťou svojích dietok; nakoľko ony nie sú vstave dať im domáce cvičenie v reči, ktorú nerozumejú.

A teraz, keď školy v našom dištrikte prišly do tak škandalosneho preplnenia, my cítíme zvláštny záujem o ne, a klopeme nie len na dvere tejto mestskej komory, ale tiež na dvere vašich srdc, a my dúfame, že Vaše ctihodné teleso bude jednať, a srobí čo bude v jeho moci ohľadom školskej otázky prvej wardy.

Ďakujem Vám, Pánovia.

Ďalšie reči pri tomto výsluchu hovorili ešte zo Slovákov Matej Maxian, za Litvinov Justin Bučinský a z Amerikánov Rev. H. J. Rines, ktorý s jeho rečou mnoho pomohol ku dosiahnutiu cieľa pri tejto školskej otázke.

A že práca tohoto výboru školskej otázky nebola daromná, ale že sa potkala s úspechom, o tom nasvedčuje už novo vystavená škola na Prospect Street, ktorá obdržala meno "Woodrow Wilson School", a principálkou tejto novej školy je Miss Anna J. Stone, ktorá bola za mnohé roky hlavnou učiteľkou v Jarvis Street škole, ktorú školu prešly takmer všetky slovenské dietky v Binghamton, N. Y.

Založenie 104. Sboru Slovenskej Ligy v Binghamton, N. Y.

Myšlienka založenia sboru Slov. Ligy v Binghamtone bola ešte v roku 1915 medzi Sokolmi, ale následkom neprajných okolností nedošla vtedy k uplatneniu. Ale z času na čas bolo badať u Sokolov, že nie sú spokojní so stavom vecí, že v tak vážnej dobe pre národ malo by sa niečo viacej robiť, ako sa robí v Binghamtone za národnú vec. Za takéto veci najviacej urgoval br. A. Barcaj. Neskoršie, asi v lete roku 1916, prišiel ku mne br. P. Sasinek a hovoril: "Mali by sme niečo robiť, mala by byť usporiadaná veľká prednáška, v mnohých mestach zakladajú sa sbory Slov. Ligy a u nás nič". Ja som mu na to povedal nasledovne: "Máš pravdu, nuž ale pozri, máme skúsenosť z prednášky dra. Blahu, keď sme to my Sokoli začali, vieš čo z toho povstalo, a potom práve teraz binghamtonskí Slováci sú veľmi rozstránkovaní a doba je tak vážna, že je zapotreby aby všetci, bez rozdielu, sa spojili za národnú vec, a preto myslím, že bolo by lepšie, keď by tieto veci teraz započal niekto, za kým by ľudia išli". Takto sme zase tie veci ponechali osudu. Keď ale nikto nič nezačínal, br. A. Barcaj, ktorý v roku 1917 prestúpil zo sboru 36. T. S. J. S. do sboru 247. v Downsville, začal v tomto sokolskom sbore agitáciu za založenia sboru Slov. Ligy, čo sa mu aj podarilo. Toto nech slúži zároveň aj za vysvetlenie, že prečo medzi zakladateľmi sboru 104. Slov. Ligy nie sú mena mnohých prominentných Slovákov binghamtonských.

Keď v mesiaci máji 1917 bol už založený sbor 104. S. L., v tom čase potreba sdruženia všetkých Slovákov v jeden celok dosiahla najvyšie-

ho stupňa, a Slováci začali vstupovať do tohto sboru. Samý prvý pokus bol srobený dostať pospolu všetky slov. spolky. V tomto veľkú prácu tiež previedli br. Macháček a Novák, ktorí tvorili výbor svolať všetkých predsedov slov. spolkov v Binghamtone. Nato čoskoro nastalo spojenie všetkých Slovákov v Binghamtone, všetkých stránok a rôznych presvedčení, bez jakéhokoľvek rozdieľu. Nastala doba spoločnej práce všetkých za jedným cieľom, totiž za oslobodenie česko-slovenského národa. A s touto spoločnou prácou binghamtonskí Slováci docielili tak krásneho výsledku, že boli vzorom pre mnohé slovenské kolonie v Amerike.

Sbor 104. Slov. Ligy v Binghamtone vzdor tomu že tu nie je veľká slov. kolonia, dľa počtu členstva stojí o mnoho vyššie od druhých sborov S. L. Nasbierali sme v Binghamtone do $43,000 na slobodu česko-slovenského národa; vypravili sme 48 dobrovoľníkov do česko-slov. armády; zaslali sme šesť zásielok šactva a tabaku na Slovensko a dobrovoľníkom, v cene $1,500. Do teraz binghamtonskí Slováci zaslali na Slovensko svojím rodinám obuve a šatstva v cene asi $35,000.

A nakoľko od založenia 104. sboru Slov. Ligy, t. j. od roku 1917, všetky verejné národné práce v Binghamtone boly a sú prevádzané cestou tohto sboru, ktorého dejiny sú na inom mieste tejto knihy, preto neidem písať ďalšie podrobnosti, ale obraciam pozornosť ct. čitateľa na "Dejiny 104. Sboru Slovenskej Ligy v Binghamton, N. Y."

Binghamtončania v New Yorku na schôdzi.

V roku 1918, keď boli v Amerike prez. Masaryk, gen. Štefánik a kapitáň Hurban, a keď sa Binghamtončania doznali, že týmto mužom nie je možno chodiť po rôznych mestách Ameriky, následkom čoho nebolo možno očakávať jejich príchodu do Binghamtonu; tak Binghamtončania sa vybrali do New Yorku, aby mohli osobne vidieť a počuť týchto mužov. Čo sa nám aj podarilo, len ľutujeme, že sme nemohli vidieť gen. Štefánika, toho veľkého hrdinu a pracovníka za slobodu národa, následkom jeho slabého zdravia, práve v ten čas nebolo mu možno návštevy prijímať. Avšak predsa niektorí z Binghamtončanov mal šťastie ho vidieť; bol to náš F. Macháček, legionár, ktorý keď bol v New Yorku, asi v dec. 1917, bol osobne pripustený ku Gen. Štefánikovi, ktorý, vzdor slabému zdraviu, hovoril s ním za dlhý čas, a náš F. Macháček prišiel z N. Y. veľmi otúžený.

Táto výprava Binghamtončanov do N. Y. mala tiež veľký účinok pri tunajšej $40,000 sbierke, poneváč účastníci tejto výpravy, súc otužení rečami, ktoré tam počuli, a následkom osobného rozhovoru s prez. Masarykom a kap. Hurbanom, ktorého sme hneď tam pozvali, aby prišiel do Binghamtonu, pri tejto sbierke boli najlepšími pracovníkmi a agitátormi, ba vlastne z nich vyšla myšlienka započať sbierku.

Preto podávam tuná krátky opis tej výpravy, jako i list, ktorý som z poverenia účastníkov napísal, a ktorý sme podali prez. Masarykovi:

Binghamton, N. Y. — Binghamtonski Slováci doznajúc sa o schôdzi víťazstva utlačovaných národností Rakúsko-Uhorska, ktorá bola v nedeľu dňa 15. sempt. 1919. v Carnegie Halle v New Yorku, chcejúc osobne počuť a vidieť professora Masaryka a iných zaslúžilých vodcov a pracovníkov za národ, pätnásť Binghamtončanov vybrali sme sa do New Yorku na túto schôdzu. A skutočne nám šťastie prialo. Príjdúc do New Yorku, vyhladali sme Vanderbilt Hotel, kde bol ubytovaný profesor Masaryk. Po prednesení našej žiadosti najprv sme boli prijati od slečny Olgy, dcéry profesora Masaryka, ktorá nám povedala, že otec je veľmi zamestnaný, ale poneváč sme prišli z tak ďaleka, tak sprobuje či by nás nemohol na pár slov prijať. Za malú chvíľku zjavil sa vo dverách náš túžobný professor Masaryk. Pozdravili sme ho a on podal každému z nás ruku. Povedali sme mu na krátko kto a odkial sme. Tešilo ho, keď počul, že sme všetci z Nitrianskej, blizo Kopčan. Po vymenený si niekoľko uprimných slov, rozišli sme sa s professorom, podajúc si s nami ešte raz ruku na rozlúčku.

Chceli sme sa tiež síst' s kapitáňom Hurbanom, a zase sa nám to podarilo, stretli sme ho práve na chodbe. Odbaviac si svoju povinnosť, ktorú mal s professorom, prišiel ku nám a shováral sa s nami asi pol hodiny. Za tejto pol hodiny sme počuli mnoho od kapitáňa Hurbana, a každý z nás stal sa otužilejším za národnú akciu. Boli by sme radi vidieť aj generála Štefánika, avšak bolo nám sdeleno, že následkom jeho slabého zdravia, nie je mu možno prijímať návštevy.

Po poludní sme boli v Carnegie Halle na schôdzi, ktorá bola už obšírno opísaná v časopisoch, teda nejdem o tom viac šířit reč, len chcem ešte pripomenuť, že boly tam také veci, také výjavy, ktoré sa ani nedajú na dostač opísať, ktoré sa dajú len cítiť, a ktoré aby človek pochopil musí ich vidieť a počuť. Správne bolo udané, že "také schôdze iba raz v živote možno vidieť", a ja som si v duchu prial, aby tam boli bývali prítomni všetci Slováci, ktorí sa ešte ani teraz nemôžu prebrať, prebudiť zo spánku nečinnosti. Keď sme vyšli z Carnegie Hall, pýtali sme sa jeden druhého čo myslí o tom čo videl? Jeden hovorí, že sa to nedá slovom vyjadriť, druhý povedal, že sa to ani opísať nedá, tretí hovoril, že len počutie piesne "Nad Tatrou sa blýska," ako to bolo prevedené, stojí tých tridsať dollárov, a podobne každý mal nejaký úsudok o tejto veci. Jedným slovom dalo by sa to povedať, že videli a počuli sme, že Slavianstvo pochopilo svoju vzájomnosť a zjednotenosť a zároveň aj svoju silu. Je toto čas, v ktorom si prial žiť alebo z hrobu vstať náš slávny Kollár, je toto doba, ktorá zvrtla čo sto bludných vekov hodlalo.

Po schôdzi v Carnegie Hall podali sme professorovi Masarykovi list nasledovného obsahu:

New York City, 15. sept. 1918. —

Professor T. G. Masaryk,
predseda Česko-Slov. Národnej Rady.

Vysoko ctený pane: —

Výprava Slovákov z Binghamton, N. Y., ktorí súc nadchnutí rodoláskou, vzali sme si za účel osobne vidieť a počuť Vašu ctenú osobu z príležitosti Vašej dnešnej prednášky v Carnegie Hall, v meste New Yorku.

Pozdravujeme Vás z našich úprimných slovenských srdc, i v mene tých binghamtonských Slovákov, ktorým nebolo možno, aby tuná dnes boli prítomní.

Vyslovujeme Vám naše vďaky za Vaše veľké práce v prospech česko-slovenského národa, a prajem si, aby toto

naše skromné slovo posilnilo Vás ku ďalším prácam za národ.

Ďakujúc Vám za Vaše prijatie nás, vyslovujeme Vám úplnú dôveru ku Vašim ďalším prácam.

Značíme sa s hlbokou úctou

Alois Barcay, predseda 104. sboru Slov. Ligy v Binghamton, N. Y., Imrich Mažar, Ján Vavra, Štefan Patuc, Pavel Sasinek, František Sedlák, Ján Petráš, členovia.

Okrem vyše spomenutých výpravy sa zúčastnili ešte nasledovnení: Štefan Torony s manželkou, Juraj Stanek s manželkou, Ján Hraščel tiež z manželkou a Jozef Rožek. *Jeden z výpravy.*

Soznam česko-slovenských spolkov v Binghamton, N. Y.

Podporujúce spolky	Dátum založenia.		Počet členstva r. 1919.
Odbor 92. Nár. Slov. Spolku	3. sept.	1892	249
Číslo 166 I. Kat. Slov. Jednoty	16. feb.	1895	249
Odbor 45. Živeny	3. okt.	1897	184
Číslo 34. Slov. Ev. Jednoty	5. dec.	1897	27
Číslo 61. I. Kat. Slov. Ženskej Jednoty	5. dec.	1897	214
Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol	28. mar.	1903	84
Číslo 16. Slov. Evan. Ženskej Jednoty	19. aug.	1906	35
Broome County Slovenská Jednota	3 mája	1907	374
Sbor 15. Veniec Sok. Tel. Slov. Jed. Sokol	23. júna	1907	28
Č. 281 Pen. Slov. Rím. Gréc. K. J. Bieli Sok.	8. jan.	1912	40
Číslo 308 I. Kat. Čes. Ústred. Jednoty	17 aug	1912	41
Č. 117 Pen. Slov. Rím a Gréc K. Ž. Jednoty	23. jan.	1913	35
Sbor 247 Tel. Slov. Jednoty Sokol	22. mar.	1914	20
Číslo 699 I. Kat. Slovenskej Jednoty	11. mája	1914	40
Odbor 15. Slov. Robot. Spolku	17. aug.	1916	42
Slov. Evan. Bratersko-Sesterský Spolok	3. júla	1917	87
Oddelenia Slov. Podrostu.			
Č. 5 O. S. P. Tel. Slov. Jed. Sokol	mar.	1908	63
Č. 65 P. O. I. Kat. Slov. Žen Jednoty	1. mar.	1908	190
Č. 16 M. O. I. Kat. Slov. Jednoty	24. júna	1906	200
Č. 2 P. O. Živeny	19. júna	1910	130
Č. 58. Kruh Mlád. Nár. Slov. Spolku	máj	1914	
Č. 273 M. O. I. Kat. Slov. Jednoty	1. jan.	1916	40
Č. 30 Záb. Vzdel. Od. Slov. Evan. Mládeže	13. feb.	1916	8
Det. Od. Slov. Ev. Brat.-Sest. Spolku	3. júla	1917	35
Č. 118 P. O. Pen. Slov. R. a G. Kat. Žen. Jed.		1917	32
Politické a vzdelavajúce spolky.			
Katolícka Slovenská Beseda	27. nov.	1904	Zanik.
Div. Krúžok Slov. Evan. Mládeže		1906	Zanik.
Spolok Striezlivosti		1909	Zanik.
Kasino		1910	Zanik.
Česko-Slovenská Socialistická Sekcia č. 23	26. aug.	1913	Zanik.
Prvý Slov. Kat. Vzdel. Krúžok	1. feb.	1914	Zanik.
Sdruženie Slovenskej Matice	12. mar.	1914	Zanik.

Podp. Spolky	Dátum založenia.	Počet členstva r. 1919.	
Slovenský Politický Neodvislý Klub	6. mája	1915	
Slovenský Katolícky Mužský Klub	18. nov.	1915	
Slovenský Krúžok "Domov"	1. feb.	1916	Zanik.
Župa Nitra Tel. Jed. Sokol	29. apr.	1917	
Klub "Tatra"		1917	???
Sbor 104. Slovenskej Ligy	25. mája	1917	
Spevokol Sv. Secílie		1918	
Dramatický Odbor Česko-Slov. Soc. Sekcie	14. mar.	1918	
Odbor Česko-Slov. Žien "Včelky"	3. júla	1918	Zanik.
Česko-Slovenská Robotnická Rada	mar.	1919	
Národný Sväz Českých Katolikov	13. apr.	1919	

Prehľad financie slov. spolkov a rôznych slov. telies v Binghampton, N. Y.

(Od roku 1892 do 1919).

Súhrnné príjmy každého telesa za dobu jestvovania.

Odbor 92. Národného Slovenského Spolku	$ 50,265.00	
Číslo 166 I. Katolickej Slovenskej Jednoty	52,568.00	
Odbor 45 Živeny	34,582.00	
Číslo 34. Slovenskej Evanjelickej Jednoty	22,828.00	
Číslo 61 I. Kat. Slov. Ženskej Jednoty	31,592.00	
Sbor 36. Tel. Slov. Jednoty Sokol	19,278.00	
číslo 16. Slov. Evan. Ženskej Jednoty	3,000.00	
Broome County Slovenská Jednota	46,087.00	
Sbor 15. Veniec Sokola Tel. Slov. Jed. Sokol	3,369.00	
Č. 281 Pen. Slov. Rím. Gréc. Kat. Jednoty	4,000.00	
Číslo 308 I. Kat. Čes. Ústredný Jednoty	4,318.00	
Č. 117 Pen. Slov. Rím. a Gréc. Kat. Žen. Jednoty	2,000.00	
Sbor 247 Tel. Slov. Jednoty Sokol	2,730.00	
Číslo 699 I. Kat. Slov. Jednoty	4,079.00	
Odbor 15. Slovenského Robotnického Spolku	940.00	
Slov. Evan. BraterskoSesterský Spolok	1,363.00	
		$283,019.00
Rím. Kat. Slovenská Osada	$165,000.00	
Slov. Evan. Cirkev	25,000.00	190,000.00
Rím. Kat. Slov. Dvorana	16,207.00	
Slov. Hudobný Sbor	5,000.00	
Česko-Slov. Hudobný Sbor	2,800.00	
Kat. Slov. Beseda	5,000.00	
Slov. Krúžok "Domov"	1,600.00	
Česko-Slov. Socialistická Sekcia	2,900.00	
Slov. Politický Neodvislý Klub	334.00	
Slov. Kat. Mužský Klub	176.00	34,017.00
Sbor 104. Slovenskej Ligy	45,000.00	45,000.00
		$552,036.00

Kol'ko peňazí bolo zaslano z Binghamtonu na úmrtné rozpočty, a kol'ko prišlo do Binghamtonu na vyplatenie posmrtných podpôr. (1892—1919.)

	Počet rokov	Zomrelo	Zasl. na rozpočty
Odb. 92. Nár. Slov. Spolku	za 27 r.	20	$40,000.00
Číslo 166. I. Kat. Slov. Jednoty	za 24 r.	30	40,000.00
Odbor 45. Živeny	za 22 r.	23	28,000.00
Číslo 34. Slov. Evan. Jednoty	za 22 r.	12	15,000.00
Číslo 61. I. Kat. Slov. Žen. Jednoty	za 22 r.	13	25,000.00
Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol	za 16 r.	9	9,000.00
Číslo 16. Slov. Evan. Žen. Jednoty	za 16 r.	0	1,000.00
Sbor 15. Veniec Sokola T. S. J. S.	za 12 r.	0	1,500.00
Č. 281. Pen. Slov. R. G. Kat. Jednoty	za 7 r.	1	2,500.00
Číslo 308. Kat. čes. Ústr. Jednoty	za 7 r.	0	3,500.00
Č. 117. Pen. Slov. R. G. Kat. Žen. Jednoty	za 6 r.	1	1,000.00
Sbor 247. Tel. Slov. Jed. Sokol	za 5 r.	0	2,000.00
Číslo 699. I. Kat. Slov. Jednoty	za 5 r.	0	3,000.00
Odbor 15. Slov. Rob. Spolku	za 3 r.	0	500.00
Spolu:		109	$172,000.00

Z tohto obnosu $172,000., zaslaného do rôznych hl. pokladníc organizácií, prišlo zpäť do Binghamtonu na 109 úmrtných pádov priemerne po $700.00 na jedneho, spolu: $76,300.00. Dl'a týchto číslic Binghamtončania, ktorí počtom 1300 sú členami 14 rôznych organizácií, mali by mať priemerne na každého člena, potažne členkyňu $73.00 v Hl. pokladniciach patričných organizácií. Poznámka: niektoré číslice nebolo možno udať presne, ale zato priemerne obstoja všetky tuná udané číslice.

Binghamtončania hlavnými úradníkmi a úradníčkami v slov. organizáciach.

Dosiaľ ani sme neznali, že kol'ko zpomedzi Slovákov a Sloveniek z Binghamtonu zastávali hl. úrady v rôznych slov. organizáciach. A ku nu ešte takmer všetci, ktorých tuná spominame, boli zvolení do úradu hl. súdu, jakoby sa boly tie konvencie uzhodly na tom. Aby sme sa nežalovali na slovenské organizácie, ako to bolo už viackrát počut, že vraj žiadon alebo žiadna z Binghamtončanov nikdy nemôžu sa dostať za hl. úradníkov na konvenciach, preto podávame tuná mená tých "šťastlivcov" Binghamtončanov, ktorým dostalo sa hodnosti byť hl. sudcami. (Len škoda, že sa im nikdy nenaskytla príležitosť použiť tej úradnej hodnosti):

Roku 1908, Zuzana Čermák bola zvolená za predsedkyňu hl. súdu Slov. Evan. Ženskej Jednoty vo Wilkes-Barre, Pa.

Roku 1910, Michal Dedek bol zvolený za člena hl. súdu Tel. Slov. Jed. Sokol v Trenton, N. J.

Roku 1915, Andela Vávra bola zvolená za hl. zápsničku fin. výboru I. Kat. Slov. Žen. Jednoty v Binghamton, N. Y.

Roku 1917, Andela Vávra bola zvolená za zápisničku hl. súdu I. Kat. Slov. Žen. Jednoty v Youngstown, O.

Roku 1919, Imrich Mažár bol zvolený za zápisníka hl. súdu Tel. Slov. Jed. Sokol v Homestead, Pa.

Kol'ko Slovákov je v Binghamtone?

Na túto otázku je ťažko presne odpovedať bez zvláštneho popisu binghamtonských Slovákov, jakého dosiaľ sme ešte nemali. Dľa odhadnutia, cestou viacerých spôsobov, zvlašt spôsobe pri sbierke $40,000. v nov. 1918 v ktorom čase výbor bol takmer v každom slovenskom dome v Binghamtone, zistilo sa, že v Binghamtone je do päťtisic slovenských duší, a síce: jeden tisíc rodín, čo činí dva tisíce duší; asi jeden tisíc jednotlivcov, zahrňujúc do toho aj mládež; a dva tisíc dietok. Slovom: dva tisíc päťstvo dospelých slovenských ľudí a dva tisíc päťsto slovenských dietok. Na prvý pohľad takmer každý by myslel, že je väčši počet Slovákov v Binghamtone, a preto pozrime na toto ešte dľa iného spôsobu.

Prvá warda v Binghamtone, v ktorej sú usadení Slováci, počituje asi 12 tisíc obyvateľstva (r. 1919), ktoré obyvateľstvo môžeme rozdeliť nasledovne:

Slovákov	5000
Uhro-Rusinov	2500
Amerikánov	2000
Poliakov	1000
Litvinov	1000
Ukrajincov	250
Rusov	250
Spolu	12000

A ešte dľa tretieho spôsobu, že kol'ko Slovákov je v Binghamtone, nám povie nasledovný prehľad slovenskej kolónie v Binghamtone, ktorý zaroveň udáva aj v kol'ko domoch Slováci bývajú, kol'ko domov asi vlastnia a na ktorých uliciach bývajú.

Prehľad slovenskej kolónie v Binghamton, N. Y.

Mená ulíc a počet domov, vlastnených a obýdlených Slovákmi, a počet slovenských rodín v Binghamton, N. Y.

Mená ulíc.	Počet domov.	Počet rodín.
Adams St.,	5	10
Annadala St.,	4	8
Berlin St.,	22	35
Baxter St.,	25	35
Belknap Ave.,	1	2
Clinton St.,	90	150
Colfax Ave.,	40	65

Mená ulíc.	Počet domov.	Počet rodin.
Columbus St.,	4	6
Carver St.,	4	8
Clift Ave.,	3	4
Charles St.,	8	16
Crandall St.,	2	4
Dickinson St.,	6	6
Downs Ave.,	4	7
Everett St.,	9	18
Elm St.,	6	10
Emma St.,	2	4
Erie St.,	2	4
Field St.,	10	25
Grace St.,	18	32
Glenwood Ave.,	20	32
Hazel St.,	28	50
Holland St.,	22	32
Hudson St.,	8	16
Holland Ave.,	3	4
Halford St.,	1	1
Hanchett Ave.,	1	1
Jarvis St.,	20	39
Julian St.,	4	8
Janette Ave.,	3	5
Judson Ave.,	1	1
Johnson Ave.,	1	1
Jones St.,	2	4
Lake Ave.,	8	16
Lydia St.,	7	7
Loraine Ave.,	3	4
Mygatt St.,	12	22
Miles St.,	8	16
Merrill St.,	4	7
May Ave.,	4	8
Murray St.,	3	3
Maple Ave.,	3	5
Meadow St.,	2	4
Murphy Ave.,	1	1
Phelps St.,	12	25
Prospect St.,	6	12

Mená ulíc.	Počet domov.	Počet rodín.
Rogers St.,	6	12
Ronan St.,	4	8
Spring Forest St.,	3	7
Starr Ave.,	10	20
Spruce St.,	5	8
Seymoure St.,	4	8
Stanley St.,	5	10
Sowden St.,	3	6
Tracey St.,	2	5
Union St.,	1	2
West St.,	5	8
Wilson St.,	19	34
Wolcott St.,	12	22
Na rôzných uliciach byvajúce rodiny asi		75
Spolu:	531	1,000

Soznam prednášok,

ktoré vydržiavali Slováci v Binghamptoń, N. Y.

Dátum	Mená usporiadujúcich spolkov.	Mená rečníkov.
1896	2. sept. Odbor 92. Nár. Slov. Spolku.	A. S. Ambrose.
1896	okt. Slov. Politický Neodvislý Klub,	Jozef Krupka.
1897	? Odbor 92. Nár. Slov. Spolku,	William Vokolek.
1903	4. júla Čislo 34. Slov. Evan. Jednoty,	Michal Čermák.
1905	30. nov. Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol,	Karol Rehák, Imrich Mažár.
1906	29. nov. Spoločnosť Rím. Kat. Sl. Dvorany,	Rev. Jozef Martinček .
1907	5. feb. Slovenskí Mládenci,	Juraj Stanek, Rehor Majerčík.
1907	11. feb. Indigačná schôdza, Slov. spolky,	Rev. Ján Porubský, Anton Bielek, Andrej Fajbik.
1907	30. mája Čislo 34. Slov. Evan. Jednoty,	Rev. Karol Hauzer.
1907	sept. Čislo 166. I. Kat. Slov. Jednoty,	Michal Bosák, Rev. J. Porubský.
1907	nov. Odbor 92. Nár. Slov. Spolku,	A. S. Ambrose.
1907	24. nov. Prednáška Slov. Ligy,	M. Bosák, Anna Kadák, Ed. Duffy, And. Hourigan, Gen. O'Beirne, J. J. Irving.
1908	30. nov. Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol,	Imrich Mažár, Matej Rozboril.
1909	14. feb. Prednáška v Armory Theater,	C. Slauson, General O'Beirne.
1909	19. nov. Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol,	Milan Getting.
1910	19. nov. Sbor 15. Venec Sokola T. S. J. S.,	Milan Getting.
1911	okt. Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol,	Imrich Mažár.
1912	24. feb. Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol,	(??)
1912	marec Prvá Slov. Socialistická Sekcia,	Jozef F. Schiffel.
1912	? Prvá Slov. Socialistická Sekcia,	Štefan Príkopa.
1912	30. mája Čislo 34. Slov. Evan. Jednoty,	Pavel Krč.

Dátum.	Mená uspor. spolkov.	Mená rečníkov.
1913	12. jan. Spojené Slovenské Spolky,	Dr. Pavel Blaho, Ján Juriga, J. J. Irving, Pavel Kadlečík.
1913	4. júla I. Kat. Čes. Úst. Jednota, č. 308,	Jozef Kratochvil.
1913	20. feb. Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol,	Dr. Pavel Blaho.
1913	feb. Čislo 34. Slov. Evan. Jednoty,	Pavel Švarný, Ján Jankovič, Rev. Juraj Pankuch.
1913	máj Čislo 34. Slov. Evan. Jednoty,	Pavol Švarný, Ján Jankovič.
1913	27. nov. Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol,	Štefan Erhardt.
1913	12. okt. I. Kat. Čes. Úst. Jednota, č. 308,	Jozef Kratochvil.
1914	máj, Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol,	Alois Barcaj, Ján Hanáček.
1914	17. jan. Čislo 34. Slov. Evan. Jednoty,	Rev. Juraj Pankuch, Pavel Krč, Pavel Švarný, Ján Jankovič.
1914	14. mar. Čislo 34. Slov. Evan. Jednoty,	P. Švarný, J. Jankovič, P. Krč.
1914	okt. Česko-Slov. Soc. Sekcia, č. 23,	Joža Žák-Marušiak.
1914	nov. Česko-Slov. Soc. Sekcia, č. 23,	Henrik Skalák.
1915	28. feb. Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol,	Milan Getting, Pavel Sasinek, Imrich Mažár, F. M. Singer.
1915	april, Česko-Slov. Soc. Sekcia č. 23,	Jozef F. Schiffel.
1915	1. máj Česko-Slov. Soc. Sekcia, č. 23,	E. V. Voska.
1915	jún, Odbor 92. Nár. Slov. Spolku,	Pavel Jamárik.
1915	sept. Odbor 92. Nár. Slov. Spolku,	Pavel Jamárik.
1915	12. júla, Slov. Politický Neod. Klub,	W. Sečard, F. Danek, I. Mažár.
1915	2. aug. Slov. Politický Neod. Klub,	W. Sečard.
1915	30. aug. Slov. Politický Neod. Klub.	H. L. Hart, James Rogers, C. Slauson, F. P. Ockerman.
1915	jún, Č. 61. I. Kat. Slov. Žen. Jednoty,	Rev. Ján Liščinský, Anna Ondrej, Andela Vávra, Hermina Vávra.
1915	20. sept., Slov. Pol. Neod. Klub,	P. H. Hastings, F. Bettenhauser, J. Macindoe, L. Warte.
1915	27. sept., Slov. Pol. Neod. Klub,	F. F. Truitt, Dr. F. Blakely.
1915	25. okt., Slov. Pol. Neod. Klub,	Miss Oclott, E. Freeman, M. Maxian.
1915	1. nov., Slov. Pol. Neod. Klub,	Teolbald Šebesta, Matej Maxian.
1916	3. jan., Slov. Pol. Neod. Klub,	Flaming, M. Maxian.
1916	máj, Česko-Slov. Soc. Sekcia č. 23,	Jozef F. Schiffel.
1916	7. júna, I. Kat. Čes. Úst. Jednota, č. 308,	Vincenc Kolda.
1916	2. aug., Slov. Pol. Neod. Klub,	F. Danek, I. Mažár, P. Sasinek, P. Švarný, T. Šebesta.
1916	21. aug., Slov. Pol. Neod. Klub,	J. Koldveld, M. Maxian.
1916	2. okt., Slov. Pol. Neod. Klub,	Mr. Benard.
1916	16. okt., Slov. Pol. Neod. Klub,	Dr. F. Blakely.
1916	23. okt., Slov. Pol. Neod. Klub,	F. J. Meagher, W. Harison, McCarthy.
1916	30. okt., Slov. Pol. Neod. Klub,	C. A. Wilber, J. J. Irving.
1916	okt., Česko-Slov. Soc. Sekcia,	Jozef F. Schiffel.
1917	13. máj, Česko-Slov. Soc. Sekcia,	Adam Kosinec.
1917	18. mar., Česko-Slov. Soc. Sekcia,	A. I. Shiplacoff.
1917	máj, Česko-Slov. Soc. Sekcia,	E. W. Wood.
1917	máj, Česko-Slov. Soc. Sekcia,	Joseph Canon.
1917	16. sept., Slov. Krúžok "Domov",	V. B. Tuma.
1917	22. sept., Župa "Nitra" T. S. J. Sokol,	Prof. F. Pisecký, Milan Getting, Frant. Novák.
1917	sept., Česko-Slov. Soc. Sekcia,	Anton Novotný .
1917	okt, Česko-Slov. Soc. Sekcia,	Samuel Vodička.
1917	okt., Česko-Slov. Soc. Sekcia,	Reva E. Bloor.

Dátum.	Mená uspor. spolkov.	Mená rečníkov.
1917 21. okt.,	Sbor 104. Slovenskej Ligy,	Rev. J. Pankuch, Rev. J. Pochilý, Rev. J. J. Lawrence, F. H. Truitt, K. Belohlávek, prof. F. Pisecký.
1917 2. aug.,	Slov. Pol. Neod. Klub,	F. Danek, I. Mažár, P. Sasinek, F. J. Macháček, T. Šebesta, J. Vanek .
1917 14. aug.,	Slov. Pol. Neod. Klub,	Imrich Mažár.
1917 14. sept.,	Slov. Pol. Neod. Klub,	F. H. Truitt, W. Hill.
1917 okt.,	Slov. Pol. Neod. Klub,	H. C. Walker.
1917 4. nov.,	Odb. 15. Slov. Rob. Spolku,	Martin Válek, Jozef Kudrna.
1917 nov.,	Česko-Slov. Soc. Sekcia,	Jozef F. Schiffel.
1917 23. nov.,	Česko-Slov. Dobrovol'níci,	A. Barcaj, Rev. J. Pochilý, I. Mažár, F. J. Macháček.
1917 26. nov.,	Česko-slov. dobrovol'níci,	Rev. J. J. Pochilý, Rev. J. Pankuch, F. Hutta, F. J. Macháček, F. Hránek.
1917 31. dec.,	Česko-slov. dobrovol'níci,	G. H. Mika, F. J. Macháček, Rev. J. Pochilý.
1918 3. mar.,	Česko-Slov. Soc. Sekcia,	Jozef F. Schiffel.
1918 28. apr.,	Sbor 104. Slovenskej Ligy,	Rev. Ján Pochilý, Albert Mamatey, H. C. Walker, J. Janček ml.
1918 7. jún.,	Sbor 104. Slovenskej Ligy.	Jozef Kačir, Alois Barcaj.
1918 4. júl.,	I. Kat. Čes. Ust. Jednota,	Jozef Kratochvil.
1918 24. aug.,	Sbor 104. Slovenskej Ligy,	Jozef Horvat, poručik Č-S. A., Alois Barcaj, Rv. Jozef Martinček.
1918 24. nov.,	Sbor 104. Slovenskej Ligy,	A. Barcaj, Rev. J. Martinček, I. Mažár, P. Sasinek, M. Grace, M. Maxian, J. Vávra.
1918 26. nov.,	Sbor 104. Slovenskej Ligy	F. Cizek, Rev. J. Martinček, Miss Anna Stoen, J. J. Irving, F. Hutta.
1918 28. nov.,	Sbor 104. Slovenskej Ligy,	P. F. Cizek, H. C. Walker, pluk. Vlad. Hurban, Rv. J. Martinček, Rev. J. Kubášek, pi. Mária Grace, Nikolas Pachuta.
1918 jún.,	Česko-Slov. Soc. Sekcia,	Frant. Červenka.
1918 máj,	Česko-Slov. Soc. Sekcia,	Štefan Gilla.
1918 25. júla,	Česko-Slov. Soc. Sekcia,	Jozef F. Schiffel.
1918 7. júla,	Česko-Slov. Soc. Sekcia,	August Classeness.
1918 3. aug.,	Česko-Slov. Soc. Sekcia,	J. B. Pierce.
1918 okt.,	Česko-Slov. Soc. Sekcia,	Y. M. Malkiel.
1918 otk.,	Česko-Slov. Soc. Sekcia,	A. Strobel.
1918 8. dec.,	Sbor 104. Slovenskej Ligy,	Imrich Hránek, Štefan Búran.
1918 5. okt.,	Česko-Slov. Soc. Sekcia,	A. J. Breckinridge, Matej Maxian
1919 26. jan.,	Česko-Slov. Soc. Sekcia,	Jozef F. Schiffel.
1919 2 mar.,	I. Kat. Česká Úst. Jednota,	Jozef Kratochvil.
1919 16. mar.,	Česko-Slov. Robotnická Rada,	Adam Kosinec.
1919 3. mája,	Odbor 15. Slov. Rob. Spolku,	Štefan Príkopa.
1919 18. mája,	Česko-Slov. Rob. Rada,	Jaroslav Pichrt.
1919 15. júna,	Sbor 104. Slovenskej Ligy,	Milan Getting, Rev. J. Martinček.
1919 31. aug.,	Česko-Slov. Soc. Sekcia,	Jozef F. Schiffel.
1919 19. sept.,	Odbočka Nár. Sväzu Čes. Kat.	Rev. F. W. Jedlička.
1919 5. okt.,	Sbor 104. Slovenskej Ligy.	Ján Matlocha.

Soznam slovenských banketov, odbývaných v Binghamtone.

1909 jún. Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol, rečníci: Rev. J. Porubský, I. Mažár, Matej Rozboril, Ján Petráš, Štefan Búran.

1910 20. mája, Odbor 45. Živeny; rečníci: Mária Ruman, Paulina Novomeský, Miss Anna Stone, John J. Irving, Rev. J. Porubský.

1913 13. jan., Spojené Slov. Spolky; rečníci: Dr. P. Blaho, A. Peklinský, J. J. Irving.

1914 26. feb., Slov. Kat. Osada Sv. Cyrilla a Methoda.

1915 30. mája, Odbor 92. Nár. Slov. Spolku; rečníci: F. M. Singer, Andrej Kováč.

1915 22. júna, Čislo 61. Kat. Slov. Žen. Jednoty, rečnik Rev. Pavel Šiška.

1916 júl., Česko-Slov. Soc. Sekcia.

1917 17. mar., Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol.

1917 21. apr., Česko-Slov. Soc. Sekcia.

1917 30. mája, Broome County Slov. Jednota, rečník Ján J. Rozboril.

1918 20. jan., Slov. Pol. Neod. Klub; rečníci: T. Šebesta, I. Mažár, P. Burský.

1919 apr., Sbor 36 Tel. Slov. Jednota Sokol; rečníci: F. M. Singer, A. Barcaj, I. Mažár.

Od roku 1896. do júla r. 1919, v Binghamtone bolo usporiadano asi 100 prednášok, ktoré usporiadali:

Odbor 92. Nár. Slov. Spolku	5
Čislo 166. I. Kat. Slov. Jednoty	1
Čislo 34. Slov. Evan. Jednoty	7
Čislo 61. I. Kat. Slov. Žen. Jednoty	1
Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol	10
Sbor 15. Venec Sokola T. S. J. S.	1
Župa "Nitra" T. S. J. S.	1
Česko-Slov. Soc. Sekcia čislo 23	26
Slov. Politický Neodvislý Klub	20
Sbor 104. Slovenskej Ligy	20
Čislo 308. I. Ústredni Čes. Kat. Jednoty	5
Spojené Slov. Spolky	1
Česko-Slov. Rob. Rada	2
Spolu	100

Prednášky boly usporiadané v nasledovných miestnosťach:

V Slov. Kat. Dvorane na Starr Ave...	74
V Slov. Muzikantskej Halle na Elm St.	8
V Slov. Evan. Halle na Julian St....	6
V Stone Opera House na Chenango St.	3
V Armory Theater na State St.	2
V High School na Maine St.	2

Vo Vagnerovej Halle na Washington St. 1
V Jarvis Street School na Jarvis St..... 1
Na vonkove 3

Spolu 100

Miesta, kde Binghamtonskí Slováci vydržiavali výlety.

Fisher Island.
Wagnerov Park.
Davis Farm, Hooper, N. Y.
Port Dick,
White City.
Annadala St. — Prospect St.
Fiallova farma.
"Lesík" na Highland Ave.
Noščakova farma.

Soznam rečníkov a počet prednášok každého, ktorí rečnili na 100 prednáškach, usporiadaných binghamtonskými Slovákmi za dobu 23 rokov, 1896—1919.

Z Binghamton, N. Y.: Imrich Mažár 13; Matej Maxian 6; John J. Irving 6; Alois Barcaj 5; Rev. Jozef Martinček 5; Rev. Ján J. Pochilý 5; Pavel Švarný 5; Rev. Ján Porubský 4; Rev. Juraj Pankuch 4; Pavel Sasinek 4; Teobald Šebesta 4; Ján Jankovič 4; František J. Macháček 4; F. M. Singer 3; František Danek 3; Pavel Krč 3; H. C. Walker 3; Frank F. Truitt 3; Matej Rozboril 2 Florian Hutta 2; Štefan Buran 2; Mária Grace 2; Anna Stone 2; Fraňo Cizek 2; C. Slauson 2; W. Seward 2; Dr. F. Blakely 2; Jozef Krupka 1; Michal Čermák 1; Juraj Stanek 1; Rehor Majerčik 1; Pavel Kadlečik 1; Ján Hanáček 1; Henrik Skalák 1; Jozef Vanek 1; František Hránek 1; Ján Vávra 1; Ján Petráš 1; Imrich Hránek 1; Ján J. Rozboril 1; Peter Burský 1; Andela Vávra 1; Hermina Vávra 1; Rev. J. J. Lawrence 1; H. Hart 1; J. Rogers 1; F. P. Ockerman 1; A. H. Hastings 1; F. Bettenhauser 1; J. Macindoe 1; L. Varte 1; C. A. Wilber 1; W. Harison 1; F. J. Meagher 1; M. McCarthy 1; A. J. Breckinridge 1; Flaming 1.

Zo Slovenska: Dr. Pavel Blaho 3; prof. F. Pisecký 2; Ján Janček ml. 1; por. Jozef Horvát 1; pluk. Vlad. Hurban 1.

V New York, N. Y.: Jozef Schiffel 8; Milan Getting 5; Jozef Kratochvil 4; Gen. O'Beirne 2; E. V. Voska 1; Anton Bielek 1; A. Fabjik 1; G. H. Mika 1; Sam. Vodička 1; V. B. Tuma 1; Mária Ruman 1; Paulina Novomeský 1; F. Červenka 1; A. I. Shiplacoff 1; E. W. Wood 1; J. Canon 1; A. Classeness 1; Reva E. Bloor 1; Y. M. Malciel 1.

Z Pittsburgh, Pa.: A. S. Ambrose 2; Pavel Jamarik 2; W. Vokolek 1; E. Ruffy 1; Albert Mamatey 1; Karol Belohlávek 1; Andrej Kováč 1; A. Peklinský 1; Nik. Pachuta 1.

Zo Scranton, Pa.: Michal Bosák 2; Anna Kadák 1; And. Hourigan 1; Ján Juriga 1.

Z Clevland, O.: Rev. Ján M. Liščinský 1; Vincent Kolda 1; Anna Ondrej 1; Jozef Kačir 1; Anton Novotný 1.

Z Chicaga, Ill.: Štefan Príkopa 2; Joža Žák-Marušiak 1; Štefan Gilla 1; Rev. F. W. Jedlička 1; Ján Matlocha 1.

A. Kosinec z Philadelfie, Pa. 2; Rev. J. Kubášek z Yonkers, N. Y., 1; z rôznych mest: Rev. P. Šiška, J. B. Pierce, Martin Valek, W. Hill, A. Strobel, Miss Olcot, E. Freeman, J. Kolveld, Benart, J. Pichert, Karol Rehák, Štefan Erhardt.

Spolu všetkých rečníkov bolo 121, z ktorých bolo Slovákov 69; Čechov 12, a Amerikánov 40.

Jakú obeť priniesli Binghamtončania česko-slovenskému národu v rokoch 1917—1918—1919.

Od novembra 1917 do septembra 1918	$ 1,207.18	
V novembri a decembri 1918	41,158.02	
V roku 1919 do augusta	74.80	
Spolu		$42,440.00
Šesť zásielok, 44 bední šatstva a obuve, v cene		1,500.00
V roku 1919 do augusta asi sto bední šatstva zaslané privátne rodinám do Česko-Slovenska, v cene		37,060.00
Spolu		$81,000.00

Porovnajúc túto obeť priemerne s počtom binghamtonských Slovákov, ktorých počet sa odhaduje na päťtisíc duší, tak by pripadlo priemerne za každú slovenskú dušu v Binghamtone v peňažnej obeti $16.20.

Okrem peňažnej a šatovej podpory, Binghamtončania vypravili 52 legionárov do Francie, do česko-slovenskej armády, z ktorých dvaja tam položili svoje životy, následkom nemocí. Toto je obeť, ktorá sa nedá ocenit' dl'a peňažnej hodnoty. Keď porovnáme počet legionárov z Binghamtonu s počtom Slovákov v Binghamtone, t. j. 52 legionárov, keď rozdelime na päťtisíc obyvatel'stva slovenského v Binghamtone, tak pripadá na každých sto slov. duší jeden legionár. Tedy každý stotý Slovák z Binghamtonu išiel dobrovol'ne bojovať za slobodu národa.

Na zlatý a strieborný poklad česko-slovenského štátu.

Svoje dary poslali nasledujúci Binghamtončania:

Číslo 127. L'udevít Valachovič, 1 kúsok zo zlatej retiazky, 1 prívesok, 2 brošne, 1 medalionik, udajne zlaté.

Číslo 235. L'. Valachovič, 1 kúsok z retiazky, 2 brošne, 5 zlomky, 1 medalionik, udajne zlaté.

Číslo 320. L'udmila Macháček, 2 odznaky, 1 prsteň, 1 gombík, a zlomok, udajne zlaté.

Číslo 321. Alois Barcaj, 2 prstene, 1 naušnicu, 1 pero, 1 odznak, 1 retiazku, 3 zlomky, udajne zlaté, 1 prsteň a mincu, udajne strieborné.

Číslo 322. Mária Masar, 1 zlatý krížik s retiazkou, 1 mincu, udajne strieborné.

Čislo 323. Peter Burský, 1 retiazku, 2 gombíky, 1 zlomok, udajne zlaté.
Čislo 324. Pavel Horniček, 1 zlastý prsteň.
Čislo 325. Ján Talla, 1 retiazku, 2 mince, udajne strieborné, 3 prstene, udajne zlaté.
Čislo 326. Jozef Martinek, 1 retiazku a 1 zlomok, udajne zlaté.
Čislo 327. Anna Horniček, 1 peňaženku, udajne striebornú.
Čislo 328. Pi. Jánova Sabol, 1 odznak, udajne zlatý, 2 peňaženky, udajne strieborné.
Čislo 329. František Hránek, 1 strieborné hodinky.
Čislo 330. Ján a Mária Jankovič, 3 odznaky, 1 zlomok, 1 náramnicu, udajne zlaté, 1 striebornú náramnicu.
Čislo 331. Ján Mareček, 3 retiazky, udajne zlaté.
Čislo 332. Ján Strnatko, 2 prstene, 2 zlomky, 1 naušnicu, udajne zlaté.
Čislo 333. Františka Krč, 1 prsteň, udajne zlatý, 1 lyžicu, udajne striebornú.
Čislo 256. Pi. J. Nolc, 5 zlomkov z rámca okuliarov, 1 náramnicu, 1 krížik, 1 medalionik, 2 prstienky, 9 zlomkov, udajne zlaté.
Čislo 527. Valina Kobliha, 1 retiazku, udajne striebornú.
Čislo 528. Jozef Rehák, 1 hodinky a 1 reitazku, udajne strieborné.
Čislo 529. Štefan Zloch, 2 gombíky, 1 odznak, 1 prsteň, a 1 retiazku, udajne zlaté, 2 mince, udajne strieborné.
Čislo 530. Ján Krč Turba, 1 hodinky a 1 retiazku, udajne strieborné.

Rozličnosti.

Prvý Slovák narodený v Binghamtone.

Pán Andrej J. Horvatt bol prvý chlapec, narodený v Binghamtone z prisťahovaleckých slovenských rodičov. Narodil sa 25. júla r. 1886. A práve, keď sa končí doba týchto dejín, pán Andrej Horvatt započal bankovný obchod na 73 Clinton St., v Binghamtone, tedy je on prvým slov. bankárom v Binghamtone.

Posledný Slovák narodený v Binghamtone v dobe, ktorá je opísaná v týchto dejinách.

Ladislav Hrnčirik, legionár česko-slovenskej armády, rodák z Holiča župa nitrianska, ktorý išiel do Francie r. 1918, odkiaľ zase šiel do Česko-Slovenska, kde sa sišiel i so svojou manželkou, v roku 1919 legionár Hrnčirik prišiel spiatky do Binghamtona, a za krátký čas prijela za ním i jeho manželka, Mária Hrnčirik. Dňa 4. novembra 1919 narodil sa im syn, ktorý obdržal meno Ladislav, ktorého označujeme tuná ako najnovšieho Čecho-Slováka Amerického, ktorý sa narodil v dobe zakončenia týchto dejín.

Najstarši Slovák v Binghamtone.

Najstarším Slovákom v Binghamtone je starček Ignác Zaňát, ktorý sa narodil roku 1833 v Gbelloch, župa nitrianská, teraz je 86 ročný. Tento starčok má ešte aj tú zvláštnosť, že bol 50 rokov kostolníkom,

a síce: 37 rokov v Gbeloch; 1 rok v Carnegie, Pa., a 12 rokov v Binghamtone. Prežil asi osem kňazov, ktorých obsluhoval, a ešte vidí dobre čítať bez okuliarov.

Odkiaľ pochádzajú najviac binghamtonskí Slováci.

Okolo 50 percentov binghamtonských Slovákov sú pôvodom z nitranskej župy; z ktorých zase len z Gbelov je asi 20 percentov zo všetkých Slovákov v Binghamtone; po nitranskej župe najviac Slovákov pochádza z bratislavskej, z liptovskej, z Moravy, a viac lebo menej z iných niekoľko žúp.

Profesionalní Slováci z Binghamtonu.

Z pomedzi binghamtonských Slovákov do teraz je málo ľudi, majúcich vyššie školy. Máme len asi nasledovných:

Rev. Ján J. Pochilý, Binghamtončan, r. k. slov. kňaz, farár v Syracuse, N. Y.

Pán Ján D. Rozboril, rodák z Gbelov, bohoslovec v r. k. semináre sv. Františka, v St. Francis, Wis.

Dr. Ladislav Ožvold, kandidát na lekárnika, študujúci vo Philadelphia, Pa.

Okrem týchto v Binghamtone je mnoho Slovákov takzvaných self-made men-ov, mnoho obchodníkov a pod., ktorí prešli ako samoukovia svetovú životnú školu.

Americké patriotstvo binghamtonských Slovákov.

Zaiste jestli bola kedy doba zkúšky na patriotictvo americké, tak bola to doba v rokoch 1917 a 1918, počas veľkej svetovej války. Slováci binghamtonskí statne prešli túto zkúšku; tunajšie úradné kruhy sa skoro presvedčily o patriotstve tunajších Slovákov vôči tejto novej vlasti; poneváč naší Slováci, kedykoľvek sa im naskytla príležitosť, dali na javo, že sú lojálnými občanmi Spojených Štátov Amerických.

Roku 1917 v mesiaci júni, keď prezident Wilson nariadil zápis (registráciu) vojo-povinných mužov, Slováci poskytli svoju pomoc pri tomto zápise. Spoločnosť Slovenskej Dvorany na Starr ave., prepustila svoju miestnosť bezplatne ku tomuto zápisu, pri ktorom pracovali tiež bezplatne nasledovní Slováci: Pavel Sasinek, Ferdinand M. Singer, Andrej J. Horvat, Štefan Zemánek; vypomáhali: Matej Maxian, Michal Čupina, Eduard Kocich, Max Gulej.

Účasť Slovákov pri registrácii roku 1918.

Ako pri prvej registrácii, tak podobne aj 12. septembra 1918, Slovenská Dvorana zase bola prepustená ku registrácii, pri ktorej zase pracovali nasledovní Slováci: Pavel Sasinek, Andrej J. Horvat, Imrich Mažár, Jozef Greškovič, Mária Grace, Regina Kabát; Ferdinand M. Singer, Ján J. Rozboril, Michal Nalevanko, Anna Nalevanko.

Účasť Slovákov pri popise "Pôžičke Svobody" (Liberty Bonds).

Slováci v Binghamtone nielen že si zakupovali tieto pôžičky svobody, ale súčastnili sa aj práce pri popise týchže. V mesiaci apríli 1918, pri popise tretej pôičke svobody pracovali nasledovní Slováci: Pavel Sasinek, Ján Petráš, Imrich Mažár, František Kováč, Michal Čupina.

Pri popise štvrtej pôžičke svobody, v mesiaci oktobri 1918, pracovali nasledovní: William Bičko, Ján J. Vávra, Pavel Sasinek, Ján J. Rozril, Tomáš Antálek, Alois Barcaj, Max Gulej, Ján Čupina, Juraj Farač.

Pôžičky Svobody a Válečné Štemplíky.

Ťažko je určite povedať, koľko Slováci v Binghamtone zakúpili Pôžiček Svobody a Válečných Štemplíkov, keďže nebolo o tom zaznačeno žiadnej štatistiky, avšak, dľa odhodnutia viacerých, Slováci binghamtonskí zakúpili priemerne, jeden viacej druhý menej, asi za dvestotisíc dollárov Pôžičky Svobody, a asi za dvadsaťpäťtisíc dollárov Válečných Štemplíkov, tak spolu (dľa odhadnutia), Slováci binghamtonskí napomohli tejto novej vlasti asi so $225,000.00.

Účasť Čecho-Slovákov na Pochode Červeného Kríža.

V rokoch 1917 a 1918, binghamtonskí Slováci vystupovali pred Americkú verejnosť pod menom "Čecho-Slováci", poneváč Slováci, pochádzajúci z Uhorska, ktorých je väčšina, a Slováci pochádzajúci z Moravy, ktorých je menšina, a len niekoľko Českých ľudí, ktorí bývajú v Binghamtone, spojili sa v jedon celok v prácach národných, pod záštitou 104. Sboru Slovenskej Ligy.

V nedeľu, dňa 19. mája 1918 bol usporiadaný veľký pochod Červeného Kríža. Bola to manifestácia Amerického Patriotizmu, v ktorej brali účasť ľudia z celého Broome okresu. Vyše päťtisíc ľudí rôznych organizácií, representujúcich dvanásť národností, pochodovalo ulicami mesta Binghamtonu do Stow Parku, kde slavnostné ceremónie zahájil mayor mesta, a rečnili tam mnohí chýrni rečníci. Zástavy všetkých spojeneckých národov boly nesené v pochode.

Pri tejto príležitosti Česko-Slovenské spolky v Binghamtone dôstojne zastaly si svoje miesto, všetky, bez rozdielu, braly účasť v tomto pochode i s dvoma slovenskými hudbami. Mnoho slovenských zástav bolo medzi zástavami spojeneckých národov. Takýmito pochodami a verejným vystupovaním Čecho-Slováci mnoho získali od Americkej verejnosti pre oslobodenie svojho národa.

4. júla 1918 "Americanization Day" v Binghamton, N. Y.

Čecho-Slováci hrali veľký zástoj v pochode.

Pri tejto oslave 4. júla, ktorá bola najvýznamnjšia v histórii tohto mesta, brali veľkú účasť Čecho-Slováci, preto nech je toto tiež zaznačené v týchto dejinách.

Veľkého, slávnostného pochodu súčastnilo sa asi 11,000 ľudí. Slavianské národy v Binghamtone, ktoré všetky sú usadené v prvej warde, spoločne vystúpily pred americkú verejnosť, berúc účasť v tomto

pochode. Bola utvorená taká federácia všetkých spolkov prvej wardy; všetky schôdze a práce boly konané pod protektorátom 104. Sboru Slovenskej Ligy, ktorý sbor nechal svolať úradníkov zo všetkých spolkov, ktorých bol nasledovný počet: slovenských 17, rusinských 6, ukrajinských 4, poľských 3, litvinských 5, spolu 35 spolkov rozličných organizácií, mužských aj ženských a 6 farností prvej wardy z prisťahovaleckých národností, ktorí tvorili štvrtú divíziu vo veľkom pochode.

Tieto slavianské spolky vydaly prehlas vo štyroch rečiach, a síce: v anglickej, slovenskej, poľskej a rusinskej. Ohlas znel nasledovne:

NOTICE.

To all the Slavic people in Binghamton, N. Y.

Whereas President Wilson, on the request of all immigrant nationalities in America, declared the 4th of July to be the day on which all immigrant peoples should manifest their loyalty to the great Republic which leads the world wide democracy in battle for the freedom of small nations; therefore a meeting of all Slovak, Czecho-Slovak, Ruthenian and Polish lodge officers resolved as follows:

That all Slavic peoples, men and women, take part in a parade to celebrate the day of Independence.

That all members of societies report at their respective meeting places at 1 o'clock P. M.

That non-members of societies join any desired lodge.

That no Slav be found elsewhere except at the celebration, taking an active part in the march, in manifestation of their loyalty to this our adopted country. COMMITTEE.

OHLAS.

Do láskavej pozornosti všetkým Slavianom v Binghamton, N. Y.

Poneváč President Wilson na žiadosť všetkých prisťahovaleckých národností v Amerike prehlásil deň 4. júla za deň, v ktorom všetky prisťahovalecké vetve môžu prejaviť lojalitu ku našej velikej republike, ktorá vedie svetovú demokraciu v boji za oslobodenie malých národov; preto spoločná schôdza všetkých úradníkov zo všetkých slovenských, čecho-slovenských, rusinských a poľských spolkov uzniesla:

Aby všetci Slaviani jak mužski tak ženské zúčastnili sa pochodu oslavujúcého deň Prehlásenia Neodvislosti.

Aby všetko členstvo spolkov dostavilo sa ku ktorémukoľvek spolku.

Aby nebolo Slaviana, ktorý by sa nezúčastnil tohoto pochodu, manifestácie, ktorá dokazuje lojalitu ku tejto našej novej vlasti. VÝBOR.

Tento ohlas v pôvodine, v slovenskj reči, vypracoval I. Mažár; preklad do anglickej zrobili I. Mažár a Ján Rozboril, študent; do rusinskej preklad zrobil Rev. Geo. Thegze, a do poľskej Rev. Michal Dzialuk.

Pri pochode hlavným maršalom štvrtej divízie, pozostavajúcej zo slavianských spolkov, bol pán František Danek; maršalom slovenského oddelenia bol pán Martin Vrábel. Program štvrtej divízie, pozostavajúcej zo 35 spolkov, vypracoval Imrich Mažár s pomocou Františka Nováka, títo dva tvorili aj novinársky výbor.

Nakoľko ešte nikdy predtým, a možno že už nikdy nebudú tieto, všetky spolky takto spoločne pochodovať, preto na pamiatku uvedeme tuná ten program pochodu, poneváč bol to krásny obraz slavianskej spolupatričnosti, ktorý žiaľbohu, trval veľmi krátku dobu.

Program

Slavianského oddelenia berucého účasť vo veľkom pochode dňa 4. júla 1918.

Hlavný maršal: František Danek.

Maršal slovenského oddelenia: Martin Vrábel.

Americký prápor.

Slovenská Občianska Hudba.

Veľký Americký prápor, nesený dvadsať slovenskými dievčatmi, oblečenými v národnom slovenskom kroji.

Dievčenské oddelenie Podrostu Čisla 5. Tel. Slov. Jed. Sokol.
Čislo 2. Pannenského oddielu Živeny.
Čislo 65. Pannenského oddielu Kat. Slov. Žen. Jednoty.
Čislo 58. Pannenského oddielu Kruhu Mládeže Nár. Slov. Spolku.
Úrad 104. Sboru Slov. Ligy, Slov. páni farári.
Sbor 15. Veniec Sokola Tel. Slov. Jed. Sokol.

Odbor 45. Živeny.
Čislo 61. I. Kat. Slov. Ženskej Jednoty.
Čislo 117. Penn. Rím. a Grec. Kat. Slov. Ženskej Jednoty.
Okrášlený veľký voz.

Slováci a Slovenky v národných krojoch.
Obraz Wilsona a Masaryka nesený na krásných nosítkach.
Čislo 58. Kruhu Mládeže Nár. Slov. Spolku.
Čislo 16. Mládenecké oddelenie Kat. Slov. Jednoty.
Čislo 2. Mládenecké oddelenie Živeny.
Čislo 5. Oddelenie Sokolského podrostu Tel. Slov. Jed. Sokol.
Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol.
Sbor 247. Tel. Slov. Jed. Sokol.
Čislo 23. Česko-Slovenskej Socialistickej Sekcie.
Odbor 92. Nár. Slov. Spolku.
Detské oddelenie Slovenských Evanjelíkov.
Číslo 16. Slov. Evan. Ženskej Jednoty.
Číslo 34. Slov. Evan. Jednoty.
Slov. Evan. Samostatná Jednota.

Okrášlený voz.
Číslo 281. Penn. Rím. a Gréc. Kat. Slov. Jednoty.
Číslo 166. Kat. Slov. Jednoty.
Číslo 699. Kat. Slov. Jednoty.
Číslo 308. Kat. Českej Ústrednej Jednoty.
Broome County Slovenská Jednota.
Slováci, neprislúchajúci do spolkov.
Rusinská Hudba.
Šesť rusinských spolkov.
Štyri ukrajinské spolky.
Národná Slovenská Hudba.
Štyri poľské spolky.
Päť litvinských spolkov.

Všetky národnosti, berúce účasť v pochode, maly svoje zvláštnosti, ako: okrášlené vozy, nápisy a pod. Ale najväčšú pozornosť obecenstva upútali naši Slováci a Slovenky, oblečení v pestro-barevných slovenských krojoch. Binghamtonské časopisy sa veľmi pochvalne zmienily o Čecho-Slovákoch z príležitosti tohoto pochodu. V Binghamton Press bolo uverejnené v úplnom znení "The Solemn Declaration of the Czecho-Slovak People to the Republic of the United States of America and Its Great President".

Binghamtonskí Slováci a americká armáda. Slovenskí mládenci v službe "Uncle Sama".

Kým slovenskí mladíci utekali do Ameriky pred vojenčinou zo starej vlasti, kde museli otročiť cudzím, nepriateľským živlom, tuná v Amerike zase sa dobrovoľne hlásili do Armády Spojených Štátov Amerických. Mnohí slovenskí šuhaji dokázali sa byť hodnými obyvateľmi tejto novej vlasti ešte prv než prišla hrozná svetová vojna v rokoch 1914—1918, následkom jejich vstúpenia do služby "Uncle Sama".

V rokoch od 1906 do 1914, v Armáde Spojených Štátov Amerických slúžili z Binghamtonu nasledovní Slováci:

Meno	Rodné mesto	Čas službv
Štefan Širhal	Gbely	6 rokov.
Michal Vávra	Gbely	3 roky.
Ludvik Kadlečík	Holič	3 roky.
Andrej Vávra	Gbely	3 roky.
Ján Čarský	Gbely	3 roky.
Matej Kocák	Gbely	6 rokov.
Jozef Vodička	Gbely	1 rok.
Ignác Petrovský	Gbely	1 rok.
Ján Masár	Gbely	3 roky.
Rudolf Rozboril	Petrova Ves	1 rok.

Počas svetovej války v rokoch 1914—1918 v armáde, alebo pri námornictve Spojených Štátov boli z Binghamtonu nasledovní Čecho-Slováci:

Dobrovoľníci:

Ján Saska,
Michal Fiala,
Ján Juriga,
Matej Kocák,
Ján Masár,
Ján Hanaček,
Filip Haramija,
Štefan Repčin,
Ján Príkopa,
Rudolf Rozboril,
Ján Fijala,
František Repšin,
Ján Kocák,
Štefan Iskra,
Rudolf Krátky,
Rev. Ján Pochilý,
Konštantin Martinkovič,
Michal Vávra,
František Kovárik.
Anton Masár,
Michal Hurban.

Vylosovaní:

Jozef Bíreš,
Jozef Holič,
Rudolf Kabát,
Alois Krútý,
Jozef Krátky,
Andrej Ligoš,
Ludvik Musil,
Pavel Majerčík,
Karol Rozboril,

Štefan Sloboda,
Ján Vozdovič,
Ján Urban,
Ján Karas,
Jozef Zalutko,
Rajmund Löffler.
Jozef Vrablic,
Ján Hemžik,
Andrej Dudáš,
Jozef Varsík,
Pavel Kocák,
Andrej Kutný,
František Kral,
Michal Ligoš,
Jozef Hydák,
Matej Bolebruch.
Jozef Sigler,
Miloš Šulko,
Štefan Vozar,
Juraj Jankovič.
Michal Karas,
Jozef Striker,
Pavel Bajcar,
Jozef Varmuža,
Albert Kovanda,
August Gulej,
Ján Kabát,
Štefan Kocák,
Alois Kadlečík,
August Kubík,
Jozef Leško,
Rudolf Majerčík,
Ján Bolebruch,
Štefan Štavnický,
Robert Stehlík.
Michal Bajic,
Imrich Tomeček.
Štefan Ravas,
Jozef Miller,
Ján Miča,
Samuel Laurey,
Jozef Wagner,
Jozef Harašta,
Jozef Kabát,
Tomáš Kováčik,
Ignác Kubík,
Štefan Ligoš,
Štefan Leško,
František Michálek,
Andrej Petrovský,
Jozef Sloboda,
František Vávra,
Rudolf Žiška,
Štefan Šmida,
Juraj Citár,
František Kulhan,
Ján Žumpolec,
Lacka Dobrovodský,
Štefan Sekera,
Michal Bidovský.

Zábava na rozlúčku slovenských mladíkov idúcich do americkej armády.

Dňa 15. septembra 1917 Slovenská Dvorana na Starr Ave. bola okrášlená tak, ako ešte nikdy pred tým nebola, v ten deň, večer slovenská mládež usporiadala zábavu z príležitosti rozlúčky slovenských mládencov, ktorí mali odísť do americkej armády. Na tejto zábave rečníkmi boli: Imrich Mažár a František J. Macháček.

Reč, ktorú povedal Imrich Mažár dňa 15. sept. 1917, pri rozlúčke Slovensko-amerických vojakov:

Cťené obecenstvo a mládež slovenská:

My, binghamtonskí Slováci, mali sme už rozličné zábavy, slavnosti, večierky a podobné usporiadania, avšak zábavu, aká je táto dnešná, ešte sme nikdy nemali. Je toto zábava žalosti aj radosti, jako si ju kto vie predstaviť a vysvetliť.

Pred nami stojí asi 35 našich slovenských mládencov, na teraz už vojakov amerických; všetci sú pekní, zdraví, kvet binghamtonskej slovenskej ratolesti. A títo naší pekní chlapci majú nás o par dni opustiť, musíme sa s nimi rozlúčiť, poneváč idú kde . . . . . do vojny. Vojna, je toto slovo veľkého významu, avšak dneská nie je na to príhodný čas, aby sme si vojnu predstavovali v strašnom svetle, za posledné tri roky sme toho už toľko očuli a čítali o vojne, tak že sme na ňu už aj navykli.

Cieľom mojích dnešných slov je, aby sme naších milých, ktorí musia odísť do vojenského tábora, obodrili, posilnili a oboznámili s jejich poslaním.

Mládenci slovenskí! Pamätajte na to, že ste synovia malého a veľmi utlačeného národa slovenského. Či uhorský alebo moravský Slovák a či Čech, to je všetko jedno, všetci sme Čecho-Slováci — Slaviani. V starej vlasti, v Uhorsku ani nám nebolo dovoleno povedať, že sme utláčaní; až keď sme prišli do tejto našej novej vlasti, do slobodnej Ameriky, ktorá nás prijala za svojích,

teprv tuná sme začali kričať plným hrdlom celému svetu o našich utrpeniach v Uhorsku od maďarskej a v Rakúsku od nemeckej vlády. A skutočne našli sa ľudia, rôzni učenci, spisovatelia v Anglii, vo Francii aj v Amerike, ktorí si povšimli nášho hlasu a podali svetu faktá v rozličných vydaniach o slovenskom národe a jeho utrpení.

Teraz, keď prišla europská válka, z ktorej dľa predvídania Rakúsko-Uhorsko nevyjde celé, prišla nám Slovákom a Čechom otázka, čo bude s nami po roztrhaní Rakusko-Uhorska? Táto otázka bola rozlúštená tak, že Češi a Slováci sa srozumeli spoločne pracovať s celou silou na utvorení Česko-Slovenského štátu, a dopracovali sa už tak ďaleko, že dneská skutočne už jestvuje Česko-Slovenský štát, ktorého hlavou je profesor T. G. Masaryk, s dočasným sídlom v Paríži, a tento štát má už aj svoje regimenty vojska, ktoré sa utvorily v Rusku, vo Francii, v Anglii a v Taliansku z Čechov a Slovákov.

Pri vstúpení Spojených Štátov do tejto svetovej války v proklamácii presidenta Wilsona bolo aj to, že S. Š. chcú, aby malé národy boly oslobodené zpod utlačovania, tedy dľa tohoto S. Š. pracujú aj za oslobodenie Česko-Slovenského národa. Teraz ale mládenci naší, keď vás Uncle Sam zavolal do zbrane, veďte to, že týmto nie len že plníte vašu povinnosť aj za nás vôči tejto našej novej vlasti za to, že nás prijala za svojích a my sme si ju zvolili za svoju vlasť, ale zároveň idete pomôcť aj svojmu Česko-Slovenskému národu, i za jeho oslobodenie a práva idete do boja. Vaše poslanie je veľmi dôležité, je to povinnosť—nutnosť—s ochotou. Vaše mená sú už zaznačené v dejinách tejto zeme a budú s úctou spomínané. Ako sa z hodnoverného prameňa dozvedáme, v Amerike má už tiež byť utvorený Česko-Slovenský regiment, a dosť možno, že aj z vás niektorý bude do neho vriadený, tedy neste túto obeť tiež s tým povedomým, že po tomto boji Česko-Slovenský národ prestane byť utlačovaný.

Ešte na cestu dáme vám niekoľko nezábudok. Mnohý z vás nechávate doma rodičov, milenky, známych a priateľov, ktorí po vašom odchode budú mať vás ustavične na mysli a v srdci; každý deň budú so zvedavosťou očakávať listonoša, ktorý im bude od vás listy prinášať, preto, pamätajte z vašími listami na vaších milých, ktorých doma zanecháte.

Ktorý snaď nemáte tuná bližšej rodiny, zvolte si koho za dobre uznáte za vašich dopisovateľov, a na takýto spôsob budeme s vami a vy s nami v ustavičnom spojení.

Ešte jednu nezábudku. Bojím sa však, abych snáď neurazil vašu statočnosť, no dúfam, že to odo mňa, ako od muža, príjmete: Idete medzi neznámych, cudzích ľudí, istá vec je, že budete mať rozličné príležitosti, dobré i zlé, lepšie i horšie; preto prosím vás, zachovajte si vašu mravnosť, pamätajte na seba, aby ste sa nám navrátili takí čisti a mravní, akí nás opúšťate, a uisťujem vas, že keď sa takto zachováte, budete mať na celý váš život milé a radostné rozpomienky.

Teraz prijmite v mene celej binghamtonskej Slovače srdečné s Bohom; ďakujeme vám za vašu jarú veselosť, ktorou ste nás obodrovali a tešili, lúčime sa s vámi s nádejou, že sa ešte niekdy spolu uvidíme.

Na zdar vám, mládenci, Na zdar vám, Sokoli! Dneská ste všetci Sokolmi!

Padlí slovenskí hrdinovia.

Naša žiadosť pri rozlúčke so slovenskými šuhajmi, odchadzajúcimi do americkej armády, že "ešte sa snáď všetci spoločne spolu uvidíme", nesplnila sa. Dvaja Slováci z Binghamtonu padli v boji, ktorí sa nenavrátili spiatky medzi nás, mená týchto padlých hrdinov sú nasledovné:

MATEJ KOCÁK, sergeant, Sixty-sixth Co. Fifth U. S. Marines, rodák zo Gbelov, stolica nitranská. Bol v službe jedenásť rokov. Za more na bojište šiel v jaseň r. 1917. Viackrát' dokázal sa byť veľkým hrdinom. Kapitáň kompánie opísal ho jako najsmelejšieho a najudatnejšieho muža jakého on kedy znal. Francia ho vyznačila "Croix d Guerre" (vojenským krížom) a Amerika s "Distinguished Service Cross" (zvláštny záslužný kríž), a bol odporúčaný na obdržanie čestného medálu. Bol zabitý dňa 4. októbra 1918 pri Mont Blanc, v Champagne sector.

JOZEF BIREŠ, first class private, Co. I, 310th Inf., Seventy-eighth Division. Do Camp Dix šiel 3. paríla 1918, a do zámorskej služby 26. mája. Bol zabitý 16. oktobra 1918, v boji pri Argonne Forest. Bol dvadsať'tri roky starý, syn Mateja a Agneše Bíreš (rodáci zo Gbelov) z Binghamton, N. Y.

Binghamtonskí Slováci a americká politika. Slovenský Politický Neodvislý Klub. (1896).

V roku 1896 pán Jozef Krupka, rodom Čech, ktorý bol bósom v istej cigarovni, sorgánizoval Slovákov politicky, a založil Slovenský Neodvislý Klub. Ačpráve vtedy ešte nebolo mnoho Slovákov-občanov amerických, ale bola to veľmi dobrá príležitosť pre Slovákov učiť sa americkej politike.

V roku 1896, počas kampane presidentských volieb, keď bola veľká politická schôdza v Stone Opera House, vtedy i p. Jozef Krúpka s týmto klubom slovenským vystúpil pred americkú verejnosť, a síce: z Wagnerovej Halle na Washington ulici, ktorá bola vtedy spolkovou miestnosťou Slovákov. Slováci, ktorých bolo asi 80, pochodovali do Stone Opera House, kde zaujali miesto na javišti. Pri tejto príležitosti p. Krupka rečnil v anglickej reči o Slovákoch a Čechoch, vysvetlujúc Amerikánom, jako Slováci boli prenasledovaní od Maďarov v Uhorsku, a Češi zase od Nemcov v Rakúsku; poukázal na príčiny, prečo sme prišli sem do slobodnej zemi, Ameriky. Keď p. Krupka skončil svoju reč, bol odmenený od Amerikánov veľkým, dlho trvajúcim potleskom.

V tomto samom roku p. Jozef Krupka založil pre Slovákov večernú školu u Snopkov, na Hudson ulici. Toto bola tiež veľmi neocenitel'ná služba od p. Krupku vôči Slovákom, ktorý ovládajúc plynne anglickú reč, bol vstave mnoho a rýchle učiť Slovákov anglickej reči. Avšak toto všetko netrvalo dlho. Jako všade a vždy najdú sa ľudia, ktorým sa všetko nepáči; ktorí radi kazia, keď už je niečo zrobené, podobne stalo sa aj s týmto "Politickým Klubom" a "Večernou Školou".

Aby sme ale dokázali, že Slováci nie sú národom nevďačným, preto meno pána Jozefa Krupku s vďakou a úctou zaznačujeme v týchto Dejinách Binghamtonských Slovákov.

Prví Slováci občanmi Spojených Štátov Amerických.

Americké občanstvo bárs aj pomaly, ale stále sa rozširovalo medzi Slovákmi v Binghamtone, tak roku 1897 bolo už 18 Slovákov, ktorí boli

občanmi americkými. Boli to nasledovní: Ján Rozboril, Štefan Pollák, Martin Komáček, Rehor Majerčík, Tomáš Danek, Ján Murín, Alexander Horvát, Ján Mergeš, Juraj Mergeš, Tomáš Snopek, Michal Bičko, Andrej Ligoš, Vasil Ligoš, Štefan Balog, Nikolaj Rapco, Ján Svat, Anton Loffler.

Neskoršie každým rokom pribúdalo na počte slovenských občanov amerických, takže politikári americkí vždy pred volbami počali už aj medzi Slovákmi prevádzať politiku, usporiadujúc predvolebné reči a prednášky; ba povstaly časom aj politické kluby, ktoré obyčajne jestvovaly len pred a počas volby.

V rokoch 1913—1915, mnohí zo slovenských amerických občanov dávali na javo rôznymi spôsobami, že mali by sme sa Slováci politicky sorganizovať, že mal by byť založený Politický Klub, atď.

Až konečne roku 1915, na podnet štyroch vtedajších predsedov slovenskcýh spolkov, bola svolaná schôdza slovenských občanov, a bol založený Slovenský Politický Neodvislý Klub. Mená tých predsedov sú nasledovné:

Pavel Sasinek, správca Sboru 36. Tel. Slov. Jed. Sokol.
Štefan Mrlák, predseda Odboru 92. Nár. Slov. Spolku.
Ján J. Rozboril, predseda Broome County Slov. Jednoty.
Peter Burský, predseda Čísla 166. Kat. Slov. Jednoty.

Výťah z dejín Slovenského Politického Neodvislého Klubu.

Slovenský Politický Neodvislý Klub v Binghamton, N. Y., bol založený dňa 6. mája, roku 1915, a inkorporovaný 25. mája 1915 dľa zákonov newyorkského štátu.

Cieľom klubu je: Hájiť neporušenie konštitúcie Spojených Štátov Sev. Ameriky, hľadeť k tomu, aby Slováci stávali sa občanmi tejto krajiny, v čom je im klub nápomocný. Zariadiť knižnicu, vydržiavať prednášky v slovenskom i anglickom jazyku k poučeniu a povzneseniu národa. Členom klubu môže sa stať každý Slovák alebo Slavian, občan Spojených Štátov Amer., a tiež i taký, ktorý má prvý papier.

Mená zakladateľov sú nasledovné: Peter Burský, Pavel Sasinek, Ján J. Rozboril, Štefan Mrlák, Imrich Mažár, Matej Maxian, Rehor Majerčik, Štefan Torony Ján Rozboril st., Pavel Valuch, Jozef Drahoš, Ján Petráš, Jozef Šimek, Jakub Kocák, Pavel Karenovič, Martin Vávra, Ladislav Kocák, Michal Kadlečik, Pavel Kadlečik, František Danek, Albert Štrbo, Andrej Vávra, Štefan Drahoš, Ján Mihal, Ján Vávra, Michal Bolebruch, Ján Kadlečik, Jozef Petráš, Michal Vávra, Rehor Juriga.

Klub tento začal veľmi blahodarne účinkovať. Každý mesiac boly vydržiavané prednášky, anglické i slovenské; poneváč Klub je neodvyslý, tak prístup mali rečníci zo všetkých politických strán. Do klubu bola zariadená odbočka z mestkej verejnej knižnice. Boly usporiadované zaujímavé a poučné debaty, zodpovedané a vysvetlené rôzne otázky.

V roku 1916 cestou Klubu bola zadaná petícia, v ktorej sa žiadala od spoločnosti pouličnej železničnej premávky lepšia obsluha a častejšie jazdnie pouličných kár. Táto žiadosť postretla sa s úspechom.

Skrze tento klub bol zastavený karnival. Viac razy bol pozdvihnutý hlas ku patričným úradom, ohľadom lepšieho čistenia a napravovania ulíc v prvej warde; a najvážnejšia práca prevedená skrze tento klub je, vymôženie postavenia verenej školy na Prospect St. Pravda je, že Slováci, aspoň mnohí si priali keďby tá škola bola bývala postavena na inom mieste, a boly aj protesty a žiadosti zadané ohľadom miesta, kde tá škola mala stáť, ale bezvýsledne. My sme sa predsa tešili, keď len bude viacej škôl, už kdekoľvek.

V roku 1918 Slov. Pol. Neod. Klub spoločne s First Ward Booster Clubom podniknul prácu na rozdvojenie prvej wardy na dve wardy. Ku tomto kroku občania prvej wardy boli už celkom usrozumení, poneváč táto warda zahrňuje v sebe najväčší počet obyvateľstva; mesto je rozdelené na 13 wárd a prvá warda má takmer jednu pätinu obyvateľstva v Binghamtone. Avšak práca táto, ohľadom rozdelenia wardy, nepodarila sa, v mestskej rade nebolo to prijaté.

Behom prvých troch rokov t. j. 1915—1916—1917 Slov. Pol. Neod. Klub usporiadal 25 veľkých verejných prednášok, ktoré väčšinou boly politického náteru, avšak mnohé z nich boly výlučne ku poučeniu, ku pr. pán William F. Seward, správca verejnej knižnice mesta Binghamtonu, prednášal po dva razy o školstve, prisťahovalectve a občanstve, podobne pán Fleming, sekretár Y. M. C. A.

V roku 1918 práca tohto klubu sa zmenšila, usporiadovanie politických prednášok ztíchlo, poneváč členstvo klubu takmer všetky svoje sily venovalo národnej práci vo Sbore 104. Slov. Ligy, za oslobodenie Česko-Slovenského národa, a podobne ešte aj v roku 1919.

Finančný prehľad klubu vykazuje za dobu jestvovania príjmu $334.00. Počet členstva 150.

Poznámka: Pri pisaní dejin Slov. Pol. Neod. Klubu výťahom zo zápisnice poslúžil mi Ján Jurka, t. č. zápisnik, za čo mu na tomto mieste vďaka.

Mená rečnikov, ktorí prednášali v Slov. Pol. Neod. Klube, v rokoch 1915, 1916 a 1917:

Slováci: Imrich Mažár, Pavel Sasinek, Ján J. Rozboril, Peter Burský, František Danek, Teoabld Šebesta, Matej Maxian, Pavel Švarný, František Macháček, Jozef Vanek.

Amerikáni: William F. Seward, Clarence Slauson, John J. Irving, Frank F. Truitt, H. C. Walker, F. J. Meagher, H. E. Hart, J. Macindoe, F. P. Ockerman, Rogers, F. E. Kenedy, P. G. Hastings, W. H. Hill, L. Warte, W Mitchel, Dr. Blackely, Fleming, W. Harison, M. Lewis, Wilver, Benard, J. Kaldveld.

Ženské rečníčky: Mrs. Olcott a Elizabeth Freeman.

Mená úradníkov Slovenského Politického Neodvislého Klubu.

Rok.	Predsedovia.	Zápisníci.
1915	Ján J. Rozboirl,	Pavel Sasinek,
1916	František Danek,	Frant. Konečný,
1917	Imrich Mažár,	Pavel Kadlečik,
1918	Teobald Šebesta,	Pavel Kadlečik,
1919	Matej Maxian.	Ján Jurka.

Účtovníci.	Pokladníci.
Michal Kadlečik,	Štefan Torony,
Matej Maxian,	Štefan Torony,
Matej Maxian,	Jozef Vanek,
Tomáš Antalek,	Ján Blaha,
Pavel Horníček.	Martin Pániček.

Slovenské Binghamtonské ženy v politike.

Samosebou sa rozumie, že keď hovoríme vo všeobecnosti o Slovákoch, že tým myslíme aj slovenské ženy. Avšak doteraz, keď bola reč o politike, tak tam vždy sa rozumeli len mužskí; nakoľko ženy nemaly hlasovacého práva, tak sa ani o politiku nestaraly.

V roku 1915, keď sa i v Binghamtone začal pohyb za ženské hlasovacie právo, slovenské ženy v Binghamtone tiež neostaly pozadu. Asi v mesiaci oktobri 1915, na podnet Miss Lillian Hufket, štátnej predáčky ženského pohybu, bola v Binghamtone založená "Slovak American Women Suffrage Party". Nakoľko mám známosť, nasledovné Slovensky pridaly sa ku tejto ženskej stránke: Johanna Šebesta, Alžbeta Kabát,Mária Čarský, Anna Brúsil, Anna Karenovíč, Johanna Eminger, Mária Mažár.

Za predsedkyňu bola zvolená pi. Johanna Šebesta, ktorá bola aj delegátkou na konvenciu, ktorá sa vydržiavala v máji 1917, v Binghamtone.

Keď konečne ženy v New York štáte obdržaly hlasovacé právo; a keď v apríli 1918 v Binghamtone nadišla volba ohľadom "License", t. j. či sa majú predávať v Binghamtone opojné nápoje, tak slovenské ženy braly živú účasť pri týchto volbách, ovšem, jedny hlasovaly za "dry" (sucho), kým iné zase hlasovaly za "wet" (mokro), aspoň dľa jejich rečí dalo sa tak súdiť.

A je nádej, že v budúcnosti aj slovenské ženy, nakoľko sa ich tiež týka politika, zvlášť tuná v Binghamtone, kde musia pracovať v továrňach zarovno mužskými, budú sa starať a všímať si politiky pre svoj prospech.

Slováci brali účasť pri uvítani pod-guvernéra.

Roku 1918 13. novembra, Slováci brali účasť v pochode, ktorý bol usporiadaný z príležitosti uvítania novozvoleného pod-governéha N. Y.

štátu, Mr. H. C. Walker-a, ktorý bol v tom čase meštanostom mesta Binghamton. Pri tomto pochode, v ktorom braly účasť mnohé rôzne organizácie jak americké tak cudzonárodné; Slováci, ačpráve neboli zastúpení veľkým počtom, pre krátkosť času nebolo možno rozvinuť väčšú agitáciu, ale zato niesli v pochode veľký nápis, ktorý upútal na seba pozornosť obecenstva. Nápis bol nasledovného obsahu:

"We Czecho-Slovaks Citizens Welcome

Our Loving Mayor and The Next Lieutenant Governor".

Podnet ku tejto reprezentácii Slovákov v tomto verejnom vystúpení dali:

Imrich Mažár, Pavel Sasinek, ktorý zaobstaral ten veľký nápis, a Martin Vrábel, ktorý tiež vypomáhal svolávať občanov, a ktorý niesol v pochode americkú zástavu.

Prehľad slovenských kandidátov na rôzne úrady.

Rok. Meno.	Úrad.	Politická strana.
1909—Alexander Horvat,	Constable,	Demokrat. Zvolený.
1915—Teobald Šebesta,	Comptroller,	Socialist.
1916—Jozef Hrušecký,	Committeeman,	Republican. Zvolený.
1917—František Danek,	Committeeman,	Republican.
1917—František Kováč,	Committeeman,	Republican. Zvolený.
1917—Ján Polešák,	Superintendent of the Poor,	Socialist.
1917—František Konečný,	Assessor,	Socialist.
1917—Andrej Kumpan,	Constable,	Socialist.
1917—Jozef Balog,	Constable,	Demokrat.
1917—Ján J. Rozboril,	Alderman,	Republican.
1917—Matej J. Maxian,	Alderman,	Socialist.
1917—Teobald Šebesta,	Supervisor,	Socialist.
1918—František Kováč,	Committeeman,	Republican. Zvolený.
1918—Jozef Maxian,	Committeeman,	Republican.
1918—Izidor Stanek,	Committeeman,	Demokrat. Zvolený.
1918—Matej J. Maxian,	Member of Assembly,	Socialist.
1918—Edith A. Majerčik,	County Clerk,	Socialist.
1919—Štefan Ligoš,	Member of Assembly.	Demokrat.
1919—Louis Krutý,	Constable,	Demokrat.
1919—Edith Majerčik,	County Treasurer,	Socialist.
1919—Andrej Kumpan,	Constable,	Socialist.
1919—Matej J. Maxian,	Alderman,	Socialist.
1919—Michal Dedek,	Supervisor,	Socialist.
1919—Frank M. Steflik,	County Committee,	Socialist.
1919—Frank Kováč,	County Committee,	Republican

Prehľad počtu americko-slovenských občanov v Binghamton, N. Y., za posledné čtyri roky, jako boli zapísaní do politických stran.

Rok.	Rep.	Dem.	Soc.	Mimo stran.	Spolu.
1897—					19
1916—	98	55	10	11	174
1917—	114	86	20	9	229
1918—	143	56	24	7	230
1919—	126	77	28	10	241
Ženy:					
1918—	65	15	9	1	90
1919—	83	43	10	10	146

Binghamtonským Slovákom pri naturalizácii amerického občanstva na pomoci najviacej boli nasledovní Slováci: Ján J. Rozboril ml., ktorý bol za svedka pri občanení za posledných niekoľko rokov päťdesiať Slovákom; druhí, ktorí boli najviac po tomto za svedkov, sú: Teobald Šebesta, Imrich Mažár, Matej Maxian, Frant. Danek, Pavel Sasinek, a mnohí iní.

Slovenský obchod a priemysel v Binghamton, N. Y.

Zaiste každý Slovák, ktorý prišiel do Ameriky v dospelom veku, vie a pamätá sa na pomery jaké panovaly v tom čase na Slovensku, najmä v rokoch 1890, keď Slováci boli tam prenasledovaní a utláčaní; ktorým nič nebolo dovoleno, čo by viedlo ku jejich povzneseniu, ku jejich dobru. A tak to bolo aj s obchodom na Slovensku. Židia ovládali všetok obchod medzi Slovákmi. Avšak v rokoch 1898—1900 i na Slovensku sa časy zmenily. Našli sa ľudia, praví synovia slovenského národa, ktorí sa stali učiteľmi a vodcami slovenského ľudu; ktorí tiež započali a povzniesli aj slovenský obchod. Bol to Dr. Pavel Blaho s Dr. L. Okanikom zo Skalice, ktorí založli Potravný Spolok vo Skalici ,za ktorým nasledovalo zakladanie potravných, úverkových, hospodárskych a rôznych iných spolkov, po celom západnom Slovensku.

Slováci príduc do Ameriky, nemajúc obchodných skúseností, nezačali hneď obchodovať, ale až si nadobudli jaké—také skúsenosti. Tak to bolo aj s obchodom binghamtonských Slovákov. Uplynulo niekoľko rokov od založenia Slovenskej kolonie binghamtonskej, než začali niektorí Slováci obchodovať.

Bolo to asi roku 1890, keď Štefan Balog otvoril hotel na Walnut ulici; roku 1894, Ján Juriga začal mäsiarský obchod na 104 Clinton ulici, potom Ján Svat, Alex Horvat, Ján Mergeš začali tiež obchody s mäsom a groceriou. Toto boli asi prví slovenskí obchodníci v Binghamtone.

Amerikánsko-Slovenský Potravný Spolok.

V roku 1900, keď Slováci začali prichodiť do Binghamtonu vo väčšom počte najviacej z Nitrianskej stolice z okolica Skalice, v ktorom okolí v tom čase, ako vyšie spomenuto, už jestvovaly rôzné družstvá,

úverkové a potravné spolky, táto myšlienka, založiť potravný spolok, bola prinesená aj do Binghamtona.

Roku 1900, dňa 15. augusta, bol založený v Binghamtone Amerikansko-Slovenský Potravný Spolok s heslom "Svoj k svojmu." Zakladatel'mi jako i neskôrej účastinármi tohto spolku boli takmer všetci vtehdajši prominentní Slováci v Binghamtone. Ku založeniu tohto spolku tiež mnoho napomohol istý pán Werner, rodom Čech, ktorý mal vtedy hotel na Prospect Ave., blízo stanice, kde bola vydržiavaná aj prvá schôdza tohto potravného spolku.

Prvým obchodovedúcim v tomto Potravnom Spolku bol František Danek, potom Ján Rozboril st., Michal Maxian atď. Nakoľko nie sú zachované žiadné knihy z tohto spolku, nie je mi možno podať soznam ďalších obchodovedúcich a zamestnancov, ale môžem povedať, že za dobu desať rokov, čo tento obchod jestvoval, bolo tam zamestnaných mnoho Slovákov, ktorí sa dost často zamieňali, takže bola to jako škola obchodu pre našich Slovákov, poneváč každý, ktorý bol tam zamestnaný, keď odišel otvoril si dajaký obchod na svoju ruku.

Obchod v tomto Potravnom Spolku, začal veľmi prosperovať; účastinárom boly vyplacané pekné dividendy, počet zamestnancov vzrasnul až na 4 — 5 mužov. Ale chyba lávky, nebol daný pravý základ, dajakého praktického, obchodného spôsobu vo vedeni tohto obchodu, a následkom toho, z času na čas, nastal v obchode neporiadok, časté zmeny v obchodníkoch, a konečne, dostavil sa aj nedostatok kapitálu, ku čamu hodne napomohli tí ľudia, ktorí tam nakúpili potravin bez peňazí, na knižku, a potom to zabudli zaplatiť. Nuž, a jako prislovie hovori: "Kde je nedostatok, tam je hotové nedorozumenie," tak to išlo aj tuná, až konečne asi v roku 1910, Amerikansko-Slovenský Potravný Spolok zaniknul.

Soznam slovenských obchodníkov v Binghamton, N. Y.

Za dobu 29 rokov, t. j. od roku 1890 do 1919. Prvá rubrika značí rok začiatok obchodu; druhá značí rok zaniknutia; a tretia t. j. rok 1919 znamená, že ten obchod jestvuje v roku 1919.

Hotely a salony (hostince).

Štefan Balog	143	Walnut St.	1890	1890
Štefan Balog	84	Clinton St.,	1892	1892
Štefan Balog	17	Hudson St.,	1894	1895
Štefan Balog	16	Hudson St.,	1896	1896
Štefan Balog	71	Clinton St.	1899	1899
Michal Krátky	17	Hudson St.,	1901	1901
Alexander Horvat	143	Walnut St.,	1901	1902
Štefan Balog	8	Hudson St.,	1902	1903
Štefan Krňa (Lička)	8	Hudson St.,	1903	1905
Ján Príkopa	16	Hudson St.,	1903	1903
Michal Krátky	34	Jarvis St.,	1903	1906
Štefan Krňa	17	Hudson St.,	1905	1907

Andrej Kotik	79	Clinton St.,	1905	1910	
Ján Juriga	8	Hudson St.,	1906	1906	
Mátej Bíreš	8	Hudson St.,	1907	1907	
Ján Juriga	21	Crandall St.,	1907	1907	
Pavel Žiška	18	Starr Ave.	1907	1907	
Florian Hutta	43	Glenwood Ave.,	1906	....	1919
Štefan Krňa (Čoča)	17	Hudson St.,	1907	1907	
Ján Mihal	18	Starr Ave.,	1908	1918	
Matej Bireš	71	Clinton St.,	1908	1908	
J. Kocák a M. Zámečník	17	Hudson St.,	1908	1909	
Izidor Stanek	159	Clinton St.,	1910	1910	
Lorenc Pochilý	17	Hudson St.,	1910	1910	
Andrej Kumpan	30	Hazel St.,	1910	1912	
Ján Vávra	126	Clinton St.,	1910	....	1919
Vendelin Danek	79	Clinton St.,	1910	....	1919
Jozef Poráč	17	Hudson St.,	1910	1911	
Jozef Drahoš	27	Glenwood Ave.,	1911	1916	
Andrej Horvat	73	Clinton St.,	1911	....	1919
Jakub a Ján Kocich	6	Charles St.,	1912	1912	
Š. Torony a J. Rozboril	159	Clinton St.,	1912	1913	
Tomáš Snopek	8	Hudson St.,	1912	1912	
Matej Bíreš	169	Clinton St.,	1912	1912	
Štefan Krňa (Čoča)	17	Hudson St.,	1912	1914	
Š. Torony a Š. Mrlák	159	Clinton St.,	1912	1912	
Pavel Gajdúšek	34	Jarvis St.,	1913	1913	
Matej Bíreš	34	Jarvis St.,	1913	1913	
Andrej Kumpan	6	Charles St.,	1913	1914	
Jozef Poráč	50	Clinton St.,	1913	1913	
Štefan Mrlák	169	Clinton St.,	1913	1916	
Štefan Torony	159	Clinton St.,	1913	....	1919
Michal Maxian	34	Jarvis St.,	1914	1916	
Rehor Majerčík	203	Clinton St.,	1914	....	1919
Pavel Gajdúšek	198	Clinton St.,	1914	....	1919
Jakub Kocák	17	Hudson St.,	1914	....	1919
Ján Hiža	33	Belknap Ave.,	1914	....	1919
Andrej Kotik	26	Glenwood Ave.,	1914	1914	
Ján Štúrek	27	Lake Ave.,	1915	1915	
Martin a Andrej Vávra	54	Lake Ave.,	1915	1915	
Andrej Vávra	54	Lake St.,	1915	....	1919
Pavel Valuch	26	Glenwood Ave.,	1915	....	1919
A. Kumpan a Ant. Prát	8	Hudson St.,	1915	1918	
Ján Obrtlik	34	Jarvis St.,	1916	1918	
Štefan Krňa (Čoča)	169	Clinton St.,	1916	1917	
Štefan Mrlák	176	Main St.,	1916	....	1919
Jozef Poráč	27	Glenwood Ave.,	1916	....	1919
František Kováč	169	Clinton St.,	1917	1918	
Michal Benkovič	75	Lake Ave.,	1917	1917	
Jozef Drahoš	34	Jarvis St.,	1918	1918	

F. Indrichovič a Zámečnik	50 Clinton St.,	1918	1918	
Štefan Krutý	169 Clinton St.,	1918	....	1919

Mäsiari a groceristi.

Ján Juriga	104 Clinton St.,	1894	1895	
Ján Mergeš	85 Clinton St.,	1894	....	1919
Ján Svat	104 Clinton St.,	1895	1895	
Alexander Horvat	157 Clinton St.,	1895	1896	
Amer. Slov. Potravný Spolok..	128 Clinton St.,	1900	1910	
Florian Hutta	43 Glenwood Ave.,	1904	1906	
Pavel Žiška	120 Clinton St.,	1907	1910	
Ferdinand Singer	109 Clinton St.,	1909	1909	
Ján Kabát	196 Clinton St.,	1912	1917	
Ján Rozboril	120 Clinton St.,	1912	1912	
Ján Petráš	150 Clinton St.,	1912	....	1919
Vendelin Gašpár	128 Clinton St.,	1912	1912	
František Sláčik	124 Clinton St.,	1912	....	1919
Jozef Ožvold	128 Clinton St.,	1913	1913	
Petráš a Singer	150 Clinton St.,	1916	1917	
Jozef Fijala	196 Clinton St.,	1917	1917	
Jozef Rišalek	196 Clinton St.,	1918	1919	
Ján Šteflik	196 Clinton St.,	1919	....	1919

Groceristi a cukrári.

Michal Čermák	30 Glenwood Ave.,	1906	....	1919
Alois Barcaj	252 Clinton St.,	1914	....	1919.
Pavel Karenovič	146 Clinton St.,	1914	....	1919.
František Danek	119 Clinton St.,	1916	1916	
Michal Kocurik	56 Glenwood Ave.,	1916	....	1919
Vendelin Formánek	133 Clinton St.,	1918	....	1919

Kupci s obuvou.

Štefan Cigánek	122 Clinton St.,	1905	1907	
Štefan Cigánek	124 Clinton St.,	1907	1909	
Štefan Krňa (Lička)	124 Clinton St.,	1909	1910	
Pavel Sasinek	124 Clinton St.,	1911	1913	
Štefan Michalovič	119 Clinton St.,	1912	1912	
Pavel Sasinek	152 Clinton St.,	1913	....	1919
Pavel Horníček	246 Clinton St.,	1919	....	1919

Pekári.

Pavel Vanek	104 Clinton St.,	1906	1912	
Pavel Vanek	232 Clinton St.,	1912	1912	
Ján Jankovič	104 Clinton St.,	1912	....	1919

Holičské závody.

Gustav Michálek	122 Clinton St.,	1907	1907	
Ján Prikopa	16 Hudson St.,	1911	1917	

Pavel Karenovič	146 Clinton St.,	1911	1915	
Ján Kušner	79 Clinton St.,	1911	....	1919
František Hricko	126 Clinton St.,	1915	1915	
Ján Miklošik	167 Clinton St.,	1915	....	1919
Ignác Petrovský	194 Clinton St.,	1918	1918	
Ján Sokol	126 Clinton St.,	1918	....	1919

Krajčirské závody.

Michal Vávra	124 Clinton St.,	1911	1916	
Teobald Šebesta	103 Clinton St.,	1913	1918	
František Buchel	142 Clinton St.,	1916	....	1919
František Sabáček	80 Clinton St.,	1917	....	1919
František Pichler	193 Clinton St.,	1918	....	1919

Obchody so šatstvom.

Pavel Kaňa	124 Clinton St.,	1907	1909.	
Pavel Kaňa	105 Clinton St.,	1912	1912.	
František Danek	119 Clinton St.,	1913	1913.	
Pavel Kaňa	140 Clinton St.,	1918		1919

Obchody s obrazmi a so sklom.

Jozef Vlasák	188 Clinton St.,	1918		1919

Šifkartoví agenti.

Pavel Žiška	120 Clinton St.,	1903	1906.	
Matej Rozboril	126 Clinton St.,	1907	1910.	
Ján Mihal	18 Starr Ave.,	1910	1915.	
Michal Čermák	30 Glenwood Ave.,	1910	1914.	

Knihkupecký a miešaným tovarom obchod.

Jozef Rouček	120 -ClintonSt.,	1918		1919

Obchod s bicyklami.

Michal Krátky ml.	140 -ClintonSt.,	1918		1919

Pohyblivé obrazy (Moving pictures).

Albert Gajdúšek	168 Clinton St.,	1911	1912.	
Slovenská Hudba,	633 Elm St.,	1905	1906.	
Michal Krátky	161 Clinton St.,	1912	1912.	
Rev. Ján Porubský	110 Clinton St.,	1912	1912.	

Dovažači (Express).

Martin Ožvold	129 Clinton St.,	1905	1906.	
Ján Cicák	336 Grandall St..	1908	1908.	
Michal Michalovič	72 Starr Ave.,	1908	1908.	
Izidor Stanek	18 Charles St.,	1910	1911.	
Jozef Brúsil	18 Charles St.,	1911	1912.	
Severin Kalivoda	7 West St.,	1912	1913.	
Pavel Cicák	36 Crandall St.,	1912	1912.	

Sypolit Major	Colfax Ave.,	1912	1912.	
Tomáš Brúsil	59 Jarvis St.,	1913		1919
Jozef Molnar	41 Colfax Ave.,	1917	1919.	
Štefan Kučera,	21 Berlin St.,	1917	1917.	
Ján Kabát	14 Berlin St.,	1912	1916.	

Restauranty.

Martin Ožvold	79 Clinton St.,	1906	1906.	
Jozef Maxian	122 Clinton St.,	1907	1917.	
Jozef Maxian	251 Clinton St.,	1918		1919
M. Dedek a J. Nemeček	63 Starr Ave.,	1918	1918.	
Jozef Jankech	63 Starr Ave.,	1918		1919
Martin Ožvold	167 Clinton St.,	1919		1919
Vincent Pekár	167 Clinton St.,	1919		1919

Verejní Notári (Public Notary).

Rev. Ján Porubský	114 Clinton St.,	1912	1917.	
Matej Maxian	105 Clinton St.,	1914		1919

Kováči.

Anton Löffler	96 Clinton St.,	1909		1919
Šimandel a Brozovič	6 Wolcott St.,	1909		

Stavitel'.

Jozef Mach	68 Jarvis St.,	1910		1919

Pohrabník.

Jozef Greškovič	87 Clinton St.,	1913		1919

Bankový obchod.

Andrej Horvátt	73 Clinton St.,	1919		1919

Súhrnný soznam slovenských obchodníkov v Binghamtone v roku 1919 nám ukazuje následovne: hotelníkov (krčmárov) 14; groceristov a mäsiarov 4; groceristov a cukriarov 5; kupcov s obuvou 2; pekár 1; holičské závody 3; krajčíri 3; obchod so šactvom 1; obchod s obrazmi a sklom 1; restauranty 3; knihkupec s miešaným tovarom 1; bicyklista 1; dovazač 1; stavitl' 1; kováč 1; verejný notár 1; pohrabník 1; bankár 1.

Porodné babičky.

Mária Komáček	15 Hudson St.,	1891	1907.	
Anna Šimek	1 Phelps St.,	1904		1919
Veronika Krňa	144 Clinton St.,	1910		1919
Anna Karenovíč	146 Clinton St.,	1913	1917.	

Binghamtonskí Slováci ako obchodníci v iných mestách.

Hotele.

František Danek,	Endicott, N. Y.	1904.		
Matej Rozboril,	Lestershire, N. Y.	1905	1906.	

Martin Ožvold,	Sayre, N. Y.	1907.
Štefan Krňa (Čoča),	Endicott, N. Y.	1910.
Zachar Vlkovič,	Endicott, N. Y.	1911.
Martin Ožvold,	Buffalo, N. Y.	1918.

Masiareň a grocerný obchod.

Žiška a Dobrovolský,	Endicott, N. Y.	1905 1907.

Kupec s obuvou.

Štefan Sikely,	Palmerton, Pa.,	1914.

Priemysel binghamtonských Slovákov.

Slovenská cigarovňa.

V meste Binghamtone je mnoho cigarových továrni, v ktorých mnoho Slovákov, a zvláštne Sloveniek je zamestnano. Po mnoho ročnom zamestnaní v týchto cigarovňach niektorí Slováci začali premýšlať, že či by aj Slováci nemohli mať svoju cigarovňu!

Bratia, Ján a Michal Maxian a Peter Burský sdrúžili sa spoločne, a v mesiaci novembri 1907 založili cigarovňu, na 146 Clinton Street v Binghamton, N. Y., pod menom "Maxian Bros. and Bursky Cigar Co." Táto spoločnosť vyrábala cigáre pod menom "Za tú našu Slovenčinu"; nakoľko v tom roku bola založená Slovenská Liga, tak toto heslo bolo velmi často v tom čase opakované. Títo slovenskí vyrabitelia cigár podvolili sa obetovať Slovenskej Lige 5 percent z jejich zisku; v cigarových baxičkách mali emblem Slov. Ligy vo slovenskej barve.

Továrňa začala sa už na toľko zmáhať, že robilo sa 10 tisíc cigár denne. Ale žiaľbohu, podnik sa nepodaril, čiastočne následkom finančnej krisy, ktorá v tom čase bola, a tiež aj následkom zanedbávania niektorých kostimerov, ktorí zabúdali na svoje povinnosti t. j. neplatili za cigare, ktoré si kúpili, tento podnik zaniknul asi v mesiaci septembri r. 1909.

Binghamtonská gumovňa.

V roku 1916, vo Washington, D. C., bola utvorená spoločnosť pod menom "The Achilles Rubber and Tire Company, Inc.", ktorá bola inkorporovaná dľa zákonov štátu Delaware, s povoleným kapitálom na $1,000,000, cielom na vyrábanie gumových ráfov pre automobile. Táto organizácia pozostávala z ľudí rozdielných národnosti, medzi ktorými bol aj Štefan Krňa, Ján Vávra a neskôrej aj Ján Petráš z Binghamton, N. Y.

Následkom námahy a vlivu troch vyše menovaných Binghamtončanov spoločnosť rozhodla sa usadiť v meste Binghamtone, kde zakúpila modernú fabrickú budovu, úradovňu a asi štyri akre veľký pozemok severne na Floral Avenue, v súsedstve D. L. and W. R. R. Co. Táto budova bola zariadená potrebnými strojmi pre továrňu na vyrábanie gumových ráfov. Následkom války, za krátký čas po získaniu tejto továrne, spoločnosť nebola vstave pokračovať, súc pod obmedzením War

Industries Boardu, vztahujúci sa na nové industrie. Ale akonáhle válka prestala, spoločnosť začala pokračovať, pod novou a spôsobnou správou zásoba továrne bola zvačšená a bol jej daný výrobný základ; a v mesiaci júli 1919, továrňa bola úplne zariadená pre výrobu gumových ráfov vo veľkom množstve, s výborným výhľadom a zdarnou budúcnosťou.

Asi za $300,000 bolo predané účastín, ktoré účastiny vlastnia najviacej Slováci, Češi, Poliaci a Amerikáni z rôznych miest Spojených Štátov. Počet účastionárov je už vyše tisíc.

V roku 1917 a 1918 úradníkmi spoločnosti boli nasledovni:

Ján J. Vávra, predseda; Ján Petráš, podpredseda; Štefan Krňa, tajomnik a pokladnik. Títo úradnici majú veľkú zásluhu o zveladenie tejto spoločnosti, oni i s p. George L. O'Neil-om, ktorý bol predsedom v r. 1918, previedli túto spoločnosť cez najhoršie časy — počas války.

V júli 1919, spoločnosť bola pod správou p. Harry J. Smith, ktorý má vyše dvadsať ročnú skúsenosť vo všetkých odvetviach gumového obchodu. On je tiež predsedom spoločnosti. George L. O'Neil z Binghamtonu, je podpredsedom a Štefan Krňa je tajomník a pokladník.

Slovenské Vynálezy (patenty v Binghamtone, N. Y.)

Binghamtonský Slovák vynálezcom vzducholode.

V mesaci januári roku 1911, dvaja Slováci z Binghamtonu, pp. Matej Rozboril a Peter Burský,obdržali patent na vzducholoď, ktorý zadali 9. apr. 1909. Vynálezcom bol Matej Rozboril, ktorého finančne v tom podporoval Peter Burský. Opis tohoto patentu znel nasledovne: "Je to riadiaca vzducholoď, majúca mech pre plyn, dve kridla a ocas, ktorá je lahšia nežli vzduch a môže letať ako vták.

Veľmi dôležitou vecou u tohto nového lietajúceho stroja je, že vyčerpaný plyn z motora, ktorý trepoce kridlami, bude zúžitkovaný ku vydržianiu nafúknutosti gásového mecha v podobe cigare; na tento spôsob ztráta plynu z mecha je srobená ku dobru, a vzducholoď bude letať za neurčitú dobu.

Stroj dľa tohoto modelu je riadiaci balón pozostávajúci z operatorovej platformy, 80 stôp veľkým plynovým mechom; dve kridla 20x15 stôp. Dľa úsudku ľudi, znalcov, ktorí videli tento model, malo to byť niečo zvlašného, čo malo mať dobrú budúcnosť."

Po obdržaní tohto patentu, Matej Rozboril začal organizovať spoločnosť, ktorá mala vyrábať vzducholode, dľa tohto nového vynálezu. Keď organizačná práca bola v najlepšom prúde, prišla náhla smrť a Matej Rozboril zomrel dňa 26. februára 1911. Následkom jeho smrti, vyšla na zmar celá jeho práca s touto vzducholoďou.

S odumretim Mateja Rozborila, binghamtonskí Slováci utratili jedneho z najlepších pracovníkov, za spoločné veci a podniky. Bol človek pokrokový, a vždy a všade sa snažil povznniest Slovákov. Nebolo toho podniku slovenského, v ktorom by nebol bral účast. Blahá mu rozpomienka!

Ďalšie slovenské vynálezy.

Roku 1913, Pavel Turzik, rodák z Moravy, obdržal patent na Pluh, ktorý môže sa tak riadiť, že dá sa ním orať pri samom plote, alebo v rohoch na roli, kde s obyčajným pluhom nie je možno orať.

Roku 1915, Štefan Krňa (Čoča), rodák zo Gbelov, obdržal patent na "Automatic Railroad Gate" samo-zavierajúca brána na ceste cez železničnú trať.

Roku 1916, Štefan Krňa obdržal patent, "Folding Ambulance" (skládaci ambulanc).

Roku 1915, Imrich Kumpan, rodák zo Gbelov, obdržal patent na "Trousers Stretcher" (Rosťahovák nohavíc). Je to predmet srobený z ocele na roztiahnutie nohavíc, takže nemusia sa piklovať. Pomocou šrobov môžno to zmenšiť alebo zväčšiť dľa potreby a veľkosti nohavic.

Roku 1918, Ján Kralovič, rodák z Rybek, Nitrianska stolica, obdržal patent na "Direction Indicator" (Ukazovateľ smeru). Je to prístroj na Automobil, ktorý ukazuje smer, kde chce vodič automobilu jet. Vo dne ukazuje pomocou istej ruky na prístroji, a v noci barevným svetlom.

Roku 1917, bratia Ján a Karol Uhrinec, rodáci zo Gbelov, nitrianska, obdržali patent na "Improvement in Resilient Tire Structures", je to složenie odskakujúceho ráfu pomocou strún, ktoré sú v ráfe miesto vzduchu, takže takýto ráf nemusi byť nafuknutý vzduchom.

Binghamtonskí Slováci a farmárenie.

V okolí mesta Binghamtonu pole je samé vrchy a kopce, takže keď človek sa pozre z takého kopca, vidí mesto v doline obtočené retazou vrchov, kopcov a vrškov; pôda je kamenitá, a preto na obrábanie dosť ťažká, kde tu videť kus lesa, a lepšia pôda je len na pozdlž riek, ale tieto doliny pri riekach zase bývajú často zaplavené vodou. Avšak toto všetko neodstrašuje našich Slovákov od rolníctva (farmárenia). V okolí Binghamtonu je asi 90 slovenských farmarov, z ktorých mnohí síce majú len malé kúsky zeme, takže pracujú v meste vo fabrikach, kde sa vozia koňmo alebo v automobiloch, ale zato predsa ich udaváme za farmerov, a teši nas, že ich je taký počeť. Ba niektorí z Binghamtončanov sú až vo štáte Minesota, a síce: Ján Cicák s rodinou, Antonia Dedek, Emil Dedek, Ján Habala s rodinou, ktorí sú vo Waskish, Minn., kde odišli pred niekoľko rokmi na farmy, a my ich ešte vždy považujeme za Binghamtončanov, lebo dúfame, že ak by niekdy odišli z farmy, že zase prídu do Binghamtona, ako prišiel Michal Dedek, ktorý tiež tam bol na farmách niekoľko rokov. Nasledovne podaváme mená slovenských farmárov.

Slovenskí farmeri v okoli Binghamtonu, N. Y. Roku 1919.

Tomáš Albrechta, Michal Adamek, Cyrill Blažej, Pavel Bajcar, Fr. Brhl, Pavel Benda, Andrej Čagánek, Ján Čermák, Jozef Cigánek; Teodor Dúbrava, Štefan Dúbrava, Štefan Dvorský, Martin Durgala, Pavel Dobša, Ján Durgala, Ján Duriš; Adam Engebert, Štefan Gajdoš, Ján Gergel; Martin Hiža, Ján Hiža, Ján Horvath, Jozef Ivanka, Ján Juriga, Juračka, Lesaj.

Ján Krč, Michal Kocák, Pavel Kadlečik, Samuel Kadlečik, Michal Kadlečik, Ján Kotásek, Jozef Koštal, Emanuel Koliander, František Kocian, Ján Kutálek, Henrik Kabanek, Martin Kumpan, František Kulhaň, Kumpan, Vincent Kopálek, Anton Kubík, Kamenec, Karol Kováč (Chas. Smith.)

Blažej Lungo, Pavel Mareček, Michal Maxian, Štefan Maxian, Ján Mráz, Jozef Miller, Ján Mikeska, Lorenc Pochilý, Jozef Petráš, Michal Pavlovič, Pavel Rybnikar, Ján Rybnikar, Juraj Rehor, Rusniak.

Ján Strnád, Anton Ševčik, Jozef Špalík, František Ševčík, Juraj Šandor, Jozef Šašina, Tomáš Snopek, Ján Štúrek, Izidor Šrámek, Ferdinand Smolinský, Ján Sirový, Ján Škrovánek, Teofil Tokoš, Pavel Toman, Ján Vramlic, Pavel Vanek, Pavel Vlasák, Ján Vašek, Varga, Jozef Valenta, Jozef Žemberek, Martin Zloch, Pavel Zabadal, Pavel Zlámal.

NÁBOŽENSKÉ OSADY A CIRKVE.

Predslovo.

Binghamtonských Slovákov dl'a náboženstva možno roztriedit' na troje, a síce: rimsko-katolíci, grécko-katolíci a evanjelíci. Každé z týchto troch vierovyznaní má svoj kostol v Binghomtone. Ačpráve grécko-katolíci sú väčšinou Uhro-Rusíni, predsa mnohí z nich považujú sa za Slovákov, preto ich aj tuná spomíname.

Začiatok slovenskej rímsko-katolíckej osady dátuje sa od roku 1900; grécko-katolíckej osady začiatok asi v roku 1906; a slovenskej evanjelíckej asi od roku 1908.

Výt'ah z dejín Rimsko-Katolíckej Slovenskej Osady sv. Cyrilla a Methoda v Binghamton, N. Y.

Napísal: Imrich Mažár.

Náš l'ud slovenský, súc vychovaný v duchu náboženskom, priniesol so sebou nábožnost' aj za more, do Ameriky. Jakonáhle usadilo sa v Binghamtone niekol'ko slovenských rodín, hned' sa začali starat', jako by mohli dostat' slovenského kňaza, aby mohli svojej náboženskej povinnosti zadost' učinit'.

Asi v roku 1892, ked' už jestvoval 92. odbor Nár. Slov. Spolku v Binghamtone, vtedy ako spolok došikovali si kňaza ku Vel'kej Noci; bol to Rev. Adalbert Kazinci, neskoršie tiež bol v Binghamtone Rev. Andrej Pavčo.

Asi v rokoch 1894-1895 začal sa o binghamtonských slovenských katolíkov starat' nebohý Rev. Matúš Jankola, ktorý za niekol'ko rokov chodil do Binghamtonu vysluhovat' náboženské potreby. Ku vykonávaniu náboženských vecí dostalo sa Slovákom prístrešia v irskom kostole Sv. Patricka. Zo sbierok. ktoré sa sosbieraly, dve tretiny boly dané kňazovi a jedna tretina kostolu; sosbieralo sa obyčajne do $120.00. V prvých rokoch slovenskej kolónie v Binghamtone nebolo robeno vel'kého rozdielu medzi rimsko a grécko katolikmi, ba prvý kňaz, rev. Kazinci bol došikovaný spoločne od všetkých. Neskoršie bol kúpený cintorín, ktorý kúpili spoločne, rímsko a grécko katolíci.

Asi v roku 1902. prišiel do Binghamtonu Rev. J. F. Jedlička, ktorý bol ochotný ostat' v Binghamtone za farára, a l'udia si ho aj obl'úbili, ale nie všetci; dajedným sa nepáčilo, že je Čech, a že by chceli radšej Slováka. Konečne, následkom tejto nevole niektorých l'udi, rev. Jedlička nebol prijatý za binghamtonského farára.

Roku 1902. Matúš Jankola, ktorý bol vtedy už aj členom č. 166. K. S. Jednoty v Binghamtone, sorganizoval osadu Sv. Cyrilla a Methoda v Binghamtone. Prvými úradníkmi boli: Eduard Michálek predseda; Matej Rozboril tajomník; Ján Juriga pokladník. Boli zvolení rôzni kollektori, ktorí sbierali od ľudí peniaze na kostolný fond; jeden z najusilovnejších kollektorov na kostol bol p. Rehor Juriga, ktorý za mnohé roky mnoho peňazí sosbieral a takto napomáhal vystavenie kostola. Veľkým pracovníkom v prvých rokoch tiež bol nebohý Matej Rozboril, ktorý bol istého času aj predsedom kostolného úradu, vyučoval mládež divadlám, z ktorých divadiel čistý zisk šiel na kostol.

ZAKLADATELIA CHRÁMU SV. CYRILLA A METODA V BINGHAMTON, N. Y.

Spolok sv. Jozefa, č. 166. I. Kat. Slov. Jednoty.
Spolok "Juraja Fándly" 92. Odbor N. S. Spolku.
Nepoškvr. Poč. P. Márie č. 61. I. Kat. Slov. Ž. Jed.
Spolok Panny Márie Š. 45. Odb. Živeny.
Eduard a Mária Michalek.
Florian a Mária Hutta.
Florian a Mária Mališek.
Matej a Johanna Rozboril.
Jozef a Júlia Ožvold.
Alois a Mária Štepánik.
Ján a Alžbeta Juriga.
František a Mária Danek.
Pavel a Johanna Nemec.
Anna Mizera.
Štefan a Alžbeta Holič.
Michal Majerčik.
Ján a Anna Zemánek.
Zachariaš a Paulina Vlkovič.
Anton a Johanna Lorenc.
Jozef a Anna Hurban.
Tomáš a Eva Danek.
Michal a Helena Sedlovský.
Rehor a Mária Juriga.
Štefan a Katarina Prikopa.
Ján a Terezia Mihal (I.)
Imrich a Mária Konečný.
Martin Vávra.
Ján Vávra.
Štefan a Rozalia Drahoš.
Valent a Rozalia Kocich.
Ján a Alžbeta Ivák.
Vendelin Formánek.
Michal a Alžbeta Prátt.
Martin a Mária Komáček.
Ján a Zuzanna Pochilý.
Juraj a Anna Brutvan.
Ján a Anna Kadlečik.
Martin a Katarina Hutta.
Pavel a Klára Karenovič.
Ján a Alžbeta Kabát.
Andrej a Zuzanna Gulej, st.
Ján Sloboda.
Pavel a Alžbeta Júnoš.
Jozef a Mária Drahoš.
Jozef a Paulina Takáč.
Ján a Anna Urban.
Michal a Mária Urban.
Jozef a Anna Petrovský.
Štefan a Anna Gajdoš.
Pavel a Anna Stanek.
Rosalia Čarský.
Ľudvik Macánek.
Matej a Agneša Bíreš.
František a Anna Komáček.
Štefan a Mária Vrba.
Mária Konečný.
Jozef a Terezia Jurovatý.
Lorenc a Oršula Pochilý.
Marek a Mária Zámečnik.
Jozef a Zuzanna Blaho.
Michal a Johanna Kocák.
Štefan a Rozalia Krňa.
Pavel a Berta Žiška.
Štefan a Ľudmila Krutý.
Izidor a Terezia Stanek.
Ján a Barbara Kocich.
Jozef a Anna Dobrovolský.
Ján a Mária Hamala.
Leonard a Mária Krátky.
Júlia Paradajzer.
Roza Macánek.
Štefan a Roza Mokrohajský.
Jozef a Anna Brúsil.
Tomáš Brúsil.
Mária Širhal.

Alžbeta Zajiček.
Martin a Hermina Zajic.
Ludmila Martinkovič.
Michal a Katarina Krátky.
Štefan a Mária Šafránek.
Lev Švrček.
Pavel Gajdúšek.
Ján a Mária Petráš.
Imrich a Oršula Michalovič.
Cecilia Malíšek.
Oršula Masáryk.
Ján a Terezia Mihal. (2)
Štefan a Amalia Cigánek.
Andrej a Roza Huda.
Ján a Johanna Rozboril.
Jozef a Anna Jurík.
Anna Šebesta.
Mária Hric.
Štefan Vecpi.
Michal a Alžbeta Kumpan.
Mária Jurka.
Hermina Pollák.
Alžbeta Bíreš.
Martin Kumpan.
Jozef a Roza Simandel.
Gašpar a Mária Masár.
Tomáš a Anna Snopek.
Ján Mergeš.
Mária Urban.
Jozef a Tekla Riha.
Agneša Klempa.
Michal Barcay.
Alžbeta Markovič.
Anna Kabát.
Vendelin a Alžbeta Brúnovský.
Matej a Terezia Valla.
Mária Gureš.
Andrej a Mária Dopša.
Ján a Kristina Pollá.
Eduard a Františka Kocich.
Andrej a Anna Palkovič.

Rev. Rupert Rehák prvým farárom v Binghamtone.

Prvým duchovným správcom osady Sv. Cyrilla a Methoda bol Rev. Rupert Rehák, rodák zo Smolinského, stolica nitranská, ktorý práve vtedy bol prišiel z Maria Zellu do Ameriky. Bolo to koncom mesiaca októbra 1903, keď rev. R. Rehák prišiel i s neb. rev. M. Jankolom do Binghamtonu. Hneď v ten večer bola zvolaná schôdza farníkov do Muzikantskej Halle na 63 Elm St. Rev. Rehákovi sa ľúbili naší nitrančania a prešporčania; a týmto zase sa zapáčil rev. R. Rehák, tak blízký rodák, ktorý bol hneď aj u biskupa prijatý za slovenského farára v Binghamtone. Prvé tri týždne rev. Rehák býval u irského farára, rev. McDonald-a, po tom bol pre neho prenajatý dom na Oak st., blízo St. Patrick kostola. Ku vydržiavaniu nedelných služieb božích slúžila Slovákom irská halla, tak zvaná "St. James" pri kostole St. Patricka, ktorú Irčani užívali za školu, a ktorú Slovákom zdarma prepustili. Rev. R. Rehák keď mal prvú kázeň jeden večer v St. Patrick kostole hovoril, jak sa veľmi teší, že sa konečne nachádza medzi svojími; on, ktorého osud zahnal do cudziny, kde nepočul slovensky hovoriť, a keď mu bolo mnohokrát teskno, tak si sám na hlas čítal slovenskú knížku, aby mohol počuť svoju milú slovenskú reč.

Prvými zo Slovákov, ktorých Rev. R. Rehák sosobášil boli: Ján a Mária Petráš.

Ľudia platili a mali radi svojho kňaza, a tento zase miloval svoj ľud. Počalo sa premýšlať o stavbe kostola, ku čomu aj v krátkom čase prišlo. So stavbou kostola bol poverený stavitel' Schultz. Stavba bola ustálená na 20 tisíc dollárov.

Tu však jedného dňa Rev. Rehák obdržal list, v ktorom bol vyzvaný, aby prišiel zaujať miesto direktora svetochýrneho chrámu v Mariecelle, i odhodlal sa ísť zpäť do Mariecellu. Dňa 1. augusta 1904

opustil Binghamton; na stanicu bol vyprevádzaný niektorými farníkmi a tiež pár Amerikánmi. Jeho posledné slová v Binghamtone boly: "Well, I go back to my home, yet I leave my heart here in America. I love the American people and always shall; they are so democratic and liberty-loving." Já navrátím sa do starej vlasti, avšak srdce moje nchávam tu v Amerike, ktorú milujem, poneváč l'ud je tu demokratický a slobodu milujúci.

Na dôkaz, že bol Rev. Rupert Rehák obl'ubeným v Binghamtone, nech slúži úryvok z listu, ktorý bol písaný jedným z farníkov (myslím, že to bol nebohý Matej Rozboril) Rev. Rehákovi, v ktorom mu takto písal: "Príd' otče duchovný medzi nás, a ked' t'a tam nepustia, píš nám, my prídeme pre teba a v noci t'a ukradneme." Od tohto času, ked' niektorý binghamtončan šiel na návštevu do starej vlasti, takmer každý si zašiel navštívit aj Rev. Reháka do Mariecellu. — Vel'mi milá rozpomienka na zašlé časy, ked' bol rev. Rehák farárom v Bingtamtone.

Rev. Jozef Pospech v Binghamtone.

(Rok 1904—1907.)

Rev. Rupert Rehák prv než odišiel, postaral sa o svojho nástupcu v osobe Rev. Jozefa Pospecha, rodáka zo Skalice, tedy zase Nitrančana, ktorý bol do toho času farárom v Newarku, N. J.

Dňa 10. júla 1904. prišiel do Binghamtonu za farára Rev. Jozef Pospech, pod ktorého správou bol stavaný kostol aj fara. Z príležitosti posviacky rohového-zakladného kameňa roku 1904, bola vel'ká slávnost', ktorej sa súčastnili všetci Slováci a všetky slovenské spolky braly účast' pri posviacke v pochode; slavnostnú kázeň mal Rev. Ján Porubský z Kingston, Pa.

Stavba kostola bola dokončená 1. februára 1905 a bol posvätený na "Decoration Day" 30. mája 1905 skrze dôstp. P. Ludden-a, biskupa syracuského. Binghamton bol v tom čase jedinou slovenskaou farnost'ou v tom biskupstve. Kostol je 95 stop dlhý z vnútra a 39 stôp široký. Veža 86 stôp vysoká s 1240 funtov vážiacim zvonom. Kostol a veža sú z tehiel a kameňa stavené. Okrem vnútorného zariadenia stál 16 tisíc dollárov, a s vnutorným zariadením 19 tisíc dollárov. Vel'ký obraz za oltárom Sv. Cyrilla a Methoda je malovaný v Prahe u J. Hlavku, akad. maliara na 7x10 za 220 zlatých. V kostole sú štyri malované obloky, ako dar od spolkov a farníkov, a síce: jedno okno je dar od Sboru 36. Tel. Slov. Jed. Sokol; druhé od čísla 166. I. Kat. Slov. Jednoty; tretie od 92. Odb. Nár. Slov. Spolku; štvrté od Jozefa a Pauliny Takáč.

Roku 1905. ked' kostol bol už celkom dohotovený, začala sa stavat' fara, hned' vedl'a kostola. Dokial' fara nebola vystavená, rev. Pospech býval na Berlin ulici, kde bol dom prenajatý ku tomu ciel'u.

Ako je aj spomenuto na inom mieste týchto dejín, rev. Pospech shromaždil mládež a založil Kat. Slov. Besedu. Potom zase sorganizoval spoločnost', ktorá nechala postavit' Rim. Kat. Slov. Dvoranu, roku 1906. Plány rev. Pospecha s touto Dvoranou boly, že po troch rokoch

Rím. Kat. Slov. Kostol sv. Cyrilla a Methoda v Binghamton, N. Y.
(Za rytinku r. k. slov. kostola zaplatil p. František Sedlák.)

spoločnosť prepustí túto dvoranu kat. slov. osade na školu, pre vyučovanie slovenčiny. Začiatok ku tejto škole, vlastne ku vyučovaniu slovenskej reči bol započatý, poneváč boly ku tomu cieľu už zadovážené aj školské lavice v Dvorane. Avšak veci sa menily. V roku 1906 3. júla biskup poslal do Binghamtonu ku rev. Pospechovi za kapláňa rev. Bartolomeja Ponikvara. Rev. Pospech použil túto príležitosť a išiel do starej vlasti na návštevu.

Kým rev. Pospech bol v starej vlasti na návšteve, čo trvalo asi dva mesiace, za ten čas bolo robeno všemožné, aby keď príde, bol pozbavený farárstva v Binghamtone. Ačpráve žiadnej veľkej, ba ani malej, viny nebolo na neho možno zvaliť, predsa boly často vydržiavané schôdze, na ktorých bol rev. Pospech očernovaný, takže väčšina farníkov, keď im prišlo podpisovať hlasujúcu listinu, či má byť rev. Pospech i naďalej farárom v Binghamtone, podpísali oproti nemu. Keď videl rev. Pospech že všetko sa proti nemu búri, on sam uznal, že nemôže ostať ďalej v Binghamtone, ale vzdor tomu dostaly sa mu ešte nezaslúžené urážky, ba aj v kostole udaly sa isté neporiadky.

V ten samý čas, kým sa pracovalo na odstránení rev. Pospecha, zároveň sa pracovalo, aby do Binghamtonu prišiel rev. Ján Porubský, ktorého vtedy už mnohí binghamtončania poznali, a zvlášť vtehdajší úradníci kostolní, ktorí ku nemu chodili na porady. Rev. Pospech vedel o tomto všetkom, čo sa robí; a preto keď 11. februára 1907 bola v Binghamtone indignačná schôdza, na ktorej rev. Porubský bol hl. rečníkom, vtedy rev. Pospech ho nepustil do fary ani prenocovať. Konečne, asi v mesiaci marci roku 1907, Rev. Jozef Pospech opustil Binghamton; dľa sdelenia ľudí, ktorí ho vyprevádzali na stanicu, opúšťal túto osadu s bôlným srdcom. Mnohí z binghamtončanov nepretrhli nikdy s ním priateľské styky, dopisovali si s ním eštej aj vtedy, keď bol už v starej vlasti, v Skalici. Uplynulo od tedy už trinásť rokov (1906—1919) ale tie stavby, a síce: kostol, fara a Dvorana stoja ešte, hlásajúc rozpomienku na Rev. Jozefa Pospecha, účastniny, ktoré vlastnil v Dvorane, ešte v roku 1919 sú písané na jeho meno.

Rev. Ján Porubský v Binghamtone.

(Rok 1907—1917.)

Bolo to v sobotu dňa 21. marca 1907, keď išli Slováci na stanicu oproti rev. Porubskému, ktorý prišiel vtedy do Binghamtonu. Na kvetnú nedeľu slúžil binghamtončanom prvý raz sv. omšu. Po mnohom, dosávadnom boji, nastala radosť a poriadok; Rev. Porubský staval sa každým dňom u ľudí obľúbenejším, i tí, ktorí by ho snáď neboli chceli, začali si ho obľubovať, i on sám si vedel získať dôveru ľudí. V kostole, pri službách, zariadil ten najlepší poriadok; na sviatky usporiadal také slavnosti kostolné, jaké pred tým nebývaly; na vianoce bola polnočná; na vskriešenie bola processia vonku, niekdy aj po uliciach, na ktoré obyčajne pozval celý mestský úrad. Pri takýchto slávnosťach bol vypočítavý, poriadok zaviedol, takže to vyzeralo ako by to niekto len šnôrkou bol poťahoval.

Plány na stavanie nového kostola.

Roku 1909 vznikla myšlienka stavať nový kostol. Boly povolené výbory, ktoré sbieraly základinu od farníkov pre nový kostol. Pozémok bol kúpený už rok pred tým, podľa farskej budovy. Veci pokročily tak ďaleko, že v nedeľu, dňa 9. mája 1909, rev. Porubský zvolal farníkov do Dvorany na poradu. Na tejto porade bolo oznámené, že biskup dovoluje stavanie kostola, ktorý má byť 75 stôp široký, 150 stôp dlhý, a bude stáť okolo $54,000. So stavbou malo sa započať 5. júla. Boly tam ukazované plány, ktoré sa všetkým páčily, len náhľady sa niektorých nesrovnavaly ohľadom veži, jedni chceli aby bola jen jedna veža, a druhí zase chceli dve veže.

Toto stavanie nového kostola, vlastne náhľady rev. Porubského, sa zmenily behom krátkeho času. Na nasledovnej ročnej osadnej schôdzi, v januári 1910, ktorá bola vydržiavaná v Slov. Kat. Dvorane, rev. Porubský podal tlačenú zprávu, v ktorej vyzdvyhnul potrebu stavania školy miesto kostola. Najväčšú váhu kládol na vyučovanie slovenskej reči, aby sme mali školu, kde by sa dietky vyučovali slovenčinu. Táto schôdza nebola navštívená veľkým počtom farníkov, a keď prišlo na hlasovanie, či sa má stavať kostol alebo škola, väčšina hlasovala za stavanie školy.

Zakladatelia Rim. Kat. Slov. školy v Binghamton, N. Y.

V roku 1909, keď bolo ustálené stavať nový kostol, tak mnohí farníci aj zaplatili po $25.00 ako základinu na nový kostol. Ale keď potom miesto kostola bola stavaná škola, tak tie mená boly prenesené na zakladateľov školy, mnohí tiež neskoršie zaplatili základinu na školu. Nasledovne podavame mená všetkých zakladateľov školy:

Hlavný Odbor Živeny.
Číslo 166. I. Kat. Slov. Jednoty.
Broome County Slovenská Jednota.
Sbor 36. Tel. Slov. Jednoty Sokol.
Číslo 61. I. Kat. Slov. Žen. Jednoty.
Pan. Od. I. Kat. Slov. Žen. Jednoty.
Bieli Sokoli, č. 281. P. S. Jednoty
Oltarný spolok.
Spolok sv. Ruženca.
Martin Hutta.
Štefan a Ľudmila Krutý.
Karol Elig.
Martin Vrábel.
Jozef Ožvold.
František Zajiček.
Andrej a Mária Vávrik.
Johanna Pila.
Johanna Pils.
Ján Hojsik.
Ján a Rozalia Petráš.
Ján Holič.
Jozef a Anna Hurban.
Vendelin Danek.
Vincenc Pekár.
Ján a Hermina Norovský.
Ján a Barbora Káran.
Štefan Dúbrava.
Ján Blaha.
Štefan a Katarina Banovič.
Jakub a Františka Kocák.
Ján Vávra.
Katarina Matejovič.
Jozef a Anna Šimek.
George F. Johnson.
Imrich a Mária Mažár.
Ján a Antonia Rozboril.
Imrich a Mária Mokrohajský.
Ľudvik a Ľudmila Macánek.
Albert a Alžbeta Štrbo.
Pavel a Anna Krajčir.
Peter Gašparik.
Štefan Vravúšek.
Štefan a Rozalia Krňa.
Martin a Júlia Petraň.

Štefan a Johanna Kocich.
Ján Havel.
Ján a Anna Kabát.
Jozef a Anna Poráč.
Jozef a Mária Vodička.
Štefan Foltinek.
Peter a Oršula Čagánek.
Ján a Rozalia Fodor.
L. C. B. A. Spolok.
I. Kat. Slov. Žen. Jednota.

Stavba školy.

Ku stavbe školy bol zvolený 12 členový výbor, avšak tento výbor sa neskoršie sťažoval, že rev. Porubský všetko robí sám a neberie žiadon ohľad na výbor. Stavanie školy sa započalo v roku 1910. Keď rev. Porubský videl, že sa mnohým nepáčí jeho pokračovanie, tak už viacej ani nezvolal žiadnej schôdze, dôverníkov na rok 1911 si zvolil sám, bez schôdze. A tak, keď v roku 1911, bola stavba školy hotova, mnohí z farníkov pozerali na ňu, ako na niečo nemilé. Rev. Porubský volal, svádzal, založil tam čítárňu, ale toto všetko nemalo veľkého účinku na ľudí, ktorí sa cítili byť ako v niečom sklamaní. Škola stála prázdna za dlhý čas následkem toho, že ľudu bolo odobrané právo aspoň raz za rok síst' a povedať si svoje mienky o veciach, na ktoré platili; ľudia sa začali odťahovať od platenia na kostol a podobne aj odvykať sa do neho chodiť. Keď veci v osade začaly ísť horšie a horšie, nespokojnosť ľudu počala sa ukazovať viac a viac, tak koncom roku 1911 rev. Porubský zariadil v osade vydržavanie misií, ktoré trvaly dva týždne. Prišli dvaja misionári z radu Redemptoristov, z Baltimore, M. D. Počas Misií, ľud zapomenul na jakékoľvek nedorozumenie; Vl. pp. misionári odišli, ale v osade namiesto pokoja začala sa javiť nespokojnosť medzi ľudmi ešte väčšia, než bola predtým. Keď prišiel mesiac schôdze, tak ľudia si zvolali sami schôdzu. (Táto schôdza bola zvolaná veľmi praktickým spôsobom, volakto vypísali plakáty, pozývajúce všetkých slov. katolíkov na valnú schôdzu do Slov. Kat. Dvorany, ktoré boly zaslané po pošte slov. obchodníkom, ktorí ich vyvešaly, tak aby ich každý mohol čítať.)

Táto schôdza bola navštívená tak valným počtom ľudí, ako nikdy predtým; prišiel na ňu aj rev. Porubský a povedal, že aby ľudia povedalo čo chcú, čo žiadajú, aby si zvolili za dôverníkov koho chcú, a tak sa aj stalo. Schôdza zvolila dôverníkov, ktorých aj p. farár u biskupa odporúčal, a ktorí boli aj u biskupa potvrdení. Nastal v osade celkom nový poriadok vo vedení financií. Osada, ktorá bola už na kraji úpadku — dľa vyslovenia sa rev. Porubského — začala sa vzmáhať, poneváč, keď sa aspoň len trochu uplatnila vôla ľudu, tento ľud začal platiť, aj do kostola chodiť.

Rev. Porubskému sa nijako nepáčil tento nový poriadok, zanevrel hnevom na dôverníkov, ktorí mu odobrali pokladníctvo; a po dvoch rokoch, keď sa títo vzdali úradovania, rev. Porubský začal ich očerňovat cestou tlačených veľkých letákov, ktoré boly v kostole rozdávané. Napadnutí bývalí dôverníci zase podobným spôsobom — cestou letákov — dali svoje osvedčenie, v ktorom podvrátili všetky nepravdy, ktoré tvrdil rev. Porubský. Na to bola zvolaná schôdza ľudu, na ktorej bol zvolený vyšetrujúci výbor; a takýmto spôsobom veci zašly tak

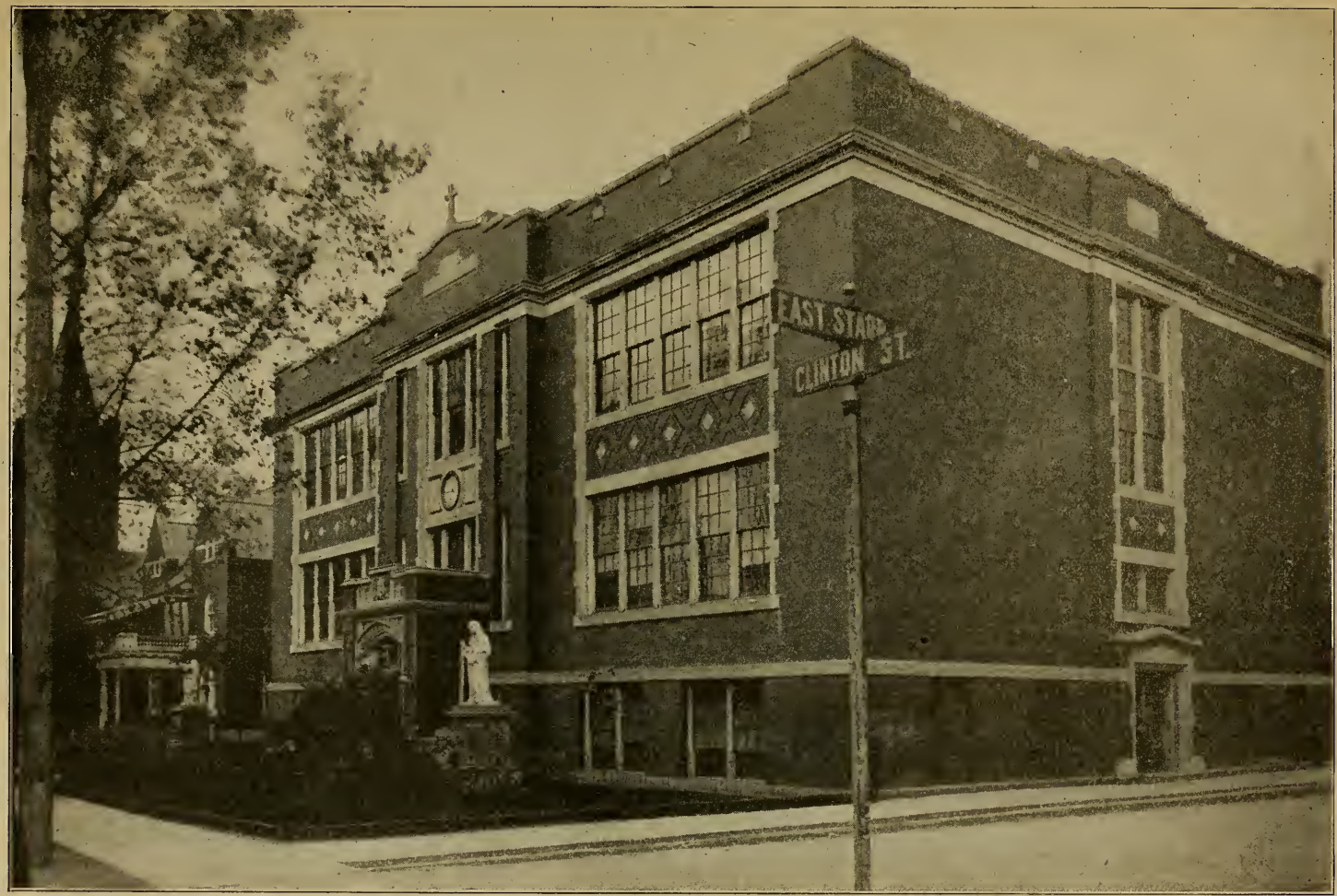

Rím. Kat. Slov. škola a fara v Binghamton, N. Y.
(Za rytinku r. k. slov. školy zaplatil p. Pavel Sasinek.)

d'aleko že knihy, účty, ktoré robil rev. Porubský sám od roku 1907 do roku 1912, boly prehladané účtovníckym znalcom (expertom), z čoho povstala v osade, asi dva roky trvajúca, válka.

Veľká vzbúra ľudu proti rev. Jánovi Porubskému.

Bolo to ešte v roku 1914, (od toho času sú už všetky rany zahojené), a preto myslím, že spomienka toho boja osadného nikomu už viacej nepoškodí, ani samému rev. Porubskému; veď to bolo i tak všetko verejne v novinách pretriasané. Neboly by toto ani žiadne dejiny, keď by sme sa o tom aspoň len čiastočne nezmienili. Ja ešte po dnes obdivujem prefíkanosť, chytrosť — a zvlášť smelosť — rev. Porubského, a som istý, že on tiež nikdy nemyslel o binghamtončanoch, že budú vstave sa tak údatne držať, ako sa v tomto boji držali. Veď bol to boj nerovný, na jednej strane, učený, chytrý, všetky prostriedky majúci po ruke človek; na druhej strane jednoduchí ľudia, z ktorých mnoho bolo nespoľahlivých a nestálych, ku tomu rev. Porubskému priskočilo ku pomoci aj kňazstvo, kým mnoho ľudí z protivnej stránky zase odpadlo. Ale vzdor všetkému binghamtončania prekonali v tomto boji veľké veci. Ku pr. či by bolo rev. Porubskému niekedy napadlo, že tie ventilácie dakto niekedy odkryje, a že sa premenia na latinské listy? Vzbura ľudu oproti rev. Porubskému záležala v tom, že keď boly už knihy osadné prehliadnuté expertom, bola zvolaná valná schôdza, kde bolo všetko povedané ľudu, a tak sa to dostalo aj do anglických novín. Rev. Porubský sa bránil ako mohol cestou tých novín, ale vyšetrujúci výbor sa tiež statne držal. Ku príkladu: keď vyšla v novinách zpráva od biskupa, že mená, podpisané oproti rev. Porubskému sú nepravé, tak výbor tiež odpovedal na to cestou novín, že za každé falošné meno, ktoré sa najde medzi podpisami, výbor je ochotný zaplatiť sto dollárov. A tak prestaly byť podávané podobné zprávy do verejnosti.

Keď výbor mal už trochu zkúseností ohľadom biskupských súdov, a keď už bolo možno badať, jaký asi môže byť výsledok z tejto žaloby; výbor použil methodu rev. Porubského, totiž; on keď mal nariadené od biskupa odovzdať tie latinské listy, tak si ich nechal odfotografovať. Podobne aj tento výbor, keď videl, že už musí všetko odovzdať biskupovi, t. j. všetky knihy, účty, billy a rôzne poistenky, tak tiež tieto veci boly odfotografované, a potom zo všetkého bola vydaná "Pamätnica", v ktorej boly tieto boje čiastočne opísané, a tiež tam boly mnohé fotografie účtov a poisteniek (viď "Pamätnicu niektorých udalostí osady Sv. Cyrilla a Methodá).

Tie fotografované účty a poistenky poukazujú, ako boly prevádzané falše na rôzny spôsob. Ku príkladu: keď účet znel na $3.75, bola pripísaná jednotka pred tou trojkou, a tak potom to bolo už $13.75; keď účet znel na $80,00, bola pripísaná jednotka pred osmičku, a potom to bolo $180.00, teda až o sto dollárov viacej. Jedna čiaročka zrobila sto dollárov. Niektoré poistenky boly falšované veľmi smiešným spôsobom, ku pr.: 2 rugs po $1.00 malo byť $2.00, ale keď bola pripísaná jednotka pred tou dvojkou, tak to znelo, že 2 rugs po $1.00 — $12.00; alebo jeden

dočasný, resitok na $80.00 za železné okno v kostole bol daný do účtov ako že "stolári za upravenie okna" $80.00, a celé to okno je zo železa a zo skla, a upravovali ho robotníci z drôtovne, za čo bol výdavok na inom mieste $86.00. Ale aby to znelo trochu ináč, tak na tom dočasnom resitku bola tá šestka vytretá. Najviacej falše bolo prevedené počas stavania školy r. 1910 a 1911, takmer na každej veci bolo pripočitané: Na kamennom kríži, ktorý je nad školou, bolo dvakrát vo výdavkoch $51.75; na každom okne po $1.50; na cementovaní $40.15; na maliarstve $164.50; pri elektrike $605.82; pri plumberstve $1588.11; na "picture mouldingu" $100.00; na záclonach $29.70; na javišti $65.82. Ale zo všetkých týchto vecí najzaujimavejším bolo — a ešte aj teraz je — za "ventilácie $73.92". Ale tie ventilácie nebolo možno nikde najsť, expertovi účtov bolo zdelené, že boly to noty pre chór, až konečne výbor použil detektivský spôsob a vynašiel, že to bolo plateno za 13 latinských listov, ktoré boly posielané cestou Ríma nebohému Rev. M. Jankolovi, z ktorých boly srobené rytinky, za ktoré bolo zaplateno z kostolnej pokladnice. Na takýto spôsob bolo prevedeno mnoho a mnoho podvodov a falší v osadných účtoch. Dľa zprávy účtovníckeho experta bolo toho vyše $7.000.00.

V tomto boji binghamtončania previedli také veľké veci, na ktorých sa pozastavili aj mnohí vysoko školení ľudia, v mnohých pádoch vyžadovalo sa previesť detektivskú prácu. Mnohí kňazi a učení ľudia nechceli nijako dopustiť, aby sa dostalo uznania ľudom jednoduchým, ktorí nechodili do vysokých škol, za chránenie pravdy a spravodlivosti. Len nebohý Rev. Matúš Jankola mal s nami trochu sústrasť, i písal binghamtončanom medzi iným toto: "Nože, Vy, chýrni Nitrania, teraz sa zadržte, aby ste neprešli ako ja som prešiel" . . . A s uspokojením môžeme povedať, že binghamtončania sa zadržali mužne, dôstojne, v povedomí svojho práva a pravdy.

Tento boj a zvlášť vydanie Pamätnice, stálo veľké peniaze, a mnohí, zvlášť slov. obchodníci, prispeli ku tomuto veľkými obnosmi peňazi. A keď prišla otázka, že kto bude platiť tieto výlohy, jednoducho bolo rozhodnuto, že keď sme si vedeli dať rady v horších veciach, tak si musíme poradiť aj v tejto veci; namiesto platenia do kostolnej pokladnice, každý, kto chce, bude si nechávať peniaze vo vačku až sa mu vyrovná obnos, jaký dal na tento boj. Posledný pokus zrobil vyšetrujúci výbor zaslaním biskupovi listovnú žiadosť o výsluch počas biskupovej návštevy v osade z príležitosti birmovky, dňa 30. mája 1914. Ale tejto žiadosti nebolo vyhoveno, ba biskup v kostole povedal: "Father Porubský is allright". Konečne bol skončený tento boj. Výbor tiež bol tomu rád, že aspoň mu nikto nemôže povedať, že vyhnal rev. Porubského z Binghamtonu.

V roku 1916 nastalo v osade prímerie. Mnohí ľudia síce prestali chodiť do kostola, kým zase druhí tam chodili; rev. Porubský mimo kostola nepodniknul viacej žiadnej verejnej práce.

V mesiaci júni 1917, bol za kňaza vysvätený Rev. Ján Pochilý, binghamtončan, ktorého primície boly veľmi slavnostným spôsobom prevedené. Rev. Pochilý ostal v Binghamtone za kaplána pri rev. Porubskom.

V roku 1916 kurátorom aj niektorým farníkom napadla myšlienka, aby Slováci mali svoj cintorín. Rev. Porubský im to údajne schválil, utvorila sa spoločnosť, ktorá zakúpila pozemky v súsedstve St. Patrick cintorína. Avšak keď išli požiadať biskupa o vysvätenie toho cintorína, tento im to odoprel učiniť; a rev. Porubský zase povedal, že on nemôže ísť pochovávať do nevysväteného cintorína. Nastala zase v osade nepríjemnosť, takže mnohí sú tam už pochovaní bez ceremonie kňaza, keďže tam kňaz nechcel ísť.

V roku 1917 kurátori zašli si do Washingtonu, D. C., ku apoštolskému delegátovi a predložili mu záležitosť toho cintorína, tiež tam spomenuli minulý boj a Pamätnicu, ktorej pravdivosť bola teraz potvrdená aj od tých, ktorí tomu nechceli z počiatku veriť. Páni vo Washingtone im sľúbili, že niečo zrobia v tejto veci — avšak len sľúbili — dosiaľ (1919) v tej veci nič nie je zrobené, cintorín nie je vysvätený.

Policia v kostole.

Keď sa rev. Porubský doznal že kurátori boli na neho žalovať vo Washingtone vzdor tomu, že počas toho veľkého boja boli pri ňom, raz v nedeľu, 21. januára 1917, zavolal do kostola advokáta, ktorý v prítomnosti dvoch policmanov prečítal dôvorníkom list od biskupa, v ktorom sa im zdeluje, že sú pozbavení úradu dôverníkov a prítomní policmani dali im pokyn, aby opustili miesta dôvernicke. Rev. Porubský si vyvolil na jejich miesto svojích dôverníkov. Samosebou sa rozumie, že takto sosadení dôverníci neboli spokojní. Začaly sa odbavovať zase na novo valné schôdze oproti rev. Porubskému. Teraz už všetci ľudia uznávali pravdu vyšetrujúceho výboru z roku 1914, avšak bolo už pozde; všetky práce a schôdze teraz už nemaly veľkého účinku oproti rev. Porubskému.

Rev. Ján Pochilý, ktorý ako kapláň účinkoval v osade, keď zkúsil a sa presvedčil o veciach v osade, tak sa pridal ku pravde, ba aj sa ohlásil oproti nesprávnosti, nasledkom toho aj on bol vtiahnutý do nedorozumelia, ktoré zase v osade povstalo; konečne nasledovaly žaloby ku biskupovi. V tom čase práve rev. Porubský onemocnel, takže musel ísť do nemocnici. Túto príležitosť využitkovaly ženy, ktoré sa sorganizovaly, išly do kostola a vyženúc dôverníkov, ktorých si tam rev. Porubský postavil, prevzaly na seba dôverníctvo a úradovaly v kostole.

Teraz nastala v osade taká vzbura, akej ešte nebolo pred tým. Ženy si svolaly samy schôdzu a začaly vychádzať na javo mnohé veci, o mnoho horšie, aké boly opísané v Pamätnici. Biskup a cirkevná vrchnosť museli nahliadnuť, že tú pravdu, ktorú chceli udusiť v r. 1914, nie je viacej v jejich moci udusiť.

Jedno čo binghamtončania nezapomenú nikdy z tohto boja je to, že od cirkevnej katolíckej vrchnosti — od biskupa — dostalo sa im velikej nespravodlivosti. Roku 1914 6. mája vo farskej škole v prítomnosti asi desať kňazov a asi 40 farníkov, biskup poveril jednoho z irských kňazov, aby sa postaral o experta ku prehliadnutiu osadných účtov. Výbor si zadovážil písomné odporúčanie od tohto kňaza na účtovnického experta, ktorý, keď prehliadnul osadné účty, bol volaný do Baldwins-

ville, N. Y. (pri Syracuse) dať vysvetlenie cirkevnému povereníkovi, kam aj osobne šiel 10. augusta 1914 a 12. oktobra 1914, keď boly už všetky účty prehliadnuté, biskup osobne prijal na výsluch tohoto účtovníckeho experta a bral v známosť žalobu, sľúbiac, že nechá vec spravodlive vyšetriť; a ten istý pán biskup dňa 18. septembra 1914 cestou Binghamton Pressu dal do verejnosti statement tento: "I never authorized the appointment of an expert accountant".

Ale vzdor všetkému pravda predsa len zvíťazila, bárs bola aj na čas udusená. Ľudia začali rozmýšľať a oči otvárať, že ako to môže len byť, že boli na takýto spôsob klamaní od ľudí, ktorí mali im hlásať Kristove učenie! A mnohí z Binghamtončanov si povedali, že veru viacej sa nedajú klamať takýmto ľudom.

Pri zvíťazení pravdy, binghamtončania majú mnoho čo ďakovať Rev. Jánovi Pochilému, ktorý ešte ako mladý kňaz zastal a zaujal sa pravdy, vystaviac sa veľkému nebezpečenstvu, postavil sa smelo za pravdu, a nedbal nič na prosby a hrozby. A keď ľudia videli a zkúsili na Rev. Jánu Pochilom, že sú kňazi aj dobrí, že sa vedia aj pravdy zastať, tak bol to ako liek pre ľud, ktorý si tohto mladého kňaza obľúbil, ale ktorého osud vytrhol z Binghamtonu. Či navždy? Možno, že tento osud bude niekedy aj prajnejším.

Keď nedorozumenie v osade bolo už veľké, biskup poslal do osady istého irského kňaza za administrátora, až konečne opustil osadu Rev. Ján Porubský a na jeho miesto prišiel do Binghamtonu za farára Rev. Jozef Martinček 18. januára 1918.

Rev. Ján Pochilý, ktorý bol kapláňom v osade, prihlásil sa za dobrovoľníka do česko-slovenskej armády, a keď nasledkom toho, že bol v Amerike narodený, nemohol ísť do česko-slovenskej armády, tak išiel do americkej armády, do ktorej odišiel v júna 1918.

Že v Binghamtone boly tie mnohé boje a trvaly dlho, za to v mnohých pádoch boli na príčine ľudia sami, že nedržali pospolu a nechceli veriť tým, ktorí im pravdu hovorili, ba ešte sa postavili oproti tým, ktorí im dobre chceli. A preto tí ľudia, ktorí vedeli, kde je pravda a kde je podvod, keď nemohli dostať súhlas a pomoc ku zvíťazeniu pravdy od všetkých ľudí, tak ponechali kostolné záležitosti vôbec. Podobný nevďak bol zrobený aj Rev. Jánovi Pochilému, ktorý keď r. 1917 na prednáške v High School povedal Slovákom že slov. kat. škola na Clinton St. je postavená za slovenské peniaze, a že tam by mala byť vyučovaná aj slovenčina, aby ľudia sa postavili za svoje právo, tak ešte sa našli Slováci, ktorí išli na neho žalovať ku biskupovi. No ale, jako olej, vždy vynde na vrch vody, tak aj pravda skôr lebo neskôr, a tí, ktorí sa pridržaju podvodu, falše a nepravdy, obyčajne prídu k zahaňbeniu.

Soznam kurátorov a ročných príjmov osady Sv. Cyrilla a Methoda v Binghamton, N. Y.

Rok	Príjmy	Mená kurátorov.
1901	.....	Eduard Michalek, Matej Rozboril, Ján Juriga.
1902	.....	Matej Rozboril, Michal Kocák, Štefan Krňa.
1903	$ 1,240.00	Eduard Michalek, Matej Rozboril.
1904	5,354.00	Jozef Hurban, Michal Kocák.
1905	10,313.00	Michal Kocák, Jozef Hurban.
1906	9,450.00	Jozef Hurban, Michal Kocák.
1907	8,336.00	Jozef Hurban, Eduard Michálek.
1908	5,553.00	Jozef Hurban, Imrich Konečný.
1909	9,564.00	František Danek, Imrich Konečný.
1910	9,152.00	František Danek, Ján J. Rozboril.
1911	11,450.00	Jozef Hurban, Jozef Šimek.
1912	11,440.00	Imrich Mažár, Ján J. Rozboril.
1913	11,700.00	Imrich Mažár, Rehor Majerčik.
1914	14,140.00	Ján Príkopa, Albert Štrbo.
1915	12,274.00	Ján Príkopa, Albert Štrbo.
1916	12,954.00	Ján Príkopa, Albert Štrbo.
1917	10,000.00	Jozef Šimek, Štefan Banovíč.
1918	21,510.00	Ján J. Rozboril, Tomáš Antalek.
1919	.....	Cyprian Kocák, Pavel Zych.
Spolu	$164,430.00	

Duchovní správcovia osady Sv. Cyrilla a Methoda.

Rev. Rupert Rehák od oktobra 1903 do 1. augusta 1904.
Rev. Jozef Pospech od 10. júla 1904 do marca 1907.
Rev. Ján Porubský od 21. marca 1907 do novembra 1917.
Rev. Charles McEvoy od 25. novembra 1917 do januára 1918.
Rev. Jozef Martinček od 18. jan. 1918.

Kapláni.

Rev. Bartholomej Ponikvar od 3. júla 1906 do 9. oktobra 1906.
Rev. Ján J. Pochilý od júla 1917 do júna 1918.
Rev. Juraj Bendik od 15. júna 1918 do 5. nov. 1918.
Rev. L. Horan, 1919.

Organisti.

Miss Catherine Hennesey .....1903—1907.
Miss Marie Hennesey .....1907—1911.
Miss Catherina O'Brien .....1911—1917.
Konštantin Dumbier .....1918—1919.

Kostolníci.

Ignác Zaňát .....1904—1913.
Štefan Krutý ..... 1913—1918.
Ján Vávra .....1918.
Martin Buchta .....1918—1919.

Dejiny slov. ev. A. V. luteránskej cirkvi "Na nebe vstúpenia Krista Pána" v Binghamton, N. Y., od roku 1897—1919.

Napísal: Juraj Pankuch, slov. B. kazateľ.

Históriu nemožno napísať z hlavy. Čo má byť v histórii zaznačené, to musí človek alebo prežiť alebo vyhľadať. Verným obrazom jestvovania a dejstvovania cirkve by maly byť jej zápisnice. V našej cirkvi začaly sa viesť riadne zápisnice asi o sedem rokov neskoršie ako boly odbavované prvé služby Božie. Ale aby sme mali aspoň aký — taký obraz zo života našej cirkvi, vybral som z riadnych zápisnic čo sa dalo a ostatné som sa dozvedel od tých bratov, ktorí boli prví v meste Binghamton, a ktorí si povolali pána farára prvé služby Božie odbaviť.

Prvé riadne služby Božie boly odbývané v druhú adventnú nedeľu 5. decembra 1897. Služby Božie odbavil Rev. L. Novomeský v nemeckom kostole na rohu Front a Main ulice v Binghamton, N. Y. Pri týchto službach Božich boli nasledovní: Juraj Benda, Ján Čermák, Pavel Vanek s manž., Ján Kadlečik st. s manž., Andrej Dudaš s manž., Michal Lukáč s manž., Karol Kadlečík ml.; Ján Varsik s manž., Daniel Kadlečik ml., Kristina Nosčak, Michal Pavlovič, a Pavel Kadlečik. Bol to veľmi maličký počet slovenských evanjelikov, pochádzajících väčším dielom z Holiča, nitranskej stolice. Ačkoľvek bol to maličký počet, poneváč bolo ich len jedenásť mužského a päť ženského pohlavia, ale predsa bol to húfoček veriaci, shromaždený v tom čase. Lebo nakoľko dá sa uzatvárať zo zápisnice, schádzali sa spolu skoro každú nedeľu, keď aj slova Božieho kazateľa nemali a oslavovali meno Trojj. Boha. Rev. L. Novomeského povolávali len raz do roka, poneváč v tom čase bolo ťažko o slova Božích kazatelov.

Nakoľko sa dá uzatvárať zo zápisce, ačkoľvek ešte cirkev nebola formálne založená, predsa hneď si zvolili cirkevný úrad nasledovný: Pavel Kadlečík predseda, Michal Kadlečik, zápisnik, Ján Varsik, Ján Čermák a Michal Pavlovič kollektori. Príspevky boly ustálené platiť mesačne 25 centov.

Behom krátkej doby počet slovenských evanjelikov v Binghamtone sa tak rozmnnožil, že 15. mája v roku 1904 mali poradu ohľadom kúpy cintorina, poneváč už v tom čase nachádzal sa väčší počet slovenských evanjelikov v Binghamton, N. Y. Ba aj riadne zápisnice začaly sa písať od 15. mája 1904. Túto prvú riadnu zápisnicu začal písať pan brat Michal Čermák. Z tejto zápisnice dá sa uzatvárať, že už bol zvolený nový úrad. A síce: Ján Duriš predseda, Michal Čermák zápisník, Pavel Rybnikár pokladník, Pavel Kadlečik a Martin Krč výbor majetku, Michal Pavlovič a Pavel Čermák boli kollektori.

Obsah tejto prvej riadnej zápisnice je ten, že ev. a. v. cirkev chce si kúpiť cintorín. Konečne došlo ku skutku, že si kúpili cintorín na 80 hrobov za 256 dollárov.

Mená údov cintorína: Michael Čermák ml., Martin Krč, Ján Kadlečík, Ján Duriš, Michal Čermák st., Ján Rybnikár, Michal Kadlečik, Pavel Rybnikár, Pavel Kollárik, Pavel Kadlečik, Juraj Miča, Ján Varsik, Pavel Vanek, Andro Dudaš, Pavel Valuch, Ján Nosčak, Ján Roza, Ján Hudak,

Slov. ev. a. v. kostol "Na nebe vstúpenia Krista Pána" v Binghamton, N. Y.
Rev. Juraj Pankuch, slova božieho kazateľ.

Ján Krč, Ján Juríček st., Michal Pavlovič, Ján Čermák, Pavel Čermák, Anna Gál, Alžbeta Lukáč, Martin Šimek, Ján Jankovič, Pavel Chlebik, Ján Dunia, Anna Kadlečik a Ján Krč starší.

Dňa 26. júna 1904 bol zvolený výbor, ktorý mal vypracovať stanovy. Vo výbore boli: Ján Jankovič, Pavel Kadlečík, Ján Duriš, Michal Čermák, Martin Krč, Michal Pavlovič, Michal Kadlečik.

Stanovy.

Obsah týchto stanov podávam len v krátkosti. Meno cintorína: Slov. ev. a v. cintorín. Každý má si zaplatiť určenú summu; jes nevykoná svoju povinnost do určitého času a potom ešte bol by 2-krát upomenutý od pp. kollektorov a ani vtedy by ešte svoju povinnosť nevykonal, nie je opravnený na hrobitov. Ktorí zase nie sú členmi a chceli by si kúpiť miesto v našom cintoríne, tedy len pod tou podmienkou, jestli je ev. a. v. a chce zaplatiť tol'ko čo aj v cudzom, druhom cintoríne. D'alšie výlohy, ako od kopania hrobu, musí si sám zaplatiť. Neskoršie, asi o 7 mesiacov, zase pojednávali ohl'adom cintorína totiž, že jestli sa založí slov. ev. a. v. cirkev v meste Binghamton, aby ten cintorín bol cirkevným majetkom, čo sa aj stalo 20. augusta 1905 po založení cirkvi.

Toho zrejmým dôkazom je, že medzi údmi cirkve javila sa väčšia zaujatosť o cirkev a o duchovné veci vôbec, lebo v tom čase už si aj častejšie povolávali Rev. L. Novomeského. Lenže netrvalo to dlho, poneváč údovia cirkvi mali príčiny oproti pánu farárovi L. Novomeskému, viac ho nepovolali, ačkol'vek ich sedem rokov obsluhoval, ale písali list pánu farárovi D. Z. Laučekovi, za onoho času slova B. kazatel'ovi nanticoského, v ktorom ho žiadali, ako predsedu Synody o slova B. kazatel'a. Pán farár D. Z. Lauček odporúčal im pána farára L. A. Englera z New York, City. Dvojejctihodný pán farár L. A. Engler nemohol ich žiadosti vyhovet' poneváč pán farár L. A. Engler obsluhoval asi päť cirkví v tom čase. Rozumie sa, že vždy bol zamestnaný.

Potom písali druhý list pánu farárovi D. Z. Laučekovi ako predsedovi Synody, v ktorom im odporučal pána farára Karola Hausera, za onoho času slova B. kazatel'a freelandského.

Prvé služby Božie odbýval pán farár Karol Hauser 4. sept. 1904, ale nie viac v nemeckom ale v anglickom kostole, ktorý prislúcha do General Council Synody.

O vel'a živšie nastalo v cirkvi, ked' pán farár Karol Hauser začal nás obsluhovať, lebo každé tri mesiace prichádzal k nám odbavovať služby Božie. A tiež aj sami sme skoro každú nedel'u spolu sa schádzali v domácnosti pána brata Michala Čermáka a oslavovali sme Trojj. Pána. Ba aj brat Michal Čermák začal v tom čase vyučovať dietky a tiež zastával a zastáva aj dnešného dňa úrad organistu. Zaiste, že pre spomenutého brata bola to ťažká práca, ale ťažkosť takejto práce môže pocítiť len ten, kdo takú prácu koná. A práve preto mnohí rodičia nevedeli vtedy, ani dnešného času, si tú prácu oceniť.

Ako už bolo spomenuto, že pán farár Karol Hauser odbavil nám prvé služby Božie 4. sept. 1904; druhé služby B. prišiel nám odbaviť

22. júna 1905. Toho istého dňa popoludní bol cirkevný konvent, na ktorom pán farár Karol Hauser predniesol krátku reč, ktorá smerovala k založeniu cirkve. Po tejto reči vyzval nás, aby sme sa osvedčili, že či je naša vôla založit cirkev. Ochotnosť bola veľká pri nás, že chceme tvoriť cirkev.

Meno cirkve bolo určené Slov. ev. a. v. cirkev "na nebe vstúpenia Krista Pána." Tak tiež boli cirkevní úradníci zvolení: Paul Kadlečík predseda, Martin Šimek zápisnik, Pavel Vanek, Ján Jankovič, Michal Čermák kollektorí a Pavel Rybnikár pokladník.

Na stavbu chrámu začali sme pomýšlať hneď od založenia cirkve. Veď každá cirkev túži, aby mala svoj stánok Boží. Najprv bolo treba nám pozemok. Po prvýkrát ohľadom kupovania pozemku pod kostol pojednavali sme dňa 15. októbra 1905. Na tomto konvente bol zvolený výbor, ktorý mal obhliadnuť miesto pod chrám Boží. Vo výbore boli: Paul Kadlečík, Michal Čermák, Ján Jankovič.

Spomenutí bratia, ako výbor ku pozemku podali zprávu na nasledujúcej schôdzi, totiž že už majú pozemky vynajdené pod stánok Boží, jedon na Glenwood Ave. a druhý na rohu Clinton ulici. Ale na konvente bol malý počet bratov, preto ponechali vec do budúceho.

Na nasledujúcom konvente najviac odporučal sa pozemok kúpiť na Glenwood Ave., ktorý mal stáť 1.000.00 dollárov. Lenže to sa nepreviedlo až na májovej schôdzi 1906, keď pán brat Michal Čermák osvedčil sa, že on ešte vie o jednom pozemku na Clinton ulici, ktorý odporúča cirkve ho kúpiť.

Konvent potvrdil toto odporúčanie a uzavretie sa previedlo dňa 20. mája 1906. Pozemok kúpili za 1.270.00 dollárov nasledovní bratia a sestry: Pavel Kadlečik s manž., Michal Čermák s manž., a Paul Rybnikár s manželkou. Týchto bratov a sestry preto spomínáme, že tento pozemok bol na nich písaný a potom ho cirkev prevzala od nich za tú istú summu.

V tom čase, keď sa kúpil pozemok, nebolo toľko Slovákov ev. luteránov v meste Binghamton, koľko ich je teraz. Toto je nie zbytočné spomenúť, lebo mnohí údovia v našej cirkvi predstavujú si všetko tak, ako to teraz vidia. Dľa prítomnosti súdia minulosť. Ale ako každý začiatok bývá ťažký, tak ani začiatok našej cirkve nebol ľahký. Ba keď dáme na váhu ťažkosti, ktoré cirkev naša znášala nielen v prvých počiatkoch svojho jestvovania, ale aj neskoršie a keď posudíme terajší jej stav, musíme sa len diviť, že sa tak zmohla a vzrástla ako ju vidíme dnešného času.

Na tomto samom konvente, keď cirkev prevzala pozemok pod kostol od spomenutých bratov a sestrí, vyzval pán farár Karol Hauser prítomných bratov a sestry, že či by sa nenašli takí bratia alebo sestry, ktorí by boli laskaví dľa možnosti obetovať na základinu toho pozemku.

Prvý bol Pavel Vanek, ktorý obetoval 50 dollárov, Michal Čermák 25 dollárov, Pavel Rybnikár $15. Po $5: Pavel Kadlečik, Pavel Bajza, Pavel Krč, Ján Čermák, Pavel Čermák, Ján Kadlečik st., Michal Kadlečik, Karol Kadlečik, L'ud. Kadlečik, Pavel Kadlečik Krištofik, Martin

Kadlečik, Ján Kadlečik Kopčak, Ján Krč ml., Martin Krč. Ján Krč Beblavý, Juraj Miča, Ján Miča, Ján Hiža st., Martin Zloch, Samuel Galáš, Pavel Bakoš, Michal Halabrin, Ján Jankovič, Martin Beblavý, Pavel Kolárik, Michal Horňák, Pavel Kalka, Martin Šimek, Ján Hudak, Michal Čabar, Jozef Dudaš, Ján Šalamun, Anna Gal.

Po $3.00: Ján Mareček, Juraj Mitaček, Martin Rybnikár, Kristina Zabadal, Anna Miča, Anna Brkal, Katarina Nosčak. Po $2.00: Martin Zabadal a Alžbeta Kisecky.

Od toho času dátuje sa rezkejší cirkevný život. Lebo údovia cirkve pomýšlali pripojit' sa k cirkevnému telesu, k slov. ev. a. v. Synode, čo sa aj pozdejšie stalo. A to vidíme z toho, že dňa 19. aug. 1906 prijala cirkev stanovy od našej slov. ev. a. v. Synody.

Stanovy podpísali nasledovní: Michal Čermák, Martin Šimek, Michal Kadlečik, Michal Pavlovič, Ján Krč Beblavý, Karol Kadlečik, Pavel Valuch, Pavel Rybnikár, Pavel Kadlečik Krištofik, Ján Hiža ml., Ján Čermák, Martin Zloch, Pavel Čermák, Štefan Zloch, Ján Zloch, Ján Krč ml. Pavel Bakoš, Martin Kadlečik, Štefan Miča, Pavel Tesarek, Juraj Mitaček, Anna Hiža, Pavel Krč, Tomáš Pleša, Pavel Kucherek, Ján Duriš, Martin Zabadal, Ján Jankovič, Štefan Pavlovič, Pavel Bajza, Martin Krč, Pavel Prikopa.

Na konvente odbývanom 25. augusta 1907 cirkev zaslala prosbu na Synodu do Hazleton, Pa. o prijatie do jej sväzku, formálne bola prijatá v roku 1908 v Cleveland, Ohio. Od toho času verne sa jej pridrža.

V tom čase, keď cirkev prijala stanovy od našej Synody, obsluhoval náš pán farár Karol Hauser. Ale potom, v krátkom čase, začala sa javiť nespokojnosť medzi údami cirkve a pánom farárom K. Hauserom. Pravdaže, dľa slova Božieho každá miestna cirkev má od Krista moc nielen povolávať mužov na úrad kazateľský, ale ich aj pozbaviť tohože úradu vo svojom kruhu.

Proti pánu farárovi Karol Hauserovi mala cirkev príčinu, preto sme ho viac nevolali, ale cirkev sa obrátila k pánu farárovi Jánovi Pelikánovi, aby on nám zaslal slova B. kazateľa, čo predseda Synody. Pán farár Ján Pelikán písal nám list, ktorý bol čítaný na konvente dňa 17. februára 1907.

Po prečítani toho listu cirkev rokovala ohľadom záležitosti pána farára K. Hausera, či ho máme povolať, alebo nie. Väčšina bola že nie, ale pána farára J. Pelikána.

Ale pán farár Ján Pelikán nebol vstave našej žiadosti vyhovet' na ten deň, ako sme si ho žiadali, z tej príčiny núteni sme boli písať znovu p. farárovi K. Hauserovi, aby nám došiel odbaviť služby Božie. Pán farár došiel, ale po službach Božich sa vyslovil, že viac k nám nedojde len pod tou podmienkou, keď ho jednohlasne povoláme. Ale poneváč jednoho smyšlania sme neboli, preto sme pána f. K. Hausera povolať nemohli, ale sme písali pánu f. Jánovi Pelikánovi, ktorý prišiel odbaviť nám služby B. dňa 24. mája 1907.

Po službach Božích bol cirkevný konvent. Konvent zahájil pán farár Ján Pelikán ako predseda Synody. Po zahájení konventu hneď sa pristúpilo k pojednávaniu záležitosti pána f. K. Hausera. Pán farár

Pelikán odporúčal nám p. f. K. Hausera, aby nás aj na ďalej obsluhoval. Údovia neboli spokojni. Potom nám odporúčal pána farára Jána Hudrého, slova B. kazatela v Hazleton, Pa. S tým sme boli spokojní a hneď sme písali p. farárovi J. Hudremu, aby došiel odbaviť služby Božie dňa 23. júna 1917. Na tomto konvente prijaté boly príspevkové knižočky.

Prvé služby Božie prišiel nám odbaviť pán farár Ján Hudry dňa 23. júna 1907 v anglickom kostole. Cirkevný život tiekol zase riadnym tokom a cirkev sa vzmáhala jak na údoch tak i na majetku. Keď pán farár Ján Hudry došiel k nám po druhýkrat odbavovať služby Božie dňa 29. sept. 1907, po službách Božich mali sme cirkevný konvent, na ktorom mesačné príspevky boly tiež zmenené. Poplatky určené boly na $1.00 mesačne pre familiarných a 50c pre samotných členov.

Pán farár Ján Hudry nás Slovom B. poučoval a napomínal, aby sme si na dva mesiace študenta povolali, ktorý by nám mohol Služby B. odbavovať a dietky vyučovať.

Napomenutie nebolo daromné: cirkev si povolala študenta Juraja Pankucha, theológa zo springfieldského ústavu, ktorý sa stal naším riadnym slova B. kazateľom.

Pán farár Ján Hudry tehdajší náš Slov. Božieho kazateľ napomínal nás, aby sme čin skôr vystavili si kostol, lebo v nasledovnom roku 1908 už bolo nás 45 rodin a okrem tých boli slobodní mladí ľudia.

Zaiste, že aj niektorí cirkevníci nechceli, aby pozemok stál pustý a prázdny, ale aby čím skôr slúžil svojmu určeniu. Preto hneď ako sme splatili pozemok usniesli sme dňa 20. sept. 1908 budovať na ňom chrám. Vo výbore boli: Michal Kadlečik, Ján Krč, Michal Čermák, Paul Kadlečik, Pavel Bajza, Ján Duriš a Ján Jankovič. Tento výbor mal zaobstarať plán a prezvedieť sa a odporúčať cirkvi či by bolo lepšie vystaviť z kameňa a či z tehly kostol.

Výbor končil sverenú prácu. Potom rozhodlo sa dňa 13. marca 1909 stavať chrám z tehly.

Dňa 5. mája 1909 spravila sa aj smluva so stavitel'om A. F. Širlym na 8.950 dollárov. So stavbou sa začalo v júni 1909 a už 25. júla previedla sa posviacka uholného kameňa. Pri posviacke uholného kameňa boli: pán farár Ján Hudry z Hazleton, Pa. a pán theolog zo springfieldského ústavu Juraj Pankuch, ktorý za dva mesiace, cez školské prázdniny, dietky nám vyučoval.

Kým sa kostol budoval, bratia sa starali o jeho vnútorné zariadenie: oltár, kazateľňu, krstiteľnu, tabuľu na vykladanie číslic a lavice. A keď mali zaobstarané najpotrebnejšie veci, pripravali sa oddať svoj novovystavený chrám službe Trojj. Bohu. To sa stalo v mäsopôstniu nedeľu 6. februára 1910.

Na slávnosť posviacky boli povolaní: Pán farár Ján Pelikán, predseda Synody a pán farár Ján Hudry z Hazleton, Pa. Mimo pánov boli povolaní bratia a sestry vo viere z najbližšej okolice, z Little Falls, N. Y. a z Hazleton, Pa.; podobne bola povolaná anglická cirkev s jej kazateľom.

Svitnul deň 6. feb. 1910. O 8. hodine ráno pochodovalo sa do starej miestnosti, kde sa odbavovaly služby Božie za 6 rokov. V starej

miestnosti zaspievala sa pieseň z Tranosciusa č. 370: "Nuž Bohu dekujme." Potom pán farár Ján Hudry mal krátku reč, v ktorej poďakoval údom cirkvi anglickej za ich kresťanskú laskavost, že im dovolili v ich kostole služby Božie odbavovať za 6 rokov.

Zo starej miestnosti, to jest z anglického kostola šlo sa k novovystavenému stánku Božiemu. Asi o pol desiatej započala sa slávnosť pred chrámom s piesňou: č. 288: "Pochvalmež Boha našeho."

Po odspievaní tej piesni pán farár Ján Pelikán intonoval: "Otevretež mi brány spravedlnosti. Hallelujah." Cirkev odpovedala: "A vejda do nich oslavovati budú Hospodina. Hallelujah." Teraz nasledovalo otvorenie chrámu. Zástup sa ubieral do chrámu. V chráme pán farár Ján Hudry intonoval: "Nejsvetejši". Nasledovala pieseň č. 296: "Známe to Pane Bože náš." Za ňou p. farár J. Hudry odbavil oltárnu službu. "Tentoť jest deň, kteriž učinil Hospodin, Hallelujah!" Cirkev: "A protož radujme se a veselme se v nem Hallelujah!" Potom pozdravil sa vzájomne s cirkvou a zaspieval kollektu. A zase ozvaly sa z úst cirkvi hlasy piesne: "Hrad prepevný jest Pán Buh náš." Teraz nasledovala posväcujúca reč; pán farár Ján Pelikán čo predseda Synody zpred oltára previedol výkon posviacky. Nasledovala pieseň: "My všickni veríme." Za ňou kázeň, modlitba oznamy. Piseň č. 427. "Ach zustaň s tvou milostí." Pán farár J. Hudry spieval antifonu: "Potvrdiž Bože, což si mezi nami vzdelal, Hallelujah"! Cirkev: "Z chrámu sveho nad Jeruzalemem, Hallelujah"! Modlitba a za ňou udelil arónovské požehnanie. Slávnosť sa završila spevom ostatných veršov piesne.

Toho istého dňa, t. j. dňa 6. februára večer bol odbývaný cirkevný konvent, na ktorom podaný bol návrh, aby si cirkev zvolila riadneho slova Božieho kazateľa. Výsledok bol ten, že si cirkev jednohlasne, ako vo vokátore stojí, zvolila za svojho riadneho Slova B. kazateľa Juraja Pankucha, ktorý predtým za dva roky po dva mesiace medzi nimi účinkoval.

Keď v roku 1910 složil zkúšku, prijal už predtým mu poslaný vokátor a zavítal dňa 27. júna 1910, a dňa 11. augusta, ordinovaný a inštallovaný bol za kazateľa vtedajším predsedom našej slov. ev. a. v. Synody p. f. Jánom Pelikánom a p. farárom Jánom Hudrým.

S jeho príchodom nastal rezkejší život. Lebo služby Božie začaly sa odbavovať riadne každú nedeľu. Cirkevný život tiekol riadnym tokom a cirkev sa vzmáhala jak na údoch tak i na majetku. Lenže netrvalo to dlho. More nepokoja sa začalo búriť, veľké vlnobytie počalo byť a vlny lodičku Pánovu išly prikryť a zhltnúť. V cirkvi povstaly boje ohľadom prihlasovania sa k Večeri Pána. Mnohí síce nechceli, ba ani dnes nechcú to pochopiť, že prečo by sa mali prihlásiť, ačkoľvek v svetle našich vierovyznanských kníh je vec velkom jasná. A tiež keď sa začala prevádzať cirkevná kázeň, preto nastalo veľké rozrušenie a neprestajný nepokoj v cirkvi. Pre tie príčiny niektorí sa od cirkve odtrhli, ale zase niektori sa prinavrátili a sú údami cirkve.

Spomenuto bolo, že s príchodom terajšieho Slova Božeho kazateľa začala sa cirkev vzmáhať jak na údoch tak i na majetku. Lebo v na-

sledujúcom roku 1911 kúpila si cirkev za sedem sto dollárov dva krásne zvony. Posviacku zvonov previedol pán farár Ján Pelikán dňa 3. sept. 1911 večer pri slávnostných synodalných službach Božích. Poneváč v tom roku odbývala sa Synoda v meste Binghamton, N. Y. V druhom roku za jeho učinkovania kúpila si cirkev faru za $3.100. Nebude od veci, keď sa spomenie aj to, že keď terajší slova Božieho kazateľ zavítal do cirkve, musel sa ubytovať u p. b. Michala Čermáka. U spomenutého brata bol 3 mesiace. A poneváč pán brat Michal Čermák bol v obchode v tom čase, preto ako on tak podobne aj jeho p. manželka boli vždy zamestnani, z tej príčiny musel Slov. B. kazateľ hľadať druhý byt. Ale našli sa dvaja pp. bratia cirkevníci: Michal Kadlečik a Štefan Zloch, ktorí kúpili dom, aby slov. B. kazateľ mal sa kde ubytovať. Potom, asi o 2 roky, prevzala cirkev ten dom od nich na faru za tú istú summu. Než cirkev dom neprevzala musel B. kazateľ platiť $12.00 mesačne, palivo a svetlo. Mesačný plat bol 60 dolárov.

Neskoršie kúpila si cirkev cintorín za 1500 dollárov; podobne aj píšťalový orgán za $1.550. Posviacku píšťalového orgánu previedol pán farár Štefan Tuhý, predseda Synody dňa 20. mája 1917. Ako už bolo spomenuto, pán brat Michal Čermák zastáva úrad organistu už dlhšie roky.

Cirkevný majetok obnáša $25,000 hodnoty. Na tom je $7.700 dlhu. Ale sa pevne dôveruje v Boha, že sa to splatí.

Za úradovania terajšieho slov. Božieho kazateľa splatilo sa asi $8.000. Cirkev počituje 463 duši; 88 familií, 52 jednotlivcov, mladých ľudí, ktorí prispievajú na cirkev a ostatné sú maličké dietky.

Dietky vyučujú sa v slovenskej reči a náboženstvu každú sobotu do obedu, a v nedeľu popoludni; cez leto každý deň za dva mesiace. Vyučuje slova B. kazateľ, ktorý už na desiaty rok účinkuje v cirkvi. Slova B. kazateľ obsluhuje mimo domácej cirkvi i filiu vo Victory Mills, N. Y. a časom tiež v Palmer, N. Y.

Keď končím tieto krátke dejiny cirkve našej pripomeniem v krátkosti aj to, že pred 11 mesiacmi a desať dňami, ako tieto dejiny sú písané, stal sa koneč hroznému krveprelievaniu v Evrope, ktoré trvalo 4 roky a 4 mesiace. Možno, že ešte by bolo trvalo dlhšie, keby Boh nebol všetko tak spravoval, že sa do vojny zamiešaly a ku Spojencom pripojily aj Spojené Státy Americké. Tieto vrhly sa celou svojou silou na Nemco-Maďaro-Turecko-Bulharskú armádu, poneváč vraždila, kynožila všetko bez rozdielu starcov a nevinné dietky na suchu, na vode i z povetria hádžúc pekelný oheň. Ale Boh urobil koniec, vzbudil amerického po slobode dychtiaceho ducha. Amerika postavila svoje vysvičené vojsko, ktoré zničilo front, takže pred zakľúčením vojny nemecké vojsko utekalo a všetkú zbraň hádzalo a zanechávalo, aby mohlo ľahšie utekať. V tomto krveprelievaní, v tomto boji boli 5 údovia našej cirkvi. Ich mená sú: 1. Andrej Dudaš, 2. Ján Miča mladší, 3. Jozef Čerkovský, 4. Jozef Varsik a 5. Pavel Baicar.

Nech Trojj. Boh, ktorý vie všetko dobre a múdre spravovať, ráči na nás svojho požehnania vyliať a v pravej viere Kristu Ježišovi nás posilniť.

SLOVENSKÉ HUDOBNÉ SBORY V BINGHAMTON, N. Y.

Napísal Imrich Mažár.

Istý básnik hovorí, že "človek má počuť trochu hudby každý deň; muzika smyje z duše prach každodenného života".

Skutočne milo padne človekovi, ustatému po dennej práci, keď počuje dajakú hudbu. Ako obyčajne všade v slovenských amerických koloniach, tak aj u binghamtonských Slovákov prvou hudbou, ktorou sa zabávali a ktorá niekedy nahradila aj hudbu, bola harmonika; neskoršie prišly grafofony, a teraz už v mnohých slovenských domoch možno počuť hrať na piane. Toto sa týka len domácej, prívatnej hudby, o inej povedia nám viacej nasledovné dejiny Hudobných Sborov.

Dejiny Slovenského Občianského Hudobného Sboru v Binghampton, N.Y.

Bolo to v roku 1895 v mesiaci júli, keď dvaja Slováci, Michal Bolebruch a Lenhart Krátky, pracovali v sklennej fabrike, ktorá sa nachodi na Crandal ulici v Binghamton, N. Y., nemajúc v tom čase mnoho práce, čítali Amerikánsko Slovenské Noviny, v ktorých sa dočítali to, že v Pittsburgh, Pa., bola založená Slovenská Hudba. Po prečítaní tejto zprávy, títo dvaja Slováci povedali si: "prečo by sme i my v Binghamtone nemohli založiť hudobný sbor!" — Záležitosť predniesli na schôdzi 92. odboru Nár. Slov. Spolku, kde našli všeobecný súhlas, takže hneď sa trinásť Slovákov zapísalo, ktorí sa chceli učiť hudbe.

Po ďalšej spoločnej porade bolo usneseno zadovážiť hudobné nástroje v cene za $130.00. Meno hudby bolo: Americko Slovenská Banda (American Slavonik Band). Zakladateľmi boli nasledovní: Michal Bolebruch, Lenhart Krátky, Tomáš Snopek, Ján Kabát st., František Danek, Ján Juriga, František Komáček, Martin Zajic, Pavel Júnoš, Jozef Drahoš, Ján Sloboda, Ignác Korčák, Ludvik Latenberg.

Ako každá vec má svoje ťažkosti na začiatku, tak podobne mala ich aj táto Slovanská Banda, ako ju obyčajne Slováci nazývali. Prvá nepríjemnosť prišla od niektorých žien, manželiek muzikantov, ktoré im robily prekážky pri vyplácaní hudobných nástrojov, takže za istý čas tie inštrumenty boly vyložené v okne istého obchodu na Court ulici s nápisom: "Inštrumenty pre Slovenskú Hudbu".

Po utíšeni myšlienok a vzajomnom usrozumení nástroje boly vyplatené, hudobníci sa sišli ku Snopkom na 5. Hudson ulici, kde boly vydržiavané hudobné zkúšky a cvičenia za dobu asi jednoho roka; potom prešli ku Komáškom na Clinton ulicu a v roku 1897 nebohý Štefan Balog postavil malú "Sieň" zvlášť pre hudobníkov vedľa jeho hostinca na Hudson ulici, kde boly odbývané hudobné cvičenia.

Slov. Občianský Hudobný Sbor v Binghamton, N. Y., r. 1919.

Prvým predsedom a predňákom tejto hudby bol Ján Kabát st.
Prvým kapelmajstrom bol Alex. Brown.

Roku 1898 hudba sa rozpadla a trvalo to asi dva mesiace čo sa vôbec nehralo ani sa neschádzali. Potom zase sa na novo sorganizovali a započali zase hrávať u Michala Bolebrucha na 3 Phelps ulici, kde hrávali až do času, kým bola vystavena Muzikantská Halla, roku 1901.

Ján Juriga, jeden z hudobníkov, vlastnil pozemok na 63 Elm ulici, kde nechal vystaviť sieň (viď dejiny Muzikanskej Hally), ktorá bola odhalovaná na konec fašiankov roku 1901, a v ktorej halle od toho času hrávali slovenskí hudobníci, odbavujúc zábavy, z ktorých Jurigovi, vlastniteľovi Hally, platili 25 procent z každého dollára miesto nájomného.

Po vystavení Hally asi od roku 1901 ku tejto Slovenskej Bande pristúpili nasledovní Slováci: Tomáš Brúsil, Jozef Brúsil, Imrich Konečný, Leo Lokajíček, Vendelin Danek, Ján Širhal, Matej Rozboril, Michal Kumpan, Imrich Čarský, Matej Michálek, Ján Kadlečík, Ján Rozboril st., Anton Lorenc, Jozef Šmida, Štefan Krňa (Čoča), Ignác Vrba, Ján Kubík, Martin Vávra, Matej Bíreš, Tomáš Koles, Stanislav Prátt, Ján Vávra, Pavel Rybnikar, Ludvik Macánek, Vendelin Formánek, Ján Palilon, Štefan Blažíček.

Túto Slovenskú Hudbu, alebo ako ju obyčajne naší Slováci menujú, "Stará Slovanská Banda", môžeme považovať za pionerské teleso slovenskej kolonie v Binghamtone, poneváč nie len že hrávala pri zábavách pre mládež, ale vo všetkom mali účasť; nebolo zábavy, výletu, národnej slavnosti, kostolnej zábavy alebo slavnosti, kde by naša Slovenská Banda nebola brala účasť. A zo začiatku, v najviacej pádoch, hrávalo sa za darmo, len bolo povedané, že je to na kostol.

Roku 1903 Slov. Banda odkúpila Hallu od p. Jána Juriga za $600.00, a tiež si zmenila meno na Národná Slovenská Banda.

Roku 1905 mnoho Sokolov bolo členmi tejto Nár. Slov. Bandy, a sokolstvo tiež najviacej zábavy vydržiavalo, následkom tohto meno Bandy bolo zmenené na Sokolská Banda. Meno tejto Slov. Hudby bolo často menené, vždy dľa jestvujúcich okolností. Meno Hudby znelo v každom roku ako nasleduje:

Roku 1895, Americko Slovenská Banda (American Slavonic Band).
Roku 1903, Národná Slovenská Banda (National Slovak Band).
Roku 1905. Sokolská Banda (Sokol Band).
Roku 1907, Občianská Banda (Citizens Band).
Roku 1909. Slovenská Občianská Banda (Slovak Citizens Band).
Roku 1913, Slovenská Banda (Slovak Band).
Roku 1915. Slovenská Občianská Banda (Slovak Citizens Band).
Roku 1919. Občianská Banda (Citizens Band).

V rokoch 1905—6 Slov. Banda kúpila mašinu na pohyblivé obrazy do Muz. Hally, kde boly aj skutočne ukazované pohyblivé obrazy za dlhšiu dobu, asi raz týždenne.

Táto Slov. Hudba je známa nie len u Slovákov a Amerikanov v Binghamtone, ale je ona známa aj v iných mestách. Viďme kde a kedy hrali v rôznych mestách:

Roku 1896. prvý raz hrali pri slavnosti odhalovania amer. prápora Odboru 92. Nár. Slov. Spolku v Manichor Hall, na Water St. v Binghamton, N. Y.

Roku 1897. hrali na N. Y. State Firemen State Convention, na Court House Square v Binghamton, N. Y., rôzne hudby hraly o závod, a Slov. Hudba obdržala druhú cenu.

Roku 1902. na Michala hrali na spolkovej-kostolnej zábave Kat. Slov. Jednoty vo Forest City, Pa.

Roku 1903. a 1904 Slov. Hudba odbavovala svoje zábavy vo Forest City, Pa.

Roku 1905. hrali zase na zábave kostolnej Kat. Slov. Jednoty vo Forest City, Pa.

Roku 1906. na 30. mája hrali pri slavnosti G. A. R. v Owego, N. Y.

Roku 1909. Slov. Hudba odbývala svoju zábavu v Syracuse, N. Y.

Ján J. Rozboril, predseda, pokladník a manager Slovenského Občianskeho Hudobného Sboru v Binghamton, N. Y.

Roku 1913 v aug. na N. Y. State Firemen Convention v Cortland, New York.

Roku 1918 v sept. na N. Y. State Firemen Convention v Cortland, New York.

Roku 1917. Hudba obdržala od Endicott, Johnson Co. rovnošatu. Táto spoločnosť E. J. Co. ročne vydá na hudby $20,000.00, takže v lete sedem rôznych hudbí z Binghamtonu, Johnson City a Endicottu hrajú dvakrat týždenne v nasledovných miestach: Clinton-West Street Park, Court House, Johnson City Play Ground Park, Ideal Park Endicott, N. Y. State Hospital Ground. Tieto koncerty sa započínajú 30. mája na Decoration Day a končia sa v sept. na Labor Day. Pri týchto koncer-

toch tiež bere účasť táto, teraz pod menom známa "Citizens Band". A tiež každú štvrtú sobotu hráva v Ideal Park Pavilion na "Free dance" a na Ballgame-och v Johnson City, N. Y.

Kapelmajstri behom celej doby boli nasledovní:

Alex. Brown, Matej Rozboril, Tomáš Brúsil, Jurry Mahony, Francek Hrubý, Ján Šnajder, František Sladičák, Fred Livingston, Mr. Sutton, Ján J. Massár.

Vyše spomenutý Ján J. Massár je kapelníkom pri tejto hudbe od roku 1912. Do roku 1912, bol tiež členom hudby pri vojenčine, u 23. U. S.

Prvý slov. hudobný sbor v Binghampton, N. Y., r. 1902.
Z ľava: Tomáš Snopek, Ján Juriga, František Danek, Ľudvik Macánek, Matej Bíreš, Tomáš Brúsil, Michal Bolebruch, Imrich Konečný, Ján Kabát, Matej Rozboril, Lenhart Krátky, Michal Kumpan, Matej Michálek, Ignác Vrba, Ján Sloboda, Pavel Rybnikar.

Inf. Band v Texas, kde behom troch rokov nadobudol si hodne zkúseností.

Roku 1919. členmi Občianskej Hudby sú nasledovní:

Kapelník: Ján J. Massár.

Kornety: Tomáš Brúsil, Anton Kazlow, Pavel Korčák, Andrej Palčo, Ignác Volek, Vendelin Kukliš.

Bariton: František Dudek.

Klarinet: L'udvik Valachovič, Edward Freeman, Martin Pollák, Stanislav Kriška, Pavel Vanek.

Oboe: Ján Plahanský.

Saxaphone: Juraj Macko.
Alto: Karol Krátky, Štefan Sloboda, Cyrill Koplík.
Trombone: Anton Massár, Matej Nedúchal, Štefan Pavlovič.
Bass: Jozef Molnár, Agin Polesňák, František Kovárik.
Bass drum: Pavel Brúsil.
Snare drum: Ján J. Rozboril.
Úrad Občianskej Hudby v roku 1919 je nasledovný:
Ján J. Rozboril predseda, pokladnik a manager.
Pavel Korčák, účtovník.
Ján J. Massár, direktor.
Ludvik Valachovíč, výpomocný direktor.

Jeden z najvytrvalejších hudobníkov Slov. Obč. Hudby je Tomáš Brúsil, ktorý je jediným členom z pomedzi tých starých muzikantov z rokov 1901—1902, a tiež len sám z pomedzi terajších členov, na obraze z roku 1902. Každý hudobník zasluhuje uznánia, ale Tomáš Brúsil zasluhuje uznánia aj za jeho vytrvalosť v Slov. Hudbe.

Poznámka: Pri pisaní dejín Slov. Občianského Hud. Sboru informáciou poslúžil mi Ján J. Rozboril, za čo mu na tomto mieste vďaka.

Slovenskí husličkári.

Binghamtončania sú bohatí na slovenské hudby rôzneho druhu. Banda Slovenských Husličkárov jestvovala asi od roku 1903 do 1907, a tvorili ju nasledovní Slováci: Ján Kabát, Imrich Kumpan, Ján Maxian, Michal Maxian, Matej Maxian, Ján Varsík, a Kapsa.

Bolo ich ešte viacej behom času v tejto hudbe, ale nie sú nám mená všetkých známe.

Táto Hudba Slovenských Husličkárov hrávala na zábavách, krstinách, meninách, výletoch; ba roku 1906 v mesiaci novembri Slovenskí Husličkári hrali pri slavnosti odhalovania Slovenskej Katolíckej Dvorany.

Po roku 1907 táto Hudba sa rozišla, avšak niektorí z nich ešte aj teraz pestujú hudobnictvo a učinkujú v niektorej tunajšej orchestre. I s času na čas sa ešte síjdu na zahrajú niektorým Slovákom na meniny.

Slovenský Glenwoodský Hudobný Sbor.

V roku 1907 slovenskí evanjelíci v Binghamtone založili si tiež svoj hudobný sbor, pod menom: Slovak Glenwood Band. Medzi Slovákmi boli známi pod menom Slovenská Evanjelická Banda, ktorá bola založená v sept. r. 1907. Zakladatel'mi tohto hudobného sboru boli: Pavel Bajza, Ján Miča, Pavel Tesárek, Štefan Zloch, Ján Zloch, Pavel Krč, Ján Hiža (Janišťák), Štefan Pavlovič, Alois Rybnikar, Juraj Mitáček, Pavel Krištofek, Pavel Mareček, Jozef Šimek; neskoršie pristúpili: Ján Rybnikár, Ján Šimek a Ján Soviš.

Kapelníkom tejto hudby bol: Jurry Mahony.

Jako je už spomenuto v dejinách slovenských sieni v Binghamtone tento hudobný sbor postavil si aj svoju miestnosť, Slovenskú Evanjelíckú Hallu na Julian ulici, ktorá tam ešte jestvuje.

Slov. Evan. Hud. Sbor, vystúpil v krátkom čase aj na verejnosť, hrávali na zábavách a výletoch slovenských spolkov, a keď sa niečo natrafilo, dajaká slávnosť, vtedy hrali aj v pochode zároveň s druhými hudbami.

Asi v roku 1914—1915 bol zrobený pokus spojiť do jednoho sboru, Občianskú Slovenskú Hudbu, Evanjelícku Slovenskú Hudbu a, myslím, tiež aj Litvinskú Hudbu, v tom čase jestvujúcu. Tento plán sa ale nepodaril.

Konečne Slovenská Evanjelická Hudba asi po deväť ročnom svojom jestvovaní v roku 1916 úplne zanikla, niektorí členovia tejto hudby pridali sa ku iným hudbam.

Orchestra sokolského podrostu.

Najmladšou slovenskou hudbou v Binghamtone je Orchestra Sokolského Podrostu, sboru 36. Tel. Slov. Jed. Sokol, ktorá už po dva razy verejne účinkovala na sokolskom večierku a slovenskom sokolskom divadle r. 1919. Orchestru tvoria nasledovní: Vendelin Danek ml. na piano, Mária Petráš, Rupert Konečný, Michal Konečný, Matej Danek, Rupert Torony, Eduard Maxian, všetci na huslach. Je ešte viacej členov v sokolskom podroste, ktorí hrajú na husle a dúfame, že táto Orchestra Sokolského Podrostu časom zmôže sa na viacej členov.

Rozšírenie hudobného umenia v Binghamtone.

Od roku 1915 hudobníctvo u binghamtonských Slovákov sa započalo ešte viacej vzmáhať ako pred tým, zvlášť u slovenských dietok, z ktorých mnohé sa započaly učiť hrať na huslach. Zásluhu v tomto má pán Jozef Rouček, preto chcem ct. čitateľa trochu s ním oboznámiť.

Pán Jozef Rouček je rodom Čech, ktorý už ako osem ročný chlapec započal sa učiť hudbe v jeho rodnom meste Kladne, v Česku, v hudobnej škole P. N. Jankmana; a keď dospel 19. roku, dal sa dobrovoľne ku krajinskej vojenskej Hudbe, kde slúžil štyri roky. Potom bol poldruha roka vo Varšave, u Ruskej Hudbe kapelníkom. U štátnej Hudbe v Kladne bol jeden rok, potom šiel ku Hrabecí Hudbe v rakúskom Sliezsku, odkiaľ zase prešiel ku Panskej Hudbe v Dombrove.

Roku 1905. prišiel do Ameriky, do štátu Texas, odkiaľ zase šiel do Colorada, a neskoršie do štátu Pennsylvanie, kde vyučoval hudobníctvu za dobu deväť rokov v meste Mt. Pleasant, Pa., najviacej Slovanov. Potom, následkom presilenia nervov, šiel na farmu do štátu newyorského a po jednoročnom pobyte na farme prišiel do Binghamton, N. Y.

Pán J. Rouček prišiel do Binghamtonu 7. nov. 1915, kde sorganizoval v mesiaci decembri 1915 Národnú Slovenskú Hudbu. Okrem učenia tejto hudby, ešte vyučoval dietky hrať na husle, s ktorými už viac razy verejne vystúpil, usporiadajúc verejné zkúšky a koncerty.

Soznam žiakov a žiačiek, ktorých učil p. Rouček hudbe na husle: F. Vávra, R. Konečný, M. Konečný, F. Sláčik, J. Pospišil, J. Kumpan, K. Lojpersberger, M. Bublinec, I. Bublinec, M. Habala, Š. Iskra, J. Miller, J. Ružička, F. Uhlir, Tokoš, B. Kremeček, Vranka, A. Polesnák, J.

Fodor, Kukliš, I. Volek, L. Heleši, J. Korčák, I. Konečný, Habala, M. Jakúbek, G. Vajvurn, Čisn, J. Plachý, Kadlec, Kost, J. Bucko, J. Moščák, L. Behyl, Šiler, Janygar, Palčo, Vanek, Hlaváč, Vymyslík, Š. Mažár, F. Hránek, J. Hrnek, P. Valuch, Soviš, Sulčesn, Potocký, Smolinský, Mitrus, R. Torony, Blažko, Takáč, Mareček, Hrušecký J. Mišák, G. Kocich, Prospector, Folenton, F. Huda, J. Drozda, J. Kaštu, Bagosta, Peňák, M. Moščák, M. Senik, Leško, Rudiš, Petržala, Hadač, J. Petro, Kováč, N. Sigler M. Formánek, Hrebiček; Elnesk, Piaro, J. Huda, Helisek, R. Šebesta, M. Kristek, F. Stanek, Kopčár, Ondrúšek, M. Macánek, Demčák, J. Plesnik, Vasko, Zapotocký, J. Kumpan; žiačky: M. Petráš, S. Mihal, S. Bederka, I. Emenger, M. Šebesta, I. Majerčík, S. Nat, H. Najfelt, Mrkus, Mrázek.

Dejiny Národnej Slovenskej Hudby v Binghamton, N. Y.

Národná Slovenská Hudba bola založená dňa 13. decembra roku 1915. Mená zakladatel'ov sú nasledovné: L'udvik Heleši, Valentín Heleši, Matúš Habala, Pavel Habala, Ignác Bublinec, Michal Bublinec, Ignác Volek, Agin Polesňák, Albert Kovanda, František Uhlir, Štefan Iskra.

Títo zakladatelia šli za účelom o pokročenie a vzdelanie československej kolonie v Binghamtone. Práve pred tým prišiel sem pán Jozef Rouček, hudobný učitel', ktorého si naši zakladatelia vzali za svojho učitel'a.

Za krátku dobu sa prihlásilo viacej našich mladých chlapcov, ktorí túžiac po hudobnom vzdelaní, vstúpili do Hudby.

Prvé naše učenie začalo sa dňa 4. januára 1916.

Po mnoho obt'ažnej, šest' mesačnej práci a neunávnom sa pričinení boli sme vstave zrobit' našu verejnú zkúšku a tak výnst' von s našou mladou hudbou, hrát' na výlet 4. júla 1916.

Po výlete sme usporiadali dve tanečné zábavy pre zaokrytie našich hudobných výloh. Po uvážení členstva prišli sme k náhl'adu, že jestli chceme sa udržat' v dobrom poriadku a trvalej sjednotenosti, musíme založit' Hudobný Spolok, čo sme aj učinili dňa 3. augusta 1916. Po založení spolku vypracovali sme stanovy, dl'a ktorých sa má spolok riadit'.

Roku 1917 prvého januára náš učitel' s nami usporiadal ročnú verejnú zkúšku v Slovenskej Dvorane na Starr Ave. v Binghamtone. Vtedy naša hudba pozostávala z 26 členov. Pozdejšie sme usporiadali štyri tanečné zábavy, v náš prospech; hrali sme na niekol'kých zábavách, pre druhé spolky a na pohraboch. Cez letnú sezónu sme hrali vonkovné koncerty, počnúc od 30. mája do 15. septembra. Spolu 13 koncertov.

Dňa 21. oktobra sme hrali na manifeste Slovenskej Ligy.

Zdarma sme hrali 3. nov. 1917 na tanečnej zábave, ktorú usporiadala Slov. Liga pre naších česko-slovenských dobrovol'níkov, tak tiež aj 17. nov.

Dňa 22. novembra 1917 sme odprevádzali prvých štyroch dobrovolníkov do česko-slovenskej armády. Potom sme hrali dobročinne na schôdzi 104. Sboru Slov. Ligy, kde sme všetci členovi našej hudby stali sa zároveň členmi Slovenskej Ligy.

V roku 1918 boli sme zase viacej zamestnaní nežli predtým. Zase prišly Sokolské tanečné zábavy a iných našich slovenských spolkov, potom letné koncerty, patriotické manifesty a tiež niektoré pohraby.

Roku 1919 4. marca sme zase usporiadali vel'ký maškarný bál ku zveladeniu našej pokladnice. Na deň 21. apríla nás požiadaly naše "Slov. Včelky", aby sme im bezplatne hrali na jejich tanečnej zábave, a tak dopomohli ku väčšiemu zisku, čo sme s radosťou učinili, bo je to vlastenecká vec, ktorú naša Národná Slovenská Hudba vždy ochotne plnila.

Nár. Slov. Hudba zároveň s inými hudbami v meste hráva koncerty v rôznych parkoch vydržiavaných Endicott, Johnson Companiou.

Pán Jozef Rouček hovorí o Národnej Slovenskej Hudbe, že je vstave už hrat i ťažké skladby, a že žiadna z tých hudbí, ktoré učil v Pennsylvanii sa tak nepričinila, ako Nár. Slov. Hudba v Binghamtone, ktorá zasluhuje pochvalu.

V mesiaci septembri r. 1916 Národná Slovenská Hudba odkúpila od Jána Vávru starú slovenskú muzikantskú halu, ktorú vlastní až po teraz aj s tromi pozemkami.

Finančná zpráva Národnej Slovenskej Hudby zneje nasledovne:

Príjem za dobu jestvovania, t. j. od roku 1915 do 1919, bol $2,797.45.

Výdavky za ten istý čas boly: $1,058.20, zvýšok bol rozdelený medzi hudobníkov.

Majetok:

Slovenská Muzikanská Halla a tri pozemky: $4,000.00. Hudobné nástroje a noty v cene asi $1,025.00, spolu: majetok Nár. Slov. Hudby činí: $5,025.00.

Úrad Národnej Slovenskej Hudby.

Rok.	Predsedovia:	Zápisníci:
1916	L'udvik Heleší,	Imrich Konečný,
1917	Imrich Konečný ml.	Michal Jurkovíč.
1918	Emanuel Kassan,	Bohumil Kremeček.
1919	Karol Lojpersberger.	Rudolf Mrkús.

	Pokladníci:	Učtovníci:
1916	Matúš Habala,	Albert Kovanda.
1917	Matúš Habala,	L'udvik Heleší.
1918	Matúš Habala,	Ignác Bublinec.
1919	Matúš Habala,	Ignác Mrkús.

V armáde americkej mali sme dvoch členov a síce: Štefan Iskra a Albert Kovanda. Zomreli nám dvaja: Valent Heleší, r. 1917, a Michal Mihalik v roku 1918.

V roku 1919 meno Národnej Slovenskej Hudby bolo zmenené na meno "Česko-Slovenský Hudobný Sbor" a členami sú nasledovní:

Kapelník: Jozef Rouček.

Kornety: Emanuel Kassan, Pavel Habala, Martin Mrázek, František Uhlir, František Tvrzecký.

Bariton: Imrich Konečný st., Juraj Hadač.
Klarinety: Bohumil Kremeček, Ladislav Hrušecký, Michal Bublinec, Ignác Bublinec, Ján Mareček, Jozef Potocký.
Picolo: Rupert Konečný.
Saxaphone: Gustav Kocich, František Sláčik, Ludvik Heleší.
Flauta: Rudolf Vainvorum.
Alto: Imrich Konečný ml., Pavel Vranka, Michal Sulčesi, Štefan Iskra.
Trombone: Karol Lojpersberger, Matúš Habala, Ján Soviš, G. R. Mack, Arnošt Rouček.
Bass: Rudolf Mrkús, Ludvik Ružička.

Česko-Slov. Hudobný Sbor v Binghamton, N. Y., r. 1919.

Bass drum: Ján Rouček.
Snare drum: Michal Pudiš, Albert Kovanda.
Poznámka: Pri pisaní dejín Nár. Slov. Hudby s podrobnými informáciami písomne poslúžil mi Rudolf Mrkús, začo na tomto mieste vďaka.

Vo všeobecnosti o slovenských hudbách v Binghamtone.

Nasledovný soznam nám ukáže, koľko bolo slovenských hudobníkov v Binghamtone:

Občianská Slovenská Hudba mala spolu všetkých členov 65
Slovenskí Husličkári 10
Slovenská Evanjelická Hudba 16

Národná Slovenská Hudba	33
Žiaci p. Jozefa Roučeka	100
Nesjednotených hudobníkov asi	18
Slovenských harmonikášov asi	8
Spolu	250

Dľa tohoto binghamtonská slovenská kolonia bola by vstave zohnať 250 členovú bandu. To by bol marš, keď by všetci spoločne začali hrať! Len nám ešte chybujú gajdy. Škoda že nemáme tuná strýčka Janka Brídu zo Gbelov, ten znajú znamenite hrať na gajdy.

Slovenské siene v Binghamton, N. Y.

Binghamtonskí Slováci vlastnia tri svoje slovenské miestnosti, jednu väčšiu, a dve menšie.

Slovenská Muzikanská Halla, 63 Elm St., založená roku 1900.

Rim. Kat. Slov. Dvorana, 633 Starr Ave., založená roku 1906.

Slovenská Evanjelícka Halla, 19 Julian St., založená roku 1907.

Slovenská Halla znamená toľko pre slovenskú koloniu, čo slovenský dóm pre slovenskú rodinu. Preto nasledovné state venujem slovenským sieňam v Binghamtone.

Slovenská muzikantská sieň.

V roku 1900, keď v Binghamtone jestvovalo už asi päť slovenských spolkov, ktoré vydržiavaly svoje schôdze v meste, v daktorej halle, alebo v prívatnom dome; keď bola už aj Slovenská Hudba, ktorá tiež nemala primeranej miestnosti pre svoje cvičby; a keď počet Slovákov v Binghamtone sa už hodne zvýšil, vtedy napadla dobrá myšlienka pánovi Jánovi Jurigovi, a myšlienka stala sa skutkom, totiž, postavil Slovenskú Hallu na 63 Elm St.

Bola toto prvá slovenská miestnosť v Binghamtone, a bár aj nebola veľká, predsa ona vyhovovala za mnohé roky pre všeobecné potreby binghamtonskej Slovače. A jestli je niektorá vec, o ktorej sa má hovoriť a písať, tak zaiste je to táto "Prvá Slovenská Halla", ktorá si zasluhuje tej najväčšej zásluhy,aby bola spomenutá v Dejinách Binghamtonských Slovákov.

V roku 1901, na konec fašianku, Halla bola slavnostne otvorená s usporiadaním tanečnej zábavy. Potom slovenské spolky začaly usporiadovať svoje zábavy, jako aj vydržiavanie svojích schôdz v tejto halle. Slovenská Hudba si hallu zvolila za svoju miestnosť, kde boly vydržiavané pre mládež tance každú sobotu.

Roku 1903 p. Ján Juriga predal túto hallu muzikantom za $600.00, a od toho času halla obdržala meno "Slovenská Muzikantská Halla."

V roku 1904 halla bola prerobená a z javišťom pre divadlá zariadená.

V roku 1905 v tejto halle bola slávnosť odhalenia amer. práporu Sboru 36. Tel. Slov. Jed. Sokol.

Táto prvá Slov. Halla v Binghamtone hrala veľký zástoj pri prácach a pokroku binghamtonských Slovákov. Tam sa Slováci schádza-

li na svoje rôzné schôdze, zábavy, slavnosti a mládež na tance, tam bol uvítaný prvý slovenský farár v Binghamtone, Rev. Rupert Rehák; tam boly odohráte prvé slovenské divadlá, a bolo ich odohrato v tejto miestnosti 17; tam boly usporiadané prvé sokolské cvičby Sboru 36. T. S. J. Sokol; táto miestnosť bola kolískou mnohých slovenských spolkov, a bola ona záštitou všetkých slov. spolkov v Binghamtone až do roku 1907, kým nebola vystavená Slov. Dvorana na Starr Ave.

Odbor 92. Nár. Slov. Spolku po dva razy nopomohol majiteľovi tejto halle svojou pôžičkou ku udržaniu tejto miestnosti pre Slovákov.

V roku 1915 Slovenská Občianská Hudba predala túto hallu p. Jánovi Vávrovi, ktorý ju zase predal v septembri r. 1916 Národnej Slovenskej Hudbe, ktorá hudba ju vlastní až do teraz (1919).

Slovenská Muzikantská Sieň (Halla) v Binghamton, N. Y.

Slovenská Evanjelická Halla.

Keď v roku 1906 slovenskí evanjelíci založili si hudobný sbor, zároveň rozhodli sa postaviť si svoju miestnosť.

A v roku 1907 Slovenská Evan. Hudba postavila Slovenskú Evanjelícku Hallu na 19 Julian St. Táto miestnosť, ačpráve je malá, ale tiež veľmi dobré služby konala a koná Slovákom západnej časti prvej wardy.

Od r. 1916, keď zanikla Slov. Evan. Hudba, majiteľmi tejto Slovenskej Evanjelickej Halle sú nasledovní: Pavel Bajza, Ján Miča, Štefan Pavlovič a Anna Hiža.

Dejiny Rimsko Katolíckej Slovenskej Dvorany v Binghamton, N. Y.

Napísal: Imrich Mažár.

Predslovo.

Dňa 10. apríla 1919, na schôdzi Rimsko Katolickej Slovenskej Dvorany, keď prišla na pretras otázka ohľadom vydania "Dejín Binghomtonských Slovákov", v ktorých majú byť aj dejiny slovenských spolkov, podnikov, spoločností atď., bol som poverený od tejto schôdze napisať "Dejiny Rimsko Katolickej Slovenskej Dvorany.

Jako každá vec, spolok alebo podnik majú svoje zvláštnosti, ktoré sú hodné zaznačenia, tak má ich aj táto Slovenská Dvorana, ktorá už trinásť rokov (od r. 1906 do r. 1919) slúži binghamtonským Slovákom za miestnosť, v ktorej sa schádzajú v čas radosti alebo smútku, po spolkových povinnostiach, skrze národné a politické potreby atď., tak že bolo by toho mnoho, keď by sme chceli podať všetky podrobnosti, preto ideme podať len tie hlavnejšie udalosti, o ktorých myslíme, že budú zaujímať cteného čitateľa.

Slovenská Dvorana nebola vystavená ku tomu cieľu, akému slúži dnes, ale duch času prinútil, aby vysluhovala všetkým Čecho-Slovákom v Binghamtone vo všetkých potrebách. Keď by nebolo bývalo tejto Dvorany, možno že od tých čias potreba by bola prinútila Slovákov ku vybudovaniu zodpovednej miestnosti.

Preto najvážnejšia otázka pre binghamtonských Slovákov na budúce roky je: "Sjednotiť sa ku vybudovaniu jednej veľkej, všetkým potrebam zodpovedajúcej slovenskej národnej budovy. Dokiaľ sa neuskutoční táto myšlienka, dotedy musí všetkým slúžiť terajšia Rim. Kat. Slov. Dvorana, o ktorej podávam tieto skromné dejiny.

Založenie Rimsko Katolíckej Slovenskej Dvorany.

Dňa 24. mája 1906, na pokyn Rev. Jozefa Pospech, bola svolaná schôdza, ktorej predsedal p. Štefan Mokrohajský a zápisky značil p. Jozef Šimek. Prítomní boli nasledovní: Rev. Jozef Pospech, Štefan Mokrohajský, Jozef Šimek, Štefan Vávra, Michal Maxian, Pavel Karenovič, Michal Michalovič, Andrej Gulej, Lorenc Pochilý, Marek Zámečník, Jozef Hrušecký, Ján Škrovánek, Vendelin Formánek, Pavel Zych, Ján Šebesta, Eduard Michálek, Alexander Zelinka.

Na tejto schôdzi bola utvorená účastinárska spoločnosť, ktorá si vzala za cieľ vybudovať "Slovenský Katolícky Dom", ktorý mal slúžiť pre schôdze a zábavy slov. kat. spolkov; po troch rokoch tento dom mal byť prepustený bez všetkého zisku účastinárov rim. kat. slov. osade Sv. Cyrilla a Methoda na školu.

Na druhej schôdzi, vydržiavanej dňa 3. júna 1906, boly zvolené nasledovné výbory: výbor charteru: Ján Príkopa, Eduard Michálek; kolektori: Rehor Juriga, Ján Kocich, Štefan Vávra; výbor budovy: Jozef Hakáč, Andrej Gulej, Michal Maxian a Michal Michalovič.

Dňa 10. júla 1906 bola spoločnosť inkorporovaná dľa zákona newyorkského štátu pod menom "Roman Catholic Slovák Hall Association" (Spoločnosť Rimsko Katolíckej Slovenskej Dvorany) s povoleným kapitálom na $6,000. Korporačnú listinu podpísali nasledovní direktori: Eduard Michálek, Jozef Takáč a Pavel Karenovíč.

Dňa 22. júla 1906 bol zvolený nasledovný úrad: Eduard Michálek, predseda; Jozef Šimek, zápisník; Pavel Karenovíč, učtovník; Lorenc Pochilý, pokladník.

Rím. Kat. Slovenská Dvorana v Binghamton, N. Y.

Dňa 15. oktobra 1906 bola odbývaná valná schôdza účastinárov v miestnosti Kat. Slov. Besedy (4 Wolcott St.), na ktorej bolo prítomných 44 účastinárov; tiež bol prítomný p. William Farley, advokát, ktorý predsedal schôdze, prečítal a vysvetlil stanovy Spoločnosti Rim. Kat. Slov. Dvorany, ktoré boly na schôdzi aj prijaté.

Stavanie budovy Rim. Kat. Slov. Dvorany.

Rev. Jozef Pospech vlastnil pozemok na 63 Starr avenue v súsedstve slov. kat. kostola, ktorý pozemok prepustil spoločnosti, na ktorom bola vystavená dvorana. Budovu, ktorá je 42x80 stôp veľkosti a 18 stôp

vysoká vnútori, postavil stavitel' p. Tracy Farley za $5,200.00. V mesiaci novembri bola už budova dohotovená, a dňa 29. nov. 1906, na deň Vd'akyvzdania, bola slavnostne odhálená. Slavnostným rečníkom bol rev. Jozef Martinček z Brooklyn, N. Y. Slov. Kat. Beseda zahrala divadlo "Čierny kríž v lese", po ktorom nasledovala tanečná zábava pri hudbe slovenských huslistov.

Rok 1907.

Dňa 31. januára 1907 počet účastinárov bol 44, ktorí vlastnili 101 účastín.

S postavením budovy práca účastinárov ešte nebola skončená, ale každým dňom nastávaly nové starosti, ako vnútorné zariadenie a spodná miestnosť, kde mnohí z účastinárov osobne pracovali.

Niektoré slovénské spolky začaly odbývanie svojích schôdz v Dvorane, ale to nebol ešte dostatočný príjem pre udržanie tejto miestnosti, preto spoločnosť vydržiavala každý týždeň tanečné zábavy.

Rok 1908.

V roku 1908 už viacej slov. spolkov zadalo žiadosť o vydržiavanie svojích schôdz v Dvorane, následkom toho spoločnosť zariadila spodnú miestnosť tiež ku odbývaniu schôdz.

Rok 1909.

Spoločnosť každý rok vydržiavala veľké zábavy, na ktoré vždy pozvala všetky slovenské spolky. V tomto roku tiež bola usporiadaná veľká slávnosť, o ktorej nech sám za seba hovorí bohatý program, ktorý zneje nasledovne:

"SLÁVME SLÁVNE SLÁVU SLÁVNYCH SLÁVOV!"

Spoločnosť Rimsko-Katol. Slovenskej Dvorany

V BINGHAMTON, N. Y.

—usporiada—

DŇA 25. NOVEMBRA 1919, (Thanksgiving Day)

spolu s výročnicou svojho jestvovania.

Slávnosť odhalenia obrazov naších nezapomenutelných Samuela Tomášika a Dr. Karola Kuzmányho.

PROGRAM:

O 9-tej Veľká sv. omša za vďakyvždania jestvovania spolku.

O 9:45 pochodovanie nasledovných spolkov: Slov. Hudobný Sbor, Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol, Odb. 92. N. S. S. Broome Co. Slov. Jednota, Rytieri Poľského Spolku Kr. Sobejski, Litevský spolok sv. Jozefa, Čislo 166. K. S. J., Účastinári Dvorany.

Pochodovať budú nasledovnými uliciami: Clinton St.—Jarvis St. na ľavo Main St., — cez most na Court St., — Chenango St., — Henry St., — Washington St., — Ferry St., — Front St., Clinton St.

O 11. privíta hosťov Ján Cicák.

Rok 1914.

V tomto roku Rev. Ján Porubský, farár osady Sv. Cyrilla a Methoda, obnovil svoju, už viackrát pred tým opakovanú žiadosť, že osada by potrebovala túto Kat. Dvoranu. Ľudom, ktorí mali účastiny v Dvorane, často hovorieval, aby tie účastiny darovali osade. Mnohí z účastinárov skutočne aj darovali, kým iní zase za nízku cenu predali svoje účastiny Kat. slov. osade.

Sokoli prevzali kontrolu v Dvorane.

Keď kat. slov. osada vlastnila už niekoľko účastín Dvorany, vtedy niektorí ľudia od osady, ako i farár s kurátormi (z r. 1914) spoločne začali pracovať na tom, aby vytiskli Sokolov z Dvorany, ktorí už šesť rokov užívali Dvoranu za sokolskú miestnosť. Sokoli vidiac že sú už na prahu vyhodenia a že druhej, pre sokolské potreby výhodnej miestnosti nebolo, vzpamätali sa zavčasu a rozhodli sa kúpiť účastiny od rev. Pospecha. Avšak bolo už neskoro. Vyšlúc jedného Sokola ku kňazovi, ktorý mal v moci predať tie účastiny, Sokoli sa doznali ,že účastiny sú už predané osade Sv. Cyrilla a Methoda. (Vlastne banka vyplatila za ne peniaze a na meno kostolníka boli kúpené). Sokolom už nepomáhal ani telegram, ktorý stal $6.00, zaslaný do Skalice Rev. Pospechovi.

Ale Sokoli na to sú Sokolmi, aby si vedeli dať rady i v najkritickejšom postavení. Keď nebolo možno kúpiť účastiny od rev. Pospecha, tak boly kúpené iné, od druhých účastinárov, ktorí nič netušiac boli radi, že predali svoje účastiny. Ku svolávaniu schôdze všetkých Sokolov nebolo času, najviac päť-šesť Sokolov rozhodovalo v tej veci tak rýchle ,ako vo válke, takže behom dvoch dní boly zakúpené všetky účastiny, ktoré sa zakúpiť daly a mohly.

Dľa vtehdajších stanov Rim. Kat. Slov. Dvorany, ktoré znely: že "Len Slovák a Katolík môže vlastniť účastiny v Dvorane", Sbor Sokolský — poneváč nebol katolíckym — nemohol vlastniť tieto účastiny. Sokoli dali si rady i v tejto veci, a síce tak, že sborové účastiny boly prepísané na mená Sokolov, ktorí boli katolíkmi. Ku koncu roku 1914 už nemal ani kto úradovať, poneváč mnohí z úradníkov popredali svoje účastiny Sokolom.

Rok 1915.

Sokoli úradníkmi v Slov. Kat. Dvorane.

Dňa 4. jan. 1915 bola svolaná mimoriadna schôdza, na ktorej bol zvolený celý úrad z pomedzi Sokolov. Pod správou Sokolov vo spoločnosti nastaly nové a praktické poriadky. Bol zavedený čekový spôsob vyplácania účtov; bola zavedená uštovnícka kniha a tiež boly zmenené aj stanovy v tom smysle, že účastiny v Dvorane môže vlastniť bársktorý Slovák, poňažne Slovenka alebo slovenský spolok.

Rok 1916.

Veľké opravy prevedené v dvorane.

V roku 1916. bola Dvorana celkom zmenená a obnovená; steny a drevo vo vnútri jako i drevo z vonku boly zafarbené; boly na steny dané lajsne na vešanie obsazov, ktoré do toho času vysely tam bez všetkého poriadku; bola zrobená na stenu drevená tabula, na ktorú sa dávajú rôzne pozvanky, letáky, oznámenia a pod., ktoré pred tým boly dávané po všetkých stenách v Dvorane; na javište bola zrobená nová opona, s ohláškami obchodníkov a kulisne; maľba na oponách a kulisňach bola zrobená od "Blackburn Studio Co."; spodná miestnosť bola zariadená, tak že mohly sa tam vydržiavať schôdze, rôzne zábavy a večierky.

Úrad z roku 1916 zasluhuje uznania za tieto opravy Dvorany, avšak najviacej práce previedol Pavel Sasinek, predseda spoločnosti, ktorý skutočne zasluhuje toho najväčšeho uznánia nielen od účastinárov, ale od každého, kto potrebuje túto Dvoranu.

V mesiaci septembri 1916 mesto Binghamton následkom nedostatku miesta vo verejných školach prenajalo Slov. Dvoranu pre verejnú školu (Public School).

Oheň v Slov. Dvorane.

V mesiaci decembri 1916, keď Dvorana bola už celkom v poriadku dohotovená, stal sa oheň vo spodnej miestnosti pri peci. Následkom tohto ohňa, celá budova bola poškodená, takže celá práca s obnovením miestnosti vyšla na zmar.

Rok 1917.

V mesiaci januári boly dokončené práce s opravami Dvorany, zapríčinené ohňom. Toto druhé opravenie Dvorany zase sa dialo pod riaditeľstvom predsedu Pavla Sasineka. Škoda ohňom zapríčinená bola krytá poistením, ktoré obnášalo $1,580.00, poneváč ale pri tom boly prevedené mnohé zmeny a opravy, na ktoré nestačil obnos z poistenia obdržaný, preto spoločnosť vypustila do predaju dvadsať účastín, ktoré kúpil sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol za $500.00.

Cieľom zväčšenia príjmov spoločnosť vydržiavala každý týždeň tanečné zábavy, ktoré neskoršie, následkom války, boly tak slabo navštevované, že musely prestať.

V tomto roku bol zrobený inventár celého majetku spoločnosti; bola tiež daná do poriadku podielová kniha, ktorá za dobu desať rokov bola v tom najväčšom neporiadku vedená. Tieto práce previedol účtovník Imrich Mažár.

Rok 1918.

Následkom nedostatočných príjmov na udržanie Dvorany spoločnosť bola nútená povýšiť plat od schôdz, čo sa niektorým spolkom neľúbilo. Dňa 2. jan. na roč. schôdzi spoločnosti Slov. Dvorany Imrich Mažár, účtovník bol poverený dať vysvetlenie slov. spolkom ohľadom zvýšenia nájomného, ktorý aj zašiel osobne ku každému spolku a vysvetlil finančné postavenie spoločnosti Slov. Dvorany, že účastinári ne-

dostávajú zo svojích účastin žiadne dividendy, ale že len ku všeobecnému dobru a pre potrebu slovenskej verejnosti v Binghamtone držia tam svoje peniaze, pričom sa ešte aj dosť napracujú.

Slovenské spolky boly žiadané, aby napomáhaly pri udržovaní tejto potrebnej slovenskej miestnosti, aby častejšie usporiadovaly v Dvorane zábavy. Bohužiaľ, niektoré slov. spolky nielen že Dvoranu nenapomáhaly, ale niektoré katolícké spolky prestaly odbývať svoje schôdze v Dvorane vzdor tomu, že Kat. Slov. Jed. a Kat. Slov. Osada sú vlastniteľmi asi polovicu účastín Dvorany.

Kolkáreň a biliardárna v Slov. Dvorane.

Následkom odchodu niektorých spolkov z Dvorany stály príjem sa zmenšil; teraz bolo zapotreby najsť spôsob, ako to nahradiť. Zase len Sokoli rozlúštili tento oriešok, a síce: v mesiaci apr. 1918 dvaja Sokoli, Michal Dedek a Jozef Nemeček, prenajali si od spoločnosti spodnú miestnosť v Dvorane, kde si zariadili kolkáreň, biliardárňu a 'lunch room'. Následkom tohoto spoločnosti pribudol stály príjem, ktorý zase na istý čas zapespečil udržanie Slov. Dvorany. Neskoršie títo dvaja spomenutí Sokoli svoj obchod prepustili tiež Sokolovi Jozefovi Jankech, ktorý i naďalej si prenajal túto miestnosť, pri čom zastávaj aj miesto domovníka.

Rok 1919.

V tomto roku spoločnosť Slov. Dvorany zase vypustila do predaju niekoľko účastín. Teraz medzi vlastniteľmi účastín v Slov. Kat. Dvorane sú zastúpené všetky živly binghamtonských Slovákov; účastinármi sú: Sokolské Sbory, Sokoli, Sokolky; Kat. Slov. Jed., Jednotári; Kat. Slov. Osada, Katolíci; Socialistické Spolky, Socialisti, Pokrokári atď.

Prečo nebol zmenený charter?

Mnohí hovoria, že terajšie meno "Rimsko Katolícka Slovenská Dvorana" nie je primerané tejto miestnosti, avšak zmeniť charter znamená rozpustiť terajšiu spoločnosť a utvoriť druhú s novým menom, ku čomu sú zapotreby peniaze nie len na výlohy,, ale aj na vyplatenie tých účastín, ktorí by nechceli držať s novou korporáciou. Toto bola príčina, pre ktorú nebol charter zmenený v roku 1911, a podobná príčina je aj teraz. Miestnosť však je všeobecne známa pod menom "Slovenská Dvorana na Starr Ave."

Zaslúžilí účastinári.

Keď by sme chceli hovoriť o zásluhách, tak musíme priznať, že každý, kto mal alebo teraz má účastinu v Kat. Slov. Dvorane, zrobil niečo dobrého pre všeobecné dobro tým, že tam vložil svoje peniaze bez všetkého osobného zisku. Jako zasluhujú uznania zakladatelia, tak ho tiež zasluhujú tí, ktorí neskoršie stali sa účastinármi, a nie menej zásluhy majú tí, ktorí teraz udržujú túto veľmi potrebnú miestnosť pre

slov. verejnosť. Nadovšetko ale zasluhujú uznania úradníci a domovníci za celú dobu trinásť rokov.

Preto na pamiatku zaznačujem v týchto "Dejinách Rimsko Katolíckej Slovenskej Dvorany" soznam bývalých aj terajších — jako i zomrelých účastinárov a tiež soznam úradníkov a domovníkov, ktorí slúžili počas trinásťročnej doby.

Soznam bývalých účastnionárov Slov. Kat. Dvorany.

Ján Cicák, Pavel Cicák, Michal Michalovič, Alexander Zelinka, Anna Kucharik, Ján Škrovánek, Jozef Hrušecký, Michal Maxian, Rev. Jozef Pospech, Číslo 61. Kat. Slov. Žen. Jednoty, Jozef Takáč, Lorenc Pochilý, Štefan Nejedlik, Rudolf Kolárik, Jozef Jurik, Martin Petráň, Ján Šebesta, Andrej Gulej, Štefan Krutý, Martin Kumpan, Matej Michálek, Štefan Kováč, Anna Vrablic, Verona Kuchárik, Jozef Šimek, Jakub Bederka, Dominik Gulej, Izidor Šrámek, Ján Príkopa, Pavel Zych, Slov. Kat. Beseda, Vendelin Danek, Anna Mizera, Jozef Duchoslav, Pavel Žiška, Matej Rozboril, Štefan Šafránek, Ján Kabát st., Štefan Gajdoš, Ján Kocich, Andrej Ondrejka, Peter Burský, Gizela Kováč, Demian Kumpan, Mária Kumpan, Štefan Krňa, Štefan Torony, Štefan Mrlák, Martin Masár, Marek Zámečník, Ladislav Kocák, Štefan Pukančik, Martin Vrábel, František Hránek, Ján Rozboril st., Ján Rozboril ml., Albert Štrbo, Marek Smolinský, Pavel Kudláč, Štefan Vozár, Gašpar Barcaj, Michal Nejedzchleba, Jozef Brutvan, František Novák, Gejza Bilka, Lucius Waiss, Ján Saska, Štefan Drahoš, Katarina Šišolák, Alois Barcaj, Ferdinand M. Singer, František Grufík, František Macháček, Ján Sedlák, Michal Mihálik.

Soznam terajších (r. 1919) účastnionárov Slov. Kat. Dvorany.

Pavel Karenovič, Eduard Michálek (títo dvaja sú jedinými, ktorí od založenia až do teraz vytrvali), Číslo 166. Kat. Slov. Jednoty, Sbor 36. Tel. Jed. Sokol, Sbor 15. Veniec Sokola T. S. J. Sokol, Slov. Kat. Osada Sv. Cyrilla a Methoda, Česko-Slov. Soc. Sekcia číslo 23., Odb. 15. Slov. Rob. Spolku, Ján Vávra, Pavel Sasinek, Imrich Mažár, Ján Petráš, Martin Vávra, Jozef Rožek, František Konečný, Ján Kabát, Jozef Kabát, Ladislav Kabát, Juraj Stanek, Štefan Juriga, Ján Hrušecký, Štefan Blažíček, Karol Lojperzberger, Jozef Antal, Emanuel Kasan, Imrich Konečný, Ján Lipa, Jozef Harašta, Pavel Jarábek, František Repčin, Jozef Rišálek, Jozef Horvath, Mária Čarský, Pavel Zabadal; Ján Polešák, Eduard Kocich, Jozef Jankech, Ján a Mária Kulíšek, Ján a Barbora Káran, Juraj Selnekovič, František Fridrich, Ján Bábiček, Jozef Lipa, Martin Šebesta, Matej Pecha, Ludvik Jurka, Jozef Martinek, Oršula Martinek, Štefan Dvorský, Štefan Mesaroš, František Pichler, Štefan Kovárik, Robert Šebesta, František Šteflik, Ján Cintula.

Soznam zomrelých účastnionárov Slov. Kat. Dvorany.

Pavel Žiška, Matej Rozboril, Jozef Takáč, Ján Príkopa, Ján Minai, Michal Mihálik.

Soznam úradníkov Slov. Kat. Dvorany.

Rok:	Predsedovia:	Zápisníci:
1906	Eduard Michálek,	Jozef Šimek,
1907	Ján Mihal,	Ján Cicák,
1908	Ján Mihal,	Ján Cicák,
1909	Ján Mihal,	Ján Cicák,
1910	Ján Mihal,	Pavel Zych,
1911	Jozef Hrušecký,	Pavel Zych,
1912	Štefan Krňa,	Pavel Zych,
1913	Štefan Krňa,	Pavel Zych,
1914	Štefan Krňa,	Pavel Karenovič,
1915	Ján Mihal,	Pavel Kudláč,
1916	Pavel Sasinek,	Pavel Karenovič,
1917	František Macháček,	Pavel Karenovič,
1918	Imrich Konečný,	František Konečný,
1919	Imrich Konečný,	František Konečný.

	Účtovníci:	Pokladníci:
1906	Pavel Karenovič,	Ján Príkopa,
1907	Jozef Šimek,	Ján Príkopa,
1908	Pavel Zych,	Ján Príkopa,
1909	Pavel Zych,	Eduard Michálek,
1910	Pavel Žiška,	Pavel Karenovič,
1911	Michal Maxian,	Štefan Mrlák,
1912	Michal Maxian,	Štefan Mrlák,
1913	Michal Maxian,	Štefan Mrlák,
1914	Michal Maxian,	Štefan Mrlák,
1915	Ján Rozboril,	Martin Vávra,
1916	Imrich Mažár,	Martin Vávra,
1917	Imrich Mažár,	Ján Petráš,
1918	Imrich Mažár,	Ján Petráš,
1919	Imrich Mažár,	Ján Petráš.

Domovníci:

1907—Jozef Šimek.
1908—Ján Cicák, Eduard Michálek, Pavel Zych.
1909—Ján Cicák, Mich. Nejedzchleba, J. Príkopa, Martin Vrábel.
1910—Štefan Krutý.
1911—Martin Vrábel, Štefan Krutý.
1912—Štefan Krutý.
1913—Eduard Michálek.
1914—Izidor Šrámek.
1915—Jozef Rožek.
1916—Martin Vrábel, Martin Vávra.
1917—Pavel Kudláč, František Konečný, Fr. Hránek, Ján Žídek.
1918—Karol Lojpersberger, Mich. Dedek, Jozef Nemeček.
1919—Jozef Jankech.

Finančná zpráva spoločnosti Rim. Kat. Slov. Dvorany.

Dňa 1-ho januára 1919.

MAJETOK:

Budova a pozemok	$7,500.00	
Náradie a náčinie	500.00	
Hotovosť v banke	377.00	8,377.00

ŤARCHA:

Kapitál v účastinách	$3,700.00	
Mortgage (hypoteka)	3,500.00	7,200.00
Zvyšok		$1,177.00

Rozličnosti za dobu trinásť rokov končiaca 1. januára 1919.

Súhrnné príjmy boly		$16,207.00
V Slov. Dvorane sa odbývalo:		
Schôdz	1500	
Sokolských cvičieb	800	
Tanečných zábav	500	
Divadelných cvičieb	150	
Svadbí	100	
Prednášok	100	
Divadiel	75	
Banketov a večierkov	15	

Slov. Dvorana má veľké zásluhy za pokrok binghamtonských Slovákov. V rokoch 1917a 1918 veľký zástoj hrala pri prácach za oslobodenie česko-slovenského národa. V tejto Dvorane združovali sa dobrovolníci, odkiaľ boli tiež aj vypravovaní do česko-slovanskej armády do Francie; bola to Dvorana, kde sa Čecho-Slováci navzájom otužovali ku $40,000.00 sbierke na slobodu česko-slov. národa; v tejto Dvorane Čecho-Slováci Binghamtonski upísali za jeden večer behom dvoch hodín — $11,000.00 na sbierku za slobodu národa.

Končím tieto Dejiny Slovenskej Dvorany s tou nádejou, že zaslúžia si čestné miesto v "Dejinách Binghamtonských Slovákov."

Poznámka: Pri písaní Dejín Rim. Kat. Slov. Dvorany zápisničným výťahom poslužil mi Frant. Konečny, za čo mu na tomto mieste vďaka.

Poznačenia hodné udalosti Katolickej Slovenskej Besedy v Binghamton, N. Y.

Podává: **Pavel Zych.**

Keď mám písať dejiny Kat. Slov. Besedy, divné city zavládaju myslou mojou, veď toľko pracoval som za túto Besedu, tam v jej kruhu strávil som moj mladý vek, tam naučil som sa to, o čo ma okradla maďarská škola, cítiť a myslieť slovenský, milovať svoju reč materinskú a svoj rod. A teraz o tejto Besede mám písať jako o zaniknutej. Mojou jedinou túžbou bolo, aby tento pre nás Slovákov tak prepotrebný spolok vynikal nad všetky ostatné. Máme tu síce rozličných podporujúcich spolkov až nazbyt, ale čítacieho vzdelávajuceho kruhu tu predsa nemáme. Mali by sme ísť za príkladom Amerikánov; koľké tisíce oni vynaložia na knižnice a na všeliaké čítacie spolky, a veru nám Slovákov sú potrebné takéto spolky.

Prečo zanikla Kat. Slov. Slov. Beseda? Na túto otázku keď by som chcel dať správnu odpoveď, musel by som ju napísat obširnejšie. Ja za odpoveď na krátko citujem tu slova nášho Sladkoviča:

Hojže Bože, jak to bolí,
Keď sa junač roztratí.
Po tom šírom sveta poli,
Na chlebovej postati:
Každý svojou pošiel stranou,
Hnaný žitia nevoľou:
V osamelých sa havranov
zmenil krdel sokolov.

Tí, ktorí najviac horlili za Besedu, odišli z Binghamtonu, a s týmto jejich odchodom Beseda veľmi utrpela. Keď odchádzal vlp. Jozef Pospech, poručil vedenie Besedy G. Civákovi, hovoril: "Janko, starajte sa o Besedu, nedajte jej zaniknúť, Pavel bude vám tiež na dobrej pomoci." A skutočne, Ján Cicák staral sa všemožne, ja tiež dal som sa s chuťou do práce. Je pravda, vtedy mala Beseda aj druhých dobrých pracovníkov, tam boli Ján Mihal, Ján Petraš, Eduard Michalek, Mariša Kabát, Andela Žák, neskoršie Jozef Martinek st., Jozef Cicák, Štefan Blažícek a mnohí iní, ktorým patrí uznanie. Z týchto neskoršie mnohí Besedu nechali. A keď potom aj Ján Cicák odišiel do Minnesoty, tým utratili sme jedného z najlepších pracovníkov. Br. Cicákovi z počiatku ľúto bolo, že zanechal Besedu, poznal som to z jeho listu, ktorý nám písal ku výročitému dňu založenia Besedy, keď posiela srdečný pozdrav všetkým bratom a sestrám Katolíckej Slovenskej Besedy, tam píše medzi iným:

"Jako to divno na deň nášho sviatku. Miesto radosti, smútim sa a blahých hodin radostnú vzpomienku takto samochtiac si nútim."

Neskoršie privyknul, a tak potom celú starosť prevzal som ja na seba. Keď ale aj mne neskoršie pribúdalo rodinných starostí, musel som aj ja Besedu popúšťať, až konečne došlo to tak ďaleko, že počet údov klesol na 12. Vtedy už sme nemohli nejaké lepšie divadla sohrať a mesačné príspevky nestačily nám na zaplatenia nájomneho od miestnosti, ponevač vtedy aj účastinári zdvihli o mnoho väčší rent od haly, niektoré divadlá sme sa naučili aj u mňa, v dome, neskoršie aj toto prestalo. Možno že sa ešte niekto najde, ktorí by vzkriesil Besedu k životu. Ale či sa toto stane alebo nie, Katolícka Slovenská Beseda za ten čas, čo jestvovala, vykonala toľko dobrej a osožnej práce pre naš ľud, že sa ani ja, ani tí bratia a sestry, ktorí so mňou v Besede pracovali, za túto prácu nezahaňbia, a preto tak jako my moje svedomie diktuje a jako to aj záznamy dosvedčujú, podávam ju tu ctenej slovenskej verejnosti:

Bolo to 27. novembra roku 1904. Sišli sa v dome u pána Jozefa Jurovatého nasledovní: Vlp. Jozef Pospech, Konstantin Mokrohajský, Ján Cicák, Mária Lehocký, Štefan Mokrohajský, Štefan Vávra, Ján Mihal, Imrich Konečný. V priateľskom rozhovore prišla reč aj na to, žeby bolo treba niečo robiť, aby sa naša mládež vzdelávala. Tu treba poznamenať, že v tom čase vydržiavaly sa verejné tance po salónoch, mládež oddaná bola nemiernej pijatike, túlanie a hulákanie po nociach, zvady, bitky každú sobotu. Usniesli sa teda na tom, že založia vzdelávajúci kruh. Rev. Jozef Pospech na krátko predniesol potrebu založenia Katolickeho Vzdelávajúceho kruhu, ktorého cieľom by bolo rozši-

rovanie nábožensko-mravnej vzdelanosti u katolíckych Slovakov v meste Binghamton, ktorého údovia a údkyne pestovali by svoju reč materínskú, v nej sa vzdelávali čítaním rozličných, v duchu kresťanskom a slovenskom písaných kníh, novin a iných spisov, usporiadaním s času na čas divadelných predstavení, rozličnými prednáškami, cvičením sa v speve, v slovenskom pravopise atď., aby tak nie len viera otcov našich, ale i reč, tento veľký dar Boží — reč to slovenská v Amerike nevyhynula, lež v svojej kráse a čistote u prostred veľkého mora reči anglickej i na ďalej udržať sa mohla. — Toto bol teda ciel Besedy. Zaiste vznešený ciel. Kiež by ešte dnes našiel nasledovateľov!

Kruh tento má nosiť meno "Kat. Slov. Beseda." Prvý úradníci zvolení boli jako nasledujú:

Predseda: Štefan Mokrohájsky, podpredseda Štefan Vávra, zápisník Ján Mihál, pokladník Imrich Konečný, domáci gazda Ján Cicák, dozorca Rev. Jozef Pospech.

Títo podpísali sa jako zakladatelia Katolickej Slovenskej Besedy. Ku vypracovaniu stanov zvolený boli Štefan Vávra, Imrich Konečný, Ján Michál. Druhá schôdza odbývaná bola v dome predsedu Štefana Mokrohájskeho. Na tejto schôdze určené bolo, aby sa obstarala miestnosť, tiež aby sa sohralo divadlo.

Dňa 15. jan. 1905 zarentovali sme Osgoodovu Hallu na Volcott a Star ave., kde od tých čias sme svoje schôdze vydržiavali. Bytné platili sme 4 dolláre mesačne. Dňa 25. febr. 1905 predstavila K. S. Beseda divadlo "Márnotratný syn" v 5 dejstvach, od Joz. Hollého, po divadle bola tanečná zábava. 30. mája, v deň posviacky Rim. Kat. Slov. Kostola sv. Cyrilla a Methoda sohrali sme kus "Bludár".

4. júla na žiadosť (návrh dal Št. Vávra) kus tento — "Bludár" — bol zopakovaný, pri čom škody mala Beseda dva dolláre. Ku hre "Bludár" zrobené boly nové kulisne zo silného plátna a dreva, jedenásť kusov. Oftering daroval nám malované kulisne, čo kedysi Nemci užívali, za mnoho nestoja, ale predsa nám bolo spomôženo, nakoľko boly malované, a s tým len javište okrášlené býva, bolo ich 4 bočné a 4 zadné, predstavujúce les a z opačnej strany izbu a jedna opona.

Cez leto miestnosť Besedy slabo bývala navštevovaná. 25. nov. po dlhšej prestávke K. S. Beseda usporiadala divadelné predstavenie "Sirota," v štyroch dejoch. Po divadle pre obveselenie predniesol Ján Cicák humoristickú prednášku "Kamarát z mokrej štvrti". Nálada obecenstva bola dobrá, halla preplnená.

Dňa 26. nov. údovia a údkyne prítomní boli na sv. Omši in corpore, ako vo výročitý deň založenia K. S. Besedy.

Dňa 27. nov. večer v miestnosti Besedy bol slavnostný večierok, reč povedal Rev. Jozef Pospech, humoristickú prednášku "Všetko ma hnevá" predniesol Štefan Mokrohájský, humoristickú prednášku "Prevrátený" predniesol Ján Cicák, "Žida" predstavil nám ten istý. Údovia a údkyne boli všetci prítomní. Po malej zákuske pri speve a tanci zábava nenútená trvala do pol 12tej v noci, na čo sa všetci rozišli s tým želaním, aby nám na teraz rok miestnosť táto nestačila. 24. dec. 1905. predsta-

Hojže Bože, jak to bolí,
Keď sa junač roztratí.
Po tom šírom sveta poli,
Na chlebovej postati:
Každý svojou pošiel stranou,
Hnaný žitia nevoľou:
V osamelých sa havranov
zmenil krdel sokolov.

Tí, ktorí najviac horlili za Besedu, odišli z Binghamtonu, a s týmto jejich odchodom Beseda veľmi utrpela. Keď odchádzal vlp. Jozef Pospech, poručil vedenie Besedy G. Civákovi, hovoril: "Janko, starajte sa o Besedu, nedajte jej zaniknúť, Pavel bude vám tiež na dobrej pomoci." A skutočne, Ján Cicák staral sa všemožne, ja tiež dal som sa s chuťou do práce. Je pravda, vtedy mala Beseda aj druhých dobrých pracovníkov, tam boli Ján Mihal, Ján Petraš, Eduard Michalek, Mariša Kabát, Andela Žák, neskoršie Jozef Martinek st., Jozef Cicák, Štefan Blažícek a mnohí iní, ktorým patrí uznanie. Z týchto neskoršie mnohí Besedu nechali. A keď potom aj Ján Cicák odišiel do Minnesoty, tým utratili sme jedného z najlepších pracovníkov. Br. Cicákovi z počiatku ľúto bolo, že zanechal Besedu, poznal som to z jeho listu, ktorý nám písal ku výročitému dňu založenia Besedy, keď posiela srdečný pozdrav všetkým bratom a sestrám Katolíckej Slovenskej Besedy, tam píše medzi iným:

"Jako to divno na deň nášho sviatku. Miesto radosti, smútim sa a blahých hodin radostnú vzpomienku takto samochtiac si nútim."

Neskoršie privyknul, a tak potom celú starosť prevzal som ja na seba. Keď ale aj mne neskoršie pribúdalo rodinných starostí, musel som aj ja Besedu popúšťať, až konečne došlo to tak ďaleko, že počet údov klesol na 12. Vtedy už sme nemohli nejaké lepšie divadla sohrať a mesačné príspevky nestačily nám na zaplatenia nájomneho od miestnosti, ponevač vtedy aj účastinári zdvihli o mnoho väčší rent od haly, niektoré divadlá sme sa naučili aj u mňa, v dome, neskoršie aj toto prestalo. Možno že sa ešte niekto najde, ktorí by vzkriesil Besedu k životu. Ale či sa toto stane alebo nie, Katolícka Slovenská Beseda za ten čas, čo jestvovala, vykonala toľko dobrej a osožnej práce pre naš ľud, že sa ani ja, ani tí bratia a sestry, ktorí so mňou v Besede pracovali, za túto prácu nezahaňbia, a preto tak jako my moje svedomie diktuje a jako to aj záznamy dosvedčujú, podávam ju tu ctenej slovenskej verejnosti:

Bolo to 27. novembra roku 1904. Sišli sa v dome u pána Jozefa Jurovatého nasledovní: Vlp. Jozef Pospech, Konstantin Mokrohajský, Ján Cicák, Mária Lehocký, Štefan Mokrohajský, Štefan Vávra, Ján Mihal, Imrich Konečný. V priateľskom rozhovore prišla reč aj na to, žeby bolo treba niečo robiť, aby sa naša mládež vzdelávala. Tu treba poznamenať, že v tom čase vydržiavaly sa verejné tance po salónoch, mládež oddaná bola nemiernej pijatike, túlanie a hulákanie po nociach, zvady, bitky každú sobotu. Usniesli sa teda na tom, že založia vzdelávajúci kruh. Rev. Jozef Pospech na krátko predniesol potrebu založenia Katolickeho Vzdelávajúceho kruhu, ktorého cieľom by bolo rozši-

rovanie nábožensko-mravnej vzdelanosti u katolíckych Slovakov v meste Binghamton, ktorého údovia a údkyne pestovali by svoju reč materínskú, v nej sa vzdelávali čítaním rozličných, v duchu kresťanskom a slovenskom písaných kníh, novin a iných spisov, usporiadaním s času na čas divadelných predstavení, rozličnými prednáškami, cvičením sa v speve, v slovenskom pravopise atď., aby tak nie len viera otcov našich, ale i reč, tento veľký dar Boží — reč to slovenská v Amerike nevyhynula, lež v svojej kráse a čistote u prostred veľkého mora reči anglickej i na ďalej udržať sa mohla. — Toto bol teda ciel Besedy. Zaiste vznešený ciel. Kiež by ešte dnes našiel nasledovateľov!

Kruh tento má nosiť meno "Kat. Slov. Beseda." Prvý úradníci zvolení boli jako nasledujú:

Predseda: Štefan Mokrohájsky, podpredseda Štefan Vávra, zápisník Ján Mihál, pokladník Imrich Konečný, domáci gazda Ján Cicák, dozorca Rev. Jozef Pospech.

Títo podpísali sa jako zakladatelia Katolickej Slovenskej Besedy. Ku vypracovaniu stanov zvolený boli Štefan Vávra, Imrich Konečný, Ján Michál. Druhá schôdza odbývaná bola v dome predsedu Štefana Mokrohájskeho. Na tejto schôdze určené bolo, aby sa obstarala miestnosť, tiež aby sa sohralo divadlo.

Dňa 15. jan. 1905 zarentovali sme Osgoodovu Hallu na Volcott a Star ave., kde od tých čias sme svoje schôdze vydržiavali. Bytné platili sme 4 dolláre mesačne. Dňa 25. febr. 1905 predstavila K. S. Beseda divadlo "Márnotratný syn" v 5 dejstvach, od Joz. Hollého, po divadle bola tanečná zábava. 30. mája, v deň posviacky Rim. Kat. Slov. Kostola sv. Cyrilla a Methoda sohrali sme kus "Bludár".

4. júla na žiadosť (návrh dal Št. Vávra) kus tento — "Bludár" — bol zopakovaný, pri čom škody mala Beseda dva dolláre. Ku hre "Bludár" zrobené boly nové kulisne zo silného plátna a dreva, jedenásť kusov. Oftering daroval nám malované kulisne, čo kedysi Nemci užívali, za mnoho nestoja, ale predsa nám bolo spomôženo, nakoľko boly malované, a s tým len javište okrášlené býva, bolo ich 4 bočné a 4 zadné, predstavujúce les a z opačnej strany izbu a jedna opona.

Cez leto miestnosť Besedy slabo bývala navštevovaná. 25. nov. po dlhšej prestávke K. S. Beseda usporiadala divadelné predstavenie "Sirota," v štyroch dejoch. Po divadle pre obveselenie predniesol Ján Cicák humoristickú prednášku "Kamarát z mokrej štvrti". Nálada obecenstva bola dobrá, halla preplnená.

Dňa 26. nov. údovia a údkyne prítomní boli na sv. Omši in corpore, ako vo výročitý deň založenia K. S. Besedy.

Dňa 27. nov. večer v miestnosti Besedy bol slavnostný večierok, reč povedal Rev. Jozef Pospech, humoristickú prednášku "Všetko ma hnevá" predniesol Štefan Mokrohájský, humoristickú prednášku "Prevrátený" predniesol Ján Cicák, "Žida" predstavil nám ten istý. Údovia a údkyne boli všetci prítomní. Po malej zákuske pri speve a tanci zábava nenútená trvala do pol 12tej v noci, na čo sa všetci rozišli s tým želaním, aby nám na teraz rok miestnosť táto nestačila. 24. dec. 1905. predsta-

vila Beseda vianočnú hru "Víťazstvo messiaša" so spevami od Dr. Ľudevíta Okaníka.

22. febr. 1906 predstavili sme veselohru "Za živa v nebi."

3. mája 1906 stali sme sa údmi spolku sv. Adalberta (Vojtecha).

6. mája kupili sme tri stoličky do kostola za 35 dollárov.

7. mája 1906 predstavili herci K. S. Besedy hru "Svedomie" v štyroch dejstvach. Po odohratí tohoto divadla začali sme pomýšlať na to, že nám je treba veľkú miestnosť, ktorá by všetkým naším požiadavkam

Kat. Slov. Beseda na javišti v Binghamton, N. Y., r. 1906.

Stojaci z ľava: Peter Burský, Karolína Duchoslav, Štefan Vávra, Hermina Šimek, Terezia Kabát, Štefan Mokrohajský, Katarina Cicák, Ján Cicák, Mária Rozboril, Flórka Palkovič, Antonia Rozboril, Ján Mihal;

Sediaci: Pavel Zych, Mária Kabát;

Ležiaci: Ignác Petrovský, Pavel Blaha, Štefan Kováč.

zodpovedala. Utvorili sme teda účastinársku spoločnosť. Táto spoločnosť dala vybudovať "Kat. Slov. Dvoranu". Dňa 27. nov. 1906 posvatili sme Dvoranu za veľkej slávnosti. Posvätil ju vlp. Jozef Martínček a Rev. Jozef Pospech, miestný duchovný. V ten samý deň, pri posviacke Dvorany, sohrali herci K. S. Besedy kus "Čierný kríž v lese." Poslovenčil Rev. Joz. Pospech.

18. jan. 1907 predstavili sme kus "Mlynár a jeho dieťa."

11. februára predstavili sme živý obraz so spevami "V slzách matička sedela". Miešaný sbor zaspieval "Kolo Tatier čierňava," Imrich

Rigo predstavil humoristickú prednášku "Dzuro zaosek z hornej trenčianskej."

Dňa 1. apr. predstavili sme veselohru "Starúš pliesnivec".

Dňa 16. mája 1907 opakovali sme hru "Čierny kríž v lese."

12. júla kúpili sme do Besedy piano.

2. sept. predstavili herci s vel'kým zdarom veselohru "Incognito."

21. okt. predstavila Beseda dramatický kus "Nový život."

24. nov. na indigančnej schôdzi v Armory divadle spieval miešaný sbor Besedy viacej národných piesní.

Kat. Slov. Beseda v Binghamton, N. Y., r. 1909.

Vrchný rad: Martin Vrábel, Jozef Cicák, Ján Martinkovič, Štavnický, Jozef Simandel, Viktor Fedor; Stredný rad: Ladislav Kabát, Amalia Sukovský, Terezia Kabát, Mária Kopálek, Eva Salajka, Anna Hubala, Mária Polláček, Rudolf Kabát; Sediaci: Pavel Zych, Štefania Macánek, Mária Kabát, Ján Cicák, Andela Žák, Alžbeta Petráš, Eduard Michálek.

28. nov. v deň Vd'akyvzdania, na žiadost čísla 166. K. J. pri posviacke zástavy sohrali herci Besedy veselohru "Starúš pliesnivec."

7. dec. 1907. stali sme sa zakladatel'mi múzeálnej Slovenskej spoločnosti v Turč. Sv. Martine

5. jan. 1908 údovia a údkyne Besedy poslali dopisnice vlp. Andrejovi Hlinkovi a Ferdišovi Jurigovi do väzenia.

20. jan. predstavili sme hru "Americký Švihák," kus zo života amerických Slovákov.

2. marca sohrali sme veselohru "Pokuta za hriech."

2. mája predstavili sme vel'mi pekný kus "Tatranskí horali."

4. júla sohrali herci Besedy kus "Škriatok." Táto hra sa nám tiež dobre vydarila. Tancovali sme prvý raz Besedu, národný tanec český.

23. augusta mali sme spoločný výlet u p. Gajdoša na farme.

31. augusta predstavili sme "Kríž pod lipámi." Kus tento bol obecenstvom s najväčšou obl'ubou prijatý. Vd'aka hercom za ich usilovnosť.

2. sept., pri odhalení obrazov Samuela Tomášika a Karola Kuzmányho, spievali sestry Štefina Macanek a Ida Juriga slov. trávnice: "Orala," "Materínska moja reč," tiež ruskú hymnu, miešaný sbor spieval "Bratislava, všeslovania."

22. sept. sohrali sme hru "Strýdža zpod hája."

2. nov. sohrali sme veselohru "Pán Franc a Pacientka."

28. nov. usporiadaný bol na oslavu 4-ročného jestvovania "Besedy" slavnostný večierok. Príkladnú reč povedal Ed. Michalek. Brat Ján Mihál daroval nám ku tomuto večierku všetko čo sme vypili. Zaspievali sme si viacej nár. piesní, medzi nimi našu obl'úbenú "Či tá lipka ešte."

6. dec. usniesli sme sa, že budeme predňášať každú nedel'u "Rečňovánky", tiež sme si vzali učitel'ku na spev, Miss Lilie Varner.

20. jan. 1909 predstavili sme veselohru "Blázinec v prvom poschodí."

26. apr. sohrali sme veselohru "Sl'uby."

30. mája predstavili sme veselohru "Kubo."

5. júla zasvätili sme sviatok spolkových patrónov sv. Cyrilla a Methoda, údovia prítomní boli in corpore na sv. omši.

2. febr. 1910 predstavila Beseda kus "Svedomie", herci previedli svoje úlohy dobre.

24. apr. mali sme tanečnú zábavu. Miešaný sbor zaspieval viacej nár. piesní, bratia Josef Martinek st., a Frank Vávra predstavili humoristickú prednášku "Pán Bochník pred parádou."

6. nov. sohrali sme činohru "Stryga" v 5 dejstvach. Obecenstvo bolo s týmto kusom vel'mi spokojné. Vd'aka hercom.

1911.

22. júna predstavili sme druhý raz hru "Márnotratný syn."

1913.

26. mája predstavili sme hru "Amerikán." Sestra Mária Fedor predniesla básen "Černovské hroby." Toto divadlo bolo tiež od obecenstva s uspokojením prijaté.

1914.

27. apr. Kat. Slov. Beseda predstavila vel'mi krásny kus "Krvosavci", alebo "Obeť Krve výkup spásy," v 5 dejstvach so živým obrazom. Čistý zisk venovaný bol na kostol.

10. mája kúpili sme kulisne od Biclych Sokolov.

30. mája zopakovali sme "Obet krve výkup spásy." Mali sme ešte opísané aj druhé divadlá, jako "Otčim," "Pasáčka Lúrdska," ale neboli sme vstave platiť rent od miestnosti, preto aj tieto divadlá sme nepredstavili.

Okrem vyšspomenutých divadiel predstavené boly ešte mnohé humoristické prednášky. Všetky nemám zaznačené, spomeniem tu len niektoré.

Smrť Arabely Čizikovej, (P. Zych).

Strýco Brázda hladá svoju dcéru v Budapešti, (P. Zych).

Hlúpý August, (J. Cicák).

Pri výsluchu, (P. Zych a Ján Cicák).

Slamený vdovec (P. Zych).

Do Kat. Slov. Besedy odberali sme nasledovné časopisy:

L'udové Besedy, Dennica, časopis pre ženy; 2 čísla L'udových Novín, Priatel' dietok, Posol Sv. Antona, Slovenský Týždenník, Katolík, Slovenská Knižnica, Národný Hlásnik, Černokňažník, Naše Slovensko, Časopis Múzeálnej Slov. spoločnosti, Sv. Rodina, Posol Božského srdca Ježišovho, Kat. Slov. Noviny, Slov. Pokrok.

Kat. Slov. Beseda mala tiež pekne zariadenú knižnicu. Nebudem tu menovať každú knihu zvlášť, bolo by to zdlhavé, opíšem ich tu len povrchne: Kollárova Slávy dcéra, Sobrané spisy básnické Hviezdoslava, 3 sväzky, Sobrané diela Svetozára Hurbana Vajanského, 6 sväzkov, Slováci, Vývin ich národného povedomia, Románová bibliotéka, Slovenská národná knižnica, Slovenský národný zábavník, Concordia, Slovanský letopis, Zábavné a poučné knižky, Knižnica Slov. l'udu, Detva, monografia, Básne Viliam Pauliny Totha, Slovenské bájeslovie, Památník Karola Kuzmányho, Knižnica zábavného a užitočného čítania: Ján Bežo, Dobré knižky na ochranu slov. l'udu, Lacné čítanie (M. Beňovský), Slov. mluvnica pre vyššie oddelenia hl. a mešťanských škôl, Rečňovanky pre slovenskú mládež, Spisy humoristické Záoska, román Vzkriesnie (L. N. Tolstoj), Otroctvo našej doby, Dejepis Slovákov, Na krásnom Slovensku, V tisíc rokoch, Šmidové spisy pre mládež, Slovenské povesti, Slovenský abecedár pre prvú triedu, Náučná čítanka pre druhú triedu, Náučná čítanka pre tretiu triedu, Poučné rozprávky pre deti, Letopis Živeny, sborník zábavnopoučných prác, Storočná pamiatka narodenia Štefana Mojsesa, Životopis Krála Svätopluka, Slov. divadelný ochotník (všetky sväzky), Divadelná knižnica, Sbierka dramatických kusov slovenských, Americká divadelná knižnica, Humoristické prednášky (všetky sväzky), Fašianky, Solové výstupy.

Spevy.

"Beseda,", národný tanec český na piano, Slovenské trávnice, spevy na piano, Slovenské spevy notované, Venček slovenských piesní (7 kusov), Venček Slovenských piesní notované (K. Rupert), Trávnice na piano (Karol Salva), Národné spevy, notované na štvorhlas, Slovenské trávnice na piano (Trnavský).

Katolícke knihy.

Podielové knihy spolku sv. Adalberta (Vojtecha), Život Ježiša Krista, Život panny Márie, Legendy, čítanie o svätých, Malý dejepis biblický, Veľký dejepis biblický, Ben húr, román z dôb Kristových, Svet a jeho záhady, Mravná čítanka pre náš ľud, Katekizmus pre počiatočníkov, Príprava k prvej sv. spovedi, Len jedno je potrebné, Sv. Peter v Ríme, Bratia, striezliví buďte; Kvety z kríža, Ukrižované milosrdenstvo, Poučná knižnica (vydáva Cyril Sviatocký).

Údov za celý čas mala Kat. Slov. Beseda 400.

Údovia Kat. Slov. Besedy povinní boli zachovávať nasledovné domáce pravidlá:

Žiadon úd alebo údkyňa nesmie tajnosti, menovite to, čo sa na schôdzi pojednávalo, na vonok vynášať.

Počas cvičenia akéhokoľvek každý má sa čo najtichšie chovať.

Každý úd akonáhle do miestnosti Besedy vstúpi má klobúk z hlavy sojmúť.

V čas schôdze mesačnej, kým nie je zakľúčená, neslobodno fajčiť, obzvlášte ak sú tam aj ženské prítomné.

V miestnosti Besedy všetky neslušné žarty a reči sú prísno zakázané. Podobne zakázané je hrať o peniaze, takzvané hazardné hry.

Každý úd alebo údkyňa to, čo na seba dobrovoľne prevezme, má na čas čo najlepšie vykonať Platí to zvlášť o divadlách. Každý je povinný na cvičenie na čas sa dostaviť a úpravy riaditeľa poslúchať.

Utorok a piatok ponechané sú cvičeniam spevu a hram.

Miestnost Besedy v nedeľu až po nešporoch (litaniach) je otvorená, a nik iný tam prv prístup nemá.

Každá 2, 3, 4tá nedeľa po poludní ustanovená je, aby sme sa aspoň za pol hodiny cvičili v Slov. reči. Po učení alebo prednáške nasleduje voľná zábava, vtedy kto chce, môže čítať, hrať sa atď.

Každý úd aj na vonok má príkladom svietiť iným.

Keď každý z údov vynasnaží sa tieto pravidlá zachovať, vtedy dosiahne sa aj cieľ Besedy, t. j. vzdelanie sa Slovákov.

Že koľko mala Beseda za celý čas príjmov a výdavkov, to by mi bolo ťažko presne udať, poneváč pri zamienaní úradníkov, miestami neboly knihy dosť prakticky vedené, tak že by som z toho ani sám nevyšiel.

Keď Beseda prestala verejne vystupovať roku 1914, zostávalo u pokladníka $94.47, z toho dali sme na million dollárovú sbierku $25. Výdavky, ktoré zostaly po divadle "Obeť krve", divadelné knihy, dovoz za veci z hally, príprava k divadlu "Pasáčka Lurdská", hodbáv, plátno na šaty pre anjeličkov atď. — zo všetkého zostalo v pokladnici okolo $20.00.

Toto by bol teda krátky výťah zo všetkého, čo sme v našej Besede vykonali. Mne je toto všetko milou rozpomienkou, lebo trebars aj verejne nevystupujeme, ale v mysli mojej ešte vždycky žije aj žiť bude "Katolícka Slovenská Beseda".

Divadelný Krúžok Ev. mládeže v Binghamton, N. Y.

Bolo to v rokoch 1906—1907, keď po uvážení okolností, aké vtedy panovaly medzi ev. mládežou, a tiež aby sme sa lepšie obodrili v národných veciach, usniesli sme sa založiť Slov. Ev. Besedu.

Mládež a tiež i starších povolali sme v tom roku (určitý čas nemožno zaobstarať). A síce br. Michal Čermák a Ján Jankovič do miestnosti br. Čermáka na Johnson ulici, kde sa i všetci dostavili. Po úplnom objasnení, že ku akému dobru pre mládež bude naša Beseda,

Divadelný Krúžok slov. ev. mládeže v Binghamton, N. Y., r. 1907.

Vrchný rad: Pavel Krč, Jozef Jankovič, Martin Zloch, Pavel Kadlečik, Štefan Pavlovič, Ján Zloch, Štefan Zloch; Stredný rad: Anna Kadlečik, N. N., Kristina Zloch, Katarina Noščák, N. N., Amalia Kadlečik; Sediaci: Pavel Bajza, Pavel Pikorna, Michal Čermák, Tomáš Pleša, Pavel Tesarek; Deti: Pavel Kadlečik, Josef Varsík.

keďže v tom čase mládež nemala sa kde vzdelávať v národnom ohľade a najviac sa zdržovala po miestnosťach, kde sa duch mládeže znemravňuje, nuž bola to radosť pre nás založiť tento spolok. Bohu žiaľ, nemali sme trvácnosti sily udržať sa. Nie snáď vinou zakladateľov, ale ako vždy, tak i teraz, našli sa ľudia, ktorí nás ohovárali, a miesto uznania dostalo sa nám zazlenie.

Beseda mala v programe učiť sa spievať, divadlá hrať, a tiež i dobré poučné knihy zaobstarať ku vzdelávaniu sa v národných veciach.

Divadlá:

Spolok hral dve, a síce: "Priadky", od Ferienčíka, z národného kalendára 1905, a druhý kus "Môj Petrik", zo slov. divadelnej knižnice. Riaditeľom bol pán Michal Čermák pri pomoci p. Jána Jankoviča. Hercami boli p. Ján Jankovič, Mária Jankovič, Štefan Zloch, Kristína Zloch, Ján Zloch, Amália Kadlečik, Pavel Bajza, Pavel Krč, Pavel Pihorna, Martin Zloch, Katarína Nosák, Anna Hiža, Jozef Jankovič, Ján Pavlovič, Paul Tesárek, Tomáš Plesa, Pavel Krištofik, Kadlečík, Pavel Kadlečík, Jozef Varsík, Juraj Karzlík, Ján Kadlečík, Ján Halabrin, Martin Halabrim, Ján Vašek, Anna Filko a ešte niektoré dievčence, ktorých mená som zabudol (nech láskave prepáčia).

Divadlá sme hrávaly v katolíckej Slov. Dvorane. Kulisne a iné potrebné veci pôžičal nám divadelný Krúžok Kat. Besedy, za čo im i na tomto mieste vďaka. Šaty, potrebné ku divadlám, zaobstarala si mládež sama. Pripomenúť treba, že mládež bola tak oduševnená, že bez všetkých žiadostí a prosenia neľutovala ani času ani peňazí.

Návštevy sme mali na predstaveniach nad mieru hojné.

Z čistého zisku sme niečo obetovali na cirkev v tom čase sa zakladajúcu a asi $40 na černovské syroty. Ostatok sa opatroval, pre krúžok u pokladníka.

M. Čermák, záp.
Ján Jankovič.

Dejiny Dram. Odb. "Domov" Čes.-Slov. Soc. Sekcie v Binghamton, N. Y.

Napísal: **Jozef Horvath.**

Dramatický Odb. "Domov" Čes.-Slov. Soc. Sekcie nie je založený sekciou, ale jestvoval ako samostatný. Je veľmi ťažko písať jeho dejiny členovi, ktorý nebol od založenia údom spolku. Zo záznamov a zápisníc je neľahká vec vyhladať určitý čas založenia. Prvá zápisnica nie je čo zakládajúca, ale ako bežná. Teleso toto bolo známe pod menom: Prvý Slov. Kat. Vzdel. Krúžok, všeobecne známý "Krúžok", ktorý vznikol zo spolku tak zv. "Bieleho Sokola". Neviem jaké vzťahy mal krúžok s Bielym Sokolom, ale stanovy označujú dátum 1. febr. 1914, kedy je Krúžok už samostatný. Mená členov, ktorí na tento čas účinkovali v krúžku sú Blažej Lunga, Ján Vašina, Matej Stupavský, Frant. Macháček, Ján Rauš, Anton Zemančík, Mária Čúzi, Kamila Rozboril, Anton Vacula, Anna Lojpersberger, Pavel Kocák, Pavel Bednársky, Bertina Mihál, Terezia Škojec, Ján Bolebruch, Pavel Režucha, Valent Hojsík a Rozália Horvath, ktorým možno pripísať založenie Krúžku. Účelom Krúžku bolo, ako aj meno zdôrazňuje, vzdelávať svoje členstvo, finančne ho podporovať v páde nemoci, hájiť zájmy slovenského národa a výhradne pestovať slovenské divadelné umenie. Členstvo pozostávalo väčšinou z mladíkov a dievčeniec pristťahovalých zo starej vlasti. Na javišti sa pohybovať v rozličných šatoch a slovenských krojoch bolo vecou vzácnou, v čom sa slovenská mládež vyzná, a za čo Krúžok bol obľúbeným v slovenskej verejnosti. V usporiadaní tanečných zábav a slov. divadiel Krúžok predčil iné spolky a

divadelné sbory, čo i tá okolnosť dokazuje, že je dnes jediným pestovateľem slov. divadiel v Binghamton. Usporiadané boly tiež výlety do prírody, čo je pre mládež vábivé, a preto každý kto mal príležitosť sa s nami pobaviť, nedal tomu ujsť. Na takýchto výletoch sa prevádzaly rozličné hry, tance, závody a zvlášť sa pestovaly "hubičky". Keď sa hral "holúbok", už sa všetci shromaždili a túžebne čakali na príležitosť. Boly aj dľa amerického spôsobu hry prevádzané. Z takéhoto pickniku každý išiel spokojný, zabavený až po krk, tak že na druhý deň bol rád, že vstal z postele. Ďalej Krúžok usporiadal viac tanečných zábav, ktoré sú pre človeka niekedy príjemné, osviežujú ducha veselosťou, a ktoré i niektorí géniovia označujú čo užitočné a šlachetné. Keď spomínam tance, musím podotknúť, že Krúžok v roku 1916 zariadil školu učenia čes.-nár. tancu Besedu. Pri tejto príležitosti sa naučilo mnoho mladíkov a dievok tento krásný tanec. Učily niektorí členovia, ktorí sa v tom vyznali. Na cvičenie mali prístup i nečlenovia. Výsledok bol prekvapujúci, tak že keď na verejnej zábave hrali "Besedu", nebolo v halle dosť miesta pre tanečníkov. V tomto roku bol tiež sorganizovaný spevokol, ktorý sľuboval budúcnosť. Členov bolo zo začiatku dosť, dobre sa napredovalo, čo dokazuje, že za krátký čas spevokol verejne trikrát vystúpil s programom pri istých príležitostiach. Ale toto vyžaduje pilnosť a poslušnosť, a to našich spevákov veľmi zunovalo, tiež následkom finančných výloh, ktorým sa nemohlo odolať, spevokol bol rozpustený.

V druhej polovici roku 1916 sa menila atmosféra spolkového ducha, pristupovali noví členovia viacej národného a pokrokového smýšlania, a na ročnej schôdzi bolo zmenené meno Krúžku na Slov. Krúžok "Domov", a vyhotovené a prijaté boly nové stanovy, ktoré dovolovaly, ba vzaly si za úkol riešiť problémy, týkajúce sa slovenského národa, čo dotiaľ nebolo brané v zretel.

Roku 1917 Sl. Kr. "Domov" pomino už vyše udaných činností, ujal sa bližšie riešenia a brania v úvahu národných činností, ktoré vyžadovaly jak jednotlivca, tak aj spolky k súčinnosti. A už v mes. marci bol daný návrh, aby sa Krúžok stal členom Čes. Nár. Sdruženia. Toto dalo našim opravdu slovenský cítiacím bratom mnoho námahy, poneváč jako všade, tak aj tu boli "austriaci". Bratia Joz. Kudrna, Joz. Krč, a Frant. Macháček pevne stáli pre tento krok a neodolatelne presvedčovali členstvo prednáškami a dôkazmi o nutnosti tejto veci, v čom aj zvíťazili. Tak, že 20. aug. 1917 Krúžok už bol aj členom Čes. Nár. Sdruženia. Tu nastala nová práca, to jest usporiadať verejnú prednášku, čo sa aj stalo. Dňa 16. sept. bola usporiadaná verejná prednáška s hudobným a spevným programmom. Rečník bol z New Yorku, pán Tuma. Účel bol, vysvetliť slov. verejnosti osvobodzovaciu akciu Česko-Slovenskú. Návšteva bola prekvapujúca a výsledok zdarný, tak že kto bol prednaške prítomný, uznal nutnosť tejto akcie, a počal sa pričiňovať k tomuto hnutiu.

Pri konci tohoto roku Krúžok slabol na členstve, ako tiež i finančne, poneváč ani nebol tak silným, ako veľké slov. organizácie, ktoré sa opierajú o svoje hlavné odbory. Následkom toho zrušená bola aj

nemocenská podpora. Ale ani toto nepomohlo. Noví členovia už viac nepristupovali, lebo neprichádzali zo starej vlasti a mládež, vychovaná tu v Amerike, o slovenčinu sa veľmi nezaujíma. Starí členovia sa vzdávali členstva jedon po druhom. Takto Krúžku už hrozilo rozpadnutie. Bolo za dobre uznané pripojiť sa k silnejšiemu telesu, čo bolc aj odhlasované valnou väčšinou. Poneváč poslední, ešte v Krúžku účinkujúci údovia boli smýšlania pokrokového a viacerí boli členovia Čes Slov. Soc. Sekcie, tak sa Krúžok spojil i s pozostalým majetkom s Dramatickým Odborom Sekcie a prijal protektorát Čes. Slov. Soc. Sekcie dňa 14. marca 1918.

Krúžok bol na členstvo pomerne malý oproti druhým Slov. organizáciam, avšak kto pozoroval jeho činnosť uzná, že konal, a ešte koná pre slov. národ a slovenskú vec uznaniahodnú prácu, čo je zásluhou brata Frant. Macháčka, ktorý bol jeho zakladateľom, riaditeľom a cvičiteľom všetkých divadiel do konca roku 1917, dokiaľ sa neodobral do Čes.-Slov. armády. Nutno je podotknúť, že členovia, a tiež ktorí už v Krúžku neúčinkujú, sú ľudmi dôstojnými vo verejnosti.

Rozličnosti.

Kružok sohral nasledujúce divadlá:

1913—júla 19. "Jánošika".
Nov. 15. "Návrat otca".
1914—jan. 13. "Svedomie".
feb. 7. "Rozmajrín".
apr. 18. "Bludár".
"Hrob lásky".
sept. — "Balkánská Carica".
dec. 23. "Betlehem".
1915—marec 13. "Tatrín".
"Sen o šťastí".
"Polovica vína a pol. vody".
"Testina" do domu spokojnosť z domu".
máj 15. 'Tak je to na tomto svete'.
"Strýko".
"Oklamaní Klamári".
1916—apr. 29. "Honorár".
"Tobiaš Klepeto".

Cvičil Fr. Macháček.

1917—marec 24. "Marnotratný syn",
dec. 24. "Už sú všetci v jednom vreci", nacvičili . Flamik a K. Blaho.
1918—feb. 23. "Zlatý Boh".
"Slamená vdova".
nov. 16. "Sňahové žiary".
"Vražda na uhelnom trhu".
dec. 21. "Pán chlp na námluvách".
"Chce sa vydať." Cvičil Joz. Horváth.

Medzi vynikavejších hercov sa môžu počítať nasledovní:

Ján Horvath,
Anton Kubik,
Frant. Hranek,
Maria Čuzy,
Anna Fedor,
Pavel Kocak,
Ľudmila Bolebruch,
Kar. Lajpesberger,
Maria Tokoš,
Terka Skojec,
Rozka Horvath,
Pavel Bednársky,
Kamila Bartošik,
Jozef Horvath,
Karol Blaho,
Anna Podrazil,
Alžb. Vrablic,
Jozef Kudrna,
Anton Flamik,
Zuzka Žižlavský.

Usporiadano bolo 15. tanečných zábav, 5 výletov, 1 prednáška,

Finančná zpráva.

	Príjem:	Výdaj:	Majetok:
1914 —	—.—	—.—	$ 32.32
1915 —	$315.27	$290.50	57.09
1916 —	806.42	689.99	173.52
1917 —	444.74	539.85	78.41
do febr. 1918	7.05	59.90	25.56

Iný majetok: ako kulisne: 3 izby, 1 hory, 2 kasly, šaty a iné div. náradie.

Údovia platili 25c mesačne na nemocenskú podporu, ktorej bolo vyplateno údom, spolu $111.00.

Zpráva členstva.

Predsedovia účinkovali roku 1914: Blažej Lunga; 1915 Frant. Hránek; 1916 Blažej Lunga, a ku koncu Frant. Hránek; 1917 a 1918 Jozef Kudrna.

Počet členov a členkyň 4. feb. 1914, 18.

Roku	Prijatých	Vystúpených a vytvorených		Počet údov
1914	17	5	1914	Dec. 30.
1915	24	22	1915	Dec. 32
1916	15	13	1916	Dec. 34.
1917	15	36	1917	Dec. 13.
1918	—	—	1918	14. marca 13.

V americkej armáde: Ludv. Musil, v Česko-Slovenskej Frant. Macháček a Frant. Hranek.

Divadlo "Nad moju milú druhej niet".

Dl'a rukopisov Mateja Rozborila podáva: Imrich Mažár.

Je toto jediné divadlo, ktoré zpomedzi 92 slov. divadiel sohrátých v Binghamtone, bolo napísané v Binghamtone, ačpráve bere ono svoj pôvod z Gbelov, ale predsa je to binghamtonský výrobok, preto daváme mu miesta v týchto dejinách.

Divadlo "Nad moju milú druhej niet" napísal nebohý Matej Rozboril zo svojho vlastného života, ktorý prežil ako mladík v Gbeloch. Počína s tým, ked' bol ako študent v Skalici, potom ostal pri rol'níctve, konečne znázorňuje kus romantického života zamilovaných, ktorý sa pre neho skončil odchodom do Ameriky.

Náhodou prišly mi pod ruku rukopisy po neb. Matejovi Rozborilovi, z ktorých som pripravil tento kus pre Dejiny Binghamtonských Slovákov.

Roku 1910, 15. augusta divadlo "Nad moju milú druhej niet" bolo odohraté v Binghamtone, hrali nasledovné osoby:

Kovár z dejiny .....Jozef Šimandel.
Marina jeho žena .....Terézia Kabát.
Janek, jejich syn, študent .....Juraj Stanek.
Ignác, Kovárov súsed .....N. N.
Mara, jeho žena .....N. N.
Adelajda, jejich dcéra ...Štefánia Nacánek.

Dúbravský, rechtor .....Pavel Zabadal.
Zbojníci: Hrajnoha .....Jozef Šimandel.
Garazda .....Rudolf Kabát.
Krahulec .....Juraj Štiavnický.

Riaditel': Matej Rozboril.

Divadelné predstavenie:

"Nad moju milú druhej niet".

(Veselohra z dediny)

Napisal: Matej Rozboril v Binghamton, N. Y. roku 1910.

OSOBY:

Kovár na dedine.
Marina, jeho žena.
Janek, jejich syn, študent.
Ignác, kovárov súsed.
Mara, jejich dcéra.
Dúbravský, študent — rechtor.
Študenti — muzikanti.
Zbojníci: Hrajnoha,
Garazda,
Krahulec.

Výstup I.

(Všetci ochotníci spoločne s muzikou spievajú.)

I.

Vítaní ste návštevníci, od nás všech ochotníkov,
od nás všech ochotníkov;
najviac mladé falošnice, hlad'te dobrý pozor dat'.
Ked' falošné očičká,
žmrknú si na Janíčka,
vtedy šuhaj daj pozor!
Svojej milej vyhybuj,
falošnej Helence — milence vyhybuj!

2.

Dievča, ktoré milovalo, dnes viac už nemiluje,
ani mňa nel'ubuje;
Odvrátila srdce nežná a zabudla si na mňa.
Falošná ty dievka má,
moje srdce ranila,
nech Boh strestá teba — mňa,
zabudneme obidvá,
ty sama, jediná, aj falošná milovná.

3.

Ktorí ste sa milovali, nedajte sa podviesť,
nedajte se podviesť;
očka čierne sú falošné, nesmiem ich ja ľubovať.
Ja som bol sám taký,
že mňa očka sklamaly,
srdce moje žiarlí dnes,
nemám lásky pre ňu viac,
verte mi, neľúbím falošné slečny viac.

(Všetci odídu, Kovár ostane sám, oblieka sa na cestu do mesta, kde má zaviesť syna Janka do školy na štúdie.)

Kovár. — Dobre by bolo, keď by aspoň desiatka bola vo vačku, lebo to červené skalické.... (zarazí sa).

Marína. — Čuj, ty starý, čo tu frfleš a nerichtuješ sa skorej do mesta, lebo ťa odjedú. Už máš čas. (Pre seba.) Vždycky je zasmolený jako smola.

Kovár. — Richtik, máš pravdu. Už je sedem hodín, a už máme byť u Dubraských — ja už som hotový, zavolaj Janka a pojdeme.

Marína. — (volá) Janíčku, synu muj! Si už vypravený a umytý? Aby's nebil zasmolený jak tvuj tata!

Kovár. — A či som ešte začernený, ty, starká? (Hľadí do zrkadla a začerní sa ešte viac.)

Janek — (vstúpi, a s plačom povie). Na moj veru, ja sa bojim, že je to velice daleko otáto až do Skalice.

Marina. — Neboj se synu muj, není to tak daleko, tvuj ujec neraz tam bol s olejem a s kauem; a do snidania bol už doma.

Janek. — Aj do snidania doma?

Marína. — Veru tak, synu milý.

Janek — (lakave). Nech teda idú ujec; ja — ja sa bojím.

Kovár — (vstúpi). No, tak teda rozlúč sa s mamičku, a možeme it.

Marína. — To je kominárisko nad šeckých kominárů. (Janek a Marina smejú sa): Ha — ha — ha — há.

Kovár. — Kto, já?

Marína. — Dojá, nedojá, ale ty, jeden smolák!

Kovár. — No, rozluč sa a poď.

Marína. — No, no, no, len pomaly; šak snád Janek také sa musí obleci, nepujde tam v tých zaolejovaných galotách.

Kovár. — Daj mu tie panské nohavice, mosím sa podívat, jak mu svedčia.

Marína. — No vidziš, teho scem enem skurej za dvera dostat, a na tebja bych bila na čisto zapomjela. (Dává mu oblek). Tot ,na muj synu; enem sa dobre uč, aby s tebja bil knez, víš Janíčku?

Janek—Ja bych nechcel byť knezem, ja bych bol radšej jágrom ,víte, ten má flintu, aj psa, aj majú peknú sovu a Ilonku. (Pre seba). Ja ju mám najrači.

Marína—Hm, hm, z tebja cosik bude, už vidzim, lebo keď si dzeci nečo veznú do hlavy, to im ze zubú nikto nevytáhne. (Hladká ho). No už si hotový, a pán majstr kde je? (Obzerá sa.)

Kovár—Tu, tu som. Ty máš mnoho starostí, len jako by si ma za dvere dostala, a potom pani majstrová môže smele trebárs aj celú dedinu hore nohami obrátiť. (Kašle.)

Marína—Ondzi, neondzi, a už sa raz vyber z domu, ty motáku.

Kovár—Tak s Pánem Bohem, drahá.

Janek (s plačom). S Pánem Bohem, mamičko moja, (z ďaleka) m-o-ja!

Marina—S Pánem Bohem, nechaj mu tam potom pár grajcaru na plavajz a péro, alebo na knižku bude potrebovat', lebo na cigaretle; ked' má byt' pán, nech je pán. Panbu s vama a zlé preč—a ty starý dondzi skoro dom. (Obzerá sa). Už jedú pro nich, už sú tu.

Kovár—Čuj, daj nám nečo na útratu, stará, lebo ja nemám ani kopejky, čo by do teba kopel.

(Študenti prídu a shovarajú sa medzi sebou a zase odídu).

Janek—Nepovidal sem, že Antoš na mňa nezapomene, to je brat, to je priatel'. S Bohom.

(Študenti pri odchode všetci spievajú).

Ja som študent z Oravy, neviem si ja porady;
do školy sa mi nechce chodit',
Professor má v ruke kôl, učím sa tam jako vôl.

(Za kulisami učut' mad'arský spev.) "Falu végin van egy ház," atd'.

(Opona spadne).

Výstup 2.

(Mara s dcérou Adelajdou v meste, obzerajú sa medzi neznámymi l'udmi, idú do špitála.) Janek a študenti spievajú, po speve Janek beží oproti ním.)

Janek—Oho! Vítajte Gbelanky. (Podáva im ruky). Kde ste sa tu vzaly?

Mara—Ďakujem, d'akujem, a ty si oních Kovárovych Janek, a či Dubravských, ked' vás človek nemôže ani rozoznat'. Kdeže je ten špitál? Tu má byt' kdesik pri františkánskom kláštere, pravda.

Janek—Tam je špitál (ukazuje prstom), vidíte tie dvera, hen tie dvera, vedl'a tých dverí vráta.

Mara—Čo odkážeš dom, Janku?

(Janek obzerá dievča a nepočuje).

Mara—S Pánem Bohem, synku, čo odkážeš dom?

Janek—Čo povidáte tetičko, čo?

Mara—Reku my už ideme, čo odkážeš dom? Dobre sa uč, aby s teba bol dobrý kňaz, ked' vyrostneš.

Janek—Kňaz, kňaz, a vaša dcéra kňažná, to by bol pár, edser ed as ed, a však už pojdeme skoro na vakácie.

(Mara s Adelajdou odídu).

(Prídu všetci študenti).

Janek—A, tam, nebudem ja kňazom ani františkánom, ale takto si zaspievajme. (Spievajú).

Chlapci, bud'me veselí, jako mucha v kyseli;
Matka pošle, čo nám treba: Sol, múky, penez, chleba,
Sic jí všetko rozprodáme. Študenti, ač nouzu máme.

Všetci: Kto sa stará, nech sa stará, my sa nestaráme.

Výstup 3.

(Zbojníci: Hrajnoha, Garazda, Krahulec a študenti.)

Hrajnoha—Daj Boh šťastia!

Janek—Spoločne i vám.

Hrajnocha—(chytí Janka za prsia). Tisíc sa do tvojej panskej matere, daj čo máš.

Janek—Aha, už vidím, s kým mám šťastie. Chlapci, zle ste si poradili; horkáže moja panská máter, a čo si u nás najdete, to by mucha aj na krídle lahko odniesla. (Vytrhne sa mu z ruky).

Hrajnoha a jeho spoločníci (opakujú si všetci). — Študenti teda.

Dúbravský—(skočí). Vy ste sa, chlapci špatne sklamali, až mi je vás ľúto, a keď by ste nás boli s tým obyčajným "Daj Bohu dušu a nám peniaze" oslovili, bol by som vám, na moje luteranské svedomie vyznal, že veru kde niet nič krem duše a prázdnej kapse, tam ani vy nič nesoberiete; u študentov nič nenajdete, a barboru s huslami vy na Bielu Horu nepovlečete.

Hrajnoha—(ku zbojníkom). Chlapci, tejto zvere sme se darmo radovali. (Sadne si). A vy, tam okolo vatry, Krahulec; sem dolu na zem, tú hrudu syra; Garazda, sem ten súdok, viem, že títo kompani večeru nám neprichystali. Sadnite si, musíme týchto hladošov počastovať. Boháča der a chudobnému daj!

Dúbravský—Vy to tak zmyšlate, jako ten váš Janošík, o tom povedajú, že pánov zbíjal a chudobe rozdával. (Popijajú a odrhujú).

Janek—Na vaše zdravie!

Dúbravský—Na zdravie, na zdar!

Hrajnoha—Nech vám slúži všetkým, a zahrajte mi, nech ma to rozohreje. (Študenti zahrajú, zbojníci spievajú a tancujú.)

Neni lepšie, jak polovať, po horách a dolinách;
a keď sa nám osvecuje, ten prekrasný mesiac náš.
Keď ja pojdem se svu milú, počkám si ja na zverinu
na srnu lebo na jeleňa, pod zelenú dobinu.

Jelen ide po doline, srnka za ním na kúsku;
zajac si tam poskakuje, počkaj, že len trošíčku.
Ľavú ruku k bočku stiahnem, s pravou kohútik natiahnem,
podívaj sa najmilejší, už nám zajáček leží.

Keď by sa ťa mamka ptala, kde si včera večer bola;
povedz, že si po hajíčku s polovnici chodila.

Dúbravský—Toto by, chlapci, na dnes bolo dosť, už je noc (hľadí do neba) a my sme už ustatí, pojdeme — — —

Hrajnoha—Čuš, ani slova viacej, spievať budeš jak ste spievali a hráli, keď sme my sem prišli, rozumieš? Tristo okovaných hrmien do teba, tý škubant jeden! — — —

Janek—Nože, no, mus je veľký pán, ale viem, že zbojnícka sa vám bude lepšie páčiť, nadvrch hen Hadnadovi.

Hrajnoha—Ešte kýho hroma, nuž aj takú viete? Vy ste horší od zbojníkov, vy škubanti.

Zeleňá sa bučina, spevom hučí dolina.
Do boja sa chlapci majme, ovce s bačom zanechajme.

Hrajnoha—Bystu že ti! Pribohu chlapci, ktože vás tú pieseň naučil? Ba, ani neverím, čo by ste tu na dlaň dušu vypľuli, že byste vy po zboji neboli chodili. (Smiech). Nuž prísám bohu tak; alebo ten bol zbojník, kto vás tú pieseň naučil.

Dúbravský—Veru, keď sme všetci na jedno brdo, počnúc od Hadnada, až po ostatných študentov; ani keďby nás bola mala jedna maci.

Janek—Ako vidím, nás všetkých zlapajú a do vacovského väzenia strkom zašlú.

Hrajnoha. — A už akokoľvek, ale tá pieseň stojí sto dukátov.

Dúbravský. — Sem s nimi (otrčí dlaň), my i na polovicu pristaneme.

Hrajnoha. — Ej! Veď si mi ty za mudrc. Reči sa hovoria a chlieb sa jé — azda to len tak, sto dukátov vysypať; keď ich boháč nemá, kde ich chudobný zbojník nazbiera? Čo že? Pred večerom sme, pravda, toho židáka, a na trojičný

jarmok dvoch šafránikov, až hen u chrasti, vyčesali; ale i to nestálo za prácu, tú všivač tak vydusiť.

Dúbravský. — Ej, vy ste hrozní ukrutníci, keď ste tých pernikárov od Šaštína vyobšívali, budú si vás pamätať.

Hrajnoha. — Ej, ale na takýto spôsob sa nerozlúčíme. Sem sa chlapci, kompani na offeru, sem do klobúka. Tisíc valachov, jedna ovca; nech sa i sto rokov na nás rozpomínajú. (Hrká peniazmi a dáva študentom.)

Janek. — Gratias, gratias, bude to život na dedine.

Hrajnoha. — Chlapci, už je čas (svieti si), ta, pod Tatry, na teplú žinčicu. (Spievajú s muzikou.) Bystrým skokom do lesa, lámte chlapci kolesá!

(Odidú všetci, opona spadne.)

Výstup 4.

(Adelajda, Janek a Marina.)

Adelajda. — Musím sa pristrojiť, na prvej vizite mnoho záleží. Len čo mi kamarátky povedia, keď ja budem pani rechtorka. Jak som čula, že Dúbravský chce byť v našej dedine rechtorom. Ale, ktože za to môže, keď má tak málo priateľov, a potom, však ani jedna z kamarátek není taká, ako som ja; kde by sa inde hrabal, ku komu? Ale, keď by ho druhé neľúbily, ani ja bych ho rada nemala; ale stará mama mi vždy rikájú, že "lepší je dnes hus, jak zajtrá kus", a to aj môže byť pravda. Nuž, veď je to ešte ďaleko, než on vyštuduje, mala bych sa na neho načakať; a čula som, že Kovárových Janek nechá štúdie, že ostane doma pri roľníctve, a aj ten by sa mi ľúbil, la-la — la-la — la — — —

Marina. — Čujte, súsedka, už sú tí naší studenti doma. Adelajda, do čoho si zamyslená; tak čuj, ten náš študent už je doma.

Adelajda. — Ale ozaj, už prišli? A že Dúbravský sa učí za rechtora, a váš Janek za kňaza?

Marina. — Ale, ale, nevjer rečam planým, co sem čula, že obá by sa chceli ženiť.

Adelajda. — Ale ešteže čo, ženiť, ženiť (pre seba), snád mňa majú radi; ale, veď sú ešte mladí na ženenie.....

Marina. — Pravdu máš, dzívča, ale ja už mosím it, s Bohem.

Adelajda — (sama). Ej to by bolo, keď by k nám daktorý prišiel — mosel by mňa ľúbiť — keď bych mu tú smutnú zanôtila.

(Odkašle a spieva s muzikou.)

Príjdi, Janík premilený, príjdi k nám,
ja ti za klobúčik pierko dám,
červenú ružičku, rozmarinčok zelený;
Prijď, šuhajko milený.

(Keď nastane potlesk, tak zaspieva ešte jednu.)

Príjdi ty, šuhajko, ráno k nám,
Uvidíš, čo ja robievam:
Ja ráno vstávam, kravy napájam,
Ovečky na pole vyháňam.

A keď si tú prácu vykonám,
Potom si veselo zaspievam;
A pri tom speve, ako pri práci,
Zavše len na teba myslievam.

(Adelajda po speve odstúpi na stranu.)

Janek — (po speve Adelajdy spieva).

Vzal by som ťa, dievča, ale načo?
Keď si také malé a ledačo;
Ani mi izbičku nezametieš,
Ani mi chlebíka nenapečieš,
Ani mi košielku neozváraš,
Ani sa len pekne neshováraš.
Ty si naučená len ľahko žiť,
Voždy sa cifrovať, nič nerobiť;
Čože mi je po tvojej peknosti,
Keď nerada robíš v horúčosti,
A ja potrebujem robotnicu,
Nie takú, ako tys', darobnicu!

(Adelajda utečie.)

Janek — (spieva s muzikou).

Na lúke vonnej za lesy, za rána bieleho;
Čiperná dievka pásla si, baránka bieleho.
Tu zrazu v húšti ozve sa,
Tu volá kukačka z lesa, ku — ku — ku — ku.

Adelajda. — Jaj, jaj, jaj! — Vítaj, súsed, a už si knezem, mám ti ruku bozkať? (Zahaňbí sa.)

Janek. — To je opravdivé dievča z dediny, ďakujem ti, no, jak sa máš? (Uštipne ju v líčko.)

Adelajda. — Ale, vy páni máte zvyk len po ličkach šteklit'. No, jak vám tam bolo, a že Dúbravský bude rechtorem?

Janek. — Keď bude vedeť muziku a spev, môže byť rechtorem v Racidorfe — Modrdorf.

Adelajda. — Ja sem ho len raz čula spievať, a mne sa to ľúbilo; druhé povidajú, že humle jak med'med' sto ročný, a predsa mladý parobek, čo?

Janek. — Tak je, všetci sme parobci — ale vy ste všetky dievky krásavice, ba lepšie povedať, klebetnice.

Adelajda. — Ja už idem. (Odíde, a potom sa vráti.)

Janek. — A ja také. (Pre seba.) Však sme na smiech, mladí ľudia, nemáme rozumu ani čo by skopel, a myslíme, že sme najmúdrejší. Lásko, lásko falešná. (Odíde.)

Adelajda — (spieva).

Pod tým naším okienečkom bývá veľký mráz;
A v tej našej studienečke nieto vody zas.
Vezmem si ja sekerečku, prerúbem tú studienečku,
A v tej našej studienečke bude voda zas.

Pod tým naším okienečkom z bielej ruže kvet;
Povedzže mi, moja milá, čo ťa mrzí svet?
Mňa ver' ten svet nič nemrzí, len ma moje srdce bolí,
Len ma moje srdce bolí, plakala bych hneď.

Pod tým naším okienečkom biela ľalija;
Povedzže mi, moja milá, kto k vám chodieva?
Ku nám veru nik nechodí, lebo sa mňa každý bojí,
Lebo sa mňa každý bojí, že som chudobná.

(Opona spadne.)

Výstup 5.

(Kovár, Dúbravský a neskorejšie Janek, Adelajda a Mara.)

Dúbravský. — Servus humilibus domine spectabilis — a tu nikoho. (Obzerá sa.)

Kovár — (opakuje). Spectabilis vyratovať, alebo ináčej hore nos, a to deň po dni, túto notu študentskú musím počúvať. Hneď z Ozdian, hneď z Prešova, Levoče, z pekla z Prešporku — jeden dvere otvára, druhý zatvára, tolko tých kandidátov na rechtorskú stanicu. (Kričí.) A vy tiež kandidát Unde?

Dúbravský. — Tak je, spectabilis humilimus; servus barátom uram. (Podajú si ruky.)

Kovár — (kyslú tvár ukazuje). Servus, servus, alebo pod plot, dlho ti to bude trvať, už som unavený. Vy máte tvrdé ruky, vy byste mohli byť aj sedliakom, alebo roľníčiť, (pre seba) ale nie rohlíčky jísť.

Dúbravský. — Uj van, uj van. Tak je, ja som zjedol štyri aj dvadsať krumplov, prečo bych nemohol byť vaším rechtorom?

Kovár. — Ale, kde rechtorku vziať pre vás? Vy, čo len jednu mali byste mať. Kto vám bude variť a spievať, a krumple škriabať? (pre seba) A čo vidim, po všetkých hádže očima. Viem jednu, čo by pre vás bola vhod, jágerových Rezinka, tá by bola pre vás. (Mlaskne jazykom.)

Dúbravský. — Nem, barátom, ja pán, a vy tiež (a pre seba) moja Adelajda, to pre rechtora, rozumiete.

Kovár. — Kérem, kto frfle, čo to za nápad, sem i tam?

Dúbravský. — Napred jedno a nie všetko, však ja už poznám ktorú i bez Kovára a rychtára podkujem kobolu, izi, oda van chalupa; nachajme vec školskému výboru ku rozhodnutiu, rozumiete.

Kovár. — Tak je, každý mosí byť bydoš, kto sa k nám s takou rečou prihovára, maďarsky ani otčenáš.

Dúbravský. — Írtem, írtem, feste rozum — — — —.

Kovár. — Nemylte mňa; nad uherskú reč, víno, doháň, slaninu, fuzi liptok, bryndzu, haleny, niektoré halušky, — nadto na svete nict, že nad tento život niet života.

Dúbravský. — Ale to viete, ani farár, lepšie než rechtor; lepšie než všetky kuchárky zo sveta, ilien!

Kovár. — Ilien! Nuž či Slovák nemá svoj slovenský jazyk, svoj odev, svoje obyčaje, ale vám to treba vysvetliť, lebo mne tá maďarčina z hlavy vyfúkala, ešte jak som do školy chodil, a bol som jak hen tá (ukáže na dievča, ktorému hovorí) a ty tu, choď, daj pozor na tie husy, aby do ovodky, alebo do škody nevlezly. Alázatos szolgája. (Ide preč.)

Dúbravský. — To dobre vyslovil ten mudrc, ale mňa tá stvora musela počariť; jeden pohľad a už je po mne, hneď som celý ztratený. Akože to len bude diaľ. Ale hen to dievča, nemyslím že by jeho bolo. Tú ja musím dostať, keď by to bola dcéra i ficišpána, i tak ju dostať musím. Vrelá láska, vrele milovaná — — — Čia je? (kýva) ide ďere, ďere ide! (zamyslí sa).

Janek — (prijde a spieva).

Proč by sme se netešili, netešili,
Keď nám Pán Boh zdovolili, zdovolili;
Keď nám Pán Boh zdravie dá, zdravie dá,
Šenkerečka vínka dá.

(Janek odíde, Adelajda spieva.)

Ach, Janičko, čože myslíš za tie veľké týždne,
Asnáď ťa to môj šuhajko, snáď ťa to pomine.
Čo sme si my vtedy dvaja pred Bohom sľúbili,
Keď sme spolu pri mesiačku v zahrade sedeli.

Vtedy tam pri našom sľube, bol prítomý mesiac;
ten by ti ver, moja milá, ten povedal najviac.
Krásou svojou, jasnosťou on do srdc sa nám díval;
Isteže falošnosť tvoju popredku predvídal.

Včilej teda mňa odchádzaš, na všetko zabúdaš;
Zhovárať sa somnou nechceš, a mňa opovrháš.
Aleže ver, sa navrátíš, moja milá ku mne,
Ale ja už nebudem mať vernej lásky k tebe.

Adelajda. — Ha — ha — há, a nepoznáš ma, čo ti to napadá, veruže ja ťa mám ráda. (Ide preč.)

Dúbravský — (spieva).

Pod naším okienkom trávička zelená,
Pojdem za ňu, bars je aj sedliačka.

Proč by sme se neženili ,neženili,
Civili nám dovolili, dovolili,

A panáček nechcejú, nechcejú,
Adelajdu veznem za ženu.

(Odíde.)

Adelajda — (spieva).

Vykvitla mne biela ruža, ja ju trhať nebudem,
Milovala som šuhajka, viac milovať nebudem;
Milovala som ho verne, v svojom srdci nosila,
Ani som sa nenazdala, že je láska falošná.

Mara — (Príde a spieva).

Neverže mu never, ani že mu never,
pokiaľ ti nekľakne pred oltár na kameň.

Až keď ti on kľakne a zdvyhne dva prsty,
Potom môžeš vedeť, že je on tvôj istý.

Adelajda. — Čo tu vidím, že by to bolo skutočne pravda, kto vás ju naučil? Tá sa mne ľubi.

Mara. — Vidíš, moja dcéro, keď si tak zaspievaš, budeš pani rechtorkú.

Adelajda. — Ja, ja toho rechtora vám poručím, ja ho nechcem, ten vám hučí jak medveď — opravdivý hučák.

Mara. — Netáraj, netáraj, ja vidím, že on ťa chce.

Adelajda. — Hm, ja som už aj zapomjela, že mňa chce, ale to sa nikdy nestane, keď ma aj zabijete.

Mara. — Ja bych sa ti podzívala do očí, budeš poslúchať, on je učený človek; môže byť u nás rechtorem, a tý budeš proti nám?! (Hrozí jej.) Počkaj, len nech ti otec zas osladí toho Kovára, budeš rumákať aj tri dni, jak onekdá.

Adelajda. — Nech sa robí jako chce, ale ja ho nemôžem ani vystáť za tie klebety, čo vám to o nás nosi, aj — aj —.

Mara. — Zavri hubu (zažene sa), lebo ti ju hneď zamknem, že ti ju ani sedmý Janek neodklepe, rozumiš?

Adelajda. — Ja idem, a veru idem do Ameriky. (Utečie preč.)

Mara — (sama). Mám trápenie, tak je to zvedené jeden za druhým, ani temu nemôžem rozumeť, ale viem, bude písať do Ameriky, a pán bratr jej pošle na cestu; lebo ten nám také tak vyvédel, keď sme mu bránili, aby si nevzal tú, ktorú on chcel, tak išli oba do Ameriky; nuž a sestra a brat oba sú z jedneho mecha. (Volá) Adelajda, Adelajda! Idem za ňou, podívam sa kde je. (Odíde.)

(Opona spadne.)

Výstup 6.

(Janek a Adelajda s hrablami sa stretnú.)

Janek. — No, a kamže ty?

Adelajda. — Na lúky, a ty kde?

Janek. — Ja tiež idem na lúky, pojdeme spolu, zas to vybije rechtorovi oči, čo? —

Adelajda. — A keď by mu to aj celú hlavu sprostú odtrhlo, ja nebanujem, nemôžem ho ani vystáť jak indáj; taký je hnusný, keď k nám príde.

Janek. — Ale buď ticho, nehaj ho, on si nemôže za to, on ťa velice rád má.

Adelajda. — Rád, nerád, konec, tu pri kríži spravíme kolečko, a keď skorej pojdeš pokazíš ho, alebo ja ho pokazím.

Janek. — Dobre, kto ho pokazí, ten pokazí našu lásku, s Bohom!

Adelajda. — S Bohem, ale jak to myslíš, povedz?

Janek. — To je všetko, čo je povídané, s Bohom, Mojenka!

Adelajda. — S Pánem Bohem!

Janek — (ide do kúta, natriasa seno, lahne si chvíľu a zaspí, zrazu skočí). Ach, už je večer, treba ít dom. (Popraví seno a ide; stretne se s Adelajdou na tom istom mieste, kde u kríža bolo to kolečko spravené, zadiví sa.)

Janek. — Ha—ha—há. (Smeje sa.) Včul teda pokaz to kolečko, keď si sa tak dobre vyspala; a čo sa ti zdálo?

Adelajda. — Mne se zdálo, že — — ha—ha—ha — ha—ha—ha — ja ti to nemôžem povedať.

Janek. — Povedz, len povedz — — —

Adelajda. — Ale — — — ale ja nepoviem.

Janek. — No dobre, rozejdeme sa.

(Opona spadne.)

Výstup 8.

(Hrmí, blýska sa a prší; Adelajda s Jankom sídu sa u kríža, Adelajda sa dá do usedavého plaču.)

Janek. — Čo plačeš? (Neodpovie.)

Janek. — Čo plačeš? Povedz. (nemôže povedať.)

Janek. — No, ale predsa povedz, čo plačeš? (Hladí ju.)

Adelajda. — Keď ma bijú (nemôže to ani povedať); musím sa vydávať.

Janek. — No vydaj sa, keď mosíš, poslúchat mosíš.

Adelajda. — Poslúchať mosím, a ty, čo na to povieš, há? Však vieš, že ja nemôžem chcеť nikoho, krem teba (plače).

Janek. — Vieš, že ja ťa na silu nemôžem vziať, čo by ľudia povídali. — Vydaj sa za Jošku, však viem, že ťa chce, a Dúbravského odkopni, ten mne aj tebe pokazil celý život — a tot tvoj tata ide (laknú sa).

Ignác — (otec Adelajdin, priskoči a udení ju). Čo tu robiš? Ideš mi dom, (na Janka) aj ty, lebo aj tebe dám.

Janek. — No, len to mi ešte na prídavok chybuje, inšie nič.

(Odídu, ale Janek a Adelajda zase sa sídu.)

Adelajda — (plače). Pomáhaj mi, čo budem robiť, ja to nevydržím, to není možno. (Plače.)

Janek. — Od takej nemoci není lieku, podrob sa všetkým, však to bude dobre. A naposledy mi zaspievaj, ja sa uspokojim na celý môj život.

(Všetci spievajú.)

Lúčenie, lúčenie, ver je to ťažká vec!
Keď sa musí rozlúčiti s panenkou mládenec!

Keď sme sa lúčili, oba sme plakali,
Oba sme si bielým šatkom líčka utierali.

Umreš ty, umrem ja, umreme obidva,
Dáme sa mi pochovati do jednoho hroba.

Dáme si napísať na jednu daštičku:
Tuto ležia dvaja ľudia o jednom srdiečku!

Tento svet široký, otec, mať, ďaleko,
Kým sa oni o mne zvedia, červičky ma zedia.

Dúbravský — (spieva).

Na čo si mne to srdce, načo si mne dal Bože;
Keď nikomu vo svete neľúbi sa.
Láska má milovaná, a srdce je zarmutené dial'.

Sto žiaľov a bied, tisíc, dušu dievky moje ranit',
Keď nad mojou mohylou ver nemá
kto požialit', vyžialit' sa, opustený lúčim sa s vama.

(Všetci spoločne spievaju "Nad moju milú.")

NAD MOJU MILÚ.

Nad moju milú druhej niet,
Je rajskej krásy vonný kvet.
Chcela by si vedeť, čo je to za panna,
zo všech najkrásnejšia, Bohom darovaná,
Veru hej!

Nad moju milú druhej niet,
K nej ducha mojho spieši let.
Chcela by si vedeť, čo je to za panna,
zo všech najslavnejšia, nad panny krásnejšia,
Veru hej!

Nad moju milú druhej niet,
Závidí mi ju celý svet.
Pre ducha poklady, pre čistoty vnady;
Chcela by si vedeť, čo je to za panna,
zo všech najvernejšia, mne je lásky plná.
Veru hej!

Nad moju milú druhej niet,
Jej rod už vyše tisíc liet.
Chcela by si vedeť, kto je, nikdo iná
ako ty, ty moja Slovenčina milá,
Veru hej!
(Opona spadne.)

•

BINGHAMTONSKÝ VEĽKÝ CHOTÁR.

Pieseň, ktorú napísal Matej Rozboril.

Binghamtonský veľký chotár, a ja nedbám;
Prechodí sa pišné dievča, dobre ho znám.
Falošnicu nemilujem, zato ja ju ofalšujem —
a nebanujem.

Ztratil som ja konváliu v máji kvitlú;
Našiel som si zase dievku, čierno okú.
Čierné oči ja milujem, ver mi, že viac nebanujem,
za tou pyšnou.

Pýcha tratí svoje cnosti — medzi nami;
Ked jej nemá druhým nedá úctivosti.
Tiché dievča rozochveje mladé srdce, keď sa smeje
svej ľubosti.

Slovenský spev, milo zvučný, nech sa ozve;
Bárs aj Tatar, krivá noha, zatracuje.
Slovenský vždy spievať budem, na mú milú nezabudnem —
Slovenčinu.

Soznam slovenských divadiel, sohraných v Binghamton, N. Y., od r. 1902 do 1919.

Sosbieral: Imrich Mažár.

Rok.	Dátum.	Meno divadla.	Meno usporiadajúceho telesa.
1902	18. jan.	"Diabol v raji manželskom"	Slov. Divadelná Spoločnosť.
1902	15. nov.	"Za živa v nebi"	Slov. Divadelná Spoločnosť.
1902	24. dec.	"Betlehem pastierov"	Slov. Divadelná Spoločnosť.
1902	31. dec.	"Betlehem pastierov"	Slov. Divadelná Spoločnosť.
1903	24. dec.	"Betlehem pastierov"	Slov. Divadelná Spoločnosť.
1904	23. jan.	"Sto dukátov odmeny"	Sbor. 36. Tel. Slov. Jed. Sokol.
1904	11. feb.	"Strýdža zpod hája"	Slovenská Mládež.
1904	? maj.	"Rozmajrín"	Slovenská Mládež.
1905	25. feb.	"Márnotratný syn"	Sbor. 36. Tel. Slov. Jed. Sokol.
1905	4. mar.	"Hrůza čo sa to robí"	Slov. Kat. Beseda.
1905	30. maj.	"Bludár"	Sbor. 36. Tel. Slov. Jed. Sokol.
1905	4. jul.	"Bludár"	Slov. Kat. Beseda.
1905	25. nov.	"Sirota"	Slov. Kat. Beseda.
1905	24. dec.	"Víťazstvo Messiáša"	Slov. Kat. Beseda.

1906 20. feb. "Mariša" .....Slov. Kat. Beseda.
1906 22. feb. "Za živa v nebi" .....Sbor. 36. Tel. Slov. Jed. Sokol.
1906 3. maj. "Svedomie" .....Slov. Kat. Beseda.
1906 27. nov. "Čierný kříž v lese" .....Slov. Kat. Beseda.
1906 24. dec. "Mlynár a jeho dieťa" .....Slov. Kat. Beseda.

1907 12. jan. "Mlynár a jeho dieťa" .....Slov. Kat. Beseda.
1907 11. feb. "V slzách matička sedela" .....Slov. Kat. Beseda.
1907 1. apr. "Starúš pliesnivec" .....Slov. Kat. Beseda.
1907 16. maj. "Čierný kříž v lese" .....Slov. Kat. Beseda.
1907 2. sept. "Incognito" .....Slov. Kat. Beseda.
1907 28. nov. "Starúš pliesnivec" .....Slov. Kat. Beseda.
1907 ? "Priadky" .....Slov. Kat. Beseda.
1907 ? "Môj Petrík" .....Slov. Kat. Beseda.

1908 20. jan. "Americký švihák" .....Div. Krúžok Slov. Ev. Mládeže.
1908 2. mar. "Pokuta za hriech" .....Div. Krúžok Slov. Ev. Mládeže.
1908 2. maj. "Tatranskí horali" .....Slov. Kat. Beseda.
1908 4. jul. "Škriatok" .....Slov. Kat. Beseda.
1908 31. aug. "Kríž pod lipami" .....Slov. Kat. Beseda.
1908 22. sep. "Strýdža z pod hája" .....Slov. Kat. Beseda.
1908 2. nov. "Pan Franc a pacientka" .....Slov. Kat. Beseda.

1909 20. jan. "Blázinec v prvom poschodí" .....Slov. Kat. Beseda.
1909 26. apr. "Sľuby" .....Slov. Kat. Beseda.
1909 30. maj. "Kubo" .....Slov. Kat. Beseda.

1910 2.feb. "Svedomie" .....Slov. Kat. Beseda.
1910 6. nov. "Stryga" .....Slov. Kat. Beseda.
1910 19. sep. "Sirota" .....Slov. Kat. Beseda.
1910 15. aug. "Nad moju milú druhej niet" ....Slov. Kat. Beseda.

1911 18. feb. "Mariša" .....Slov. Kat. Beseda.
1911 22. jun. "Márnotratný syn" .....Slovenská Mládež.
1911 16. okt. "Prvý obed v manželstve" .....Sbor. 36. Tel. Slov. Jed. Sokol.

1912 20. feb. "Ruský špehúň" .....Slov. Kat. Beseda.
1912 22. dec. "Vianočná hra", ...Sbor. 36. Tel. Slov. Jed. Sokol.
1912 12. okt. "Pýcha předchádza pád" .....Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol.

1913 26. maj. "Amerikán" .....Slov. dietky kat. školy.
1913 19. jul. "Jánošík" .....I. Kat. Čes. Ust. Jednota.
1913 15. nov. "Návrat otca" .....Slov. Kat. Beseda.
1913 ? "Strýko" .....Slov. Kat. Vzdel. Krúžok.

1914 13. jan. "Svedomie" .....Slov. Kat. Vzdel. Krúžok.
1914 7. feb. "Rozmajrín" .....Slov. Kat. Mládež.
1914 18. apr. "Bludár" .....Slov. Kat. Vzdel. Krúžok.
1914 27. apr. "Krvosavci — Obeť krve" .....Slov. Kat. Vzdel. Krúžok.
1914 30. maj. "Obeť krve — Výkup spásy" ....Slov. Kat. Vzdel. Krúžok.
1914 ? "Hrob lásky" .....Slov. Kat. Beseda.
1914 20. jun. "Otec a nevera i jej následky" ...Slov. Kat. Beseda.
1914 sep. ""Balkánská carica" .....Slov. Kat. Vzdel. Krúžok.
1914 24. okt. "Dáma urodzená z lidu" .....Sdruženie Matice Slovenskej.
1914 23. dec. "Betlehem" .....Slov. Kat. Vzdel. Krúžok.

1915 31. jan. "Láska nepohrdá chudobou" .....Združenie Matice Slovenskej.
1915 21. feb. "Nový rychtár a krčma" .....Združenie Matice Slovenskej.
1915 7. mar. "Život lesníkovej Marienky" ....Združenie Matice Slovenskej.
1915 13. mar. "Tatrín" .....Slov. Kat. Vzdel. Krúžok.
1915 13. mar. "Sen o štasti" .....Slov. Kat. Vzdel. Krúžok.
1915 13. mar. "Polovicu vína a polovicu vody"Slov. Kat. Vzdel. Krúžok.
1915 13. mar. "Testiná do domu, spokojnosť z domu" .....Slov. Kat. Vzdel. Krúžok.
1915 15. maj. "Tak je to na tom svete" .....Slov. Kat. Vzdel. Krúžok.
1915 15. maj. "Strýko" .....Slov. Kat. Vzdel. Krúžok.
1915 15. maj. "Oklamaní klamári" .....Slov. Kat. Vzdel. Krúžok.
1915 2. jul. "Fatima" .....Združenie Matice Slovenskej.
1915 10. apr. "Život bez Boha" .....Združenie Matice Slovenskej.

1916 29. apr. "Honorár" .....Slovenský Krúžok "Domov".
1916 29. apr. "Dobiaš Klepoto" .....Slovenský Krúžok "Domov".

1917 24. mar. "Márnotratný syn" .....Slovenský Krúžok "Domov".
1917 21. apr. "Osudný mäsopôst" .....Dram. Odb. Čes.-Sl. Soc. Sekcie.
1917 21. apr. "Mátoha" .....Dram. Odb. Čes.-Sl. Soc. Sekcie.
1917 21. apr. "Chce sa ženiť" .....Dram. Odb. Čes.-Sl. Soc. Sekcie.

1918 23. feb. "Zlatý Boh" .....Dram. Odb. Čes.-Sl. Soc. Sekcie.
1918 23. feb. "Slamená vdova" .....Dram. Odb. Čes.-Sl. Soc. Sekcie.
1918 16. nov. "Vražda na uhelnom trhu" .....Dram. Odb. Čes.-Sl. Soc. Sekcie.
1918 16. nov. "Sňahové žiary" .....Dram. Odb. Čes.-Sl. Soc. Sekcie.
1918 29. jun. "Notári" .....Spevokol Sv. Cecilie.
1918 21. dec. "Pán Chlp na námluvách" .....Dram. Odb. Čes.-Sl. Soc. Sekcie.
1918 21. dec. "Chce sa vydať" .....Dram. Odb. Čes.-Sl. Soc. Sekcie.

1919 3. mar. "Dedinský kovár" .....Spevokol Sv. Cecilie.
1919 22. mar. "Rodina a vojna" .....Dram. Odb. Čes.-Sl. Soc. Sekcie.
1919 26. apr. "Láska Ferdinanda Lassalle" ....Dram. Odb. Čes.-Sl. Soc. Sekcie.
1919 3. maj. "Policejný omyl" .....Dram. Odb. Čes.-Sl. Soc. Sekcie.
1919 31. maj. "Slobodný manželia" .....Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol.

Soznam divadelných krúžkov v Binghamton, N. Y.

Roky jestvovania.	Mená krúžkov.	Počet sohrátych divadiel.
1902—1903	Slovenská Divadelná Spoločnosť,	5
1904	Slovenská Mládež,	3
1904—1919	Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol,	7
1904—1914	Kat. Slov. Beseda,	33
1907	Div. Krúžok Slov. Evan. Mládeže,	2
1913—1915	Slov. Kat. Vzdel. Krúžok,	15
1914—1915	Sdrúženie Matice Slovenskej,	7
1916—1917	Slovenský Krúžok "Domov",	3
1912—1913	Slov. Kat. Dietky,	2
1917—1919	Dram. Odb. Česko-Slov. Soc. Sekcie,	12
1918—1919	Spevokol Sv. Cecílie,	2
1912	I. Kat. Čes. Ust. Jednota	1
		92

Soznam cvičiteľov slov. divadiel v Binghamtone od r. 1902 do 1919.

	Poč. divadiel.		Poč. divadiel.
František Macháček,	17	Imrich Mažár,	1
Ján Cicák,	12	Štefan Cigánek	1
Pavel Zych,	12	Teobald Šebesta,	1
Matej Rozboril,	9	Rev. Ján Porubský,	1
Rev. Jozef Pospech,	9	Jozef Simandel,	1
Jozef Horváth,	9	Štefan Blažiček,	1
Ľudvik Heleší,	7	Jozef Martinek,	2
Rev. Rupert Rehák,	2	Anton Flámik,	1
Michal Čermák,	2	Karol Blaho,	1
Konštantin Dumbier,	2	Imrich Konečný, ml.,	1
			92

Soznam humoristických výstupov a kupletov, predstavených v Binghamtone od roku 1904 do 1919.

Rok.	Dátum.	Meno výstupov.	Mená prednašateľov.
1904	23. jan.	"Cesta do Hameriky	Imrich Mažár.
1904	23. jan.	"Šustr"	Ján Vávra.
1905	25. nov.	"Kamarát z mokrej štvrti"	Ján Cicák.
1905	27. nov.	"Všetko ma hnevá"	Štefan Mokrohajský.
1905	27. nov.	"Žid"	Ján Cicák.
1907	11. feb.	"Dzuro Záosek"	Imrich Rigo.
1910	24. apr.	"Pán Bochník"	Joz. Martinek a Frant. Vávra.
1910	?	"Cestujúci muzikant"	Štefan Kubovič.
1911	? okt.	"Dedinský hlásnik"	Juraj Macek.
1911	? okt.	"Pred sudcom"	Št. Vozar a Frant. Vávra.
1911	? okt.	"Cestujúci muzikant	Pavel Kudláč.
1911	? okt.	"Kominár"	Andrej Maxian.
1911	?	"Smrť Arabeli Čízikovaj"	Pavel Zych.
1911	?	"Hlúpy August"	Ján Cicák.
1911	?	"Pri výsluchu"	Ján Cicák a Pavel Zych.
1911	?	"Strýco Brázda hladá dcéru v Budepešti"	Pavel Zych.
1915	20. jn.	"Slamený vdovec"	Pavel Zych.
1915	30. maj.	"Krišpín Prištipek"	Gejza Bilka.
1915	30. maj.	"Blau Montag"	František Blažiček.
1917	21. apr.	"Smrť pána Hrachovinu"	Imrich Konečný.
1917	21. apr.	"Franc Vopička" bubeník,	František Grufík.
1917	21. apr.	"Rád bych se ženiti . . " sol. výs.	František Grufík.
1917	21 apr.	"Vandrovný" sol. výstup	Ján Kulišek.
1917	21. apr.	"Starí snoubenci"	Fr. Grufík a Zuz. Žizlavský.
1917	21. apr.	"Pantofel"	Anton Souček.
1917	21. apr.	"Krišpín Nešklebsa"	Ján Kulišek.
1917	21. apr.	"Andulka a Vincek"	Fr. Grufík a Maria Knapík.
1917	21. apr.	"Útrapy diurnisty"	Ján Kulišek.

Rok	Dátum	Meno výstupu	Meno prednášateľa
1917	21. apr.	"Lutristky"	Ant. Souček a Fr. Grufík.
1917	21. apr.	"Když sem šel na tú vojnu"	František Grufík.
1917	21. apr.	"Zeleňák"	František Grufík.
1919	6. apr.	"Pražská holírňa"	I. Konečný, K. Štrbo, J. Antal, M. Vrábel, J. Sedlák, J. Lipa.
1919	6. apr.	"Stryčko Štebota"	Imrich Konečný st.
1919	6. apr.	"Ženský otrok"	Peter Nemec.
1919	6. apr.	"Já milovník divadel"	Peter Nemec.
1919	6. apr.	"Český mladík"	Peter Nemec.
1919	19. maj.	"Když sem já šel na tú vojnu"	Peter Nemec.
1919	19. maj.	"Kostelník"	Peter Nemec.
1919	19. maj.	"A byl trubel hotový"	Peter Nemec.
1919	31. maj.	"Pod pantoflů"	Peter Nemec.

POLITICKÉ A VZDELÁVAJÚCE SPOLKY.

Dejiny Česko-Slovenskej Social. Sekcie č. 23. v Binghamtonu, N. Y.

Napísal Ján Polešák.

Bolo to v roku 1913. keď pricestoval som z Clevelandu nazad do Binghamtonu. Skoro po mojom príchode stretol som sa s niektorými mladíkmi, ktorí túžili za tým, aby sa tuná založil dáky socialistický spolok, kde by sme sa mohli spoločne schádzať a vzdelávať. Z najhorlivejších agitátorov za toto uskutočnenie bol súdruh Ján Šebesta, ktorý býval členom prvej soc. sekcie v Binghamton, ktorá sa pre nedostatok pracovníkov rozpadla. Raz, keď sa nás sišlo niekoľko kamarátov vo voľnej prírode, on navrhol, že by sa svolalo niekoľko pokrokvých Čechoslovákov a tak sa sekcia založila. Bola svolaná schôdza, kam sa dostavilo len osem priateľov. My sme očakávali väčšiu návštevu, ale nebolo sa čo diviť, bolo to v časoch, keď sa na socialistov pozeralo krivým okom a prehlásiť sa za socialistu vtedy znamenalo byť vyhodený z bytu, opovrhnutý priateľmi, rodinou, a po prípade i vyhadzov z práce. Nás to ovšem neodstrašilo a založiac sekciu, pustili sme sa do práce. Začiatok bol veľmi ťažký. My takmer samí mladíci, vo spolkovom živote nezkúsení, sme boli vrhnutí do organizačného života, kde sa vyžadovalo zkúsenosti a sebadôvery preto, lebo sme boli obkolesení živlami nám nepriateľskými so všetkých strán.

Prvý rok bol tak ťažký, že sme mysleli, že podlahneme kríse a okolnosťam, ktoré sa na nás valily. Vidiac, že sami nemôžeme prebiť steny tmy a nevedomosti, požiadali sme tajomníka Slovenského Odvetvia Socialistcke Strany, aby nám poslal rečníka, ktorý by nám pomohol získať srdcia a dôveru slovenského robotníctva. Našej žiadosti bolo vyhoveno a bol nám poslaný rečniť súdr. J. F. Schiffel z New Yorku. Keď sa mala prednáška začať, miestnosť bola do posledného miestočka zaplnená. Jedni prišli zo zvedavosti, druhí zase s úmyslom nám schôdzu prekaziť. Pred miestnosťou stálo hodne žien, ktoré na každého prichádzajúceho pokrikovaly nie práve peknými menami. Schôdza sa začala, ale zdalo sa, že ďaleko s prednáškou neprídeme. Bolo počuť nádavky na socialistov a rečníka. Súdr. Schiffel súc na také veci zvyklý, nevšímal si toho a po chvíli bolo badať, že jeho precítená, z úprimného srdca hovorená reč, zapúšťa korene, čoho znakom bol častý potlesk poslucháčov. Po prednáške sa prihlásilo niekoľko nových súdruhov a my povzbudení týmto výsledkom a posilnení novými pracovníkmi, sme znovu s odvahou kráčali za naším cieľom. Teraz už práca šla o mnoho rýchlejšie ku predu a my získávali sme nových bojovníkov za socializmus temer na každej schôdzi. Ovšem, boli mnohí, čo vstúpili

do sekcie, ktorí očakávali, že keď pristúpia ku nám, že hneď sa ten socializmus uskutoční a im budú pečené holuby do úst lietať. Keď videli, že byť socialistom znamená pracovať, trpeť a byť prenasledovaný, obetovať svoj čas, peniaze a za to ešte byť vysmievaný od svojho spolurobotníka, tu im srdce padlo za sáru a oni zaliezli do kútika, kde sa nik a o nič nestará. Dnes, po 5 rokoch úmornej práce, členovia našej sekcie môžu s hrdosťou pozreť do minulosti, nemusia sa báť súdu verejnosti. Nechceme sa chváliť, lebo tí, čo sa sami chvália, obyčajne za nič nestoja, ale nech čitateľstvo samé rozhodne či je naša Česko-Slov. Soc. Sekcia oprávnená zaujimáť prvé miesto medzi spolkami v Binghamtone. Nechže každý porovná našu činnosť za týchto 5 rokov, s činnosťou ktoréhokoľvek slovenského spolku za ten samý čas a nech súdi! Poznamenať nutno, že popri sekcii bol sorganisovaný "Dramatický Odbor" roku 1917 a roku 1918 sa ku tomuto odboru pripojil tiež "Slovenský Krúžok "Domov", s celým majetkom; kulisňami a vecmi k divadlu potrebnými. Za spojenie týchto dvoch telies najväčšiu zásluhu majú súdruhovia Joz. Horvath a Joz. Kudrna, ktorí od začiatku jejich činnosti v "Krúžku Domov" sa usilovali o spojenie týchto telies v jedon odbor, kde by sa mohly pestovať poučné a zábavné divadlá, ktoré by povzniesly ducha nášho ľudu k vyšším a šľachetnejším cieľom v živote. Ďalej sekcia založila "Slov. Rob. Spolok" roku 1915 a Česko-Slov. Rob. Radu roku 1918.

Česko-Slovenská socialistická Sekcia číslo. 23 v Binghamton, N. Y., založená bola 26. augusta 1913. Zakladateľmi boli nasledovní súdruhovia: Ján Šebesta, Henry Konečný, Štefan Sochor, Ján Lípa a Ján Čermek. Zo zakladateľov dosiaľ vytrvali: Ján Polešák, Joz. Martinek, Robert Šebesta a Henry Konečný. Predsedovia za 5 rokov boli nasledovní: Ján Šebesta, Teobald Šebesta, Henry Skalák, Frant. Pištek, Matej Maxian, Frant. Štepánek, Frant. Konečný. Za päťročného jestvovania sekcie do nej pristúpilo 138. členov. Teraz počíta sekcia 80 členov. Z toho je 68 mužských a 11 žien. Dosiaľ nezomrel žiadon.

Prednášok sekcia usporiadala: slovenských 10, české 4, anglických 9. Mená slovenských rečníkov: J. F. Schiffel z New Yorku, Jóža Žák-Marušiak z Chicago, Ill., Sam. Vodička z New Yorku, Adam Kosinec z Philadelphia, Pa. Českí rečníci: E. V. Voska z New Yorku, Henry Skalák z Binghamtonu, Ant. Novotný z Clevelandu a Frant. Červenka z New Yorku. Anglickí rečníci: A. Strobel zo Syracuse, N. Y., Aug. Classeness z Bronx, N. Y., A. I. Shiplakov z New Yorku, Reva E. Bloor z New Yorku, Y. M. Malkiel z New Yorku, J. B. Pierce z Albany, E. W. Wood z Greenwich, N. Y., Joe Canon z New Yorku a G. Breckinridge z Binghamtonu.

Zábav bolo usporiadano 22. Výletov 6. Banketov 4. Divadla 4.

Príjem a vydanie:

Príjem od augusta 1913 do januára 1914	$.75.53.
Výdaj za ten samý čas	75.13.
Príjem za rok 1914	435.37.
Výdaj za 1914	508.21
Príjem za rok 1915	595.54

Výdaj za rok 1915	590.00
Príjem za rok 1916	565.77
Výdaj za rok 1916	480.70
Príjem za rok 1917	656.11
Výdaj za rok 1917	600.00
Príjem za rok 1918	570.85
Výdaj za rok 1918	509.09

Majetok sekcie: Peniaze $136.05; 3 účastiny v cene $15; knižnica v cene $150; kulisne a iné veci ku divadlu potrebné v cene $350.00.

V armáde americkej má sekcia 7 členov a síce: L. Musil, Jozef Varmoža, Jozef Svoboda, Robert Stehlík, Henry Tomeček, M. Šulko, Sam. Laurey.

V česko-slov. armáde má 3 členov a síce: Fr. Macháček, Peter Babík a Boh. Cigánek, ktorý vstúpil do armády v Akron, Ohio.

Sekcia poslala na osem konvencií týchto delegátov: Matej Maxian raz do Albany, raz do New Yorku. Joz. Kudrna do Newarku, Teobald Šebesta do Newarku, Frant. Štepánek do New Yorku, Frant. Píštek raz do Clevelandu a raz do Newarku, Ján Polešák do New Yorku. Pracovníkov, ktorí majú zvláštnu zásluhu o pokrok sekcie, je niekoľko, o ktorých v krátkosti nutno spomenúť: Súdruh Ján Polešák, ktorý od založenia sekcie neúnavne pracuje v jej prospech. V prvých rokoch jestvovania sekcie takmer všetká organizačná práca išla cez jeho ruky. On priviedol sekciu do styku so štátnym anglickým sekretariátom a Vých. Krajskou Organizáciu, takže dnes sekcia je najlepšie informovaná o všetkom čo sa v hnutí americkom tak i slovenskom odohráva. Ďalej písal rôzne letáky, články a prekladal rôzne články, divadlá a platformy strany socialistickej do slovenčiny.

V divadelnom odbore vynikli zvlášť Joz. Horvath čo riaditeľ divadelných hier, ktorý svojou trpezlivosťou a námahou riadil výborný dramatický odbor. Najlepším hercom v odbore je súdr. Jos. Martinek, ktorý sa dovede do svojej úlohy vžiť tak, ako by hru prežíval, a je preto veľmi obľúbený medzi obecenstvom. Neidem sa široko rozpisovať o všetkých pracovníkoch, len toľko podotýkam, že skoro všetci členovia robia čo je v jejich moci ku uskutočneniu sa nášho hesla: Rovnosť, Volnosť, Bratstvo!

Slovenský katolícky mužský Klub v Binghamton, N. Y.

Založený 18. novembra 1915.

Napísal Štefan Búran.

Tento klub založili farníci osady Sv. Cyrilla a Methóda v Binghamton, N. Y.

Údom tohoto klubu mohol byť a môže byť len farník osady Sv. Cyrilla a Methoda.

Účelom tohoto klubu boly a sú záležitosti osadné a tiež politické.

Aby bola vec jasnejšia, musím udať príčiny, že z jakej pohnutky bolo potrebné klub tento založiť: My, binghamtonskí katolíci založili

sme si osadu, to jest Kostol, pri tom peknú faru a krásnu katolícku slovenskú školu, s dobrým úmyslom a kresťansko-katolíckym presvedčením. Jak už je to naším zvykom v mene Božom chrám pána podporovat, osada naša pekne pokračovala. Ale márne, aj zla sme sa dožili.

Od toho zla sme si chteli odpomôcť, ale nedaj Bože toho dosiahnuť. V istých rokoch sme stáli na jednom mieste s dlžobou, a bolo viditel'né, že to neni po dobrom. Mali sme dobrých a spravodlivých mužov, dôverníkov a kurátorov, ktorí všemožným spôsobom sa vynasnažovali poriadok vo farnosti Sv. Cyrilla a Methoda udržať.

Bolo to v rokoch 1913-1914. že farníci, ktorí boli dobrí len na všetko platiť a o ničom nevedeť, ani muknúť nemohli. Rev. Porubský nas tak držal, že len čo on chcel to sa muselo robiť, bár to ku dobrému neviedlo. Vzdor tomu boli sme istí, že neporiadok sa vo farnosti deje. Tak naši kostolní úradníci za dobré uznali, že jedine môžeme si v našich nesnádzach vypomôcť založením Slovenského Katolíckeho Klubu. A tento sa dal s pomocou Božou do práce, ba aj z čiastky sa vec vydarila. Je pravda, nie len klub sa domohol zdaru osady, ale aj druhí, ktorým na poriadku záležalo, ba ešte aj naše ženičky sa ku tomu pričinily. Založený bol 34 údami.

Prví úradníci boli nasledovní: Predseda Jozef Šimek; pod-predseda Karol Krátky; účtovník Albert Štrbo; pokladník Ján Príkopa; zápisník Ján Hojsik. Bolo usnesené 10c mesačné príspevky platiť. Ale to nestačilo na výdaj. Bolo treba vybrať čarter, vydať stanovy. Tak ku tomu účelu zariadili sme zábavu 19. januára 1916.

Katolícky mužský klub videl tiež veľkú potrebu katolíckeho slovenskéhoho cintorína; ba sme sa aj usniesli zakúpiť pozemok ku tomu cielu. Najväčšími ochotníkmi boli pp. Štefan Krňa, Koča, Ján Príkopa, Marek Zámečník, Albert Štrbo, Jakub Kocák, Bilena. Pozemok stál $5.000, ktorý sa nachodí pod samostatnou správou. Bol rozparcelovaný v cene $30, $40, $50. Tiež bol vystavený slušný veliký cinterový kríž, ktorý stál $925. Teraz v dosť dobrom položení správa cintorína stoji, tak že len $500 je dlhu. Klub vydržiaval i politické schôdze, zvlášť pred voľbami.

Všetkých údov bolo 133.

Príjem za celý čas	$175.95
Výdaj za celý čas	161.57
Ostáva	$ 14.38

Dejiny Župy "Nitra" Tel. Slov. Jed. Sokol. — Okres 16., Župa Nitra., Sídlo Binghamton, N. Y.

Napísal Lucius V. Weiss.

I. "Župa Nitra" založená bola dňa 29. apríla roku 1917 s nasledovných sborov: 36., 158., 247. a sbor 15. Venca Sokola. Sbory tieto pred založením prislúchaly do Župy "Pavel Mudroň" sídlom v Porth Griffith, Pa. Pri zakladaní Župy "Pavel Mudroň" sbor 36. už jestvoval a

bol zastúpený br. Imrichom Mažárom. Vtedy sbor 36. prislúchal do Župy "P. Mudroň" od jej založenia, t. j. celých desať rokov, tiež sbor 15.

II. Zo sboru 36. založil sa najprv sbor 158. v Endicott, N. Y., potom sbor 247. so sídlom západnej časti Binghamtonu — Downsville zvanom. Vtedy sbory tieto od jejich založenia prislúchali do župy "P. Mudroň". Všetky tieto sbory boly najčinnejšie v Župe "P. Mudroň", poneváč pracovaly za roskvet a povznesenie mena Župy, tak že s pomocou týchto sborov Župa "P. Mudroň" zaujala miesto medzi prvými Župami Tel. Slov. Jed. Sokol, poneváč v týchto sboroch sa najviac pestoval telocvik a členstvo bolo najviac povzbudzované k práci národnej a sokolskej.

III. S rokom 1916. prišiel nový prúd do našich kruhov. V dňoch 7—8—9—10 júla odbýval sa IX. sjazd a závody v Chicago, Ill. Vtedy spomenuté sbory na binghamtonskej okolici vidiac lepší pokrok, osvojily si jednu myšlienku a išly za jedon ciel: Zaslaly žiadosť o novú Župu. Žiadosť jejich bola prijatá a sjazd Župu povolil.

IV. Dňa 29. apríla roku 1917. založená bola "Župa Nitra", okres 16., sídlo Binghamton, N. Y. Do Župy Nitra prislúchajú nasledovné sbory: 36., 158., 247. a sbor 15. Veniec Sokoliek.

V. Práca Župy za posledné dva roky bola: V roku 1917, keď sa započala verbovačka v Amerike do Česko-Slov. armády, br. Milan Getting, ako referent pre východ, obrátil sa na Binghamton ku sokolským kruhom, žiadajúc od "Župy Nitra", aby bola svolaná valná schôdza. Čas bol dosť krátky, ale naše sokolstvo sa vynasnažilo všemožne, aby z tejto schôdze bola verejná prednáška.

Dňa 22. septembra 1917. skutočne prijel do Binghamtonu br. Milan Getting i s prof. Ferd. Píseckým. Prednáška bola v Slov. Dvorane na Star Ave., pod správou Župy Nitra. Prednáškový výbor tvorili nasledovní Sokoli: František Novák, František Macháček, Imrich Mažár, Alois Barcaj a Štefan Torony. Správcom prednášky bol Fr. Novák, tajomník Župy, zastupujúc neprítomného správcu župy. Rečníkmi boli br. M. Getting a prof. Ferd. Písecký. Vojenská otázka prišla ku nám tak neočakávane a na rýchle, že sme ostali ako omámení nad ohnivou rečou prof. Píseckého. V ten deň sa žiadný neprihlásil, avšak prisľúbili sme profesorovi, že budeme pracovať za vec jak najlepšie budeme môcť. Práve za mesiac po tejto župnej prednáške zase bola prednáška v Binghamtone, ktorú už usporiadal sbor 104. Slov. Ligy, a zase prišiel rečniť prof. Písecký. Ale tentokrať už nie na darmo! Jakonáhle skončil svoju reč, Sokol Martin Kubala, člen 247. sboru T. S. J. S. bol prvý, ktorý sa prihlásil za dobrovoľníka do česko-slov. armády. Za ním nasledovali naší sokoli: Frant. Hranek, Frank Macháček a než sa prednáška skončila bolo asi do 50 dobrovoľníkov prihlásených z Binghamtonu do boja za slobodu česko-slov. ľudu.

VI. Dňa 14. júla 1918. usporiadala Župa výlet v prospech československých dobrovoľníkov. Mená darcov, ktorí podporili dobrý podnik, boli uverejnené. Čistý zisk vyniesol $167.49. Peniaze tieto boly odovzdané Sboru 104. Slov. Ligy, za ktoré sa kúpilo šatstvo pre našich dobrovoľníkov.

VII. Na Milion dolárovu sbierku Župa Nitra obetovala $25.00.

VIII. Dňa 6. apríla odbýval sa karnival v prospech dobrovoľníkov,čo patria do Zupy Nitra. Čistý zisk vyniesol $40.00. Peniaze tieto sú venované k plateniu príspevkov.

IX. Počet členov Zupy Nitra 108, členkýň 33. Spolu 141.

X. Soznam mien štyroch hlavnejších úradov Župy Nitra od jej založenia:

1917. F. M. Singer, správca; F. Novák, tajomník; A. L. Barcay pokladník; J. Nemeček, velitel'.

1918. F. M. Singer, správca; F. Novák, tajomník; A. L. Barcay, pokladník; J. Nemeček, velitel'.

1918. Od pol roka L. V. Weiss.

1919. F. M. Singer, správca; L. V. Weiss, tajomník; A. L. Barcay, pokladník; J. Nemeček, velitel'.

Ciel Župy je: Hlásať ideu sokolskú až na najvyššiu métu: "Ti, ktorí sú na temeni vrchu vidia prv východ slnka než tí, ktorí žijú v doline". "Tí, ktorí sú na duchovných vyšinách prv poznajú pravdu života a jeho pravý úkol, než tí, ktorí žijú v nižinách". — "Stály ruch" a "večná nespokojnosť" — velí Sokolstvu, aby sa hnalo na vyšiny, napodobňujúc "velikú prírodu, ktorá nikdy nespí, nikdy neodpočíva, ani na vykonanom diele minulosti, ani na práci prítomnej, ale opravuje sama seba, dávajúc nám každé ráno nový deň a každú chvíl'u nový život".

Sokol! Človek! — Slovan! Ten, kto sa povzniesol k vyšinám, hľadiac v tvár vychádzajucemu slnku, poznal pravý úkol života svojho a silou ducha svojho napodobňuje prírodu — to je náš ideál, to pravý obraz Sokola a cestou, po ktorej kráča spoznal správnosť obrazu—to je cesta Sokolská. Komu slúžia životom svojim? Slnko žiari všetkým, ktorí milujú svetlo, človek v duševných vyšinách sa povznášajúci, riadi sa v živote zásadou, ktorá odpovedá otázke: "Čím môžem slúžiť človečenstvu!"—príroda sa obnovuje i napráva a prispôsobuje potrebe sošlachtenia a povznesenia života. Ale príroda pri práci svojej zachováva tú najväčšiu pokojnosť, pri čom však večne pracuje a nikdy neustáva. Človek, tkorý poznal úkol svoj životný, neobzerá sa na to či jeho činy sú v súhlase väčšiny ľudí ho obklopujúcich, ale stúpa za hlasom zákona, ktorý poznal sám v sebe a ktorému hlavným zakonodarcom je svedomie!

Dostať sa na temeno vrchu, s ktorého chceš pred druhými zazreť jasnú žiaru slnka všetko oživujúceho, tmu rozrážajúceho, obrň svoje ja v pancier sebapoznania, vyzbroj sa vytrvalosťou a s neohroženou mysľou i mužným predsavzatím za každú cenu dostať sa na temeno vrchu — vydaj sa na cestu sokolskú! Na zdar!

Podporujúce spolky v Binghamton, N. Y.

Prehl'ad dejín

"Juraja Fandlyho", odboru 92. Nár. Slov. Spolku v Binghamton, N. Y.

Z poverenia výboru napísal František Novák.

Niečo, než založil sa 92. odb. N. S. S.

Životné pomery na Slovensku následkom mad'arsko-židovskej perzekúcie stávaly sa so dňa na deň trápnejšie, a syn slovenského rol'níka zdedil otcovský majetok zadlžený až po uši, tak že výplody jeho celoročnej tvrdej práce nutený bol odniesť židovi čo úroky.

Pomery tieto donútili náš l'ud ku rozmýšlaniu a hladať si cestu, ktorá by viedla ku lepšej budúcnosti.

Jako vždy predtým, tak i teraz náš l'ud si volil zabezpečiť lepšie živobytie cestou pokojnou, následkom čoho celé prúdy slovenských vysťahovalcov opúšťalo svoju rodnú zem a hrnuli sa do tejto novej zeme, kde pomocou práce dúfali si živobytie a lepšiu budúcnosť zabezpečiť.

Týmito neblahými životnými pomerami i zakladatelia 92. odboru "Národného Slovenského Spolku" nútení boli opustiť rodnú zem. Tedy jako iní i oni neprišli sem za cielom zakladania spolkov, ale za zárobkom.

My vieme, že keď náš človek prišiel do tejto novej vlasti, nepriniesol sebou žiadnych spolkových vedomostí, poneváč v starom kraji nemal príležitosť byť členom neakého vzdelávajúceho spolku, niečo podobného pre chudobný l'ud slovenský dovolené nebolo. Preto ani naší prví prisťahovalci nemali v myšlienke zakladanie spolkov. Im na inšom nezáležalo, jako zarobiť si tu peniaze a navrátiť sa domov; vykúpiť z dlhov otcovský majetok a obrábať ho ako svoj. A pokým žil v tejto myšlienke, nestaral sa ani o svoje okolie.

Avšak po čase myšlienka táto začala naších l'udí opúšťať a lepšie sa rozhliadať po tejto novej zemi, a keď spoznali svojích súsedov, začali pozorovať ich život. Videli, ako sa pomocou spolkov podporujú a vzdelávajú. Tam, kde už bolo viac naších rodákov pohromade, začali ich napodobňovať. Ku tomuto nútily ich niektoré životné potreby, hlavnou z ních bola podpora v nemoci a prípade smrti a vystrojenie pohrabu. A preto aj oni — aby nemuseli pochovávať svojích rodákov jako l'udí, s ktorýma opovrhuje celý svet — začali zakladať spolky

Ku koncu roku 1889 takýchto slovenských podporujúcich spolčekov v Amerike bolo 14, ktoré sa začiatkom roku 1890. spojily a takto založená bola jedna silná slovenská organizácia, to jest Národný Slovenský Spolok, ktorého čiastka je i odbor 92. ,ktorého dejiny idem písať.

Národný Slovenský Spolok mal hneď pri založení dva ciele a síce, podporovať v nemoci a smrti, a kriesiť v ľude našom národné slovenské povedomie a hlásať demokratické a pokrokové idee.

Nepriatelia národa slovenského videli v ideach hlásaných Národnym Slovenským Spolkom nebezpečie — pre seba. Oni báli sa organizácie, ktorá tu, na svobodnej pôde americkej hlása národné, demokratické a pokrokové idey. A preto Nár. Slov. Spolok zo začiatku prestáť musel mnohé boje.

Údovia prenasledovaní boli ako členovia organizácie protináboženskej. Nadávano im bolo do "neznabohov", "slobodárov" atď. Že Nár. Slov. Spolok nebol a neni protináboženský, to pozdejšie uznali aj tí, ktorí proti nemu boj viedli. Avšak zasiate semeno nenávisti proti Nár. Slov. Spolku sa ujalo a údovia ho častejšie pocítili, o čom budeme mať príležitosť i v týchto dejinách sa zmienit'.

Toto by bol asi ten pravý začiatok dejín 92 .odboru Nár. Slov. Spolku. Poneváč dejiny každého slovenského hnutia v Amerike začínajú sa od prvých prisťahovalcov. i dejinám 92. odboru chcem dať pravý začiatok, a tak nútený som zmienit' sa o istých udalostiach, poneváč ony úzko súvisia s dejinami jeho.

Založenie a trvanie 92. odboru Nár. Slov. Spolku.

Keď na začiatku roku 1892 Národný Slovenský Spolok bol v najlepšom rozkvete, myšlienka založenia spolku bola predmetom v Binghamtone usadených slovenských rodín.

Cítili tiež potrebu neakého podporujúceho spolku. S pričinením sa brata Jána Rozborila st. za týmto ciel'om vydržiavaných bolo viac schôdz.

Poneváč brat Ján Rozboril bol už vtedy človekom národno-pokrokovým, jeho ciel'om bolo založiť odbor Nár. Slov. Spolku, s čím však väčšina nesúhlasila, tak, že sa viackrát stalo, že ten nádejný spolok sa skôr rozpadol než bol založený.

Konečne v polovici toho roku prisťahoval sa do Binghamtonu rodák Štefan Pollák z Mt. Pleasant, Pa., kde bol údom 17. odboru Nár. Slov. Spolku. Tento doznajúc sa o zamýšlaní založiť tu odbor Nár. Slov. Spolku, pričinil sa tiež ku práci a na jeho podnet svolaná bola zase schôdza, ktorá sa odbývala 12. augusta 1892 v domácnosti Tomáša Čepeka (v takzvanom Davic block na Clinton ul.). Na tejto schôdzi brat Štefan Pollák vysvetlil pravý ciel Nár. Slov. Spolku a poznamenal, že Nár. Slov. Spolok neni protináboženský, za aký ho nepriatelia vyhlasujú, a že títo nepriatelia sú nielen nepriatel'mi Nár. Slov. Spolku, ale každému pokrokovému hnutiu národa slovenského.

Vysvetlenie účinkovalo na prítomných, poneváč stalo sa dohodnutie k založeniu odboru Nár. Slov. Spolku. Schôdza táto je známa čo začiatok jestvovania odboru 92. Namáhavá práca zakladatel'ov bola ukončená a hlavnú zásluhu pri zakladaní má brat Ján Rozboril starší. Avšak nedá sa upreť zásluha pánovi Štefan Pollákovi vzdor tomu, že nie je údom Nár. Slov. Spolku, a tiež ostatným bratom zakladatel'om a síce: Štefan Balogh, Anton Loefler, Gregor Majerčík, Tomáš Danek,

Lenhard Krátky, Martin Zaic, Tomáš Snopek, Ján Kabát st. a Štefan Kocich. Je pravda, že bolo aj viac pracovníkov pri založení odboru, avšak neboli prítomní na zakladajúcej schôdzi, a vstúpili do odboru až neskoršie.

Na schôdzi vypracovaná bola žiadosť na hlavný odbor o prijatie do sväzku Nár. Slov. Spolku, čo sa i hneď stalo. Odbor obdržal dľa bežného čísla č. 92., tiež výsadnú listinu (charter). Dátovaná je v Pittsburghu dňa 3. septembra 1892.

Medzi inými úpravami od hlav. odboru boli zakladatelia upozornení, že každý odbor má svojho "patróna", ktorého meno sa užíva pri každej úradnej záležitosti. Spomenuto bolo meno "Juraj Fandly", známeho slovenského pracovníka zo staršej doby. Poneváč zakladatelia nemali žiadnej namietky proti tomu, tak odborovým patrónom stal sa Juraj Fandly, ktorého meno držíme v úcte v dnešnú dobu, ba budeme i v budúcnosti.

Prvým predsedom odboru bol brat Štefan Pollák, ktorý majúc zkúsenosť vo vedení schôdz, preto hneď začiatočné schôdze vedené boly dosť praktický, ba tak sa zdá, že dosť prísne ,tak že niektorí zakladateli si spolok v takomto svetle nepredstavovali, tak že to šlo všelijako, jedni pristupovali, iní hneď na druhej schôdzi vystúpili tak že rok tento zakončený bol bez najmenšieho pokroku

Rok 1893—1897.

Hneď na začiatku roku 1893 dalo sa súdiť, že 92., odbor stane sa života schopným. Na vydržiavania schôdz prenajatá bola miestnosť tak zvana Wagnerova Halla na Washington ulici. Vypracované boly domácc pravidlá, dľa ktorých na každej schôdze čítané boly mená údov a neprítomní boli pokutovaní na 25c., na schôdze mimo spolkových záležitostí o inšom sa nesmelo pojednávať, tedy začal sa pravý spolkový život. Tak sa zdalo, že odbor ani neupadne do tej detskej choroby, cez ktorú každý novozaložený spolok musí prejsť, keď tu naraz založené bolo číslo katolícke. V tých časoch bolo známo, že Katolícka Jednota založená bola na úkor Nár. Slov. Spolku, tedy i toto číslo založene bolo na úkor 92. odboru N. S. S. Takto 92. odbor N. S. S. mal byť znemožnený. Avšak nestalo sa tak Na septembrovej schôdzi z príležitosti jeho ročného trvania odboru pokutovaní údovia dostali "amnestiu", to jest nemuseli platiť pokutu, ktorú mali vymeranú pre neaký priestupok V roku tomto sorganizovala sa odborová hudba, ktorá však po čase zanikla. V roku 1900 bola znovu sorganizovaná a stala sa neodvislou od odboru, avšak jej pôvod pošiel zase z odboru.

Začiatok roku 1894 neveštil nič dobrého pre odbor so založením čísla Kat. Jednoty. Tých niekoľko tu usadených slovenských rodín rozdelilo sa na dva tábory; na odbor sa útočilo so všetkých strán, z údov začaly sa robiť výsmešky, následkom čoho niektorí ochabli, prestali navštevovať schôdze tak, že rok plynul bez toho najmenšieho pokroku. Už začiatok roku 1895 sľuboval viac. Vo februári vydržiavaná bola tanečná zábava, bola to prvá tanečná zábava Slovákov v Binghamtone,

preto sa jej súčastnili všetci tu bývajúci Slováci. V máji vydržiavaná bola konvencia N. S. S., za delegata vyslaný bol brat Gregor Majerčík.

Prvá práca v roku 1896 bola zas okolo tanečnej zábavy, ktorá sa vydržiavala v januári. V máji odhlasovano bolo $2.00 na Tomášikov pomník v starom kraji, toto bol prvý skutok odboru za vec národnú. 2. septembra bola slavnosť rozvinutia amerického praporu, slavnosť odbývala sa v spolkovej miestnosti a skončila sa s tanečnou zábavou. Krstnou matkou práporu bola pani Anna Junoš, slavnostným hosťom bol brat A. S. Ambrose, ktorý v tom čase zastával úrad hlavného zápisníka. Prvým práporčíkom stal sa brat Tomáš Daňek.

Rok 1897 začal sa s mimoriadnými schôdzami. Prvá svolaná bola na žiadosť čísla Kat. Jednoty, ktorej zomrel jedon člen. Poneváč toto bol prvý smrtný pád člena slovenského spolku v Binghamtone, chceli mu vystrojit' slušný pohrab, preto odbor bol žiadaný, aby sa pohrabu súčastnil a bol na pomoci pri zaokrytí výdavkov. 92. odbor N.S.S. sa pohrabu súčastnil a obetoval $5.00 Po tomto stalo sa trochu sblíženie medzi údstvom odboru 92. a členmi čísla K. Jednoty.

V júli vydržiavaný bol odborom výlet na tak zvaný Fischer Island. Bol to prvý výlet binghamtonských Slovákov, ktorého sa všetci súčastnili, tak že zvyšok bol k uspokojeniu a venovaný bol v prospech odborovej pokladnici. V roku tomto (deň mesiaca neni známy) odbor vydržiaval prednášku, ktorá je známa pod menom "Protestná schôdza binghamtonských Slovákov". Rečníkom bol Wm. Vokolek. Na schôdzi protestovalo sa proti surovému počínaniu si štátnej milície počas štrajku v mestečku Hazleton, Pa., kde zastreleno bolo viac než sto osôb, medzi ktorými bolo i viac našich rodákov.

Rok 1898—1902.

Z roku 1898 sa nedá inšie zaznačit', iba to, že odbor vydržiaval druhý výlet, ktorí sa tiež vydaril. Vydržiavaný bol na tom samom mieste, ako predošlý.

To samé v roku 1899 v máji mal sa vydržiavat' výlet, ktorý sa však nezdaril a údov od d'alších výletov odstrašil, poneváč majúc už všetko nakúpeno, prichystané na mieste, kde sa mal výlet vydržiavat', keď naraz strhla sa vel'ká výchrica, tak že nebolo času schovat' k výletu nachystané zákusky, ktoré boly potom výchricou zničené.

V roku 1900 bol odbor akýmsi radcom binghamtonských Slovákov. V januári čítaná bola žiadosť od čísla Kat. Jednoty, v ktorej žiadali akési spolupracovanie na založení sa Katolíckej osady a zbudovat' R. K. Kostol. Odbor na žiadosť odpovedal, že za takýmto účelom nemá sa agitovat' vo spolkoch, ale má sa svolat' verejná schôdza pre všetkých tu usadených Slovákov, na ktorej sa má za týmto ciel'om agitovat'. Začiatkom roku 1901 odbor sa prest'ahoval do novo vystavenej miestnosti, známej pod menom Slovenská Muzikantská Halla. Vo februári čítaná bola zase žiadosť, dl'a ktorej mal odbor spolupracovat' na utvorení sa potravného spolku. Tu odbor dal zase tú dobrú radu, ako pri zakladaní katolíckej osady, to jest, že spoločnosť potravného spolku má byť neodvislou od spolkov, preto majú hladat' iný spôsob na jej založení

a nie pomocou spolkov. Tak sa zdá, že odbor mal dosť schopných údov, ktorí vedeli poslúžiť dobrou radou. Škoda že sa teraz tak nerobí, poneváč binghamtonskí Slováci ešte i teraz potrebujú dobrej rady.

V roku 1902 bol odbor v smútku, v apríli zomrel brat Alexander Horvát, bol to prvý smrtný pád v odbore. V máji zomrela krstná matka americkej zástavy, pani Anna Junoš, odbor sa v celom počte súčastnil oboh pohrabov. V júni kúpená bola účastina Slovenskej Muzeálnej Spoločnosti v starom kraji. V septembri bola oslava 10-ročného jestvovania odboru. Oslavené bolo verejnou tanečnou zábavou, na ktorej prítomné boly všetky miestne slov. spolky.

Rok 1903—1907.

V dobe tejto tak sa zdá, že spolkový a národný život pošinutý bol do zadu, lebo celá slovenská Amerika započala stavať kostoly. Na 92. odbor prichodilo tol'ko žiadostí o pomoc, tak že konečne v máji usnesené bolo, že na tu v Binghamtone zakladajúce sa tri kostoly — a síce rimsko-katolícky, evanjelicky a grécko-katolícky — odbor odhlasoval po $100, a na každú žiadosť z druhej slovenskej kolónie po $1.00. Toto je asi celý prehľad za rok 1903.

Začiatkom r. 1904 majiteľ Slovenskej Muzikantskej Hally chcel tú jedinú Slovákom potrebnú miestnosť dať do predaju. Aby sa táto miestnosť nedostala do rúk ne-Slovákovi, odbor požičal majiteľovi $270 do tých čias, než sa naskytne nicktorý slovenský spolok alebo jednotlivec, ktorý by túto miestnost odkúpil.

V máji zavedená bola sbierka na Ruský Červený Kríž, vyniesla $5.

V októbri dal odbor vymalovať podobizeň Juraja Fandlyho na oblok do R. K. Kostola.

Vo februári 1905 bola tanečná zábava na oslávu 15-ročného trvania Nár. Slov. Spolku. Mesiac marec stal sa pamätným, poneváč do odboru pristúpilo naraz 30 nových údov. V júni sa odbor súčastnil výletu čísla I. K. S. Jednoty. V decembri odhlasovano bolo $5.00 na sbierku, zavedenú Nár. Slov. Spolkom na hnutie Slovákov v starom kraji za všeobecné volebné právo.

V roku 1906 odbor sa súčastnil troch zábav inkorpore, ve februári tanečnej zábavy odboru 45. "Živeny" a tiež zábavy vydržiavanej Slovenskou Občanskou Hudbou.

V máji výletu čísla Kat. Jednoty, kde predseda odboru, brat Štefan Drahoš, mal ku súčastníkom prednášku. V septembri na skalický národný dom obetovano bolo $5.00, a tiež na pomoc utlačovaným Slovákom na Slovensku $5.00.

Začiatkom roku 1907 odbor spolu pracoval s ostatnými spolkami na spoločnej zábave známej pod menom "Za tú našu Slovenčinu", z ktorej zvyšok $221.50 poslano bolo do starého kraja na slovenské hnutie. V máji obetovano $15.00 na výdavky pohrabu krajana P. Hašteru, ktorý nebol v žiadnom spolku. V júli odbor zachránil podruhý raz Slov. Muzikantskú Hallu, ktorá bola zas do predaju. Miestnosti tejto zaujala sa Slov. Občianská Hudba, ku čomu odbor pomohol pôžičkou $300.00. Takto miestnosť ostála i nad'alel v slovenských rukách. V

novembri Rev. Ján Porubský za pomoci odboru usporiadal prednášku Slov. Ligy, rečníkom bol vtedajší hlavný predseda Nár. Slov. Spolku, A. S. Ambrose. Prednáška sa však nevydarila pre tvrdošijnosť niektorých Slovákov.

Rok 1908—1912.

Tak sa zdá, že čím ideme hlbšie do dvadsiateho stoletia, tým sú dejiny nášho odboru menej významné. V roku 1908 stala sa iba jedna spomenutia hodná udalosť, a síce v júli zvolený bol výbor, ktorý navštívil všetky miestne slov. spolky za účelom, dľa ktorého mala sa medzi spolkami stať smlúva, dľa ktorej žiadon spolok nemal prijať za člena takého Slováka, ktorý bol z niektorého spolku vytvorený pre neplatenie príspevkov. Plán tento bol všetkými spolkami schválený — avšak žiadon ho nedodržal.

V decembri na okrášlenie R. K. Kostola darovano bolo $10.00.

V roku 1909 sa nič neudalo. Preto začnem rok 1910, v ktorom sa začal nový spolkový život. V Národnom Slov. Spolku zavedený bol nový systém platenia príspevkov, t. j. dľa veku. Pre údstvo Nár. Slov. Spolku tento nový pokrok nebol veľmi vítaným, poneváč niektorí museli viac platiť jak za starého systému, avšak údovia odboru krok tento schválili, za čo sa im dostalo pochvaly so strany hlavného odboru.

Vo februári z príležitosti 20ročného jestvovania Nár. Slov. Spolku usporiadaná bola tanečná zábava. V júli odbor súčastnil sa veľkej parády z príležitosti storočného jubileuma mesta Binghamtonu.

Od tejto doby až ku koncu roku 1912 neudalo sa nič pamätihodného.

Keď v mesiaci októbri začaly sa robiť prípravy ku prednáške doktora Pavla Blahu, odbor zvolil 2-členový výbor, ktorý mal spolu pracovať s výborom ostatných spolkov, avšak výbor tento pri najbližšej príležitosti sa poďakoval, poneváč medzi výbormi nebolo dohodnutia. Jako vždy, i tu jedni mali znášať prácu a iní odnášať slávu. Z tohoto povstalo medzi spolkami nedorozumenie, avšak odbor 92. sa do toho nemiešal.

Rok 1913—1918.

Doba táto je najvýznamnejšia pre slovenský národ, tedy i pre odbor v ohľade národnom, preto hneď v mesiaci januári 1913 kúpené boly 2. účastiny na Slovenský Dom vo Skalici na Slovensku. V novembri sa odbor súčastnil zábavy usporiadanej sborom 36. T. S. J. Sokol z príležitosti jeho 10ročného jubileuma. V decembri zvolený bol výbor, ktorý mal do verejnej knižnici odporúčať slovenské knihy.

V januári 1914 odbor presťahoval sa do R. K. Slovenskej Školy, v prospech ktorej vo februári vydržiavaná bola tanečná zábava, zvyšok bol $55.20. Akonáhle obnos tento odovzdaný bol na patričné miesto, za uznanie odbor dostal — výpoveď! Tak sa musel odbor presťahovať do R. K. Slov. Dvorany, kde na šťastie 4tá nedeľa v mesiaci bola prázdna. V máji s pričinením bratov Josefa Šimeka a Jána Palkoviča založený bol Kruh Mládeže s 12. členmi, starostom tohto krúžku stal sa jeho zakladateľ, brat Jozef Šimek.

V decembri obetovano bolo $25.00 na vdovy a siroty na Slovensku, tiež zavedená bola sbierka, ktorá vyniesla $14.25.

V mesiaci máji roku 1915 usporiadaný bol banket z príležitosti 25-ročného jestvovania Nár. Slov. Spolku. Na bankete hlavný odbor zastúpený bol bratom Andrejom Kovačom, ktorý v tom čase zastupoval úrad predsedu finančného výboru Nár. Slov. Spolku. V júni Kruh Mládeže vydržiaval prednášku, rečníkom bol hlavný starosta Kruhu Mládeže brat Pavel Jamárik.

V septembri bola prednáška, rečníkom bol Javel Jamárik, rečnil o Slovensku a ukazoval svetelné obrazy zo Slovenska.

Číslo 58. Kruh Mládeže Nár. Slov. Spolku v Binghamton, N. Y.

Začiatkom roku 1916 bolo v odbore jakési nedorozumenie. V tejto záležitosti navštívil odbor hlavný dôverník Nár. Slov. Spolku brat Ed. Kováč, ktorý záležitosť doviedol do poriadku. Na jeho poctu usporiadaná bola spoločná večera u brata Štefana Toronyho.

V apríli na politický agitačný fond Slov. Ligy darováno bolo $50.00.

V septembri vydržiavaná bola Konvencia N. S. S. v Scranton, Pa., na ktorú vyslaný bol tiež brat Jozef Šimek, starosta Kruhu Mládeže i s 12. členmi, ktorí na konvencii vystúpili s pekným programom, nacvičeným bratom Šimekom. Pri tejto príležitosti mladý člen Krúžku Peter Vanek odovzdal krásnou kyticu bratovi A. Mamateyovi v sprievode krásnych slov, za čo sa Krúžku, tak tiež jeho starostovi, dostalo pochvaly. V roku tomto bol tiež zavedený čekový systém vyplácania výdavkov.

V máji roku 1917 stal sa odbor členom Slov. Ligy, v októbri súčastnil sa veľkej manifestačnej schôdze, usporiadanej miestnym sborom Slov. Ligy, ktorej tiež obetoval $25.00.

Začiatkom roku 1918 odbor kúpil 5 Liberty Bondov v hodnote $250. V apríli sa súčastnil druhej veľkej manifestačnej schôdze. 4. júla veľkého pochodu lojálnych prisťahovalcov. V mesiaci októbri prvý raz v dejinách 92. odb. N. S. S. nebola vydržiavaná schôdza. Stalo sa to následkom zákazu pre zúriacu nemoc, tak známú španielsku influenzu.

Nemoc táto zapríčinila ztraty aj iným slov. organizáciam aj iný problém, tedy i odboru 92., tak že dalo by sa o tom viac písať, avšak ku koncu tohto roku otázka tá neni riešená, preto ju ponechám. V novembri z príležitosti $20.000 sbierky, zavedenej miestnym Sborom Slov. Ligy odbor obetoval $250.00. Týmto skutkom končia sa dejiny odboru do začiatku roku 1919.

Priznať musím, že dejiny tieto nie sú dokonále, dalo by sa viac písať, avšak písať dejiny spolku, ktorého som údom, písať a bratoch, s ktorými som v ustavičnom styku, je vecou nemožnou, preto píšem iba toľko, abych neporušil dobré meno 92. odboru a nepobúril bratov proti sebe. Vieme, že tie najvýznamnejšie udalosti patria pre spolok a nie pre verejnosť. Na zdar!

Finančný výkaz 92. odb. N. S. S.

Jedna z najťažších otázok je zistiť pravý výkaz príjmov a výdavkov, čo som neni vstave dokázať, poneváč je nám ešte v pamäti, keď roku 1913 povodeň zastihla Muzikalnu Hallu, v ktorej odbor opatroval svoje veci, tiež i vyplnené knihy, ktoré vodou sa tak rozmočily, že ťažko z nich niečo zistiť. Preto podávam tu finančný výkaz, len od roku 1904. Od tohto roku celý príjem činí $50,264.25.

Z tohoto príjmu vyplatené boly rozpočty hlavného odboru. Bolo by veľmi namáhavou prácou zistiť úplný obnos. Nemocná podpora $8.759.53. Co sa týka ostatného výdaju, bolo by zbytočné spomínať, avšak smelo môžem povedať, že v národných cieľoch a milodaroch stojí odbor na prvom mieste. S týmito rozdielnymi výdajmi od roku 1904 celý výdaj činí $47.757.38.

Odborový majetok ku koncu roku 1918 obnáša $1.906.87.

Výkaz údstva od založenia až do roku 1919.

Všetkých prijatých a s prestupnou listinou prijatých bolo:

	Údov	Údkyň
	313	89
Vytvorených	110	4
Zomrelo	16	4
Prestupnú listinu vybrali	10	—
Odstúpilo	7	2
Počet údov dňa 1. januára 1919	170	79

Spolu: 149 členov a členkyň.

Soznam mien úradov 1892—1918.

Rok:	Predsedovia:	Zápisníci:	Účtovníci:	Pokladníci:
1892	Štefan Polak	Anton Löffler	Ján Rozboril	Gregor Majerčík
1893	Štefan Polak	Anton Löffler	Ján Rozboril	Štefan Balog
1894	Ján Rozboril	Ján Mergeš	Gregor Majerčík	Štefan Balog
1895	Ján Rozboril	Ján Pavločák	Pavel Junoš	Štefan Balog
1896	Gregor Majerčík	Ján Príkopa	Ján Kadlečík	Tomáš Snopek
1897	Anton Löffler	Juraj Benda	Ján Rozboril	Tomáš Snopek
1898	Anton Löffler	Juraj Benda	Ján Kadlečík	Tomáš Snopek
1899	Anton Löffler	Juraj Benda	Ján Príkopa	Rehor Juriga
1900	Anton Werner	Karol Kadlečík	Ján Rozboril	Ján Kadlečík
1901	Ján Príkopa	Anton Löffler	Gregor Majerčík	Ján Juriga
1902	Pavel Kadlečík	Ján Korčák	Gregor Majerčík	Rehor Juriga
1903	Pavel Kadlečík	Ján Korčak	Gregor Majerčík	Rehor Juriga
1904	Pavel Kadlečík	Jozef Zlinský,	Gregor Majerčík	Rehor Juriga
1905	Štefan Drahoš	Jozef Zlinský,	Anton Löffler	Ján Rozboril
1906	Štefan Drahoš	Jozef Zlinský,	Ján Príkopa	Anton Löffler
1907	Gregor Majerčík	Florian Juriga,	Ján Príkopa	Anton Löffler
1908	Ján Kadlečík	Florian Juriga,	Ján Príkopa	Štefan Drahoš
1909	Ján Kadlečík	Jozef Šimek	Ján Príkopa	Štefan Drahoš
1910	Gregor Majerčík	Jozef Šimek	Ján Príkopa	Štefan Drahoš
1911	Frant. Danek	Ján Kadlečík	Ján Príkopa	Štefan Drahoš
1912	Michal Kabát	Ján Kadlečík	Ján Príkopa	Štefan Drahoš
1913	Pavel Kadlečík	Ján Kadlečík	Štefan Drahoš	Michal Kabát
1914	Štefan Mrlák	Ján Kadlečík	Štefan Drahoš	Michal Kabát
1915	Štefan Mrlák	Ján Kadlečík	Štefan Drahoš	Michal Kabát
1916	Frank Danek	Ján Kadlečík	Frant. M. Singer	Jozef Hrušecký
1917	Imrich Škrovánek	Ján Kadlečík	Frant. M. Singer	Jozef Hrušecký
1918	Imrich Škrovánek	Ján Kadlečík	Jozef Vlasák	Frant M. Singer

Z dejín založenia čísla 166. spolku I. Katolíckej Slov. Jednoty v Binghamton, N. Y.

Napísal A. Štrbo a J. Hojsík.

Bolo to roku Pána 1895 13. februára, keď pánovi, teraz už spolkovému bratovi, Eduard Michalkovi napadla dobrá myšlienka a síce, že keď v Binghamtone, N. Y., jestvuje už odbor 92. Národného Slovenského Spolku — prečo by sa nemohlo založiť aj číslo I. Kat. Slov. Jednoty. Myšlienka pána Eduarda Michaleka stala sa skutkom a založené bolo 166. č. Spomenutý pán s usrozumením pána Štefana Poláka chytili sa do práce, ktorá sa im s veľkou námahou podarila previesť, lebo doviedli ešte šest iných členov a síce: Ján Juriga, František Mizera, Jozef Drahoš, Frolian Mališek, Jozef Senigla a Jozef Zlinský.

Týchto osem členov sa sišlo 16. feb. 1895 u Eduard Michalka a založili si číslo 166. I. Kat. Slov. Jednoty, vypracovali hneď aj stanovy, dľa ktorých sa mali riadiť, v ktorých boly len asi tri články, hlavnou organizáciou vydané, ktorá bola založená nebohým Rev. Štefan Furdekom v Cleveland, Ohio, roku Pána 1890, ktoré stanovy potom behom času usnesením na konvenciach staly sa všeobecnými s istými zmenami, tak že v dnešnej dobe má už celá organizácia jednaké stanovy.

Hore spomenuti zakladatelia si vydýchli, lebo sa im podarilo previesť hodný kus namáhavej práce.

Ešte v ten samý rok došiel spolok do veľkých nesnádz, takže mu hrozilo rozpadnutie, poneváč z osem členov zostali len traja — na to ale pristúpil jedon nový úd v osobe pána Pavel Mizera, ktorému na tom záležalo, aby keď sa spolok zriadil, aj žil. Potom došli noví údovia, a síce Jozef Takáč a František Polák, pustili sa všetci do práce, a išlo to zas!

Ale neni ten, aby sa ľúbil všem, porekadlo sa aj tu splnilo, poneváč členovia odb. 92. Národného Slov. Spolku ostali žiarliví nad tým, že sa utvoril iný spolok, a zvlášť katolícky, ktorý mal za účel pestovať jak národné povedomie tak aj cirkev svoju hájiť a upevnovať, lebo zo starej vlasti sme prišli do Ameriky nie len Slováci, ale aj katolíci, a tak povstala nenávisť, zrady a prenasledovanie údov čísla 166 I. Kat. Slov. Jednoty. Títo vzdor všetkým útokom neupustili od svojho.

Neskôr, keď už číslo začalo sa vzmáhať, zvlášť spolok, bolo to roku 1901 v júli 14., údovia na spolkovej schôdzi odhlasovali $50 na kostolny fond, s ktorými mali nádej začať so stavbou svojho slov. katolíckeho kostola.

Na to členovia čísla 166. začali vo väčšom rozmere dielo práce svojej—začali agitačnú prácu, jako svolať valnú katolícku schôdzu. Napadla im myšlienka a usniesli sa na tom, že sa poradia, teraz už zosnulého Rev. Matúš Jankolu, ktorý už vtedy bol členom čísla toho a ktorý chodieval z Picton, Pa., spovedávať svojích spolkových bratov, jako aj iných v Binghamtone žijúcich slov. katolíkov. Tedy na pozvanie spolku Jednoty Rev. Jankola prišiel, tiež na požiadanie údov čísla 166. dal svolať valnú katolícku schôdzu, ktorá sa odbývala vo Wagnerovej Halle na State St. roku 1902.

Na schôdzi tej shromaždení hneď si zvolili potrebný úrad, do úradov zvolení boli nasledovní:

Eduard Michalek, predseda; Matej Rozboril, účtovník a zápisník, a Ján Juriga, pokladník.

Za kolektorov zvolení boli: Jozef Hurban, Ján Urban, Andrej Gulej a Frolian Malíšek.

Na schôdzi sa usnieslo, že každá família má složiť do istého času po $25, slobodný lebo samotný po $15. V ten samý čas niektorí prislúchajúci do lona cirkve kat. založili si potravný slov. obchod, a tak keď už spomenuti kolektori zavítali do príbytkov účastinárov potravného obchodu, odpoveď na prosby dostali, že až všetci tí, čo idú stavať kostol, budú chodiť nakupovať do spomenutého obchodu, že vtedy aj oni položia svoju hrivňu, to jest základinu na kostol.

Od veci som preto odbočil, poneváč kostol Sv. Cyrilla a Methoda v Binghamton, N. Y., je tiež ovocie práce pracovníkov spolku číslo 166. I. Kat. Slov. Jednoty, teda tiež sa došlo do nesnádz. Ale naší sa nedali pomýliť, lebo čo si pred seba vzali, to aj docielili.

Prvého duchovného sme mali Rev. Rupert Reháka, ktorého nám, teraz už nebohý, Rev. Matúš Jankula došikoval zo starej vlasti.

Ale vtedy sme ešte svojho kostola nemali, tak služieval Sv. Amše v hale, ktorú nám prepustila irská farnosť na Oak St. Rev. Rehák sa s námi skoro rozlúčil, odcestoval nazad, odkiaľ prišiel. Na to došiel Rev. Jozef Pospech, ktorý dokončil naše túžby, poneváč pričinením sa vtedy už aj iných spolkov na čele s Rev. Pospechom postavili sme si kostol, ktorý bol roku 1905 vysvätený, tiež aj faru. Ale ešte nám volačo chybalo, a síce katolícka dvorana pre spolkové schôdze a pre zábavy. Tak roku 1906 s pomocou Rev. Pospecha založila sa účastinárska spoločnosť, ktorej členom bolo tiež číslo 166., lebo tam má značný počet účastín. Spomenutú miestnosť vystavili sme pri kostole r. 1906.

Čislo 16. Mlad. Oddielu I. Kat. Slov. Jednoty v Binghamton, N. Y., r. 1919.

Po odchode Rev. Pospecha došiel zaujať duchovnú správu Rev. Porubský. Pod jeho správou bola postavená katolícka škola z druhej strany kostola roku 1910. Tak zo spolku Jednoty povstal kostol, katolícka dvorana a tiež katolícka škola.

Spolok čís. 166. I. Kat. Slov. Jednoty od založenia obetoval vyše dva tisíc dollárov na dobročinné ciele, vyjmúc nemocnej podpory a iných poplatkov, ktoré sú údovia povinní platiť.

Tiež treba spomenúť, že naše číslo behom války na poraženie sveta nepriateľov kúpilo Liberty Bondov za $200. Ale okrem toho členovia čísla majú kupených Liberty Bondov za $45.000. Z nášho čísla šli traja do armády Strýka Sama, vo Francii z nich jedon život položil, a síce Jozef Bíreš. Večná mu pamäť!

Tiež máme podrost, to jest mládenecké oddelenie, ktoré má tiež hodný počet členov, a síce 200. Má tiež svoj úrad. Pozor sa zvlášť venuje pri volbe, kedy číslo 166. volí každoročne starostu zo svojho čísla, aby za oddiel ten usilovne pracoval.

Tak Jednota nezahála, ale pracuje. Číslo stojí dobre aj ohľadom počtu členstva, vzdor tomu, že niektorí v poslednom čase vystúpili následkom zvýšenia poplatkov o $1.50 na mesiac následkom tak zvanej španielskej influenzy, ktorá sa nemilosrdne dostavila vyžiadala si veľké ztráty na životoch. Tak naša organizácia vyplatila pôl milliona dollárov len za posledný štvrť roku 1918, kedy influenza najviac kosila životy, a ktorá sa ešte motá, ale slabne a preto máj 1919. bol ostatný mesiac, čo sme zvýšené príspevky platili. Zvýšené sme platili šesť mesiacov, a tak tí čo vystúpili, budú banovať, lebo tým že sme viac platili, financie Jednoty sa zosilnily, a tak môže byť každý istý, že dedičia dostanú svoje.

Na vzdor všetkým doteraz už prekonaným ťažkostiam naše číslo a celá organizácia aj s Mládeneckým Oddelením si stojíme na pevných základoch, aj počtom údov aj finančne. Zvlášť čo sa nášho čísla týka, my sa finančne chváliť nemôžeme, poneváč následkom mnohých chorob, vyplácaním podpôr v posledných časoch a tiež sbierok a iná peňažná pomoc na oslobodenie Slovenska, ktorá pomoc zvlášť v posledných časoch bola tak veľmi potrebná, vyčerpaly našu pokladňu.

Keď som spomenul, že naše číslo stojí dobre, to myslím čo sa týče členstva, lebo naše číslo ešte aj teraz číta 200 údov s údkyňami, a tak keď je členstvo, budú aj peniaze.

Treba spomenúť, že naše číslo prislúcha do organizácie, ktorá číta do 60.000 mužských a ženských členov. Naša organizácia finančne si stojí dobre, má peňazí v hotovosti vyše $2,000.000 a iný majetok, ako ústav pre siroty a stárež, tiež farmy a tlačiarské zariadenie nad million dollárov. V Mládeneckom Oddelení je vyše 15,000 členov, ich kapitál činí vyše $100.000. Teda dobrý výhľad do budúcnosti.

Výlety a zábavy čísla 166. I. K. S. J.

Prvú zábavu číslo vydržiavalo vo Wagnerovej halle r. 1899 na State St., čistý zisk bol pre spolok.

Výlet usporiadalo číslo 4. júla 1902. na Davis farm, čistý zisk pre spolok.

Druhý výlet usporiadalo číslo zas na Davis farme sep. 11. 1905, čistý zisk pre spolok.

Štvrtú zábavu usporiadalo čísla na Labor day r. 1907 v Rimsko Kat. Slov. Dvorane na Star ave., vtedy bolo odhalenie spolkovej zástavy. Na tejto zábave tiež Slovenská Beseda sohrála pekné divadlo. Bol prítomný brat Bosák zo Scrantonu, ktorý prehovoril peknú reč. Čistý zisk bol pre spolok.

Piata zábava bola usporiadaná 30. mája roku 1910, na deň Zdobovania Hrobov na Star ave. v Rim. Kat. Slov. Dvorane, celý zisk bol venovaný na Rimsko Kat. Slov. Školu.

Čislo 166. I. Kat. Slov. Jednoty v Binghamton, N. Y., r. 1919.

Šiesta zábava, výlet, usporiadal spolok 30. mája 1914 na Fialovej farme, celý zisk bol venovaný na ohradu okolo kostola.

Finančná zpráva.

Rok	Príjem	Výdaj	Poč. členov	Predsedovia
1895	$ 86.14	$ 74.11	5	Eduard Michálek.
1896	249.64	220.19	14	Štefan Polák.
1897	303.84	214.84	25	Eduard Michálek.
1898	271.99	215.36	24	Rehor Majerčík.
1899	309.11	294.59	33	Rehor Majerčík.
1900	495.76	442.63	40	Eduard Michálek.
1901	829.58	839.04	39	Florian Malíšek.
1902	782.77	699.38	38	Eduard Michálek.
1903	1,299.97	1,145.33	46	Jozef Hurban.
1904	1,950.43	1,789.79	64	Eduard Michálek.
1905	2,168.31	2,102.89	72	Jozef Jurovatý.
1906	2,590.36	2,346.70	79	Jozef Hurban.
1907	2,855.12	2,942.22	82	Jozef Jurovatý.
1908	2,845.32	2,432.02	80	Marek Zámečník.
1909	2,505.18	2,329.19	72	Ján Mihal.
1910	2,621.59	2,582.31	76	Štefan Banovič.
1911	2,977.44	2,915.14	114	Pavel Karenovič.
1912	3,121.31	3,076.90	156	Peter Burský.
1913	3,966.94	3,884.54	189	Jozef Hurban.
1914	3,317.13	3,306.40	189	Albert Štrbo.
1915	4,094.45	4,091.26	236	Peter Burský.
1916	4,029.79	3,589.80	232	Štefan Drahoš.
1917	4,257.74	4,190.72	241	Štefan Drahoš.
1918	4,638.10	4,598.98	249	Štefan Drahoš.
1919				Albert Štrbo.

Dejiny Spolku "Panny Márie Šastinskej" Odboru 45. Živeny v Binghamton, N. Y.

Napísaly: **Mária Burský a Mária E. Danek.**

Bolo to roku 1897, keď Nár. Slov. Spolok odbýval VI. Konvenciu v meste Wilkes Barre, Pa., na ktorú bol vyslatý za delegáta z odboru 92. N. S. S. pán Anton Loeffler. V ten samý čas organizácia Živeny odbývala v tom meste tiež svoju konvenciu, a pán Anton Loeffler oboznámil sa tam so zásadami organizácie Živeny, že je to národný v odumretí a v nemoci podporujúci a vzdelávajúci spolok slovenských žien v Spojených Štátoch, ktorého heslom je "Viera, Nádej a Láska", a zaumienil si založiť odbor Živeny. Prídúc z konvencie domov, dal sa do práce a sorganizoval ženy na schôdzu dňa 3. okt. 1897 do miestnosti pana Jána Juriga, to jest u sestry E. Juriga.

Po vysvetlení výhod spolku a povinností údkyň založil sa spolok, ktorý obdržal meno "Panna Mária Šastinska" Odbor 45 Živeny s nasle-

dujúcimi údkyňami: Františka Loeffler, Mária Hrvel, Mária Benda, Elibeth Juriga, Mária Juriga, Anna Palkovič, Anna Dobrovolský, Terézia Tulák, Katarína Vanek, Katarína Bolebruch a Rozália Pratt.

Za predsedkyňu zvolená bola sestra F. Loeffler a ostatný úrad pozostával z hore menovaných údkyň. Pán Anton Loeffler bol vedúcim, ktorý sa staral o spolok jak najlepšie mohol, pokračovaly sme jak sa len dalo na ten čas, poneváč ešte vtedy tak mnoho nás tu nebolo. Mávaly sme tiež rozličné zábavy a výlety, zo ktorých osoh šiel do spolkovej pokladnice. Tiež sme podporily peňažne na rozdielne dobré veci, ktoré tu neidem podrobne spomínať, stály sme si v tom za rovno druhými spolkami v našom meste.

V roku 1910 hlavný úřad Živeny nás poctil, že odbýval v našom meste svoju ročnú schôdzu v Slovenskej Dvorane. Bola to prvá významná slovenská vec, na ktorú sme nie len my, sestry Odboru 45. boly poctené prítomnosťou našej slovenskej inteligencie, lež boly na to hrdí všetci binghamtonskí Slováci. Z tej príležitosti ku pocte sme usporiadaly banket, bol to tiež prvý slovenský banket, usporiadaný v našom meste, na ktorom boly prítomní mimo slov. úradníčiek naší ctení slovenskí hostia aj mestskí anglickí hostia, tiež naše sestričky so svojími manželmi. Obsluhovacú prácu pri tom konaly niektorí manželia našich sestier a odrastlejšie dcéry. Okrasu a zabávanie hosťov zrobila tunajšia Slovenska Hudba a naše dietky, ktoré spievaly národné a rozličné piesne. Rečnenie previedol hl. úrad Živeny, z ktorého úst sme počuly múdre, významné slová. Prvú reč mala sestra hl. predsedkyňa Mária Ruman, ktorá vysvetlila účel Živeny, druhá sestra hl. účtovníčka Paulína Novomeský, ktorá nám v reči predstavila život slovenskej rodiny. Reči našich hl. úradníčiek maly veľký dojem na prítomných, poneváč v našom meste to bolo prvýkrát, čo sme maly príležitosť počuť rečniť slovenské ženy.

Tak tiež sestra hl. predsedkyňa uviedla do lona organizácie "P. M. Oddiel" s 20 údkyňami, ktorý dostal čís. 2. Na zorganizovaní toho pracovala ešte prv než bola ročná schôdza sestra Elizabeta Kabát s pomocou dobrých sestier.

V roku 1914 pán Anton Loeffler vzdal sa spravovania nášho spolku. Za jeho prácu, ktorú konal pre náš odbor, bol dva razy odmenený od hl. odboru. Na jeho miesto zvolená bola čo tajomníčka sestra M. Burský, ktorá tiež konala prácu, ktorú zastával predtým vedúci a od toho času sa spravujú sestry samé. V roku 1913 zavítal do nášho mesta Dr. Blaho, ktorý konal národnú misiu po Spoj. Štátoch v prospech slovenskej vyššej školy na Morave. Žiadal peňažnú podporu od amerických Slovákov. V tom naše sestry vykonaly svoju povinnosť.

Nastal nový systém platenia príspevkov, dalo to hodne práce s vypisovaním nových listín a mnohých vecí s tým spojených, tú prácu previedla sestra Mária Burský s pomocou sestier Anna Nalevanko, Maria Hrušičky, Mária Martinková a Mária Polovský.

Hneď po založení nového systému v roku 1915 hl. úrad odporúčal, aby sestry po odboroch daly sa do práce na zveľadení členstva. Podujala sa tej práce sestra Mária Burský, za čo bola odmenená záslužným

odznakom od hl. odboru. V tom samom roku pristúpilo do nášho odb. 45 údkyň.

V roku 1916 sme pokračovaly pomaly, nemaly sme žiadných zvláštných vecí.

V roku 1917 sme odbývaly jubileum 25 ročného jestvovania organizácie Živeny, z ktorej príležitosti sme usporiadaly dňa 17. feb. 1917 zábavu spojenú s hostinou pre "P. M. Oddiel", na ktorej si samé okrášlenosť zrobily, vystrojac si hudbu na piane a husle, tiež im ani tanec nechyboval. Večer bola tanečná zábava, spojená s večerou pre sestry a jejich manželov, pri ktorej príležitosti sestra predsedkyňa, M. Hrušecký, vysvetlila krásnou rečou význam tej slavnosti. Slavnosť bola hojne navštívená a trvala až do 12 hod. v noci. Tiež v tom roku odbor sa stal členom Slo. Ligy a od toho času sme sa podujaly národných prác viacej než predtým.

V roku 1918 nastal nám úpis skrze 3. Pôžičku Slobody. Na žiadosť pána Gusta Cablka, ktorý žiadal, aby česko-slovenské spolky vydaly soznam, kol'ko majú jejich údovia zakúpených bondov, aby sa zistilo, kol'ko bondov zakúpili vlastne Češi a Slováci. Z tej príležitosti náš odbor kúpil za $500.00 bondov z 2. pôžičky a sestry nášho odboru kúpily za $500.00 z 3. pôžičky, čo bolo udané všetko v mene Živeny a vystavil sa spis, kol'ko vlastne sestry všetkých rozdielnych bondov vlastnia.

Chcely sme d'alej pokračovať v našej podujatej národnej práci, ale nebolo vel'mi odkiaľ, musely sme si dať rady: Sestry daly sa do práce a robily výšivky a plietly, čo narobily veci, daly do výhry, predávaly lósy, kde len mohly, čo im prinieslo $75.00, ktoré potom rozdaly polovicu do sboru 104. Slov. Ligy a "Včelkám", ktoré sa v ten samý čas zakladaly, a kam sme sa tiež samé prvé prihlásily čo údkyne. Ostatok 40 kusov výšiviek sme darovaly na bazár, ktorý sa vydržiaval v prospech R. K. Slovenského Kostola Sv. Cyrilla a Methoda dňa 4. júla v deň Neodvislosti Spoj. Štátov.

V našom meste bol usporiadaný vel'ký pochod, v ktorom boly súčastnené všetky cudzé národnosti čo sú v našom meste, ktorého sa tiež aj naše sestry súčastnily a vystrojily sme sestry v rozličných krajových a amerických oblekoch. Tak aj náš "P. M. Oddiel" a mnoho našich dietok, ku čomu maly sme aj krásne vystrojené vozy, čo všetko robilo vel'ký dojem na pochode. Sostavily sme jedon najpeknejší oddiel celého pochodu, čo tiež zrobilo dobré meno pre našu národnosť. V tomto samom roku bolo viacej rozdielnych pochodov a všeliakých spolkových prác, ktoré tu neidem podrobne spomínať. Čo niektoré pochody, slavnosti a rečnenia boly v prospech národnej veci, to všetko koná odbor 104. Slov. Ligy, poneváč my väčšinou všetky sme tiež členkyne Slov. Ligy a tiež aj naší manželia, tak si môže ctený čitatel' predstaviť, prečo my nevydržiavaly sme prednášky, my sme v tej veci so Slov. Ligou a mužskými spolkami pracovaly.

Zábav sme maly počas jestvovania asi sedem a prv než dokončím, je nútno pripomenúť, že náš odbor bol založený 1897 s 11 údkyňami a vzrástol na 282 všetkých dobre stojacích údkyň, na tento čas je 184 vzdor

Odbor 45. Živeny v Binghamton, N. Y., r. 1919.

tomu, že mnoho vystúpilo pre zvýšenie poplatku na začiatku roku 1919 skrze chorobu influenzu, ktorá zúrila v tomto roku. Všetkých sestier nám zomrelo od založenia spolku 15, z čoho dve zomrely v starom kraji a šesť manželov našich sestier. Spôsob odprevadenia sestier do matky zeme bol taký, že spolok dal čo poslednú úctu sestre živé kvety a všetky sestry sa súčastnily pohrabu, vezúc sa v kočiach idúc do kostola a na cintorín. Keď sestryn manžel zomrel, tiež dostal kvetiny a výbor pozostávajúci z 5 sestier ho odprevadil do kostola a na cintorín.

Úradníčky 45. Odboru Živeny v Binghamton, N. Y., r. 1919.

Z ľava: Mária Baláž, pod. pred., Johanna Rozboril, pokl., Alžbeta Kabát, predsedkyňa, Mária E. Danek, účt., Mária Olds, riaditeľka P. M. O., Mária Blaha, zap.

Od začiatku nového systému zomretým sa dajú kvety, odprevadí zomrelú výbor, pozostávajúci z 9 sestier. Všetky sestry nejdu z tej príčiny, poneváč je spolok väčší jak než bol prv.

Odbor tento je jeden najväčší národný ženský spolok v tomto meste, prekonál rozdielne ťažkosti. Údkyne sú dobre stojáce vo viere a tiež sú narodne prebudené, toho dôkazom sú veci, ktoré už prekonaly: U nich najde pomoc každá národná práca, ony sú vždycky tam, kde sa jedná o národnosť, či sa vyžaduje penažná podpora alebo jakákoľvek spoľková práca. Dovoľujem si spomenúť, že si v národnej práci stoja v našom meste na prvom mieste zo Ženských spolkov, v čom na

veľkej pomoci sú sestry Mária Burský, ktorá neúnavne pracovala na zveladení a povznesení nášho spolku, jej pričinením roku 1914 sme si sriadily náš spolok. Tiež sestra Mária Danek, účtovníčka nášho odboru, ona je jedna z najmladších sestier a vzdor tomu, že je rodená tu v Amerike, zaujíma sa o všetko, čo je slovenské a pracuje neúnavne pre náš odbor. Tak tiež česť patrí mnohým sestrám, ktoré mnoho pracovaly na povznesení nášho spolku a pracujú aj ďalej. Naše sestry sú väčšinou všetky dobré pracovníčky pre spolok a národnosť, u nás sa pestuje opravdová sesterská láska, bárs aj sme rozdielneho vierovyznania. Dal by Boh, že by sme tak pokračovaly aj na ďalej vo Viere, Nádeji a Láske.

Zomrelo nám 17 sestier a 6 manželov naších sestier.

Mená delegátiek na konvencie sú nasledovné: Mária Knotek, Anna Brúsil, Alžbeta Kabát, Mária Burský, Mária E. Danek.

Všetkých prijatých údkyň bolo za celú dobu jestvovania spolku 282.

Počet údkyň dňa 1. jan. 1919: 184.

Celý príjem odboru 45. Živeny za dobu jestvovania bol	$34,581.90
Výdavky ...	33,283.37
Majetok v roku 1919 ...	$ 1,298.53

Odbor 45. Živeny podporil:

V roku 1917—1918.

Do Ligy vstupné	$ 5.00
Do pokladny Ligy	5.00
Študent J. Rozboril ...	15.00
Dobrovoľníkom	15.00
Million dollárova sbier.	25.00
Spolu	$65.00

Dobrovoľník Rev. J. Pochilý	$ 25.00
Do odboru 104. Ligy	33.00
Vstupné	5.00
Na pochod 4. júla	20.00
Do odbočky "Včelkám"	33.00
Million dollárova sbierka	50.00
Spolu	$166.00

Na organ R. K. Kostola C. M.	$ 58.00
Na pomník S. Cintera	25.00
Výšivky 40 kusov	40.00
Spolu	$123.00

Soznam úradníčiek odboru 45. Živeny.

Rok	Predsedkyne	Účtovníčky	Zápisníčky	Pokladníčky
1897	Františka Lőffler	Anton Lőffler	Mária Beňa	Elizabeta Juriga
1898	Františka Lőffler	Anton Lőffler	Mária Havel	Elizabeta Juriga
1899	Mária Juriga	Anton Lőffler	Mária Knotek	Elizabeta Juriga
1900	Mária Knotek	Anton Lőffler	Mária Petrovský	Elizabeta Juriga
1901	Mária Knotek	Anton Lőffler	Mária Petrovský	Elizabeta Juriga
1902	Mária Petrovský	Anton Lőffler	Mária Konečný	Elizabeta Juriga
1903	Agneša Bíreš	J. Paradajz	Mária Konečný	Elizabeta Juriga
1904	Oršula Danek	Ľudm. Martinkovič	Elizabeta Zajíček	Johanna Rozboril
1905	Anna Brúsil	Ľudm. Martinkovič	Elizabeta Zajíček	Johanna Rozboril
1906	Mária Hric	Ľudm. Martinkovič	Mária Kumpan	Johanna Rozboril
1907	Oršula Mihalovič	Mária Kaňa	Júlia Pratt	Johanna Rozboril
1908	Mária Kumpan	Anna Martinkovič	Mária Burský	Mária Hrušecký
1909	Mária Kumpan	Anna Martinkovič	Mária Burský	Mária Hrušecký
1910	Elizabeta Kabát	Hermína Kocich	Mária Burský	Mária Hrušecký
1911	Elizabeta Kabát	Hermína Kocich	Mária Burský	Mária Hrušecký
1912	Mária Korčák	Johanna Vavra	Mária Kabát	Johanna Kocich
1913	Mária Kumpan	Mária Bíreš	Mária Kabát	Mária Macek
1914	Mária Hrušecký	Mária Burský	Mária Martinkovič	Johanna Kocich
1915	Anna Brúsil	Mária Burský	Mária Martinkovič	Johanna Kocich
1916	Anna Brúsil	Mária Burský	Mária Martinkovič	Johanna Kocich
1917	Mária Hrušecký	Mária Burský	Anna Krátky	Mária Martinkovič
1918	Mária Burský	Mária E. Danek	Mária Blaha	Johanna Rozboril
1919	E. Kabát	Mária E. Danek	Mária Blaha	Johanna Rozboril

Pannenský Oddiel Živeny číslo 2.

V roku 1910 dňa 19. júna bolo založené číslo 2. Pannenského Oddielu pri Odbore 45. Živeny. Číslo bo'o založené s 30 údkyňami. Prvé úradníčky tohto pannenského oddielu boly nasledovné: Rozália Bíreš, predsedkyňa; Regina Kabát, podpredsedkyňa, Florencia Rozboril, zápisnička; Edita Majerčík, účtovníčka; Mária E. Danek, pokladníčka. Prvým riaditel'om bol brat Majerčík, potom sestra Anna Brúsil a teraz je sestra Mária Olds.

Behom jestvovania Pannenský Oddiel usporiadal asi tri zábavné večierky. Príjmov bolo za osem ročnú dobu: $872.37 Terajší majetok obnáša $125.50.

Dejiny čísla 34. Slov. Ev. Jednoty spolku "Ludvik Novomeský" v meste Binghamton, N. Y., založený dňa 5. decembra roku 1897.

Minulo tomu asi 30 rokov, keď slovenské rodiny začaly sa sťahovať do mesta Binghamton, N. Y., že za niekoľko rokov slovenské rodiny vzrástly v dosť veľký počet, tak že už rozmýšlaly o založení slovenských organizácií. Medzi týmito slovenskými rodinami nachádzaly sa aj slovenské evanjelické rodiny, ktoré tiež rozmýšlaly o založení slovenského podporujúceho evanjelického spolku. Mená zakladateľov spolku "Ludvik Novomeský" číslo 34. Slov. Ev. Jednoty sú nasledovné: Ján Kadlečík starší, Pavel Kadlečík starší, Andrej Dudaš, Juraj Benda, Ján Varsik, Karol Kadlečík, Michal Kadlečík, Ján Čermák.

Spomenutí evanjelíci vidiac potrebu osady v meste Binghamton, N. Y., že viac a viac rodín prichádza do udaného mesta, nadišla myšlien-

ka založiť Slov. Ev. Aug. Vierovyz. Spolok. V iných mestách v Spojených Štátoch podobné spolky založené už boly. Aby lepšie a skutočne jejich nádeje sa splnily, povolali si Slov. Ev. Aug. V. V. Slova Božieho Kazateľa Ludvika Novomeský z mesta New Yorku. Keď spomenutý Slov. Božieho kazateľ prišiel ku tunajším slov. evanjelikom, s veľkou radosťou ho privítali.

Prv odbavil služby Božie a po skončení sišli sa do istej miestnosti, kde Slova Božieho kazateľ im vysvetloval a oduševňoval ich, že je to veľmi potrebné a dôležité pre slov. evanjelikov založiť slov. ev. podporujúci spolok, do ktorého budú prijímaní len slov. evanjelici, a ktorý má za účeľ podporovať vdovy a siroty, tiež v prípade smrti niektorého manžela alebo manželky, a tiež s času na čas povolavať slov. Bož. kazateľa prisluhovať služby Božie a večeru Pána, ako to stanovy Slov. Ev. Jednoty nakazujú. Viesť mrávný a poctivý život, ako sa to na slov. evanjelika a evanjeličku sluší.

Po výsluchu Slova Božieho kazateľa menovaný slov. evanjelici veľkou odušcvnenosťou a odhodlanosťou začali prácu a založili Slov. Ev. Podporujúci Spolok v meste Binghamton, N. Y., s 8 členami dňa 5. decembra roku Pána 1897, ktorý dostal meno "Ludvik Novomeský".

Nasledovala voľba úradníkov. Zvolení boli bratia:

Pavel Kadlečík, predseda.
Ján Varsík, podpredseda.
Juraj Benda, zápisník.
Ondrej Dudaš, účtovník.
Ján Kadlečík, pokladník.
Karol Kadlečík, výbor majetku.
Michal Kadlečík, výbor chorých.
Ján Čermák, stráž.

Mená úradníkov za celú dobu.

Rok:	Predsedovia:	Zápisníci:	Účtovníci:	Pokladníci:
1897	Pavel Kadlečík	Juraj Benda	Andrej Dudaš	Ján Kadlečík
1898	Pavel Kadlečík	Karol Kadlečík	Michal Pavlovič	Ján Kadlečík
1899	Pavel Kadlečík	Karol Kadlečík	Michal Pavlovič	Ján Kadlečík
1900	Pavel Kadlečík	Karol Kadlečík	Michal Pavlovič	Ján Kadlečík
1901	Ján Duriš	Karol Kadlečík	Michal Pavlovič	Pavel Kadlečík
1902	Michal Čermák	Michal Kadlečík	Ján Duriš	Pavel Kadlečík
1903	Pavel Prikopa	Michal Čermák	Ján Duriš	Pavel Rybnikar
1904	Pavel Kadlečík	Martin Krč	Michal Čermak	Michal Kadlečík
1905	Michal Čermak	Ján Krč	Štefan Miča	Ján Havlík
1906	Karol Kadlečík	Pavel Kadlečík	Pavel Bakoš.	Michal Kadlečík
1907	Jura Miča	Pavel Kadlečík	Pavel Bakoš	Michal Kadlečík
1908	Jura Miča	Martin Šimek	Ján Hiža ml.	Michal Čermak
1909	Jura Miča	Pavel Kadlečík ml	Ján Krč ml.	Michal Čermák
1910	Michal Kadlečík	Martin Šimek	Ján Krč	Pavel Krč
1911	Pavel Valúch	Martin Horniak	Ján Súkup	Ludvik Ribnikar
1912	Juraj Miča	Štefan Miča	Ján Súkup	Ludvik Ribnikar.
1913	Ján Jankovič	Michal Oliva	Pavel Bakoš	Ludvik Ribnikar
1914	Ján Jankovič	Michal Oliva	Pavel Bakoš	Pavel Valúch
1915	Pavel Mareček	Štefan Miča	Pavel Bakoš	Ján Súkup
1916	Pavel Mareček	Štefan Miča	Ján Juriček	Ján Súkup
1917	Ján Jankovič	Štefan Miča	Ján Juriček	Ján Súkup
1918	Ján Jankovič	Štefan Miča	Ján Juriček	Pavel Kadliček ml.
1919	Pavel Krč	Štefan Miča	Pavel Švárný	Pavel Kadliček ml.

Príjem, výdaj a členstvo.

Roky	Bež. príjmy	Bež. výdaje	Vzrast členstva	Úmrtné výdaje do hlavnej pokladnice.
1897	$ 16.00	$ 4.37	8	
1898	94.17	59.55	10	$ 19.09
1899	145.35	116.50	10	68.57
1900	189.65	176.50	10	104.46
1901	240.13	191.99	22	137.43
1902	458.27	434.66	33	208.61
1903	599.66	550.50	44	242.04
1904	458.39	421.38	60	258.23
1905	961.10	810.40	79	622.66
1906	1,592.41	1,513.04	89	665.88
1907	1,253.55	1,091.82	102	643.01
1908	1,243.22	1,090.01	110	841.64
1909	1,081.15	909.92	116	678.28
1910	1,193.26	1,285.74	128	719.79
1911	1,153.43	1,046.77	146	760.58
1912	1,412.58	1,368.54	163	971.42
1913	1,807.97	1,892.85	214	1,317.50
1914	2,137.60	1,811.52	229	1,317.50
1915	2,041.88	1,876.91	235	1,365.84
1916	2,306.02	2,468.09	241	1,641.32
1917	1,485.75	1,981.78	241	986.93
1918	954.38	1,548.00	242	834.13
	$22,827.92	$22,754.76	242	$14,513.68

Roztriedené výdavky.

Príjmov spolok mal za celú dobu	$22.827.92
Výdavkov za celú dobu	22,754.76
Do hlavnej pokl. na posmrtnú podporu	14.513.68
Nemocná podpora údom a údkyňam čísla 34	4.206.21
Rôzne	2.466.20
Na miestnu Ev. aug. v. v. Cirkev	
Vstúpenia Krista Pána na Nebe	1.205.45
Na národný ciel' Slovenskej Ligy	124.62
Z mesta von z čísla 34. na siroty a nemocných	238.60
Spolu	$22.754.76

Číslo prijalo údov a údkyň za celú dobu	242
Členovzomrelo za celú dobu	12
Za pokladníkmi ostala dlžoba	$103.21
Nezaznačené výdavky	$ 19.04
Dlh	$ 49.09

Jubileum, prednášky a zábavy.

Číslo 34. Slov. Ev. Jednoty vydržiavalo jubileumov 3, zábav 9, prednášok 2. Rečníkom bol Michael Čermák pri odhalení zástavy americkej a spolkovej dňa 4. júla 1903, druhým rečníkom bol Rev. sl. Bož. Karol Hauzer, pri 10 ročnom jubileume dňa 30. mája roku 1907, tretím rečníkom bol Pavel Krč pri 15 ročnom jubileume dňa 30. mája 1912. Výletov a zábav bolo 11 pre dobro spolku.

Všetky zábavy boly vydržiavané pre dobro spolku k získaniu členov. Na zábavách sme sa pozhovárali a tiež nám starší údovia spolku vštepovali vernosť do srdc, v ten čas mladosti našej, nám vysvetlovali, čo je spolok, a aký je on potrebný pre každého evanjelíka. Poučovali nás na týchto zábavách aj o našom slovenskom národe, ako trpí a ako je ujarmený pod maďarskou vládou a neraz rečník vo svojej reči spomenul, ako nesprávne boli naší slovenskí vodcovia nevinne do žalárov väznení, nesprávne súdení. Všetko toto nám ešte mladým údom tohoto spolku bolo milé. Bolo to milé, i tie naše mylozvučné piesne spievať.

Všetko toto zahynulo, a tí, ktorí v ten čas pracovali, teraz si utvořili inú cestu a počali rozsievať nedorozumenie medzi slov. evanjelíkmi v meste Binghamton, N. Y.

Tí samí začali opačne pracovať. Začali zo spolku vystupovať. Zaviedli si iné myšlienky, v prvom rade proti sebe, a v druhom oproti spolku číslu 34. Slov. Ev. Jednoty. Čo obšírnejšie udávame.

Číslo začalo finančne upádať.

Spomenutý spolok sa krásne vzmáhal ako na členstve tak aj finančne a duševne. Začiatkom roku 1913 boly prijímané aj údkyne bez rozdielu či má manžela v Slov. Ev. Jednote alebo nie.

Sme spomenuli, že spolok na členstve vzrastal krásne, ale ešte krásnejšie vzrastol prijímaním údkyň do čísla 34. Slov. Ev. Jednoty, tak že koncom roku 1913 spolok prijal 30 údkyň.

Tieto údkyne keď boly prijímané tak ako údovia, tak boly povinné aj príspevky číslové aj úmrtné platiť, zároveň boly oprávnené na všetky výhody, týkajúce sa spolku čísla 34. Slovenskej Evanjelickej Jednoty tak, ako aj údovia.

Spomenutý spolok bol dobročinným ku svojmu členstvu v prípade nemoci i smrti, keď niektorí úd alebo údkyňa ochoreli, spolok platil $5.00 týždenne. Spolok vyplácanú nemocnú podporu akoby ani necítil, to dokazujú účtovnícke knihy, tak že spolok mal majetku v roku 1914 za $1.146 34.

Podobne tiež spolok vyplácal nemocnú podporu aj údkyňam, tak, ako aj údom, lebo tiež boly na ňu oprávnené. Pri údkyňach sa musíme pozastaviť, nemôžeme zamlčať aký bol veľký rozdiel pri vyplácaní nemocných týždňových podpôr, tie veru boly vyplácané trojnásobne väčšie ako údom.

Keď ale prešiel rok a oznámil nám účtovník finančnú zprávu, koľko spolok vyplatil chorobnej podpory, nad tým sme sa pozastavili, lebo tam boly veľké číslice, asi trojnásobne väčšie ako sme predtým nemocných podpôr vyplácali, tak, že v roku 1916 spolok mal väčší výdaj ako

príjem, to jest mal ztratu $162.07. Čo mal spolok robiť, keď chcel svojích údov a údkyne počas nemoce podporovať, tak podporoval, pokiaľ mohol. A toto sa opakovalo i ďalej.

Začiatkom januára roku 1917 spolok mal nádej, že tieto chorobné podpory sa nejako zmenia. Sme sa zmýlili. Nemoc údov a údkyň sa strojnásobnila, tak že spolok mal viac a viac výdavkov na zaokrytie chorobných podpôr. A prečo? Veď si len predstavte ,mali sme niektoré údkyne nielen ťažko choré, ba aj v rôznych špitáloch operované a tiež jednoho úda. Spomenuté údkyne, musíme priznať pravdu, nám tak vyčerpaly pokladnicu, že niektoré údkyne a údovia vybrali až po $90 nemocnej podpory, tak že koncom roku 1917 sme mali ztraty $496.03, bol väčší výdaj ako príjem.

Údovia a údkyne spolku čísla 34. Slov. Ev. Jednoty už tak boli na to navyklí, že sme si toho ani nevšímali, že spolková pokladnica sa viac a viac vyčerpáva. Vôbec kto prišiel alebo poslal prosbu, každého sme podporili, nehľadiac na tie veľké výdavky. Ešte v tomto istom roku sme dali na Slovenskú Ligu, to jest na československú akciu $50.00. Teda ako nám ležali na srdciach naší údovia a údkyne, tak nám ležali na srdciach aj naší československí bratia a sestry za morom, lebo v tom roku sa začala tu československá akcia za oslobodenie Česko-Slovenska. Vráťme sa zpiatky ku spolkovým veciam.

V roku 1918 spolok už nemal toľko nemocných údov a údkyň. Dôkazom toho je, že finančné výdavky klesly pri vyplácaní nemocných podpôr. Mali sme nádej, že táto veľká medzera sa nám vyrovná. Ale v tom sme sa tiež sklamali. Predtým chorí údovia keď nám mali byť najviac výpomocní, to jest platiť riadne a mesačné príspevky, zrobili opak toho, za tie dobročinnosti. Oni nám nechali za sebou dlh od $4.00 až do $10.00. Takto sa nám odplatili za dobré činy.

Spomenuli sme, že choroba v tomto roku klesla. Ale nie je tomu tak. Veľký počet údov bolo chorých, ako aj v minulom roku. Ale títo sa prestali oznamovať do spolku za chorých z príčiny tej, že zamýšlali sa nechať vytvoriť a zanechať za sebou 3 rozpočtový dlh, ku čomu aj skutočne došlo.

Na niektorých schôdzach viac razy nám prišlo do rozhovoru ohľadom úpadku spolkového majetku, že za minulé 2 roky bolo ztraty $658.10. A že sa očakáva ešte väčšia ku koncu roku 1918. Preto chceme uviesť niektorých údov jednanie, ako smýšlali zaokryť alebo pozdvihnúť spolkový majetok.

Spolok mal majetku dňa 10. marca $427.92. Prišla prosba od miestnej cirkve na ohradu kostola. Majetku bolo $427.92 a výdavkov sme mali za 3 mesiace $480.08. Tuná nám číslice ukazujú väčšé výdaj o $52.16, a na spomenutú prosbu cirkve, navrhoval istý brat, aby sme obetovali $300. Samo sebou sa rozumie, vyvinula sa tuha debata. Mali sme jediných dvoch členov, ktorí sa veci zaujali, vec členstvu vysvetlili, že je to nemožnosťou, takú summu vyplatiť zo spolkovej pokladnice, poukazujúc na vdovy a siroty. Tieto zásluhy prináležia údom Pavel Švarnemu a Pavel Kadlečíkovi, títo členovia poukázali viac razy, aby zo spolkového majetku peniaze boly vyplácané výlučne len na vdo-

vy a siroty, ale tiež nikdy neboli oproti mrávnej a účelnej podpore. Keď ale tak otvorene niektorý úd navrhne nemožnú a nie zdravo uvažujúceho rozumu podporu, tu sa museli spomenutí členovia pozastaviť a hájiť ducha pravdy. Tunajšia cirkev obdržala dost obetí za pár posledných rokov; obdržala zo spolku $1.205.45. V spomenutom ťažkom čase nám nebolo možno podporiť, lebo nebolo odkiaľ a z čoho.

Zaiste vám bude divné, keď vám povieme, akú odplatu dostali za chránenie spolkovej pokladnice vyššie spomenutí, ktorí jednali pre dobro spolku. Dostalo sa im veľkých urážok so strany niektorých údov, ktorým viac šlo o cirkev ako o spolok, poťažne o údov a siroty a svojich a v nemoci postavených. Jednali oproti spolkovým stanovám. Dostástávali viac razy také nesmyselné urážky a utrhanie na cti za jejich dobrú a statočnú prácu a chránenie majetku spolkového; dostalo sa im do nevercov, neznabohov, socialistov a zapieračov Krista, a to len preto, že hájili, aby chorí údovia a údkyne v prvom rade boli podporovaní. Keď by títo spomenutí pracovníci boli povolili $300 na cirkev, také urážky by sa im neboly dostaly. Ale títo pracovníci nedbali a ani po dnes nedbajú na nesmyselné výrazy. Vzali si za príklad a heslo našich slovenských evanjelických vodcov: "Vytrváme až do konce!" A hájili aj ďalej ducha pravdy.

Musíme ešte spomenúť, že spolok mal ešte v marci ztratu $52.16, podľa udaných číslic financie to vyzerá, ako by sme mali dlh $52.16. No ale my sme ešte mali majetok na inom mieste. A to bol požičaný v miestnej cirkvy "Vstúpenia Krista Pána na Nebe" — $200.00. Tento majetok nám bol viac neistý ako istý z príčiny tej, že obnos bol požičaný nie zákonitou cestou. Peniaze tieto boly požičané miestnej cirkvi bez úrokov do toho času ,zakiaľ ich spolok nebude nútený požadovať. Z týchto $200.00 spolok bol odpustil $100, jedným slovom daroval. Tak u miestnej cirkvy ostalo pôžičaných $100.00.

Spolok viac razy sa nazdával, že máme v pokladnici okolo $150.00. Ale tomu nebolo tak, keď sa pokladnica viac vyčerpávala! Poniektorí údovia sa domáhali, aby im bola podaná zpráva, koľko má spolok majetku. Účtovník nám podal zprávu, že máme 2 rozpočty nevyplatené, ktoré činily okolo $140.00. Tak keď tieto rozpočty vyrovnáme do hlavnej pokladnice, tedy bude pokladnica už naskrze vyčerpaná.

Spolok sa usniesol, aby sa napísala žiadosť na miestnu cirkev, a pýtal sa náš majetok ku navráteniu do spolku.

Úrad spolkový napísal žiadosť na cirkev ,aby nám vyplatila našich $100.00. Lebo nám už bol potrebný na zaokrytie našich financií.

Cirkev si prvú prosbu ani nevšimla.

Bola zadaná druhá žiadosť na cirkev ,aby peniaze spolkové cirkev prinavrátila. Na túto druhú žiadosť prisľúbila, že peniaze spolku prinavráti čo najskoršie bude mať peniaze.

Ľudia nie sú jedneho smýšlania. Jední myslia tak a druhí inak. Niektorí sú nevyspelí, idú oproti sebe. Takýchto nevyspelých údov mal aj náš spolok. Tito nehladeli, že sme tých $100 potrebovali, aby sme svoje peniaze dostali od cirkvy, oni jednali a navrhovali opak toho. Oni jednali, aby sme peniaze cirkvy darovali, ba ešte jednali, aby sme

dali alebo obetovali na cirkev o $200.00 viac. Takí údovia, ktorí majú presvedčenie len cirkevné, sú a boli ochotní nevyplatiť podporu dietkam a manželkam, poťažne vdovám, a obetovať len na cirkev.

Druhých údov mali sme docela iného smýšlania. Tí zase poukazovali že nám už nemožno cirkev podporovať, lebo už niet odkiaľ. Títo chceli podporovať chudobu, útlych, siroty, nemocných údov a údkyne. A títo poslední boli väčšinou podporovaní! Tak že cirkev už musela peniaze spolku prinavrátiť. Potom sme si vyrovnali dlhy, to jest rozpočty a ku tomu sme vyplatili nemocné podpory, tak že koncom roku 1918 ostalo spolku dlhu len $49.09. Nemocnej podpory sme vyplatili za posledné 3 roky $1,825.10. A za celú dobu spolok vyplatil nemocnej podpory $4.206.21.

Príčiny úpadku členstva.

Zahradník keď zasadí ovocný malý stromček do zeme, pri dobrej opatere a chránení, najprv začne púšťať korienky. Akonáhle má zapustené korienky, potom začne vyháňat konáriky. Pri dobrom opatrovaní a chránení za pár rokov je z neho väčší strom. Začne kvitnút a vydáva príjemné ovocie, ktoré sa dá požívať.

Takýto malý stromček bol náš spolok číslo 34. Slov. Ev. Jednoty. Spolok bol založený 8 členami. Tak že postupom času vzrastal, prekvítal a ovocie vydával až do roku 1916. Vzrastol na údoch a údkyniach. Keď spočítame minulé roky číslo 34. Slov. Ev. Jednoty postúpilo na členstve do roku 1916 na 241 údov a údkyň.

Začiatkom roku 1916 spolok dostal úpravu od hlavného úradu Slov. Ev. Jednoty, že máme zakázano prijímať údov v newyorskom štáte, podobne aj v niektorých iných štátoch.

Náš spolok číslo 34., ako aj predtým, tak aj v tomto čase musel zadosť učiniť zákonom Spojených Štátov amerických.

My viac razy sme sa doznávali, či ešte nemôžeme prijímať údov do nášho čísla. Na to sme vždycky dostali odpoveď, že ešte sa nepodarilo hlavnému úradu vec do poriadku uviesť. Dostali sme zprávu od hlavného úradu, že je toho príčina tá, že nie sú čísla inkorporované v istých štátoch. Zaiste to bola len príčina hlavného úradu Slov. Ev. Jednoty hneď od založenia Slov. Ev. organizácie.

Viacerí údovia sa hlásili o prijatie čísla 34. Slov. Ev. Jednoty, ale na zakázanie od hlavného úradu nebolo nám možno prijať žiadneho a žiadnu.

Vidiac, že im nie je možno pristúpiť medzi svojích evanjelikov, istá čiastka vstúpila do tunajšieho spolku, ktorý už niekoľko rokov jestvoval pod menom "Broome County Slovak Union". Niektorí zase vstúpili do anglického medzinárodného spolku, pod menom "Woodman's", toho ale bola len nepatrná čiastka.

Toto sme ešte málo pocítili, že malá čiastka vstúpila do iných tunajších organizácií.

Zatým najväčšia čiastka slov. evanjelikov tunajších založili si slovenský Evanjelický Bratsko-Sesterský spolok samostatný.

Záverok.

Zaiste čitatel' porozumie, že spolok náš stál tam, kde i iné podporujúce spolky; staral sa o veci spolkové, týkajúce sa svojich údov a údkyň, staral sa o veci národné, týkajúce sa československého národa.

Ale ked' sa započala svetová válka, v ktorej účasť brala aj naša nám milá vlasť Amerika, náš spolok číslo 34 Slov. Ev. Jednoty neostal po zadu v národných veciach, ale kráčal s inými spolkami ruka v ruke. Nebolo tej schôdze, aby tam nebolo zastúpené, nebolo tej prednášky, aby sa jej nesúčastnilo, ba vôbec nebolo toho dňa, aby naše číslo sa nestaralo o svoj národ milý a svoje slovenské povedomie. Ano, staralo sa, podporovalo nakol'ko bolo možné, vždy malo namierený šíp oproti svojmu nepriatel'ovi, brutálnemu Mad'arovi, ktorý dietky naše za tisíc rokov otravoval a ničil, a ked' sa započala sbierka na osvobodenie Česko-slovenska, tiež obetovalo čo mu bolo možné, lebo chcelo vidieť národ svoj osvobodený, zpod mad'arského jarma.

Musíme poznamenať, že náš spolok nemal žiadnych vyšších učených vodcov, ktorí by boli naších údov spolku za česko-slovenskú akciu oduševňovali a vysvetlovali, ale náš spolok zase mal povedomých a presvedčených popredných údov. Tí sa chytili práce a hned' od začiatku založenia sboru 104 Slovenský Ligy aj boli zvolení za úradníkov—Pavel Švarný, Pavel Krč a Ján Jankovič.

Títo údovia nečakali na vyzvanie učených vodcov, ani nečakali na výzvu "vstupujte do Slov. Ligy!", ani nečakali na výzvu "podporujte a obetujte na oslobodenie česko-slovenského národa!" Títo údovia naši chytili sa práce od začiatku česko-slovenskej akcie zo svojho slovenského národného presvedčenia. Ani títo údovia nevstúpili do práce čo evanjelici, ale vstúpili čo verní a povedomí Slováci.

Títo údovia nám vždycky niečo priniesli z národneho pol'a politiky ohl'adom česko-slovenského národa. Na každej spolkovej schôdzi títo údovia nás presvedčovali o národnej česko-slovenskej akcii tak, že v roku 1918 bez mála boli všetci členovi 34 č. v Slovenskej Lige.

Čo sa ale týka nášho spolkového jestvovania, číslo naše od svojho založenia vzrástlo a mohutnelo tak, že skoro nebolo evanjelika a evanjeličky v Binghamton, N. Y., čo by doňho neprislúchal. Tento vzrast trval až do roku 1916. Tiež poznamenať musíme, že asi okolo roku 1910 utvorila sa akási trieda l'udí čo započala proti spolku boj. Nebol to boj vonkajši, ale vnútorný, a bol taký tuhý, že je až po dnes, že až číslu hrozilo rozpadnutie.

So žial'om musíme poznamenať, že nebol to nepriatel' cudzí, ale svoj. ba čo viac tiež, ktorí ho zakladali, ti ktorí sa oň starali, tí ktorí nás doňho prilákali, tí ktorí nám ho vychvalovali, tí ktorí nás omámili; ktorí nás oklamali, údov od neho odvázajú, pokladnicu nám do centa vyčerpali a dnešným dňom mu stavajú polená v cestu a všelijakým spôsobom ho hania, naň nadávajú a l'udom ho predstavujú za akýsi hriešný spolok. Tí ktorí ho najviac milovali, stali sa mu nevernými.

A keby nie toho úradu a pár verných údov a údkyň, istotne by mu už umieračkom boli odzvonili. No ale, vd'aka Bohu a vernému

dnešnému pozostalému členstvu, že sa nedali viac klamať autokratom, ktorí chodia v rúchu ovčiom, ale v nútri sú vlci hltaví. A preto márne snahy a zlosť jejich proti nám; my žijeme, my jestvujeme a budeme s pomocou Božou i naďalej!

Spolok 36. č. S. E. J. počituje údov a údkyň prvého januára roku 1919:

Pavel Krč, Štefan Miča, Pavel Švarný, Pavel Kadlečík, Ján Krč Beblavý, Ján Gazdík, Ján Hanzluvka, Pavel Hiža ml., Ján Hiža Janizčak, Juraj Hirko ml., Jozef Jankovič, Martin Kadlečík, Ján Miča, Ján Mare-

Údovia čisla 34. Slov. Evan. Jednoty v Binghamton, N. Y.

Stojaci z ľava: Pavel Kadlečik, pokl., Rozalia Hudák, Jozef Rigaň, Milan Rigaň, Ján Miča, Štefan Pavlovič; Sediaci: Martin Kadlečik, Rozalia Kadlečik, Pavel Krč, predseda, Pavel Švarný, učt., Michal Zabadal, Ján Hanzlúvka.

ček, Štefan Pavlovič, Jozef Pohlod, Jozef Rigán, Michal Zabadal, Kristína Kadlečík, Katarína Kadlečik, Rozália Kadlečík, Anna Kadlečík, Ida Kadlečík, Zuzana Krč Beblavý, Alžbeta Nožčak st., Anna Švarný, spolu 27.

Dejiny tieto sú sostavené dňa 1. apríla roku 1919 v meste Binghamton, N. Y. Sostavili ich úradníci čísla 34. Slovenskej Evanjelickej Jednoty.

Pavel Krč predseda, Pavel Švarný účtovník, Štefan Miča zápisník, Pavel Kadlečik pokladník.

Dejiny čísla 30. Slov. Ev. Jednoty Zábavno-vzdelávajúceho oddielu mládeže, založený dňa 29. februára r. 1916 v meste Binghamton, N. Y.

Sostavil: **Pavel Švarný.**

Ciel'om Zábavno-vzdelávajúceho Oddielu Mládeže S. E. J. je prispievat' k telesnému a duševnému blahu jednotlivých údov a údkyň, aby boli dobrými evanjelikmi, aby zotrvali vo viere zdedenej od otcov a matiek svojích, tiež majú byt' dobrými údami a údkyňami l'udskej spoločnosti, aby privykli k spolkovému životu a stali sa užitočnými údami a údkyňami S. E. J. a dobrými občanmi S. Š. A.

Založenie čísla 30, Z.-V. O. Mládeže prijaté na XI. konvencii, vydržiavanej od 26. do 31. júla 1915 v Newark, N. J.

Delegát čísla 34. S. E. J. Ján Jankovič priniesol zprávu z XI. konvencie, že začiatkom roku 1916 započnú sa zakladat' čisla Z. V. O. Mládeže. Tak aby aj náš spolok o tom rozhodnul, či aj my evanjelici v Binghamto-

Pavel Švarný, býv. starosta č. 30. "Záb.-Vzdel. Oddielu Mládeže" Slov. Ev. Jednoty a účt. č. 34. S. E. J.

ne založíme číslo Z. V. O. Mládeže. Pri d'alšom uvažovaní spolok číslo 34. S. E. J. rozhodol, že tiež založí spolok Z. V. O. Mládeže.

V roku 1916 9. januára spolok zvolil 4 členový výbor ku agitačnej práci, to jest k získaniu čo najviac dietok ku založeniu Mládeneckého Oddielu S. E. J.

Ku dalšej práci zvolení boli výborníci Štefan Miča, Pavel Švarný, Pavel Mareček a Já Sukup. Títo údovia ponavštevovali naše rodiny, u ktorých sa nachádzaly dietky od 6 do 16 rokov staré čo by mohly vstúpit' a založit' tento Oddiel Mládeže. Tak tento výbor bol št'astný, že sa mu podarilo získat' dietok počtom 22, ktoré rodičia dali zapísat'. Výbor tento podal svoju zprávu, kol'ko dietok rodičia dali zapísat na

schôdzi dňa 13. februára, pri čom spolok číslo 34. S. E. J. zvolil dvoch členov, Pavel Švarného a Štefan Miču. Títo dvaja členovia všetky potrebné veci, týkajúce sa spolu, obstarali a spolok založili.

Mená zakladateľov.

Údovia: — Ján Švarný, Pavel Švarný, Ján Kuchárek, Ján Vašek, Pavel Valuch, Ján Galaš, Pavel Mitáček, Štefan Miča, Pavel Miča, Jozef Miča.

Údkyne: — Mária Miča, Kristína Miča, Alžbeta Hanzluvka, Anna Kadlečík, Zuzanna Bajza, Mária Šimek, Františka Miča, Katarína Miča, Kristína Miča, Anna Kuchárek, Alžbeta Miča, Anna Miča.

Mená starostov.		*Príjem a výdaj.*	
		Príjmy	Výdavky
1916	Pavel Švarný	$32.20	$22.55
1917	Pavel Švarný	24.90	19.70
1918	Štefan Miča	13.35	10.00
1919	Štefan Miča.		
		$70.45	$52.25

Začiatkom roku 1916, keď spolok bol založený po prijatí do S. E. J. od hlavného úradu, dostal bežné číslo 30.

Nasleduje mi podať mená úradníkov spomenutého oddielu mládeže čísla 30. S. E. J. Ale že dospelých dietok nebolo, tak bolo ponechané len na starostu a ten viedol celú prácu za celý prvý rok.

V roku 1917 dietky už boly privyklé a oboznámené so spolkovým životom, tiež videly, ako boly odbývané schôdze každú druhú nedeľu v mesiaci. Oboznámené boly ako sa čítajú zápisnice z minulých schôdz a tiež ako sa účty podávajú mesiac za mesiacom.

Keď toto videl starosta Pavel Švarny, že dietky sa dosť pekne zaujímajú za vec spolkovú, pýtal som sa ich, či by si niektorí priali byť vymenovaní od úradu, že by mne ulahšili prácu. ravda, dietky nehovorily nič, akoby ostaly zlaknuté. Ale na jejich tvárach bolo vidieť úsmev a bolo vidieť, že dietky túto prácu z radosti príjmu a pracovať budú. Za tým vymenoval som dietky do úradu a síce:

Kristína Miča zápisnička, Pavel Miláček účtovník, Anna Kadlečík, Anna Miča dozorkyne.

Bola to radosť dietok, že sú úradníčky a úradníci. Ale bola to ešte väčšia radosť starostu, moja, že tieto dietky s radosťou v úrade pracujú a príspevky vyberajú. Zo začiatku bol som obozretný, myslel som, aby niektoré centy neboly upotrebené na cukríky. Ale česť úradu dietkam! Krásne, všetko išlo v tom najlepšom poriadku, tak, že ani ja som nebol vstave lepšie spolkové veci zaznačiť, ako tento úrad. Keď niektorí niečo nepochopoval, opýtal sa ma.

Keď už boly dietky zvyklé k spolkovému životu, nasledovalo niečo iné, najvážnejšie, a to bolo cieľom Oddielu Mládeže. Naším cieľom

bolo prispievať k telesnému a duševnému blahu, aby sotrvaly vo viere svojej, zdedenej od otcov a matiek. Na tento telesný a duševný ciel som moc času nevenoval. Lebo nám to nebolo potrebné, vyjmúc zahájenie a zakľúčenie schôdze modlitbou, lebo naše dietky o duševnom blahu boly poučované v tunajšej cirkvy "Vstúpenia Krista Pána na Nebe."

Druhý najvážnejší bol ciel, aby sa nasí údovia a údkyne stali dobrými členmi ľudskej spoločnosti, poťažne slovenskej a národnej, a ctiti si svoj národ. Ku tomuto cielu sme potrebovali stálejšiu miestnosť, lebo vtedajšia nám nedovolovala na toľko času, aby sme mohly nejaké prenášky previesť a poučovať dietky. V tom čase tento Oddiel odbýval schôdze pred spolkovým číslom 34. S. E. J., tak, že viac rázy sa stalo, že tento Oddiel nemal času ani len príspevky vybrať.

Koncom roku 1916 v mesiaci decembri predseda J. Jankovič oznámil, že či by nebolo dobre pre číslo 30. Oddielu Mládeže vynajsť inú miestnosť pre vydržiavanie schôdz, keď si starosta Pavel Švarný šťažuje, že nemá dosť času ani schôdze zakľúčiť; či by nebolo dobre spraviť prosbu na miestnu cirkev o prepustenia miesta pre schôdze Z. V. O. Mládeže. Prijaté bolo, aby sa prosba vypracovala a zaslala miestnej cirkvy.

Ja som dietky potešoval, že na budúce budeme vydržiavať schôdze pod kostolom, a budeme mať viac času ku prednáškam a spevu, cvičiť sa. Za niekoľko dní už dietky prinášaly zprávu, že nám nedovolia schôdze odbývať pod kostolom. Nechcel som dietkam veriť. Išiel som sa sám presvedčiť k predsedovi cirkve. Predseda odpovedal, že nám cirkev rozhodne neprepustí miestnost pre Z. V. O. Mládeže. Bolo my do smiechu, že pre tak dobrý ciel cirkev nechcela prepustiť miestnost. Tak schôdze sme vydržiavali ďalej v slovenskej Evanjelickej Účastinárskej miestnosti, na Julian ulici.

V roku 1917 mal som nádej, že číslo 30. Z. V. O. M. bude vzrastať na údoch a údkyňach vo veľkom počte dľa tunajších bývajúcich dietok. Ale som sa veľmi sklamal. Číslo miesto čo malo vzrastať, klesalo na údoch. Príčiny tuná nepodávam, to nech si zodpovedia rodičia sami. Najväčšia príčina toho bola nesvornosť.

Schôdze sme odbývali každú prvú nedeľu v mesiaci. Prednášky som dietkam držal, aké majú byť lojálné ku svojmu národu a ctiť si svoj národ. Za to som bol najviac zaujatý. Bol to náš ciel' dla stanov S. E. Jednoty. Tiež duševne, hmotne a politicky a spoločensky dvíhať tak, aby v boji o existenciu nepodľahnul, ale aby si stal do radu s inými vynikajúcimi národami čo rovný s rovným. Udržovanie stálých stykov s bratským národom českym a s inými Slavianmi.

Mená údom a údkyň 1. januára 1919: — Ján Švarný, Pavel Švarný, Ján Galaš, Alžbeta Miča, Anna Miča, Anna Kadlečík, Zuzana Bajza a Alžbeta Hanzluvka.

Prijaté dňa 4. mája 1919.

Dejiny čísla 61. Prvej Katolíckej Slovenskej Ženskej Jednoty v Binghamton, N. Y.

Napísala: **Mária Mažár.**

Roku 1897 dňa 5. decembra, s pričinením pp. Štefana Balog a Štefana Pollák, bola zvolaná schôdza slovenských žien do domu Balogovcov na Hudson ulici, v Binghamton, N. Y. Po vysvetlení ciel'u tej schôdze a po vymenení vzajomných náhladov bol založený spolok Prvej Katolíckej Slovenskej Ženskej Jednoty v Binghamton, N. Y., ktorý obdržal číslo 61, s menom "Nepoškvrnené Počatie Panny Márie." Zakladatel'kami tohto spolku boly nasledovné sestry: Mária Pollák, Mária Ligoš, Mária Balog, Mária Mizera, Anna Mizera, Johanna Mališek, Rozalia Chudá, Júlia Mizera, Ana Chorvát, Eva Maxian, Anna Rúsek.

Prvými úradníčkami boly nasledovné sestry: Mária Pollák predsedkyňa; Mária Ligoš podpredsedkyňa; Anna Mizera zápisníčka; Johanna Malíšek účtovníčka, Mária Balog pokladníčka. Mesačný poplatok na nemocnú podporu bol určený 25c, a nemocná podpora $2.50 týždenne.

V prvých troch rokoch schôdze boly odbývané u Balogov na 18 Hudson St. Riaditel'om spolku za tieto prvé tri roky bol p. Štefan Balog.

Roku 1901 v mesiaci januári na schôdzi bolo uzneseno, že na budúce schôdze sa budú odbývat' u sestry Márie Pollák, na 23 Baxter St.; a za riaditel'a spolku bol zvolený p. Štefan Pollák.

Dňa 11. aug. spolok daroval $2.00 na Slov. Kat. Kostol v Shamokin, Pa.

Na sirotínec spolok daroval $1 a na národný fond $5.76.

Roku 1902, dňa 21. januára spolok usporiadal prvú zábavu v Slov. Muzikantskej Halle, z ktorej zábavy čistý zisk bol $33.67.

V marci na špitál v Chicagu údkyne platily po 10c a z pokladnice sa darovalo na ten ciel' $1, spolu $5.50.

Roku 1903, riaditel'om spolku bol p. Pavel Žiška, a schôdze boly odbývané v Slov. Muz. Halle na Elm St. Spolok sa súčastnil zábavy sboru 36. T. S. J. Sokol. Spolok daroval na Kat. Noviny $6.25; na kostol Sv. Cyrilla a Methoda v Binghamton, $2., dňa 13. okt. na ornád spolok daroval $22.00.

Roku 1904, dňa 14. aug. náš spolok daroval na základinu kostola Sv. Cyrilla a Methoda $25.00. V tomto roku, až do roku 1907, riaditel'om spolku bol p. Pavel Karenovič.

Roku 1905, náš spolok súčastnil sa zábavy, ktorú usporiadal odbor 45. Živeny.

Roku 1906, spolok usporiadal zábavu, z ktorej čistý výnos bol $42.33. Spolok daroval "na tú našu slovenčinu" $5.00; a na tajné hla-

sovacie právo do starej vlasti $4.27. V novembri náš spolok zakúpil štryri účastniny Kat. Slov. Dvorany po $25.00, spolu za $100.00.

Roku 1907, dňa 7. januára z príležitosti 15. roč. jubileuma založenia našej Jednoty, naše číslo usporiadalo zábavu, z ktorej čistý výnos pre pokladnicu ostal $117.84. Vo februári naše číslo súčastnilo sa indignačnej schôdze, ktorú usporiadaly tunajšie slovenské spolky v Slov. Kat. Dvorane, na tento ciel' údkyne nášho čísla platily po 25c, spolu $27.50.

V apríli sme sa súčastnily zábavy odboru 45. Živeny; v máji zase zábavy, ktorú usporiadalo číslo 34. Slov. Evan. Jednoty; v auguste náš spolok sa súčastnil výletu Sboru 36. T. S. J. S.

Dňa 7. júla na Slov. Museum v Turč. Sv. Martine náš spolok venoval $10.00, v novembri za mince Slov. Ligy $4.75. V tomto roku naše číslo stalo sa tiež členom Slov. Ligy s roč. príspevkom $5.00.

Roku 1908, z príležitosti 10. roč. jestvovania nášho čísla 61., bola usporiadaná zábava, ktorá vyniesla čistý zisk $95.00. Do kostola na baldachin náš spolok daroval $5.00.

Roku 1909, dňa 25. nov. spolok sa súčastnil zábavy, ktorú usporiadala spoločnost' Rím. Kat. Slov. Dvorany, údkyne platily na túto zábavu v príspevkoch po 25c, spolu $30.00.

Roku 1910, v januári bola usporiadaná zábava, ktorá vyniesla čistý výnos v prospech pokladnice $56.40. V jan. na Kat. Slov. Školu náš spolok daroval $25.00. V tomto roku naše číslo súčastnilo sa nasledovných zábav: v máji zábavy Broome County Slov. Jednoty s príspevkom $19.50; sboru 36. T. S. J. S. sme darovaly $5.00; v júli zábavy Slov. Muzikantskej Bandy, s príspevkom $19.50; v septembri zábavy Pol'ských Rytierov s príspevkom $19.50; v novembri zábavy Sokolov s príspevkom $13.00.

Roku 1911 v jan. spolok usporiadal zábavu s čistým ziskom $88.54. Spolok súčastnil sa nasledovných zábav; v júli zábavy odboru 45. Živeny s príspevkom $13.00; zábavy sboru 15. Venca Sokola s príspevkom $14.60; v júli zábavy spoločnosti K. S. Dvorany. Spolok daroval nasledovné obnosy: Na Slov. Kat. Školu v marci $10.00 a máji na základinu tej istej školy $75.00; v apríli na Sdruženie Slov. Katolíkov $1.00; v novembri na missionársky kríž $10.00.

Roku 1912, v máji zo spolkovej zábavy čistý zisk bol $30.37. V tomto roku naše číslo darovalo nasledovné obnosy: na Sdruženie Slov. Kat. $6.00; na platformu $10.00; na sestry mníšky $10.00; na náradie Slov. Kat. Školy $100.00; na Juhoslavianov $5.00; dňa 4. júla sme sa súčastnily výletu, ktorý usporiadala osada Sv. Cyrilla a Metoda, údkyne platily na tento ciel' po 25c, spolu $33.25.

Roku 1913, v našom spolku bol zavedený čekový spôsob vedenia účtov. V mesiaci septembri číslo 61. I. K. S. Ž. J. darovalo na Slov. Kat. Školu v Binghamtone štyri účastniny Rim. Kat. Slov. Dvorany v hodnote

$100.00. V nov. sme sa súčastnily jub. slavnosti sboru 36. T. S. J. S. s príspevkom z pokladnice $5·00; v dec. zábavy Slov. Muz. Bandy s príspevkom $5.00.

Roku 1914, na kostol Sv. Cyrilla a Methoda náš spolok daroval $5.00; na vskriesenie $10.00; v mesiaci júni na kostolný výlet $17.00 a v júli na ten samý ciel' $18.00; v sept. na ohradu okolo kostola $10.00.

Roku 1915, dary kostolu Sv. Cyrilla a Methoda od nášho spolku sú nasledovné: 3. jan. $5.00; 26. jan. $25·00; 16. mája na základninu školy $25.00 a Pan. Oddel. $10.00; 7. okt. na školu $5.00 a Pan. Oddel na ten samý ciel' $5.00; na základinu školy Pan. Oddel. $15·00.

V roku 1915 v dňoch 21—26. júna bola v Binghamtone vydržiavaná konvencia Prvej Kat. Slov. Žen Jednoty. Z tej príležitosti dňa 20. júna bol usporiadaný vel'ký pochod, ktorého sa súčastnily všetky slovenské spolky Binghamtonu; pochodovalo sa po hlavných uliciach mesta Binghamtonu, potom bolo slavnostné uvítanie v Slov. Kat. Dvorane. Rečníčkami pri tejto príležitosti boly: Sestry Andela Vávra a Hermina Vávra z Binghamtonu; Anna Ondrej hl. predsedkyňa I. K. S. Ž. J. a Rev. Ján M. Liščinský, duchovný I. K. S. Ž. J. V útorok, 22. júna bol usporiadaný banket ku pocte konvencie. Privítajúce slovo povedal p. Peter "Slamený vdovec" predniesol p. Pavel Zych. Vo štvrtok 24. júna, bolo sohraté divadlo ku pocte hl. úradu a delegátkam toto divadlo—"Testiná do domu, spokojenosť z domu" — sohral Slov. Kat. Vzdel. Krúžok pod riadením p. Františka Macháčeka.

Toto bola do teraz jediná slovenská konvencia odbývaná v meste Binghamptone, na ktorej bola zvolená do hl. úradu naša sestra Andela Vávra, tiež po prvý ráz, čo bol niekto z Binghamptona zvolený do hl. úradu.

Roku 1916, v jan. dar na kostol $15.00; vo feb. na missie $10.00; v júni na sv. otca $10·00.

Roku 1917, číslo 61. darovalo na nasledovné ciele: v marci na missie kostola Sv. Cyrilla a Methoda $50.00; v júli Rev. Jánovi Pochilému $25.00; v sept. Jánovi Rozborilovi, študentovi $25.00; v dec. dobrovol'níkom českoslov. armády $10.00; na million dollárovu sbierku $25.00; v dec. náš spolok stal sa členom Slov. Ligy s príspevkom $10·00.

Roku 1918, v apríli naše 61. číslo usporiadalo zábavu v Slov. Kat. Dvorane v prospech nového organu v kostole Sv. Cyrilla a Methoda, čistý výnos bol $180.00. V júni Rev. J. Pochilému, ako dobrovol'níkovi česko-slov. armády, náš spolok daroval $25.00. V sept. Pan. Oddel. daroval na pomník kat. slov. cintora $25.00. V novembri z príležitosti $40.000 sbierky v Binghamtone na slobodu česko-slov. národa, číslo 61. darovalo $100.00.

Ku koncu roku 1918, následkom zvýšenia príspevkov skrze nemoc Influenzu naše číslo 61. upadlo na počet členkyň; 25 členkyň odstúpilo, zanechajúc vo spolku dlžoby blízo $100·00.

Čislo 61. I. Kat. Slov. Ženskej Jednoty v Binghamton, N. Y.

Výkaz členkyň a financie čísla 61. I. K. S. Ž. J.

Rok.	Počet členkyň.	Príjmy.	Výdavky: Do Hl. pokladnice.	Nemocná podpora.	Kostol a škola.	Národné ciele.
1897	10	.....	.....	.....	.....	.....
1898	10	$ 49.48	$ 27.15	$ 5.00	.....	.....
1899	14	71.91	38.48	.....	.....	.....
1900	19	68.68	47.79	5.00	.....	.....
1901	22	150.43	89.97	20.10	5.00	5.76
1902	45	289.46	160.80	34.70	.....	.....
1903	62	540.96	306.22	33.00	26.00	5.00
1904	65	653.84	461.52	65.00	25.00	6.25
1905	93	799.27	563.85	145.10	5.00	9.00
1906	109	815.48	495.22	49.00	.....	10.00
1907	112	1,330.17	948.83	159.50	.....	47.25
1908	116	1,090.60	977.49	96.00	5.00	.....
1909	120	1,229.48	861.51	49.00	.....	.....
1910	130	1,953.53	1,496.94	165.50	25.00	.....
1911	146	1,992.90	1,596.94	151.50	95.00	10.00
1912	162	1,962.02	1,512.81	155.00	153.25	11.00
1913	170	2,653.35	2,201.60	380.00	100.00	.....
1914	181	3,225.03	2,755.42	241.00	60.00	.....
1915	186	3,212.23	2,698.46	208.50	90.00	.....
1916	191	3,115.38	2,671.72	299.50	35.00	.....
1917	215	3,073.63	2,512.48	237.50	50.00	55.00
1918	229	3.314.20	2,718.79	863.30	180.00	150.00
Spolu		$31,592.03	25,143.97	3,358.20	852.25	309.26

Roztriedenie výdavkov:

Do Hl. pokladnice	$25,143.97
Podpora nemocným	3,358.20
Na kostol a školu	852.25
Na národné ciele	309.26
Milodary chudobným	275.00
Spolkom na zábavy	150.00
Na Sv. Omše	110.00
Rozličné výdavky za 22 rokov	644.16
U p. Jozefa Jurovatého	243.50
Hotovosť v jan. 1919	505.69
Spolu	$31,592.03

Soznam úradníčiek čísla 61. I. Kat. Slov. Žen. Jednoty.

Rok.	Predsedkyne.	Zápisníčky.	Účtovníčky	Pokladníčky.
1897	Mária Pollák,	Anna Mizera,	Johanna Malíšek,	Mária Balog.
1898	Mária Pollák,	Anna Mizera,	Johanna Malíšek,	Mária Balog.
1899	Mária Pollák,	Anna Mizera,	Johanna Malíšek,	Mária Balog.
1900	Mária Pollák,	Eva Maxian,	Mária Mizera,	Mária Balog.

Rok	Predsedkyne	Zápisničky	Účtovníčky	Pokladničky
1901	Hermina Pollák,	Eva Maxian,	Mária Mizera,	Mária Pollák.
1902	Hermina Pollák,	Mária Drahoš,	Oršula Ivák,	Mária Pollák.
1903	Hermina Pollák,	Johanna Kocák,	Alžbeta Markovič,	Berta Žiška.
1904	Hermina Pollák,	Mária Lehocký,	Anna Šebesta,	Berta Žiška.
1905	Hermina Pollák,	Mária Lehocký,	Klára Karenovič,	Mária Drahoš.
1906	Hermina Pollák,	Mária Mažár,	Oršula Kabát,	Mária Drahoš.
1907	Rósa Maxian,	Mária Mažár,	Oršula Kabát,	Mária Drahoš.
1908	Hermina Pollák,	Mária Mažár,	Anna Karenovič,	Mária Drahoš.
1909	Alžbeta Petráš,	Katarína Cicák,	Anna Šimek,	Anna Karenovič.

Úradníčky č. 61. I. K. S. Ž. J. v Binghamton, N. Y., r. 1919.

Anna Korčák, riadetel'ka P. O., Mária Mažár, účt., Andela Vávra, pred., Mária Petráš, pokl., Hermina Vávra, záp.

1910	Alžbeta Petráš,	Katarína Zych,	Mária Petráš,	Anna Karenovič.
1911	Andela Žák,	Mária Zámečnik,	Oršula Kabát,	Katarína Príkopa.
1912	Andela Žák,	Hermina Vávra,	Mária Zámečnik,	Johanna Kocák.
1913	Andela Vávra,	Hermina Zajic,	Anna Horniček,	Rósa Fodor.
1914	Andela Vávra,	Hermina Zajic,	Anna Horniček,	Johanna Kocák.
1915	Andela Vávra,	Hermina Zajic,	Anna Horniček,	Johanna Kocák.
1916	Anna Krajčir,	Hermina Kriviny,	Anna Horniček,	Johanna Kocák.
1917	Anna Krajčir,	Hermina Kriviny,	Anna Horniček,	Johanna Kocák.
1918	Andela Vávra,	Hermina Vávra,	Mária Mažár,	Mária Petráš.
1919	Andela Vávra.	Hermina Vávra,	Mária Mažár,	Mária Petráš.

Sosnam delegátok na konvencie.

Roku 1903, na 7. konvenciu do Freeland, Pa., Hermina Pollák.
Roku 1905, na 8. konvenciu do Bridgeport, Conn., Hermina Pollák.
Roku 1907, na 9. konvenciu do Homestead, Pa., Hermina Pollák.
Roku 1909, na 10. konvenciu do Cleveland, O., Mária Drahoš.
Roku 1911, na 11. konvenciu do Chicago, Ill., Andela Žák.
Roku 1913, na 12. konvenciu do Milwaukee, Wis., Mária Drahoš.
Roku 1915, na 13. konvenciu do Binghamton, N. Y., Andela Vávra a Anna Karenovič.
Roku 1917, na 14. konvenciu do Youngstown, O., Anna Krajčir a Johanna Kocák.
Roku 1919, na 15. konvenciu do Whiting, Ind., Mária Petráš.

Sosnam zomrelých sestier č. 61. I. K. S. Ž. J.

Klára Karenovič, r. 1905; Katarina Obrtlik r. 1906; Anna Horvat r. 1907; Terézia Nejedlik r. 1909; Filoména Nejedlik r. 1910; Františka Kocich r. 1911; Anna Gajdoš r. 1912; Katarína Mrlák r. 1914; Mária Čuraj r. 1915; Terézia Bolebruch r. 1917; Mária Balog r. 1917; Anna Čičák r. 1918; Ján Čopko r. 1918.

Končiac tieto dejiny čísla 61. I. K. S. Ž. J. dúfame, že, vzhľadom na vykonanú prácu tohto spolku, zaslúžily si svoje miesto v "Dejinách Binghamtonských Slovákov". Naše sestry ako včelky snášaly — platily — a na rôzne ciele obetovaly, ako to číslice dokazujú. Ako katoličky, podporovaly sme kostoly a náboženské veci, a ako Slovenky, tiež sme podporovaly národné ciele, a preto hľadíme s uspokojením na našu za 22 rokov prekonanú prácu a dúfame, že nám Boh popraje sily a zdravia ku ďalšej práci.

Dejiny sboru 36. Tel. Slov. Jed. Sokol v Binghamton, N. Y.

Napísali: za prvých 13 rokov **Imrich Mažár,**
za posledné 3 roky **F. M. Singer.**

Len vždy ďalej.

Slovenský Sokole, len vyššie a vyššie;
nadšenia za národ prelesnej do ríše:
k ochrane národa perute si vystri
a chraň ho pred vrahmi, Sokole ty bystrý!

Písať dejiny sboru v ktorom si údom, písať o bratoch Sokoloch, medzi ktorými si bez prestania v styku, nie je vecou tak veľmi ľahkou. Tušim by bolo snadnejšie písať o niečom, čo bolo pred niekoľko sto rokmi. Ak by niekto tomu neveril, nech by sa šiel presvedčiť... Musím mať na zreteli, že som ako sudcom tých bratov, o ktorých idem písať a nesmiem zabudnúť, že oni všetci zase budú mojími sudcami pri čítaní tohoto. A ku tomu ešte je to doba za trinásť rokov. Tedy zase tá nešťastná "13", ktorá už ma raz ošudila, ale to už je tam.

Ako som bol poverený sborom ku tomuto písaniu, posnášal a vykutal som kdejakú starú knihu od založenia sboru. Najväčšou pomôc-

kou mi bola stará zápisnica, avšak, žialbohu ani tá nebola riadne započatá, preto musím začat dľa ústneho podania a osobnej zkúsenosti.

V roku 1903. bol som zamestnaný v istom mestečku v štáte N. J., kde asi v mesiaci apríli čital som v slov. novinách zprávu následovného obsahu: "V Binghamton, N. Y. bol založený 28. marca 1903. 36. sbor T. S. J. S. Zakladateľmi boli: Jozef Brúsil, František Danek, Pavel Žiška, Ján Petráš, Ján Vávra, Michal Kabát, Vendelin Bíreš, Vendelin Gašpár, Teobald Šebesta, Štefan Pucek, Štefan Cigánek, Tomáš Brúsil, Stanislav Prátt, Jozef Olšovský, Matej Rozboril, a Izidor Stanek, ktorý dal hlavný podnet ku založeniu sboru, poneváč on už bol vtedy údom sboru 26. v Guttenberg, N. J."

Čitajúc túto zprávu, neznal som vtedy o Sokolstve nič, ani nikdy predtým som o ňom nepočul, ale od tej doby vždy mi milo padne zmy-

Sbor 36. T. S. J. v Binghamton, N. Y., r. 1904.

sleť si na moju prvú známosť so Sokolstvom. Po tomto čítaní asi o dva mesiace šiel som do Binghamtonu, stal som sa členom sboru 36., ktorý bol vtedy ešte v plienočkách a od tých čias som mnoho času a práce tomuto sboru venoval, na ktorý som hrdý, že som sa stal jeho členom. Sokolstvu som povďačný, lebo som si pri ňom nadobul mnoho vyspelosti a pokročilosti.

Prvý rok vo sbore nešlo veľmi chýrne. Údovia sa jednostajne premietali, jedni pristupovali, druhí zase vystupovali, nevynímajúc ani zakladateľov, z ktorých štyria hneď v prvom roku vystúpili a sedmoria neskoršie. Že začiatok bol ťažký, ani sa niet čo diviť. Veď všetci sme boli nedlho prišlí zo starej vlasti, nezkúsení, o spolkovom živote málo alebo nič sme neznali. Vtedy ale prišlo nám niečo robiť, niečo začať, ale čo, sami sme neznali. Z prvého roku je hodno zaznačenia: keď sa

niektorý Sokol ženil, povolal všetkých Sokolov na svadbu a obyčajne vždy sme išli hromadne, nesúc dajaký dar mladému páriku.

V roku 1903. pristupeni; dnes po 16 rokoch sú členmi sboru následovní: Ján Petráš, ktorý je jediným členom zo zakladateľov; Imrich Mažár, Juraj Stanek a Jozef Vodička, ktorý vzdor toho, že je vzdialený z Binghamtonu, je členom sboru 36, a Ján Vávra.

Roku 1904 už to začalo ísť trochu po sokolsky. Hneď, 23. januára sbor usporiadal prvé divadlo "Sto dukátov odmený". Na 4. júla bol prvý výlet na Darico farme v Hooper, N. Y.

V tomto roku počas stavania Rim. Kat. Slov. Kostola keď druhé spolky tam niečo darovaly, tak i sbor 36. daroval kostolu $40. a sice

Sbor 36. T. S. J. S. v Binghamton, N. Y., r. 1906.

pre zakúpenie okna, na ktorom ešte do dnes je meno sboru. Zo 6. tohto roku pristúpených členov do dnes vytrval Jozef Porač.

Roku 1905, 4. marca hraté bolo druhé divadlo "Hrúza čo sa to robí." V máji bola tanečná zábava. Dňa 30. novembra bola slavnosť odhalenia amer. prápora. Slavnostným rečníkom bol t. č. hl. správca Karol Rehák. Kmotrovia boli: Štefan Ciganek s manželkou, ktorí darovali ku prápору krásnu mašlu s menom sboru. Prvým zástavníkom bol Ján Petráš. Z 25. tohto roku pristúpených do dnes vytrvali: Pavel Zabadal, Peter Petráš, František Konečný. Navratili sa Martin Vavra, Marek Smolinský, Štefan Valovič a Michal Vávra.

Rok 1906. Keď v tomto roku bola zavedená kvodrová sbierka v prospech Slovákov v kraji, ku tejto sbierke sme prispeli $14. Bolo u-

sporiadané tretie divadlo "Mariša". V juli sbor odbýval slávnost 10-ročného trvania Telocvičnej Slovenskej Jednoty Sokol.

Sbor obyčajne vždy sa súčastnil všetkých zábav, na ktoré bol pozvaný od slov. spolkov. Na všetkých zábavach, či na sokolských alebo druhých, Sokoli nastúpili v rad, a zacvičili poradové cvičby pod velitel'stvom prve 3 roky Izidora Staneka a nasledovné 3 roky Juraja Staneka. Zo 14 pristúpených členov v tomto roku do dnes vytrvali len 2, a sice, Martin Vrábel a Lucius Weiss.

Rok 1907. V tomto roku bolo vo sbore prevedené mnoho práce. Vo februari sbor s druhými slov. spolkami spoločne odbýval zábavu s prednáškou v prospech vtedajších slov. martýrov. Bol to začiatok indignačných schôdz vtedy v Amerike odbývaných. Sbor dal na účastiny Slov. Muzeumu v T. Sv. Martine $20, a stal sa členom Slov. Ligy. Rev. F. Jurigovi, vtedy za slovenskú vec prenasledovanému, sbor poslal $25, ako dar. V tomto roku bola sorganizovaná "Župa Pavel Mudroň". Čo najhlavnešia vec, bolo zakúpené cvičiace nárade asi za $230. Najhoršie bolo ale to, že sme nikoho nemali, kto by nás bol na tom náradí učil cvičit'. Sokol Imrich Mažar na VI. konvencii v Allegheny bol poverený sborom obhliadnut' sa tam medzi cvičencami za dajakým cvičitel'om, ktorý by mohol medzi nás prist'. Soznámil sa so Sokolom závodníkom V. Pramuka z 2. sboru v Bridgeport, Conn., ktorý skutočne aj prišiel k nám, ale nemôžúc v ten čas dostat' primeraného zamestnania, odišiel, odkial' prišiel. Ohl'adom cvičenia zase sme boli ponechaní sami na seba. Aj skutočne sme si predbežne sami vypomohli. Tento oriešok rozlúštil Sokol Michal Dedek. V novembri bola usporiadaná prednáška Slov. Ligy v Armory Theatre, naša čata vystúpila verejne, prevedúc prostné cvičenie sprevázané hudbou, ktoré nacvičil M. Dedek. Bola to prvá čata nášho sboru, vystúpivšia pred verejnost'. Čatu tvorili M. Dedek, I. Mažár, F. Konečný, J. Stanek, J. Kralovič, M. Koliander, P. Zabadal, J. Mokrohajský a Lud. Valachovič. Z 35 v tomto roku pristúpených členov do dnes vytrvali len dvaja: Pavel Sasinek a Jozef Mach; navrátil sa: Vendelín Danek.

Rok 1908. Tento rok bol pre sbor prestupným rokom, do tohto roku sborovou miestnost'ou bola takzvaná "Muzikantská halla" na Elm ul., jediná to slov. miestnost' do toho času. Ked' sa sbor začal vzmáhat' a v cvičení napredovat', táto halla bola už primalou, a preto sbor sa v marci prest'ahoval do vtedy už jestvujucej Katolickej Dvorany, ktorá je sborovou miestnost'ou až do dnes. Skrze prest'ahovanie sbor vtedy utratil niekol'ko členov, ktorí zo sympatie ku muzikantom, ktorí starú miestnost' vlastnili, vystúpili. Činnost vo sbore rástla každým dňom. Bolo sorganizované žiactvo, ktoré cvičilo riadne. Zábavy už nebývaly jednoduché. V novembri sbor usporiadal zábavu s verejným cvičením na náradí, cvičil aj podrost, boly aj prednášky. O telocviku, ktorému venoval sbor najväčšiu pozornost', prednášal Imrich Mažár a Matej Rozboril. —

Rok 1909. V mesaci apríli bola zábava s cvičením, podrost cvičil týčkami, boly odriekané básne malými žiakmi. Na zábave bol prítomný i miestny duchovný Rev. Ján Porubský, ktorý po prevedení cvičieb podrostu chytil najmenšieho z tých malých za golier, vyzdvihol ho hore, pobozkal na čelo hovoriac, že to patrí pre všetkých a ku tomu ešte im daroval v zlate $5. Bol on vtedy vel'kym priatel'om Sokola, aspoň sa

takým ukázal; rodičom kázal, aby dietky dávali do Sokola. Videli sme to priatelstvo aj z toho, keď v júni sbor usporiadal banket z príležitosti Župného kursu, na ktorý bol povolaný aj Rev. Porubský, ktorý sa ho súčastnil a od ktorého sme vtedy počuli krásne a poučné slová. Toto je spomenuté preto, aby čitatel mohol porovnať s uladosťami asi o dva roky neskoršie. Sbor bol vždy medzi prvými keď sa jednalo o dajakú dobrú vec. Tak na príklad keď prišla otázka o dajakom prednášateľovi zo starého kraju, sbor vidime na treťom mieste prihlásený za túto vec.

Z 18. v tomto roku pristúpených členov do dnes vytrvali: Dominik Lukáč, Frank M. Singer, Jozef Pišalek, Cyrill Gilan, Jozef Jankech a Štefan Michalovič.

Čata Sboru 36. T. S. J. S. v Binghamton, N. Y., na závodoch v Chicagu, Ill., 1916.

Rok 1910. V tomto roku sbor odbýval tri zábavy. V máji bola vyslatá čata na II. slet do Trenton, N. Y. pod vodcovstvom M. Dedeka. — Čatu tvorili: M. Dedek, A. Barcaj, Joz. Petráš, Jos. Jankech, F .Konečný a Juraj Stanek. V novembri bola slávnost rozvinutia slov. sokolského prápora, ktorý darovaly sestry Sokolky sboru 15, V. S. Sokolom sboru 36. Ručnú umeleckú prácu na prápore previedla už nebohá Sokolka Dorota Massár. Slávnostným rečníkom bol Sokol Milan Getting. Krstnými boli: Sokol Jozef Poráč s manželkou, prvým zástavníkom bol Sokol Jozef Petráš. Cvičili sokolky, podrost a cvičenci. Zo 16. v tomto roku pristúpených členov do dnes vytrvali: Anton Sefčík, Jos. Leška, Ján Kabát a Lad. Kabát.

Rok 1911. V tomto roku už vidíme byť velitel'om Sokola Pavla Kudlača, ktorý prišiel k nám zo sboru 39. v Chicago, Ill. Brat Kudláč má velké zásluhy v sbore na poli telocviku. Pod jeho velitel'skou správou cvičiaca čata vel'mi pokročila. On najlepšie zná zaobchodit' pri cvičení podrostu, kde sa vyžaduje od človeka vel'ká trpezlivosť. V aprili bolo usporiadané verejné cvičenie, kde vystúpil aj podrost. Keď cvičenie bolo v tom najlepšom prúde, vtedy prišiel do miestnosti zábavy agent Human Society a hovoril, že všetky dietky niže 16 ročné musia hneď opustiť miestnosť, bo ináče zastaví pokračovanie zábavy. Neskoršie sme sa prezvedeli, čo to bolo a odkiaľ to prišlo. Doznali sme sa odkiaľ vietor fúka. Len to nám bolo podivným, aký veľký prevrat bol

Cvičenci Sboru 36. T. S. J. S. v Binghamton, N. Y., r. 1916.

medzi cvičením podrostu v roku 1909, kde bol pritomný i sám Rev. Porubský a tak sa mu to vel'mi páčilo — a teras, po dvoch rokoch na podobnú zábavu zase nám bola poslaná taká nežiadúca návšteva. V septembri čata i s podrostom súčastnili sa závody župy "Pavel Mudroň". V októbri sbor usporiadal slavnosť 50-ročného jubileuma Slov. Memorandumu. Asi dvoma dňami pred slávnosťou povolaný rečník dal znať, že nemôže prisť. Tento vážny bod na programe vyplnil Sokol Im. Mažár. Na druhý deň bol usporiadaný banket a divadlo "Prvý obed v manželstve". Z 36 v tomto roku pristúpených členov do dnes vytrvali: Martin Bilka, Pavel Kudláč, Štefan Torony, Matej Pecha, Štefan Blažiček.

Rok 1912. V tomto roku sa vo sbore utvoril výkonný výbor, ktorý mnoho rozličnej práce previedol. Na schôdzi vždy niektorý držal prednášku. Bola započatá večerná škola na učenie reči anglickey. Učitel' k nám chodil od Y. M. C. A. S touto spoločnosťou sbor sa dostal do dobrého styku. Že členstvo sboru dbá aj o vzdelanosť vidno z toho, ked' sa začala agitácia za 4 Knihy za dollar, asi 20 Sokolov stalo sa predplatitelmi. V máji sbor usporiadal bazár. Komu by neboly v pamäti prednášky dra. Pavla Blahu. Sbor 36 hned' v septembri sa prihlásil o tieto prednášky. Mysleli sme to takto: že prednáška bude i tak pre všetkých tunajších Slovákov, a prácu s tým spojenú prevedieme my Sokoli z lásky ku veci národnej. Avšak ináč mysleli nesokoli. Z toho povstala asi 3-mesečná válka. Vieme, že Sokoli takmer všade mali podobné ťažkosti, tri spolky národného smýšlania sa ujednotily a pred-

Sokol Imrich Mazar, zaslúžilý člen sboru 36. T.S.J.S., v Binghamton,N.Y.

náška sa previedla. V tomto roku z 15 pristúpených členov do teras vytrvali štyria.

Rok 1913. V tomto roku schôdze boly vždy započaté so spevom nár. hymny a tiež prednášky. Bol zavedený čekový systém vo vedení účtov. Vo febr. dr. P. Blaho po druhý raz nás navštívil. Pri tejto priležitosti bola usporiadaná domáca prednáška, na ktorej bol prijatý dr. Blaho za čestného člena sboru 36., a bol mu odovzdaný krásny odznak. V júli bola vyslatá čata na III. slet do Cleveland, Ohio, odkial' si priniesla II. cenu a kde tiež obdržal cenu medzi jednotlivcami náš Jozef Nemeček. Čatu tvorili: P. Kudláč, J. Nemeček, Ján Kabát, Lad. Kabát, Jozef Jankech, J. Martinek a F. Konečný. V novembri bola slávnosť 10-ročného trvania sboru. Slávnostným rečníkom bol hl. správca Štefan Echardt.

Dejiny sboru prednášal Im. Mažár. Odznakom bol odmenený jediný vytrvalý zakladatel br. Ján Petráš. V decembri sbierka na slov. školu na Morave bola $8.60.

Rok 1914. V tomto roku bol založený sbor 247. na dol'nej čiastke mesta, preto náš sbor utratil niekol'ko dobrých členov, ktorí ale zase tam sú potrební. V máji bolo cvičenie, kde i podrost vystúpil, ktorý tohto roku mal na starosti br. Frank Konečný. Pri tomto cvičení prednášali A. Barcaj a J. Hanáček. Tento a následovný rok cvičitelom čaty bol Jozef Nemeček, ktorý už jako dobrý cvičenec prišiel ku nám r. 1913 z New Yorku. V septembri na župných závodoch po cvičencoch

Čata "Basket Ball" Sboru 36. T. S. J. S., v Binghamton, N. Y., r. 1916.

cvičili i naše Sokolky sboru 15. Sbierka medzi Sokolmi na podporu Slovákov v starej vlasti bola $28.85.

Rok 1915. Ked' došla na pretras česko-slovenská vzájomnost' 28. februara, sbor usporiadal prednášku. Hlavným rečníkom bol Milan Getting.

Z domácich prednášali: Pavel Sasinek, Imrich Mažár a Frank Singer. V máji bolo usporiadané cvičenie, v septembri výlet a zábava, a novembri zabava s cvičením, kde cvičil aj podrost. Br. Pavel Sasinek mal prednášku ku rodičom ohl'adom dietok pre podrost. V tomto roku sbor bol inkorporovaný dl'a štátu New York. Ked' mala ist' výprava Dr. Guču do Srbska a Čiernej Hory sbor obetoval $52. Ku koncu roku

bola vyvinutá agitácia pre vzrast členstva, v septembri na schôdzi bolo odrazu prijatých do sboru 14 nových členov. Medzi cvičacim členstvom stala sa obľúbenou hrou na "Dutý míč". (Basket ball). Naši závodia v tejto hre s rôznými klubami i druhých miest.

Rok 1916. — V tomto roku zrodila sa v nás myšlienka založiť si novú Župu pod menom "Nitra". V júli vyslal sbor na slet do Chicaga čatu do prvého oddelenia, ktorá pričinlivosťou vydobyla si tretiu cenu, tak samo si vydobyli ceny jednotlivci našej čaty. V septembri vydržiaval sbor zábavu, cvičili žiaci, žiačky, čata sokolov pod velitelstvom Pavla Kudlača a Juraja Stanek. V decembri odhlasovalo členstvo sboru ku prijatiu čestných členov do T. J. Sokol, zástancov Slovákov: Prof. T. Masaryk, M. R. Stefánik, Jozef Dyrich, Seton Watson (Scotus Viator), prof. Ernest Denis.

Rok 1917. Tento rok bude zaznačený v dejinách národov ako rok, v ktorom sa hlásily a borily malé národy za svoju slobodu. Náš slovenský národ tiež patrí medzi tieto malé, a teraz už oslobodené národy. Toto bol rok, v ktorom naše Sokolstvo malo dokázať, aj dokázalo, svoju skutočnú sokolskosť, poneváč v tomto roku sa započala verbovačka do česko-slov. armády. Prišla doba skutočného sletu sokolského — na bojišti vo Francii.

V mesiaci septembri 1917, v dobe začiatku verbovania česko-slov. dobrovolnikov, na pokyn br. Milana Gettinga, ktorý bol vojenským referentom, Sokolstvo Binghamtonské cestou župy "Nitra" usporiadalo agitačnú prednášku dňa 22. sept. 1917. Rečníkmi boli: br. Milan Getting a prof. Ferd. Písecký. Táto prednáška bola vo Slov. Dvorane, a bola len v par dňoch zvolaná. Bola prípravou ku niečomu väčšiemu, poneváč v tom čase binghamtonskí Slováci začali spoločne pracovať za veci národné, súc sdružení v 104. sbore Slov. Ligy. V mesiaci októbri bola usporiadaná veľká prednáška v High School, na ktorej zase rečnil prof. Písecký. Na tejto prednáške sa započali hlásiť dobrovolnici. Z našich Sokolov, členov sboru 36. sa prihlásili nasledovní: František J. Macháček, František Hránek, Pavel Jarábek, Ľudvik Juriga.

Do americkej armády išli dobrovolne nasledovní naši Sokoli:

Ján Sáska, Filip Haramija, Konštantin Martinkovič, František Repčin, Michal Vávra; vylosovaní boli nasledovní: Jozef Harašta, Ján Kabát, Jozef Kabát, Štefan Vozar, František Vávra, Albert Kovanda, Imrich Tomeček, Štefan Pukančík.

V mesiaci októbri členstvo sboru 36. odhlasovalo že každý úd má platiť $1 na válečnú daň, na oslobodenie česko-slov. národa.

Rok 1918. V tomto roku sbor 36. usporiadal dve tanečné zábavy a síce: v mesiaci máji a v sept.; pri každej zábave bolo aj verejné cvičenie žiakov Sokolského Podrostu pod velením br. Juraja Stanek. V mesiaci júni naší chlapci Sokolského Podrostu brali účast v Maratonskom behu, a nasledovní vydobyli si ceny: Jozef Hrušecký I. cenu; Eduard Maxian II. cenu, v druhom oddelení: Rudolf Leško I. cenu a Michal Maxian II. cenu.

Nakoľko mladšie členstvo, takmer všetci cvičenci, odišli ku vojsku, starší Sokololi zase sa venovali národnej práci pri sbore 104. Slov. Ligy, tak náš sbor sa nemôže vykázať s velkou prácou v tomto roku, ale zato sme pracovali všetci, jedni na bojišťach, druhí zase agitovali, sbierky robili a pod. Členstvo sboru 36. ustálilo medzi sebou sbierku pod menom "Každý Sokol jednoho centa denne", toto bola sbierka len tak mimoriadne, okrem iných sbierok, ktoré sme sbierali a platili. Sberateľom tejto sbierky bol br. Jozef Antal. Br. Martin Vrábel zase zavádzal rôzne sbierky medzi nesokolmi, takže skoro na každej schôdzi sboru 104. Slov. Ligy niektorý z týchto dvoch Sokolov odovzdával dajakú

Spravcovia Sboru 36. T. S. J. S. v Binghamton, N. Y.
Z ľava: F. M. Singer, A. Barcaj, J. Stanek, J. Petráš, I. Mažár, P. Sasinek.

sbierku. Pri všetkých národných prácach v Binghamtone naši Sokoli brali veľkú účast. Ku $40,000.00 sbierke, ktorá bola srobená v Binghamtone, všetci naši Sokoli prispeli slušnými — ba môžem povedať — prikladnými obnosami, a sbor 36. prispel na tento ciel so $100.00.

Rozličnosti.

Medzi domácimi prednašateľmi najdeme: A. Barcaj, I. Mažár, F. Sasinek, J. Stanek, F. Konečný, F. M. Singer, F. J. Macháček, P. Kudláč, F. Novák.

Zomreli: Alfred Šebesta r. 1905; zakl. Vendelin Bíreš r. 1907; zakl. Matej Rozboril r. 1911; zakl. Štefan Krňa r. 1913; zakl. Pavel Žiška r. 1913; Jozef Kollár r. 1914; Albert Čamaj r. 1916; Ján Mihal r. 1918; Michal Mihálik r. 1918.

Úradníci Oddielu Sokolského Podrostu.

Účtovníci: Imrich Mažár v roku 1916, Martin Vrábel v rokoch 1917—1919. Ccičitelia za celú dobu, každý jeden za určitú dobu, boli nasledovní: Michal Dedek, Pavel Kudláč, Frant. Repčin, Frant. Konečný, Juraj Stanek.

Delegáti na konvenciach zo sboru 36. boli nasledovní:

1903	na IV.	konvencii	v Newark, N. Y. P. Žiška.
1905	" V.	"	v Passaic, N. Y. Izidor Stanek.
1907	" VI.	"	v Allgheny, Pa. Imrich Mažár.
1910	" VII.	"	v Trenton, N. Y. Michal Dedek.
1913	" VIII.	"	v Cleveland, O. Imrich Mažár.
1916	" IX.	"	v Chicago, Ill. Frank M. Singer.
1919	" X.	"	v Homestead, Pa. Imrich Mažár.

Soznam mien päť hlavnejších úradov sboru 36. od založenia 28 marca 1903 do konca roku 1919.

Správcovia:	*Zápisníci:*
1903—Izidor Stanek	1903—Štefan Cigánek
1904—Ján Petráš	1904—Imrich Mažár
1905—Štefan Cigánek	1905—Imrich Mažár
1906—Štefan Cigánek	1906—Imrich Mažár
1907—Imrich Mažár	1907—Emanuel Koliander
1908—Imrich Mažár	1908—Emanuel Koliander
1909—Ján Petráš	1909—Frank Konečný
1910—Juraj Stanek	1910—Frank Konečný
1912—Štefan Cigánek	1911—Ján Petráš
1913—Frank M. Singer	1912—Pavel Sasinek
1914—Alojs Barcaj	1913—Josef Harašta
1915—Alojs Barcaj	1914—Paul Sasinek
1916—Pavel Sasinek	1915—Josef Harasta
1917—Frank M. Linger	1916—Štefan Blažiček
1918—Frank J. Macháček	1917—Lucius Weiss
1918—Karol Blaho	1918—Lucius Weiss
1919—Frank M. Singer	1919—Ján Lypa

Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol v Binghamton, N. Y., r. 1919.

Účtovníci:	*Pokladníci:*
1903—Pavel Žiška	1903—Frank Danek
1904—Pavel Žiška	1904—Izidor Stanek
1905—Ján Petráš	1905—Izidor Stanek
1906—Ján Petráš	1906—Martin Vávra
1907—Ján Petráš	1907—Martin Vávra
1908—Ján Petráš	1908—Izidor Stanek
1909—Emanuel Koliander	1909—Stanislav Pratt
1910—Emanuel Koliander	1910—Frank M. Singer
1911—Emanuel Koliander	1911—Frank M. Singer
1912—Jozef Petráš	1912—Marek Smolinský
1913—Jozef Petráš	1913—Marek Smolinský
1914—Ján Kabat	1914—Ondrej Kováč
1915—Ján Kabat	1915—Ondrej Kováč
1916—Jozef Brutvan	1916—Frank Konečný
1917—Frank Novak	1917—Frank Konečný
1918—Frank M. Singer	1918—Marek Smolinský
1919—Imrich Konečný.	1919—Dominik Sukáč.

Velitelia.

1903—Izidor Stanek	1912—Jozef Jankech
1904—Izidor Stanek	1913—Pavel Kudláč
1905—Izidor Stanek	1914—Pavel Kudláč
1906—Juraj Stanek	1915—Pavel Kudláč
1907—Juraj Stanek	1916—Pavel Kudláč
1908—Juraj Stanek	1917—Josef Nemeček
1909—Michal Dedek	1918—Michal Dedek
1910—Alojs Barcaj	1919—Ladislav Kabát
1911—Pavel Kudláč	

Výkaz členstva, práce a majetku sboru 36, od založenia 28. marca 1903. do 1. januára 1919.

Členstvo:

Počet prijatých	258
S prestupnou listinou prijatých	39
Prestupnú listinu vybrali	29
Odstúpili a vytvorení	174
Zomreli	9
Z pristúpených vytrvali	84
Do sboru sa navrátili	14
Počet členov koncom r. 1918	84
Počet členov O. S. P. koncom r. 1918	63
Sbor usporiadal tanečných zábav	22
Sbor usporiadal diviadiel	5
Sbor usporiadal prednašok	17
Sbor usporiadal výletov	4

Majetok.

Sbor vyplatil podporu v nemoci	$1941.71
" na hl. rozpočty	8924.80
" za miestnosť	1366.20
" za náradie	534.40
" za hudbu	902.00
" na kostoly	148.00
" na národné ciele	385.39
" do župy i s cestovným	580.03
" spolkom na zábavy	304.50
Od spolkov prijaté ku zábavám	133.50

Čislo 5. Oddiel. Sokolského Podrostu Tel. Slov. Jed. Sokol v Binghamton, N. Y., 1919.

Príjmy:	$19.277.40
Výdavky	17.987.31
Hotovosť sboru	1,290.09

Na konec ešte chcem zaviesť v duchu čitateľa týchto dejin do Slov. Dvorany, kde najde na stene vo sborovej miestnosti "Sokolské Desatoro", myšlenky to Sokolov A. Barcay a Jána Hanáčka, v krásopise to napisal br. Ján Hanáček. Desatoro znie nasledovne:

I. Pri vstúpení do sokolovne vzdaj česť prítomným pozdravom "Na zdar!"

II. Sokolstvo pravé je Tel. Slov. Jed. Sokol — a nemáš inej podobnej organizácie, v ktorej by národ slov. videl svoju spásu.

III. Pamätaj, že ako čestný muž a žena, konať máš svoje sokolské povinnosti a nezanedbávaj schôdze a cvičenia.

IV. Ak veríš v sokolstvo že je dobré pre národ, teda cti si ho a vzdaj mu česť kedykoľvek ho počuješ spomínať.

V. Neber meno sokolské ku rôznym cieľom, ktoré sú nie prospešné všeobecnému dobru národu.

VI. Keď si Sokol, buď strojníkom svojho modzgu a nepripusti, aby s ním iní narábali.

VII. Nekradni. Keď vystúpiš zo Sokola vyrovnaj svoj dlh ako čestný muž.

VII. Neohováraj a neubližuj sokolstvu, lebo tým potupuješ sám seba.

IX. Nebuď nespratným na schôdzi alebo na cvičení, abys nerušil riadny beh pojednávania alebo výučby, a neprekážaj svojmu bratovi keď sám nič nerobíš.

X. Drž sa mužne. Fajčenie a žuvanie tabaku je v sokolovni neprístojné a nemiestne.

Na zdar!

Ku koncu týchto dejín ešte na niečo chceme upozorniť ct. čitateľa. Keď vás náhoda zavede niekedy do sokolskej miestnosti sboru 36., tam uvidíte na stene medzi mnohými obrazmi dva obrazy zakladateľov Sokolstva, a síce: Fuegnera a Tyrša; tieto dva obrazy darovala sboru 36. hneď v prvom roku založenia, t. j. r. 1903, pani Mária Votruba, rodom Česka, ktorá je najstaršou sokolkou v Binghamtone, a ktorá vzdor jej vysokému veku, vždy je veselého ducha, vždy bere účasť na sokolských príležitosťach, kde je vstave mnohokrát ešte i mládež rozveseliť. Vďaka jej za ten dar.

Poznámka: Dejiny Sboru 36. T. J. S. za dobu 13 rokov — od 1903 do 1916 — pre Pamätnicu, ktorú vydala T. S. J. Sokol r. 1916, napísal Imrich Mažár; a tieto dejiny doplnil za dobu 3 roky — 1916—1918— a pre "Dejiny Binghamtonských Slovákov" podává: F. M. Singer.

Pri zakončení týchto dejín dozvedáme sa, že z pomedzi našich štyroch Sokolov — legionárov česko-slovenskej armády, nevráti sa žiadon do Ameriky a síce: Smutná zvesť prišla z Československa, že náš Sokol Ľudvík Juriga zomrel 24. júla 1919 v Košiciach v nemocnici ako československý legionár. Večná mu pamäť v národe. A ostatni naši traja Sokoli, F. J. Macháček, F. Hránek a P. Jarábek, ktorí boli povíšení za desiatnikov, nemieňa sa navrátiť do Ameriky, ale ostanú na Slovensku. Je pravda, že boli by sme radi, keď by sa navrátili medzi nás, avšak s tým povedomím, že keď ostanú na Slovensku, slovenský národ bude mať v nich dobrých pracovníkov a zastancov svobody, za ktorú bojovali, uspokojujeme sa, prajúc našim Sokolom mnoho zdaru.

Krátke dejiny založenia spolku "Dcéra Sionská", čis. 16. Ev. Slov. Ž. J.

Napísal: **Michal Čermák.**

Tak ako iné ženičky túžiac po spoločnosti, aby sa vzájomne mohly podporovať počas nemoce a v páde smrti, tak i naše evanjelické sestry umienily si založiť pomocný spolok.

Pravda, spolkov bolo v tom čase v meste Binghamton dosť a mohly vstúpiť už vtedy do Živeny alebo iného národného spolku. Nuž ale ako sa hovorí, že bližšia je košela ako kabát, tak i ony žiadaly si mať svoju spoločnosť, svoj spolok evanjelický, slovenský, ktory si i založily.

Založenie spolku.

Spolok "Dcéra Sionská" založený bol dňa 17. augusta roku 1906 v dome a pri pomoci br. Michala Čermáka a br. Michala Kadlečíka z deviatymi údkyňami.

Mená zakladateľov.

Za zakladajúce údkyne prihlásily sa nasledovné sestry: Kristína Zabadal, Anna Hiža Horniak, Rozália Kadlečík, Amália Kadlečík, Zuzanna Čermák, Alžbeta Krč, Alžbeta Hiža, Alžbeta Gal a Anna Krč. Spolu 9.

Prvé úradníčky spolku:

Zuzanna Čermák predsedkyňa. Rozália Kadlečík podpredsedkyňa. Alžbeta Hiža zápisnička. Anna Krč účtovníčka. Kristína Zabadal pokladníčka.

Cieľ spolku.

Spolok "Dcéra Sionská" založený bol výlučne ku vzájomnému podporovaniu sa v páde nemoci a smrti. Tiež podporovať ev. náboženské a slov. národné ustanovizne. Čo sa týka podporovania miestnej cirkve v hmotnom ohľade, nuž spolok tento stál na prvom mieste. Ako som sa doznal zo zápisnic spolku, na tento cieľ spolok najviac obetoval. Tiež mnohé obete spolok zasielal na prosby zaslané z druhých miest, pre chudobných, zmrzačených br. a sestry a tiež i na siroty, ako tu v Amerike, tiež i v starej vlasti. Tak, že po dôkladnom prehliadnutí zápisnic možem smele tvrdiť, že až nad mieru obetoval, ba často sa stalo, že pokladnica bola vyčerpaná, keď považíme, že sám spolok mal viacej sestier, ktoré boly opravnené na podporu.

Na národné ciele tiež spolok obetoval častejšie, ako len bolo možno, t. j. ako spolková pokladnica dovolovala. Niektoré sestry spolku prislúchaly do spolku Am. Červ. Kríža a tiež i do spolku "Včelky", ako sestry Mária Jankovič a Mária Tesarek. Nuž bola to slabá pomoc, lebo tieto vznešené ciele maly byť hojnejšie navštevované a podporované, nuž ale musime odpustiť, keď považíme že nebolo pracovníka v spolku, ktorý by ich bol o týchto šlachetných cieloch poučoval a obodroval. Spolok zostal pozadu v týchto národných prácach za oslobodenie národa slovenského nie vinou spolku, ale tých, ktorí mali príležitosť pracovať a zabudli na tento spolok.

Zábavy a prednášky.

Tanečné zábavy spolok tento mal častejšie v prospech spolkovej pokladnice. Pravda, tieto tanečné zábavy nezrovnávajú sa s menom spolku, ba vôbec maly vystať a miesto toho maly sa vydržiavať ušlachtilé zábavy ako prednášky, rečnovánky, koncerty, spevy a iné. Nuž ale tu nemožno upodozrievať spolok, ale tých, ktorý sa majú starať žeby sa to nestalo. Prednášku spolok mal len jednu v mesiaci júni r. 1915 v Muzikantskej hale. Prednáška táto usporadaná bola na počesť sestier hlavných úradničiek, ktoré v ten čas boly v Binghamton sídené ku vydržiavaniu ročnej schôdzi; boly rečnovánky, spevy, humoristické prednášky a tiež hudobný koncert. Prednáška sa vydarila dobre, mládež a dietky nacvičil miestný p. farár Pankuch.

Počet údov.

Spolok má 44 plnoletých a 22 P. O. Mládeže, spolu 66.

Majetok.

V banke má spolok $342.23. Koľko mal spolok príjmov a výdaju počas jestvovania, nemožno zaobstarať.

Zomrela sestra Veronika Horniak dňa 7. januára roku 1910.

Delegátky spolku.

Zuzanna Čermák, ktorá bola tiež zvolená na konvencii za hlavnú predsedkyňu hl. súdu. — Mária Tesarek. — Julia Rygan.

Úradničky spolku teraz.

Alžbeta Martiš predsedkyňa. Alžbeta Mikulčak podpredsedkyňa. Anna Petrovský účtovníčka. Mária Jankovič pokladníčka. Zuzanna Miča zápisníčka. Mária Hamluvka, Katarína Galaž a Mária Tesárek.

Broome County Slovenská Jednota.

Napísal: **Pavel Sasinek.**

To to je meno slovenského spolku v meste Binghamton, okresu Broome, štátu New York. Podnet ku založeniu tohto spolku dala nespokojnosť členov v iných slov. spolkoch pre zlé šafarenie, a súdobné naťahovanie hlavných odborov iných slov. organizácií, a zvlášť v Národnom Slovenskom Spolku, a tiež pre početné úmrtia zabitím v baniach a železiarňach, kde väčšina Slovákov pracuje, a ktorí sú členmi slov. organizácii. Poneváč v Binghamtone nieto nebezpečného zamestnania, preto úmrtné pády boly veľmi zrietkavé. Toto dalo podnet ku tomu, že viaceří starší údovia iných spolkov začali rozmýšlať o tom, jako by sa dalo tomu odpomôcť, a prišli na tú myšlienku, že si založia domácí samostatný spolok.

V roku 1906, 14ho septembra sišli sa viacerí Slováci v miestnosti u br. Jána Jurigu, vymenili si svoje náhľady a usniesli sa na tom, že si založia domáci spolok. Bol zvolený sedem členový výbor zo samých občanov amerických, ktorí mali ísť ku právnikovi John J. Irwingovi, ktorý má vypracovať čarter pre Broome County Slovenskú Jednotu, a ktorý oni majú podpísať. Tento výbor tvorili nasledovní bratia: Ján Rozboril st., Ján Juriga, Štefan Cigánek, Martin Zajic, Florian Mališek, Michal Bolebruch a Lenhart Krátky. Čarter bol vyhotovený a v Albany, N. Y. potvrdený 3ho mája 1907 a takto spolok bol pravoplatne založený, dľa zákonov státu New York, a mal právo obchodovať dľa výsady, čarteru.

Spolok keď chce jestovať, musí mať väčší počet členov, čo veru náš novo založený spolok nemal, a tí, ktorí boli, tých bolo veľmi málo, preto bolo potrebné vyvinúť agitáciu za členstvo, čo išlo veľmi pomaly za viacej rokov lebo myšlienka za tento spolok bola veľmi málo pochopená širším obecenstvom. A nie len to, ba ešte členovia druhých spolkov pri každej príležitosti tento spolok hanili, alebo mu škodili a takto to išlo až do roku 1914.

V tento čas chytili sa vesla vedenia tohto spolku mladší členovia, boli zavedené tak rečeno všetky nové knihy a lepší spôsob ich vedenia, boly sostavené nové stanovy a všade bolo poznať nápravu, čo dalo pracovníkom viacej chuti ku zveladeniu spolku. Výsledok bol ten, že za jeden rok bol najsilnejším spolkom v Binghamtone a takto sa zmáhal postupne nie len na členstve, ale aj na majetku, a prvého júna 1919 počitoval 374 členov, $20.011.00 v hotovosti a pôžičkách.

Cieľ spolku.

Jako každý spolok tak aj tento má svoj cieľ a to veľmi šlachetný, a síce podporuje svojích členov v prípade nemoci, umretia, a tiež ktorí sú v biede postavení, ďalej podporuje všetky šlachetné ciele, a zvlášť slovenské, súčasťnuje sa všetkých národných slavností, podporuje sbierky, usporiaduje zábavy a vôbec sa dokázal byť skutočným slovenským spolkom.

Od svojho založenia až dosiaľ usporiadal viaceré zábavy, prednášky, výlety a súčastnil sa rôznych slavností, zábav a prednášok, a síce nasledovne:

V roku 1908, 4ho júla súčasnili sme sa pochodu listonošov, 8ho júla pochodu storočného výročia mesta Binghamtonu, 25ho nov. zábavy čísla 166, I. K. S. Jednoty. V roku 1909, 22. feb. zábavy Slovenského Potravného Spolku, 17ho apr. zábavy Sboru 36 T. S. J. Sokol, 1ho mája odbavili sme tanečnú zábavu, 4ho jula zábavy Sboru 15 Veniec Sokola, 6ho sept. odbývali sme výlet, 25ho nov. zábavy Kat. Slov. Dvorany. V roku 1910, 10ho jan. zábavy čísla 61 K. S. Ž. Jednoty, 7ho feb. zábavy Odboru 92 N. S. Spolku, 11ho apr. zábavy Sboru 36 T. S. Jednoty Sokol, 30ho mája súčastnili sme sa bohoslužby v kostole Sv. Cyrila a Methoda a večer náš spolok odbavil tanečnú zábavu, 4ho júla súčasnili sme sa pochodu po meste.

V roku 1911, 22. feb. súčastnili sme sa posviacky zástavy čísla 166, I. K. S. Jednoty, 30ho mája do poludňa sme sa súčastnili bohoslužby a večer sme mali tanečnú zábavu, 4ho sept. zábavy Slovenskej Občanskej Hudby a tiež posviacky Rím. Kat. Školy. Roku 1912, 4ho júla, súčastnili sme sa osadného výletu. 25ho nov. posviacky zástavy Bielých Sokolov. V roku 1914, súčastnili sme sa pochodu na vzkriesenie, 4ho mája zábavy odboru 92 N. S. Spolku, 30ho mája šli sme na výlet Rím. Kat. Osady, 18ho okt. dali sme sa fotografovat pred Broome County Corthousom. V roku 1915, 5ho júla náš spolok odbýval výlet. V roku 1916, 24ho a 30ho júna vydržiavali sme zábavy v prospech chudobných dietok, tak tiež v okt. mali sme zábavu na ten samý ciel'. V roku 1917, vydržiavali sme desat ročné jubileum, bol usporiadaný vel'ký banket, na ktorom boli prítomní všeci údovia aj s ich rodinami. 3ho júna sme sa súčastnili pochodu a prednášky miestneho Sboru Slov. Ligy, 21ho okt. patriotického pochodu v prospech Pôžičky Slobody. V roku 1918, 28ho apr. a 4ho júla sme sa súčastnili pochodov po meste na žiadosť mestského úradu. Tak tiež sme usporiadali dva krásne večierky v roku 1916 a 1917, a síce na štedrý večer, počas ktorých náš spolok obdaroval chudobné dietky šatstvom a obuvou.

Broome County Slov. Jednota nie len že sa súčastňovala a sama usporiadovala zábavy a pochody ale aj finančne podporovala všetky šlachetné ciele a síce rozmanitým spolkom darovala $184.00, na cirkevné ciele $296.00, na porodný ústav $25.00, vlastní dve účastniny Slov. Spolkového Domu v Skalici na Slovensku, a na Milion Dol. sbierku obetovala $200.00. Vlastní Liberty Bondy a Válečné Štemplíky. Z tohto môžeme posúdit', že tento spolok bol jeden z najčinnejších spolkov v Binghamtone.

Financie, podpory a výhody.

Broome County Slov. Jednota finančne stojí si percentualne lepšie jako bárs ktorá slov. organizácia, a tiež lepšie ako anglické spolky, tak zvaný Woodmen. Jej majetok dňa prvého júna obnášal $20.011, alebo $55.00 na každého člena, s čím sa ani jedna zo spomenutých organizácí nevykáže. Od svojho založenia (14ho sept. 1906) do prvého apríla 1919, vyplatila úmrtnej podpory 27 členom, poťazne členkam $10,350.00. Chorobnej podpory vyplatila za ten samý čas $7,999.10, Milodarom pre svojích členov v núdzi postavených podporila obnosom $444.66 a chudobným dietkam darovala šatstva a obuvy v cene $427.84.

Podpora po zomrelých bratoch, poťažne ich manželiek, bola vyplacaná vo viacerých obnosoch, a síce zo začiatku sa platilo menej, a keď sa pokladnica zmohla, tak sa podpora zvýšila, a sa zvýšuje, ktorú určuje s roka na rok ročná schôdza. Tento rok (1919) je určená po údovi $700.00 a po údovej manželke $300.00. Podpora po manželke sa vyplatí na účet úda, ktorý potom nie je viac opravnený na celú podporu, ale len na zvyšok, ktorý mu z jeho podpory zvyšuje. Nemocná podpora je $5.00 na týždeň, a vypláca sa za tri mesiace celá a za tri mesiace polovičná. Počas choroby úda chodí navštevovať výbor, a keď je vel'mi chorý, spolok mu poskytne stráž. Pri smrtných pádov úda, poťažne jeho

manželky, spolok poskytne čestnú stráž a daruje venec, vyšle na pohrab pri smrti úda 13členový a manželke 7členový výbor.

Príspevky sa platia mesačne, a síce jeden dollár každý úd, a keď zomre daktorý člen, tak sa platí o jeden dollár viacej, a keď zomre členova manželka, tak sa platí o pätdesiat centov viac. Spolkové peniaze sú uložené v banke na interes, tiež požičiavame členom na prvé morgiče, od ktorých platia 5% úrokov, čo je veľká výhoda, ktorú poskytuje tento spolok svojím členom. Výdaje sú značené dopodrobna a vyplácajú sa bankovnými čekami.

Úradníctvo.

Každej krajiny, štátu, priemyslu, obchodu, tak tiež spolku závisí budúcnosť od toho, že jakých ľudí si postaví na čelo svojho podniku, jestli títo sú spravodliví, tak ich podnik napreduje, jestli ale sú nedbalí, tak ich podnik upáda. Preto si dovolím spomenúť hlavnejších úradníkov od založenia spolku. Úradníci tohto spolku volení bývajú na ročných schôdzach na dobu jedon rok, a pozostávajú z nasledovných: Predseda, podpredseda, zápisník, účtovník, pokladník, trojčlenový výbor majetku, opatrovník spolkových vecí, sprievodca, zástavník a mimo toho 5členový súd a 12členový výbor, ktorý prehliada knihy každé tri mesiace.

Od založenia tohoto spolku nasledovní bratia zastávali hlavnejšie štyri úrady.

	Predseda	Zápisník	Účtovník	Pokladník
1906	Ján Rozboril St.	J. Rozboril ml.	Matej Rozboril	Ján Juriga
1907	Ján Rozboril St.	Ján Vrablic	J. Rozboril ml.	Ján Juriga
1908	Ján Rozboril St.	Ján Vrablic	J. Rozboril ml.	Ján Juriga
1909	Ján Rozboril St.	Ján Palkovič	J. Rozboril ml.	Ján Juriga
1910	Jozef Hurban	Tomáš Antalek	J. Rozboril ml.	Ján Juriga
1911	Jozef Hurban	Tomáš Antalek	Št. Dvorský	Ján Kabát
1912	Jozef Hurban	Ján Palkovič	J. Rozboril ml.	Ján Kabát
1913	Ján Rozboril ml.	M. Kadlečík	Juraj Stanek	Michal Kocak
1914	Ján Rozboril ml.	M. Kadlečík	Tomáš Antalek	Michal Kabát
1915	Ján Rozboril ml.	M. Kadlečík	Tomáš Antalek	Štefan Mrlak
1916	Ján Rozboril ml.	Jozef Vlasák	Tomáš Antalek	Štefan Mrlak
1917	Ján Rozboril ml.	Jozef Vlasák	Tomáš Antalek	Štefan Mrlak
1918	Ján Rozboril ml.	Jozef Vlasák	Tomáš Antalek	Štefan Mrlak
1919	Pavel Sasinek	Jozef Vlasák	Tomáš Antalek	Albert Štrba

Pri prezkúmaní tejto tablice dojdeme na to, že najpracovitejším úradníkom bol Ján Rozboril ml., vidíme, že zastával úrad od samého založenia, a to vždycky vážný. Za jeho predsedníctva spolok vzrástol trojnásobne na členstve. A nie len to, ale pri zakladaní bol najviacej napomocný, poneváč ovládal dobre angličtinu, bol tlumočníkom pri veštkých predprácach zakladaní Broome County Slov. Jednoty, a môžem tvrdiť, že je tu veľmi málo takých v Amerike rodených Slovákov, ktorí by tak usilovne pracovali za slovenský spolok jako náš brat Ján Rozboril.

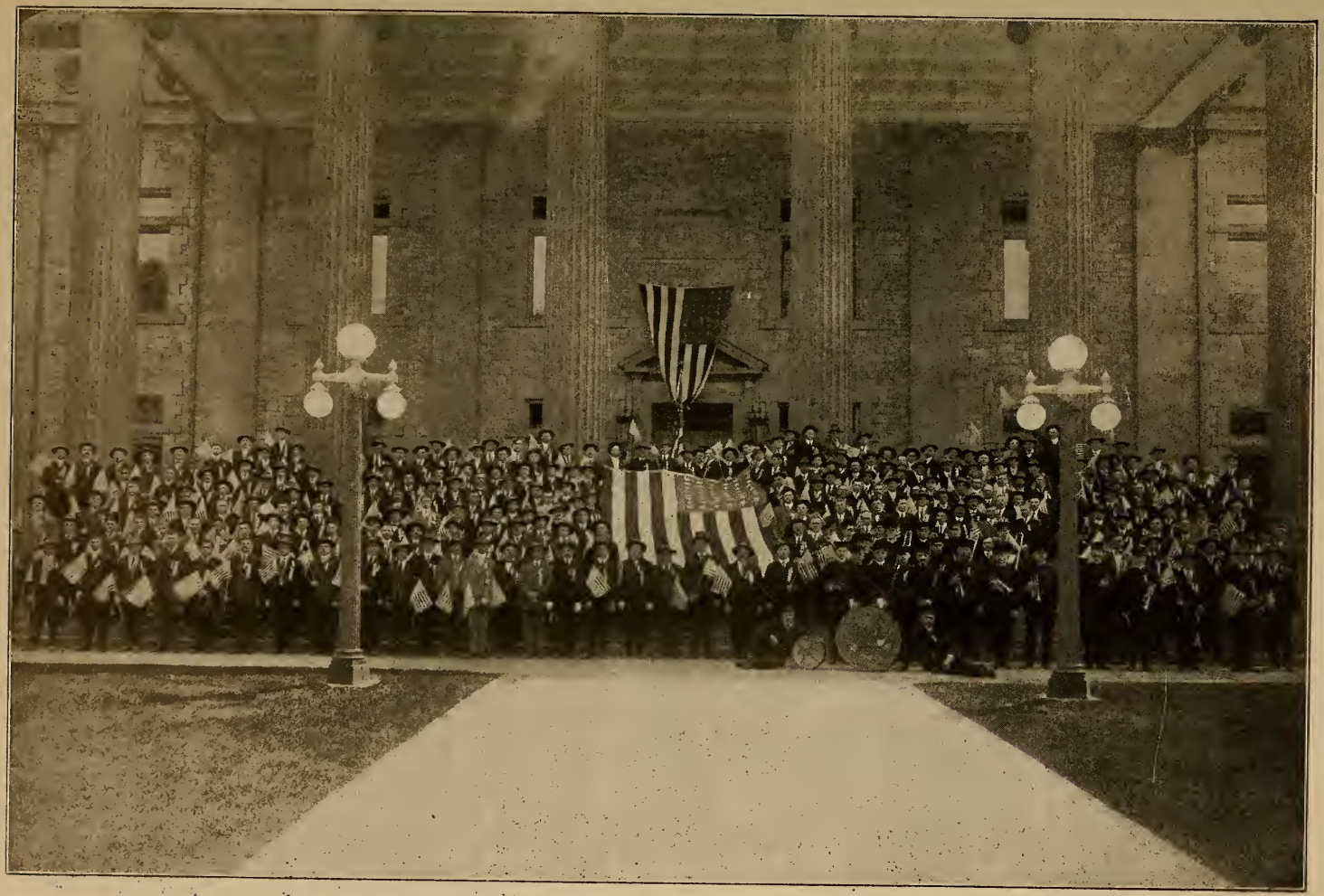

Broome County Slovenská Jednota v Binghamton, N. Y., r. 1914.

Za ním nasleduje brat Tomáš Antalek, ktorého tiež vidíme zastávať viaceré úrady, a zvlášť najvážnejší úrad účtovníka. Já nechcem o ňom povedať, že je dajaký odborník vedenia kníh, ale môžem povedať že knihy, ktoré zaviedol v roku 1914, správne a svedomite viedol, čo dokázaly všetky výbory, ktoré prehliadaly jeho účty. On sa veľmi dobre stará o to, aby boly úroky od pôžičiek na čas platené, a vôbec sa stará svedomite o spolkový majetok, za čo si zaslúži uznánia od členov tohoto spolku.

Vidíme ešte viacerých členov, ktorí zastávali rôzne úrady za viacej rokov, o ktorých môžeme hovoriť, že boly usilovní úradníci. Ešte si dovolím spomenúť bývalých a už zomrelých našich bratov a dobrých pracovníkov, Mateja Rozboril a Jozefa Vanek. Bol to Maťka Rozboril, ktorý dal celý základ Broome County Slov. Jednoty, a on sa o to najviac staral, aby tento spolok bol založený. Br. Jozef Vanek nezastával žiadny väčší úrad, ale zastával vždycky menšie úrady, až do jeho smrti bol veľmi starostlivý a horlivý pracovník, preto večná pamäť obom buď na veky.

Doslov.

Pri písaní nasledujúcich mojích pár slov a mojej skromnej mienky mám na zreteli výlučne budúcnosť a blahobyt binghamtonských Čecho-Slovákov a nie spolkový alebo osobný záujem.

V Binghamtone je mnoho slov. spolkov, ktoré môžeme počítať na tucty, a nie len to, ale tunajší Slováci prislúchajú do rôzných anglických spolkov a asekurácií, a je veľmi málo takých Slovákov, ktorí by da kde neprislúchali do slovenskej alebo do anglickej organizácie. A je veľmi mnoho takých Slovákov, ktorí prislúchajú do dvoch, troch ba aj štyroch spolkov. Slovenské organizácie vykonaly mnoho v Amerike pre česko-slovenský národ, čo im žiaden upreť nemôže. Sorganizovali statisíce prisťahovalých Slovákov a národne uvedomily tisíce svojích údov, z ktorých sa stali dobrí národovci; finančne podporovaly všetky národné ciele v Amerike a tiež na Slovensku, a vyplatily tisíce dollárov chudobným vdovám a sirotám. Za toto im prislúcha všetka česť. Ale čo Binghamtončan nemôžem sa zdržať, abych na jednu chybu, alebo lepšie povedano, krivdu nepoukázal. Jako som bol spomenul, v Binghamtone je mnoho slov. spolkov, že ich možno počítať na tucty, a mnoho s hodným počtom členstva. Ku príkladu miestny Odbor 45 Živeny je najsilnejší na počte členov ich organizácie, podobné sú silné Odbor 92, Nar. Slov. Spolku, číslo 166, Prvej Kat. Jednoty, Sbor 36, Tel. Slov. Jednoty, číslo 61 Kat. Slov. Ženskej Jednoty a viaceré iné spolky, ktoré si platia čestne všetky príspevky, vysielajú delegátov na konvencie, a vôbec sú príkladnými spolkami slov. organizácií. A predsa Binghamton nemal ešte žiadného vážnejšieho úradníka ani v jednej organizácii. Binghamton nemal viac, len jednu ženskú konvenciu. Teraz sa pýtam členov bársktorej organizácie: Nemá Binghamton schopných členov, ktorí by mohli zastávať bársktorý úrad? Neni Binghamton príhodné miesto, v ktorom by sa mohla odbývať konvencia, poťažne sjazd bársktorej organizácie? Binghamtonskí Slováci sú v národných prácach a v

spolkárstve najpokročilejší v Amerike, a predsa v hore spomenutých prípadoch sú najposlednejší. Toto je pravda, ktorú nemožno upreť.

Binghamtonskí Slováci protestom by sa mali združiť do jednoho domáccho spolku na spôsob, jakým je Broome County Slov. Jednota, nie len mužovia, ale aj ich ženy, a zvlášť ich dietky, a mali by väčšie výhody, jak im môže poskytnúť bársktorá organizácia, či slovenská, alebo anglická. Predstavte si, že každá organizácia musí mať hlavný odbor, musí odbývať konvenciu, musí platiť cestovné a dvojnásobný plat hlavných úradníkov. Asekurácia musí platiť svojích kollektorov, atď., nuž a nemohli by tieto zbytočné výdavky ostať nám tu v Binghamtone? Veru áno.

Keď vezmeme do povahy tie veľké tisíce, ktoré Binghamtončania musia zaplatiť do uvedených spolkov, a keď vezmeme do povahy tie zriedkavé pády úmrtia, dojdeme na tú pravdu, že nedostávame ani zdaleka za naše peniaze ani jednu štvrtinu. Keď by sme boli za posledných 20 rokov boli sdružení v jednom spolku na spôsob jaký je Broome County Slov. Jednota, dneská nemusel by byť dlžen žiadon Slovák na morgič neslovákovi, nemusel by sa prosiť a ešte platiť, aby sa niekto nad ním smiloval, aby si mohol vypožičať peniaze na svoj domek alebo farmu, ale by mu ich požičal na menšie úroky jeho vlastný spolok a úžitok kdo by z toho bral? Nuž, my sami.

Ja nechcem hovoriť, že Broome County Slov. Jednota má ten najlepší spôsob platenia ,alebo dáva tie najlepšie výhody, ona má síce spôsob dosť dobrý, ale tento sa dá lepšie zdokonaliť, a my máme dosť schopných ľudí čo môžu v tejto veci mnoho vykonať, a preto o tomto rozmýšlajme.

Sbor 15. Venec Sokola, Tel. Slov. Jed. Sokol, v Binghamton, N. Y.

Podáva: **Jozef Antal.**

Podnet ku založeniu tohoto sboru viďme v dopise Imricha Mažára, uverejnenom v "Slovenskom Sokole" z aug. 1907. Dopis počína nasledovne:

Sdeľujem vám niečo o novozaloženom sbore Venca Sokola v našom meste, ktorý bol prijatý do tejže organizácie. Jeho založenie len prvým závodom sokolským môžeme prispievať, preto, lebo pisateľ týchto riadkov, ktorý bol na závodoch a vidiac to oduševnené cvičenie 13. sboru Sokoliek, pevne si umienil, že založí už dávno potrebné sdruženie naším devám. Úlohu, ktorú som si pred seba vzal, sa uskutočnila dňa 23. júna 1907, atď.

Zakladateľkami sboru 15. V. S. boly nasledovné: Mária Mažár, Mária Martinkovič, Mária Trajlinek, Mária Kožik, Mária Adamovič, Mária Joškovič, Mária Hrazdil, Mária Mihal, Róza Kapsa, Alžbeta Poráč, Terezia Remiaš, Alžbeta Jurčišin, Anna Turšak, Anna Kožik, Monika Šeffer, Ida Kubovič.

Od založenia po celý čas tento sbor vždy spoločne vo všetkom pracoval so sborom 36. T. S. J. S. a vždy niektorý zo Sokolov je výpomocníkom sestrám Sokolkam. Kto si prečíta dejiny sboru 36. Sokolov, v tých

sú čiastočne zahrnuté i práce Sokoliek sboru 15. V. S. Pri rozličných zábavách, cvičeniach, divadlách a pod. vždy pri práci popri Sokoloch najdeme aj naše sestry Sokolky. Ba ešte aj schôdze, ačpráve majú svoju sborovú správu, vždy sú doteraz spoločne odbývané.

V roku 1912, sbor 15. V. S. odbýval slavnosť 5-ročného trvania, pri ktorej príležitosti Sokolky verejne vystúpily i s cvičením pred verejnosť. Cvičiacu čatu tvorily nasledovné Sokolky: Mária Čarský, Eva Zabadal, Mária Hrazdil, Oršula Brunovský, Mária Zámečník, Mária Benda. Spolu päť razy verejne cvičily Sokolky. I na závodoch župy "Pavel Mudroň" v sept. r. 1914.

Cvičiace Sokolky sboru 15. Veniec Sokola T. S. J. Sokol v Binghamton, N. Y., 1911.
Z ľava: Oršula Brúnovský, Hermina Čarský, Mária Benda, Mária Čarský, Mária Zámečnik, Mária Hrazdil.

Roku 1917, 3. júla sbor 15. V. S. odbýval slavnosť 10-ročného jubileuma trvania sboru, deň pred tým bol usporiadaný sokolský večierok pod správou predsedkyne Anny Kabát, ktorý sa veľmi znamenite vydaril.

V roku 1918, sbor 15. V. S. stal sa členom Slov. Ligy, na dobrovoľníkov česko-slov. armády prispel $5.00; na million dollárovú sbierku, na ktorú sa v Binghamtone sosbieralo vyše $40.000, sbor 15. V. S. daroval $20.00.

Medzi štyrmi Slovenkami, ktoré sa prihlásily do česko-slovenskej armády, ktoré ale neboly povolané do služby, a ktorým bolo vyslovené uznanie za ochotu, bola aj naša sestra Sokolka Mária Čarský.

Ako v každom spolku, tak i vo sbore 15. V. S. údkyne sa ustavične premieňaly, niektoré odstúpily, druhé zase pristúpily. Za 12 ročného jestvovania sboru bolo prijatých 72 údkyň, kým zase odstúpilo zo sboru 42, tak koncom júna 1919 sbor 15. V. S. počitoval 30 Sokoliek.

Zo zakladateliek teraz (r. 1919) vytrvaly: Mária Hrazdil a Mária Barcaj.

Sokolky sb. 15. Veniec Sokola Tel. Slov. Jed. Sokol v Binghamton, N. Y., 1919.
Stojaci z l'ava: Eva Lukáč, Alžbeta Benkovský, Mária Režucha, Rozi Gruber, Mária Juriga; Sediace: Mária Valovič, Jozef Antal, Mária Hrazdil, Viktoria Kudláč.

Čo sa týka financie sboru 15. V. S. od založenia za 12 rokov mal príjmov: $3.369.05; výdavkov: $2,921.09. Roku 1919 mal v hotovosti $447.96.

Soznam delegátok na konvencie.

Rok.
1910 na konvencii v Pittsburgh, Pa.....Mária Hrazdil.
1913 na 8. konvencii v Cleveland, O. zástupca.....Imrich Mažár.
1916 na 9. konvencii v Chicago, Ill. .....Helena Pecha.
1919 na 10. konvencii v Homestead, Pa. zástupca.....Imrich Mažár.

Menoslov úradu sboru 15. V. S. od roku 1907 do 1919:

Rok.	Správkyňa:	Zápisníčka:	Účtovníčka:	Pokladníčka:
1907	Mária Mažár,	Mária Hrazdil,	Mária Michal,	Mária Trajlinek.
1908	Mária Martinkovič,	Mária Kralovič,	Anna Dedek,	Mária Hrazdil.
1909	Mária Kumpan,	Mária Franta,	Mária Barcaj,	Mária Hrazdil.
1910	Mária Kumpan,	Mária Matečný,	Mária Barcaj,	Mária Hrazdil.
1911	Julia Fener,	Mária Matečný,	Mária Barcaj,	Róza Benda.
1912	Helena Pecha,	Mária Matečný,	Helena Pecha,	Mária Mizera.
1913	Helena Nemec,	Anna Motyčka,	Mária Bilka,	Mária Čarský.
1914	Mária Hrazdil,	Anna Kováč,	Anna Harašta,	Hermina Čarský.
1915	Helena Pecha,	Oršula Brunovský,	Frant. Konečný,	Helena Piecka.
1916	Helena Pecha,	Mária Kabanek,	Jozef Antal,	Mária Hrazdil.
1917	Anna Kabát,	Oršula Brunovský,	Jozef Antal,	Mária Čarský.
1918	Mária Hrazdil,	Mária Časnocha,	Jozef Antal,	Mária Čarský.
1919	Mária Hrazdil,	Mária Zámečník,	Jozef Antal,	Mária Čarský.

Sokol-výpomocník:
Imrich Mažár roku 1907 a 1908.
Michal Dedek roku 1909.
Alois Barcaj roku 1910 a 1911.
Jozef Petráš roku 1912 a 1913.
František Konečný roku 1914 a 1915.
Jozef Antal roku 1916 až do 1919.

Dejiny čisla 281 Pennsylvanskej Slovenskej Rímsko a Grécko Katolíckej Jednoty, Katolícki Bieli Sokoli v Binghamton, N. Y.

V roku 1912 dňa 8. januára sišli sa na poradu mnohí členovia pod vedením duchovného, Rev. Jána Porubského, ktorý vysvetlil ciel' tej porady, že je potrebné, aby sa založil spolok pri osade Sv. Cyrilla a Methoda, ktorý by robil okrasu počas cirkevných slavností, jako na sviatky vianočné, vel'konočné, svätodušné, božieho tela, pri 40. hod. pobožnostiach a pod.

Do tohto času tieto veci vykonával pri našej osade spolok Pol'ských Rytierov Jána Sobjeského, ale po založení pol'skej osady tento spolok sa pripojil ku svojmu pol'skému kostolu. Bolo usneseno, že potreba vyžaduje založit' Kat. Slov. Sokolov pri našej osade. Nasledovní traja členovia: L'udvik Heleši, Karol Lojpersberger, Ján Raus, sobrali si vec na svoju starost'.

Dňa 12. jan. 1912, bola druhá porada v Rím. Kat. Slov. Škole, na ktorej sa prihlásilo 60 členov. Tak vyšspomenutí agitátori písali hl. úradu Penn. Slov. R. a G. Kat. Jed. pre poradu a potrebné listiny. Potrebné veci nám boly zaslané, a prišiel ku nám aj hl. uradník p. Edmund Uffalussy, ktorý nám vysvetlil potrebné veci a stanovy; a tak bol založený spolok pod ochranou Sv. Cyrilla a Methoda, prijatý do Penn. Slov. Rím. a Gréc. Kat. Jednoty, a obdržal čislo 281.

Dňa 26. jan. 1912, zomrel nám jeden člen a síce: Albert Krňa (Lička), všetci členovia sa súčastnili jeho pohrabu.

Dňa 1. júla 1912, sme odbývali zábavu v Slov. Kat. Dvorane.

Dňa 4. júla sme sa súčastnili výletu osady sv. Cyrilla a Methoda.

Dňa 28. nov. sme usporiadali zábavu.

Dňa 8. dec. na ročnej schôdzi bolo usneseno, že náš spolok bude prijímať údov bez vstupného za dobu 6 mesiacov.

Roku 1913 29. sept. náš spolok odbýval zábavu, a 24. nov. bolo usporiadané divadlo.

Roku 1914 dňa 11. jan. Kat. Krúžok stal sa neodvislým od nášho spolku.

Vo februáry údovia odhlasovali $10.00 na zábavu osady sv. Cyrilla a Met.

Dňa 30. mája spolok sa súčastnil osadného výletu.

Roku 1915, v marci spolok sa súčastnil osadnej zábavy.

Dga 17. marca údovia v uniforme súčastnili sa 40. hod. pobožnosti.

V máji náš spolok odhlasoval $25.00 čo základinu na Rím. Kat. Slov. Školu sv. Cyrilla a Methoda, a tiež sme sa súčastnili v uniforme pri birmovke.

Vo februári bolo uznesené prijímať členov bez vstupného za 6 mesiacov.

V šept. náš spolok odbýval výlet v meste Halstead, Pa. v prospech osady sv. Cyrilla a Methoda.

V roku 1916, 30. mája a 4. júla náš spolok odbýval výlet na Fiallovej farme v prospech svojej pokladnice.

V septembri sme sa súčastnili incorpore posviacky Gréc. Kat. Církvy.

V roku 1917, v marci náš spolok daroval veniec a vyslal 6 členový výbor na pohrab neb. Oršule Mihalovič, našej kmotry; v aprili zase sme sa súčastnili pohrabu neb. Terezie Bolebruch, manželky br. J. Bolebrucha a pozostalým dietkam spolok daroval $5.00.

V júni náš spolok súčastnil sa primícii Rev. Jána J. Pochilého, ktorému sme darovali $10.00.

V septembri náš spolok stal sa členom Slov. Ligy, s $5.00 roč. príspevkom.

Dňa 21. okt. sme sa súčastnili manifestačného pochodu a prednášky Sboru 104. Slov. Ligy, ktorá bola v High School.

V roku 1918 v marci schôdzu nášho spolku navštívili Rev. Jozef Martinček a Rev. Ján Pochilý a vysvetlili nám, že je to pekná, krásná vec, čo robia Kat. Bieli Sokoli, a pri tom nám odporúčali sochu Krista Pána, ktorý vstal z mrtvých, Allelluja, túto sochu si spolok kúpil.

V apríli sme sa súčastnili 40. hod. pobožnosti.

Dňa 7. júla z prileżitosti 25. roč. jub. našej organizácie náš spolok sa súčastnil incorpore Vel'kej Sv. Omše.

Dňa 4. júla spolok sa súčastnil posviacky zástavy I. U. Jed., ktorým sme darovali $10.00.

V septembri sme darovali $25.00 na pomník na Slov. Kat. cintorín.

Čo sa týka odbývania schôdz nášho spolku, tie sú vždy zaklúčené modlitbou.

Náš spolok za dobu svojho jestvovania každý rok na vianočné, vel'konočné a iné sviatky a slavnosti vždy sa súčastnil v kostole incorpore.

Ohľadom vytvárania údov musíme spomenút, že každý vylúčeny úd nechal za sebou dajakú dlžobu.

V armade Spojených Štátov slúžil náš br. Štefan Iskra.

Do Česko-slov. armády za dobrovoľníkov išli nasledovní bratia: Jozef Bembenek, Ján Mokrohajský, Adolf Horinek, Jakub Vaculka; dalej sa pridali: Štefan Banovič a Pavel Svrčina, títo dvaja boli poslaní nazad z camp Stanford, Conn., lekárom boli uznatí za nesúcich, ku čomu im ale dala Česko-Slov. kancelária ich riadne vysvedčenie s vďakou, že boli ochotní svoje životy obetovat za národ.

Na 14. konvenciu r. 1913, ktorá bola v Johnstown, Pa., za delegáta bol vyslaný: Štefan Krňa (Čoča), a v roku 1919 bol delegátom Michal Benkovič.

Štefan Banovič.

Soznam štyroch hlavnejších úradníkov.

Rok.	Predsedovia.	Zápisníci.	Účtovníci.	Pokladníci.
1912	Ľudvik Heleši,	Ján Rauš,	Štefan Krňa,	Michal Kabát.
1913	Ján Vašina,	Blažej Pochilý,	Ludvik Heleši,	Jozef Pollák.
1914	Štefan Banovič,	Anton Malý,	Imr. Mokrohajský,	Blažej Lunga.
1915	Im. Mokrohajský,	Blažej Lunga,	Frant. Macháček,	Ján Vávra.
	Ján Vašina,	Anton Malý,	Štefan Krňa,	
1916	Ján Vašina,	Štefan Tomančik,	Blažej Pochilý,	Ján Vávra.
1917	Štefan Banovič,	Jozef Lukáč,	Ján Mokrohajský,	Ján Vávra.
1918	Štefan Banovič,	Jozef Lukáč,	Blažej Pochilý,	Ján Vávra.
1919	Štefan Banovič,	Jozef Lukáč,	Ján Vavrch,	Ján Kukol.

Veliteľmi boli: Štefan Iskra štyri roky; Imrich Mokrohajský jeden rok; Ján Bolebruch tri roky.

Dejiny č. 308, I. Ústřední Jednoty.

Dne 4. července roku 1912 br. Kašpar Bařina a Josef Martínek se usnesli, založit Český Katolický spolek. Navštívili jsme více krajanů, kteří nebyli u žádného spolku a ti nám slíbili, že přistoupí, pakli spolek založen bude. Napsaly se dotazy a sice k České Římsko Katolické První Ústřední Jednotě a Katolickému Dělníku. Katolický Dělník brzy dal odpověď, že v New York státě jejich odbočky stávat nesmí, skrze nízkou platební tabulku. Pak odepsala I. Ú. J. která je založená v městě St. Louis, Mo. v září L. P. 1877, a zaslala nám vše potřebné k založení čísla. Dne 17. srpna 1912 svolána byla první schůze k br. Josefu Martínkovi, 18 Mygatt St. Na této schůzi založen spolek sv. Cyrilla a Methoděje, a později, když byl přijat do I. Ú. J. dostal číslo 308.

Zakladateli jsou bři Josef Martínek, Kašpar Bařina, Josef Kundrata, Tobiáš Hadač, Matouš Nedůchal, Josef Nedůchal, Pavel Kološna, Frant. Buček, Josef Uhlík, Pavel Zemek, František Šupa, Vavřin Foltýn, Michal Gajdík, Josef Rožek, Jindřich Dobeš.

První úředníci I. Ú. J. čís. 308 byli: Josef Martínek, předseda; Matouš Nedůchal, místopředseda; Tobiáš Hadač, tajemník; Michal Gajdík, účetník; Josef Kundrata, pokladník; Josef Uhlík, Vavřin. Foltýn, Josef Nedůchal, důvěrníci.

Kašpar Bařina, zástupce spolku.

Předsedové spolku byli následovní: Br. Josef Martínek v roce 1912, 1913, 1914, 1917, 1918. Br. Pavel Zemek v roce 1915. Br. František Mikeška v roce 1916. Br. Josef Uhlík v roce 1919.

Členové První Ú. J. mají výhodu, pakli získají nové členy, za každého obdrží $2.00 od hlavní organisace. Do 21. února 1915 bratří darovali svoje premie spolku, a od toho času každý svoji premii obdrží, a ne číslo. Poněvadž bratři se v malém počtu súčastňovali schůzí, shodli se přítomní, by byl dán do výhry každou schůzi $1. Pakli nebyl vylosován — člen nebyl přítomen —, na druhou schůzi byly $2.00, a tak se to opakovala, až je některý člen vylosoval. Spolek taky se súčastnil více slavností, pochodů národných i katolických. Zábav bylo více, z nichž nejslavnější bylo svěcení praporu amerického dne 4. července 1918. — Při slavnosti účinkovala Slovenská Občanská Hudba. Spolky, súčastnivší se slavnosti: První Katolická Slovenská Jednota čís. 166; Pennsylvanská Katolická Jednota Sokol čís. 281; Spolek sv. Cyrilla a Methoděje čís. 699. Za kmotry při svěcení byli následovní: Štěpán a Rozalie Drahoš, za číslo 166 I. K. S. J., Jan a Johanna Hojsík, Štěpán Banovič za P. K. J. S. čís. 281, Petr a Marie Jandura za sp. sv. Cyrilla a Methoděje čís. 699, slečny Pavlína Hirner, Lotti Valachovič, pí. Anděla Vávra za I. K. S. Ž. J. čís. 61, Marie Bůrský za odbor Živeny čís. 45, pí. Anna Důbrava od P. J. Žen čís. 117. Od spolku našeho Petr a Barbora Foltýn, Michal a Marie Gajdík, Jan Sochor, Jan Obrtlík, Josef Martínek, Josef Uhlík, Pavel Zemek, Štěpán Císař, Ferdinand Toth.

Do Československé armády se dal dobrovolně br. Václav Matuský.

První delegát do sjezdu byl vyslán br. Josef Martínek, dne 26. září 1914. Sjezd se odbýval v městě Baltimore, Md. od 28. září do 4. října

1914. Za celou dobu od 17. srpna 1912 do 4. července 1919 číslo 308 přijalo 78 (slovem sedmdesát osm) členů. Vyloučeno členů za celou dobu skrze neplacení příspěvků 30. Odstoupilo 6. Dva po doktorské přehlídce, ač prošli dobře u přehlídky a nedostavili se na schůzi, nebyli přijati. Dne 4. července 1919 číslo 308 členů má 40.

Přednášek bylo 5 a sice: Br. Josef Kratochvíl z New Yorku přednášel dne 4. července 1913; dne 12. října 1913; dne 4. července 1918 a 2. března 1919. Br. Vincenc Kolda z Cleveland, O. 7. června 1916.

Nemocniční podpory bylo vyplaceno členům $454.82.

Milodary nemocným bratrům od druhých spolků $84.83.

Národní Slovenské Líze a Cirillo-Methodějskému fondu $83.00.

Pro katolickou slovenskou osadu sv. Cyrilla a Methoděje $106.00.

Pro dítky v různých sirotčincích $38.41.

Nájemné od místnosti kde spolek odbýval schůze $97.00.

Půjčka Spojeným Státům $200.00.

První Ústřední Jednotě vyplatěno bylo $3,005.80.

Poštovní a různé výdaje $68.51.

Příjmu bylo za celou dobu do 4. července 1919 $4,318.16.

V Banku Binghamton Savings Bank a u pokladníka se nachází co spolkový majetek $179.79.

Sepsali dne 5. července 1919.

Kašpar Bařina,
Josef Uhlík,
Josef Martínek.

Dejiny sboru 247. Tel. Slov. Jed. Sokol v Binghamton, N. Y.

Najväčšie zásluhy o založenie nášho sboru majú bratia Pavel Chanečka, Pavel Korčák, Jozef Petraš a Ján Hanaček. V práci nápomocní im boli i jednotliví bratia zo sboru 36 T. S. J. Sokol v meste Binghamton. Menovaní bratia súc oduševnení za sokolskú vec, preto vykonali všetko čo bolo v ich moci na rozširenie myšlienky tejto.

Poneváč mesto toto následkom vzrastu obchodu sa vel'mi rozširuje na západ, preto bratia tito videli príležitosť založit nový sokolský sbor na tomto západnom konci mesta, tak zvanom "Downsville", lebo mnohým rodakom sa to zdalo okodial chodit na schôdze do sboru 36. na východný konec mesta. Týmto cielom menovaní bratia svolali schôdzu na 1. marca do Slov. Ev. Dvorany na Julian St. Poneváč bolo neprajné počasie, málo rodákov sa súčastnilo, schôdza sa nevydarila. Druhá schôdza svolaná bola na 17ho marca 1914. Na schôdzi tejto náš sbor 247. bol založený, tak tiež zvolený dočasný úrad. Za správcu zvolený bol Štefan Kováč. Že kol'ko nesnádz a sebazaprenia tito zaznačení bratia organizátori medzi tunajšími rodákami v tomto ich podujatí podstúpili, by len oni najlepšie spisať mohli.

Zakladajúcich členov sboru bolo 24 a sice 20 nových a 4 s prestupnou listinou zo sboru 36. Aby sa členovia novozaloženého sboru v sokolstve a národných veciach utvrdzovali, usporiadaná bola prednáška dňa 22. marca, na ktorej prednášali bratia zo sboru 36, a sice Ján Hanáček,

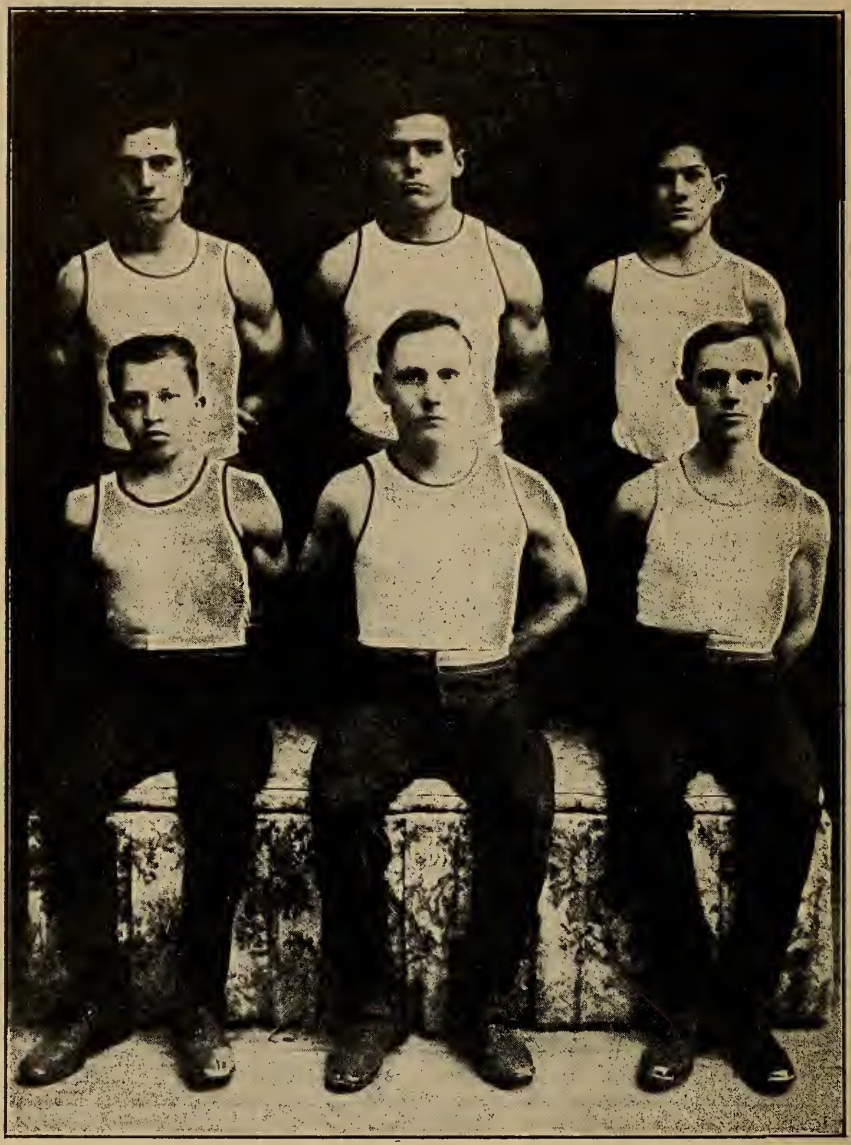

Cvičenci Sboru 247. T. S. J. S., v Binghamton, N. Y.

Sediaci: A. Bogola, Mich. Kandlečik, Ján Hanáček.
Stojaci: Fr. Repčin, Jozef Petraš, Fr. Ciganek.

Alois Barcaj, Frant. Konečný, F. Singer a Imrich Mažár. Sborové schôdze odbývané boly vo Slov. Ev. dvorane na Julian St.

Po založení sboru bola sorganizovaná cvičiaca čata, ktorá cvičila dvakrát do tyždňa, raz v mesiaci boli poradové cvičby, ktorých súčastnit' sa musel každý člen sboru.

Naša cvičiaca čata natolko sa v cvičbe otúžila, že 7ho septembra toho istého roku súčastnila sa už župných závodov župy Pavel Mudroň, kde obdržala aj 2. cenu.

Čo sa týka národných vecí, môžem smele tvrdit', že naš sbor bol vždy v tomto ohl'ade medzi prvyma. V sbore našom po prvé prišla na návrh brata Alois Barcaja na pretras otázka založenia sboru Slovenskej Ligy, do ktorého sa hned prihlásili všetci na schôdzi prítomní členovia nášho sboru. A ktorý aj hned' na krátko za spoluúčinkovania všetkých binghamtonských spolkov bol založený a vykonal už velké veci za oslobodenie československého národa. Do sboru tohoto patria všetky tunajšie spolky s istým prispevkom, ktorý si samy určia dobrovol'ne.

Sbor náš obetoval $10.00 na manifestačnú schôdzu binghamtonských Slovákov. Zaviedol sbierku na Černohorcov, podobne sbierku na slovenských dobrovol'níkov. Sbor náš obetoval na 20.000 sbierku, zavedenú tunajším sborom Slovenskej Ligy na tejto okolici $25.00. Sbor náš je členom Slovenskej Ligy s prispevkom $5.00 ročne. Iné mnohé sbierky na pokaličených členov našej organizacie tu ani spomínat' nejdem, poneváč každý aj bez tak zná, že Sokoli sú a boli aj na tomto poli obetavi.

A v apríli 1915 sbor si kúpil hrazdu na cvičenie, ktorá stála s madracami $59.00.

Sbor náš od založenia do tejto doby odbavoval 6 zábav, ktoré spojené boly s prednáškami a verejným cvičením na náradí. Poneváč náš sbor nemal dost' svojich cvičencov, tak povolaní boli bratia cvičenci zo sboru 36.

Tak tiež s vel'kou hrdost'ou zaznačit' musím, že za prvého dobrovol'níka v tomto meste sa prihlásil do česko-slovenskej armády vo Francii brat Martin Kubala, ktorý je členom nášho sboru. V americkej armáde bol brat Tomáš Kováčik, ktorý mal tiež tú čest' súčastnit' sa boja vo Francii. Tretí Michal Kadlečík, ked' mal už odcestovat' do kampu, bol poslatý nazad aj s inýma, lebo bolo v ten deň uzavreté primerie.

Zaznačit' d'alej musím, že sbor náš vzrastal jak na členstve tak finančne až do doby, než prišla svetová válka. Táto válka poškodila vel'mi nielen sboru nášmu, ale aj všetkým iným slovenským spolkom a organizaciám vôbec, a to z príčin viditelných každému.

Ponajprv následkom španielskej influenzy, ktorá zapríčinila mnoho smrtných pádov po celých Spojených Státoch amerických. Slovenské organizácie poneváč sú na členstve a finančne slabšé ku pomeru iným, preto následkom toho nútené boly podvýšit' mesačné príspevky. Toto mnohých rodákov tak znechutilo, že počali vystupovat' zo slovenských spolkov a pristupovat' k cudzím. Druhá príčina je, že následkom války nemožno naším rodákom sem zo starej vlasti cestovat'. A tretia príčina je tá, že národ náš je oslobodený z tisícročného jarma, následkom výt'azstva spojencov, s ktorými česko-slovenský národ bol spojený vo

válke oproti Germanom a ich spojencom Mad'arom, Turkom a Bulharom. Naši rodáci keď vidia že sú ich národa dávné túžby splnené počinajú svoje národné a spolkové povinnosti zanedbávať. Takýchto rodákov upomínám na to, že nie je tak ťažko si niečo zadovážiť, ale tažšie je si to udržať. A preto práve teraz povinnosť a úloha padá na každého jednoho člena národa nášho, aby vo spolkových a národných veciach bol činný a obetavý, tak, aby sa to, čo bolo s veľkými obeťami a krvou vykúpené, udržalo, a slúžilo za dobrý príklad dalším pokoleniam naším.

Sbor 247 za takýchto neprajných pomerov upadol s 28 členov na 20, z ktorých väčšia čiastka o spolok už vôbec nedbá, lebo prispevky si riadne neplatí a schôdz sa nesúčastnujú. No i vzdor tomuto naša nádej je, že po uzavretom už miery, ktorý podpísaný bol 28. júna, aj spolkový život sa zlepší a príde do riadnej kol'aje, tak, jako bol aj pred válkou . Správcovia nášho sboru do dosavadného jeho dejstvovania boli traja, a sice: Štefan Kováč, Pavel Chanečka a Josef Bartoš.

Príjmov sbor do tejto doby mal $2,729.04. Výdajov $2,604.59.

S týmto zatváram tieto krátke dejiny sboru nášho s tou nádejou, že to, čo tu je napísané, nikoho neobrazí, ale slúžiť bude ku poučeniu a pobádaniu činiť lepšie.

Ostáváme s pozdravom na všetkých čitateľov týchto riadkov —

Michal Kedlečík, zápisník,

Jozef Bartoš, spravca sboru 247 T. S. J. Sokol.

Prvá cvič. čata Sboru 36. T. S. J. S. v Binghamton, r. 1907.

Dejiny čisla 699. I. K. S. Jednoty v Binghamton, N. Y.

Tento spolok bol založený 11. mája 1914, ktorý obdržal meno Sv. Cyrilla a Methoda. Sám priznám, že sú toto dejiny veľmi malé. Však každý uzná, že za štyri roky nášho jestvovania ťažko bolo viac previesť pod hroznou svetovou vojnou, ale i pri tom nám bol Pán Boh na pomoci, že zme dosť napredovali.

Zakladatelia tohto spolku boli: Ján Gulej, Peter Gandura, Florian Hutta, Tomáš Kováčik, Štefan Sršen, August Ulbrich, Hendrich Ondrejka, Ján Sršen st., Ján Štúrek, August Hrnčier.

Potom sme si zadovážili peknú americkú zástavu, ktorá bola odhalená 27. nov. 1915. Za ten čas sme usporiadali dve tanečné zábavy, dva výlety a päť rázy sme sa súčastnili pochodu s práporom.

Tento spolok mal dvoch údov v americkej armáde: Tomáš Kováčik a Ján Hamžík a v československej armáde troch: Filip Pšenko, Didáš Krška, Jozef Fillo.

Predsedovia nášho spolku boli nasledovní: Ján Šturek, Ján Gulej, Andrej Hill, Peter Gandura. Na dvoch konvenciach delegát bol vyslaný Makso Gulej. Z nášho spolku umrel jeden úd a pozostalým skrze náš spolok bolo vyplatené $1000. smrtnej podpory.

Dobre stojacích údov máme 70.

Spolkoví bratia vlastnia Liberty Bondov za $5.500, spolok vlastni za $100. Na československú akciu spolok daroval $15.

Tento spolok mal príjmov za 4 roky $4,078.40; výdaju za 4 roky $3,188.25. Spolkový majetok obnáša v roku 1919 $265.87.

Tiež malú ratolest vydal náš spolok. Musím podotknút, že náš spolubrat Andrej Guley st. za účel si vzal založiť mládenecké Oddelenie, čo sa mu aj podarilo a pekne napreduje.

Toto Mládenecké Oddelenie bolo založené v roku 1916, ktoré obdržalo čislo 273, pod ochranou sv. Antona z Padua.

Členov má 40. Starostovia tohto mládeneckého oddelenia boli: Andrej Gulej st., Juraj Ontko a Ján Chlopko.

Príjmy malo do roku 1919	$168.74
Výdaju malo do roku 1919	146.61
Čistý majetok do roku 1919	50.00

Bože náš jak si nás,
tu v d'alekej zemi,
že si nás Liptákov
sohnal do skupiny.

Národ náš ťa vzýval
na našom Slovensku,
nikdy nezabudne
na teba vo skutku.

Bože náš vyslyš nás,
ten národ Slovenský,
a riaď mysle naše
tiež i naše skutky.

Peter Jandura.

Dejiny 15. Odboru Slovenského Robotnického Spolku.

Napísal: **Gašpar Buchel.**

My slovenskí pokrokoví Slováci videli sme nutnosť založiť odbor Slovenského Robotnického Spolku, poneváč už staré slovenské spolky nevyhovovaly dnešným pomerom, aby sa staraly o vzdelanie slovenského robotníka. Sme presvedčení, že musíme kráčať s duchom času, tak

sme sa ushodli, že nám je zapotreby robotnicky podporujúci spolok, ktorý sa aj uskutočnil.

Odbor bol založený dňa 27. augusta 1916 v miestnosti pána Gaidušeka, 198 Clinton ul. v Binghamton, N. Y.

Mená zakladatelov sú následovné: František Štefanik, Jozef Kudrna, Jozef Horvath, František Hlaváč, Jozef Varmuža, Jan Šumpolec, Ján Cigánek, František Cigánek, Karol Zemek, Robert Šebesta, Jozef Svoboda, Matúš Herka, Terézia Herka, František Bohunský a Antonia Bohunský.

Predsedovia sú nasledovni:

František Štefanik a František Fridrich. Počet všetkých do 31. dec. 1918 je 42 dobre stojacích členov.

Zábava usporiadaná v prospech pokladnice bola dňa 27. januára 1917, ktorá sa jak morálne tak aj finančne dobre vydarila.

Výlet usporiadaný bol dňa 30. júna 1918, na ten samý účel, ktorý sa tiež vydaril k uspokojeniu.

Prednáška úsporiadaná bola dňa 4. nov. 1917; rečnil hlávný predseda Slov. Rob. Spolku o význame hospodárskej a politickej situaci a o význame Slov. Rob. Spolku. Druhá prednáška odbývaná bola dňa 10. marca 1918. na théma "Prečo má vstupovať slovenský robotník do Slov. Rob. Spolku."

Príjem od založenia až do 31. dec. 1918 obnáša	$939.45
Výdavok za ten samý čas	729.50
V pokladnici sa nachodí	209.95

Členov a členkyň je v 15. odbore Slov. Rob. Spolku 4 ženské a 38 mužských. Zomretý žiadon.

V armáde Spoj. Štátoch sa nachadia dvaja členovia: Jozef Svoboda a Ján Šumpolec.

Mená rečníkov: Martin Válek, hlavný predseda a Jozef F. Schiffel.

Čo sa týka zvlaštných pracovníkov pracujeme v prospech spolku všetci jednako.

Mená delegátov. Poneváč náš Slovenský Robotnický Spolok vydržiaval len jednu riadnu konvenciu počas svojho existovania, bol delegatom s. Jozef Kudrna.

Ku závierke chcem podotknúť, že členovia 15. odboru S. R. S. navštevovali riadne mesačné schôdze, boli čúlé debaty jak o spolkových tak o politických záležitostiach. V roku 1918 po celých Spojených Štátoch Slovani oslavovali 4. júla, neodvislosť Spojených Štátov od Anglíe, tak aj binghamtonskí Slováci oslavovali dôstojne tento národný sviatok, kde sme brali aj my podiel pri tejto slávnosti. Celá táto slavnosť bola pod správou Slovenskej Ligy Sboru 104.

Na čo sa stal členom Slovenskej Ligy aj náš 15. odbor Slov. Rob. Spolku s prispevkem $5.00 ročne, jako aj ostatni členovia odboru. V mesiaci novembri 1918 miestny sbor Slovenskej Ligy sa usniesol sosbierať $20.000 na oslobodenie Slovenska, na ktorú sbierku náš odbor prispel obnosom $10.00 dľa možnosti našej mladej pokladnice.

V krátkosti sú toto hlavnejšie body 15. odboru S. R. S. od založenia až do 31. decembra 1918.

Dejiny spolku Ev. Bratrsko-Sesterského v Binghamton, N. Y.

Prečo sme založili tento ev. spolok, kedže v meste Binghamtone už od dávného času jestvuje číslo Slov. Ev. Jednoty? Otázku túto mohli by sme ako údovia menovaného spolku na dvojaký spôsob zodpovedať a síce:

I. Z náboženského ohľadu racionalizmus a vlažnosť oproti cirkvam našim, umele pestované, ako v spolku, poťažne v Jednote, tak isto i časopise platenom za naše peniaze. (Aby pisateľa tohto článku nikto neupodozrieval z fanatizmu náboženského Slov. Ev. Jed. a tak tiež Ev. Spolok Brat.-Sest. — sú spolky náboženské, kedže nosia meno že sú evangelické.)

II. Hmotne číslo 34 Slov. Ev. Jednoty upadalo preto, poneváč hlavný úrad Jednoty nikdy sa nepostaral o vybranie časteru pre štát New York. Na takom základe číslo nemohlo prijímať nových údov. a tak úpadalo miestne číslo majetkove i na členstve. Preto nikto nám nemôže zaslievať, že sme tento cirkevný spolok založili, nie na úkor čísla 34. Slov. Ev. Jed., ale pre dobro našich evanjelikov, ktorý si žiadali, aby sme boli zorganizovaní v celok.

Zakladanie spolku.

Aby sme nikomu neubližili, lebo krivdu nezrobili pri zakladaní, zvolali sme všetkých tunajších ev. bratov a sestry bez rozdielu smýšlania, do školskej miestnosti pod kostol, dňa 25. júla roku 1917. Zásluhy za zvolanie tejto schôdze patria pánom Jánovi Jankovičovi, Pavlovi Horešovi, rev. Juraj Pankuchovi a Michael Čermákovi.

Možno povedať, že skoro všetci tunajši ev. sa húfne dostavili na určitý čas na túto schôdzu.

Schôdzu zahájil pán Ján Jankovič s primeranou rečou a vysvetlením prečo sme sa sišli, totiž, aby sme založili spolok. Za predsedu zvolený bol br. Ján Jankovič a zápisníkom bol pán Pavel Kadlečík.

Tak prišlo ku pojednávaniu ohľadom založenia spolku.

Na žiadosť mnohých bratrov,aby spolok bol založený, hlasovalo sa jednohlasne. Dalšie pojednávanie bolo, na akom základe má tento spolok byť založený, či na čisto evanjelickom, t. j. cirkevný, alebo všeobečný. Jední bratia boli za to, aby v spolku boli len tí, ktorí sú údami miestnej cirkvi a druhí zase aby sa prijímali všeobecne, t. j. či sú údami cirkve lebo nie. Z toho povstala debata a rozčúlenosť taká, že sa ďalej pojednávať nemohlo, a schôdza bola odročená na 3. júla 1917.

Spomenuli sme, že nastala rozčulenosť pri týchto vážných návrhoch. Vážnych preto, lebo na tomto základe mal byť ciel a jestvovanie nášho spolku uskutočnený. Tu sa zakladal cirkevný spolok ale boli mnohí, ktorí nosia meno evanjelik len na oko, a pri tejto príležitosti vyšli na svetlo, akého sú smýšlania. Jedno boli (väčšina) evanjelici, ktorí sa verne pridržajú starootcovskej dedovizne, cirkvi a národa čistého učenia ev. A. V. V., spojeného so Slov .Ev. Synodou, teda nie nemeckou, ani Gen. maďarskou, ktorá má za sebou dobrých vodcov tunajších a tiež starokrajových, ako boly Dr. J. Miloslav Hurban, Mocko, Leška, Hlavač a iní dobrí evanjelici a Slováci.

Na druhej stráne boli tí, ktorí by radi boli údami spolku, ale nie cirkve, lebo sú smýšlania rácionálneho. To sa nemohlo stať, lebo sme

cirkevný spolok zakládali a nie všeobecný, lebo takých máme dosť v meste.

Založenie spolku Bratrsko-Sesterského Ev. v Binghamton, N. Y.

Spolok založený bol dňa 3. júla 1917.

Mená zakladatelov:

Pavel Tesarek	Pavel Bajza	Pavel Jankovič
Ján Miča Ozmecký,	Rev. Geo. Pankuch	Zuzanna Miča
Pavel Kucharek	M. Mandák	Pavel Hiža
Pavel Kramar	Pavel Bajcar	Mária Jankovič
Ján Hiža Janisčak	Juraj Miča	Zuzanna Čermak
Ján Horeš	Ján Čermák	Anna Mitaček
Štefan Zloch	Juraj Kadlečik	Anna Mitaček ml.
Martin Skrha	Ján Sabo	Alžb. Mikulčak
Ján Šimek	Jozef Pohlod	Rozália Kadlečik
Pavel Rybnikar	Pavel Mitaček	Zuzanna Bajza
Ján Mézeš	Martin Zloch	Mária Plesa
Tomáš Pleša	Martin Miča	Hedvika Horeš
Javel Juriček	Juraj Zipaj	Mária Kramár
Ján Hiža starší	Pavel Kadlečik ml.	Alžb. Mandak
Ján Skrha ml.	Juraj Nosal	Katarina Kucharek
Michal Čermák	Andrej Pastiščak	Martin Durgala
Ján Juriček	Ján Zloch	Anna Durgala
Ján Jankovič	Ján Hanzluvka	Ján Sevčik
Pavel Bakoš	Ján Duriš	Alžbeta Skrha
Štef. Miča	Ján Krč	Anna Bajza

Mená úradníkov:

Predseda Ján Jankovič, podp. Pavel Bajza, zápisník Michal Čermák, p. Štef. Zloch, účt. Ján Horeš, Tomaš Pleša.

Údov má spolok od založenia do 1. januára 1919 50 mužských, 37 ženských, 35 dietok. Spolu 121.

Divadlá a zábavy.

Spolok nevydržiava žiadne zábavy ani divadlá, len poučne prednášky.

Prednášku spolok mal jednu 3. nedelu v mesiaci júli 1918 v prospech vybrania časteru.

Príjmov mal spolok

od dňa 31. júla 1917 do 1. januára 1919:

Prijem	$1363.05
Výdaj	476.44
V pokladnici	$ 886.61

Zomrel jedon br., Martin Škrha.

Pri vojsku Spoj. Štátov sú dvaja údovia: Pavel Bajcar a Jozef Varsík.

Spolok sa súčastnil všetkých národných prác a slavností, vydržiavaných Slov. Ligou a tiež amerických v prospech demokracie.

JÁN JANKOVIČ, preseda. MICHAL ČERMÁK, zápisník.

NÁRODNÁ PRÁCA ZA SLOBODU ČESKO-SLOV. NÁRODA.

Ako sa Binghamtonskí Slováci spojili vo sbore 104. Slov. Ligy.

Slováci začali sa spoločne shromažďovať a vzdelavať keď sa prisťahovali do tejto zemi, hnaní žitia nevolou, zo svojej drahej a milej domoviny, ktorú do nedávna obývala maďarónská pliaga a pokazení maďarčinou Slováci. Trápili najhnusnejším spôsobom všetko to, čo bolo slovenské a slovenských vodcov, ktorí pravdu hlásali ľudu, nám dali do žalárov, kde museli horké a ťažké chvíle pretrpeť.

Takéto horké, ťažké a trpké chvíle znášali sme aj my niektorí tu v sbore 104 Slov. Ligy, ktorí sme pracovali, starali sa, a nám nebolo uznáno. A to nie snaď od Maďarov a Nemcov, ale od svojích rodných bratov a sestier, ktoré a ktorí rástli tam ďaleko, kde tiež ich matky spievavaly mylozvučné slovenské piesne. Hanba takému Slovákovi alebo Slovenke, ktorí si trúsia do vlastného hniezda. Nejdem opisať všetko, čo sa zhrešilo v nášom meste, každý vie a si to môže predstavit, ako nás binghamtonských Slovákov bolo ťažko spojiť v jedon celok, do ktorého by sme prislúchali všetci Slováci a Slovenky, ktorí bývame v meste Binghamtone, kde by sme tvorili jedon národný spolok, ktorý by podporoval len národné veci, do ktorého by boli prijímaní všeci roduverni Slováci a Slovenky, bez rozdielu vierovyznania. Ačpráve sbor Slov. Ligy mal byť dávno založený, ale všetko spalo. Nikto sa nemohol prebudiť z tvrdého spánku. Nikto sa nestaral, každý ukazoval, že však tu máme vodcov, "a keď tí nič nerobia, čo ja môžem, ubohý,nezkúsený robotník vykonat, ešte by ma hockto vysmieval alebo mi výčitky robil, že chcem byť vodcom binghamtonských Slovákov." — tak si nejedon Slovák sťažoval.

A tak to naše binghamtonské slovenské pole, ktoré malo byť už asi pred desať rokami takto spojené, ostalo na pustatine, kde aj predtým.

Vinu nesú vodcovia, ktorí v ten čas stáli na čele národa a tvrdili, že su Slováci. Ale nech je už ako chce, dali sme sa do práce aj bez vodcov, a založili sme si sami odbočku Slov. Ligy číslo 104 v meste Binghamton, N. Y., ktorá má meno "Gustav Maršal Petrovský".

Pravda, mnohým, ktorí budú toto dielo čitať, pride na um, ako sme sa len bez vodcov mohli spojit? Nuž dobre. V tichosti prišlo sa k cielu. Ano, tak a nie inak, sme sa spojili, a sice: P. Alois Barcaj započal prvý na tom diele pracovať, aby sme sa my binghamtonskí Slováci spojili bez rozdielu vierovyznania. Pisal list do Pittsburgh, Pa., dňa 27. februára roku 1917 pánu Albertovi Mamatey, predsedovi Slov. Ligy, že my, binghamtonskí Slováci, rádi by sme založili sbor Slov. Ligy. Na tento list dostal p. Barcaj odpoveď 17. marca 1917 takúto: "Ctený pane Alojs Bar-

caj: Mám Váš ctený list v rukách zo dňa 27. februára roku 1917, ktorý som dôkladne prečítal, a porozumejuc, odpovedám vám. Teší ma, že sa zaujimate o rozkvet Slov. Ligy a chcete založiť odbočku Slov. Ligy a tak prispeť pomocou ku oslobodeniu nášho slovenského národa z maďarského jarma, ktorú prácu Slov. Liga svedomite koná." —

Po takejto odpovedi Pán Barcaj dal sa do práce. Zvolal niekoľkých svojich priatelov a dobrých Slovákov na schôdzu, z ktorých sa vymenoval dočasný výbor, to jest úrad, ktorý sa dali do práce a boli zvolení za dočasných úradníkov a sice: Aloiz Barcaj predseda, František Novák zápisník, Štefan Kováč učtovník. Pokladnika nemali, lebo vec ešte nebola uskutočnená. Tito úradnici pracovali a starali sa, aby sa vec uskutočnila a aby sa v meste Binghamtone založil sbor Slov. Ligy. — Najsamprv povolali všetkých slovenských predsedov rozličných spolkov na schôdzu dňa 26 mája 1917. Na tejto schôdzi tito predsedovia spolkov, ačpráve nie všetci, s týmito bratmi súhlasili a napomáhali toto dobré hnutie. Presvedčovali v každom spolku svojích údov o tejto dobrej myšlienke a povolávali ich na schôdzu, ktorá sa vydržiavala dňa 2. júla roku 1917. Na tejto schôdzi mali byť zastúpené všetky slov. spolky v meste Binghamtone (ale neboly), boly len niektoré, ktoré sú aj v zápisnici zapísané. Na tejto schôdzi bol zvolený riadný úrad.

Zvolení úradníci boli: Alois Barcaj, predseda, Fr. M. Singer podpr., Pavel Krč záp., Pavel Švarný účtov., Ján Jankovič pokl., Štefan Buran dozorca majetku, Martin Vrábel stráž.

Tento novozvolený úrad složil sľub vernosti že čestne a svedomite bude svoj úrad zastávať, a hneď sa dal do ďalšej práci, —a pracoval na tom, aby sa v meste Binghamtone vydržiavala manifestačná schôdza, ktorá by mala prebudiť všetkých verných Slovákov a Slovenky a táto schôdza sa aj uskutočnila pri pomoci slov. spolkov a našich slov. duchovných. A sice Rev. Juraj Pankuch a rev. Ján Pochilý, ktorí sa veci zaujali. Schôdzu sme vydržiavali dňa 21. oktobra roku 1917. Na tejto schôdzi bolo povolano viac rečníkov, ktorí vysvetlovali ľudu ako a kde a kedy si máme svoju slovenskú svobodu vydobýjať v tejto hroznej borbe sveta národov, kde sa celý svet búri, bije sa a demokracia volá a žiada svoje právo pre všetky národy. Tak s pomocou božou aj my binghamtonskí Slováci sdružení v jeden celok, sme začali ťahať pomaly ten zvon svobody. Prečo vlastne chceme ťahat i my ten povraz na tom zvone svobody? Preto, že bolo už asi tri roky svetovej války, ktorú vyvolalo Rakúsko-Uhorsko s Nemeckom. Svet a ľud sa búrí. Národ je proti národu. A národy utiskané stavajú sa a žiadajú svobodu. Vlády aristokracie padajú a začíná sa demokracia. Králov a císarov začína ľud prenasledovať a s tronov shadzovať a na ich miesto ľud žiada prezidentov. A to je, že po ukončení tejto války všetky krajiny sveta budú mať svobodu. Lebo všetky národy sveta klepú na dvere starých múrov a volajú: dajte nám svobodu, my chceme jestovať čo národ a čo ľudia! Medzi takéto národy patrí aj národ slovenský, ktorý volá, tlče, a snáď ho už raz počujú. Len treba viacej volania, nám dorozumenia, treba nás viac a viac, ba by nás treba bolo mnoho, nemalo by byť v našom Binghamtone Slováka alebo Slovenky, ktorý by nám nepomohol

ťahat provaz zvona Svobody. Zaiste by každý z nás mal, ba aj má, podporovať toto naše dielo, keď už ináč nemôže, aspoň nech napomôže peniazom. Pomáhať našim hrdinom, ktorí šli bojovať a krv svoju vylievať aj za nás tam do Francie, —a ktorí sú v stave i životy položiť za rod svoj slovenský. Áno, tam šli zápasiť s krvožižnivym Teutonom, a s maďarsku hyenou.

Pri závierke poznamenať musím, že za zdar sboru Slov. Ligy najväščiu zásluhu má Rev. Ján Pochilý, rímsko katolicky kňaz, ktorý nielen nás upevňoval, ale na každú schôdzu priviedol viac a viac údov. Za to nech mu je sláva, že sa zastal rodu svojho, rodu slovenského v meste Binghamtonu. A preto —

Kdo si Slovák, čuj otčinu,
tu čas pravý, daj sa k činu
za tú našu Slovenčinu.

Pavel Krč.

Začiatok zrodenia Sboru 104. Slov. Ligy v Binghamton, N. Y.

(Poznámka ku obrazom jednotlivcov v tomto článku. Každý obraz v týchto dejinách má svoju príčinu a významnosť prečo je tam, zvlášť obrazy jednotlicov, ktoré predstavujú osoby vážne a významné v živote binghamtonských Slovákov, jako i osoby menšieho významu vo verejnom živote. Obrazy tieto zahrňujú v sebe mnohých prominentných Slovákov a Slovenky z Binghamtonu, mnohých národných pracovníkov a všestranných činiteľov, jako i mnohých popredných obchodníkov. A nakoľko nebolo možno opisať všetko, t. j. význam každej osoby pri jej podobizni, preto ct. čitateľ je odkázaný na prečítanie týchto dejin, kde sa dočíta a stretne s mnohými menami, ktorých obrazy tuná podaváme, a takto si ct. čitatel sám utvorí pravý význam každej osoby, ktorá jaké miesto, úrad zastávala, alebo jakú činosť vo verejnom živote vykonávala.)

Jako som vyrozumel od nášho brata predsedu Aloisa Bacay-a, horlivého pracovníka za Slovenský národ, musím priznať, že okolnosti národné boly v našom meste veľmi smutné. Tak tu prichádzalo len nám sa chytit práce, a tu bolo treba veľkej vôle a šikovnosti, ba aj trochu politiky, tento národ trojakého, ba aj viac smýšlaní v jedno sdružiť a tak utvoriť sbor Sl. Ligy. No náš dobrý pracovník Alois Barcay sa pokúsil s mienkou viac rázy do verejnosti vystúpiť, ale málo kedy bola povšimnutá: Asi prvý raz vystúpil s mienkou slovensko-národnou na schôdzi 4 decembra 1916 v Slovenskom Politickom Klube, ale bolo málo zaujatosti.

Potom opakoval tú mienku v sbore 247. T. S. J. Sokol, ani tam ešte nemal potrebnej k tomu podpory, zvlášť aby bolo všetko nedorozumenie na strane skrze rozličné smýšlania nášho ľudu. Ale na veci neustal; jedných i druhých presvedčoval, čo sa mu aj darilo. Počnúc v roku 1917 na každej schôdzi kde bol prítomný potrebu sboru Sl. Ligy hlásal, ba v aprili 1917 každú nedeľu schôdzu na svoju päsť vydržiaval, že by len mohol Sbor Ligy utvoriť. Cítil jakusi nadprírodzenú silu duševnú, keď videl že siedmi s ním súhlasia, tak ešte dvoch nahováral, ktorí mu dali odpoveď — že vraj nemajú peňazí. Hneď dal za nich patričné

Zakladatelia Sboru 104. Slovenskej Ligy v Binghamton, N. Y.

Pavel Korčák.

Štefan Kováč.

Jozef Petráš.

Michal Kadlečik.

Ján Soviš.

Krištof Lauko.

vstupné. Tak spolu už ich bolo 10 členov, a už cítil, že je jeho túžba docielená.

Povedal, že už sa môžu dať smele do práce pre národ. Dal sa do dopisovania do hlavného úradu Sl. Ligy, ba v máji 1917 poslal aj členovské príspevky, na čo dostal odpoveď od hlavného tajomníka Slov. Ligy p. Ivana Daxnera, že náš sbor prijímajú do lona Sl. Ligy a dostal číslo 104. 25. mája 1917 s následujucími zakladateľmi založil sa sbor.

Jozef Bartoš, Jozef Chanečka, Štefan Kováč, Michal Kadlečik, Krištof Lauko, Ján Sedlák, Alois Barcay, Jozef Petráš, Ján Soviš a Pavel Kočak. Tu videť, že veľmi túžil po práci, ktorá bola národu potrebná, lebo jako poslal tie prvé peniaze za členov, hneď žiadal rečníka do mesta Binghamton, N. Y. od Sl. Ligy, a mne sa vidí, že tí páni bratia hlavní úradníci si toho málo povšimli, lebo to dalo práce, než sme sem rečníka mohli dostať. Zakladatelia začali všetci hlásat, že založili Sbor Sl. Ligy. Už 24. júna 1917 odbočka zariadila valnú schôdzu, kde už aj já som sa stal členom, a tak s dobrou vôlou a silným presvedčením náš horlivý pracovník, Alois Barcay, vysvetlil ľudu potrebnú pomoc nášmu národu slovenskému tam za morom, a silne odporúčal, že každý Slovák má byť členom Sl. Ligy. Vyslovil sa, že je veľká potreba vydržiavať manifestačnú prednášku, a tak v prvom rade oboznámil našich inteligentov, a tí mu aj naskutku pomocnú ruku dali. Rev. Ján Pochilý, telom aj dušou dal sa do práce, tak že bol vzorom každému. Rev. Juraj Pankuch tiež koľko mu bolo možno pracoval. Potom zavítal k nám Rev. Jozef Martinček, tiež veľký národný pracovník, ten na jeho pokročilý vek moc pracoval, za čo im veľká vďaka všetkým. Potom sme vydali 30. júna 1917 zprávu referenta pre vojenské záležitosti, ku XI. kongressu Sl. Ligy, na tom pridelenú poznámku Sboru 104 Sl. Ligy: "Žiadon národ nepožíval dosiaľ trvalej slobody, ak si ju nevydobil sám, a neposvätil veľkými obeťami na majetku i životoch."

Takto hovorí začiatok manifestu, ktorý vydal v mene Česko-Slovenskej Národnej Rady Dr. Milan Štefánik americkej Slovači. — Slová krásne a plné pravdy, poneváč dejiny všetkých slobodných národov to dosvedčujú. Preto my, pevne veríme, že len pomocou zbrane československej armády dosiáhneme nášho ciela. My veríme, že k slobode pre česko-slovenský národ vedie len jedna cesta, a to sú nemecké zákopy. Preto sme tej mienky, že zpráva referenta pre vojenské záležitosti, podaná na XI. kongresse Sl. Ligy, bola jednou z najvyznamnejších a pre tú príčinu Sbor 104 Sl. Ligy dal ju odtisknúť, aby sa dostala do rúk, jestli nie v celej Amerike, tak aspoň na okoli Binghamtonu žijúcim Slovákom. Nech si ju každý pozorne prečíta, a o nej uvažuje dotiaľ, kým nedojde k tomu presvedčeniu, že jestli sa cíti byť Slovákom a chce aby sme ho za takého považovali, nech sa stane dobrovoľníkom československej armády, ak mu to okolnosti dovoľujú, jestli nie, tak aspoň nech sa stane členom Sl. Ligy, a týmto malichernym príčinením nech je na pomoci v práci a v boji za oslobodenie národa česko-slovenského. My zvíťazíme, lebo heslom naším je: Láska, Práca, Poctivosť heslá to budúcich — Boh daj — šťastnejších vekov.

*

Sbor 104. Sl. Ligy vydržiava svoje riadne schôdze každú štvrtú nedeľu v mesiaci v Sl. Dvorane na Star ave., o 7. hodine večer. Na každej schôdzi možno sa stať dobrovolnikom česko-slovenskej armády a tiež i členom Sl. Ligy. Každý roduverný Slovák a Slovenka pre ktorých je vstup voľny.

Za Sbor 104 Slovenskej Ligy

Alois Barcay predseda,
František Novák zápisník.

Potom sa blížila štvrtá nedel'a v mesiaci a či schôdza Sboru 104 Sl. Ligy, ale pre lepšú istotu vydali sme leták na slovenský národ, ktorý znie:

Slováci a Slovenky. Amerika bojuje za slobodu a práva malých národov! Tak Amerika bojuje za slobodné Česko a Slovensko. Či nebolo by našou vinou, ked' by sme my nekonali našu povinnost'? Chyt'me sa hesla Kollárovho a bud'me všetko alebo nič. Schôdza sboru 104 Sl. Ligy bude sa odbývat' dňa 2. júla 1917 v R. K. Slovenskej Dvorane o 8. hodine večer. Vstup vol'ný. Alois Barcay.

Na tej schôdzi 2. júla 1917 sme sa usniesli vydržiavat' manifestačnú prednášku, spojenú s pochodom, ktorá sa bude odbývat' v nedel'u dňa 21. okt. 1917 čo sa aj stalo.

A bolo toho dvojakým spôsobom zapotrebné, po prvé sme videli, že tuná duševné ponaučenie je zapotrebné, čo sa dá docielit' len cestou dobrého rečníka, po druhé, že musíme priniest' obet' na oltár národa, na million dollárovú sbierku. Musím poznamenat', že rečníci sa nedostavili ktorých sme si priali, ale za to všetko dobre obstálo. V reči svojej zdôraznil prof. Písecký, ktorý konal agitáciu češko-slovenskej armády, že ciel'om naším je: Berlin, Vieden, Praha, Budínpest', naše Kárpaty, a tam vztíčit' prápor česko-slovenský. Ďalšie jeho úspechy sú podané v zpráve dobrovol'níkov, k čomu sme vydali potrebný leták v podobe programu, ktorý znie nasledovne:

"Od Sboru 104. Sl. Ligy.

Pozvanie na

vel'kú manifestačnú prednášku, spojenú s pochodom slov. spolkov v nedel'u dňa 21. okt. 1917 v High School Auditorium.

Program.

1. Privítanie obecenstva . . . . . Rev. Juraj Pankuch
2. Am. - Sl. Hymna . . . . . Národná Hudba
3. Anglickú reč povie . . . . . Major Frank H. Truitt
4. Anglickú reč povie . . . . . Rev. J. J. Lovrence
5. Overtúra . . . . . Národná Hudba
6. Sl. reč povie . . . . . Rev. Ján Pochilý
7. Sl. reč povie . . . . . Karol Belohlávek
8. Opera . . . . . Národná Hudba
9. Sl. reč povie . . . . . Prof. Ferd. Písecký
10. Zakl'účujúca reč . . . . . Rev. Juraj Pankuch

Začiatok pochodu o 1. hod. popoludní. — Začiatok prendášky 2:30 hod. po poludní. — Vstup vol'ný pre každého."

Na druhej strane sme podali:

Žiadost' a upozornenie!

Bratia a sestry! Apelujeme na vaše slovenské srdce a žiadame vás, aby ste sa súčastnili tejto vel'kej slovenskej manifestácie. Týmto dokážeme že sme národ, ktorý miluje slobodu a ktorý si žiada, aby aj jeho bratia a sestry, otcovia a matky tam za morom boli oslobodení zpod

jarma maďarského. Bude to najväčšia prednáška, jakú ešte binghamtonskí Slováci nemali. Mi musíme dokázať tým našim hosťom a verejnosti, že vskutku sme pokročilí Slováci, za ktorých nás držia a menujú.

Žiadúcno je, aby sa všetci údovia nasledovných slov. spolkov súčastnili pochodu inkorpore: Národní Sokoli, Bieli Sokoli, N. S. Spolok, K. Jednota, Broome C. Jednota, Ev. Jednota, Ústred. Jednota a všetky spolky, ktoré sa prihlásia pred Sl. Dvoranou na Star ave. o 1. hod. po poludní presne. Ženy a všetci druhí nech idú zrovna do High School na Main St. pešo alebo po kárach.

Slovenskí automobilisti sú žiadaní aby sa súčastnili pochodu na ich automobiloch, jak možno okrášlených, nech dajú mesto len ženám, mužskí nech pochodujú.

Žiadame vás, abyste sa zadržali slušne, počas prednášky neodcházajte preč, ale vydržte až do posledka a vypočujte všetkých rečníkov, nech si od nás odnesú dobrý dojem a úsudok.

Za všetko vám už vopred ďakujeme.

Výbor Sl. Ligy."

K tomu sme tiež vydali obálky s nápisom:

"Obetujte na oslobodenie vášho národa. Ja tuto podpísaný ..... obetujem . . $..... c .....

na akciu oslobodenia národa česko-slovenského."

Takto naša sbierka vyniesla $264. 45. Boli sme spokojní, že sa darí nášmu dielu. Potom sme začali smelšie pracovať na našich mesačných schôdzach. V roku 1918 zvolili sme si tiež dobrých úradníkov, ktorí si dali na práci záležať. Pomimo úradníkov máme tu dobrého národného pracovníka brata Imricha Mažára, ktorý vždy bol a je dobrou radou a prácou nápomocný. Začali sme zas pretriasať myšlienku, že by bolo potrebné vydržiavať veľkú prednášku na deň 28. apríla 1918, čo sa aj uskutočnilo.

Tu podávame program, na druhej strane tohože sme dali vytlačiť manifest československého národa.

"Program prendášky v nedeľu dňa 28. apríla 1918 v High School Auditorium, Binghamton, N. Y.

1. Privítá obecenstvo a vysvetlí účeľ schôdze predseda Rev. J. Pochilý.
2. Americkú hymnu "My Country" a slovenskú hymnu "Hej Slováci" zaspieva Spevokol sv. Cecilie.
3. Anglickú reč povie Mayor C. Walker a prečíta prehlas manifestu.
4. Anglickú a slovenskú reč povie p. Albert Mamatey, predseda Slov. Ligy.
5. Patriotickú overtúru sohrá Slovenská Občianská Hudba.
6. Reč povie p. Ján Janček ml., člen Česko-Slov. Nár. Rady.
7. Zakľúči schôdzu predseda Rev. Ján Pochilý."

MANIFEST ČESKOSLOVENSKÉHO NÁRODA.

Slávnostné prehlásenie snemu Českých Zemí, vydržiavaného v Prahe dňa 6. januára 1918.

Historického významu nadobudol valný snem Českých Zemí, keď odbývaný bol dňa 6. januára t. r. v matičke Prahe, svojim slávnostným prehlásením, majestátneho manifestu na ňom jednohlasne prijatého. Prehlásenie toto zprvu bolo vládou rakúskou docela potlačeno, ale pozdejšie na nátlak českých poslancov rakúska vláda predsa dala zvolenie, aby manifest tento uverejnený bol v tlači, ale zároveň urobila poriadky, aby žiadon z časopisov, v ktorom bol uverejnený, nepreišiel cez hranice. Českému Národnemu Združeniu podarilo sa v úplnom znení manifest si zaopatriť a tak predkladá ho dnes celej verejnosti:

Vo štvrtom roku strašlivej války, ktorá vyžiadala si už nespočetných obetí na majetku a krvi národov, robia sa prvé pokusy o uzavretí mieru. My českí členovia ríšskej rady, ktorá rozsudkami neprislušných vojenských súdov bola pripravená o celý rad svojich slovanských poslancov, ďalej my českí poslanci rozpusteného, dosiaľ neobnoveného snemu Kráľovstva Českého, jako i poslanci za celú dobu války nesvolaného snemu Markrabstva Moravského a neobnoveného snemu Vojvodstva Sliezskeho, potvrdzujeme prejavy českých poslancov na ríšskej rade a pokladáme si za svoju povinnosť dôrazne prehlásiť za národ český a za porobenú, politicky umlčanú jeho slovenskú vetvu v Uhorsku svoje stanovisko k novej úprave medzinárodných pomerov.

Keď českí poslanci nášho obrodeného národa za francúzsko nemeckej války vyjadrili sa o europských medzinárodných otázkach, prehlásili v pamätnom spise z dňa 8. decembra 1870 čo najslávnejšie:

"Všetky národy, či veľké alebo malé, majú jednaké právo na sebaurčovanie a s ich rovnosťou jednakou mierou má byť zachádzano. Jedine z uznania rovnoprávnosti a zo vzájomnej úcty pred sebaurčovacím právom všetkých národov môže vziať pravá ich rovnosť a bratstvo, všeobecný mier a pravá ľudskosť."

My, poslanci českého národa, verní i dnes týmto zásadám našich predchodcov, pozdravili sme s radosťou, že teraz všetky štáty, ktoré sú zbudované na zásadách demokracie, či vedú válku, alebo sú neutrálne, jednako jako my považujú toto voľné sebaurčovacie právo národov za záruku všeobecného a trváceho mieru.

Tak samo nové Rusko pri svojom pokuse o všeobecný mier prijalo zásadu o sebaurčení národov medzi základné podmienky mierové v tom smysle, aby národy svobodné život svoj určovaly a rozhodly, zdáliž chcú zbudovať vlastný samostatný štát alebo či chcú tvoriť jeden štátny celok spoločne s inými národami.

Naproti tomu prehlásil zástupca Rakúsko-Uhorska menom štvor-spolku, že otázka sebaurčovania tých národov, ktoré nemajú dosiaľ štátnu samostatnosť v tom ktorom štáte, cestou ústavnou má byť rozriešená. *Vzhľadom k tomu pokládáme za svoju povinnosť prehlásiť menom českého národa, že toto stanovisko zástupcu Rakúsko-Uhorska neni stanoviskom naším. My naopak postavili sme sa všetkými svojimi prehláseniami a návrhami proti tomuto riešeniu, preto, že podľa našich bezpočetných trpkých zkúseností neznamená nič iného, než úplné zavrhnutie zásady sebaurčovanie národov. Žalujeme s rozhorčením, že nášmu národu vzatá bola štátna samostatnosť a právo sebaurčovanie, a že umelými volebnými úradmi vydaný bol na pospas nemeckej menšine a vláde nemeckej centralistickej birokracie.*

Naša slovenská vetva stala sa obeťou maďarskej brutálnosti a neslýchaného znásilňovania v štáte, že prez všetky svoje zdanlivé zákonité zariadenie zostala najtmavším kútom Europy a v ňomž nemaďarské, väčšinou tvoriace národy sú vládnúcou menšinou šliapané a hubené, od kolísky odnárodňované, bez jakého-

koľvek zastúpenia v snemovni a v úradoch, bez verejných škôl a bez svobody vyučovacích súkromných ústavov.

Ústava, na ktorú odvoláva sa zástupca Rakúsko-Uhorska, zfalšovala do konca i spravodlivosť vešobecného volbeného práva tým, že umelým spôsobom rozmnožila počet zástupcov nemeckej menšine v ríšskej rade, a prostá ich bezcenosť pre svobodu národov ukázala sa jasne spôsobom najkrikľavejším za bezohľadného vojenského absolutismu v dobe války. Každý úkaz na túto ústavu znamená tu opravdu len odmietnutie sebaurčovacieho práva nenemeckých národov v Rakúsku, vydaných na milosť a nemilosť Nemcom a znamená zarovno ukrutnú potupu a urážku nemaďarským národom v Uhorsku, kde ústava neni ničím iným než nástrojom nepoctivej nadvlády oligarchie niekoľko maďarských šľachtických rodín, jako posledná predloha volebnej reformy znovu ukázala.

Náš národ túži spolu so všetkými demokraciami sveta po vešobecnom a trvácom mieri. Je si ale plne vedomý, že trvácim môže byť len taký mier, ktorý odstráni staré krivdy, brutálne násilie a nadvládu zbrani, jako tiež i nadvládu štátov a národov nad inými národmi, len taký mier, ktorý zabezpečí svobodný vývoj národom veľkým i malým a ktorý osvobodí zároveň oné národy, ktoré stenajú dosiaľ pod cudzím panstvom. Práve preto je potrebno, aby toto právo na svobodný národný život a na sebaurčenie národov veľkých i malých, nech náleží k jakémukoľvek štátu, stalo sa základom prichodiaceho medzinárodného práva, zárukou mieru a priateľského nažívania národov a zároveň veľkým ideálnym statkom, ktorý vysvobodí ľudstvo od strašných hrôz svetovnej války.

My zástupci českého národa prehlasujeme, že mier, ktorý by národu nášmu nepriniesol svobody, nemohol by byť a nebol by pre nás mierom, ale len počiatkom nového, mohutného a dôsledného zápasu za štátnu samostatnosť, v ňomž národ náš napjal by do krajnosti svoje hmotné i mravné sily; a v tomto bezohľadnom boji neustal by prv, dokiaľ by svoj cieľ nedosiahol. Náš národ hlási sa o túto svoju samostatnosť opiera sa o historické štátne právo a je preniknutý vrúcnou túžbou, aby vo svojom svrchovanom rovnoprávnom, demokratickom, sociálne spravodlivom štáte, vybudovanom na rovnosti všetkých svojich občanov a v historických hraniciach svojich zemí a sídel spolu so svojou slovenskou vetvou — mohol vo svobodnom závodení s ostatnými svobodnými národami prispeť k novému rozvoju človečenstva na základe svobody a bratstva, priznávajúc v tomto štáte národným menšinám plné a rovné národné právo.

Vedení týmito zásadami ,protestujeme slávnostne proti odmietnutiu práva sebaurčovania národov na mierovom pojednávaní a žiadame, aby v smysle tohto práva všetkým národom a taktiež i nášmu *zaručená bola účasť a plná volnosť hájiť svoje práva na mierovom kongrese.*"

*

Potom najväčšou našou prácou sa zdala byť organizovanie armády, ba to už každý nahliadol, že to bude najväčší úder Teutónom. Vojenský okres Newyorský nám poslal tieto letáky, ktoré sme my 23. mája 1918 vydali:

"Československý Výbor pre Vojenský Okres New-Yorkský.
(Czechoslovak Committee)
Kancellária 316 East 72nd Street.

Vážený Priateľu!

Československá armáda je najlepšou zárukou našej samostatnosti a preto každý z nás, kto môže, je povinný stať sa jej členom.

Československá armáda tvorí sa vo Francúzsku z Čehov a Slovákov, nachádzajúcich sa za hraniciami, za úplného súhlasu Spojencov, tedy i Spojených Štátov a zvlášť francúzskej vlády.

Prvý odstavec dekretu, podpísaný presidentom francúzskej republiky hovorí: "Čechoslováci organisovaní v samostatnú (samosprávnu) armádu a uznávajúci v ohľade vojenskom za najvyššiu autoritu hlavného veliteľstva francúzskeho, budú bojovať pod *vlastným práporom* proti centrálnym štátom", t. j. Nemecku a Rakúsku-Uhorsku.

Druhý odstavec dekretu hovorí:

"Táto národna armáda je postavená z ohľadu politického pod vedením Národnej Rady Československej, jej centrálne sídlo nachádza sa v Paríži."

Jedná sa teda o našu skutočnú armádu, podrobujúcu sa len v ohľade vojenskom jednotnému veleniu ako iné armády.

Povolenie tejto armády znamená uznanie Československého štátu. Vytvorenie tejto armády znamená vytvorenie Československého štátu.

Naša armáda sa utešene rozvija, predstavuje už dnes peknú strategickú jednotku, riadne vycvičenú a čo najlepšie vyzbrojenú, má hodne vynikajúcich československých dôstojníkov, s veľkými válečnými zkúsenostiami, má mnoho dôstojníkov Čechov a Slovákov absolventu francúzskej vojenskej akademie, veľký počet dobrovoľníkov, ostávajúcich vo vojenskom ústave. Hlavný veliteľ našej armá je jeden z najvýznamnejších francúzskych generálov, človek pevnej vôle a šľachetného srdca.

Spojenci urobili čo mohli, konajme i my svoje povinnosti! Osud náš je teraz v našich rukách!

Do československej armády môžu vstúpiť všetci Češi a Slováci americkí a to i občania medzi 21. a 31. rokom nech si opatria povolenie k vstúpeniu do armády od patričného amerického odvodného úradu. Toto ustanovenie je teraz cele jasné a určité. *Občania Spojených Štátov nestrácajú svojím vstúpením do našej armády svoje občianske práva.*

Každý náš vojak poživa všetky výhody francúzskeho vojaka, (plat, zaopatrenie, v prípade zranenia penziu pozostalým atď.) *I v prípade ťažkého zranenia, každý náš vojak sa môže vrátiť do Spojených Štátov.*

Rodiny dobrovoľníkov dostávaju po dobu války od Československej Národnej Rady pravidelnú podporu a to žena bezdetná $14.00, žena s dieťaťom $18.00, s 2 deťmi $22.00 s 3 deťmi $26.00 atď. — a mimo toho podporu od Amerického Červeného Kríža, jako každá rodina vojaka americkej alebo spojeneckej.

Tí, ktorí vybojujú národu slobodu, budú tiež organizovať budúci Československý Štát, ktorý iste sa postará v plnej miere o všetkých, ktorí preň trpeli. *Češi! Slováci! konajte svoju povinnosť!*

Kto nechce bojovať za osvobodenie svojho národa, zradzuje ho a zradzuje i túto zem svobody, ktorá povoláva pod prápor svoje nové síly bojovné proti nášmu spoločnému nepriateľovi.

Dobrovoľníci hláste sa u Československého Výboru, 316 East 72nd St., New York.

Čas kvapí, nečaká, preto neotálajte, hláste sa bezodkladne!

ČESKOSLOVENSKÝ VÝBOR PRE OKRES NEW YORK."

4. júla 1918 sme zariadili veľký patriotický pochod so všetkými slovenskými spolkami.

V septembri sa chystala veľká registrácia, popis mužov od 18 do 45 rokov. Tu sme vydali ohlas, či poučenie na našich česko-slovenských mužov 26. júla 1918. nasledovne:

Úrad a literálny výbor sboru 104. Slov. Ligy v Binghamton, N. Y.

Alois Barcaj.
Zakladatel' a predseda sboru 104. Slov. Ligy v r. 1917—1918—1919.
člen literálneho výboru.

Imrich Mažár.
Člen literálneho výboru, pisatel' a sostavitel' "Dejín Binghamtonských Slovákov."

Pavel Sasinek.
Pokladník sboru 104. S. L. v r. 1918,
člen literálneho výboru.

"Čechoslováci, pripravte sa k registrácii!

Každý muž vo veku od 18. do 45. rokov musí sa dať zapísať.

(Committee on Public Information.)

Washington, D. C., (Z rozkazu ministerstva vojny.) Naša veľka republika rozhodla sa celou váhou jednostomillionového národa zasiahnuť do boja proti nemeckomaďarskej autokracii. Dňa 31. augusta t. r., prezident Wilson o 2. hodinách a 30 minútach podpísal novú vojopovinnú predlohu, dľa ktorej v Spoj. Štátoch rozšírený bol vojopovinný vek na všetkých mužských obyvateľov Spoj. Štátov, ktorí dosiahli 18. roku a neprekročili 45. rok života. Zároveň v. ten samý deň vydal proklámaciu, v ktorej ustanovil deň 12. septembra t. r. za deň registračný, v ktorom sa musia všetci mužskí obyvatelia v hore spomenutom veku dať vo svojích patričných registračných okresov registrovať medzi siedmou hodinou ráno a deviatou hodinou večer. Registrovať sa dať musí pod pokutou žalára každý mužský obyvateľ Spoj. Štátov, bez rozdielu, či je už občanom, deklarantom, alebo cudzincom, bez rozdielu, či je telesne zdravý, alebo nie. V tento deň musia sa dať registrovať ešte i mrzáci a chorí v tom veku a to cestou poverencov. Pre tých, ktorí v tento deň zdržovať sa budú mimo stáleho bydliska, dľa predpisu gen. Crowdera platí následovné pravidlo: "Každý mužský obyvateľ, ktorý v tento deň bude sa zdržovať mimo stáleho bydliska, má dojsť k miestnej registračnej úradovni v meste, kde sa bude zdržovať v deň registrastračný a nechať si vyplniť a potvrdiť registračnú kartu. Táto karta s adressovanou, štemplovanou kovertou má byť zaslaná poštou miestnemu registračnému výboru jeho stáleho bydliska a registračný certifikát bude mu poštou odoslaný. Kto zanedbá tento predpis, ten bude mať vážne nepríjemnosti."

Pravda, v tento registračný deň nemusia sa registrovať tí mužskí obyvatelia Spoj. Štátov vo veku 21. a 31. prvého zákona vojopovinnej služby, roku, ktorí to už v minulosti, dľa prvého zákona vojopovinnej služby, učinili. Teda zákonu rozšírenia vojopovinnej služby musia zadosťučiniť len tí, ktorí sa nachodia vo veku od 18. do 21. roku a potom od 31. do 45. roku.

Mužov v tomto veku nachodí sa v Spoj. Štátov asi 13 millionov a preto s popisom týmto bude asi obrovská práca a preto je povinnosťou každého poriadneho občana a prisťahovalca, ktorý poživa slobodu a pohostinnosť Spoj. Štátov, aby prispel k najrýcheljšiemu a najdôkladnejšiemu vybaveniu popisu všetkých vojopovinných mužov.

Preto každý Čech a Slovák, či je americkým občanom, či nie, nech sa dňa 12. septembra t. r. prihlási medzi siedmou hodinou rána a deviatou hodinou večera v jeho patričnej registračnej úradovni k registrácii. Povinnosťou nás všetkých je prísne zachovávať zákony a plniť úradné nariadenia. V tom práve spočiva cena našej československej vetve.

Hlavné pravidlá registrácie, ktoré máme pamätať, sú nasledovné

1.) Každý mužský, bez ohľadu, či je už občanom tu rodeným, naturalizovaným, či je len deklarantom, alebo len prisťahovalcom a je vo veku od 18. do 45. roku má sa dňa 12. septembra t. r. medzi siedmou hodinou rána a deviatou hodinou večera registrovať v jeho patričnej miestnej registračnej úradovni. V tomto veku nachodiaci sa mužskí obyvatelia musia sa dať všetci registrovať bez rozdielu na to, či sú slobodní a či ženatí.

2.) Kto povinnosť túto nevykoná, ten podlieha bezpodmienečne trestu žalárovania na dobu jedneho roku.

3.) Nikto nech nezatajuje svoju národnosť. Každý z nás nech sa prihlási, čo ČECHOSLOVÁK. Je iste poctou dnes hlásiť sa k národu, ktorý je prehlásený za národ spojenecký: Franciou, Angliou, Itáliou a konečne, dňa 3. sept. t. r. i Spojenými Štátmi. Povinnosť každého z nás je preto jasná a zrejmá a kto tak neučiní, jako radíme, nech si neskoršie isté zlé následky pripíše sám sebe.

4.) Pamätajte, že Češi rodení sú v Čechách, na Morave a Sliezsku a Slováci na Slovensku (SLOVAKIA). Ovšem v jednotlivých prípadoch Čechoslováci môžu byť tiež rodení v Horvátsku, alebo v južnom Uhorsku. Každý ale kto nie je občanom z nás, nech udá, že je ČECHOSLOVÁKOM.

5.) Ako Čechoslovák, každý náš mužský, nech je už rodený kdekoľvek, nech sa stal už občanom, alebo nech je už i len prisťahovalcom, musí byť hrdým na to, že sa má právo hlásit, ako muž vojopovinný. Nám, Amerikánom československého pôvodu a Čechoslovákom vôbec je povinnosť táto zároveň i právom.

6.) Nikto nech sa neobáva, že registráciou vystaví sa pomste rakúskych a uhorských úradov. Pri poslednej registrácii mnohí maďarskí agenti vyhrážali sa ztrátou majetku v starej vlasti a inými nesmyselnými výhražkami. Takéto výhražky sú nielen smiešne, ale i trestu hodné a každý, keby sa to teraz opakovalo, nech takéhoto zrádcu jednoducho oznámi vládnym úradom a tie si s takým veľmi ľahký a rýchly poriadok spravia.

8.) Ačkoľvek sme presvedčení, že každý statočný Čechoslovák vykoná vzorne a svedomite svoju registračnú povinnosť, zdôrazňujeme ešte raz, aby nikto nezabudol na všetky rady a pokyny, ktoré sme vyššie uviedli.

9.) Veľmi dôležitým ešte pri zodpovedaní registračných otázok, je otázka 15. Túto musí zodpovedať iba ten, kto má takzvaný prvý občianský papier (deklarant), alebo, kto je vôbec len prisťahovalcom, cudzincom. Češi a Slováci, spoločne známi pod úradne prijatým menom ČECHOSLOVÁCI, majú na otázku túto zodpovedať nasledovne "CZECHOSLOVAK, claimed as subject of Austria-Hungary." Vôbec majte na pamäti, že keby sa vás registračný úradník pýtal, že odkiaľ pochádzate, odpovedatje mu: From Slovakia (zo Slovenska a pozorujte, či to registračný úradník tak zaznačí. Dľa 15. bodu registračnej listiny, tak učiniť musí a keby tak odoprel učiniť, oznámte to úradu Ligy. Kto sa dá zapísať, čo Austrian, alebo Hungarian, ten si následky môže pripísať potom jedine len sám sebe. Pamätajte, ešte raz, že dňa 3. sept. t. r., Spojené Štáty ústami sekretára Lansinga, prehlásily nás za spojencov a našu Československú Národnú Radu za de facto vládu slobodného československého štátu.

10.) Pri registrácii dostane každý registrovaný mužský registračnú karotku (Registration Card.) Karta táto bude dôkazem, že vykonal zákonom mu predpísanú povinnosť. Táto karotka je veľmi dôležitá a musí ju každý registrovaný mužský pri sebe nosiť. Nesmie ju ztratiť, lebo tým by sa mohol vystaviť veľmi vážnym nepríjemnostiam. Keby sa však stalo, že by ju niekto ztratil, nech ztrátu hneď oznámi patričnej miestnej registračnej úradovni, aby mohol dostať jej duplikát.

Tým, že sa mužský dá registrovať, nerozumie sa ešte, že patričný bude vojakom. Registrovaní mužovia roztriedení budú potom do príslušných tried a dľa toho budú, alebo nebudú volaní do vojenskej služby.

Všetci vládni, štátni, okresní a mestskí úradníci, deputy maršalovia, federálni tajní úradníci, policajní úradníci atď. povinni sú oznámiť na patričnom mieste každého mužského, ktorý by tejto povinnosti nevyhovel a ktorý by sa v deň registračný neregistroval. Úradník, alebo i občan Spoj. Štátov, ktorý by neučinil takéto oznámenie, keď vie o priestupku tohoto zákona, podlieha ťažkému trestu sám. Tento je stanovený federálnym zákonom.

Kto sa dá zapísať ako "Austriák" alebo "Hungar" považovaný bude nielen za nepriateľa československého národa, lež i za nepriateľa Spoj. Štátov."

Potom sme vydržiavali prednášku 24. augusta 1918. Hlavným rečníkom bol poručík Jozef Horvát, ktorý nám vysvetlil prvé organizovanie Sokolov v Rusku a ich udatnosť. Ku tomu sme vydali tieto plakáty.

"Oznámenie!

Ctenému slovenskému a vôbec slavianskému obecenstvu v Binghamton, N. Y. a na okolí týmto uctive oznamujeme, že 104 sbor Sl. Ligy usporiada prednášku v sobotu, dňa 24. augusta 1918 o 8. hodine večer v Slovenskej Dvorane na Star Ave. Vstup volný.

Prednášať bude pán Jozef Horvát, poručík česko-slovenskej armády z Francie.

Program bude nasledovný:

1. Privítanie obecenstva, predseda 104 sboru Slov. Ligy.
2. Americkú a slovenskú hymnu zaspieva sp. sv. Cecilie.
3. Reč povie Rev. Jozef Martinček.
4. Pozdrav nášho hosťa, slovenské dievčata.
5. Prendáška p. Jozefa Horváta.
6. Slovenské piesne, spevokol sv. Cecilie.
7. Zakľúčenie prednášky, p. Alois Barcay.

Kto by myslel, že sa nemôže súčastniť tejto prednášky skrze prácu a zamestnanie, nech si len pomyslí na naších dobrovoľníkov vo Francii, ktorí nechali všetkú prácu, zamestnanie, svoje rodiny a išli sa obetovať za národ, pri tejto myšlienke zaiste každý si najde toľko času a súčastní sa prendášky.

Skrze nedostatok miesta v Dvorane deti niže 16 rokov staré nebudú pripustené na prednášku.

S úctou za 104 Sbor Slov. Ligy Výbor.

Následkom založenia maďarónskej Ligy v Binghamtone, Sbor 104. Slov. Ligy vydal nasledovný prehlás:

"MAĎARÓNSKA LIGA.

Mnohí boli do nej zavedení následkom falošných rečí.

Binghamton, N. Y. — Nie je tomu dávno čo binghamtonskí Slováci sa spojili bez jakéhokoľvek rozdielu v jeden národný celok v odbočke Slovenskej Ligy, ktorá koná veľmi blahodárné práce za dosiahnutie národnej slobody. Teraz keď americkí Slováci sjednotení v Slov. Lige spoločne s Čechmi doviedli práce za oslobodenie národa tak ďaleko, že Česko-Slovenská Rada v Pariži je uznatá za dočasnú vládu česko-slovenského štátu, a sú uznaté aj práva česko-slovenského národa na neodvislosť, vládami Francie a Anglie, za ktorými bezpochyby nasledovat budú iné spojenecké vlády, kým česko-slovenské vojská vo Francii, Taliansku a Balkáne bojujú po boku spojencov za oslobodenie národa, keď všetky noviny píšu denne o hrdinných skutkoch nášho československého vojska, našlo sa niekoľko odrodilcov, nezdarných synov matky Slávie, a začali zakládať maďarskú Ligu v Binghamtone, teda v našom meste, v stredisku tolkej Slováče. Keby to boli aspoň Maďari, ale sú to slovenskí odrodilci, synovia slovenských rodičov. Dľa ich chovania sa a reči, práca ich bola namierená proti prácam našim za slobodu národa. Mnohí boli zavedení do tejto maďarskej Ligy následkom ich falošných rečí a sľubov, teda z nevedomosti.

Preto my, členstvo Slovenskej Ligy v Binghamtone týmto žiadame a prosíme našich tunajších duchovných, predsedov a predsedkyne, jako tiež úradníctvo slovenských spolkov, otcov a matky slovenské, aby každý — jeden snažil sa o tejto veci vysvetlit' svojim svereným, poukážúc im na terajšiu vel'mi potrebnú sjednotnosť Slovákov, jako i na ohavnú prácu týchto niekol'ko odrodilcov a napomenuli ich, aby žiaden ani žiadna nestali sa účastníkmi alebo členmi tejto mad'arónskej Ligy.

Zároveň vyzývame slovenskú verejnosť v Binghamtone a na okolí, aby sa všetci chránili od vstúpenia a členov do mad'arskej Ligy. Nech nikto z vás nie je zradcom svojho rodu, svojej krvi a slovenskej materinskej reči. Hl'a, pozrime na druhé národy, ako sa boria za svoju slobodu, ako si ctia svoj pôvod, prečo práve my Slováci nemali by sme byť hrdými na svoj pôvod? Pamätajme, že hoc sme aj synovia a dcéry malého slovenského národa, ale tento malý slovenský národ patrí do veľkej slovanskej rodiny. Buďme hrdými na našu slovenskú reč, s ktorou sa môžeme dohovoriť s celým slovanským národom. Pamätajme, že náš národ mal takých mužov, básnikov, ktorí vo svojich spisoch, v básňach ešte pred sto rokmi predpovedali dnešné časy, terajšiu dobu.

Preto ešte raz voláme Slováci, Slovenky! buďme hrdí na svoj pôvod, na našu slovenskú reč, na svoj národ. Nech zastihne trest a opovrženie všekých odrodilcov slovenského národa!

Za miestny sbor 104. Slov. Ligy

ALOIS BARCAJ, predseda. PAVEL KRČ, zápisník.

*

22. sept. 1918. sme sa usniesli, že ideme nasbierať $20.000 dolárov na million dollárovú sbierku. Jako sme pokračovali, to nám najlepšie dokážú zápisnice výboru, a tiež aj letáky k tomu vydané. K tomu bol zvolený ústredný výbor, ktorý každý týždeň raz, a jak bolo potrebné viac ráz sa schádzal. Tomuto výboru dal brat Pavel Sasinek, pokladník Sboru 104 Sl. Ligy, miestnosť kde sa zväčša schôdze vydržiavaly, ba aj keď nadišiel čas kollekty, tam sa všetko konalo. Keď sme už videli prúd práce so zdarom, tak sme vedeli, že sa tu dá viac nasbierať jak $20.000. Tak sme jedon druhého ešte ku väčšej činnosti povzbudili a sme dosiahli $40.000. Poznamenám, že jestli by nebol na tejto okolici náš l'ud napachlý austriackymi novinami, a zvlášť ktoré vydává istý Chudáčik, ešte by sme boli bývali vstave viac nasbierať.

Agitácia za $20.000 sbierku v Binghamtone.

Binghamton, N. Y. 30. oktobra 1918.

"Ctený Bratu:

Žijeme dobu kde náš národ slovenský odhadzuje svoje tisíc ročné putá a ide sa preporodiť na národ slobodný. Začiatok tejto doby sa odohráva na bitevných poliach, kde naší hrdinovia česko-slovenskí pomstia sa na svojich úhlavných nemecko-mad'arských nepriatel'och. Hrdinské činy našich dobrovol'níkov upútaly celý svet na seba, tak že všetky vzdelané národy jednomyselne uznaly, že národ Česko-Slovenský nemôže a nesmie byť otrokom národa druhého, ale musí byť oslobodený a samostatný národ česko-slovenský.

Naša česko-slovanská armáda je vystrojená a podporovaná našimi spojencami. Oni nám požičiavajú peniaze na dlžné úpisy — teda o našu armádu je dobre postarano.

Toto ale neni všetko. My Čecho-Slováci máme a musíme mať vládu civilnu jako ju majú všetky vzdelané národy. Musíme mať dobrých zástupcov, diplomatov a všetko čo súvisí s tým, aby národ sám mohol byť spravovaný.

Na takúto politickú akciu si peniaze vypožiciavať nemôžeme ani nesmieme, ale sami pomocou sbierok si ju vydržujeme.

Jako všade po celej Amerke sú zavádzané rozsiahle sbierky na vyš udaný ciel, tak aj Binghamtonski Slováci sa uzniesli, že zavedú podobnú sbierku, ktorá musí presahovať dvadsať tisíc dollárov. Aby sme toto mohli úspešne previesť, musíme mať ku tomu rozsiahly výbor, ktorý celú prácu podujme. Potrebno je, aby každý Slovák a Slovenka, komu na tom záleží, aby národ náš bol slobodný, sa neuťahoval, ale všemožným spôsobom sa pričinil za zdar spomenutej sbierky.

Preto dovolujem si Vám oznámiť, že som Vás vymenoval za člena (členku) Dvadsať Tisíc Dollárovej Sbierky.

Som presvedčený, že spomenutý výbor prijmete, za čo Vám v mene slovenského národa už vopred ďakujem. Povolávam Vás na prvú výborovou schôdzu, ktorá sa bude vydržiavať v nedeľu 3ho novembra o ôsmej hodine večer v Slovenskej Dvorane, kde sa prevedú všetky predpráce spojené s tou sbierkou.

Značím sa s úctou za Sbor 104 Slov. Ligy Alois Barcay, predseda."

*

"VYZVANIE

Česko-Slovenskej verejnosti v Binghamton, Johnson City a Endicot, N. Y.

Bratia a sestry: —

Vetev Česko-Slovenského národa vo vyšespomenutých mestách, cestou Sboru 104 Slovenskej Ligy v Binghamton, N. Y. vzala si za ciel' sosbierať $20,000.00 pre Million dollárovú sbierku, na oslobodenie česko-slovenského národa, a na napomoženie Česko-Slovenského neodvislého štátu.

Kampaň pre túto $20,000.00 sbierku sa začne v nedeľu, dňa 24. novembra 1918. a potrvá celý týždeň. Behom toho týždňa prídu do vašich domov zástupcovia výboru poťažne výbor, ktorí budú sbierať príspevky pre túto sbierku. Nebude ani jednoho z vás, na ktorého by sa zapomenulo. Prídu appelovať na vaše srdcia, na vašu oddanosť k veci svobody, na vašu obetavosť. Prijmite ich ako dobrí ľudia, Veď prídu v mene trpiaceho národa, v mene jeho lepšej budúcnosti!

Nech neni ani jednoho človeka Čecho-Slováka v tejto okolici, ktorý by sa tak zapomenul nad sebou a svojim národom, žeby mu odoprel svoju pomoc.

Bola by to ťažká hanba na jeho meno. A preto tí, ktorí sú zámožnejší, nech dajú dar primeraný svojmu postaveniu, a svojej možnosti. Ktorí nie sú zámožní môžu obetovať tiež dľa svojej možnosti, ale rozhodne sa od každého požaduje dajaká obeť. Dneská národ počíta na každú jednu dušu.

Naši dobrovoľníci česko-slovenskej armády vylievajú svoju krv a umierajú na bojišti. Naši doma trpia a bojujú strašný zápas proti hladu a násiliu. Ich zraky sú obrátené na Ameriku, na svojich bratov a sestry, Čecho-Slovákov amerických, od ktorých očakávajú pomoc.

Spojenecké veľmoci sveta uznaly Česko-Slovenský národ za svojho spojenca. Naša nová vlasť, Spojené Štáty, náš slávny Prezident Wilson, sa zaručili za česko-slovenskú samostatnosť. Dosť možno, že už o krátky čas česko-slovenské vojsko zavíta do svojho už oslobodeného Česko-Slovenska.

Teda prišiel náš deň, a národ dosiaľ mučený je slobodný. Slnko svobody zažiarilo nad našou starou vlasťou. Prišla doba, na ktorú už dlho čakali naši predkovia, doba ktorú predpovedli naši slávni mužovia. Hodina rátania s utlačovateľmi našeho národa je tu.

Binghamtončania a Edicottčania, prišiel na nás rad, aby sme ukázali našu národnú vyspelosť skutkami a obetou. Teraz je čas keď náš národ potrebuje tej

Úrad a literálny výbor sboru 104. Slov. Ligy v Binghamton, N. Y.

Štefan Búran.
Zápisník sboru 104. S. L. r. 1919, člen literálneho výboru.

Štefan Zloch.
Podpredseda sboru 104. S. L. r. 1919, člen literálneho výboru.

Ján Jankovič.
Pokladník sboru 104. S. L. r. 1918, člen literálneho výboru.

Michal Čermák.
Pokladník sboru 104. S. L. r. 1919, člen literálneho výboru.

najväčšej pomoci, a závisí to najviacej od amerických Čecho-Slovákov, aby náš národ neklesol prv než bude úplne svobodným.

Preto, pripravte sa už teraz k láskavému prijatiu sbierajúceho výboru, a vykonajte svedomite svoju povinnosť voči svojmu národu. O tejrašej vašej národnej činnosti, o vašej obeti, budú kedysi spomínať budúce pokolenia. Oj, nedopusťte, aby sa na vás vsťahovaly slová slávneho pevcu: "ČIERNA ZEM POHLTNI TOHO, KTO ODSTÚPI ZRADNE!

Čecho-Slováci! Mužovia a ženy! Vykonajte svoju povinnosť. Ide o vašu česť, ide o svobodu vašeho národa. Prineste nie dar, ale obeť na oltár národa.

Výbor dvadsať tisíc dollarovej sbierky:

Rev. Jozef Martinček, Rev. Juraj Pankuch, Alois Barcaj, Pavel Sasinek, Imrich Mažár, Matej Maxian, Ján Vávra, Ján Petraš, Pavel Krc, Imrich Hranek, Štefan Torony, Fred Sabacek, Peter Bursky, Albert Štrbo, Štefan Búran, Karol Štrbo, Štefan Patuc, Štefan Zloch, Ján Havel, Jozef Rouček, Imrich Konečný, Martin Mrázek, Ján Rozboril, Štefan Reich, Frant. Fridrich, Jozef Krč, Maria Grace, Maria Čarsky, Pavel Švarný, Ján Jurka, Maria Burský, Frant. Rozboril, Jozef Martinek, Martin Šimek, Johana Lorenc, Jozef Uhlik, Marek Machata, Ján Kulišek, Valeria Fekete, Terezia Prátt, Margeta Jonašik, Regina Kabát, Jozef Rožek, Ludvik Rozboril, Frant. Sedlák, Ján Babiček, Ján Malik, Ján Komárek, Margeta Smolinský, Pavel Helisek, Jozef Vlasák, Ján Chraščel, Ján Hrušecký, Štefania Hránek, Kristina Mrazek, Pavel Pašmik, Terezia Okanik, Pavel Okanik, Ludmila Machaček, Ján Vašina, Martin Vrábel, Ján Sedlák, Jozef Štefko, Peter Jandura, Ján Hrebiček, Magdalena Sedlák, Ján Soviš, Ján Mareček, Mária Brestovanský, Michal Tomančik, Anna Soviš, Ludvik Jureňa, Anna Hiža, Amalia Skok, Alžbeta Kabát, Ludmila Macánek, Maria Hrazdil, Anna Horvat, Karol Kadlečik, Krištof Luko, Alžbeta Rehor, Frant. Chatrnuch, Roska Kvaltin, Martin Miča, Pavel Hurčala, Jozefina Bireš, Ondrej Harandza, Frank Lukač, Gejza Bilka, Kamil Hollý."

*

"VAŽNE UPOZORNENIE!

Všetkým Čechoslovákom v Binghamton, Johnson City a Endicott, N. Y.

Bratia a sestry: —

Ako je vám známo, chceme sosbierať, lepšie povedano chceme složiť $20,000 na million dollárovú sbierku, na slobodu česko-slovenského národa. Podujali sme sa ku veľmi vážnej a vznešenej národnej práci. Ideme vykonať dielo, ktoré bude zaznačené zlatými literami v dejinách národa, o ktorom budú s obdivom čítať budúce generácie. A aby sa toto dielo skutočne podarilo, je zapotreby, aby každý Slovák, Moravan a Čech, jak mužský tak ženská a vôbec každá dospelá osoba česko-slovenského pôvodu bývajúca v tomto okolí, prispela svojou hrivnou na oltár národa.

Pamätajme! Toto podujatie musí byť docielené za každú cenu, veď je nás mnoho ku tomu. Ináčej, bola by na nás večná haňba, ktorú by sme neboli v stave ani zniesť pred národom.

Po zakončení $20,000.00 sbierky, bude vydaná tak zvaná "Zlatá Kniha", v ktorej budú zaznačené mená aj obnosy všetkých, ktorí prispejú ku tejto sbierke. Kniha táto bude pre každého vzácnou pamiatkou, ktorá bude svedčiť o našich prácach a obetiach, v tejto dobe oslobodenia Česko-Slovenského národa. Knihu túto budú čítať i naši bratia a sestry v starej vlasti. Teda, keď prídete na návštevu, alebo sa navrátite do Česko-Slovenského štátu, vaše skutky už vás tam budú čakať.

V páde bude potreba vyžadovať, v tejto knihe budú ešte dva oddiely a sice: *Mená vlažných Čecho-Slovákov*, ktorí prispeli sice k tejto sbierke, ale nie dosť slušným a primeraným spôsobom, dľa jejich postavenia a zámožnosti. Ku stotožneniu týchto vlažných Čecho-Slovákov, bude zvláštny, národny, nestranný súd, ktorý bude brať do povahy všetky obťažujúce, jako i obľahčujúce okolnosti. Preto, každý nech si dobre rozmyslí, koľko je jeho povinnosť obetovať na oltár národa. Súďte sami, *aby vás nemuseli druhí súdiť*.

Tretí oddiel, v tejto knihe bude *"Čierna časť, MENÁ ODRODILCOV,"* ktorí ešte ani teraz, v tejto najvážnejšej dobe neprispejú národu žiadnu pomoc. Bolo by dobre, keďby týchto dvoch posledných oddielov nemuselo byť v tejto knihe. Preto teraz, ešte zavčasu vám to všetkým pripomíname. Záleží to na každom osobne, kde chce byť vriadený do ktorého soznamu. Chráňte sa zvlášť od dostania sa do soznamu 'ODRODILCOV', bo jako prišla doba na utlačovateľov, tak iste príde doba aj na odrodilcov.

Naši Farmári! Ani na vás sme nezabudli. I vy máte príležitosť byť zaznačení v dejinách národa. Aj vy máte miesto v *"Zlatej Knihe"*, teda, pričiňte sa, aby ste sa dostali do soznamu v ktorom si žiadate byť uvedení.

Ešte úprimné slovo ku občanom americkým, česko-slovenského pôvodu. Pánovia, Bratia: Neodťahujte sa od napomoženia tejto sbierky. Veľmi by to špatne bolo, keď by ste nepomohli národu z ktorého pochádzate, kým Spojené Štáty, americká vláda, americký národ, milliony životov a billiony dollárov venovali za oslobodenie utlačených národov, teda aj za Čecho-Slovákov. Hľa! Mr. G. A. Kent, Amerikán, je prvý, čo daroval na túto sbierku. Preto tým väčšiu povinnosť máte vy, pomáhať národu, z ktorého pochádzate, ku slobode. Buďte pravými Amerikánmi!

POZVANIE.

Všetkých Čecho-Slovákov ,v Binghamton, Johnson City a Endicott, N. Y. týmto úctive povolávame na *valnú schôdzu*, ktorá bude z príležitosti slávnostného zahájenia Dvadsaťtisíc Dollárovej Sbierky, dňa 24. novembra, 1918, v nedeľu večer o 8. hodine v Slovenskej Dvorane na Starr Ave.

Príďte všetci, jak mužskí tak ženské! *Výbor Dvadsaťtisíc Dollárovej Sbierky.*"

Práca 104. Sboru Slov. Ligy.

Sbor 104 Slov. Ligy založený bol 15. aprila 1917.
Prednášok vydržiaval 5; výlet 1; pochodov usporiadal 4.
Počet členov do 1. jan. 1919 — 463. Počet spolkov do jan. 1919 — 13.

Príjem do 1. jan. 1919.	$44,524.61
Výdaj do 1. jan. 1919	44,430.96
Ostalo	93.55

Soznam úradníkov Sboru 104. Slov. Ligy v Binghamton, N. Y.

	Roku 1917.	Roku 1918.	Roku 1919.
Predseda:	Alois Barcaj,	Alois Barcaj,	Alois Barcaj.
Podpredseda:	F. M. Singer,	Miklos Kudláč,	Štefan Zloch.
Zápisník:	Pavel Krč,	František Novák, Pavel Krč,	Štefan Búran.
Účtovník:	Pavel Švarný,	Imrich Hránek,	Florian Juriga.
Pokladník:	Ján Jankovič,	Pavel Sasinek,	Michal Čermák.
Dozorcovia:	Štefan Búran,	Ján Jankovič, Jozef Vlasák,	Ján Jankovič. Matej Maxian.
Stráž:	Martin Vrábel,		Martin Vrábel. Karol Štrbo.

JEDENÁSŤ ZÁPISNÍC ZO SCHÔDZ VÝBORU $40,000 SBIERKY.

Zápisnica z výborovej schôdze, odbývanej u brata Pavla Sasinka 8. novembra 1918.

Bolo čakano na br. Pavla Krč čo zápisnika sboru Slov. Ligy, ale pre nemoc sa nedostavil, tak za výborového zápisníka bol zvolený br. Štefan Búran. Na to br. Alois Barcay zahájil schôdzu v 8:30 večer a žiadal, že by roztriedené výbory podaly svoje zprávy jak v práci pokračujú.

Výbor podal svoju zprávu ohľadom p. Valckera, mayora mesta Binghamtonu, ktorý ich s radosťou prijal, žiadosti vyhovel a všetku pomoc im poskytol a odporúčal výboru žeby zašiel k pánu Spouldingovi do Endicott, čo predsedovi Červeného Kríža, že by on bol tiež upovedomený o $20.000 sbierke. —

Obchodná Komora výborovej žiadosti si tiež povšimla a odporúčala z Obchodnej Komory jednoho alebo dvoch dozorcov na sbierkové peniaze, že by boly správne odovzdané do pokladnice Slvenskej Ligy.

Ohľadom banky. Výbor zašiel do Citizens Bank a požiadal pána Georga Kenta aby prijal obnosy milodarov a s tým spojenú prácu a vymenoval ho za pokladníka. To pan Kent prijal a ubezpečil ich, že čo v najlepšom poriatku veci bude hladeť riadiť a na znak toho pán George Kent hneď aj upisal ček na sto dolárov.

Výbor novín. — Bolo rokované ohľadom ohlášok našej $20.000 sbierky, bol navrh daný a podporovaný, že by bola ohlašovaná v dvoch denníkoch a troch spolkových novinách, a sice v Slovak v Amerike, v Newyorkskom Denníku a v Jednote, v Nár. Hlásníku a v Národných Novinách. Bolo usnesené, že by názov ohlášky bol Čecho Slovák Liberty Fund.

Výbor tlače. — Celý výbor nebol zastúpený lebo myslia, že na svoju prácu maju ešte dosť času.

Br. Mažár predložil svoju prácu v podobe ohláškovej vzorke. Bola výborne spracovaná a prijatá.

Bol návrh daný a podporovaný, že by bol väčší počet výboru podpísaný na ohlašky a plakáty, ale bolo to ponechané na nedelnú valnú agitačnú schôdzu, prijato. Bol návrh daný a podporovaný, aby sa dalo zrobiť 5000 letákov a 50 plakátov. Br. Matej Maxian má obstarať istú spoločnosť Four minutes Speakers.

Bol spomenutý Tag Day a zároveň bol k tomu zvolený menší výbor, a sice br. Peter Burský a br. Jozef Krč, a na nedelnej agitačnej schôdzi má být zvolený väčči výbor, ktorý bude mať tag day na starosti.

Bolo uznesené, že br. Sasinek obstará poistenky a knihy na kolektovania. Br. Sasinek predostrel výzevný lístok, ktorý budú kolektori používať, ten bol tiež prijatý.

Spolkový výbor. — Bol prečitaný spolkový pozvánkový opis, ktorý bol udobrený a s malou opravou prijatý, a ďalšá záležitosť bola odovzdaná do rúk výboru.

Výbor rečníkov. — Br. A. Barcay podal zprávu, že čo najlepšie sa o rečníkov stará, že v páde by vystal kapitáň Hurban skrze velké zmeny, tak je istý že dojde práporčík Danielovský.

Nastala volba pokladníka a účtovníka.

Za pokladníka bol zvolený br. Sasinek, za účtovníka br. Hranek. Br. Sasinek dal návrh, že by sa maly zrobiť česko-slovenské zástavy, návrh bol priatý. Br. Sasinek má obstarať plátno k tomu potrebné. Br. Patúc ich má sošívať a s tým bola schôdza skončená o 12:15 v noci.

Štefan Buran, zápisník.

Zápisnica z 10. nov. 1918 z valnej agitačnej schôdze 20.000 dollárovej sbierky.

Br. A. Barcay čo predseda sboru 104 Slov. Ligy zahájil schôdzu o 8:15 so spevom Hej, Slováci... Predniesol pár slov o radostnom pohrabe Rakúsko-Uhorskej ríše, na čo rekvie can sin pace odbavené potleskom. Bol čitaný prehlas Slobody od Česko-Slovenskej Národnej Rady.

Potom bol vyzvaný br. Mažár, ktorý vo svojej reči poukázal, že čo asi značí naša 20.000 dollarová sbierka, prečo ju robíme a jako ju máme robiť, ba natoľko vysvetlil, že by sme jej každý mohol porozumeť. Potom bol žiadaný Rev. Martinček, ktorý tiež páru utešených slov k obecenstvu prehovoril. Tiež bol žiadaný br. Maxian, ktorý predniesol jak Slováci si mají vážiť a ctiť ten náš Česko-Slovenský štát a zvlášť jako a koľko majú naň obetavať a doložil, že jaký krásný milodar sa dá zrobiť Bondom Slobody. Pán Andrej Vávra daroval $10 na Slovenskú Ligu.

Br. Martin Vrábel odovzdal Slov. Lige $61.81, ktoré získal na tanečnej zábave v prospech československej armády.

Bol žiadaný Rev. Martinček, —aby podal zprávu ohľadom Rev. Kubašeka čo rečníka na manifestačnú prednášku, osvedčil sa, že v páde by nedošiel, obstará druhého.

Br. František Konečný, zástupca Česko Slovenskej Soc. Sekcie vyslovil, že Slovenská Sekcia súhlasí s pochodom i prednáškou ba i s $20,000 zbierkou, a odovzdal $20 čo milodar od Česko Slovenskej Soc. Sekcie.

Do sboru 104. Slov. Ligy pristúpli následovní: Pavel Kocak, Ludvig Jurena, Pavel Hrazdil, Rozália Kadlečík Martin Kadlečik, Jozef Časnocha, Ján Dvorský, Ludvig Hrušecký, Štef. Dvorský, Jan Tubl, Julius Vanek, Július Čičatko, Andrej Vavrik, Michal Hradecký, Štefan Vavrušek, Frank Konečný, Ján Jurka, Stanislav Gruber, Pavel Hurčala, Mary Grace, Ján Mareček, Alžbeta Kabát, Ján Duriš, Anna Mareček, Ján Jurena, Ludvig Jurka, Mária Mažár.

Výbor ulíc podal svoju zprávu, ktorú mal vypracovanú pre 62 ulíc. Na to boli údovia vyzvaní, že sa majú dobrovolne hlásiť do výboru kollektovať peniaze po domoch. Hlásili sa následovní: Mary Kabát Grace, Mary Čarský, Pavel Švarný, J. Jurka, Mary Burský, Frank Rozboril,

Jozef Martinek, M. Šimek, Johana Lorenc, Jozef Uhlik, Marek Machata, And. Havanza, Ján Kulišek, Vali Fekete, Terezia Prat, Margita Jonaštik, Regina Kabát, Jozef Rožek, Ludvig Rozboril, Frank Sedlák, G. Babiček, Ján Malý, Margita Smolinský, Ján Komárek, Pavel Helisek, Jozef Vlasák, Ján Chrašter, Karolína Hrebíček, Ján Hrušecký, Štefánia Hranek, Kristina Mrázek, Pavel Pašmi, Terézia Okanik, Pavel Okanik, Ludmila Macháček, Ján Vašina, Martin Vrábel, Ján Sedlák, Jozef Štefko, Peter Jandura, magdaléna Sedlák, Ján Soviš, Ján Mareček, Mary Brestovanský, Michal Tomančik, Anna Soviš, Ludvig Jurena, Anna Hiža, Amalia Skok, Alžbeta Kabát, L. Macánek, Marry Hrazdil, Anna Horvat, Karol Kadlečik, Krištof Lavko, Alžbeta Rehor, Frank Chatrmuch, Rozália Kvaltin, Pavel Hurčala, Jozefína Bireš, Martin Miča, Mária Brestovanský ml.

Bolo pojednávané ohľadom mien, ktoré majú byť na plakáty a letáky udané. Br. Mažár sa osvedčil, že ti ktorí s výborom činia vyše 80, že to postačí a zvlášť skrze prácu tlačovú čas nedovoluje. Na tom ostalo a ďalšie výbory všetky budú v novinách ohlasované.

Sestra Mary Kabát Grace bola vyzvaná, že by počas veľkej prednášky našich hosťov privítala a sa im poďakovala v mene Čecho-Slovákov v Binghamtone, čo sestra Grace s radosťou prijala a sa osvedčila. že jak ona s radosťou pracovala vždycky aj pracuje a pracovať bude pre náš slovenský národ.

Potom bolo rokované ohľadom tag day Tiež boly vyzvané sestry, že by sa prihlásily u br. Petra Burského, ktorý si ich aj zapisaval, ale ich bolo veľmi málo, tak v najbližší štvrtok si určily, že budú mať zvláštnu schôdzu, na ktorú sa budú usilovať, že by sa ich väčší počet dostavil, aby sa výbor zaplnil.

S tým schôdza skončená o 10, 20 hod. večer.

Štefan Buran, zápisník.

Zápisnica z výborovej schôdze u br. Sasinka odb. 15. nov. 1918.

Brat A. Barcay zahájil schôdzu a vyzval výbory, že by podaly svoje zprávy, jak sa v práci pokračuje.

Výbor novín. — Br. Maxian se osvedčil, že dosť dobre s prácou napredajú. Four minutes Speakers že mu prislúbili náš program oznamovať. Ohľadom mayora mesta Binghamtonu že by dal vyzvu na ľud, bolo udobrené a ďalšie veci má na starosti ten výbor.

Prišlo malé nedorozumenie ohľadom mena brata Petra Burského, ktoré z neopatrnosti bolo vynehané, kdežto tam malo byť na každý pád. Bratia sa osvedčili, že dajú zrovna nové oznamy zrobiť, na ktorých mená budú nasledovné: Alois Barcay, Imrich Mažár, Pavel Sasínek, Ján Petráš, Peter Burský, Michal Čermák, Ján Jankovič, Ján J. Vávra. Br. Maxian podal zprávu ohľadom pána Spouldinga. Istý pán sa vyslovil, že on chce čierne na bielom, čo na budúce výbor mu doručí, tú istú žiadosť, čo bola vystavená na Obchodnu Komoru.

Bolo rokované o pozvání rečníkov a hosťov. Rečníkov si zobral na starosť br. Barcay s pomocou Rev. Martinčeka, hosťov pozvať zvolený

Úrad a literálny výbor sboru 104. Slov. Ligy v Binghamton, N. Y.

Florian Juriga.
Účtovník sboru 104. S. L. r. 1919, člen literálneho výboru.

Matej Maxian.
Dozorca sboru 104. S. L. r. 1919, člen literálneho výboru.

Imrich Hránek.
Účtovník sboru 104. S. L. r. 1918.

Pavel Švarný.
Účtovník sboru 104. S. L. r. 1917.

br. Maxian. Bolo udelené výboru obchodníkov — bratia Burský, Sasinek, Peraš a Vavra, a k ním zvolení br. Havela — že by začali s prácou už v nedeľu po obede s pomocou zručných dievčat u br. Sasinka.

Výbor tlače. — Br. Mažár prečítal ohlasy, ktoré krásne vypracoval, a odporúčal, že by sa mala dať zrobiť jedna kniha pod názvom Zlatá Kniha, do ktorej majú byť uvedené všetky naše skutky, jak dobré tak i zlé.

Výbor spolkov. — Hovoril ohľadom spolkov, vyjmúc jedneho, to je spolok L. C. B. A. Výbor si to vzal na starosť do poriadku priviest.

Ohľadom hudby N. S. Hudba sa osvedčila, že pojde hrať zdarma. Občianska Hudba za najnižší poplatok. Výbor ešte raz poslaný lepšie sa s Občianskou Hudbou dorozumeť. Br. Mažár dal návrh, že by sa mali okoliti roľníci pozvat skrze tento výbor. Podporované. Výbor spolkov si to vzal na starosť.

Výbor ulíc. — Prítomní boli len dvaja, br. Mrazek a br. Št. Reich, osvedčili sa, že ulice majú v poriadku popísané, a ďalšie roztriedenie údov a údkyň má sa previesť v nedeľu večer na vyborovej schôdzi a sice tak, aby v každob sbierajúcom výborce peňazi bol mužský a ženská, na koľko to bude možno . Peniaze majú byť od sbierajúceho výboru odovzdané okolo 10 hodin každý večer výboru, —a sice br. Barcay riaditeľ, br. Sasinek pokl., br. Hranek účtovník.

Výbor pre tag day. — Br. Jozef Krč sa z toho výboru vzdal a miesto neho bol zvolený br. Hranek. Br. Burský a br. Hranek sa podujali, že všetky práce k tomu patriace vybavia. Br. predseda A. Barcay oznámil, že v nedeľu večer bude schôdza o 10:20 večer.

Štefan Buran, zápisník.

Zápisnica z výborovej schôdze zo 17. nov. 1918.

Br. Alois Barcay zahádjil schôdzu o 8:20 večer s poučnými slovami obodril výbor k predpráci, ktorá na nás čaká a pripodobnil celý výbor k našej československej armáde. Boly čítané mená výboru, krome piatich všetci boli prítomní. Do výboru boli pridelení Ludvig Helešy, Andela Vávra, Anton Bašovský, Michal Prosman. Prikročilo sa k roztrideniu výboru po uliciach vyberať peniaze:

Pavel Okanik, Jan Vašina, Jozef Martinek, Jozef Uhlik, Anton Bačovský, Jozef Rožek, Frank Rozboril, Jan Hrušecký, Mária Burský, Ján Jurka, Ján Komárek, Mária Čarský, Ján Sedlák, Magdaléna Sedlák, Ludvig Helešy, Ján Mareček, Ján Rozboril, Ludvig Jurena, Ján Chrašter, Margita Jonaštik, Ján Hrebíček, Ludmila Macánek, Karol Kadlečik, Pavel Švarný, Mária Šimek, Amália Skok, Martin Miča, Pavel Pašmi, Johana Lorenc, Ján Kulišek, Ján Soviš, Peter Jandura, Krištof Lavko, Frank Chatrnuch, Pavel Hurčala, Frank Sabaček, Ján Havela, Martin Vrábel, Frank Sedlák, Karol Štrba, Terézia Prát, Albert Štrba, Michal Tomančík, Štefan Zloch, Kristina Mrázek, Jozef Štefko, Michal Prosnan.

Brat predseda vyzval spomenutý výbor, že by svedomite pracoval a tiež naň apeloval, že by každý svoje meno s obnosom do knižky udal, ktoré obdržal. Br. Sasinek vysvetlil obsah rubrík v knižke, upozornil

výbor, že by každý podľa usrozumenia bol navštívený. Tiež dal, nakoľko mu bolo možno úpravy. Br. Karol Štrba sa pýtal, že či majú aj len jeden dollár brať, jestli kto bude dávať. Bola väčšia debata, a sice že sbierajúci výbor má byť v prvom rade sudcom že kto jaký obnos má dať. Bolo rozhodnuté, že sa majú brať aj Bondy Slobody, a tiež aj War Savings Stamps, a sice v cene, v jakej kedy sú.

Br. Mažár prečítal nový ohlas, leták, ktorý bol dobre sostavený a dal novú zásobu zrobiť. Tiež dal návrh, aby každý výbor mal so sebu poznámkovú knižku, do ktorej okolnosti protivníka má zaznačiť, prijato. —

Br. Maxian dal úpravu na výbor, jak majú byť neodbitní, dodával výboru chuti a odvahy, ktorú predniesol v podobe Eleka Vilsona, amerického hrdinu z Binghamtonu. Tiež svoje zkúsenosti predniesol, a sice že jak to doňho vbúchali, tak by to aj on rád do nich, s celou silou hľadel výbor obodriť. Sestra Mária Kabát Grace predniesla pár slov, ktoré bola čula od istej Poľky v Kalaruh Temple a bola požiadaná, že by na budúcu nedeľu, to jest 24. nov. 1918 večer, pri začiatku kampane, to samé, na koľko jej bude možno, zopakovala.

Br. Rouček daroval pekný obraz, vlastnoručnú prácu na výhru. Tiež bolo oznámené od spolku "Slovenská Obrana", že sa chcú k nám pripojiť, prijato s potleskom. Br. predseda zaklúčil schôdzu o 11. hod.

Štefan Buran, zápisník.

Zápisnica z výborovej schôdze, odb. u br. Sasinka 22. nov. 1918.

Výbor novín. — Usnesené bolo, že ohlášky majú byť oznamované dva razy v denníkoch binghamtonských a raz v Scrantonian, čo br. Ján Petraš dal 23. dollárov na tie ohlášky.

Výbor tlače. — S prácou, ktorá mu bola uložená, mali všetko v poriadku. Ešte jedny letáky majú obstarať ku veľkej manifestačnej prednáške, vyhotoviť program v oboch rečiach, slovensky a anglicky.

Výbor ulic má mať na starosti, že by každý dom, ktorý patrí do udanej čtvrti, bol navštívený. Letáky boly rozobrané s podmienkou, že budú doručené sbierajúcemu výboru.

Výbor miestnosti; všetko v poriadku.

Výbor spolkov. — Tento výbor sa osvedčil, že občanská Hudba ide hrať zdarma. Ale nová práca mu bola uložená, a sice, boli prítomní pán Vasil Bicsko a pán Georg Kušnir čo výbor podkarpatských Rusov, s dorozumením výbor spolkov dostal prácu ďalšiu, povolať tieto spolky v Binghamtone a v Endicott.

Výbor rečníkov. — Rev. Martinček sa osvedčil, že on si je istý, že Rev Kubašek prijde, ale pre lepšú istotu hneď v tú chvílu ho zavolal na telefon a uistil ho, že iste prijde na Thangsgiving day. Br. Barcay sa osvedčil telegrafickou zprávou od plukovníka Hurbana, že prijde. Tiež udal, že pozval za rečníka Rev. Ondu, který mu prislúbil. Tiež bolo uznesené, že má byť povolaný pán Pačutta čo rečník.

Výbor hosťov. — Sestra Mary Kabát Grace, br. J. Vávra, Ján Petraš a Pavel Sasinek podali zprávu jak navštívili pána G. W. Johnsona. Tento pán ich nevýslovnou radosťou prijal a sám začal v prospech nášho podniku pracovať, to jest k tomu patričné a potrebné osoby povolal telefónom, jako H. L. Johnsona tak Rev. Halkoviča a sám dával úpravu, jak by to lepšie vypadlo a dodal, že istých pánov, jak Spouldinga, C. B. Lorda, že sám vyzve, lebo v ten čas boli z mestečka vzdialení. Keď ho požiadali o povolenie tag dayia po továrňach tagy predávať — dal odpoveď, že to zákon nedovolí. Ale ich uistil, že o všetko sa postará, že by to bolo vynahradené a vyslovil sa, že nám pošle v nedeľu večer na valnú schôdzu svojho zástupcu pána A. B. Packera.

Výbor navštívil pána Čížeka a vymenoval ho za predsedu manifestačnej prednášky, čo on s radosťou prijal a uistil, že čo bude môcť z radosti pre česko-slovenský národ vykoná. Sestra M. K. Grace podala zprávu, jak veľmi sa Amerikáni zaujímajú o Česko-Slovensko, že tiež brala účast v jednej ženskej spoločnosti (Monday Afternoon Club), zavítala im tam v slovenskom kroji, a ich presvedčovala o Česko-slovenskom národe, kolko jej bolo možno. Potom sa osvedčili br. Petraš a br. Sasínek ohľadom principálky školy na Jarvis St., Miss Stone, že jak ona sa velmi zaujímá o nás Slovákov a na dôkaz toho svolá 22. nov. 1918 v utorok večer o 7:30 schôdzu do Jarvis školy, že povolá cestou novin Amerikánov a im vysvetlí čo a kto my sme, nakoľko nás pozná. Ale tiež aj my Slováci mali by sme tam byť vo väčšom počte zastúpení. Rečneniím nás majú zastupovať Rev Martinček, Mrs. Grace, p. Čižek a p. Maxian.

Výbor tag daya. — Bratia Burský a Hranek, hovoria že veľmi pomaly dievčata k nim pristupujú, dosavád' dostali len 43, kdežto im je potrebno aspoň 150.

Majú byť požiadaní naší velební páni, že by vyvinuli väčšiu agitaciu o dievčatá. O banky potrebné sa majú postarať sestra Grace a bratia Barcay a Sasinek.

PROGRAM.

1. Hudba: My Country. — Hej Slováci.
2. Rev Martinček otvorí prednášku a odovzdá slovo p. Čížekovi.
3. Reč pána Čižeka v anglickej reči.
4. Reč Rev. Kubašeka v anglickej reči.
5. Mayor mesta, pán Walcker.
6. Rev. Onda v anglickej reči.
7. Spev, spevokol.
8. Pán Pačutta v slovenskej reči.
9. Plukovník Hurban anglicky a slovensky.
10 Mary Kabát Grace odovzdá kytice rečnikom.
11. Hudba: Star Spangled Banner.

Pochod.

Slovanské spolky popredu. Dalšie úpravy má v moci výbor spolkov.

Schôdza skončila sa v 12 hod. v noci.

Štefan Buran, zápisník.

Zápisnica z výborovej schôdze odb. u br. Sasinka odb. 1. dec. 1918.

Brat Alois Barcay, predseda zahájil schôdzu o 8:20 večer. Br. Sasinek, pokladník podal zprávu jak asi kollekta stojí. Súhrnnom toho bolo $33.614.07.

Br. Barcay odporúčal, že by sa mal zvoliť výbor, ktorý by prehliadol knižky a knihy tejto sbierky, asi 2členový. Br. Sasinek dal návrh, že aby sa zvolil k tomu aspoň 10 členový výbor, ktorý by všetko riadne do centa prehliadol. Návrh bol podporovaný a výbor voliť ponechané na budúcu schôdzu.

Výbor novín. — Tento výbor má si dať lepšie záležať na ohláškach a má udať do verejnosti, že naša sbierka dosiahla $33.000, a ďalej že sa pokračuje do $40,000. V nedelu večer 8. dec. 1918 o 7:30 bude zaklúčenie sbierky v R. K. Dvorane na Star ave.

Výbor tlače. — Bratia Mažar, Maxian a Štrba majú obstarať ohlášky k budúcej schôdze.

Výbor, a sice; sestra Grace, bratia Sasinek, Barcay, Petraš a Jankovič s pomocou pána Lester a pana Čížeka sa majú postarať, jak asi Amerikáni nám prispeli, alebo chcú prispeť, tiež aj niektorí väčší obchodníci. —

Výbor ohľadom "Národnej Obrany." — Záležitosť nie je dokončená. Br. Sasinek pýta sa čo sa má zrobiť s bondami a štemplíkami, či sa majú tak poslať jak ich máme sobrané alebo zamenit' a peniaze poslať. Br. Barcay odporúčal, jako čo sme dostali, taj to aj poslať. Br. Mažár dal návrh, žeby sme sa úradne opýtali u hlavného sboru. Podporované.

Ohľadom hudby vec bola ponechaná bratovi Buranovi k vybaveniu.

Schôdza skončená o 10 hod. večer.

Štefan Buran, zápisník.

Zápisnica zo zakľúčenia $20.000 sbierky, odb. 8. dec. 1918.

Br. Alois Barcay zahájil schôdzu o 8. hod. večer so spevom. Potom prehovoril pár utešených slov, obsah, ktorý sme vo speve vyslovili. Na to rečnil brat Imrich Hranek, za čo bol potleskom obdarený. Tiež prehovoril br. Štefan Buran. Br. Ján Havela si žiadal rečniť, ale z náboženského stanoviska, tak, že sa to priečilo niektorým spolubratom. Br. predseda ho vyzval, že pre dobro celku aby prednášku vynehal. Potom bol vyzvaný Rev. Martinček, žeby národ, ktorý bol v rozpakoch, utíšil, čo sa i stalo. Potom bol odporúčaný br. Maxian, žeby nám niečo povedal, ktorý sa bol práve z New Yorku vrátil. Povedal pár slov ohľadom našej sbierky, jak Binghamtončanov chvália. Potom bol žiadaný br. F. Vávra, ktorý bol v americkej armáde a bral účast v istej kampane sbierky. Poukázal, že dobre dopomahal k sbierke nemecký helm. Že sa im to vydarilo. Na to br. predseda žiadal úradníkov sbierky, aby povedali, že koľko vlastne sa nasbieralo. Br. Sasinek udal v celku $36,795.08. Ale apeloval, že by sme všetci na tom stáli a napomáhali, že by sme dosiahli plných $40,000, čo bolo s potleskom podporované. Br.

Barcay oznámil, že nam jeden náš farmer, pán Havel dal kravu, čo s ňou zrobiť.. Bol navrh daný, že 25 centové tikety ju predaju. Na to bola zavedená dalšia výzva, kto by bol ochotný ešte prispeť ku sbierke. Po väčšej námahe prispeli naši roduverní bratia sestry. K tomu náš rodoľúb, Rev. Martinček, keď to už ináč neišlo, tak spieval, aby vydobil niečo dollárov pre svoj národ. Tak sa nasbieralo vyše $600.

Pán Florian Hutta dal návrh, že by sme na tom stáli, aby president Wilson bol pomenovaný čestným občanom Česko-Slovenského štátu.

Bolo navrhované a podporované, že môžu sa prijať účastiny z Achiles Tire Ruber Co. — slovenskej spoločnosti.

Bol zvolený výbor prehliadnuť knihy Joz. Krč, F. Konečný, V. Formánek,M. Smolinský, Š. Mokrohájsky, L. Macánek.

Predseda zaklúčil schôdzu o 10:30 večer. Št. Buran, zápisník.

Zápisnica z výborovej schôdze, odb. 24. jan. 1919.

Brat Alois Barcay čo predseda zahájil schôdzu o 9. hod. večer. Povedal, že sme už s $20.000 sbierkou hotoví, tak že by sme na budúcu nedelu, t. j. 26. jan. 1919 na ročnú schôdzu mohli celú zprávu podať. Vyzval výbor majetku, či by nemohol zprávu podať ohľadom kníh. Výbor ešte nebol hotový. Predostrel, že by sa mal literárny výbor zvoliť pre takzvanú Zlatú Knihu. Bolo odložené na ročnú schôdzu skrz malý počet prítomného výboru. Potom prečítal pochvalu našej sbierky (v "Udalosti Sveta"), ktorú hodlá na ročnej schôdzi tiež prečítať. Zároveň prečítal pochvalu nášho česko-slovenského vojska na Sibíri, ktorú podal istý americký inžinier v "Novom Slovensku". Brat predseda aj s bratom Pavlom Sasinekom podali zprávu o sbierke: Príjem $39.746.61. Výdaj $329.72. Čistého $39.416.89. Br. Sasinek udal, že sa uňho nachádza ešte $34.18. Kto dokáže že by mu neboly zaznačené, je ochotný vyrovnať sa. Schôdza dokončená o 10.15. (Potom bol voľný rozhovor.)

Štefan Buran, záp.

Zápisnica z výborovej schôdze, odb. 30. jan. 1919.

Brat Alois Barcay zahájil schôdzu o 8:20 večer. Privítal výbor a oboznámil nás, čo za práca na nás čaká ohľadom Zlatej Knihy. Prečítal jeden dopis v novinách uverejnený v podobe programu k opísániu historie Čecho-Slovákov.

Br. František Rozboril ujal sa slova a odporúčal, že by sme hľadeli stránky, které povstaly v Lige smieriť. Br. Barcay odporúčal, že by sme si zvolili literárny výbor. Najväčšiu váhu sme kládli na br. Imricha Mažára, ktorý nebol práve prítomný. Br. Barcay sa za to zaujal, že on bude hľadeť k tej práci br. Mažára nahovoriť. Do literárneho výboru boli zvolení nasledovní: A. Barcay, I. Mažár, P. Sasinek, M. Čermák, M. Maxian, S. Buran. Celý výbor má sa síst' 20. feb. 1919 a podať písomnú zprávu. Br. Sasinek podal zprávu ktorú obdržal od Rev. J. Murgaša, že obdržal všetky veci v poriatku, tak, že naša sbierka činí vyše sumy $40.000. S tým sa schôdza skončila o 10 hod. večer. (Nasledoval voľný rozhovor.) Štefan Buran, záp.

Členovia úradu sboru 104. Slov. Ligy v Binghamton, N. Y.

F. M. Singer.
Podpredseda sboru 104. S. L. r. 1917.

Pavel Krč.
Zápisník sboru 104. S. L. r. 1917.

Martin Vrábel.
Strážnik sboru 104. S. L. r. 1917-1919.

Jozef Vlasák.
Dozorca sboru 104. S. L. r. 1918.

Zápisnica z výborovej schôdze, odb. 6. febr. 1919.

Brat Alois Barcay, predseda zahájil schôdzu o 8. h. večer. Privítal bratov a sestry, zástupcov spolkov a Sdruženia. V krátkosti predostrel, za akým účelom túto schôdzu zvolal. Prečítal vyzvanie v Národných Novinách pod názvom: "Museum Česko-Slovenskej Revolúcie" 12 bodov, ktoré žiadajú pp. Vojta Beneš a Albert Mamatey v mene Slov. Ligy. Boly čítané spolky a sdruženia a zaznačení kto ktorý spolok alebo sdruženie zastupuje — nasledovne:

Župa Nitra, Frank Singer,
Odbor 92. N. S. S. Frank Singer,
Č. 166. I. K. S. Jednota Albert Štrbo,
Sbor 36. T. S. J. Sokol Frank Singer,
Č. 34. S. E. Jednoty Pavel Krč a Pavel Švarný,
Broome County S Jednota Pavel Sasinek,
Sbor 247. T. S. J. Sokol Ján Sabol a Kadlečik,
Sl. Neod. E. Jednota Ján Jankovič a Michal Čermák,
Č. 281. R. a G. K. S. Jednota Florian Juriga,
I. K. S. Jednota Peter Jandura,
Odbor 45 Živeny Mária Blaha a Alžbeta Kabát.
Č. 61. S. Ž. K. Jednota Andela Vávra a Hermina Vávra.
Evanjelický Divadelný Krúžok J. Jankovič a M. Čermák,
Sbor 15. Venec Sokola Mária Čarský,
Česká K. Ú. Jednota Martin Čajka,
Česko.-Slov. Social. Sekcia Jozef Martinek a Michal Dedek.
S. Robotnicky Spolok Jozef Martinek a Frank Pištek.
Evan. Ž. Jednota Michal Čermák,
L. C. B. A. Alžbeta Kabát,
Občianská Hudba Florian Juriga,
Národná Hudba Imrich Konečný, ml.,
Stará Muzikantská Hala Imrich Konečný ml.,
R. K. Sl. Dvorana Imrich Konečný ml.,
Katolícka Osada Albert Štrbo,
Evanjelická Osada Michal Čermák,
Spevokol sv. Cecílie Štefan Buran,
Sl. Politický Klub Matej Maxian,
Sbor Sl. Ligy v Endicott, N. Y. Gejza Bilka,
"Včelky" Andela Vávra,
Slovenská Beseda Albert Štrbo,
Krúžok Domov Michal Dedek,
K. Sl. Krúžok Štefan Buran,
Spolok Striezlivosti Imrich Mažár,
Česko-Slov. Delnícka Rada J. Hránek a Frank Pištek,
E. Sl. Hudba Ján Sabon a Pavel Krč.

Ktorých mená sú tu zaznačené, sú povinní o to sa starať, aby ktorí majú zprávu sami podať o spolkoch alebo sdruženiach, a niektorí majú upovedomiť istých úradníkov spolkov alebo sdružení, že by tí a všetci do 1. aprila 1919 mohli zprávu podať.

Sbor 104. Slovenskej Ligy v Binghamton, N. Y., r. 1919.

Body, ktoré sa vyžadujú sú:

1. Deň, mesiac, rok založenia.
2. Mená zakladatel'ov.
3. Mená predsedov alebo predsedkýň.
4. Počet členov za celý čas, (to jest do 1. jan. 1919.)
5. Kol'ko prednášok, výletov, taneč. zábav a divadiel odbýval.
6. Kol'ko príjmu a výdavku.
7. Kol'ko majetku nateraz.
8. Kol'ko členov zomrelo.
9. Kol'ko členov majú.
10. Kol'ko členov mali v armáde a v ktorej.
11. Mená rečníkov.
13. Písat' černidlom a na jednu stranu.

Literárný Výbor dostal plnú moc, prácu tú uskutočnit' dl'a najlepšiej možnosti.

Bola oznámená výborová schôdza na 20. feb. 1919. Schôdza skončená o 9:30 večer.

Štefan Buran, zápisník.

Zápisnica z výborovej schôdze, odb. 20. feb. 1919.

Brat. Alois Barcay zahájil schôdzu o 8:45 večer. Privítal Výbor, pripodobnil ho k našej armáde česko-slovenskej a žiadal, aby vydržal v prácach až do konca. Potom vyzval výbory, že by podaly svoje zprávy.

Výbor I. br. Vašina prečítal svoju zprávu, ale ju nemal dohotovenú. Aj druhé výbory podaly, že s prácou sú moc po zadu. Bolo ponechané, že by svoje práce odovzdaly Literárnemu Výboru jakonáhle budú hotoví.

Br. F. Sabaček prečítal list zo starej vlasti od svojích rodičov, doručený skrze česko-slovenského vojáka v Bratislave.

Príjem za diplomy $167.75. Schôdza bola zaklúčena o 10:30. (Nasledoval vol'ný rozhovor.)

Štefan Buran, zápisník.

Úrad sboru 104. Slov. Ligy na rok 1920:

Imrich Mažár, predseda.
Štefan Zloch, podpredseda.
Jozef Rožek, zápisník,
Florian Juriga, účtovník.
Ján Petráš, pokladník,
Ján Juriček, dozorca,
Albert Štrbo, dozorca,
Jozef Vlasák, dozorca.

*

Bolo uznesené, že zprávy budú v tejto knihe len do roku 1918, ale čas sa nám vel'mi míňa a práca rastie. Neni div, my sme všetci, ktorí žijeme z práce rúk, a naše podanie v tejto knihe je práca času nášho

odpočinku. Nám nešlo o zkrátenie práce, ale naopak, kol'ko nám síly stačia, pričiňujeme sa.

Jakonáhle rozletela sa zpráva, že náš národný pracovník, Milan Getting, sa navrátil do Spojených Štátov Amerických z Československej republiky, hned' sme sa dali do práce zriadiť vel'kú prednášku na 15. júna 1919 a p. Milana Gettinga sme žiadali za rečníka, ktorý našej žiadosti vyhovel. Medzi tou prípravou doletela zpráva, že naší legionári z Ruska cestujú cez Ameriku do Československej republiky a že nejaký čas sa budú bavit' v New Yorku, a ku tomu že vraj budú môct' byt' rozoslaní po mestách na jeden mesiac. Hned' sa nás viacej sišlo a držali sme poradu ohl'adom toho, hned' sme sa usniesli, že na každý pád chceme sem z tých naších legionárov. Musím podotknút', že ked'došlo ku otázke kde sa majú ubytovat', bola vel'ká nadšenost'; každý ich chcel mat'. So správou vojenského velitel'a sme boli usrozumení, že len piatich nám je vstave poslat'. Nuž aj s tým sme boli spokojní. Času nezbývalo len jeden týždeň do prednášky a boli sme usrozumení s naším rečníkom, že on nám ich dovede. Ledva sme sa dočkali tej nedele, ked' mali dojst'. Prípravu sme robili okázalú. O tretej hodine po obede mal dojst' vlak od New Yorku a l'udia naší hned' po obede už v húfoch šli na stanicu, mladí aj starí, do 400 osôb. Úradníci Slov. Ligy všetci. Bol to dvojnásobný sviatok. Každý s túžbou očakával ten okamih, že mu bude dopriano videť tých hrdinov, ktorí za demokraciu celého sveta svoje životy boli hotoví obetovat'.

Vlak dorazil, každý chcel byt' na predu, aby bol prvý a dobre videl. Sostúpil pán Milan Getting a my, ktorí sme ho poznali, bežiac k nemu a pýtame sa ho, kde že sú naší legionári? Odpoved': "Nemohol som ich dostat'." Zástup začal netrpezlive volat': "kde že sú tí naší legionári?"

Vzalo to hodnú chvílu, než sme l'udu vysvetlili, že čo sa prihodilo. Milan Getting mal deň pred tým prednášku v štáte Connecticut a cez New York cesta ho viedla ku nám, on nám sl'úbil, že sa tam staví a legionárov nám dovedie, ale on ked' sa v New Yorku stavil, tam krome ich velitel'a nenašiel žiadneho. Dopytoval sa, kde sú tí legionári, čo sú vriadení do Binghamtonu? Velitel' odpovie: "Nie sú doma! Viete, v New Yorku je Čechoslovákov moc, a každý ich chce mat', s nimi sa porozpravat' a počastovat', tak že niektorých aj za štyri dni nemôžem domov dostat'."

Pravda, bolelo nás to, ale nebolo inej pomoci. Na to došla vel'ká výchrica, silná dažd'ová búrka a to nám myšlienky inam prenieslo. Ktorí mali automobile posadali a uháňali domov a niektorí na pouličných kárach aj pešky.

Večer bola prednáška v Stone Opera House. Bola určená ku pocte naších legionárov. Pochod sprevádzala Národna Hudba.

Prendášku zahájil brat predseda Alois Barcay. Rev. Jozef Martinček v krátkej reči povzbudil nás národne, a síce povzbudzoval, že by sme pestovali viac naše národné piesne. Nasledoval pan Milan Getting, ktorý rečnil zo svojích zkúseností z Československa, tiež doniesol so sebou pohyblivé obrazy, ktoré po prednáške boly ukazované. Prednáška sa dobre vydarila.

Keď sme sa v tejto knihe pochválili, že sme vystrojili blízko 50 dobrovoľníkov, tak za povinnosť sme si vzali, že tých, ktorí tu mali svoje rodinky ich v jejich živobytí napomôžeme. Takýchto sme mali 18 osôb, 4 manželky a 14 dietok našich legionárov. Ku tomu schôdzové sbierky nestačily, tak ku tomu cielu sme sriadili veľký výlet 29. júna 1919, ktorý sa znamenite vydaril a tak sme rodiny našich legionárov boli vstave čiastočne podporiť. Vtedy práve došly zprávy, že sa môžu svojím do kraju isté zásoby posielať. Hneď Sbor 104 Sl. Ligy za povinnosť si vzal čo najväčšou pomocou nášmu ľudu prispeť. Pekných vecí sa tam poslalo z Binghamtonu, niektoré osoby poslaly v hodnote $300—$400 bedny, zväčša šatstvo a obuv a niečo potravín. Niektoré bedny plnili spoločne dvaja alebo traja. Nejaký čas ľudia len týmto sa zaoberali.

Prišla novina, že naši legionári, ktorých sme my 50 vystrojili, idú domov. Nová radosť. Veru, niektorí došli. Hneď sme svolali mimoriadnu schôdzu ku privítaniu našich hrdinov. Radostne sme ich vítali, udivene sme počúvali ich zkúsenosti.

Potrebovali oblek, tak sme sa usniesli, že každému dáme $30. S každou výpravou niektorí dojdú, ktorým sa tešíme a zaväzujeme sa im najväčšou úctou, lebo oni zasluhujú, to sú tí, ktorí preukázali skutkom lásku ku svojmu Česko-Slovenskému národu. Čest im. Došla nás i smutná zprava, že z nich dvaja zomreli. Večná im pamäť!

Každý by sa bol domnieval, že už je všetko hotové, až na núdzu. Tej je na našom Česko-Slovensku ešte dosť. To nám odkázala Dr. Alica Masaryková, náčelkyňa Československého Červeného Kríža, ktorá vyslala svoju zástupkyňu, slečnu Emmu Novákovú do Ameriky s prosbou o podporu pre československé vdovy a siroty. Ku tomu cieľu tiež sme sriadili prednášku 7. sept. 1919, a za rečníka sme pozvali pána Jána Matlochu, delegáta Sl. Ligy do Československa, ktorý nám priniesol tiež zaujímavé zprávy. Táto prednáška sa tiež dobre vydarila.

Práca slovenských žien v Binghamtone, N. Y.

Napísal: **Imrich Mažár.**

Slovenské ženy v Binghamtone braly vždy a všade účasť s mužskými, pri národných alebo jakýchkoľvek prácach, ale okrem toho, ony majú ešte osobytné zásluhy pri prácach, ktoré ony, ako slovenské ženy a devy prekonaly. Preto v tejto stati zvlášť vyzdvyhujeme a zaznačujeme zásluhy našich slovenských žien.

Šťastlivý je národ, ktorý má silné, pracovité a údatné ženy! "Ženu silnú kto najdeš, zďaleka a zdalekých končín je cena jej." O silných na tele i na duši ženách píše dejepisec starého i nového zákona. Spomína tam udatnú Judithu, ktorá zoťala hlavu nepriateľovi ľudu svojho, Holofernesovi. Spomínajú sa tam zmužilé Amazónky. Keď Cyrus, perský kráľ, premohol mocného súsedného svojho súpera panovníckeho, dal ho do žalára i s ostatnými bojovníkmi, avšak dovolil manželke tohoto premoženého kráľa a ženám zajatých bojovníkov, aby si vybraly a odniesly domov každá čo chcú. Tu premoženého kráľovna vezme na ple-

Pomocný Odbor slovenských žien "Slovenské Včelky" v Binghamton, N. Y., r. 1919.

cia svojho zavretého manžela a nesie ho domov, a za ňou všetky ženy to isté učinily. Cyrus tak bol dojatý nad týmto hrdinským činom žien, že všetkým ostatným väžňom dal slobodu, a uzavrel priateľstvo s národom, ktorý mal tak vznešené ženy.

Binghamtonské slovenské ženy tiež sa dokázaly byť takýmito hrdinkami. V roku 1917, keď v slovenskej osade bolo isté nedorozumenie, a keď takrečeno mužskí neznali si dať rady následkom nesjednotenosti; tak slovenské ženy samé daly sa na to, o ktorých mužských myslely, že nedržia sa pri pravde, jednoducho ich pozbavily úradu, chytily veslo úradovania do svojích rúk, až to priviedly na rovnú cestu. S takýmito prípadmi zriedka kedy sa stretáme, toto sa mohlo stať len v Binghamtone, a preto je to hodné zaznačenia. Takéto ženy zaslúžia byť pomenované hrdinkami.

V dobe veľkej svetovej války (1914-1919), keď sme často čítali rôzne zprávy o hrdinských skutkoch žien rôzných národov, binghamtonské slovenské ženy i v tejto veľkej, pre národ veľmi vážnej dobe, dokázaly svojími prácami a obetiami svoju hrdinskosť.

Začiatok ženskej práce v Binghamtone za česko-slov. vec.

Pri tomto začiatku musíme spomenúť nášho Sokola dobrovoľníka, Františka J. Macháčka, ktorý nielen že išiel do Francie bojovať za slobodu národa, ale pri svojom odchode ešte v New Yorku staral sa o ďalšú národnú prácu. Keď bol v New Yorku, na ceste do Francie, stretnul sa tam s pí. Herminou Gettingovu, ktorá bola z tých ženských pracovníčiek, ktoré sa staraly v N. Y. o výpravy česko-slov. dobrovoľníkov, a ktorá mu hovorila, že potrebovaly by pomoc aj od žien z druhých miest. Brat F. J. Macháček, poznajúc pomery v Binghamtone, poradil jej, aby sa v tej záležitosti obrátila na sokola Imricha Mažára v Binghamtone.

V mesiaci januári 1918 skutočne obdržal som list od pí. H. Gettingovej, v ktorom ma žiadala, dľa rady br. Macháčka, aby som požiadal naše ženy slovenské v Binghamtone ku tejto ženskej národnej práci. Najbližšiu príležitosť ku tejto veci som použil na schôdzi sboru 104. Slov. Ligy, kde obyčajne naše ženy sú veľkým počtom zastúpené. Na tejto schôdzi predložil som tento list pi. Gettingovej, po prečitaní listu a po vysvetlení tej veci, požiadal som slovenské ženy do tejto práce. A nie bez výsledku!

Rev. Ján Pochilý, ktorý tiež bol dobrovoľníkom česko-slov. armády, a ktorý tiež bol prítomný na schôdzi, zaujal sa spolu i s Rev. Joz. Martinčekom za túto vec. Na výzvu Rev. Pochilého hneď sa prihlásily mnohé pracovníčky, a hneď v nasledovné dni začalo sa pracovať. Ku tomuto cieľu bola prepustená Slov. Kat. Škola, kde sa ženy schádzaly a plietly odev. Jedny hačkovaly a druhé zase plietly svedre pre našich dobrovoľníkov; ktoré nemaly ešte úplnú zkúsenosť v takejto práci, týmto išla po ruke s vysvetlovaním pi. Magdalena Sedlák, neunavná pracovníčka.

Naše ženy a devy dokázaly, že majú srdcia na mieste, cit šlachetnosti, porozumenie pre cieľ, a pilné ruky, preto pracovaly s veľkou

Úradníčky a pracovníčky Pomocného Žen. Odboru "Slovenských Včeliek" v Binghamton, N. Y.

Z ľava: Mária Burský, Mária Jankovič, Andela Vávra, Magdaléna Sabáček.

Mária Hrušecký.

Júlia Ožvold.

Anna Korčák.

chuťou. Poznamenať treba, že aj niektorí malí chlapci mali účasť pri pletení svedrov. Jedny pracovaly v škole, druhé chodily po domoch a sbieraly peniaze a milodary. Za peniaze bol kúpený továr, z ktorého sa vyrábal odev.

Továr obstarali a objednali Rev. Ján Pochilý a p. Pavel Sasinek. Práca išla tak rýchle, že dňa 8. februára 1918, sme zaslali do New Yorku prvú zásielku, ktorú sme balili v Sasinkovom obchode, a ktorá obsahovala 6 bední,, o ktorej zásielke sa zmienila pi. H. Gettingová vo svojej zpráve na XI. Kongresse Slov. Ligy, ktorý bol v New Yorku 22. feb. 1918 nasledovne: "Obetavosť Binghamtončanov treba zvlášť vyzdvíhnúť. Na jednoduchú žiadosť, v mojom liste vyjadrenú, ktorá bola na schôdzi odbočky čítaná, od 27. januára do 8. februára 1918, teda behom 12 dní nasbierali 832 paklíkov tabaku do fajky, 48 tuctov balíkov tabaku na cigarety, 100 kusom mydla, 19 svederov, 19 párov punčôch, 13 tuctov uterákov, 3 páry spodného prádla, 6 košieľ a 12 vreckových šatiek."

Druhá zásielka z Binghamtonu nasledovala prvú v mesiaci marci 1918, ktorá obsahovala 8 bední šatstva a tabaku.

Prvé pracovníčky, ktoré sa hlásily ku večernej práci pletenia svederov, ku šitiu šiat a baleniu vecí, boly: Magdaléna Sedlák, Mária Burský, Ľudmila Macháček, Júlia Ožvold, Anna Brúsil, Johanna Lorenc, Katarína Tullák, Mária Jankovič, Anna Rigaň, Mária Cicák, Anna Horvát, Magdalena Sabáček, Mária Žiška, Mária Blaha, Štefania Hránek, Mária Hrušecký.

Zástupkyňou do New Yorku na schôdzu bola pi. Karolína Hrebíček.

Založenie výpomocného odboru slovenských žien, "Slovenské Včelky" v Binghamton, N. Y.

Keď sbierky a milodary začaly byť nedostatočné na zaokrytie ďalších potrebných vecí, následkom čoho pracovníčky boly hatené v práci, tak nutno bolo najsť dajaký prajneší spôsob, aby sa mohlo v práci pokračovať. Sestry Mária Burský a Andela Vávra uzniesly sa, že veci dalo by sa odpomôcť tak, keď by sa slovenské ženy a devy sdružily a platily nejaký mesačný poplatok; požiadaly miestnych duchovných, Rev. Jozefa Martinčeka a Rev. Juraja Pankucha o pomocnú radu, ktorí im aj prispeli svojou radou, a vyzvali v kostoloch slovenské ženy a devy, aby sa sišly do Slov. Kat. Školy.

Na tejto schôdzi, ktorá sa vydržiavala dňa 3. júla 1918, predsedal Rev. Jozef Martinček, ktorý vysvetloval účel shromaždenia. Táto schôdza bola veľkým počtom navštívená, a pri tejto príležitosti založila sa odbočka "Včeliek." Mesačný poplatok bol určený 25c. Za úradníčky boly zvolené nasledovné: Andela Vávra predsedkyňa, Mária Burský tajomníčka, Mária Jankovič pokladníčka.

Z príležitosti Americanization Day 4. júla 1918, keď bol usporiadaný veľký slavnostný pochod, tak naše ženy vystúpily do verejnosti ako sorganizované teleso Odbočky Slovenských Žien, a braly účast v pochode, nesúc veľkú americkú zástavu, do ktorej im obecenstvo nahádzalo $139.36. Ku tejto sbierke obecenstvo upozorňoval p. Ján Rozboril, ktorý

pochodoval pred ženami a dievčatmi, ktoré niesly ten prápor a kričal "Red Cross Collection" — ukazujúc pri tom na tú zástavu.

Na tomto mieste uznanie patrí aj pracovitým a národne prebudeným sestram Odboru 45. Živeny, ktoré na tento šlachetný cieľ darovaly $33.00.

Pracovníčky Pomocného Žen. Odboru "Slovenských Včeliek" v Binghamton, N. Y.

Kamila Rozboril,

Ľudmila Macháček,

Mária Blaha.

Karolina Hrebíček,

Katarina Tulák,

Mária Žiška.

V roku 1919 slovenské "Včelky" začaly usporiadovať zábavy. Dňa 1. feb. 1919 usporiadaly prvú tanečnú zábavu, ku ktorej spoločnosť Rim. Kat. Slov. Dvorany prepustila zdarma Slov. Dvoranu, a slov. obchodníci a slov. "Včelky" darovaly všetky potrebné veci ku tejto zábave. Zábava priniesla $213.70, z čoho ostalo čistého osohu $178.66.

Dňa 21. apríla 1919 bola usporiadaná zase tanečná zábava Slov. Včeliek, na ktorej zábave Česko-Slovenská Hudba hrala zdarma, a Včelky zase darovaly mnohé veci ku zábave a na výdavky vo fabrikách sbieraly peniaze. Táto zábava doniesla $206.90, z čoho bolo čistého osohu $146.56.

Peňažný príjem Slovenských Včeliek bol od 3. júla 1918 do 3. júla 1919: $1010.00.

Nasledovné veci boly zaslané z Binghamtonu na pomoc Slovákom a vojakom česko-slovenskej armády:

Prvá zasielka v mesiaci februári 1918:

832 balíkov tabaku fajkového;
48 tuctov balíkov tabaku cigaretového;
100 kusov mydla;
19 svederov;
19 párov punčoch;
13 tuctov uterákov;
3 páry spodného prádla;
6 košiel;
12 vreckových šatiek.

Obsah prvej zásielky 6 bední v cene $130.00

Druhá zasielka v marci 1918:

Šactvo a tabak, obsah druhej zasielky. 8 bední v cene $150.00

Tretia a štvrtá zásielka v decembri 1918:

105 párov pláteného spodného prádla;
60 párov onúc;
12 tuctov teplého spodného prádla;
8 tuctov vlnených punčoch;
1 bedna mydla na pranie;

Vojakom do Ruska:

40 naplnených kabeliek;
24 vlnených prikryvadiel.

Obsah tretej a štvrtej zásielky 10 bední v cene $500.00

Piata zásilelka vo februári 1919:

72 vrchných košiel;
39 párov spodného prádla;
48 párov detského spodného prádla;
26 malých šiat pre dievčatá;
4 tucty bielych cverien;
4 tucty čierných cverien;
144 tuctov rozdielnych gombíkov;
80 tuctov ihiel;
24 párov topánok;

Šatstvo, ktoré výlučne "Včelky" darovaly:

25 šaty pre dievčence;
11 spodné sukne;
2 mužské vrchné košele;
3 páry malého spodného prádla;
2 páry topánok;

1 mužský oblek;
10 náprstkov.

Obsah piatej zásielky 16 bední v cene $250.00

Šiesta zásielka v júli 1919:
1 bedna, sto párov obuve;
4 tucty dievčenských šiat;
1 tucet chlapčenských košiel;
1 tucet chlapčenských nohavíc;
4 tucty vrchných nohavíc;
2 tucty chlapských košiel;
52 yardov plátna;
1 bedna obnosené šaty, mydlo, sopin a škrob;
1 bedna potravín.

Obsah šiestej zásielky 4 bední v cene $400.00
Spolu všetky zásielky obsahovaly 44 bední v cene $1500.00

Sbierka binghamtončanov na československú svobodu.

Podává **Imrich Mažár.**

Ctená československá verejnosť:

My, Binghamtonskí Čecho-Slováci, predstupujeme pred vás s dobrou zprávou. Klademe na oltár Česko-Slovenského národa našu hrivnu náš príspevok $40,000.00. Je toto sbierka, ktorú sme si vzali za cieľ sosbierať v Binghamton a v súsedných mestečkách Johnson City a Endicott, N. Y. Vlastne určili sme sosbierať $20,000.00 behom týždňa, počnúc 24. nov. 1918. Vec sa nám natoľko podarila, že sme išli "*overtop*", a boli sme nútení sbierku o týždeň predlžiť. Teraz, po skončení sbierky, podávame túto zprávu verejnosti nie cieľom snáď, aby sa nám dostalo pochvaly, ale podávame to tým cieľom, aby to otúžilo i druhým Čecho-Slovákov, ktorí snáď ešte nezrobili podobnej sbierky.

Zprávu zasielame na uverejnenie dvom denným časopisom v New Yorku a orgánu Slov. Ligy "Nové Slovensko", ostatné časopisy prosíme o prebranie tejto zprávy.

Jako sa nasbieralo v Binghamtone a v okolí $40,000.00 *na Slobodu Česko-Slovenského Štátu!*

Binghamtonskí Čecho-Slováci sú združení v 104. sbor Slovenskej Ligy, skrze tento sbor teraz sú prevádzané všetky národné práce. Podnet ku tejto sbierke dal najviacej úrad sboru ktorý tvoria nasledovní: Pavel Krč zápisník; Imrich Hránek účtovník; Pavel Sasinek pokladník.

Dňa 22. sept. 1918, na riadnej schôdzi sboru 104. S. L. bolo usneseno, aby bola sbierka zavedená. Za túto vec najviacej agitovali na tejto schôdzi A. Barcaj a P. Sasinek jako aj mnohí iní, ktorých vždy vidíme pri práci národnej. Počas debaty, jaký obnos sbierky má byť určený, bol to návrh M. Maxiana, aby sme si určili $20,000.00. Takto sbierka na $20,000.00 bola na tejto schôdzi všeobecne udobrená. Avšak prevedenie sbierky bolo zastavené následkom rozširenia sa tuná nemoci "influenzy,"

Členovia výboru $40,000. sbierky na česko-slovenskú svobodu v Binghamton, N. Y., r. 1918.

Karol Štrbo.

Ján Vávra.

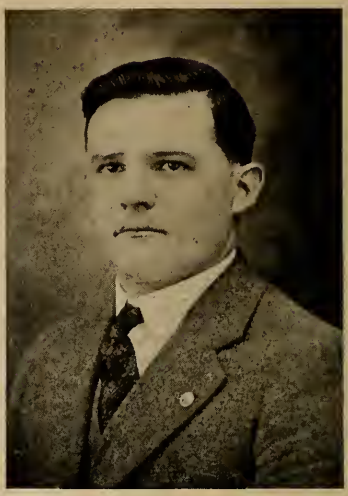

Ján Petráš.

Štefan Torony.

Štefan Patus.

Flórian Hutta.

poneváč boly zakázané všetky verejné schôdze. Jakonáhle bolo povoleno odbývať schôdze, úrad sboru S. L. hneď zvolal listovne schôdzu. asi 150 členov, o ktorých myslel, že budú ochotní za vec pracovať.

Schôdza bola svolaná na deň 3. nov. Na tejto schôdzi bolo vidieť a badať všestrannú zaujatosť za túto sbierku. Boly pretriasané rôzne spôsoby sbierania. Boly vypočuté a vymenené rôzne mienky a náhlady. Konečne boly povolené asi sedmoraké výbory, po štyroch členov do každého výboru, ktorí hneď začali svoje práce.

Predvídali sme, že sme sa podujali na niečo veľké, ku prekonaniu kus ťažkej práce; ale, že to bude tak veľké, a že to bude vyžadovať tak ohromnú prácu, o tomto sme ani nemysleli. Pre výborové schôdze prepustil svoju obchodnú miestnosť br. Pavel Sasínek, pokladník sboru 104. S. L. Táto miestnosť bola "Headquarters" počas celej kampane. Práce boly podelené medzi výbory, čiastočne jako kto bol zvolený do ktorého výboru, a čiastočne dľa schopnosti a možnost ohľadom vystatia z práce. Preto mnohokrát sa trafilo, že veľká ťarcha padla na plecia z tejto práce len niektorým. Tieto výbory maly vždy spoločné schôdze, na ktorých boly pretriasané spoločne všetky záležitosti a podávané zprávy výborov.

Čas sbierky bol určený, týždeň počnúc dňa 24. novembra, 1918. Do sbierkovej "Territory" boly zahrnuté popri meste Binghamtone aj dve súsedné mestečká, a síce: Johnson City, ktoré je tri míle od Binghamtonu, a Endicott, ktoré je osem míl vzdaľené od tohoto mesta. V týchto spomenutých dvoch mestečkách, sú veľké, svetochýrne, obuvnícke továrne "Endicott, Johnson Co.," v týchto továrňach sú zamestnaní takmer všetci Čecho-Slováci aj z mesta Binghamtona.

V nedeľu večer, dňa 10. novembra, bola svolaná valná schôdza pre všetkých Čecho-Slovákov. Na tejto schôdzi bol zvolený sbierajúci výbor, pozostávajúci z pätdesiat členov. Tiež boly podané zprávy od hlavných výborov, z vykonanej už práce. Všetky zprávy znely veľmi priaznive, všetko poukazovalo na to, že sbierka sa podarí s dobrým úspechom. Táto schôdza bola zároveň jako príprava a otuženie Česko-Slovenskej verejnosti pre túto sbierku. Cieľu primerane a oduševnujúce reči povedali: Aloiz Barcaj, Imrich Mažár, Rev. Jozef Martinček. Pavel Sasinek a Matej Maxian.

V nedeľu, dňa 17. novembra, bola zase schôdza všetkých výborov, asi 80 osôb, v Slovenskej Dvorane. Boly roztriedene ulice, tak asi 30 domov pripadlo na dvoj-členový výbor, ktorý mal sosbierať peniaze od tam bývajúcich ľudí. Táto schôdza bola tiež jako naukobeh pre sbierajúci výbor, ktorý očakávala veľká práca; ktorý výbor musel byť vystrojený jako vojak do války. Poneváč vedeli sme už popredu, že budeme mať do činenia s ľudmi rôznych náhľadov; že ideme v ústrety rôznym výhovorkám; že ideme sa stretnúť s ľudmi ktorí majú kamenné srdcia voči hladným a biednym v starej vlasti pozostalým; poznali sme už vopred mnohých, ktorí sú chladní voči národnej česko-slovenskej veci. O tomto všetkom bol tento sbierajuci výbor poučený.

Boly vydané plakáty, rôzne obežníky, vyzvania, upozornenia, pozvania a pod., pre česko-slovenskú verejnosť. Pre americkú verejnosť tiež boly vydané objemné listy. Podávame dva na ukázku:

Binghamton, N. Y., November 7, 1918.

Binghamton Chamber of Commerce, Binghamton, N. Y.

Gentlemen:

We, as Czecho-Slovaks and citizens of Binghamton, Johnson City and Endicott desire your advice and co-operation in regard to a campaign for the purpose of raising a fund of twenty thousand dollars during the week of November 24th, with November 30th as Tag Day. This fund is to be used for the benefit of the new born Czecho-Slovak Republic.

What the Czecho-Slovaks are, and what position they hold with the Allies in the World's War is unnecessary to state to you, but we beg to take the liberty to explain that they have no ways or means to secure the necessary financial assistance other than by voluntary contributions.

We deeply appreciate your strength as an organization, and beg your sanction in regard to this matter. If such is forthcoming, will you designate one or more of your members to serve on a Committee which will supervise all monies collected, and see that same be sent to the Slovak League Treasurer.

Awaiting your decision, we are most respectfully

Czecho-Slovak Citizens of Binghamton, Johnson City and Edincott.

*

November 20th, 1918.

To Our Fellow American Citizens,

Broome County, N. Y.

We are living in a time of great and wonderful changes in the Governments of the World. Each succeeding day for the past several weeks has brought new conditions and events that will be written on the pages of history, to be read by future generations with thrill and admiration. Woodrow Wilson, President of the United States, respected throughout the civilized world, has won for himself undying fame as one of the world's greatest exponents of freedom and democracy and humanity's right to life, freedom and the pursuit of happiness.

The Czecho-Slovak nation is particularly happy in its expression of gratitude to the People of the United States and to the United States Government. It was the United States that solemnly proclaimed to the world that the Czecho-Slovak people had a right to their freedom and were entitled to the sympathies of all liberty-loving peoples. It was the Government of the United States that first recognized the Czecho-Slovak government as a belligerent nation and the Czecho-Slovak National Council as a De Facto Government.

When the Czecho-Slovak army was suffering in its fight in Siberia, the United States was first to notice its suffering and the justness of the claims of the Czecho-Slovak people; and at once the Czecho-Slovak people felt the true ring and sincerity of the words of President Wilson. "The World must be made safe for Democracy!..." "The Nations shall determine their own destinies!"

The Czecho-Slovak nation accepted the principles laid down in the American Declaration of Independence; the undeniable right of every man to life liberty and the pursuit of happiness; the right to freedom and liberty, the rights for which the United States and all her great statesmen from Washington to Lincoln and Lincoln to Wilson, have stood, and which have made the United States one of the most glorious nations on the face of the Globe.

In the same Independence Hall, at Philadelphia, where the birth of the American republic was proclaimed 142 years ago, the cradle of American Liberty, there was on October 25, 1918, another birth of liberty for a depressed people — another declaration of freedom of a new nation of the Earth, the birth and declaration of freedom of the Czecho-Slovak Nation.

We, as former Czecho-Slovaks, in our beloved home of adoption, as American citizens and residents of Binghamton, Johnson City and Edincott, enjoying the blessings of political and civil liberty generously bestowed upon us by the American people at home, have decided to start a campaign for the purpose of raising $20,000 to be used in helping and giving strength and encouragement to the new Czecho-Slovak nation. This campaign will be continued for one week, beginning November 24, 1918. November 30th will be "TAG DAY." The money raised in this campaign will be known as the Czecho-Slovak Liberty Fund which will be turned over to the new Czecho-Slovak Republic.

Knowing well that the hearts of the American people beat in sympathy with the oppressed peoples of the Earth, beating in sympathy with the hopes and aspirations of liberty of people not as fortunate as the citizens of the United States, we can not but feel that you will help the just cause of the Czecho-Slovak people and contribute to their welfare at this momentous period of history, material as well as moral support. We therefore appeal to you fellow American citizens to make some contribution to this fund, and thereby help a glorious cause for World democracy, the freedom of the Czecho-Slovak people.

Money or check may be sent directly to Mr. George A. Kent, Citizens Bank, Binghamton, N. Y., the Treasurer of the Czecho-Slovak Liberty Fund.

Assuring you of our most sincere appreciation for your contribution, Czecho-Slovak Citizen's Committee of Binghamton, Johnson City and Edincott, we are,

Respectfully yours,

Peter Bursky	Alois Barcay	Michael Cermak
Joseph Dobrovolsky	Emerich Mazar	John Jankovic
Stephen Torony	Paul Sasinek	John J. Vavra
	John Petras	

Committee.

Použili sme vysvetlenia žiadosti a pozvania cestou pošty a cestou tunajších časopisov "Republican-Herald a Binghamton Pres." Čím sme sa viacej blížili ku dňu započatia sbierky, tým sa nám celá vec dobre darila každým dňom. Bolo toto ovocie ťažkej práce výboru, ktorý to tak ďaleko doviedol, že čas kampane $20,000.00 sbierky stal sa slávnostnym Česko-Slovenským týždňom v Binghamtone a v okolí, tak že bola v tejto veci veľmi interesovaná aj celá americká verejnosť. Preto spomenem mená tohto hlavného výboru, týchto horlivých pracovníkov. Ačpráve, veľmi ťažko je byť sudcom tohto výboru, tak by sa každému dostalo dostatočného uznania. Je síce pravda, že jedni pracovali viacej, druhí menej, ale hlavná vec je, že všetci pracovali s dobrou vôľou, a nebolo to len raz, keď taká výborová schôdza sa skončila hodne neskoro po polnoci, a ráno každý už musel byť zase vo svojej, každo-dennej práci. Keď sa ktorý videl byť ustatým, len mu bolo povedané, že ti v zákopach väčšiu obeť priniesli. Hlavný výbor tvorili nasledovní: Aloiz Barcaj, Pavel Sasinek, Imrich Hranek, Rev. Jozef Martinček, Imrich Mažár, Matej Maxian, Ján Vávra, Ján Petráš, Peter Burský, Má-

Členovia výboru $40,000. sbierky na česko-slovenskú svobodu v Binghamton, N. Y., r. 1918.

Ferdinand Sabáček.

Martin Mrázek.

Ján Mrázek.

František Rozboril.

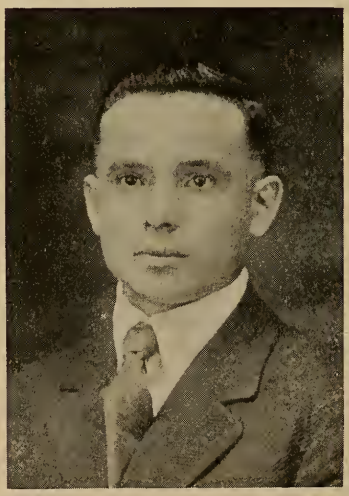

Ján Hrušecký.

Ludvik Heleší.

ria Kabat Grace, Štefan Buran, Karol Štrbo, Štefan Patuc, Štefan Zloch, Fred Sabáček, Štefan Torony, Martin Mrázek, Štefan Raich, Albert Štrbo, Ján Havel, Frant. Fridrich.

Prominentní pracovníci a pomoc od Amerikánov.

Jako v Rusku, keď sa započala organizovať česko-slovenská armáda, hlásili a zhľadali sa dovedna tam bývajúci Čecho-Slováci, podobne to šlo aj tuná. Jakonáhle bolo vydané na verejnosť že ideme sbierať na svobodu Česko-Slovenska, pracovníci sa hlásili, a niektorých sme zase vyhľadali, o ktorých sme ani nevedeli do teraz, že bývajú v meste. Tak Slovenka, pani Mária Grace, ktorá je dcérou z jednej tunajšej, najprominentnejšej slovenskej rodiny "Kabátov", a sestra našich troch bodrých Sokolov Kabátov, bárs je aj vydaná za Amerikána, a vzdor tomu, že býva dosť ďaleko od Slov. kolónie, zaujala sa za vec, agitovala, rečnila a neťažila si chodiť na výborové schôdze, ktoré boly dosť často odbývané. Jej práca bola zvlášte korunovaná so zdarom medzi Amerikánmi. Je toto pekný, nasledovania hodný príklad, pre mnohých mladých ľudí česko-slovenského pôvodu.

Druhého prominentného človeka sme vyhľadali istou náhodou, Mr. Frank Čízek, Superitendent z Lackawanna R. R. Binghamton-Syracuse division, pred krátkym časom držal prednášku istému shromaždeniu, o Čecho-Slovákoch a ich armáde. Noviny keď písaly o jeho prednáške, spomenuly že Mr. Čížek je pôvodom Čech. Tak náš výbor išiel požiadať pána Čížeka k spolu účinkovaniu s nami. Pán Frank Čížek, z ktorého menom sa často stretáme u tunajšej, americkej verejnosti, jako člen Chamber of Commerce, berie účasť v každom verejnom hnutí, prisľúbil, že bude s nami spolupracovať. Takýmto spôsobom bola naša vec hodne potisnutá do predu. Názov sbierky bol: *"Czecho-Slovak Liberty Fund."* Za chairmana kampane bol zvolený pán Frank Čížek. Za hlavného pokladníka tejto sbierky sme požiadali prominentného, váženého človeka, Amerikána, Mr. George A. Kent-a, president Citizens Bank v Binghamton, N. Y., ktorý to s ochotou prijal, a hneď aj daroval na tento fond $100.00. Tento základ tejto sbierky od človeka, Amerikána, nás mnoho posilnil ku ďalšej práci.

Vlivom pána Čížeka bol utvorený ešte zvláštny výbor z Amerikánov, ktorý výbor pracoval za túto vec medzi Amerikánmi, výbor tvorili nasledovní: Mr. Henry L. Johnson, Mr. Walter A. Lester, Mr. George W. Johnson a Mr. Frank Čížek. Tento výbor vydal pre americkú verejnosť list veľkého významu o Čecho-Slovákoch, a zvlášť o Česko-Slov. Armáde, o jej hrdinských skutkoch v Rusku nasledovného obsahu:

Movement Explained.

The following letter explaining the movement was sent to many citizens yesterday:

"To Our Fellow Citizens:

"On behalf of the Czecho-Slovak citizens of Binghamton, Johnson City and Endicott, of whom there are approximately 5,000, we are respectfully soliciting a contribution from you to their Czecho-Slovak Liberty Fund, which is to be

Členovia výboru $40,000. sbierky na česko-slovenskú svobodu v Binghamton, N. Y., r. 1918.

Ján Kulíšek.

Ludvik Jureňa.

Ján Komárek.

Marek Machata.

Jozef Štefko.

Peter Jandura.

turned over to their president, Thomas Masaryk, who has recently left America for Prague, the capital city of this new republic.

"The Czecho-Slovak People throughout America are similarly engaged and have very appropriately selected Thaksgiving week for this purpose. The amount allotted to Binghamton and vicinity is $20,000. This amount will be raised by the Czecho-Slovak people themselves, but they are anxious to exceeed this amount as much as possible to show their patriotic appreciation of the release of their native land and people from the Hapsburg and Magyar Yoke.

"For three centuries these people have been crushed and deprived of any semblance of independence or national life. They live in a country that is fertile and prolific, and there are no more industrious or thrifty people on the face of the earth and they will without doubt develop into a wonderful and strong republic under the new conditions in a very short time.

"During the last four years their sufferings have known no bounds. Conscripted into the Austrian army, regiment after regiment mutinied only to be lined up by the German officers and every fifth man in the regiment shot down as an example. During all the torturing and suffering of these people they have not faltered and individually pledged not only their property, but their life, if necessary, to secure their independence.

Work of Army in Siberia.

"The entire civilized world has been startled by the wonderful achievements of the army of 80,000 Czecho-Slovaks in Siberia. These regiments deserted to the Russians, fought with the Russians, and when the Russian defense collapsed they, as an organized and well-disciplined army, consisting of over fifty per cent, university graduates from the best of the Czecho-Slovak people, held Siberia for the Allies and protected the trans-Siberian Railroad for its entire length of 4,500 miles, and also protected for the Allies the principal platinum supply of the world. The story of the accomplishments of this Czecho-Slovak army has been one of the wonderful romances of the World War.

"As a committee we are interested in helping to raise for this new nation made up of 12,000,000 brave people as large a Thanksgiving fund as possible and to this end we present to you an opportunity to make a contribution to their Thanksgiving fund. Checks may be sent to George A. Kent, Citizens Bank, treasurer of the Czecho-Slovak Liberty Fund.

"We also invite you to attend their Thanksgiving meeting at the Binghamton Central High School on Thursday of this week at 7:30 p. m., at which meeting addresses in English and Czecho-Slovak will be made and no appeal for funds.

"HERBERT L. JOHNSON,
"WALTER A. LESTER,
"GEORGE W. JOHNSON,
"FRANK CIZEK."

Tiež od tohoto výboru vyšly vel'ké polstranové ohlášky v novinách, pozývajúce verejnost' na prednášku do High School na Thanksgiving Day. Také dve ohlásky znely nasledovne:

(Nov. 28, 1918.)

Plan to attend the big Czecho-Slovak Patriotic Mass Meeting, tonight 7:45 o'clock, Binghamton Central High School. You will learn about the new Czecho-Slovak Republic and its people and their army's participation in the war. Among the speakers will be Col. Vladimir Hurban of the Czecho-Slovak Army that fought its way through Siberia; Mayor Walker, Mrs. Mary Grace, Rev. John Kubasek of Yonkers, N. Y. and others. Music and singing. A real Thanksgiving patriotic cele-

bration. No soliciting for funds. A parade of the Czecho-Slovak organizations will precede the meeting. It will form at Starr Avenue, moving down Clinton St., through Ferry, Lewis and Chenango and thence to the High School. — Peter Bursky, Alois Barcay, Michael Cermak, Joseph Dobrovolsky, John Jankovic, Matthew J. Maxian, Emerich Mazar, John Petras, Paul Sasinek, Stephen Torony, John J. Vavra, Committee. — H. L. Johnson, Walter A. Lester, Geo. W. Johnson, Frank Cizek, Special Committee.

*

("Republican-Herald" Nov. 28, 1918.)

A General Invitation from the Czecho-Slovaks of Broome County to the Citizens of Broome County. Come to the High School Auditorium tonight at 7:45 o'clock and hear prominent American and Czecho-Slovak speakers on "Who and What the Czecho-Slovak People Are". On this Thanksgiving Day the Czecho-Slovaks in this vicinity desire to show their deep apreciation to Americans and the U. S. Government. Hear and see the Czecho-Slovak Hero, Colonel Vladimir Hurban who has seen actual service in Siberian and Russian countries. Issued by the Press Committee for the Czecho-Slovaks.—Matthew J. Maxian, Emerich Mazar.

Mysliac, že už všetky predpráce máme hotové, čakali sme dňa zahájenia sbierky.

Česko-Slovenský Týždeň v Binghamton, N. Y.

Program bol nasledovný:

V nedel'u 24. novembra, slávnostné zahájenie sbierky v Slovenskej Dvorane. V utorok 26. novembra, prednáška v Jarvis Street School. Vo štvrtok 28. novembra, prednáška v High School. V sobotu 30. novembra Tag Day.

Slávnostné zahájenie sbierky sa započalo dňa 24. novembra, 1918, v nedel'u večer v Slovenskej Dvorane na Starr Ave., kde bola ku tejto príležitosti svolaná valná schôdza. Miestnosť bola preplnená. Každý čakal s netrpezlivosť'ou začiatku. Bolo už vopred možno badať na prítomnom obecenstve jakúsi sviatočnú náladu. Predseda A. Barcaj, zahájil schôdzu, ktorá bola započatá so spevom hymny "Hej Slováci." Za vec prehovorili ku shromaždeniu mimo predsedu ešte nasledovní: Rev. J. Martinček, I. Mažár, M. Maxian a M. Grace. Konečne, asi o 10-tej hodine bol započatý úpis sbierky. Predseda A. Barcaj započal vyzývať prítomných nakol'ko l'udia ešte nemali rozmyslené na úpisy vel'kého obnosu. Brat Fred Sabaček bol prvým hrdinom toho večera, upísal na sbierku $300.00. Potom nasledovaly obnosy medzi $250.00 a $100.00 od slovenských obchodníkov. Vel'ký potlesk vyvolalo upísanie po $100.00 od bratov Jozefa Jurik a Pavela Korčak, oba sú vdovci, majúci viac členovú rodinu z ešte nedospelých dietok. Tak že potom asi 50 úpisov nasledovalo po $100.00. Za týmto nasledovaly úpisy po $50.00 a po $25.00, konečne keď sa úpisy spočítaly, bolo toho blízo $11.000.00. Toto bolo vel'mi radostné prekvapenie pre všetkých pracovníkov za túto vec, a bolo to otúženie ku d'alšej práci. Už sme si začali hovoriť: "Keď by sme mohli zbitovať aspoň našich najbližších súsedov, Scrantončanov a čo keď by sa nám tak podarilo dohoniť Bridgeportčanov a pod. Už mnohé rozličné schôdze, zábavy a slávnosti boly odbývané v Slov. Dvo-

Členovia výboru $40,000. sbierky na česko-slovenskú svobodu v Binghamton, N. Y., r. 1918.

František Sedlák.

Magdaléna Sedlák.

Albert Štrbo.

Karol Kadlečík.

Martin Šimek.

Ján Chráščel.

rane, ale táto schôdza prevýšila všetky dosávadné. Poneváč za jednu hodinu upísať jedenásť tisíc dollárov na národnú vec, toto je niečo veľkého.

Prednáška v Jarvis Street School.

Túto prednášku zariadila Miss Anna Stone, principálka tejto školy. Jakonáhle sa doznala o našom podujatí, hneď sa dala do výpomocnej práce. Tak, na utorok, 26. novembra, zvolala túto schôdzu, zaobstarala rečníkov, spevákov zpomedzi Amerikánov, a rozšírila agitáciu za našu vec skrze školské dietky a tunajšie časopisy.

Schôdzu zahájila Miss Stone so slávnosťou školských dietok, "Salute to the Flag" a spevom národnej Hymny. Rev. J. Martinček potom v pár slovách vysvetlil príčinu tohto slávnostného týždňa a predstavil za rečníka Mr. Franka Čížeka, ktorý v anglickej reči hovoril o česko-slovenskom národe, o armáde a novej republike. Vo slovenskej reči prehovoril pán F. Hutta, ktorý zároveň so sebou priniesol vyhotovené slovenské piesne ku teto príležitosti sostavené, ktoré sme všetci spoločne spievali.

Budiš pozdravená a vždy oslavená Colombia, ktorá nás prijala.
Za svojich uznala nás synov zeme slovenskej krajiny uhorskej.

OPRAVDIVÁ PIESEŇ.

Kto za pravdu horí svätej obeti,
Kto za ľudstva právo život posvätí,
Kto nad krivdou biednych slzu vyroní
Tomu moja pieseň slávu zazvoní.

*

Už Slovensko vstáva, putá si strháva.
Hej rodina milá, hodina odbila, žije matka sláva.

*

My nič nechceme a len čo nám patrí.
My sa zneseme Čecho-Slovák bratri;
My chceme slobodu slovenskému národu.
Maďarovi nebudeme nikdy pod nohou.
Kajzerovi nebudeme nikdy pod nohou.

*

Ja som pišny, že som Slovák,
Moje plemä ladné,
Sta milionov duší číta,
Nad pol svetom vládne.

*

So slovenskou rečou prejdeš
Štyri čiastky sveta.
Jeden brat moj palmy sadí,
Druhý mláti kajzra.

*

Ja som pišný, že som Slovák,
Veď moj jazyk zuní,
Ako hudba archanjelov,
Jak šum morskej vlny.

Piesne naše samá perla,
Samý diamant jasný.
Naše ráje tajné báje,
V kolombovej zemi.

*

Ja som pišný, že som Slovák,
Coky kto ma haní.
Kto zahasí briežky zory
Ráno na svitaní.

*

Kto vyčerpá vody morské,
Strhne hviezdy jasné,
Márna by to bola snaha,
Kajzeriska vraha.

*

Tretím rečníkom bol Mr. John J. Irving, ktorý hovoril na predmet: "What it means to live under the Republican Form of Government," a tiež sa vel'mi krásne vyslovil o česko-slovenskom národe a jeho budúcnosti. Na konec prednášky bolo volané "Na zdar!" presidentovi Wilsonovi a Masarykovi.

Dňa 27. novembra 1918, tunajšie články vydaly celostranové ohlášky v Republican-Herald a v Binghamton Press, nasledovného obsahu:

BANKS OF BINGHAMTON

join in endorsing

CZECHO-SLOVAK LIBERTY FUND.

The banks of Binghamton gladly give their endorsement to the campaign of the Czecho-Slovak citizens in this locality in raising a fund of $20.000.00 or more, known as the Czecho-Slovak Liberty Fund, to be presented with money similarly raised throughout America, to the new Czecho-Slovak republic already recognized by America and her principal allies.

The Czecho-Slovak people of Europe have made supreme sacrifices to secure their independence from the Hapsburg and Magyar yokes, after three hundred years of slavery. Their armies on the west and Italian fronts have performed heroic and dinstinctive service. The army of 80,000 Czecho-Slovaks in Siberia has been the wonder of the civilized world. They have held this vast territory against the Germans and Bolsheviki for the allies and are doing so still.

Mr. George A. Kent of the Citizens Bank is treasurer for the fund, and all patriotic American citizens are invited to participate. Citizens Bank, City National Bank, Binghamton Savings Bank, First National Bank, Peoples Trust Company, Chenango Valley Savings Bank.

Z príležitosti príchodu plukovníka Hurbana do Binghamtonu časopis Republican-Herald priniesol pekný článok, v ktorom vítal plukovníka Hurbana jako hrdinu Česko-Slovenskej Armády.

Prednáška v High School dňa 28. Novembra, na Thanksgiving Day.

Táto prednáška, ktorá bola hlavnou čiastkou toho slávnostného týždňa, mala byť odpoludnia spojená s veľkými manifestačným pochodom, ale skrze rôzne hry, zábavy a prednášky americké, bola prednáška preložená na večer. Bol síce aj pochod, ale sa nie veľmi podaril. Pred pochodom hudba Citizen Band zahrala pred farou našemu milému hosťovi, plukovníkovi Hurbanovi na uvítánie, ktorý bol na ten čas hosťom Rev. J. Martinčeka. Národná Hudba zase viedla pochod do High School, kde aj koncertovala. V pochode bolo neseno mnoho nápisov, ale najzaujímavejším bol tento: "The United States is the mother of the new Czecho-Slovak Republic." V týchto pár slovách je veľká pravda. Poneváč professor Masaryk president Česko-Slovenskej Republiky už od roku 1878, keď bol prvý raz v Amerike, učil a hlásal zásady "Prehlasenia americkej Neodvislosti."

Na tejto prednáške bol snáď doteraz najväčší počet Čecho-Slovákov pospolu. Na javišti, na každom boku stáli Sokoli, držiac americkú a československú zástavu, a tiež dvaja mužskí a dve ženské boly oblečení v národnom-slovenskom kroji. Každý s netrpezlivosťou čakal, kedy už uvidí našeho plukovníka Hurbana.

Prednášku započal Rev. Jozef Martinček, ktorý v anglickej reči na krátko vysvetlil príčinu a význam tejže slávnosti, pri ktorej príležitosti vyslovujeme vďaky americkému národu a vláde Spojených Štátov. Potom predstavil pána Franka Čížeka, jako chairmana tejto prednášky.

Mr. Čížek povedal veľmi zaujímavú reč o česko-slovenskom národe. Spomenul slová Palackého, ktoré sa teraz splnily, ktorý povedal: "Čecho-Slováci jestvovali pred Austriou, a budú jestvovať aj po nej." Ku koncu otvárajúcej reči oznámil, že spoločnosť Endicott, Johnson & Co., darovala na Česko-Slovenský Liberty Fund $10,000.00. Toto oznámenie zapríčinilo ohromný jasot a potlesk; všetko obecenstvo povstalo zo svojich sedadiel a volalo "Na zdar!" tejto spoločnosti a tam prítomným našim dvom hosťom, členom tejže spoločnosti, Mr. Harry L. Johnson a Mr. George W. Johnsonovi.

Tretím rečníkom bol mayor mesta, Mr. Harry C. Walker, ktorý je novo zvolený podguvernér N. Y. štátu, ktorý vo svojej veľmi krásnej reči, vyzdvihnul význam Thanksgiving Day, že zvlášť tento rok máme mnoho príčin ku oslave tohoto dňa. Gratuloval česko-slovenskému národu, že konečne po toľkých ťažkostiach shodil so seba ťažké jarmo.

Potom nasledovala reč pani Mária Kabát Grace, ktorá povedala veľmi primeranú, príležitostnú reč. Spomenula, že je toto prvý deň, Vďakyvzdanie, slobodného a sjednoteného československého národa, ktorý vzdáva úctu Spojeným Štátom americkým.

Potom bol predstavený za rečníka Rev. Ján Kubašek z Yonkers, N. Y., ktorý v anglickej reči vysvetlil dejiny česko-slovenského národa. Hovoril, že nie je to našou vinou, že americký ľud doteraz ani neznal o tomto národe následkom robenia falošných dejín od Nemcov a Maďarov. Češi boli známi ako Austriaci a Slováci jako Hungariani. V reči postupne prišiel až na terajšej doby. Povedal, že Čecho-Slováci, ktorí

revoltovali oproti Austrii, nemajú byť považovaní za zradcov, ale za hrdinov. Potom prečítal, v angličine, báseň, ktorú napísal Svetozar Hurban, otec plukovníka Hurbana, pred 26 rokmi v Segedíne, vo väzení. V tejto básni je prorokovano, že Columbia (Amerika) zachráni Česko-Slovenský národ. Reč Rev. Kubašeka bola veľmi zaujímavá, zvlášť pre Amerikánov.

Členovia výboru $40,000. sbierky na česko-slovenskú svobodu v Binghamton, N. Y., r. 1918.

Pavel Okánik.

Terézia Okánik.

Ján Vašina.

Ján Hrebíček.

Ludvik Rozboril.

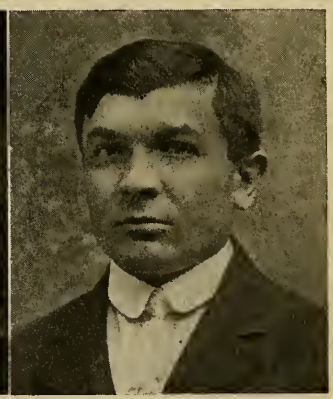

Anton Bašovský.

Konečne prišiel rad na nášho vzácneho hosťa, a bol predstavený plukovník Vladimír Hurban. Napred započal hovoriť v anglickej reči, hovoriac, že je toto len druhý ráz, čo ide rečniť v angličine. Pripomenul isté ruské príslovie: "If you like me you will understand me." Reč svoju započal skutočne ako hrdina Česko-Slovenskej Armády. Povedal,

že preto Spojené Štáty nám pomohly, poneváč sme dokázali, že si vieme aj sami pomáhať. Ďalej povedal: "Začali sme našu borbu v Rusku, nebola nás mnoho, ale týchto niekoľko dokázali, že keď Čecho-Slováci niečo chcú, že to obyčajne dostanú." Potom zase započal po slovenský hovoriť. Pripomenul, aby sme si nemysleli, že už je všetko hotové, a že nič netreba robiť. Pripodobnil novú Republiku ku malému dieťaťu, ktoré potrebuje pomoc a opateru. Ku koncu reči ešte povedal pár slov ku bratom Rusinom, aby si hľadeli tiež sami pomáhať. Ostro odsúdil ich kňazstvo, ktoré za maďarské peniaze chce vohnať i naďalej rusinský ľud ku Maďarom.

Potom bol prestavený Mr. George A. Kent, pokladník Česko-Slovenského Liberty Fundu, ktorý povedal asi toto: "Od kedy poznám Čecho-Slovákov vždy boli usilovní, a nikdy nepýtali pomoc, teraz ale, keď potrebujú pomoc, dajme im ju, dajme im peniaze a hodne."

Slečna Edita Majerčík zaspievala národné piesne, súc na piane sprevadzaná jej sestrou Mrs. Josie Rapp.

Posledným rečníkom bol pán Nikolaj Pachuta z Pittsburgh, Pa., ktorého reč znela najviacej ku bratom Rusinom, ktorí sa počinajú tiež už hýbať, a mnohí brali účasť pri tejto prednáške, jako aj pri sbierkovej kampanii. Jako sa doznávame, reč pána Pachutu mala veľký účinok na bratov Rusínov. Konečne vystúpil na javište Rev. Michal Dzialuk, tunajší poľsky kňaz, ktorý gratuloval Čecho-Slovákom ku ich Republike a slobode, a vyslovil sa, že Česko-Slovenská Republika bude mať dobrú súsedu, Poľskú Republiku.

Po zaspievaní všetkého obecenstva, spoločnej národnej Hymny, pán Frank Čížek, predseda prednášky, s primeranou rečou zakončil prednášku.

V sobotu 30. novembra bol Tag Day.

Na tiketkách bol nápis: "Tag Day for the Czecho-Slovak Liberty Fund" a na druhej strane, "Thank You, you have helped to create a New Republic."

Hlavnými riaditeľmi v tento deň boli: Peter Burský a Imrich Hranek, ktorí sorganizovali dievčatá, ktoré sa rozišli po celom meste, každá na svoje určité miesto. Mr. Walter A. Lester v Citizens Bank, bol "busy" celý deň s čítaním peňazí. Banky ku tejto nám požičali rátajúce stroje z Chenango Valley Savings Bank. Endicott, Johnson Co., dala dovolenie, aby naše dievčatá mohly ísť do všetkých tovární tejto spoločnosti predávať tiketky.

Práve tento deň bol studený na počasie, ale naše dievčatá, vzdor nepriaznivému počasiu vydržali vo svojej práci, preto spomenem tuná mená týchto pracovníček na "Tag Day": Andela Vávra, Mária Danek, Ella Žiška, Valeria Fekete, Anna Knapík, Viktoria Palkovič, Margareta Smolinský, Rosi Kvaltin, Mária Brestovanský, Mária Kvaltin, Mária Kadlečik, Anna Drahoš, Alžbeta Rehák, Mária Hudec, Mária Masár, Ida Majerčík, Helena Bann, Florencina Formánek, Cecilia Rožek, Anna Šimek, Anna Zloch, Ernestina Michalek, Alžbeta Bolebruch, Regina Kabát, Jozefína Bireš, Mária Brusil, Mária Pollak, Mária Petráš, Štefania

Mokrohájsky, Mária Knapík, Žofia Mizera, Anna Hurban, Kristina Mizera, Jozefina Bolebruch, Jessie Pratt, Julia Lorenc, Helena Bolebruch, Jozefina Zemánek, Katarína Brutvan, Mária Ozvold, Terezia Blaha, Cora Zaic, Mária Drahoš, Rozalia Konečný, Jozefina Vavrik, Anna Zelinský, Rozalia Bederka, Anna Yudin, Anna Šovis, Anna Hiža, Anna Švorec, Anna Greškovič, Anna Brutvan, Johanna Mažár, Mária Cárský, Margareta Jonaštík, Alžbeta Vrabec, Anna Matias, Žofia Michalek, Štefánia Hranek, Berta Šipko, Mária Brestovanský, Minnie Drahoš, Vilma Mokrohájsky, Gizela Vávra.

Dňa 30. novembra mala byť kampaň pre $20.000.00 sbierku zakončená, ale následkom mnoho práce ktorú nebolo možno skončiť do toho času, a tiež aj preto, že ešte všetky upísania peňazí neboly pohromade, čas sbierky bol predlžený.

V nedeľu, 8ho decembra, 1918 bola zase valná schôdza v Slov. Dvorane. Tentokrát bola zase schôdza zahájená so spevom "Nad Tatrou sa blýska." Predseda Aloiz Barcaj zahájil schôdzu s prímeranou rečou. Potom vyzval účtovníka, br. Imricha Hránek ku prednáške. Br. Hránek skutočne povedal od srdca k srdcu, poukázal na veľké dielo, ktoré sme spojenými silami previedli. Potom zase krátku prednášku povedal br. Štefan Buran, ktorý bol zápisníkom všetkých schôdz, počas kampane poneváč zápisník br. P. Krč skrze nemoc nemohol sa práce zúčastniť. Br. Buran na krátko vo svojej reči prebehol všetky práce výboru, spomenul zvláštne každého, ktorý najväčšie práce prekonali! Na tejto schôdzi sa udalo niečo zvláštneho, čo je veľmi ťažko opísať tak, aby tomu rozumel ten kto tam nebol. Ja to nazývam "zkúškou." A túto zkúšku sme prešli šťastne. My, binghamtonskí Čecho-Slováci pozostávame z ľudí rôzneho presvedčenia, jak náboženského tak politického, tvoríme rôzné spolky. Ku tejto národnej veci sme sa ale všetci bez rozdielu spojili. Tedy, tvoríme jednotu, sme ako reťaz spojená z rôznych ohnív. Na tejto schôdzi prišlo niečo také, čo zatriaslo touto reťazou, a to tak, že sme už mysleli, že mnohé ohnivá sa roztrhnú následkom silného otrasu. Ale čo, keď už zkúška vyšla na najvyšší vrchol, vtedy nastal spev, najsamprv samého Rev. Jozefa Martinčeka a potom všetci spoločne tak, že za malú chvíľku ani stopy neostalo po dajakom nedorozumení.

Táto schôdza bude pamätná, poneváč na nej sme objavili liek proti hnevu a síce "spev."

Potom nasledovalo podanie zprávy od účtovníka I. Hranek a pokladníka P. Sasinek, tkoré zprávy znely, že sbierka už dosiahla $37,000. Toto zapríčinilo zase novú radosť, a každý bol toho náhľadu a súhlasil, že čokoľvek sa stane, ale $40,000.00 v Binghamtone musíme dovršiť za každú cenu. A hneď nastaly nové ďalšie úpisy. Po $50 — $25 — $10 a podobne. Už viacej ráz sme mali príležitosť počuť spievať Rev. Martinčeka národné piesne, každému sa to ľúbilo. Teraz mnohí sa hlásili so žiadostou, aby Rev. Martinček zaspieval, že oni dajú $25.00 na sbierku. A tak sa aj stalo. Keď po odspievaní niekoľko piesni Rev. Martinčeka, úradníci spočítali upísané obnosy na tejto schôdzi, bolo toho vyše $600.00. Sbierajúce Výbory sa nanovo podvolily ísť ešte sbierať.

Členkyne výboru $40,000. sbierky na česko-slovenskú svobodu v Binghamton, N. Y., r. 1918.

Mária Kabát Grace.

Mária Čarský.

Štefánia Hránek.

Ludmila Macánek.

Margareta Jonaštik.

A tak táto schôdza mi dovolila, že už môžem verejne oznámiť verejnosti že Binghamtonská $20.000.00 sbierka dovršila $40.000.00." Tedy predsa sme zbytovali aspoň tých našich súsedov Scrantončanov. Je pravda, že bolo to kus ťažkej, tvrdej práce, ale čo je to oproti práci *v zákopách!*

Soznam hlavného výboru sbierky je udaný už na začiatku, ale aby sme boli nadostač spravodliví, musíme uznat, že za sbierku najväčšie zasluhy majú traja úradníci 104. Sboru S. L. a síce: A. Barcaj, I. Hranek a P. Sasinek, brat Sasinek zvlášte najväčšiu prácu previedol s touto vecou. Potom tiež na veľkej pomoci nám bol Mr. Frank Čížek a Mrs. Mária Grace, Rev. J. Martinček tiež pracoval veľmi za úspech veci; M. Maxian, ktorý zastupoval mnohé výbory a jako zprávodaj do anglických novín, prekonal mnoho práce. Ján Vávra a Ján Petráš ako obchodníci, vždy boli hotoví ísť kdekoľvek keď to potreba vyžadovala. A mnoho iných rôznych pracovníkov, o ktorých o všetkých nemám ani dostatočnú známosť teraz, ale časom možno budú opísané všetky podrobnosti o prácach pri tejto sbierke.

Čo sa týka mojej osobnej práce pri tejto akcii, môžem povedať, mám spokojné svedomie následkom vykonania mojej povinnosti. Pracoval som toľko, až ma to zabolelo. Mnoho ráz keď už všetko bolo na odpočinku, písací stroj uháňal s tlkotom hodín. Nuž, ale veď to všetko je za národ.

Literárné príspevky Imricha Mažára v Sbore 104. Slov. Ligy v Binghamton, N. Y., počas oslobodzovacej akcie česko-slov. národa r. 1918.

1918.

1. júla. "Ohlas ku všetkým Slavianom v Binghamtone" ku pochodu 4. júla.
1. júla. "Telegram prezidentovi Wilsonovi."
August. "Výzva všetkých Čecho-Slovákov v Binghamtone oproti Maďarskej Lige."
24. augusta. "Pozvanie na prednášku poručíka Jozefa Horváta."
3. septembra. "Telegram prezidentovi Wilsonovi."
15. septembra. "List prezidentovi Masarykovi."

Z príležitosti $40,000 sbierky:

15. októbra. "Vyzvanie česko-slovenskej verejnosti v Binghamton, Johnson City a Endicott."
19. novembra. "Všetkým česko-slovenským spolkom do láskavej pozornosti."
19. novembra. "Vážne upozornenie."
20. novembra. "To Our Fellow American Citizens,"
28. novembra. "Pozvanie Čecho-Slovákov do High School na Prednášku."
10. decembra. "Jako sa nasbieralo v Binghamtone $40,000 na pomoc česko-slovenského štátu."

1919.
9. mája. "Sústrastný list ministrovi Dr. V. Šrobárovi po neštastnej smrti gen. M. R. Štefánika."

*

Z príležitosti vel'kej manifestačnej prednášky, ktorá bola držaná dňa 28ho nov. 1918. v High School Auditorium v Binghamtone, rečnil aj plukovník Vlad. Hurban, syn Svetozára, ktorý napísal báseň "Columbia" a ktorú čítal v angličtine na tejto prednáške Rev. Ján Kubašek, preto ju tuná podávam v oboch rečiach.

"Columbia"

(Báseň táto bola písaná Sv. Hurbanom Vajanským vtedy, ked' prvýkrát sedel v jednoročnom väzení v Segedíne za článok "Hyenismus v Uhrách". Prvý verš značí dobu tendalizmu. Druhý značí tretiu 1848—49. Piaty, šiesty, siedmy, ôsmy, značí dobu, ked' Mad'ari mysleli za prospešné brat' za ženy slovenské devy a mysleli robit' dobrodenie Slovákom tým, že brali zdravé slovenské deti na Dolniaky. Verš deviaty, desiaty značí dobu 1876, ked' slovenské gymnasia a Matica v Turč. Sv. Martine boly zatvorené a Muzeum zhabaný. Posledné hovoria o dobe vyst'ahovalectva Slovákov do Spojených Štátov. Pozn. prekladatel'ky.)

"COLUMBIA".

(From the Slovak Svetozar Hurban Vajansky.)

(This poem was written many years ago, when the author was in prison in Segedin for a newspaper article which had displeased the authorities. The second and third stanzas refer to the years 1848 and 1849, the fifth, sixth, seventh and eighth to the time when the Magyars married Slovak girls and carried Slovak children away, and the ninth and 10th to the year 1876 when a number of Slovak high schools and the museum, with its library, were forcibly closed. The last stanzas refer to Slovak immigration to the United States, commencing about 1880.)

For the dark corners only you were born,
And e'en for those you evermore must pay,
And give the tithe and suffer stripes beside.
You borrowed naught, yet must your debt defray.
Your capital, a rugged plot and rough,
To fatten us your lords is good enough!

Thus was it once. But, later, times were changed:
"Peasants rejoice: we grant you liberty!
Your corner soil and harvest shall be yours:
The yoke is breaking; equal now are we;
Landlords are you, no longer serfs or slaves.
And over you the flag of freedom waves."

And you had faith in them. You took up arms,
And gave your toil, your blood to drench the sword:
Flashing of gunshots lit the quiet hills;
For them your pains grew rough with labor hard,
And what was your reward? When peace arrived,
You of your dear dark corner were deprived!

Not only of the spot of rugged soil
You had bedewed with hears and
sweat so long.
But of your forests' products given by
God,
Your rivers full of fish, swift flowing
strong;
The air's fresh scent, the free wind's
viewless flight,
Even the sun's warm radiance golden
bright.

Then from your bodies everything
they tore
That pleases man, or decks the maid-
en's breast,
E'en what was left they thought too
much for you;
You still had health, and were with
children blest.
"Too many white and ruddy cheeks
we view;
Give them to us to drag to countries
new!

"We are your lords; we do your grace
in this;
We will transfuse your blod into our
race
To cure its rottenness; our puddles'
stench
The flow of your fresh waters shall
efface.
The blosoms of your bodies, pure and
fair,
Shall deck our regions, barren now
and bare."

They stole your goods, your wealth,
your bodies' fruits.
Nay, God is good, requitting every-
thing!
How oft soe'er hot blood in rivers
flowed,
And storms swept bare your fields of
flowers of Spring,
They flourished still. There needs a
torture new;
The murderous hand now smites the
spirit too:
What though the folks are naked in
despair,
The mothers for their children reft
away?
They yet may rise, the children may
return.
That would not help us; that is non-
sense, play!
We want the soul, that in man's life
inspires
Thought's brightness, and the fame of
high desires.

"We want to quench and trample out
the soul,
All memories of the days ere they
were slaves;
To dance the can-can in their notion's
face,
And foully to defile their father's
graves.
When their sweet tongue shall be cut
out and gone,
The mother's will bear sons for us
alone."

A new, a sensual serfdom now begins:
A new tithe comes, the people's hearts
to grieve,
The little pupil weeps, thrown out of
school;
Spiders their webs o'er Museum
weave;
The precious boks are spoiled by
moth and mould
Which good men, dying, left to us of
old.

The aged men are dying, and they see
Ruin all round, no truth, no hope in
life.
The young apostatize, some swift,
some slow;
Even the strong give o'er the endless
strife.
Only a handful now keep up the fight;
Only a few lights burn amid the night.

Then suddenly, from out the ocean
waves
A giant woman with majestic face
Proudly appears, her white robe glit-
tering bright;
Her eyes, like flames upon the altar
place;

Her breast, like sun-smit marble, fair to see:
"O ye forsaken children, come to me!

"Oh, come! I know your bundles are but poor,
And from your fatherland no gems you bring;
The ruthless wrath of murderers drives you forth
From your ancestral soil to which you cling.
No gifts I offer, only this reward—
Time for free work, for human rights regard!"

The people, so disgraced in their own land,
Lift up proud heads since o'er the sea they came;
And there he speaks aloud who here was mute,
He glories ther in what he here thought shame.
He knows himself, in light Columbia gives;
Surprised, he finds that only now he lives.

Cher to my brethren! Their harsh stepmother
Drove them from their dear huts, their native sod.
Thou, O Columbia, has rent their chains.
And lifted them to manhood, heaven, God!
O land of Christopher, may Christ repay
What for my brethren poor you do today!

My sons, my sisters, O beloved race!
I from far-off prison speak to you.
O sacred, sacred tops of Tatra's heights!
Nothing is like them, 'neath the heaven blue.
Search all this bad, sad world from strand to strand,
You'll find naught fairer than the Slovak land!

So, while in stern imprisonment I weep,
My voice I raise to you, my countrymen:
Oh, to your words and songs be ever true,
And if it may be, come, oh, come again!
If not, yet still in heart with us remain!
I cease, the jailer shakes the clanking chain.

—Translated by Alice Stone Blackwell.

COLUMBIA.

Tys narodený len pre temné kúty,
i tie si musíš večne odplácať,
i za tie musíš dežmu niesť i prúty,
tvoj kapitálik: tvrdej zeme fliačik,
nám pánom tučiť musí poneváčik.

Tak bolo niekdy. Prišly iné Časy . . .
hoj, sedlač, hor sa, svobodu ti dáme...
kút bude tvojim, rola i jej klasy;
sme rovní, staré jarmo už sa láme!
Ste páni v svojom, urbar padá i žije;
nad vami prápor vol'nosti vije!!

A verili ste. Chytili ste zbrane,
a znovu niesli potu krve daň,
a blesk požiarov osvietil tiché strane,
zas mozoľami stvrdla pre nich dlaň,
A odmena? Keď prišla doba mieru,
kút temný, draho platený, vám berú!!

A nie len kút, nie fľak len tvrdej pôdy,
čo pila pot váš, i slz vlahu rosnú:
i lesov vaších Bohom dané plody,
i vzduchu aromat, i vetra vanie
i slnka jasné, zlaté trblietanie!!

A potom, keď už všetko skmasli s teba,
čo teší muža, krášli devíc hruď,
i to čo zostalo je pre vás veľa:
veď zdravie má, a deti plodí ľud,
nač toľko liček bielých, purpurových!
Tam s nimi! Vlečme ich do krajov nových!

My páni sme a robíme vám milosť;
krv vašu prelejeme v naše rody...
krv vašu liečiť musí našej hnilosť,
smrad barín našich, vaše svieže vody
nech zaženú, a vášho tela kvety
nech okrašlujú pusté naše svety!

Tak drali hmotu, majetok i telá...
no Boh je dobrý, všetko vráti zpäť,
veď neraz tiekla krve rieka vrelá,
a búrka rvala lúk i poľa kvet —
a zas len zkvitly: iná treba muka:
na dušu musí siahnuť vraha ruka!!

Čo potom, keď sú nahí, keď i matky
hruď bijú v žiali, že im vzali diteky!
snáď zmôžu sa zas, deti pridu zpiatky!
to nepomáha, to sú všetko pletky:
my dušu chceme, v nej je žitia
prameň...
jas myšlienky, a vyšších túžob
plameň...

My ducha chceme uhasiť a zdepčiť,
i každú rozpomienku slávných dôb!
v ich národnosti chráme cancan
krepčiť,
a zprznit' britko otcov tichý hrob,
keď vyrežeme ľudu jazyk sladký,
len pre nás rodiť budú jejich matky!!

I započal sa urbár nový, silný,
a nová dežma na národ sa valí:
zo škôl vyhodený plače žiaček pilný,
sieň musea sa v pavučiny halí,
kníh drahých sbierku žerie prach a
mole,
dar mrúcich starcov: žertvou seba vôle!

A starí mrú, ich oči vidia zkazu,
niet nádeje, niet pravdy v šíre dial',
mlad' odpadúva pomaly i zrazu
a silný sa už večne borby vzdal,
len malá hrstka ešte sa len borí...
len málo svetiel v čiernej noci horí.

Tu razom z morských vln sa hrdo
dvíha
obrovská žena, veleba v jej tvári...
šať v záhyboch se beloskvúcich mihá
jej oko plá jak plameň na oltári;
svieti:
hruď božská v slnku jako mramor
"Ó, poďte ku mne, opustené deti!"

"Ó, poďte, viem, že batôžtek váš chudý
že nenesiete z vlasti žiaden skvost —
viem, že vás nahých z praotcovskej
hrudy
vyhnala vrahov nezkrotená zlosť.
Ja darov nemám, len jedno vám
dávam:
čas k voľnej práci, úctu k ľudským
právam!!

A ľud tak potupený v svojej zemi,
za oceanom hrdo vzniesol hlavu,
tam hlasno vraví ten, čo tu bol nemý,
v čom videl hanbu tu, tam vidí slávu,
sám seba poznal v krajoch Columbie,
i uznal žasnúc, že až teraz žije!

Nuž sláva bratom, macocha ich krutá
vyhnala z rodných, bohumilých chýž!
A Columbia! Tys roztrhla putá
ich k ľudstvu, k Bohu, k nebu zdvihla
blíž!
Zem Christofa, nech Kristus tebe platí,
čos vykonala mojej biednej brati!
No, synci moji, sestry, zlaté plemä...
ja z ďalekosti, z väzby ku vám volám!
Ó, sväté, sväté Tatier našich temä
nič nerovná sa naším rodným poliam;
nič krajšieho na hriešnom biednom
svete
nad slovenskú zem bratia nenajdete!!

A preto, plačúc, v rabstva tupej
triezni,
k vám pozdvihujem úprimný svoj hlas:
Ó, buďte verní slovu nášmu, piesni
a jestli možno—príďte, príďte zas!!
A keď nie telom, srdcom buďte s
nami...
Už končím! Strážnik štrgá retiazkami!"

*

Z mnohých listov a telegramov, ktoré boly zaslané sborom 104. Slov. Ligy do Washingtonu, D. C., prezidentovi jako aj senátorom a kongresníkom, podaváme tu niektoré. Poznamenať treba, že vždy na každý telegram zaslaný do Washingtonu prišla odpoveď s poďakovaním.

"SLOVAK LEAGUE OF AMERICA

Binghamton, N. Y., February 8, 1918.

Hon. George W. Fairchild, Washington, D. C.

Sir: —

In view of the impending debate of the future peace terms in the Congress we want to call your attention to the demands of the Czecho-Slovaks of Austria-Hungary and all over the world the Liberation and Unification of their race into one independent Czecho-Slovak State, for which the Czechs (Bohemians) and Slovaks in the United States and all over the world, at home and at the front, ardently pray and sacrifice their lives. Any service performed for our cause, will be really appreciated by your constituents and fellow patriots of Slovak and Bohemian descent.

For the Slovak League Local Branch No. 104

Respectfuly Yours

Aloise Barcay, Pres. Frank Novak, Secretary."

*

"Binghamton, N. Y., July 1, 1918.

To the President of the United States of America Mr. Woodrow Wilson.

Your Excellency:

We, Binghamton's Czecho-Slovaks appreciating the offer which the United States extends in favour of the small nations, renew the vow of obedience to our Republic and to the Honorable President and bind ourselves by perpetual loyalty to America.

In the struggle for Democracy, for the ideals of Washington and those of the other founders of this great Republic, the Czecho-Slovaks in America will perform their part under the auspices of President Wilson and will persevere to the end.

For the Slovak League Local Branch No. 104.

Aloise Barcay, Pres. Frank Novak, Secretary."

*

"Binghamton, N. Y., Sept. 3, 1918.

To the President of the United States of America Mr. Woodrow Wilson.

Your Excellency:

We, Binghamton's Szecho-Slovaks appreciating your recognition of Czecho-Slovaks as co-belligerents nation in the struggle for Democracy, we extend you our obedience to our Republic and to the Honorable President and bind ourselves by perpetual loyalty to America.

Slovak League Branch No. 104, Binghamton, N. Y. Aloise Barcay, Pres."

*

Soznam binghamtonských Slovákov, ktorí složili $40,000.00 na oslobodenie česko-slovenského národa v roku 1918.

Dla obnosového poriadku zostavil Imrich Mažár.

Florian a Mária Hutta	$500.00	Broome County Slov. Jednota	200.00
Ján a Mária Petráš	419.00	Č. 166. I. Kat. Slov. Jednoty	200.00
Ferdinand a Magdalena Sabáček	300.00	Jakub a Františka Kocák	150.00
Ján a Františka Vávra	275.00	Gabriel Kobilý	150.00
Michal Čermák	250.00	Jozef Komárek	145.00
Odb. 92. Nár. Slov. Spolku	250.00	Štefan a Mária Kučera	141.00
Rev. Jozef Martinček	225.00	Michal a Mária Hrušecký	140.00
Štefan a Mária Mrlák	200.00	Alois a Mária Barcaj	125.00
Andrej J. Horvátt	200.00	Pavel a Mária Sasinek	125.00

Ján a Katarina Túbl	104.00
Karol a Štefania Kováč	101.00
Anton a Alžbeta Bašovský	101.00
Sbor 36. Tel. Slov. Jed. Sokol	100.00
Č. 61 I. Kat. Slov. Žen. Jed.	100.00
Pavel a Terezia Okánik	100.00
Julius a Mária Čičatka	100.00
Jozef a Jenofa Rožek	100.00
Marek a Agneša Smolinský	100.00
Michal a Alžběta Hradecký	100.00
František a Katarina Rozboril	100.00
Valent a Alojzina Medovič	100.00
Peter a Mária Burský	100.00
L'udvik a Alžbeta Heleši	100.00
Ján a Karolina Židek	100.00
Ján a L'udmila Vajají	100.00
Ferdinand a Alžbeta Polláček	100.00
Anton a Anna Stašek	100.00
Marek a Mária Machata	100.00
Imrich a Štefania Hránek	100.00
L'udvik a Júlia Jureňa	100.00
Ján a Karolina Hrebíček	100.00
Saturin a Terezia Zámečník	100.00
Matej a Barbora Krňa	100.00
Jozef a Mária Greškovič	100.00
Ján a Alžbeta Kabát	100.00
Štefan a Helena Torony	100.00
Vendelin a Anna Formánek	100.00
Imrich a Mária Konečný	100.00
Ján a Mária Hricko	100.00
Michal a Anna Tomančík	100.00
Ján a Kristina Mrázek	100.00
Ján a Mária Jankovič	100.00
Vasil a Mária Bicsko	100.00
Jozef Jurík	100.00
Pavel Korčák	100.00
Štefan Zloch	100.00
Peter Petráš	100.00
Štefan Juriga	100.00
Katarina Gabriel	100.00
Ján Chráštel	100.00
Andrej Komárek	100.00
Jozef Uhlík	100.00
Ján Vymyslík	100.00
Imrich Šipka	100.00
Mária Slavík	100.00
Pavel a Katarina Ťulák	85.00
František Volek	81.00
Michal a Johanna Kocák	75.00
Štefan a Rozalia Mokrohajský	75.00
Jozef a Júlia Ožvold	75.00
Jozef a Klára Skala	75.00
Albert a Alžbeta Štrbo	75.00
Martin a Alžbeta Vrábel	60.00
Štefan Pekár	60.00
Ján Dvorský	59.00
Martin a Jozefina Pániček	55.00
Ján Soviš	55.00
František Zámečník	55.00
L'udvik a Kamila Rozboril	53.00
L'udvik Židek	53.00
Mikloš Kudláč	52.00
Štefan a Rozalia Krňa	51.00
Ján a Florencia Janáč	51.00
Jozef Galgoci	51.00
Jozef Vymyslík	51.00
Jozef Korčák	51.00
Imrich a Mária Mažár	50.00
Ján a Mária Kulíšek	50.00
Ján a Anna Komárek	50.00
Ján a Antonia Rozboril	50.00
Matej a Louisa Maxian	50.00
Jozef a Mária Hrušecký	50.00
Vendelin a Oršula Danek	50.00
L'udvik a L'udmila Macánek	50.00
Ján a Rozalia Vašina	50.00
Jozef a Mária Martinek	50.00
Ján a Anna Bartal	50.00
Ján a L'udmila Jastráb	50.00
Matej a Františka Vlasák	50.00
Michal a Pavlina Pecha	50.00
Blažej a Agneša Pochilý	50.00
Jozef a Methoda Horák	50.00
Florian a Rozalia Indrichovič	50.00
Imrich a Mária Mokrohajský	50.00
Ján a Jozefina Obrtlík	50.00
Ján a Anna Lipa	50.00
Michal a Rozalia Tomeček	50.00
Ján a Terezia Mihál	50.00
Virgin a Anna Valachovič	50.00
Pavel a Katarina Zych	50.00
Peter a Kristina Polášek	50.00
Pavel a Alžbeta Petrovič	50.00
Jozef a Lojzina Antál	50.00
Ján a Zuzana Rigan	50.00
Jozef a Mária Chasnočka	50.00
Martin a Matilda Hrašna	50.00
Ján a Anna Hrnek	50.00
Pavel a Mária Režucha	50.00
Pavel a Mária Hurčala	50.00
Augustin a Alžběta Jakúbek	50.00
František a Magdaléna Sedlák	50.00
Alois a Mária Štepánik	50.00
Karol a Mária Štrbo	50.00

Pavel a Anna Horniček	50.00	Martin Jurkovič	50.00
Anton a Johanna Lorenc	50.00	Ján Jureňa	50.00
Ján a Mária Talla	50.00	František Smach	50.00
Matej a Sabina Slovák	50.00	František Gašparovič	50.00
T. a And. Malý	50.00	Matúš Habala	50.00

Priatel' Slovákov.

Geo. F. Johnson.
"A man of square deal policy for every-body."

Pavel Hiža Janiščak	50.00	Ján Mareček	50.00
Odbor 45. Živeny	50.00	Ján Hajdák	50.00
Č. 281 R. G. Kat. Slov. Pen. Jed.	50.00	Ján Nejezchleba	50.00
Pavel Kadličík	50.00	Margareta Jonáštyk	50.00
Ferdinand Tót	50.00	Martin Mrázek	50.00

Mária Petránek	50.00
Michal Kadlečík	50.00
Pavel Švarný	50.00
Karol Kadlečík	50.00
Ján Gulej	50.00
Ján Ševčík	50.00
Ján Havel	50.00
Florian Juriga	50.00
Ján Malík	50.00
Imrich Mihalovič	50.00
Štefan Jahelka	50.00
Ján Guláš	50.00
Jakub Gulej	50.00
Oršula Juriga	50.00
Štefan Starý	50.00
Ambros Masár	50.00
Ján Kadlečík	50.00
Rudolf Kollárik	50.00
Valent Beňa	47.00
Jozef a Terezia Mach	43.00
Ján Baňovič	42.00
Štefan a Anna Rožek	40.00
Štefan a Anna Dvorský	40.00
Ján Čagánek	38.00
Anton a Eva Krístek	38.00
Štefan Krorčák	37.00
Michal a Mária Žiška	36.00
Mária Hrazdíl	36.00
Štefan a Kristína Mičaj	35.00
František a Anna Chmelovský	35.00
Štefan a Alžbeta Švorec	35.00
Štefan a Júlia Formánek	35.00
František Chatrnuch	35.00
Ján a Anna Sabol	34.00
Pavel Rybecký	33.00
Šimon Klakner	33.00
František Blažej	32.00
J. Pekárek	32.00
Štefan a Jozefina Reich	32.00
František Lanko	31.00
Pavel a Mária Cizák	30.00
Bernard a Helena Mišata	30.00
Michal a Mária Gajdík	30.00
Jakub a Kristina Bederka	30.00
Valent a Gabriela Hojsík	30.00
Gabriel Volek	30.00
Ludmila Macháček	30.00
Martin Dobrovodský	30.00
Juraj Riga	30.00
Rudolf Cvek	30.00
Štefan Búran	30.00
Anna Soviš	30.00
ŠŠtefan Blažiček	30.00
Ján Cintula	30.00
Alžběta Kopálek	30.00
Imrich a Anna Konečný	29.00
Jozef a Anna Behil	29.00
Ludvik Hrušecký	29.00
L'udvik Jurka	29.00
Ján a Mária Obrtlík	27.00
Matej a Rozalia Hojsík	27.00
Pavel a Katarina Bachár	27.00
Martin Čajka	27.00
Pavel a Anna Karenovič	26.00
Jozef a Júlia Vávra	26.00
Anton a Agneša Gregg	26.00
Ján a Pavlina Polesnák	26.00
Lenhart a Mária Krátky	26.00
Cyprian a Rozalia Šišák	26.00
Emanuel a Rozalia Kasan	26.00
Michal a Oršula Kabát	26.00
Michal a Barbora Káran	26.00
Ján a Barbora Káran	26.00
Martin Klučka	26.00
Ignác Grufík	26.00
Ján Búran	26.00
Andrej Vaškovič	26.00
Peter Šupa	26.00
Štefan Mrva	26.00
Pavel a Alžbeta Kološna	25.00
F. M. a Mária Singer	25.00
Pavel a Ružena Zemek	25.00
Jozef a Ružena Pollák	25.00
Štefan a Lucia Dúbrava	25.00
Jozef a Kristina Mundl	25.00
Michal a Katarina Bolebruch	25.00
Ján a Alžbeta Cambala	25.00
Eduard a Mária Michálek	25.00
Ján a Matilda Hrušecký	25.00
Pavel a Mária Habala	25.00
Martin a Štefania Vávra	25.00
Vendelin a Anna Uhrinec	25.00
Vendelin a Katarina Berka	25.00
Ján a Eva Otočka	25.00
Julius a Anna Vanek	25.00
Ján a Mária Martinkovič	25.00
Jozef a Mária Kovárik	25.00
Ján a Sabina Konečný	25.00
Michal a Mária Bublinec	25.00
Ignác a Rozalia Bublinec	25.00
Pavel a Alžbeta Brúsil	25.00
Ján a Serafína Sedlák	25.00
František a Mária Konečný	25.00
Júlia, Andrej a Matej Žák	25.00

Štefan a Katarina Tomančík	25.00
Michal a Rosa Maxian	25.00
Gašpar a Karolína Barcaj	25.00
Vojtech a Júlia Blažej	25.00
Michal a Mária Kubík	25.00
Jakub a Anna Formánek	25.00
Juraj a Anna Stanek	25.00
Martin a Katarina Šenigla	25.00
Ján a Anna Tomík	25.00
Jozef a Školastika Prokeš	25.00
Stanislav a Jozefa Hunkovič	25.00
Jozef a Júlia Budovič	25.00
Juraj a Roza Kadlečík	25.00
Jozef a Anna Molnár	25.00
Ján a Mária Vávra	25.00
Ladislav a Anna Kabát	25.00
Pavel a Anna Petržal	25.00
Vincent a Gízela Šticha	25.00
Štefan a Mária Kováč	25.00
Pavel a Anna Jankovič	25.00
Jozef a Júlia Stibraní	25.00
Ttefan a Anna Kučera	25.00
Ján a Magdalena Dinka	25.00
Michal a Anna Dedek	25.00
Stanislav a Rozalia Grubel	25.00
Štefan a L'udmila Krutý	25.00
František a Mária Danek	25.00
Štefan a Berta Cigánek	25.00
Severin a Anna Bederka	25.00
Jozef a Alžbeta Jankech	25.00
L'udvik a Mária Gajdúšek	25.00
Jozef a Júlia Rigan	25.00
Jozef a Alžběta Jankovič	25.00
Jozef a Mária Štefko	25.00
František a Anna Machlica	25.00
Matej a Júlia Stupavský	25.00
Štefan a Anna Vravúšek	25.00
Ján a Mária Miklošík	25.00
Štefan a Monika Cisár	25.00
Župa "Nitra" T. S. J. Sokol	25.00
Sbor 247. T. S. J. Sokol	25.00
Číslo 34. Evan. Slov. Jednoty	25.00
Číslo 16. Evan. Slov. Ž. Jed.	25.00
Číslo 699. I. Kat. Slov. Jednoty	25.00
Nár. Slov. Hudba (Banda)	25.00
Ladies Cath. Benefit Ass.	25.00
Slovenský Evan. Spolok	25.00
Rev. Juraj Pankuch	25.00
Rev. Ján J. Pochilý	25.00
Juraj Štica	25.00
Ján Bábiček	25.00
František Fridrich	25.00
Robert Šebesta	25.00
Martin Šebesta	25.00
Michal Pivák	25.00
Terezia Mihal .....e	25.00
Pavel Matejovič	25.00
Anna Horvath	25.00
Ján Budovič	25.00
Martin Pollák	25.00
Ladislav Hrušecký	25.00
Mária Čarský	25.00
Valeria Koblyha	25.00
Jozef Dvorský	25.00
Mária Kocák	25.00
Ján Kukliš	25.00
Ján Sedláček	25.00
Pavel a N. Galvanek	25.00
Alžbeta Vrablic	25.00
Jozef Brestovanský	25.00
Jozef Martinek	25.00
Anna Kadlec	25.00
Jozef Horvath	25.00
Michal Zajic	25.00
Tomáš Pleša	25.00
Valentin Adamík	25.00
Ján Pekar ml.	25.00
Štefan Stankovič	25.00
Amalia Skok	25.00
Anna Hiža	25.00
Johanna Mažár	25.00
Michal Petržal	25.00
Štefan Patuc	25.00
Ján Mergeš	25.00
Agin Polesnák	25.00
Cyprian Klenovič	25.00
František Uhrinec	25.00
Jozef Krč	25.00
Ján Uhrinec	25.00
Ján Kurinec	25.00
Pavel Pasmík	25.00
Anna Rigan	25.00
Mária Bedí	25.00
Anton Flamík	25.00
Pavel Zabadal	25.00
Viktor Kabánek	25.00
Jozefina Pochilý	25.00
Jozef Podrazil	25.00
Karol a Anna Lojpersberger	24.00
Ján R. Bill	23.00
Gašpar a Helena Buchel	22.00
William a Anna Vavrašek	22.00
Štefan a Julia Chatrňuch	22.00
Anna Hilek	22.00

Jozef Jelenek	22.00
Tomáš Antálek	22.00
Jozef Sedláček	22.00
Ján Horeš	22.00
Štefan Kukliš	22.00
Michal Pastucha	22.00
Štefan a Mária Nejedlík	21.00
Jozef a Mária Tomša	21.00
Martin Miča Zloch	21.00
Valent Macánek	21.00
Vendelin Kukliš	21.00
Martin a Anna Bursík	20.00
Ján a Zuzanna Pochilý	20.00
Ján a Františka Smolinský	20.00
Cyrill a Judita Gilan	20.00
Ján a Anna Valký	20.00
Štefan a Mária Kostrna	20.00
Anna Hiža Janišták	20.00
Ján Šrámek	20.00
Číslo 23. Čes.Slov. Soc. Sekcie	20.00
Sbor 15. Venec Sokola T. S. J. S.	20.00
Anna Brúsil	20.00
Štefan Zajíc	20.00
Pavel Krajčír	20.00
Štefania Šrámek	20.00
Anna Vanek	20.00
Andrej Mušuta	20.00
Ján Fijala	20.00
Jakub Slobola	20.00
Pavel Bajcar	20.00
Ján Beňa	19.00
Michal Judin	18.00
Ján Hulin	17.00
Martin a Mária Miča	17.00
Pavel Marenčík	17.00
Ján a Anna Mareček	16.00
Pavel a Anna Škojec	16.00
František Petrovský	16.00
Pavel Mamaj	16.00
Jozef Lukáč	16.00
Štefan Hrnek	16.00
Pavel Beňa	16.00
Martin Melis	16.00
Peter a Barbora Foltin	15.00
Ján a Johanna Hojsík	15.00
Matej a Rozalia Kvaltin	15.00
Matej a Mária Michálek	15.00
Jozef a Alžbeta Kundrata	15.00
František Novák	15.00
Lotka Valachovič	15.00
Pavel Vranka	15.00
Martin Prikazský	15.00
Rehor Juriga	15.00
Michal Hromada	15.00
Martin Gajdorus	15.00
Ján Pekár st.	15.00
Ferdinand Ceben	15.00
Andrej Ligoš	15.00
Katarina Hutta	15.00
Terezia Prátt	15.00
Michal Prosňan	15.00
Ján Sršen ml.	15.00
Anton Petrák	15.00
J. Dobrovolský	15.00
Ján a Rozalia Škrovánek	14.00
Martin Mečar	14.00
Alois Čechánek	14.00
Michal a Anna Brozovič	13.00
Lorenc a L'udmila Foltin	13.00
Juraj a Alžbeta Miča	13.00
Andrej a Mária Zápotocký	13.00
L'udvik Knípajz	13.00
Matej Foltinek	13.00
Ján Čarský	13.00
František Pecha	13.00
Andrej Petrovský	13.00
Ján Durgala	13.00
Šandor Zelinka	13.00
František Gajdorus	13.00
Jozef Stával	12.00
Štefan a Rozalia Drahoš	12.00
Louis a Mária Rúžička	12.00
Martin a Anna Durgala	12.00
Ignác a Mária Knípajz	12.00
Teofil a Pavlina Šnupík	12.00
Štefan Mesaroš	12.00
Richard Kaufman	12.00
Mária Kubík	12.00
Ján Kriško	12.00
Ján Jurka	12.00
Martin Masár	12.00
František Remža	12.00
Anton Šteflík	12.00
Jozef Martínek	12.00
Ján Skrha	12.00
Juraj a Alžbeta Martiš	11.00
Dominik a Mária Lukáč	11.00
Michal a Klára Ivanek	11.00
Michal a Bertina Antony	11.00
Pavel a Mária Hrazdil	11.00
Michal Jenik	11.00
Michal Jureňa	11.00
Andrej Kollár	11.00
Ján Šteflík	11.00

Americkí priatelia Slovákov a pomocníci pri $40,000 sbierke v Binghamton, N. Y., r. 1918, na česko-slovenskú svobodu.

Harry L. Johnson, C. Fred Johnson.

C. F. Johnson, Jr. Geo. W. Johnson Walter Johnson

Ferdinand Polláček	11.00
Ján Uhrin	11.00
Michal Oliva	11.00
Martin Melis	11.00
Peter a Katarina Nedúchal	10.00
František a Ružena Trpík	10.00
Viktor a Štefania Fedor	10.00
František a Pavlina Horvath	10.00
Michal a Mária Piroš	10.00
František a Kristina Podrazil	10.00
Ján a Mária Turkovič	10.00
František a Terezia Koplík	10.00
Anton a Aneška Vacula	10.00
Stanislav a Anna Kundrata	10.00
Stanislav a Antonia Kriška	10.00
Jozef a Mária Podlovský	10.00
František a Katarina Mička	10.00
Matej a Magdaléna Voskovič	10.00
Jozef a Anna Petráš	10.00
Štefan a Mária Horňáček	10.00
Jerolim a Klimencia Vávra	10.00
Jozef a Helena Masáryk	10.00
Pavel a Johanna Nemec	10.00
Severin a Štefania Čagánek	10.00
Lucian a Anna Waise	10.00
Ján a Barbora Kocich	10.00
Pavel a Mária Sivák	10.00
Michal a Andela Vávra	10.00
Ján a Hermina Masár	10.00
Vincent a Mária Pekár	10.00
Jozef a Mária Drahoš	10.00
Ján a Katarina Srnka	10.00
Michal a Agneša Záviš	10.00
Jozef a Cecília Majerník	10.00
Matej a Alžbeta Kliment	10.00
Albin a Irena Pudiš	10.00
Albert a Katarina Bogola	10.00
Andrej a Mária Vávrik	10.00
Pavel a Amalia Juriček	10.00
Ján a Alžbeta Pavlovič	10.00
Johanna a Jozefina Hlaváč	10.00
Ján a Alžbeta Hiža	10.00
Pavel a Zuzanna Chanečka	10.00
L'udvik a Štefania Ažvold	10.00
Michal a Katarina Benkovič	10.00
Florian a Anna Mišeta	10.00
Ján a Zuzanna Ondočka	10.00
Štefan Jenigar Kauer	10.00
Odb. 15. Slov. Robot. Spolku	10.00
Štefan a Mária Bagaj	10.00
Štefan a Mária Bakič	10.00
Ján a Hermina Norovský	10.00
Pavel a Eva Vašečka	10.00
František a Terezia Juriga	10.00
Jozef a Mária Štefan	10.00
Martin a Kristína Buchta	10.00
Jozef a Hermina Vávra	10.00
František a Mária Kovárik	10.00
Jozef a Anna Krňa	10.00
Marek a Mária Zámečník	10.00
Izidor a Terezia Stanek	10.00
Ján a Mária Kurbiš	10.00
Ján a Mária Hanzluvka	10.00
Matej a Alžbeta Čarský	10.00
Jozef a Mária Blaha	10.00
Č. 308. I. Kat. Čes. Ust. Jednoty	10.00
Ján Obrtlík	10.00
Jozef Lipa	10.00
Jozef Sloboda	10.00
Tomáš Kosturik	10.00
Andrej Stermenský	10.00
Cecília Roek	10.00
Ján Klimek	10.00
Sabina Valachovič	10.00
Ladislav Kocák	10.00
Pavel Chvátal	10.00
František Sláčik	10.00
František Lesaj	10.00
Tomáš Stričko	10.00
František Salčák	10.00
Anna Dvorský	10.00
Ján Zemánek	10.00
Jozef Hurban	10.00
Mária Nahodil	10.00
Jozef Rouček	10.00
Ján Rozboril	10.00
Ján Kriviny	10.00
Matej Pecha	10.00
Pavel Baláš	10.00
Mária Lunga	10.00
Pavel Kocák	10.00
Jozef Stermenský	10.00
Ján Fodor	10.00
Jozef Knotek	10.00
Karol Krátky	10.00
Štefan Kocich	10.00
Jakub Pollák	10.00
Jozef Sloboda	10.00
Tomáš Brúsil	10.00
Albert Gajdúšek	10.00
Vilmuš Pavlovič	10.00
Michal Jureňa	10.00
Serafína Valachovič	10.00
Pavel Vanek	10.00

Františka Vávra	10.00
Ružena Valenta	10.00
Mária Kralovič	10.00
Peter Hutta	10.00
František Hanák	10.00
Július Andrúšek	10.00
Ján Kopeček	10.00
František Tomek	10.00
Oldrich Bauer	10.00
Ján Palkovič	10.00
Jozef Králik	10.00
Samuel Dobrovolský	10.00
Jozef Kudrna	10.00
Jozef Dvorský	10.00
Pavel Škrha	10.00
Mária Gajdoš	10.00
Juraj Martis	10.00
Mária Kaškovský	10.00
Teodor A. Pudiš	10.00
Jozef Chanečka	10.00
František Kunst	10.00
Juraj Mordia	10.00
Ján Chmurčík	10.00
Martin Bernát	10.00
Emilia Mihal	10.00
František Vávra	10.00
Bohuš Kremeček	10.00
Tomáš Sloboda	10.00
Ján Sokol	10.00
František Šebesta	10.00
Adam Tokoš	10.00
Alžbeta Gajdúšek	10.00
Matej Bireš	10.00
Jozef Bedý	10.00
František Kováč	10.00
Peter Horňák	10.00
Michal Kocurík	10.00
Pavel Čecho	10.00
Pavel Valúch	10.00
Štefan Hronec	10.00
Štefan Uhrina	10.00
Michal Sloboda	10.00
Gustav Kocich	10.00
Pavel Bajza	10.00
Tomáš Sršeň	10.00
Ján Krč	10.00
Jozef Gábor	10.00
Andrej Vávra	10.00
Konštantin Ďumbier	10.00
Ján Ďuriš	10.00
Tomáš Sloboda	10.00
Štefan Bartalský	10.00
Viktor Prátt	10.00
Ján Štávnický	10.00
Jozef Pochilý	10.00
Johanna Vanek	10.00
Jozef Brezovský	10.00
František Ondrúšek	10.00
Andrej Krňo	10.00
Rudolf Markus	10.00
Lorenc Komorný	10.00
Lojzo Zemánek	10.00
Ján Zloch	10.00
Ján Sajtel	10.00
Mitro Aleksuk	10.00
Michal Kadlečík, farmer	10.00
Ján Hiža, farmer	10.00
Ján Mráz, farmer	10.00
Pavel Miča Zloch	9.00
Juraj a Mária Marek	9.00
Peter a Johanna Jandura	9.00
František a Andela Masár	9.00
Alois a Petronila Fertik	9.00
František a Mária Blažiček	9.00
Tomáš Kadlečík	9.00
Alžbeta Židek	9.00
Štefan Stermenský	9.00
Jozef Kováč	9.00
Vandelin Brúnovský	9.00
Katarina Cintula	9.00
Ján Vozdovič	9.00
Martin Smach	9.00
Martin Petraň	9.00
Karol a Alžbeta Hatala	8.00
Štefan a Mária Valovič	8.00
Ladislav a Mária Martinkovič	8.00
Ambros Prátt	8.00
Daniel Jurík	8.00
Jozef Fijala	8.00
Ján Blaha	8.00
Ján Lešaj	8.00
Michal Gruss	8.00
František Komorný	8.00
Gašpar Nemček	8.00
Martin a Rozalia Kadlečík	7.00
Andrej a Amália Hudák	7.00
František Motyčka	7.00
Ján a Anna Švarný	7.00
Ferdinand Pospišil	7.00
Jozef Dohnálek	7.00
Jozef Zlinský	7.00
Ján Hlaváč	7.00
Ján Grech	7.00
Ján Jesenský	7.00

Ján Šimek	7.00
Štefan Miča	7.00
Štefan a Katarina Pavlovič	6.00
Ján a Žofia Rusňák	6.00
František a Anna Kriška	6.00
Michal a Anna Pandič	6.00
Ján Kúkol	6.00
Cyprian Stola	6.00
Andrej Hajas	6.00
Andrej Bokšanský	6.00
Ján Horváth	6.00
Mária Brestovanský	6.00
František Striš	6.00
František Komáček	6.00
Mária Čupina	6.00
Michal Greško	6.00
František Grufík	6.00
Magdalena Dúbrava	6.00
Jozef Rišálek	6.00
Michal Kováčik	6.00
L'udvik Pollák	6.00
Ján Karlík	6.00
Ján Kadlečik	6.00
Ján Pollák	6.00
Ján Chlopko	6.00
Helena Širhal	6.00
Mária Novák	6.00
Martin a Pavlina Kačany	5.00
Martin a Mária Duchoslav	5.00
Andrej a Apolena Palčo	5.00
Ján a Anna Kabát	5.00
Imrich a Mária Kumpan	5.00
Ján a Mária Martinkovič	5.00
Vendelin a Anna Kocák	5.00
Augustin a Anna Nemec	5.00
Jozef a Jozefina Toman	5.00
Ferdinand a Oršula Pollák	5.00
Jozef a Cecilia Srnka	5.00
Ján a Alžbeta Vrablic	5.00
Imrich a Karolína Vrablic	5.00
Medard a Katarina Jakúbek	5.00
Felix a Mária Riška	5.00
Ján a Leopoldina Sukup	5.00
Anton a Anjela Vašina	5.00
Jozef a Zuzanna Blaha	5.00
Ján a Mária Antoš	5.00
Daniel a Mária Čermák	5.00
Pavel a Eva Podmajerský	5.00
L'udvik a Jozefina Svikruha	5.00
Martin a Anna Nárožný	5.00
Štefan a Terezia Michalovič	5.00
Imrich a Agatha Kováč	5.00
Karol Uhrinec	5.00
Štefan Holič	5.00
Jozef Matiaš	5.00
Šimon Klimeš	5.00
Ján Širhal	5.00
Štefan Kovárik	5.00
Imrich Škrovánek	5.00
Veronika Smolinský	5.00
Martin Mandok	5.00
Ján Kucharík	5.00
Tituz Pazovič	5.00
Martin Zloch	5.00
Ján Miča	5.00
Vojtech Klima	5.00
Alžbeta Mikulčák	5.00
Pavel Bakoš	5.00
Jozef a Anna Pudiš	5.00
Pavel a Zuzanna Patinka	5.00
Andrej a Terezia Ondrejka	5.00
Andrej a Zuzanna Haranza	5.00
Ján a Anna Kadlečík	5.00
Ján Blaško	5.00
Ján Lažo	5.00
Pavel Tesarík	5.00
Gašpar Slabuška	5.00
Ján Petrovský	5.00
Pavel Krcha	5.00
Ján a Mária Kožík	5.00
Jozef A. Miter	5.00
R. Tokoš	5.00
Juraj a Anna Zabadál	5.00
Štefan a Františka Sličan	5.00
Cyprian a Johanna Forgáč	5.00
Teodor a Anna Jurík	5.00
Štefan a L'udmila Benkovský	5.00
Jozef a Zuzanna Brinkoš	5.00
František a Cecilia Buček	5.00
Ján a Katarina Miklošovič	5.00
Jozef a Terezia Bartoš	5.00
Zachar a Pavlina Vlkovič	5.00
Alžbeta Urban	5.00
Juraj Mitáček	5.00
Pavel Bednárský	5.00
Konštantin Rusňák	5.00
Pavel Juriga	5.00
Juraj Žipaj	5.00
M. Bartle	5.00
Vašek Jindra	5.00
Vendelin a Alžbeta Gašpar	5.00
Martin Varmuža	5.00
Rudolf Nalevanko	5.00
Ján a Helena Knipajz	5.00

Michal a Katarina Krátky	5.00
Konrad a Terezia Šuchta	5.00
Valeria Fekete	5.00
Rudolf a Vajola Gočal	5.00
Pavel a Terezia Buchta	5.00
Štefan a Katarina Zemánek	5.00
Ján a Júlia Polešák	5.00
Štefan Lojda	5.00
Egit Jankovič	5.00
Apolena Terek	5.00
Štefan Tomančik	5.00
Otto Kvaltin	5.00
Ján Kriska	5.00
Pavel Hrušecký	5.00
Anton Tresek	5.00
Jozefina Lorenc	5.00
Mária Brestovanský	5.00
Ignác Vrba	5.00
Štefan Slahučka	5.00
František Zajiček	5.00
Juraj Šima	5.00
Anna Hrašna	5.00
Jozef Karaba	5.00
Filomena Dijak	5.00
František Šteflík st.	5.00
Mikuláš Petráš	5.00
Andrej Stats	5.00
Ján Mareček	5.00
Andrej Huda	5.00
Lorenc Pochilý, farmer	5.00
Ján Kumpan	5.00
Peter Valachovič	5.00
Ján Bútora	5.00
Ján Mereš	5.00
L'udvik Lojda	5.00
Martin Miča	5.00
František a Alžbeta Gavlik	5.00
Ján a Mária Čičák	5.00
Ján a Dorota Čupina	5.00
Karol Debnár	5.00
Ján a Helena Bezek	5.00
Zuzanna Bajza	5.00
Martin Šimek	5.00
Andrej Hill	5.00
Štefan a Karolína Tokoš	5.00
Matej a Mária Záviš	5.00
Alžbeta Kožík	5.00
Štefan Tomáček	5.00
Alois a Johanna Tokoš	5.00
Ján a Mária Kačan	5.00
Gustav a Antonia Ulbrich	5.00
Jozef a Mária Boron	5.00
Eugen a Helena Šverný	5.00
Pavel a Mária Kramar	5.00
Jozef Halko	5.00
Ján Juraček	5.00
Jozef a Rozalia Slavík	5.00
Helena Munkovič	5.00
Ján Urban	5.00
Andrej Tuček	5.00
Pavel Blaha	5.00
Jozef Jurčišin	5.00
Sandor Antonz	5.00
Martin Muranský	5.00
Teobald Šebesta	5.00
Andrej Šupka	5.00
Ján a Emma Šebesta	5.00
František Buchel	5.00
Anna Koval	5.00
Anton a Anna Hudec	5.00
Veronika Krňa	5.00
Jozef Balok	5.00
Martin Masaryk	5.00
Michal Krátky, ml.	5.00
Ján Kocák	5.00
Pavel Toman	5.00
L'udvik Musil	5.00
Matúš a Mária Neduchal	5.00
Ján a Eva Púček	5.00
Andrej a Anna Palkovič	5.00
Karol a Ernestína Juračka	5.00
Jozef a Anna Knapík	5.00
Cyprijan a Anna Kocák	5.00
Imrich a Berta Sloan	5.00
František a Alžbeta Šteflík	5.00
Ignác a Terezia Petrovský	5.00
Anton a Alžbeta Masár	5.00
Tomáš a Katarina Kopl	5.00
Pavel a Rozalia Cicák	5.00
Pavel a Anna Nejeschleba	5.00
Jozef a Júlia Dobrovodský	5.00
Jozef a Terezia Mikeska	5.00
Štefan a Jozefina Kumpan	5.00
Michal a Anna Sitara	5.00
Štefan a L'udmila Duchoslav	5.00
Jozef a Júlia Vlasák	5.00
Ján a Alžbeta Juríček	5.00
Ján a Mária Slezák	5.00
Ján a Kristína Miča	5.00
Maxy a Štefania Gulej	5.00
Klára Vávra	5.00
Imrich Bartošík	5.00
Jozef Simandel	5.00
Michal Chrenka	5.00

Michal Lorenc	5.00
Anton Čičatko	5.00
Martin Vávra	5.00
Pavel Pániček	5.00
Paulína Priekopa	5.00
Juraj Rosič	5.00
Ján Mitrus	5.00
Jozef Harašta	5.00
Jozef Rehák	5.00
Pavel Šišolák	5.00
Valent Kocich	5.00
Jozefina Majerčík	5.00
Zuzanna Prátt	5.00
Anna Vancho	5.00
Ján Šebesta	5.00
Rudolf Kollár	5.00
Anna Mitáček	5.00
Ján Bebľavý	5.00
Michal Medovič	5.00
August Guby	5.00
Jozef Leško	5.00
Pavel Chatrnuch	5.00
Andrej Gulej	5.00
Juraj Krč	5.00
Jozef Bartoš	5.00
Matej Kudláč	5.00
Vincent Bedý	5.00
Lukáč Križan	5.00
Pavel Macháček	5.00
Juraj Slezák	5.00
Anton Lunk	5.00
Ján Jurka	5.00
Alžbeta Hrehor	5.00
Ján Hiža	5.00
Andrej Varga	5.00
Ján Kosák	5.00
Karol Zemek	5.00
Štefan Sabo	5.00
Ján Janof	5.00
František Vojta	5.00
Ján Černek	5.00
Pavel Kralovič	5.00
Juraj Hrehor, farmer	5.00
Tomáš Albrechta, farmer	5.00
Ján Strnátko, farmer	5.00
Terezia Drahoš	5.00
Matej Valla	5.00
Michal Mitrus	5.00
Pavel Mizera	5.00
Mária Mikeska	5.00
Mária Vávra	5.00
Jozef Šimek	5.00
Gašpar Masár	5.00
Martin Šara	5.00
Karol Vaščík	5.00
Jozef Nolc	5.00
Matilda Knapík	5.00
Eduard Kocich	5.00
František Stehlík	5.00
Pavel Stašek	5.00
Andrej Grohol	5.00
Ján Kocich	5.00
Ján Židek	5.00
Ján Čermák	5.00
Martin Remiaš	5.00
Ján Čapko	5.00
Pavel Kraloviš	5.00
Anna Činker	5.00
Anton Hubík	5.00
Ján Kučera	5.00
Jozef Neduchal	5.00
Jozef Križňanský	5.00
Viktor Jakubáč	5.00
Magdalena Gajdík	5.00
Ján Hirner	5.00
Zuzanna Klemon	5.00
Jozef Litvin	5.00
Gašpar Barina	5.00
Jozef Krátky	5.00
Rudolf Paradajzer	5.00
Mária Rozboril	5.00
Michal Matolka	5.00
Jakub Kocich	5.00
Štefan Hermanský	5.00
Mária Olds	5.00
Martin Polášek	5.00
Katarina Vanek	5.00
Jozef Maxian	5.00
Títus Gazovič	5.00
P. Machura	5.00
Anton a Žofia Kocák	4.00
Mária Konečný	4.00
Ján Kažl	4.00
Michal Kurtý	4.00
Martin Kuchárek	4.00
Jozef Gazdík	4.00
František a Anna Vacenovský	3.00
Rozalia Pollák	3.00
Helena Lorenc	3.00
Juraj M. Ontko	3.00
Juraj Takáš	3.00
Jakub Tereček	3.00
Jozef Poráč	3.00
Štefan Kubovič	3.00

Margareta Hájek	3.00
Fedman Pekár	3.00
Vasil Geriš	3.00
Štefan Pollák, farmer	3.00
August a Barbora Roža	3.00
Ján Kopálek	2.50
Imrich Moravnský	2.00
František Píštek	2.00
František Mrlák	2.00
Michal Nalevanko	2.00
Henrik Raž	2.00
Michal Rehák	2.00
Juraj Dvataj	2.00
Amalia Suchovský	2.00
Jozef Rehák	2.00
Alžbeta Ravas	2.00
Pavel Kuchárek	2.00
Pavel Kedlečik	2.00
Ján Kutálek	2.00
Martin Bilka	2.00
Z. M. Popolar	2.00
František Hlaváč	2.00
Ján Varsík	2.00
Pavel Júnoš	2.00
Ján Kureň	2.00
Samuel Plesník	2.00
Blažej Pollák	2.00
Františka Slažík	2.00
Ján Sršeň, st.	2.00
Anna Hiža	2.00
Gustav Hrnčiar	2.00
Anna Kočera	2.00
Ján Okenica	2.00
Barbora Gál	2.00
Gustav Banovič	2.00
Mária Votruba	2.00
Štefan Sršen	2.00
Pavel Kocich	2.00
Jozef Sloboda	2.00
Štefan Šerba	1.50
Michal Zeleniak	1.50
Ján Kalinák	1.50
Mitrus Šerný	1.25
Ján Hertl	1.00
Zuzanna Grus	1.00
Michal Senik	1.00
Agneša Shifel	1.00
Ernest Láhner	1.00
Štefan Kinerad	1.00
Vasil Holovačka	1.00
Pavel Kvaltin	1.00
Ján Hrnčirík	1.00
František Čamaj	1.00
Ján Tuma	1.00
Ján Sloboda	1.00
Stanislav Kopol	1.00
Henrik Kasajn	1.00
Pavel Čuraj	1.00
Jozef Mihalkovič	1.00
Štefan Vyskočil	1.00
Mária Lenzel	1.00
Ján Bachár	1.00
Alžbeta Noščák	1.00
Pavel Stehlík	1.00
Mária Minárik	1.00
Ján Pavlík	1.00
Anna Minárik	1.00
Mária Macko	1.00
Peter Mikitko	1.00
Michal Zápotocký	1.00
Andrej Hudy	1.00
Rudolf Pecha	1.00
Michal Nejeschleba	1.00
Michal Hucík	1.00
Juraj Novák	1.00
Regina Harinza	1.00
Elis Choma	1.00
Andrej Kusniar	1.00
Michal Kulach	1.00
Michal Biroš	1.00
Ladislav Dostovský	1.00
Vasil Davielka	100
Ján Kozjek	1.00
Ján Vanko	1.00
Michal Petrigana	1.00
Michal Mec	1.00
Ján Miča	1.00
Jozef Šlechta	1.00
Jakub Litavec	1.00
Karol Leptuška	1.00
Priatel Slovákov	1.00

Rôzne sbierky a veci dané do výhry v prospech $40,000 sbierky.

Bratia Mrázovci, zvýšok zo zábavy	$ 77.00
Číslo 23. Česko-Slov. Soc. Sekcia, zvýšok z divadla	33.63
Pavel Kudláč, sbierka v Ithica, N. Y.	23.75
Sbierka na svadbe Pavla a Amalie Kocák	13.00

L'udmila Macánek, za výherné lístky za obraz od J. Rouček	30.75
Štefania Hránek, za výherné lístky za obraz pres. Masaryka	43.70
Karolina Barcaj, za výherné lístky za výšivku amer. zástavy	50.00
Mária Žiška, za výherné lístky za výšivku zástavky	25.00
Alžbeta Petrovič, za výherné lístky za v šivku presteradla	12.00
Anna Petražl, za výherné liestky za výšivku presteradla	11.00
Anna Kabát, za výherné lístky za výšivku podušky	25.00
Johanna Hlaváč, za výherné lístky za výšivku podušky	20.00
Mária Brestovanský, za výherné lístky za výšivku podušky	19.00
Ján Havel, za výherné lístky za kravu	50.00
Martin Šenigla, sbierka	8.15
	$441.98

Americkí priatelia Slovákov a pomocníci pri $40,000 sbierke v Binghamton, N. Y., r. 1918. na česko-slovenskú svobodu.

Walter A. Lester

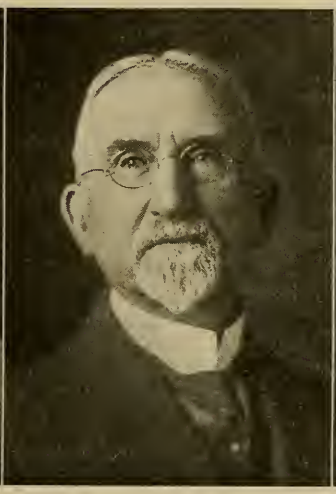

Geo. A. Kent

Frank Cizek

Soznam Čecho-Slovákov endicottských, ktorí prispeli ku $40,000.00 sbierke binghamtonskej na oslobodenie česko-slovenského národa v roku 1918.

Cyrill Kotek	$100.00	Michal Pecuch	31.00
Štefan Trubač	50.00	Štefan a Mária Sedláček	30.00
Štefan Modrovský	50.00	František Brhel	27.00
Štefan Hrušecký	50.00	Jozef a Paulina Búran	27.00
Jozef Dobrovolský	50.00	Martin Sedláček	26.00
Jozef Obrtlík	40.00	Jozef Kopriva	26.00
Jozef Pakan	36.00	Ján Kotásek, farmer	26.00
Jozef Nejeschleba	34.00	František Lukáč	25.00
Martin Novák	34.00	Ján Sochor	25.00
Ján Mešl	34.00	Kamil Hollý	25.00
Jozef Sedlar	33.00	Ján Mečár	25.00
Ján Pavelka	31.00	Gejza Bilka	25.00

Emanuel Koliander	25.00
Štefan Majerník	25.00
Ján Myjava	23.00
Ján Cigánek	22.00
Štefan Kavický	22.00
Ján Janča	22.00
Michal Hambalek	20.00
Ján Zelina	20.00
Ján Klučka	20.00
Michal Koliander	17.00
Jozef Žemberý	17.00
Imrich Andel	16.00
Vincent Vitásek	15.00
Imrich Vojtíšek	15.00
L'udvik Pollák	14.00
Ján Polaček	13.00
František Zahradník	13.00
Mária Šeliga	13.00
Ignác Nolek	12.00
Ján Opalovič	11.00
František Sabo	11.00
Jozef Kristov	11.00
Michal Hanzalik	11.00
Vendelin Križanek	10.00
Teofil Tomašovič	10.00
Mrs. Morgan	10.00
Michal Kolony	10.00
Michal Vrablik	10.00
Štefan Herceg	10.00
Šimon Myjavec	10.00
Peter Mužik	10.00
Peter Moravec	10.00
Ján Podešč	10.00
Jozef Jež	10.00
Ján Valent	10.00
Štefan Frt'al	10.00
Jozef Macek	10.00
Ambrose Miskoan	10.00
Michal Gaci	10.00
Michal Herka	10.00
František Ciganek	10.00
Ján Stanko	10.00
Michal Stanko	10.00
Ján Hakala	10.00
Jozef Juhás	10.00
Vilhelm Sherhaufer	10.00
Jozef Kohut	10.00
Alexander Opalovič	10.00
Imrich Teplý	9.00
Florian Kovárik	9.00
Vendelin a Mária Horák	9.00
Ján Šupa	9.00
Jozef Macánek	9.00
Pavel Vojtišek	9.00
Jozef Ivan, farmer	9.00
Ján Doboš	8.00
Alexander Ingebert, farmer	6.00
Jozef Tomašovič	6.00
Jozef Brdečka	5.00
František Sventek	5.00
Štefan Matušica	5.00
František Bureš	5.00
Jozef Matušica	5.00
Ján Šumpolec	5.00
Peter Komatinský	5.00
Ján Herka	5.00
Ján Bilka	5.00
Severin Horinka	5.00
Juraj Valský	5.00
Eman Urubek	5.00
Ján Hrbačka	5.00
Peter Kokút	5.00
Jozef Herceg	5.00
Adam Herceg	5.00
Ján Obtlik	5.00
Jozef Naplava	5.00
Pavel Halveš	5.00
Jozef Mikula	5.00
Mária Masaryk	5.00
Jozef Burzik	5.00
Martin Lenhart	5.00
Gašpar Holček	5.00
Gábor Drahovský	5.00
Ján Surový	5.00
Štefan Hambalek	5.00
Štefan Ferenčik	5.00
Jozef Bubinek	5.00
František Černý	5.00
Anton Sláma	5.00
Ján Kučera	5.00
František Ferenčik	5.00
Jozef Buran	5.00
Anton Foltin	5.00
Ján Jonaščik	5.00
Ján Antoš	5.00
Pavel Hrušecký	5.00
Štefan Švec	5.00
Florian Tatarka	5.00
Ján Adamik	5.00
Štefan Kovárik	5.00
Štefan Herceg	5.00
Michal Kollár	5.00
Jozef Martinek	5.00
Lorenc Belko	5.00

Vaclav Pajesek	5.00
Martin Erlich	5.00
František Kotásek	5.00
Rozalia Koflik	5.00
Vincent Špitalský	5.00
Pavel Tokoš	5.00
Ján Gajdorus	5.00
František Vavriček	5.00
Ján Kadlec	5.00
Michal Horvat	5.00
Florian Siručka	5.00
Karol Vrbický	5.00
Michal Potočar	5.00
Teodor Timadecký	5.00
Štefan Hanzalik	5.00
Štefan Valenta	5.00
Bernard Šnupik	5.00
Jozef Macháček	5.00
Ján Uhlar	5.00
Ján Solan	5.00
Jozef Horvit	5.00
Štefan Sopka	5.00
Ján Krč	5.00
Tomáš Gajdik	5.00
František Kovárik	5.00
František Kriška	5.00
Karol Uhlir	5.00
Cyprian Benkovský	4.00
Ján Tomšej	4.00
Jozef Švihorik	4.00
Jozef Durdlak	4.00
Gustian Franko	4.00
František Mičar	4.00
Sam Pearl	3.00
Peter Šupa	3.00
Teofil Kovárik	3.00
Peter Čambalik	3.00
Jozef Hránek	3.00
L'udvik Blažej	3.00
Juraj Ruček	2.00
Juraj Braznovský	2.00
Jozef Tóth	2.00
Jozef Kaduc	2.00
Peter Hudačik	2.00
Jarolim Barák	2.00
Mikuláš Tureček	2.00
Jozef Zuchra	2.00
Pavel Mikuš	2.00
Michal Liška	2.00
Jozef Martinek	2.00
Florian Petráš	2.00
František Tibenský	2.00
Jozef Striž	2.00
Ján Nenička	2.00
Štefan Hambalek	2.00
František Hurban	2.00
Štefan Cambalik	2.00
Izidor Šťastný	2.00
František Siručka	2.00
Pavel Vajarik	2.00
Ján Burik	2.00
Ján Rajsigel	1.00
Jozef Sochor	1.00
Ján Slovák	1.00
Ján Spišanský	1.00
Jozef Selnekovič	1.00
Martin Bohunický	1.00
Jozef Knapik	1.00
Anton Tatarka	1.00
Štefan Šeliga	1.00
František Filo	1.00
Štefan Popluhar	1.00
Ján Bilka	1.00
Eva Gerek	1.00
Ján Kucka	1.00

Soznam Amerikánov, ktorí prispeli ku $40,000.00 sbierke v Binghamtonu, N. Y., na oslobodenie česko-slovenského národa v roku 1918.

List of names of American friends contributors to the Czecho-Slovak $40,000.00 Liberty Fund.

Endicott, Johnson Co.	$10,000.00
Fowler, Dick & Walker	$250.00
W. S. Kilmer	200.00
Hull Grummond	150.00
Walter L. Johnson	133.50
George A. Kent	100.00
Dunn & McCarthy	100.00
Victory Mill Branch Am. Mfg. Co.	100.00
Newell & Truesdell	100.00
Sisson Bros. & Welden Co.	100.00
Barnes Smith Cigar Co.	100.00
American Mfg. Co.	100.00
Citizens Bank	50.00
The Lyon Store	50.00
Chas. McKinney	25.00
C. A. Weed & Co.	25.00

M. J. Corbett	25.00	E. W. May	10.00
Cloverdale Farm Co.	25.00	J. W. Wamer	10.00
Fair Store	25.00	A. Whitelaw	10.00
Hills McLean & Haskins	25.00	Jakub Werb	5.00
Washburn Crosby Co.	25.00	Cold Bakery	5.00
Babcock, Hinds & Underwood	25.00	A. DeGroat	5.00
Charles Niven & Son	25.00	P. F. Magrath	5.00
Brox & Clemens Co.	25.00	S. E. Offenheiser	5.00
S. Mills Ely Co.	15.00	McTighe Gro. Co.	5.00
P. F. McNamara	15.00	Frank Mangan	5.00
L. P. Hickey	15.00	I. T. Deyo	5.00
Friend	10.00	George L. O'Neil	5.00
Wm. B. Sisson	10.00	Longs	5.00
Stewart Blakely	10.00	A. J. Kleitz	5.00
E. B. Lacey	10.00	A. G. Palmer	5.00
M. R. Christian	10.00	Gaylord & Eitapeno	5.00
W. H. Yager	10.00	S. Brounstein	5.00
E. J. Churchill	10.00	Jacob Eisenberg	5.00
Pratt Lbr. Co.	10.00	Bruum & Co.	5.00
Rev. A. M. Dwyer	10.00	J. R. Mack	5.00
Rev. Michal Dzialuk	10.00	Harry Preuss	5.00
Goldstein Clothing	10.00	M. Bartle	5.00
James Daly	10.00	Samuel Bros	3.00
Harryson J. Wilcox	10.00	Fedman Pekar	3.00
Jaburg Bros	10.00	Vasil Geris	3.00
J. B. Kelien	10.00	J. J. McNamara	2.00
L. Seymore	10.00	A. A. Bryant	2.00
Frank Fisher	10.00	Deviati po $2.00	18.00
Frank Fisher	10.00	Tridsiati po $1.00	30.00
Frank Fisher	10.00	Dvadsat'dvaja po 50c	11.00
George Thompson	10.00		

To our American fellow Citizens of Binghamton, Johnson City and Endicott.

By Emerick Mažár.

In November 1918, when the Czecho-Slovaks of Binghamton commenced the $20,000 collection toward the Czecho-Slovak Relief Fund, we requested assistance of our American friends from whom we hoped to receive abundant help. Because America at that time knew sufficiently the Czecho-Slovak Nation and its struggle for freedom, prominent Americans guided by the generous spirit of the country, gave us assistance which by far surpassed our expectations. Although our first hopes were to reach $20,000 mark, the generous assistance of these Americans served to double the amount, thus raising the Slovaks of Binghamton to the highest degree of contributions of all American Czecho-Slovak Colonies regarding the proportions of population.

One evening during the campaign, when I arrived into the headquarters at Mr. Sasinek's office, the committee: Mrs. M. K. Grace, P. Sasinek, J. J. Vavra, J. Petras being in a cheerful mood, related to me

how kindly they were received by Mr. Geo. W. Johnson, who when told that ours programme was to reach $20,000 mark, prompted by the characteristic spirit of Johnsons, promised to fill half of the undertaken programme. Such generous support had a two fold effect: Besides helping our funds financially it revived our spirit, filled us with enthusiasm and we redoubled our efforts making our motto: "We will not stop till we reach the mark of $40,000." The Endicott Johnson Co. not only helped us financially but, the Messrs. Johnsons took a personal interest in the campaign by becoming members of the special committee of the campaign, and assisting at the Lecture in the High School Auditorium.

With gratitude we note the names of our esteemed Fellow Ammerican Citizens who participated in a special manner in the liberation of the Czecho-Slovaks: Mr. Geo. A. Kent, the principal Treasurer of the Fund; Messers. Harry L. Johnson, Walter A. Lester, Geo. W. Johnson, Frank Cizek, the special committee of the Fund; Miss Anna J. Stone arranged a Lecture about the Czecho-Slovaks; Messrs. John J. Irving, Harry C. Walker, Frank H. Truitt, Rev. J. J. Lawrence who lectured at various Lectures in behalf the Czecho-Slovaks. Also Mr. Frank Cizek who is of Bohemian origin and Mrs. Mary Kabat Grace who is of Slovak parentage, both of whom were the mediators between the Czecho-Slovaks and the Americans. Beside these there were many more whose names appear in the list of the contributors to the Czecho-Slovak Fund or in the list of the Lecturers.

Naším spoluobčanom Amerikánom v Binghamton, Johnson City a Endicott.

V mesiaci novembri 1918, keď binghamtonskí Čecho-Slováci začali sbierku $20,000 na Česko-Slovenský Fond, požiadali sme o pomoc našich priateľov Amerikanov, od ktorých sme očakávali hojnú pomoc. Poneváč Amerika v tom čase už dostatočne poznala česko-slovenský národ a jeho borbu za slobodu, prominentní Amerikáni vedení šlachetným duchom tejto krajiny, dali nám pomoc, ktorá ďaleko prevýšila naše očakávanie. Ačpráve naše prvé nádeje boly sosbierať $20,000, všeobecná pomoc týchto Amerikánov poslúžila nám ku zdvojnásobeniu tohto obnosu, takto povýšiac binghamtonských Slovákov na najvyšší stupeň so sbierkou medzi všetkými americkými česko-slovenskými kolóniami, súdiac dľa počtu obyvateľstva.

V jeden večer počas sbierkovej kampane, keď som prišiel do obchodu p. Sasineka, kde bol hlavný stán sbierky, výbor pozostávajúci z pí. M. K. Grace, P. Sasinek, J. J. Vávra, J. Petráš súc vo veselej nálade povedali mi, jak vľúdne boli prijatí od Mr. Geo. W. Johnsona, ktorý keď sa doznal, že náš program je dosiahnuť $20,000 dľa ochotného charakteristického ducha Johnsonov, sľúbil vyplniť polovicu podujatého programu. Takáto veľkodušná podpora mala dvojaký účinok: Mimo napomôženia nášho fondu finančne oživila nášho duch, naplnila s nadšením a my sme zdvojnásobili naše snahy zrobiac si heslo: "Neustaneme, dokiaľ nedosiahneme $40,000.55 The Endicott Johnson Co.

nielen že nám pomohla finančne, ale pánovia Johnsoni osobne sa zaujali za vec, stanúc sa členmi zvláštneho výboru kampane, a tiež sa súčastnili prednášky v High School Auditoriume.

S vďakou zaznačujeme mená našich ctených Amerikánov, ktorí sa stali učastnými zvláštným spôsobom pri oslobodení Čecho-Slovákov: Mr. Geo. A. Kent, hlavný pokladník sbierky; pánovia H. L. Johnson, W. A. Lester, Geo. W. Johnson, F. Cizek, ktorí tvorili zvláštny výbor sbierky; Miss A. J. Stone usporiadala prednášku o Čecho-Slovakoch; pánovia J. J. Irving, H. C. Walker, F. H. Truitt, Rev. J. J. Lawrence, ktorí ako rečníci brali účasť na rôznych prednáškach za česko-slovenskú vec. A tiež p. F. Cizek, ktorý je pôvodom Čech a pí. M. K. Grace, ktorá pochádza zo slovenských rodičov, obidvaja boli prostredníkmi medzi Čecho-Slovákmi a Amerikánmi. Mimo týchto ešte sú mnohí, ktorých mená sú v sozname darcov sbierky alebo v sozname rečníkov.

Výkaz, ktorý ukazuje počet darcov ku každému obnosu.

Obetovali	Poč. darcov	obetovali	Poč. darcov
Po $500.00	1	Po $32.00	3
419.00	1	31.00	1
300.00	1	30.00	15
275.00	1	29.00	4
250.00	2	27.00	4
225.00	1	26.00	16
200.00	4	25.00	123
150.00	2	24.00	1
145.00	1	23.00	1
141.00	1	22.00	10
140.00	1	21.00	5
125.00	2	20.00	19
104.00	1	19.00	1
101.00	2	18.00	1
100.00	43	17.00	3
85.00	1	16.00	8
81.00	1	15.00	21
75.00	5	14.00	3
60.00	2	13.00	12
59.00	1	12.00	16
55.00	3	11.00	13
52.00	1	10.00	169
51.00	5	9.00	15
50.00	75	8.00	11
47.00	1	7.00	12
43.00	1	6.00	25
42.00	1	5.00	271
40.00	2	4.00	6
38.00	2	3.00	13
37.00	1	2.00	33
36.00	2	2.50	1
35.00	5	1.50	3
34.00	1	1.25	1
33.00	2	1.00	48

Vzorka diplomu "Národnej dane", dávaný Slovenskou Ligou.

Soznam sbieratel'ov $40,000 sbierky v Binghamton, N. Y., v nov. 1918.

Mená	Obnos.	Mena ulic, kde sbierali.
1. Pavel Okanik a Ján Vašina....	$ 644.04	Murray, Dickinson, Meadow, Lydia.
2. Jozef Uhlik a Jozef Martinek....	923.27	Mygatt, Spruce, Elm, Spring Forest.
3. Jozef Rožek a Anton Bašovský..	1,258.96	Everett, Wolcott, Erie.
4. Frant. Rozboril a Ján Hrušecký..	1,019.73	Starr Av., Hanchett Av., Crandall, Hudson.
5. Ludvik Heleši a Mária Burský..	1,443.97	Phelps, Halford, West, Charles, Murphy Ave.
6. Ján Komárek a Mária Čarský...	1,467.44	Jarvis, Grace.
7. Ján Sedlák a Magdalena Sedlák.	1,702.50	Field, Berlin, Union.
8. Marek Machata a Štef. Hránek..	1,479.05	Rogers, Colfax Ave.
9. Ludvik Rozboril a Ludv. Jureňa	603.87	Holland, Jones.
10. Ján Chráščel a Magd. Jonaštik..	594.52	Wilson, Holland ave., Clinton ave.
11. Ján Hrebiček a L'udm. Macánek	985.30	Hazel,Stanley,Janette av.
12. Karol Kadlečik a Pavel Švarný..	462.25	Julian, Johnson ave. Loraine Ave.
13. Martin Šimek a Amalia Skok....	301.35	Baxter, Ronen, Klef Ave.
14. Pavel Pašmek a Johanna Lorenc.	663.00	Judson, Carver, Twinig.
15. Ján Kulišek a Ján Soviš.....	463.21	Prospect,Adams, Sowden Annadala.
16. 17. Peter Jandura a Krišt.. Lauko	497.85	Emma, Miles, Tracey, Meril, Belknap Ave. Lake
18. Fr. Chatrmuch a Pavel Hurčala.	319.51	Colombus, Downs Ave., Maple Ave.
19. Ferdinand Sabaček a Ján Havela	817.51	Clinton po čislo 120.
20. Martin Vrábel a Frant. Sedlák..	3,527.35	Clinton po čislo 169.
21. Karol Štrbo a Terezia Pratt.....	516.77	Clinton po čislo 220.
22. Albert Štrba a Michal Tomančik.	894.39	Clinton po čislo 292.
23. Štefan Zloch a Ján Mrázek.....	522.73	Glenwood Ave.
24. Jozef Štefko a Michal Prosňák...	395.55	Seymoure, May Ave.
25. Pavel Sasinek, pokladník	3,701.73	
26. 27. Endicott, N. Y.	2,032.73	
28. Geo. A. Kent, Hl. pokladník.....	11,863.80	
Tag Day, Street Collection	1,210.07	
Zvýšok štemplíkov v úpl. hodnote.	1,411.41	
Spolu	$41,158.02	

Vysvetlenie ohl'adom čiernej časti, ktorá mala byť v tejto knihe.

Pri agitačných rečiach za $40,000 sbierku v nov. 1918. bolo povedané, že v knihe, ktorá bude vydaná, kde budú mená všetkých darcov sbierky, bude tiež aj čierna časť, v ktorej budú zaznačení všetci tí, ktorí

sa nezachovali dobre voči svojmu národu, ktorému odopreli dať pomoc v najkritickejšom čase.

Po skončení sbierky prišlo sa na to, že boli v Binghamtone Slováci, ktorí by si zaslúžili byť zaznačení v tej čiernej časti. Avšak behom času mnohí z ních sa polepšili, takže ostal z ních len malý, nepatrný počet. Brali sme do povahy nasledovné okolnosti: že mnohí ľudia sú veľmi nestalými a mnohokrát len príčinou svojej zaostalosti ostali pozadu v prácach národných, ale neskorej sa precítili, kým zase niektorí aj prispeli pri sbierke a dosť značným obnosom, ale odtedy nebadať na ních mnoho národnej zaujatosti, a zase iní prispeli ku sbierke, ale nie dosť zodpovedne dľa jejich postavenia. A poneváč sbierkové výbory, ktoré maly podať svoje zprávy o tomto všetkom, nepodaly len niektoré z výborov, následkom tohoto nebolo možno zostaviť ten oddiel čiernej časti úplne, a polovičato, alebo len čiastočne dať ho tam, nebolo by spravodlivo, nechcejúc vystaviť na pranier len niektorých, kým druhí boli by vynechání, preto za nejlepšie sme uznali vynechať z tejto knihy čiernu časť, pamätajúc zároveň i na to, že nás Slovákov i tak je dosť málo, a takto ponechavame každému ešte príležitosť svoju chybu napraviť, čo by pre takého bolo o mnoho horšie, keď by bol už zavedený do čiernej časti. Avšak ct. čitateľa upozorňujeme na menoslov darcov $40,000 sbierky, kde najde meno každého Slováka a Slovenky, poťažne Čecho-Slovákov z Binghamtonu, ktorých možno za takýchto držať a považovať, všetci tí, ktorých mená tam nenajde a viete o ních, že boli v tom čase v Binghamtone a nepodliehali pod pravidlo, že boli chudobní alebo následkom nemoci nemohli obetovať na oltár národa — o takýchto nech si ct. čitateľ zrobí svoj úsudok. Takto bude čiastočne nahradená aj čierna časť, ktorá pre udané príčiny vystala z tejto knihy.

Pamiatka a začiatok tvorenia sa česko-slovenskej armády počas revolúcie v Binghamton, N. Y.

Podáva: Alois Barcay.

Bolo to asi 10. mája roku 1917, keď som dostal od mojho priateľa a popredného vodca dopis, v ktorom mi piše asi toto:

"Veci sa vyvinujú tak, že utvoríme alianciu. Lebo musíme, brat moj, vystaviť celú armádu a já sám sa chystám do toho.

Prepáč, Tvoj — N. M."

Skutočne, tento dopis ma priviedol do rozmýšľania a utvoril som si mienku, ako asi by to bolo možno. Poneváč žijeme v zemi neútralnej, a medzinárodný zákon hovorí, že nemá práva žiadny národ organizovať armádu na pôde neutrálnej krajiny. Nuž tak v nádeji plný čakal som čas príchodu nejakej zprávy, ale neprichodila. Asi o dva mesiace čítám zprávu v "N. Y. D.", že Dr. Milan Štefánik došiel do Ameriky vyjednávať s vládou S. Š. A. ohľadom armády. To mi zase dalo trochu starosti ohľadom akej armády, či americkej, čo má ísť na pomoc Francie a či česko-slovenskej. Nuž ale my Čecho-Slováci žiadnej nemáme. A predsa tento veliký muž došiel ku nám, aby nám pomohol

stvoriť spojenie národa, utvorenie armády. Súdim z toho, lebo som dostal druhý dopis. Bolo to v septembri roku 1917, od výboru, ktorý znie.

"22. sept. v sobotu príde ku vám prof. Písecký a Milan Getting, zvolajte schôdzu predsedov a poprednejších mužov.

Tvoj priateľ N. N."

Práve medzi májom a septembrom sa založil u nás v Binghamtone Sbor 104 Slovenskej Ligy, ktorý mi bol na dobrej pomoci, poneváč som mal krátky čas ku zvolaniu tejto schôdze a či porady, nuž ale čo som mohol, to som zrobil a zvolal som schôdzu toho sboru a niekoľko úradníkov iných spolkov.

Táto prvá prednáška vojenskej akcie v Binghamtone, dňa 22. sept. 1917 bola usporiadaná župou "Nitra", Tel. Jed. Sokol.

Prišiel deň soboty 22. sept. 1917. Výbor šiel na stanicu čakať vzácnych hosťov. Poneváč prof. Písecký došiel z Ruska, tak sme čakali niečo nového, čo sa deje v tom obrátenom Rusku. Vlak prijel, priviezol menovaných pánov. Vzali sme ich do automobilu a uháňali sme na byt, pre nich určený. Bolo to u pána Nováka, 49 Holand ulici, kde sme mali rozhovor. Bol tam prítomný výbor: Novák, Mažár, Macháček a Barcay.

Na otázku, predloženú prof. Píseckému, že ako sa dostal do ruského zajatia, odpovedal: "Bolo to v Poľsku, pri jednom meste, (nepamätám meno,) keď sme robili útok na Rusov. Práve som kľaknul, dával som povel svojím mužom a som ich posmeloval slovami.

Snáď sa len nebojíte tej strelby, povedám jednomu z vojakov, neďaleko stojúcému za jedným krom. Tu prileti kula a udre na moju šiju, spadol som a ďalej nič neznám, až som sa zobudil v jednej nemcnici. Videl som mnohých ťažko ranených. Počul som slová težké, čo ma nútilo až do plaču. Mnohí zomreli s poslednými slovami: "Keď bych videl aspoň moju manželku a dietky." Na druhý deň prišiel rozkaz, že ktorý môže, nech uteká spiatky do Uhorska, lebo idú Rusi. Ja som začal stonať a zostal som ležať, čakal som ruského oslobodenia. Bola noc, keď nás Rusi navštívili. Ráno nás dali na voze a viezli nás do vnútra krajiny. Ľud čestne nás uhostil teplým čajom, bol ku nám veľmi prívetivý. V nemocnici som bol asi za tri mesiace, potom som sa ujal práce. Sľúbil som mojej rodine, že sa v tom austriackom rúchu nevrátim spiatky. — Tu skončil Fr. Písecký rozhovor a ujal sa slova p. Getting.

Hovoril o národe Slovenskom, ako je zotročený a že iné nám nepozostáva, ako sa spojiť s Čechmi a utvoriť česko-slov. armádu. Vyzval nás výborníkov, aby sme sa prihlásili za dobrovoľníkov. Všetci sme ostali ako omračení i nastalo hrobové ticho.

Každý sme rozmýšľali čo je to, zverbovať sa? Všetci sme otcovia dietok; ako opustiť domácnosť, aby dietky neboly hladné. Po dlhom rozmýšlaní zase prehovoril Getting. "Bratia, viem, že je to ťažkou úlohou pre vás, tak, bez všetkého sa prihlásiť. Ale pripravte vaše rodiny na to, že česko-slovenský národ ide organizovať armádu dobrovoľníkov.

A vy, čo výbor, ste ochotní vziať túto prácu organizovania pre mesto Binřhamton, N. Y."

Tak trocha sa nám ulahčilo, ale myšlienka nedala pokoj. Ako budeš niekoho navádzať, keď sám neideš? Nuž ale sme predsa začali.

Prof. Písecký a M. Getting sa odobrali do r. k fary ku rev. Porubskému. Čo tam vykonali, alebo o čom hovorili není mi známo, alo toľko si dovolím poznamenať, že Rev. porubský nič nepodnikol ani nič nekonal.

Potom šli k Rev. Pankuchovi, tam som bol prítomný. Rozhovor sa viedol okolo práce za národ. Pri vchode do fary pridržal ma Rev. Pankuch a sa ma spýtal, či zbierajú aj peniaze, moja odpoveď bola, nie; len prácu, t. j. akciu za oslobodenia národa. Skutočne Rev. Pankuch bol hotový už obetovať. — Čo so týka jeho práce, bol nám na pomoc kde sme ho žiadali. Ďakujeme v mene národa.

"Tak prišiel čas, aby ísť na prednášk," hovorí jedon z prítomných u Rev. Pankucha. Obecenstva moc nebolo, poneváč to bola len užšia porada. Obecenstvo privítal správca F. Novák a predstavil pána Gettinga. Jeho reč sa točila okolo vecí národných a zdôrazňoval, že Češi a Slováci musíme postaviť armádu, ktorá nám má preťať cestu ku slobode.

Bol vyzvaný Prof. Písecký, ktorý presviedčavou prednáškou hodne prispel ku rozmýšlaniu o potrebe česko-slov. armády. Vyzval, ktorí sú ochotní stať sa prvými dobrovoľníkmi. Nemal nikdo tej smelosti, vystúpiť a život dát na oltár národa. Ale musíme priznať, že ľuď sa o vec zaujímal. Príčina bola tá, že obecenstvo nebolo na to pripravené, t. j. nebol nikdo rozhodnutý, či bude môcť odísť či nie. Po prednáške sa naší hostia odobrali do súsedného mesta, Little Fallsu, N. Y.

Nám, výborníkom toho hodne narozkazovali, oduševnili nás ku práci za národ. Na druhý deň sa inšie nehovorilo vo fabrikách a po vonku, len o česko-slovenskej armáde. Každého to zaujímalo a každý bol zvedavý, kto bude prvý dobrovoľník z Binghamton, N. Y.

Na tretí deň po prednáške sme sa sišli výborníci a usniesli sme sa, že povoláme Dr. Štefánika ku nám. Písal som pánu Gettingovi o adresu aj o poradu, či by Dr. Štefánik bol ochotný zrobiť prednášku u nás. Dostal som odpovet túto:

"New York City, 3. okt. 1917.

Ctený Brat A. Barcay.

Atressa Dr. Štefánika: Comandant M. R. Štefánik, Hotel Plaza, New York, N. Y. Na tvoj dopis ti odpovedám, že Dr. Štefánik nepojde nikde, a nikam rečniť. On je náš generál a čo taký nemôže a nesmie to urobiť a je chorý, hrozne chorý. — Tvoj Milan.

P. S. Len nech sa činia tí šuhájci, z Little Falls sa prihlásilo 11 dobrovoľníkov. Či Binghamton ostane za nimi?

Na zdar."

Toto ma akosi zabolelo, že Little Falls má 11 dobrovoľníkov a Binghamton ani jednoho. V týchto veľkých rozpakoch prišiel ku mne jeden sokol zo sboru 247. T. S. J. Sokol, a povedal: "Vy máte na sta-

Binghamtonskí legionári česko-slov. armády.

Martin Kubala, Dionicius Krška, Jozef Filo, Filip Pšenko.

František Hránek František Macháček, Pavel Jarábek, Vendelin Kabát.

Ján Vanek, Anton Hrazdil, Pavel Fritz, Pavel Jurkovič.

rosti prijímať dobrovolníkov?" Ja zadivene hľadím na neho a hovorím: "Áno." — Ja sa hlásim dobrovoľne a zapište ma." — Ja som nemeškal, bolo mi akosi lahšie u srdca od myšlienok, z ktorých ma práve vyrušil. Vzal som listiny ku tomu potrebné. Ruky sa mi triasly a nevedel som ako začať, zapísať toho prvého hrdinu, toho dobrodincu, ktorý dáva národu svojmu všetko, aj život, to najdrahšie. Ale som sa premohol a opýtam sa ho, "ako sa voláte?" — "Martin Kubala". — "Koľko máte rokov?" — "34 a rodák z liptovskej župy."

Zmyslel som si hneď na hrdinu Janošíka. Po vyplnení listiny vyhrkli nám slzy obom od akejsi ťažkosti. Ja som jemu schytil ruku, stisnul a prial som mu mnoho zdarov ako prvému dobrovoľníkovi z Binghamtonu. Pri odchode ma žiadal, aby sme usporiadali prednášku, na ktorej snaď sa prihlási viacej dobrovoľníkov. Som mu sľúbil.

V ten istý týždeň som dal zvolať istý výbor, a sme sa spolu radili. Som predniesol žiadosť nášho prvého dobrovoľníka. Každý chcel ho vidieť. Ja som ich uistil, že je to Sokol. A buďme istí, že Sokol nikdy nesklame.

Usporiadali sme veliký manifestačnú prednášku s pochodom všetkých slov. spolkov v nedeľu dňa 21. okt. 1917 v High School auditorium, o ktorej prednáške podrobnešie je opísané v Dejinách sboru 104. Slov. Ligy.

Prednáška bola zaujímavá. Rečníci hovorili do duše, dôkazom toho je, že sa po reči Prof. Píseckého na vyzvanie prihlásilo 72 dobrovoľníkov!

Prof. Písecký vyložil všetky krivdy národa česko-slovenského. Že my len to chceme, čo nám patrí, a my si to musíme vydobiť s našími bratri Čechmi. A kde ste, Sokoli? Pravý čas je tu, aby ste konali svoju povinnosť. Vystúpil Rev. J. Pochilý a prihlásil sa za dobrovolníka česko-slov. armády.

Toto pohlo prítomných, i nasledovali príklad.

Na druhý deň bolo všetko vo sviatočnom rúchu, všade bolo vidno odznaky česko-slov. dobrovoľníkov. Prof. Písecký pracoval skoro celý pondelok na vyplňovaní listín.

I.

Prvá schôdza česko-slov. dobrovolníkov bola odbývaná 26. okt. 1917. Na tejto schôdzi predsedal Rev. J. Pochilý. Bol čítaný prehlas, t. j. manifest Česko-Slovenskej Národnej Rady pod názvom "Kto za pravdu horí." Manifest krásne složený, dokonále vypracovaný urobil veľký dojem na dobrovoľníkov. Po prečítaní ozval sa burlivý potlesk a volanie na zdar Česko-Slovenskej Národnej Rady, na zdar M. R. Štefánikovi. —

Ten manifest najdete na inom mieste tejto knihy.

Návrh jednoho dobrovoľca bol, aby sa sdružili všeci dobrovoľníci v jednu družinu a nazvali sa "Družina M. R. Štefánika." Za náčelníka družiny bol zvolený František Macháček. Bolo usnesené, aby F. Macháček bol vyslaný do New Yorku, N. Y. do vojenskej kancellárie vy-

šetriť všetky veci, týkajúce sa dobrovoľníkov a pozdraviť nášho vodcu Štefánika v mene jeho družiny. Bolo usnesené, aby dobrovoľníci odbývali zábavu na zaokrytie výloh veci hore spomenutej. Zábava určená bola na 3. nov. 1917. Schôdzu zakľúčil Rev. Pochilý.

Dobrovoľci začali hneď prípravu ku zábave Zašli aj ku slovenským obchodníkom. So žiadosťou niečim prispeť na zábavu. Naši obchodníci pochopili žiadosti, prispeli hojne, že keď došiel deň 3. nov., bolo všetkého dostatok. Aj Národná Hudba hrala zdarma. Vďaka darcom. Zábava vydarila se k neočakávaniu, každý bol veselého ducha. Zvyšok zo zábavy ostal $108.68.

Musím spomenúť, že ani naše slovenské spolky nezabudly na prvých česko-slov. dobrovoľníkov, daroval každý nejakú sumu, čo spolu činilo $271.76, zvýšok $108.68; spolu $380.44. Tak naší dobrovoľníci mali už peniaze, mohli vyslať delegáta do New Yorku ku komandantovi Štefánikovi.

9. nov. 1917 F. Macháček odcestoval do New Yorku do vojenskej kancellárie, niesol listiny prihlásených dobrovoľcov. Zároveň pozdravil nášho komandanta, M. R. Štefánika. Dobrovoľník Macháček bol prijatý u Dr. Štefánika veľmi nadšene. Odovzdal mu pozdrav od binghamtonských dobrovoľníkov. Hovorili spolu 10 minút.

Keď sa F. Macháček vrátil, podal zprávu zo svojej cesty. Doniesol zprávu, že v krátkom čase budú niektorí z dobrovoľníkov povolaní, aby sa chystali na cestu.

Dr. M. R. Štefánik je človek milý, hovoril so mnou krásne, nemýlilo ho nič, že som jednoduchým človekom. Hovoril so mnou ako s inteligentom. Vysvetlil mi všetky veci národu potrebné. Sám svoj život obetoval národu nášmu. Žaloval sa mi, že je nemocný, ale sa nedá prv liečiť až národ česko-slovenský bude oslobodený.

Pozvanie prvých štyroch dobrovoľníkov. — Bolo to 8. nov. 1917, keď náčelník dostal pozvánie. Svolal všetkých dobrovoľníkov a prečítal pozvanie ktoré znie:

"Ctený pane F. Macháček:

Pripojene posielam vám 4 listiny, povolanie pre štyroch dobrovoľníkov nasledovných: Martin Kubala, Didas Krško, Jozef Filo a Filip Pšenko. Oznámte to menovaným a vypravte ich 11. nov. 1917, po Erie železnici o 12. hod. 20 m. ráno. O lístky sa hláste u kasíra pri okienku na stannici. Všetko je hotové.

S pozdravom, Fr. Kopecký.

Čakali sme deň výpravy. Výbor obstaral miestnosť hudbu a veci potrebné ku výprave dobrovoľníkov.

Konečne nadišiel deň výpravy. Prišiel večer deň 10. nov., hudba prišla do miestnosti a zahrala pieseň "Kde domov moj." Bol zriadený pochod na čele s hudbou a americkými a slovenskými prápormi. Pochodovalo sa ku bytu menovaných dobrovoľníkov, na Julian ulicu, kde bol už prichystaný automobil, okrášlený slovenskými barvami pre ních, Do automobilu sadli dobrovoľníci a ich priatelia a pochodovalo sa spiatky do miestnosti. Bola preplnená obecenstvom. Dobrovoľníci

mali vykázané miesto na javisku. Brat F. Macháček privítal obecenstvo. Predstavil obecenstvu štyroch dobrovoľníkov a vysvetlil úkol výpravy prvých štyroch vojakov č. s. armády. Potom prehovoril Br. I. Mažár a Br. A. Barcay. Naposledy jeden z dobrovoľníkov sa odobral od obecenstva v mene všetkých Ďakoval obecenstvu, že ich došlo v tak množnom počte odprevadiť. Po prednáške naše ženičky usporiadali malú večeru ku pocte našich prvých hrdinov. Skutočne to bol zábavný a poučný večierok. Zákusky zhotovily doma naše dámy. Bolo povedano niekoľko reči, hudba hrala slovenské skladby, čas sa minul veľmi rýchle a naše hodinky ukazovaly 12. Musíme sa poberať na stanicu. Išlo nás mnoho, každý mal súcit ku prvým česko-slovenským dobrovoľníkom, a chcel ich odprevadiť i v pozdných hodinách. Na vlak sme čakali, o 12 hod neprijel, skrz mnoho sňahu sa kdesi omeškal, došiel asi o 3. hod. ráno. Ja som potešoval netrpezlivých, že keď vyhráme válku a dosiahneme česko-slovenský štát, všetko si vynahradíme. Vlak prišiel celý sňahový. Nasledovala odobierka. Vlak sa pohol a uháňal ku New Yorku s našími dobrovoľníkmi. Jedon z nich odpísal:

New York, N. Y., 11. nov. 1917.

Ctený priateľu: —

Do New Yorku sme sa dostali šťastlive. Sme ubytovaní v jednom hotele, je nás tu viacej z druhých miest. Len keď by nám šťastie poprialo dostať sa aj na druhý bok oceánu, t. j. do Francie. Čo si prajeme zo srdca. Na zdar! N. M.

Táto výprava bola príkladná, bola vzorná. Dobrovoľci sa držali čestne, boli hrdými, že môžu ísť bojovať za národ.

O 2. týždne nasledovala druhá výprava. Pozostávala z trinásť. Táto výprava dostala aj česko-slovenský prápor, pod ktorým mala bojovať za oslobodenie Česko-Slovenska vo Francii. Prápor bol odhalený v ten samý večer pred odchodom druhej výpravy dňa 26. nov. 1917. V pcknej prednáške bol odovzdaný skrze Floriana Huttu Br. Antonovi Hrazdilovi, ktorý sľúbil, že bude ho chrániť svojím životom, ako prápor čík, ďakoval v mene družiny obecenstvu za dar. Zároveň sa odobral od obecenstva v mene celej výpravy.

Niektorí odopreli nastúpeniu, upustili od prihlásenia a zostali doma. Vyhovárali sa na rôzne príčiny. Boli ponechaní na vôlu seba, siedmi odcestovali do Francie. Druhá ňpolovica potom neskoršie nastúpila cestu v armáde Strýčka Sama. Niektorí boli prihlásení, t. j. do československej armády, a niektorí zostali pracovať doma. Hovorím o tých ostatných, čo nenastúpili, keď boli povolaní, ale potom sa každý ujal kam mu svedomie diktovalo.

Keď sme boli na stanici s našími hrdinmi, bola veľká zima Ale naší dobrovoľníci kráčali ako by už v ustrety oslobodenia národa. Takými sa dokázali aj vo Francii. Skoro všetci boli vyznačení hrdinstvom.

Tretia výprava išla 5. jan. 1918. S touto výpravou bol povolaný aj br. Macháček, ako vodca a náčelník Družiny Štefánikovej. On bol aj správcom sboru 36. T. S. J. Sokol. Tak pri odchode na počesť jemu

Binghamtonskí legionári česko-slov. armády.

Jozef Potisk, Štefan Dorotka, Jozef Čagánek, František Boruta.

Jozef Bembenek, Method Slimák, Alfred Šmida, Michal Komatinský.

Ján Mihal, Pavel Nejedzchleba, Šimon Mucina, Matej Valachovič.

a ostatným dobrovoľníkom Sbor 36. usporiadal večierok v hostinci u pána J. Vavru. Na večierku bol prítomný celý sbor Sokolov. Boly prehovorené pekné reči na oduševnenie Sokolstva a dobrovoľníkov. Prítomná bola aj manželka br. Macháčka. Jej manžel odcházal do československej armády, ju ponechá aj s jednou dcérkou na seba odkázaných. Vyslovila sa, že jej je veľmi ľúto, že jej manžel odchádza, ale je hotová dať národu, aj samú seba, len aby národ bol slobodný. Dokázala to skutkom, poneváč keď bola zavedená sbierka na oslobodenie národa, darovala $35. To je obeť! Dala manžela česko-slovenskej armáde a dala aj peniaze. Krásny príklad. Bohdaj, by mal národ československý všetky takéto manželky. Vďaka vám, sestra Macháček! Národ na vás nezabudne, vy budete vzorom žien slovenských.

Po odchode brata Macháčka celá práca zostala br. Barcayovi, poťažne úradníkom. Sboru 104. Slovenskej Ligy.

Prihlasovanie dobrovoľníkov trochu prestalo, tak boli sme nútení zase nejaké prendášky urobiť.

Dostali sme telegram:

"New York, 12, 5, '17.

Prví dobrovoľníci, čo odišli v novembri, prijeli do Francie včera, môžete to zdeliť ich priateľom — na zdar!

F. Kopecký."

Druhý telegram:

New York, Dec. 11. 1917.

Druhá výprava dorazila do Francie. Môžete to oznámiť ich priateľom. Na zdar!

F. Kopecký.

Spomenul som, že prihlasovanie dobrovoľníkov prestalo. Preto sme sa rozhodli usporiadať prednášku. Vojenská kancellária rozoslala oznamy v pekných barvách. Obraz vojaka, ako ženie česko-slovenský vojak maďarského žandára dole s Tatier, s nadpisom: "Už Slovensko stáva, putá si strháva, hrr, na vraha! Za demokraciu! Dobrovoľníci hláste sa do česko-slovenskej armády." — Potom manifest k ľudu v Amerike. Prednášku sme usporiadali 7. júna 1918. Rečníkom bol dobrovoľník česko-slov. armády Kačír. Prednáška bola poučná. Hovoril do srca za oslobodenie národa. Po prednáške sorganizoval tak zvaný vojenský výbor, ktorý mal mať na starosti vojenskú akciu. Výbor bol nasledovný: Ján Rozboril, Ján Kabáta st., Rev. J. Martinček, Alois Barcay, Jozef Mrazek, Jozef Vlasák. Výbor sa pár razy sišiel, poneváč sa dobrovoľníci začali hlásiť. Prvá schôdza bola 15. júna 1918, na ktorej vojenský výbor určil dávat každému dobrovoľníkovi $15, keď sa prihlási a odcestuje. Zásobovali sme dobrovoľníkov šatstvom a obuvou. Poneváč s nákupom neboly mnohý spokojní, tak bolo určeno dať každému peniaze. Mám známosť, že Sbor 104. Slovenskej Ligy vyplatil počas prihlasovania a odcestovania dobrovoľníkov $720.00.

Čo sa týka práce toho výboru, boli to obstarní bratia. Časté schôdzanie ich zunovalo a zostala tá práca na pleciach jednoho alebo dvoch. Nemal som im za zle, lebo to bola unovácia, každý týždeň vyprevádzať

dobrovoľníkov na stanicu o 12. hodine v noci. Msoho razy sa stalo, že sa vlak omeškal o hodinu, dve a ráno do práce ísť. K posledku som už chodieval len samotný na stanicu. odprevádzať. Skutočne, pre druhého bych to nebol v stave konať, pre národ áno.

L'úbim ťa, rod môj slovenský
cítim tvoje muky,
ktorými ťa obsypaly
nepriateľské ruky.

Tvoje žiale, tvoje bôle
mňa tiež bolia, hryzú,
a tí čo ťa ubíjajú
vrahovia moji sú.

Tvoje nádeje v budúcnosť
dáva mi sily,
bo mám pevnú vieru v tebe
národe môj milý.

Som čiastočkou tvojho tela,
maličký len atom—
ale z tvojich dietok každé
je mi sestrou, bratom.

Jedna sme krv, jedno telo,
Čo môže byť bližšie?
Čo môže byť Slovákovi
Nad svoj národ milšie?

Kto necíti bôle, rany
Ktoré národ znáša,
Ten je hoden iba meno
Zradcu a Judáša.

Každučkému Slovákovi
Rod svoj ľúbiť treba,
Veď tým ľúbi a miluje
Samého len seba.

Bo národ je jednotlivec
Vo sväzku sú tuhom,
Od večnosti im súdeno
Žiť, mrieť, jedon v druhom.

Na stanici som dostával lístky pre dobrovoľníkov takto.

"For Czecho Slovak Committee. Tickets Binghamton to New York will be furnished by Erie Rainroad Ticket Agent at Binghamton.

A. L. Barcay, Committee".

Na takýto spôsob som dostával lístky koľko mi bolo zapotreby bez všetkej ťažkosti.

Od mája 1918 sme odosielali dobrovoľníkov do táboru, t. j. do mesta Stamford, Conn. Územie toto nám prepustil vlasnitel' menom Mr. Fortingham.

Budovy vybudovali naší dobrovolníci, drevo bolo kúpené vojenským výborom za peniaze naše. Bolo to krásne miesto, pekné cvičište. Miesto vábne; kdo sa tam došiel podívať každý chcel byť dobrovoľníkom.

Cítil sa tam človek ako na výlete s česko-slovenským táborom. Každé 2 týždne boli posielaní dobrovolníci do Francie.

24. aug. 1918 bol u nás poručík Horvát, mal peknú prednášku o česko-slov. armáde v Rusku, ako hrdinský bojovala pri Zborove.

28. aug. 1918 prvý česko-slovenský dobrovoľník prišiel z česko-slovenského tábora na dovolenú v rovnošate česko-slovenskej armády. Bol to Vendelin Kabát, práve Sbor 36. T. S. J. Sokol mal zábavu, tam bol dobrovoľník predstavený bratom I. Mažárom, ktorý pri tej príležitosti vyzval obecenstvo ku sbierke, ktorá bola hneď aj zavedená a peniaze sme zaslali po dobrovolníkovi V. Kabátovi, na tabák dobrovolníkov do táboru.

Potom častejšie dochádzali dobrovoľníci zo Stamfordu do Binghamtonu.

Binghamtonskí legionári česko-slov. armády.

Andrej Kucharik, Jozef Masaryk, Ján Slavik, František Gulej.

Ján Mokrohajský, Adolf Horinek, Matej Kovarik, Jindrich Dobeš.

Vaclav Matuský, Štefan Šeliga, František Rožek, Michal Škojec.

Prvé listy dobrovoľníkov z Francie.

List písaný slovenským dobrovoľníkom v česko-slovenskej armáde z Francúzka, Františkom Macháčkom, svojej manželke do Binghamton, N. Y.

Vo Francii, 5. júla 1918.

Milá manželko!

Srdečne ťa pozdravujem aj Aničku a bozkávam vás oboch. Pozdravujem tiež aj kmotrov, bratra Barcaja a známych.

Píšem ti, že dňa 30. júna odovzdaný nám bol náš prápor presidentom francúzkej republiky. Táto pamätná slávnosť konala sa predpoludním a ostane nám navždy v pamäti.

V posledné dni naši binghamtonskí chlapci museli sa rozísť každý v inú stranu, lebo pridelení boli do rôznych rôt a čat. To značí, že od toho dňa nebudeme sa môcť spoločne schádzať, jako sme dosiaľ robili. Deň pred tým, keď sme mali byť rozdeleni, všetci títo moji kamaráti sišli sa pri mne, kde sme sa milo pobavili, jako jedna rodina. Hňa majú všetci radi, jako by som bol ich predstavený. Sišli sme sa v jednom hostinci neďaleko nášho tábora sa nachádzajúcom, kde sme sa milo zabávali a spoločne pivom občerstvili. Nezabudli sme privolať Na zdar! aj našim v Binghamtone.

Potom sme vyšli von a šli sme do poľa, kde sme sa prechádzali v prírode medzi krásnymi vrchami a horami; naši šli za mnou jako deti. Rozhovor bol zaujímavy a nadšenie medzi nami bolo tak veliké, že ti to ani opísať nemôžem. Túha po boji bola medzi nami veliká, že konečne budeme môcť ísť pomstiť sa na našich nepriateľov za mnohé krivdy, ktoré sa na našom národe dopustili.

Konečne došli sme na jeden vysoký vršok medzi horami, kde bola čistina a odkiaľ bol taký krásny výhľad na hory Vosges, jako u nás v Tatrách. Posadili sme sa všetci trinásti a rozprávali sme sa o našej velikej slávnosti, ktorá bola veľmi skvelá. Všade plno česko-slovenských zástav a nadšenie neobyčajné. Bol by som ti to doprial vidieť, a tiež aj našim ľuďom, to boly okamžiky, aké v živote nášho národa sotva kedy boly. V takej velebnej tichosti sediac povstal som a prehovoril som k mojim kamarátom-bratom o našom cieli. Povedal som im, prečo sme sem prišli, prečo sme ďaleko v cudzom kraji a čo je cieľ našej práce. Hovoril som slovami zo srdca pochádzajúcimi a cítil som sa tak zvláštne, jako nikdy v živote. Chlapci moji ma ticho počúvali, ba zbadal som že viacerí z nich ticho plakali a dojati boli mojimi slovami. Potom sme si podali ruky, privolali sme Na zdar všetkým známym a doma ostavším priateľom a potom som vytrhol kúsok papieru z knihy, na ktorý sme sa na pamiatku tohoto okamihu podpísali a ktorý ti tu zasielam. (Na papieri podpísaní sú: Vidaš Krška, Lúčky, Liptov, Slovensko; Tony Hraždil, Jozef Filo, Amerika; Pavel Fric, Martin Kubala, Filip Pšenko, Method Slimák, Frant. J. Macháček, Ján Vanek, Matej Kamatinský, Alfred Šmída, Jozef Benbenek, Frank Hranek, Jozef Jurkovič nebol prítomný, bo leží v špitáli nemocný. Red.)

Podali sme si ešte raz ruky a rozišli sme sa. Snáď sa nikdy viac v živote tak nesídeme, aspoň na tomto mieste, kde sa to teraz stalo, zaiste viac nie. Lebo ideme na front bojovať.

Pozdrav ešte raz pre všetkých našich: Vytrvajte, bo my sme pevní v našom predsevzatí, že naša vec zvíťazí! Na zdar!

Tvoj milujúci manžel *František.*

*

Druhý list je od slovenského dobrovoľníka Dominika Krivosuckého, písaný svojmu švagrovi, p. Belihovi, do Binghamtonu. Zneje nasledovne:

Vo Francúzsku.

Milý švagre a švagrina! Pozdravujem vás mnoho raz a dávam vám na vedomie, že som zdravý, jakého zdravia i vám vinšujem. Písal som vám už viaceré listy, ale od vás nemôžem odpoveď dostať a veru čakám ju s dňa na deň. Píšte mi!

Dostal som tu dva listy z kraju, ale písané boly ešte 24. a 28. februára. Z domu mi píšu, že tvoj brat bol doma, ale nič viac zaujímavého tam nestálo. Tiež píšu, že naši prichádzajú domov z ruského zajatia. Ja sa divím tým ľuďom, že sú tak slabého ducha a že si neuvedomili o našom hnutí, ktorého cieľ je vymaniť národ zpod otroctva maďarského a nemeckého. Blázni takí myslia, že už je po vojne a že budú doma sedeť, veru nie, soberú ich znovu a musia bojovať pre nenávidených Nemcov a Maďarov. Ich miesto malo byť v našich radoch, jako tých, ktorí sem k nám prišli z talianského frontu, kde boli vymenení.

Ja sa mám dobre pri telefonistoch. Nám je tu veselo, máme svoju plukovnú hudbu, ktorá nám každý deň hra. Večer chodíme do divadiel s pohyblivými obrazmi, ba zabávame sa na viaceré spôsoby. Dostali sme nové uniformy, mali by ste vidieť, jak krásne naše vojsko vyzerá. Dobrej mysle sme všetci, bo situácia na fronte značne sa zlepšila. Vy o tom zaiste tiež dobre viete, lebo čítate noviny. My tu dostávame noviny francúzske každý deň, ktoré s takou netrpelivosťou očakávame, jako Rakúšania chlieb, ktorý však nemajú odkiaľ dostať. Naša strava je dobrá, nehladujeme, jako Maďari a Nemci.

Ale nezabudnite, že vy nám musíte pomáhať, koľko vám je len možné, lebo my svoju povinnosť vykonáme, keď príde čas, aj životy svoje položíme, všetko dáme čo máme, i vašou povinnosťou je nám pomáhať vo všetkom. My už sotva čakáme, kedy budeme môcť odísť na front, čo sa v krátkom čase aj stane. Naša armáda v Taliansku tak sa vyznačila, že ju sám taliansky kráľ pochválil. Aj o nás ešte počuje svet, jako teraz počúvate o našej armáde v Rusku.

Srdečne vás pozdravujem, ostávam váš verný

Dominik Krivosucký, vojak v 22. česko-slov. pluku.

Prvé dopisy prichádzaly trošku smutné, boly v nich výrazy skrze nedostatok potravín a šatstva. Niektorí dobrovoľníci použili výrazy aj oproti vodcom. Nuž ináč sa to nedalo napraviť, lebo každý začiatok je veľmi ťažký. Naší dobrovoľníci boli tu v Amerike, nikdo im nebránil, čo chceli to mali. Ale už ako vojak vo Francii, to byť nemohlo.

Zprvotky sa veci dialy dľa spôsobu francúzskeho, ale pre našich to bolo málo, preto musela dojsť náprava A dobrovoľci boli spokojní, aj si chválili.

Nuž začiatok býva veľmi ťažký. Najhoršie bolo o tabak a cigarety. Zásielky z Ameriky boly mnohé, a neskoršie vláda zakázala posielať pakliky do Francie.

Bolo treba organizovať aj naše ženičky, aby zásobovaly armádu rôznymi vecmi, poneváč sme sa nemohli spoliehať so všetkým na spojencov, tí mali dosť stvojích. Takýto výpomocný Sbor sme mali aj v Binghamtone, čo sbieral tabak, cigaretky, svedre plietly, šily spodné prádlo atď. Naše ženičky vykonaly hodne práce pre našu armádu. Vďaka vám. Následkom stiažností našich dobrovoľníkov o nápravu sme sa obrátili na úrad Národnej Rady, odpoveď sme dostali nasledovnú:

Pittsburgh, Pa., 8. júna 1918.

Pánu Alois Barcay, 852 Clinton St., Binghamton N. Y.

Ctený priateľu,

odpusťte, že tak neskoro odpovedám na Vaše ct. riadky. V záležitosti našich vojákov Národná Rada nemôže nič vykonať. Tieto veci, tak ako som Vám písal musia tam na mieste vyšetriť. My darmo donesieme akékoľvek usnesenia, keď nevieme, čo je pravda, to ceny nemá. Všetky žaloby musia ísť svojou riadnou cestou, lebo nebolo by správné, aby sme bez dôkladných dôkazov vynášali a uznášali sa na tom, do čoho celkom jasne nevidíme.

Ináč v tieto dni došli z Francie naši oficieri a ti nám dajú presnú odpoveď a posvieťa na tamojšie pomery. Myslím, že na budúci týždeň budú tu a preto Vás prosím, pošlite mi opäť ten sťažujúci dopis, aby som mal dôkaz v ruke.

Tiež Vám môžem sdeliť, že tieto dni odchádza z nás jeden do Francie, toho pána by som požiadal, aby preskúmal tie veci a dal nám znať, čo je to tam. Mne sa zdá, že tam v tej časti bude nejaký darebák, ktorý zapríčiňuje tieto veci. Tomu musíme stupiť na palce.

S pozdravom, *Janček.*

Česko-Slovenská Národná Rada sa postarala aj o rodiny zanehané dobrovoľníkmi. Peňažnú podporu dostávaly každý mesiac. Manželky dobrovoľníkov $14 mesačne, a na každé dieťa $4 mesačne. Neni to moc ale je to dosť na vládu, tkorá nemala žiadnu pokladnicu, ani žiadne krajinské dane, jedine sbierky, tie nám pomáhaly. Manželky sú predsa podporované, a nie sú odkázané len samé na seba, v páde nemoci dáva podporu Americký Červený Kríž.

Tak sme využili všetky možné príležitosti, len aby manželky boly zaopatrené. V meste Binghamton manželky dostávaly podporu nasledovne:

Ludmila Machácek 1 dieťa $18.00; Anna Nejedzchleba 2 deti $22.00; Katarina Mucina 1 dieťa $18.00; Wilhelmina Šmida 1 dieťa $18.00; Katarína Sochor 3 deti $26.00; Anna Benbenek $14.00; Anna Gubey $14.00. Spolu $130.00.

Suma bola vyplácaná čekami.

Manželky, čo ste daly národu svojích manželov a otcov:

Vy ste dokázaly, že milujete národ, poneváč ste daly národu čo vám bolo najmilšie. Vy ste boly tie, ktorým vám nezáležalo na majetku, všetko ste daly, len aby národ bol slobodný. Videl som vás ako ste sa lúčily, bola to ťažká chvíla, ale Vy ste vydržaly, poneváč to bolo za národ. Oj, za národ trpeť, to nebolí! Ja vám ďakujem, drahé manželky a dietky, národ vám bude povďačný za vašu obetavosť. Snáď vám bude smutné videť, že niektorí si zarobili peniaze v čase v ktorom bol váš manžel alebo otec na bojišti. Nech vás to netrápi, naša vláda česko-slovenská sa postará, aby Vám to bolo nahradeno. Na zdar vám, manželky a dietky! Vaši otcovia vyhrali nad ukrutným Nemcom a Maďarom a národ ostáva slobodný. História bude o vás hovoriť. Ďakujem Vám v mene národa slovenského.

NAPOMENUTIE.

Takto ti ja poviem, šuhajko môj milý,
najprv chod' na vojnu, potom si ma vezmi.

Chod' milý na vojnu vydobiť slobodu,
potom ti dám rúčku, navždy budem tvojou.

Iní už bojujú, ty si prespevuješ,
že ty máš milenku, na vojnu nepôjdeš.

Aj iní šuhajci milenky tiež majú,
a už si šabličky k boku pripínajú.

L'úto im to bolo, aj slzy padaly,
ked' sa s milenkami rozlúčiť musely.

Pomysli si milý, na tie naše školy,
kde dietky slovenské pomad'arčiť chceli.

Matka nevedela, čo s jej det'mi robia,
bil ich pán učitel' pre mad'arské slová.

Nesmela matička slovíčka povedať,
že nechce z dietať'a, Mad'ara vychovať.

Nebude to bývať, jako to bývalo,
žeby nám Mad'arsko, rozkazovať malo.

Pri konci tej vojny slávne zavoláme,
že už s bratmi Čechmi slobodný štát máme

ČESKO-SLOVENSKÝ ŠTÁT.

Vymal'oval maliar
to Česko-Slovensko,
ved' je tam študentov
na tisíc a dve sto.

Dosť sa im zle viedlo
ked' do škôl chodili,
pre slovenské piesne
so pár vyhodili.

Bo mnohí študenti
priznali sa smele,
že sú oni det'mi
slovenskej matere.

Aj náš pán Masaryk
hoc je professorom,
nikdy nezabudne
o pôvode svojom.

Ked' budeme všetci
jako on pracovať
potom sa môžeme
aj slobode úfať.

"Už Slovensko vstáva
putá si ztrháva"
takto náš Masaryk
nám prepovedáva.

*

Vl. Hurban, vojenský atašé v Binghamtone.

24. nov. 1918. bol u nás vojenský atašé, mal prednášku v High School, a zahájil sbierku, ktorú sme sosbierali v prospech národa $40.000.

Prednáška bola veľmi vzorná, obecenstva bolo mnoho, každý bol oduševnený ku práci za národ.

1918. V Novembri sa skončila svetová vojna. Nemecko a R.Uhorsko, Turecko a Bulharsko, válku prehraly a pristaly na podmienky spojencov. V októbri a novembri už aj česko-slovenská armáda bojovala na francúzskom fronte proti Nemcom. Tam jsme mali troch ranených z Binghamtonu, dobrovoľníci Pavel Fric, Martin Kubala a Methot Slimák, všeci traja sú v vstave vyličenia a odišli na Slovensko roku 1919.

Poneváč válka prestala, prestáva aj verbovanie dobrovoľníkov v Amerike, a tu uverejňujem nariadenie vojenskej kancellárie, znie:

"CZECHOSLOVAK COMMITTEE.

Přijímání nových dobrovolců do Československé armády bylo úplně zastaveno, a nebude více nikdo do Francie jako dobrovolec odeslán. Tím končí činnost vojenských kanceláří a mohou býti zrušeny.

Proto nutno:

1) ukončiti všechny knihy účetní a pokladní a přebytky spolu s příslušnými knihami a doklady poslati na Československý generální konsulát v New Yorku (Czechoslovak Consulate General), 154 Nassau Street,

2 odeslati všechny listiny, seznamy atd., (archiv) na generální konsulát,

3) odevzdati agendu, bude-li jaká, místním odbočkám Národního Sdružení a Československé ligy, jež převezmou též doručování checků na podporování rodin dobrovolníků, jakož i převezmou věci našich dobrovolníků a majetek jejich vůbec, který byl ve vojenských výborech deponován,

4) zrušiti nynější vojenské výbory, jakož i úřadovny těchto výborů.

Rozhodování o sporných případech přísluší nyní konsulátům po př. generálnímu konsulátu v New Yorku.

Velitel hlavní vojenské kanceláře
Kap. Houska."

Soznam dobrovoľníkov (legionárov) česko-slovenskej armády z Binghamton, N. Y.

Meno:	Rodné mesto:	Župa
Martin Kubala,	Lisková,	Liptovská.
Didas Krško,	Lúčky,	Liptovská.
Jozef Filo,	Serdehel,	Bratislavská.
Filip Pšenko,	Lúčky,	Liptovská.
František Hránek,	Skalica,	Nitrianska.
Ján Vanek,	Unin,	Nitrianska.
Pavel Fritz,	Rybky,	Nitrianska.
Alfred Smida,	Petrova Ves,	Nitrianska.
Anton Hrazdil,	Malá Prítrž,	Nitrianska.
Jozef Bembenek,	Lapsi,	Spišská.
Method Slimák,	Lisková,	Liptovská.
Pavel Jurkovič,	Unin,	Nitrianska.
František Macháček,	Skalica,	Nitrianska.
Michal Komatinský,	Malá Prítrž,	Nitrianska.
Vendelin Kabátt,	Gbely,	Nitrianska.
Pavel Jarábek,	Bratislava,	Bratislavská.
L'udvik Juriga,	Gbely,	Nitrianska.
Ján Mihal,	Gbely,	Nitrianska.

Meno:	Rodné mesto:	Župa:
Pavel Nejedzchleba,	Mokrýhaj,	Nitrianska.
Matej Valachovič,	Gbely,	Nitrianska.
Jozef Potisk,	Lynč,	Bratislavská,
Stefan Dorotka,	Lynč,	Bratislavská,
Jozef Čagánek,	Petrova Ves,	Nitrianska.
Jozef Dohnálek,	Senica,	Nitrianska.
František Boruta,	Gbely,	Nitrianska.
Simon Mucina,	Lopašov,	Nitrianska.
Andrej Kucharik,	Chminany,	Sarišská.
Jozef Masáryk,	Kopčany,	Nitrianska.
Stefan Valúšek,	Brezovice,	Morava.
Ján Slavik,	Sorocin,	Sarišská.
František Gulej,	Lúčky,	Liptovská.
Ján Mokrohajský,	Gbely,	Nitrianská.
Adolf Horinek,	Marie Tal,	Bratislavská.
Matej Kovarik,	Čáry,	Nitrianská.
Imrich Dobeš,	Ratiškovice,	Morava.
Vaclav Matuský,	Unin,	Nitrianska.
Stefan Seliga,	Jablonica,	Nitrianska.
František Rožek,	Petrov,	Morava.
Michal Skojec,	Malá Prítrž,	Nitrianska.
Ján Hlaváč,	Moravany,	Morava.
Ladislav Hrnčirik,	Hollič,	Nitrianska.
Vojtech Paleček,	Hollíč	Nitrianska.
František Polláček,	Stražovice,	Morava.
František Slavik,	Radejov,	Morava.
Ján Čačala,	Binovec,	Bratislavská.
Stefan Sochor,	Strážnica,	Morava.
Jozef Mrázek,	Lešna,	Morava.
Peter Babík,	Mistřin,	Morava.
Peter Gazda,	Radejov,	Morava.
Cyrill Neduchal,	Mistrin,	Morava.
Jakub Vaculka,	Letnič,	Nitrianska.
Andrej Kudláč,	Radočovce,	Nitrianska.
Imrich Rúsek,	Petrova ves,	Nitrianska.
Jozef Varmuža,	Mistrin,	Morava.

Roztriedenie binghamtonských legionárov dľa župy, odkiaľ pochádzajú:

Z nitranskej župy....28	Zo Spišskej župy 1
Z Bratislavskej župy 6	Z Morazy 12
Z Liptovskej župy.... 5	
Zo Sarišskej župy 2	Spolu 54

Soznám dobrovoľníkov, ktorým nebolo možno odísť do Francie.

Neprijatí:

Rev. Ján J. Pochilý, následkom toho, že je narodený v Amerike.
Štefan Banovič, následkom lekárskeho vysvedčenia.
Martin Vrábel, následkom nemožnosti opustiť rodinu.
Peter Šupa, následkom nemožnosti opustiť rodinu.

Nepovolané:

Mária Čarský, Mária Vayne, Štefánia Rehák, Magdaléna Sedlák.

Okrem týchto bolo ešte asi dvadsať prihlásených, z ktorých mnohí snáď aj by mohli odísť do Francie, ale nechceli tak učiniť, kým niektorí zase z ních odišli do služby americkej armády.

Poznamenať treba, že medzi 48 dobrovoľníkmi, ktorí boli vypravení z Binghamtonu, bolo asi päť dobrovoľníkov z Endicot, N. Y., nakoľko v tom čase nebolo ešte v Endicott sboru Slov. Ligy, tak všetky národné práce endicottských Slovákov boly konané spoločne s Binghamtončami, a preto týmto zaznačujeme, že aj endicottskí Slováci majú účasť pri vyslaní dobrovolníkov do česko-slov. armády. Teraz, majúc sbor Ligy, sami prevádzajú národné práce. Pri návrae legionárov, keď Binghamtončania sa uzniesli že dajú každému legionárovi $30.00, tak naší

Rev. Ján J. Pochilý.

statní Endicottčania tiež sa usniesli, že dajú každému legionářovi po $10.00, čo je veľmi pekná vec od ních na jejich nevelký počet.

*

"New York, N. Y., dne 14. srpna 1918.

Pan Alois Barcaj, 252 Clinton Street, Binghamton, N. Y.

Ctěný pane!

V odpovědi na Váš dopis ze dne 13. srpna sdělujeme s Vámi, že Rev. J. Pochilý nemůže býti poslán do Francie, protože jest rozený Američan. Rev. Pochilý chtěl za každou cenu jeti do Francie a nevěřil, že musí vyčkati povolení od amerických úřadů, přijel proti naší vůli do New Yorku. Několik týdnů jsme se marně pokoušeli vymoci pro něho dovolení, aby mohl vstoupiti do naší armády, avšak marně. Dle posledního našeho oběžníku čís. 7 nemohou rození Američané vstoupiti do naší armády, tedy ani Rev. Pochilý, ani kterýkoliv. Jest zapotřebí, aby k ochraně Rev. Pochilého vydal Váš výbor prohlášení v novinách, aby Pochilý nebyl zbytečně napadán a naše akce tím netrpěla.

S přátelským pozdravem, za vojenskou kancelář, Č. S. N. R.

Frant. Kopecký."

Prihlásených bolo 78 dobrovoľníkov.

Prihlásených bolo 78, ale len 48 posluchli povolanie vojenskej kancellárie. 4 ženské nepovolané a 5 mužských bolo čestne prepusteno pre rôzne príčiny.

Mnohí pochybovali o veci, že sa revolúcia nevydarí a že potom ich maďarská vláda dá obesiť. Druhí sa báli, že padnú do zajatia Nemcov a že tí sa budú na ních pomstiť, a tretie bolo, že naší vlastní ľudia ich rozvádzali a odhovárali, aby neišli nikde. Bolo to veľmi zle, keď Slovák sám sebe nepraje vydobyť slobodu. Porekadlo hovorí, že horší poturčenec ako Turčín, a je to vskutku tak. Možno v tejto knihe najdete mená niektorých, čo hatily našu prácu.

Cesko-slovenský národ zvíťazil. Slobodu dosiahol. Tá dlho čekaná túžba došla, včul si musíme zariadiť veci tak, aby sme sa zase nestali otrokmi nejakého živlu, aby sme si nepokazili, čo nás stálo mnoho životov, práce a peňazí. Buďme ľudmi demokratickými a nedajme sa sviseť žiadnemu hnutiu, čo by škodilo našej zemi Česko-slovenskej. Vytrvajme!

Pri zakončení musím spomenúť: Aby sme vytrvali až do konca. Keď sme začali revolúciu, boli sme silní, bárs nám aj pod nohy polená hádzali, ale sme nespadli a sme vytrvali a zvíťazili. "Odbočka maďarskej vernosti" nám nepoškodila, ale tí Slováci, čo do nej vstúpili, sami si jámu vykopali, teraz sú v nej a volajú o pomoc. Ale už je pozde, milý drozde. Poznáme vás. Ste nám šokdili, ste nám sľubovali šibenice, ktoré my máme v moci. My sme vytrvali, aj vytrváme s naším otcom Masarykom. Vytrvalosťou mnoho ľudí stalo sa šťastnými. Vytrvalostou ľudia docielili pravého úspechu. Vytrváme s našími bratry Čechmi v našom česko-slovenskom štáte. Na zdar! nášmu prezidentovi Masarykovi. Na zdar! vám bratia, sestry česko-slovenskej slobody — Na zdar!

Pieseň k pocte nášho prezidenta Masaryka.

Ty náš veľky vodca slávny
v Tebe nádej skladáme;
Ty víťazu neohrožený
Teba oslavujeme.

Naše oči už uslzené
zmenily sa v perly jasné:
Ty's sňal otrocké okovy
slobodu už my máme.

Ó Masaryk, ó Masaryk,
Tebe vernosť skladáme,
vniknul do nás Tvoj mocný hlas
s Tebou my sotrváme.

Otrocké putá roztrhly sa,
lepšie dni nám vrátily sa;
slobodu my všetci máme
nik nám ju z rúk nevyrve.

Keď by bolo čertov koľko
tých sa už nebojíme,
čo by ich bolo dvaráz toľko
nad nimi zvíťazíme.

Čecho-Slováci, Moravania,
my sme všetci verní bratia;
beda tomu kto proti nám
naše päste ho zdrobia.

Binghamtonskí legionári česko-slov. armády.

Ladislav Hrnčirik,

Jozef Mrázek,

František Slavik,

Ján Hlaváč.

Ján Čačala,

Peter Gazda,

Peter Babik,

Andrej Kudláč.

Štefan Sochor,

Imrich Rúsek,

Jakub Vaculka,

Štefan Valúšek.

Sumaria & Moravian Band

POHRAB.

(Československá Tlač. Úradovňa.)

Washington, D. C. — V pondelok, dňa 4. t. m. konal sa tu zvlaštny pohrab. Bol to pohrab mrtvoly, ktorú nikto neoplakával, naopak každý sa radoval, že konečne vypustila svoju hriešnu dušu a už jej viac niet. Je to monarchia Rakúsko-Uhorská, ktorá z Božej vôle, z vôle národov, za pomoci zbraní československých hrdinov a politickej múdrosti Spojencov v tento deň o tretej hodine popoludní skonala. Každý z účastníkov pohrabu hodil na jej rakev "hrudu" radostných slôv: "Chvála Bohu!"

PIESEŇ K POCTE

nášho slávného dr. Milana R. Štefánika,

Slovenský rod môj,
snáď to už hrob tvoj,
rozhodný krok zrobiť máš,
"Zhyň" nie osud tvoj,
nuž rozhodný stoj,
svojich synov v radoch dáš.
Nádej svoju vlož len,
bo nie je to sen —
pozri za kým ty kráčaš.
Štefánik, Štefánik!
Ty si vodca slávny, Ty veď nás.
Skladáme Ti vernosť v každý čas,
vniknul nám do srdc Tvoj mocný hlas.
Štefánik, Štefánik...!
Nech duch Tvoj v svete známy,
je v boji "Slávie" vždy s nami.
Do boja, do boja, tu čas!

Tatier kto synom zostať chceš verným
bratský daj pravicu nám,
päsť nad odrodilcom zatoč čiernym,
za zradu kosti mu zlám.
Nádej svoju vlož len,
bo nie je to sen —
pozri za kým ty kráčaš.
Štefánik, Štefánik!
Ty si vodca slávny, Ty veď nás.
Skladáme Ti vernosť v každý čas,
vniknul nám do prs Tvoj mocný hlas.
Štefánik, Štefánik!
Nech duch Tvoj v svete známy
je v boji "Slávie" vždy s nami.
Do boja, do boja, tu čas!

Rozpomienka na generála Milana R. Štefánika.

Keď sme začali organizovať česko-slovenskú armádu tuná v Amerike, u nás v Binghamtone prihlásil sa tiež istý počet dobrovoľníkov do tejto. Bolo to asi v januári roku 1918, keď skupina dobrovoľníkov mala schôdzu a na tejto bol som prítomný aj ja, jeden z prítomných pýtal si slovo, ktoré bolo mu aj dané a tento potom začal rozprávať o práci Dr. Milana Štefánika.

"Bolo to v roku 1912," rozprával, "keď slúžil som v rakúsko-uhorskej armáde v Bratislave a tam poznal som sa s istým Stevantom, ktorý sbieral peniaze na Srský Červený Kríž. Boli sme dobrí priatelia, lebo sdôveril sa mi so všetkým.

"Raz pýtal sa ma, či pôjdem s ním von. Ja som sa trochu obával, ale na konec som mu to sľúbil. Človek tento bol príbuzným Dr. Milana R. Štefánika, ale ja som o tom nevedel.

"Bolo to po cvičení, keď sme šli spolu večer von. Prišli sme na isté miesto a ja som sa ho pýtal, že kam ideme. On odpovedal mi len toľko, že však uvidím, až tam prídeme. Takto prišli sme až k jednej záhrade.

Tu mi povedal, aby som počkal vonku, že on vojde na chvíl'u dnu. Ešte ale ani dobre bránu neotvoril, keď stretnul sa s jedným človekom. Ja som nevedel, že kto je to. O chvíl'u zavolali aj mňa k sebe. Ten neznámy rozprával ku mne krásne po slovensky. Pri slovách: Na zdar! stisnul mi pravicu.

"Oba rozprávali sa spolu niečo o Srbsku, ale ja neviem čo, poneváč začiatok reči som nepočul.

"Neznámy obrátil svoju milú tvár na mňa a pýtal sa ma, že či som dobrý Slovák. Ja odpovedal som trasl'avým hlasom, že áno.

"A jakože by si bojoval oproti Srbom, keď tvoja krajina vypovie válku? pýtal sa ma d'alej.

"Nevedel som mu na to odpovedať, ale môj priateľ mi pomohol a povedal, že zahodíme pušky a pôjdeme napred, t. j. k Srbom."

"Neznámy potom odobral sa od nás, so slovami Na zdar!

"Keď odišiel, pýtal som sa svojho priatel'a, že kto je ten neznámy, a on mi povedal, že je to jeden Slovák z Francie a povolaním je hvezdár. Nič viac mi môj priateľ o ňom vtedy povedať nechcel, až pozdejšie, asi o 3 týždne prezradil mi jeho meno."

Keď brat tento skončil svoju reč, dal návrh, aby skupina dobrovoľníkov bola nazvaná menom Dr. Milana R. Štefánika, čo bolo aj jednohlásne prijato. Hneď na tej schôdzi bolo tiež usneseno, aby jeden z dobrovoľníkov odobral sa do New Yorku, kde práve v tom čase zdržoval sa dr. Štefánik, ktorému mal v mene družiny oddať pozdrav. Vyslaný k nemu bol brat Macháček. Keď prišiel zpiatky z New Yorku, rozprával, jako bol Štefánikom v New Yorku prijatý.

"Bolo to asi o 2. hodine popoludní," hovoril, "keď prišiel som na miesto, kde ubytovaný bol dr. Štefánik. Žiadal som si k nemu prístup, ktorý mi bol hneď aj povolený. Prijdúc k nemu, našiel som ho pracovať. Stisnul mi ruku a pýtal sa ma, že jaká povinnosť priniesla ma k nemu. Sdelil som mu pozdrav od binghamtonských dobrovoľníkov a žiadal som ho o povolenie, aby naša družina mohla nosiť jeho meno. On pristal na to, ale zároveň žiadal, aby sme mu nerobili žiadne veľké chvály.

"Potom rozprávali sme sa o národných veciach veľmi priateľsky, tak jako keby mi bol rovným. Medzi iným povedal mi, že je chorý, ale že nedá sa skoršie liečiť, než bude oslobodený česko-slovenský národ. Nato nikdy nezabudnem, keď povedal mi, že až bude môj národ slobodný, potom môže aj zomreť."

Toto bola zpráva brata Macháčeka, keď došiel z New Yorku.

Opisujem to preto, poneváč brat Macháček viac ráz zdôrazňoval, čo mu hovoril Dr. Milan Štefánik, totiž, že keď národ slovenský bude oslobodený, potom môže aj zomreť.

A zomrel, práve vtedy, keď náš drahý národ dosiahol svoju slobodu, za ktorú Štefánik toľko pracoval. Jeho už niet viac medzi nami. Veľký tento Slovák, teraz, keď mal požívať ovocie svojej práce odišiel tam, odkiaľ niet viac návratu. On zomrel, ale len telesne, lebo duševne žije ešte stále medzi nami. Jeho duch žije a bude žiť na veky.

Náš slovenský národ ztratil v ňom veľmi mnoho. Mali sme len toho jediného, aj toho vyrvala nám neúprosná smrť.

V tieto dni prišiel ku mne jeden môj priateľ a s ním rozprávali sme sa o krutom osude, ktorý vyrval nám generála Milana Štefánika. Tento mi povedal, že má rád svoj život, ale žeby bol radšej, keby bol on zomrel namiesto neho.

Nás tuná všetkých veľmi bolľastne dotkla sa smrť nášho velikého muža. Všetci vieme dobre, že čo sme v ňom ztratili.

Spi sladko v našej drahej slovenskej zemi!

Ženy slovenské, matky slovenské
sľub si dajme a v ňom stojme,
a pre blaho svojej vlasti
všetky sily obetujme!

Nielen muž buď hrdý na to,
že i život dá za vlasť;
hor' sa ženy! i my chceme
na oltár tiež obeť klásť

Muž ach, ten má meč svoj ostrý,
silu v rukách, má všetko;
ale útla, slabá žena
má len srdce a decko.

Dieťa! toto meno sladké,
žene nebom daný dar;
matky! najdrahšie čo máme,
dajme vlasti to v jej zdar.

Prvým slovem lichotivým,
prvým sladkým bozkaním,
našu reč im v srdce dajme
vlasti ich vychovajme.

Menujme im otcov slávnych,
vyliatu pre právo krv;
povedzte im že sa znovu
vrátil slovenský náš duch.

Nech z nich rastú mužia statní
jako lipy, jako duby,
nech z nich máme slávnych synov
nech nás chránia od zloby.

Ženy slovenské, matky slovenské,
jediná nech nám je slasť:
vychovajme naše deti
pre tú slávnu, drahú vlasť!

A. Barcay.

Vďaka.

"Binghamton, N. Y., Nov. 26, 1918.

Ctení bratia a sestry: —

Ja niže podpísaný Sboru 104. S. L. v Binghamtone, N. Y., vyslovujem srdečnú vďaku za prácu, ktorú sme spoločne previedli za oslobodenie československého národa. Zároveň ďakujem mojim spoluúradníkom a sbierajúcemu výboru, ktorý previedol ťažkú prácu pri sosbieraní $41,000.

Ďakujem aj darcom, ktorí prispeli hodnou sumou na oltár oslobodenia národa svojho.

Na zdar vám, bratia a sestry! Na zdar československej republike!

Tí, čo sa zachovali nepekne voči svojmu národu a našej sbierke nech aspoň ol'utujú svoj omyl a napravia chybu.

Alois Barcaj, spr. sboru 104. Slov. Ligy."

Sústrasť.

(Poslaná ministrovi Šrobárovi vmene binghamtonských Slovákov.)

Binghamton, N. Y., 9. mája 1919.

Dr. Vávro Šrobár, Minister, Bratislava, Čecho-Slovensko.

Vysokoctený Pane: —

Veľmi bôľne dotkla sa nás smutná zpráva o nešťastnej smrti Generála Milana R. Štefánika. Národ náš utratil v ňom veľkého, zaslúžilého a nenahraditeľného muža.

Prosíme Vás, v mene binghamtonských Čecho-Slovákov, ráčte tlumočiť nášmu ľudu našu hlbokú sústrasť nad strašným úderom, aký zastihol náš národ smrťou Gen. M. R. Štefánika.

Večná mu pamäť v národe!

Za sbor 104. Slovenskej Ligy v Binghamton, N. Y.

Alois Barcaj, predseda. Štefan Búran, zápisník. Florian Juriga, účtovník.
Michal Cermák, pokladník. Imrich Mažár, člen.

Naší dobrovoľníci.

Napísal: *Imrich Mažár.*

"Naší dobrovoľníci" tak sme menovali tých junákov, ktorí sa prihlásili a išli do česko-slovenskej armády do Francie. V Česko-Slovensku ich menujú "legionármi". Prihlásilo sa ich v Binghamtone asi 78, z ktorých 48 išli do Francie; z týchto bolo slobodných asi 35, ženatých 13, z ktorých mnohí mali manželky v starej vlasti a šestoria zanechali manželky a dietky, od jednoho až do troch dietok, v Amerike. Toto sú praví synovia česko-slovenského národa; toto sú hrdinovia, na ktorých je hrdá česko-slovenská kolónia v Binghamtone a okolí. Mnohí z tých našich dobrovoľníkov boli verejnými činiteľmi v národe, kým zase mnohí z ních viedli tichý život, bez vystupovania pred verejnosť, teraz však stali sa všetci tými najväščími pracovníkmi, najväčšími národovcami, obdivu a úcty hodnými ľudmi.

Bolo to 10 novembra 1917, keď Sokol F. J. Macháček požiadal ma, aby som niekoľko slovmi tiež prispel ku programu pri rozlúčke prvých štyroch dobrovoľníkov, ktorá sa v ten deň slavnostným spôsobom odbývala v Slov Dvorane, a ktorých mená sú naslodovné: Martin Kubala, Didas Krško, Jozef Filo a Filip Pšenko. Kým družina dobrovoľníkov i s hudbou išli pre týchto štyroch hrdinov, ktorí mali prví odísť, ja som čakal v Slov. Dvorane, rozmyšlajúc čo asi im mám povedať na cestu, jako ich posilniť ku takému veľkému činu. Povedali sme im slová, skutočne pochádzajúce od srdca, nehovoril žiaden mnoho, za to ale tým väčmi hovorili jejich činy, na každom z nich bolo vidieť úprimnú, dobrú vôlu spojenú so sväto-národnou povinnosťou Po prednáške, ako sme sedeli pri stole vo spodnej miestnosti Slov. Dvorany, nevedel som sa nadostač nahľadeť na týchto naších prvých štyroch odchádzajúcich dbrovoľníkv. Takými milými a peknými zdali sa mi byť, že som nevládal po celý čas ani oka s ních spustiť. Keď by som bol maliarom, tak ešte teraz bol bych vstave ich namalovať z pamäti, nakoľko som ich vtedy obľúbene zapamätal.

Dňa 26. novembra 1917 zase sme sa lúčili slavnostným spôsobom s duhou výpravou dobrovoľníkov, ktorá pozostávala s nasledovných junákov: František Hránek, Ján Vanek, Pavel Fritz, Alfred Šmida, Anton Hrazdil, Jozef Bembenek, Method Slimák, Pavel Jurkovič.

Zase bol pekný slavnostný program rozlúčky. Veď br. Macháček sa vždy postaral o bohatý program. Táto výprava niesla sebou už aj československý prápor, ktorý sa dostal do opateri A. Hrazdila. Z týchto dobrovoľníkov niektorí aj prehovorili, ktoré slova boli od všetkých veľmi povšimnuté. Br. F. Hránek povedal, ako si je povedomý kam ide, vie čo ho očakáva, ale ide smelo, ničoho sa nelakajúc, boriť sa za slobodu národa.

Dňa 5. januára 1918, odcházali br. F. J. Macháček i s br. M. Komatinským. Br. Macháček verejne sa odobral od obecenstva ešte 31. dec. 1917,

Zomrelí binghamtonskí legionári česko-slov. armády.

Ľudvik Juriga, Vojtech Paleček.

na prednáške, ktorá bola v Slov. Dvorane, a na ktorej prednášal aj p. S. H. Mika z New Yorku. Na tejto prednáške br. Macháček povedal takú národno povedomú, ohnivú, agitáčnú reč, že skutočne dokázal, že je synom skalického dobrého Slováka, národovca. Br. Macháček, ačpráve nebol ešte dlhý čas v Binghamtone, ale bol verejným, všetranným pracovníkom. Bol správcom sboru 36. T. S. J. S.; predsedom spoločnosti Slov. Dvorany; vodcom a riaditeľom divadelného krúžku; mnohokrát súčastnil sa rečnenia na prednáškách; bol náčelníkom družiny binghamtonských dobrovoľníkov, jedným slovom, Macháček bol pracovníkom všestranným, akých mnoho niet. Keď sa blížil deň jeho odchodu do Francie, vtedy povedal som niektorým z naších Sokolov, že dosiaľ sa vždy Macháček postaral o slavnostné odprevadenie tých, ktorí odchá-

dzali pred ním, teraz ale odchádza on, tak majme sa k činu. Išlo to ani po elektrike; hned' sme sa dali do práce. Zariadili sme sokolský večierok ku pocte br. Macháčka v miestnosti p. J. J. Vávru. Po společnej večere nastal rozhovor Sokolov, každé povedané slovo bolo vážné a príležitostné. Konečne tiež povedal reč br. Macháček, v ktorej zase zdôraznil svoju národnú úprimnosť, a ako dobrovol'ník svoju odhodlanosť, súc si úplne povedomý svojej úlohy. Pri tomto večierku čas tak rýchle bežal, že všetci sme si priali, ked' by to len ešte d'alej mohlo byť. Tento večierok poznačil som si do zápisov, ako nezapomenutel'ný. Ku posledu tiež povedal slovo br. M. Komatinský, ktorý tiež dokázal, že si je povedomý svojej úlohy.

V júni 1918, prihlásil sa do česko-slovenskej armády sokol Pavel Jarábek. Jeho prihlásenie stalo sa v Pittsburghu, kde sa práve v tom čase zdržoval, súc na cestách svojho povolania. Na júnovej schôdzi sboru 104. Slov. Ligy slavnostne sa odobral od Binghamtončanov, kde povedal skutočne krásne a pamäti-hodné slova, z ktorých bolo vidno jeho lásku. P. Jarábek nebol dlhý čas v Binghamtone, ale ako dobrý a bystroumný sokol, skoro nám prirástol ku srdcu, takže hrdosťou ho považujeme za našho Binghamtončana.

Br. Vendelín Kabát vybral sa do New Yorku v auguste 1918, kde zašiel do česko-slov. kancellárie ciel'om dajakej informácie, vidiac tam tú oduševnenosť prihlásených dobrovol'níkov, ani sa viacej nevrátil domov, ale šiel zrovna do táboru v Stanford, Conn. Jeho kamaráti ani neznali, kde sa podel, až jedného dňa, 20. augusta 1918, prišiel do Binghamtonu, súc už oblečený v česko-slov. vojenskej rovnošate. Tento jeho príchod mal taký účinok na slovenských mladíkov, že sa začali húfne prihlasovať. Niektorí vidiac, že jeho kamaráti sa zverbovali, bez všetkého váhania išli aj oni. Behom augusta a septembra 1918 prihlásilo sa d'alších asi 31 dobrovol'níkov, ktorí hned' aj nastúpili cestu do Francie. (Viď úplný menoslov dobrovol'níkov.)

Z Francie najviacej nám dopisovali: F. Macháček, F. Hránek. P. Jarábek, ktorého jeden list podaváme v týchto dejinách, v ktorom píše, že štyria z naších Binghamtončanov stali sa členmi propagačnej skupiny, pozostavajúcej zo sto členov, sú to nasledovní: František J. Macháček, František Hránek, Pavel Jarábek a Jozef Potisk, všetci štyria boli povíšení na čatárov. Tiež mnohí, ktorí zanechali tuná dajakú rodinu alebo priatel'om, dost často písali. Ba mnohí idúc na Slovensko na dovolenu, a ked' v tom čase ešte listy neboly zasielané do kraju, len vojenské, tak odniesli mnohé listy od naších priatel'ov a rodín do Prahy, odkial' nám ich zaslali do Ameriky. Viem o br. Jánovi Vanek, ktorý nám mnohým ťakýmto spôsobom preukázal službu, vd'aka mu za to

Dvaja z naších legionárov zomreli.

Za krátky čas po odchode naších legionárov do Francie, obdržali sme smutné zvesti od niektorých legionárov, ktorí písali, že legionár Vojtech Paleček zomrel. Úradné oznámenie o zomretí toho legionára prišlo 10 sept 1910, ktré znelo nasledovne:

"Od česko-slovenského vojenského posolstva vo Francii, úradný prípis na sbor 104. Slov. Ligy, zo dňa 10. sept. 1919:

"V soznamoch padlých a zomrelých Č. S. dobrovoľníkov vo Francii zapísaný je dobrovoľník Paleček Albert, zomrel 2. rijna, (okt.) 1918, na zápal' pľúc, v Hospital Auxiliaire No. 112 v Bordeaux."

V mesiaci septembri 1919 zase prišla do Binghamtonu druhá smutná zvesť, a síce: že legionár sokol, Ludvik Juriga zomrel 24. júla 1919. v Košiciach v nemocnici na týfus. Správa je potvrdená legionármi, ktorí prišli do Binghamtonu v sept. 1919, a ktorí boli s Ludvikom Jurigom osobne a tiež boli v tom čase, keď zomrel, v Košiciach. Úradné potvrdenie zprávy o smrti legionára Ludvik Juriga prišlo 22. sept. 1919 od vojenského posolstva vo Francii.

Tak dva mladé životy padly z naších binghamtonských dobrovoľníkov; bárs aj nepadli rukou nepriateľa, ale predsa zomreli ako československí hrdinovia. Večná a nehynúca im pamiatka v národe.

So ztratou týchto dvoch životov, soznam veľkých a rôznych obetí Binghamtončanov národu, je zväčšený s obeťou dvoch slovenských mladých životov.

Počet legionárov z Binghamtonu zväčšený.

V mesiaci septembri 1919, doznali sme sa, čiastočne z listov z Česko-Slovenska prišlých, a čiastočne od naších legionárov, ktorí prišli zpäť do Binghamtonu, že okrem 48 dobrovoľníkov, ktorých sme vypravili z Binghamtonu ešte sú šiesti, ktorých môžeme považovať za Binghamtončanov, ktorí sa prihlásili za dobrovoľníkov a odišli do česko-slov. armády do Francie z iných miest mimo Binghamtonu, a síce: Peter Gazda, ktorý sa prihlásil v Binghamtone, ale potom odjel preč, nik neznal kde, avšak v roku 1919 jeho brat obdržal list z kraju, že Peter Gazda, ako česko-slov. legionár, bol doma na návšteve. Druhý je Jakub Vaculka, ktorý sa prihlásil za dobroovľníka v South Betlehem, Pa.; tretí je Andrej Kudláč, ktorý sa prihlásil v Monessen, Pa.; štvrtý je Imrich Rúsek, ktorý síce nebýval v Binghamtone posledné roky, ale za to je on starý Binghamtončan, a prihlásil sa za dobrovoľníka v Buffalo, N. Y.; piatý Jozef Varmuža prihlásil sa v Chicagu, Ill.; šiestý Cyrill Neduchal. Tak dľa tohto úplný počet legionárov česko-slovenskej armády z Binghamtonu je 54 mužov.

Dopis od Binghamtončana legionára.

Bratislava, 23, júla, 1919.

Ctený sbor Slov. Ligy, v Binghamton, N. Y.

Drahé sestry a drahí bratia v národe:—

Je tomu rok, čo som sa s Vami lúčil a opušťal Vás, aj to Vaše krásne mestečko Binghamton.

Nikdy pred mojím príchodom do slovenského Binghamtonu nevideli a nepoznali sme sa, ale tak sme k sebe privykli za ten čas čo som medzi Vami prebýval, že mi bolo skutočne ľúto, keď som sa s Vami na schôdzi v slovenskej dvorane a na stanici lúčil.

Odchádzal som do nášho dobrovolníckeho tábora do Stamford, Conn., potom do tej od nás na vždy velebenej Francie a dnes už sa nachádzam na tej našej vlastnej a vol'nej pôde, v československej republike.

Ako by to bolo dnes, tak vidím v duchu a pamätám si Vás všetkých, ktorí ste sa ku mne ozaj po bratský chovali a pri mojom odchode jak z národného radosť, tak z človečenského stanoviska tú najväčšiu lásku a l'útosť ku mne preukázali.

Chcem Vám oznámiť, že nás legionárov, to jest dobrovol'níkov už začínajú demobilizovať, ale ide to vel'mi pomaly. Najprv prepustia tých vyše 30 rokov starých a potom aj nás mladších.

Nás, čo sme vybraní do propagačnej skupiny, ešte snáď zadržia i naďalej, lebo my budíme ten slovenský l'ud, my mu ukazujeme cestu k národnému životu.

Tiež pozorujeme kto ešte škodí v našej republike a všetko zlo pomáhame odstrániť, aby neškodilo národnému rozkvetu, za ktorý Čecho-Slováci krvácali a umierali.

V propagačnej skupine je 100 členov, z ktorých 4 pochádzajú z Binghamtonu. Ich mená sú: Potisk Jozef, Machaček František, Hranek František a Jarábek Pavel. Službu máme každý inú. Potisk je poslom v našej kancelárie, Machaček je členom propagačného družstva v gemerskej župe, Hranek v tekovskej župe, z ktorého družstva jeden padol bolševíkom do zajatia. O mne snáď už viete, že som vo vojenskej propagačnej kancelárie zápisníkom, lebo v novinách sa tiež mnoho doznáte.

Sme všetci povýšení na čatárov a br. Potisk na desiatníka. Čatár je taká hodnosť, jako v bývalej rakúskej armáde bol "feldvebel" a desiatnik je tol'ko ako kaprál.

Br. Macháček nám, a s ktormi Binghamtončanmi mohol byť, rozdal tabak, ktorý ste, neviem či ct. Sbor Slov. Ligy, alebo niektorý štedrý darca poslali nám binghamtonským dobrovol'níkom.

Prijali sme tu potechu z bratskej lásky od Vás a berieme si za povinnosť Vám za Vašu dobrosrdečnosť tie najvrelejšie vďaky vzdávať.

Ešte drahé sestry a drahí bratia prajem si, alebo žiadam Vás, aby ste dl'a Vášho národného ducha i na d'alej pokračovali, pracovali a vytrvali až do zlatej doby "Čecho-Slovíkov", keď ste mohli pracovať a vytrvať až do konca, dl'a Masarykových slov, pokým národ a vlasť nedožila tú drahú a s krvou vydobytú slobodu.

Držte spolu Slováci jak jedna reťaž, tak, že keď potiahne jeden krúžok, pohnú sa aj tie druhé.

Poprajte jeden druhému, pomáhajte jeden druhému, nezávid'te si, neradujte sa jedni z druhých nešťastia a dbajte o to, aby čo je slovenské ožilo a žilo na vždy pre slovenský národ.

S týmto skončím moj list a Vás všetkých spoločne v mene nás binghamtonských dobrovol'níkov srdečne pozdravujem a Vám všetko dobré prajúc zostávám s bratským Na zdar!

Váš spolubrat Sokol Pavel Jarábek.

Legionár Pavel Jarábek, Voj. Prop. Kancelária, Pol'ovnícky rad, číslo 20, Bratislava, Česko-Slovensko.

Z listu zaslaného na sbor 104. Slov. Ligy od legionára Pavla Jarábeka zo dňa 14. oktobra 1919, dozvedáme sa nasledovné o našich legionároch:

František Macháček je vymenovaný za asistenta zemedelského inšpektorátu. Jozef Potisk je domovníkom v Bratislave v najväčšom gymnáziume na Slovensku

Pavel Jarábek, ktorý je sekretárom v prop. kancellárii, je už na offiicerskom rebríku, t. j. je officierským adjutantom, a študuje ku d'alšiemu postupu. Sme hrdí na naších Binghamtončanov!

Príchod naších legionárov zpät' do Binghamtonu.

Legionár Pavel Jurkovič bol prvý, ktorý prišiel z Francie do Binghamtonu, ktorý následkom jeho nezdravého stavu bol nútený dlhši čas strávit' v nemocnici vo Francii, až konečne prišiel zpät' do Binghamtonu asi v apríli 1919.

Dňa 3. sept. 1919, A. Barcaj obdržal z New Yorku nasledovného obsahu telegram: "Your Legionaires arrive Lackawanna Depot Thursday morning seven o'clock. Stubendek." A skutočne vo štvrtok 4. sept. 1919, do Bing4hamtonu prijeli nasledovní legionári: Imrich Rúsek, Jozef Čagánek, Michal Škojec a Ján Hlaváč. Dňa 8. sept. 1919, prijeli: Didas Krško, Pavel Nejedzchleba, Jozef Bembenek, Štefan Šeliga, Frant. Slávik, Jozef Mrázek, Andrej Kudláč; a dňa 23. sept. 1919 prijeli zase: Štefan Sochor, Ladislav Hrnčirik, Vaclav Matuský, Andrej Kuchárik, Štefan Valúšek, Adolf Horinek.

Slavnostné uvítanie legionárov.

V nedel'u dňa 7. sept. 1919, legionári boli uvítaní slavnostným spôsobom v Slov. Dvorane ,ktorá bola preplnená až do posledného miesta. A. Barcaj, predseda sboru 104. Slov. Ligy, privítal ich v mene Binghamtončanov, a pripomenul ,že je tomu práve rok, čo sme v tejto miestnosti Slov. Dvorany, l'účili sa s poslednými výpravami naších dobrovol'níkov, a hl'a, dneská máme št'astie už zase vítat' niektorých z naších legionárov a tešime sa, že ich zdravých vidíme pred nami. I. Mažár vyzdvihnul rozpomienku na naších dvoch legionárov, ktorí zomreli, a síce: Vojtech Paleček a Ludvik Juriga. Z legionárov prehovorili o svojích zkúsenost'ach nasledovní: Škojec, Hlaváč, Čagánek a Rúsek, ktorý hovoril obšírnú reč, a tiež dňa 17. sept. 1919, prednášal v anglickej reči v High School na slavnosti z príležitosti "The Birthday of the Constitution of United States".

Dňa 28. sept. 1919, na riadnej mesačnej schôdzi sboru 104. S. L., zase bolo slavnostné vítanie druhých legionárov, od ktorých zase sme počuli slová zkúsenosti z boja vel'mi zaujímavé. Prehovorili nasledovní: Hrnčirik, Kuchárik, Horinek a Sochor. Dňa 5. okt. 1919, z príležitosti prednášky sboru 104. S. L., na ktorej prednášal p. Ján Matlocha, poslanec Slov. Ligy na Slovensko, zase mali sme príležitost' očut' spev legionára Š. Sochora, ktorý zaspieval asi tri bojovné piesne česko-slovenských legionárov, a legionár Rúsek zase zahral bez inštrumentov pochod česko-slovenských legionárov.

Následkom spevavej vlastnosti česko-slovenského národa, počas války vznikly rôzne a mnohé piesne a verše, čo dokazujú dopisy a karty, posielané od legionárov. Tak legionár Jindrich Dobeš poslal kartu s nasledovným veršikom:

Pred Paříží jsme se bili
s nepřáteli všemi,
svobodu jsme vydobili
drahé česko-slov. zemi.

V kruté seči, v ohni litém
a když děla hřměla,
u Vás, věřte, česko-slov. děvy,
mysl naše dlela.

V dobe, keď končím tieto rukopisy pre dejiny (10. okt. 1919), už sedemnásť legionárov sú doma v Binghamtone, ktorí prišli z Československa; dvaja nám tam zomreli; o štyroch máme zprávy že neprídu do Ameriky, ale ostanú na Slovensku, a síce: F. Macháček desiatnik, člen prop. družiny v Gemere; F. Hránek desiatnik, člen prop. družiny v Tekove; P. Jarábek desiatnik, sekretár voj. prop. kanc. v Bratislave; a Ján Vanek. O ostatných predbežne nevieme istotu, či prídu do Ameriky alebo ostanú na Slovensku.

Binghamtonskí Slováci všemožne sa snažia preukázať úctu, lásku a pomoc všetkým naším legionárom, v týchto Dejinách Binghamtonských Slovákov. Na pamiatku z úcty uvádzame čestný soznam našich Binghamtonských legionárov česko-slov. armády i s jejich ctenými podobienkami, len škoda, že podobizne od niektorých legionárov nebolo možno dostať.

Vítajte nám, legionári, junáci,
naší česko-slovenskí vojaci;
ako vyprevádzali sme Vás so žialom,
tak teraz vítame Vás s veselým jasom.

Na zdar! Sláva naším legionárom! Nech žijú naší dobrovoľníci!

Slovenské piesne.

Kto za pravdu horí v svätej obeti,
kto za ľudstva práva život posvätí,
kto nad krivdou biedných slzu vyroní:
Tomu moja pieseň slávou zazvoní.

Keď zahrmia delá, orol zaveje,
za slobodu milú kto krv vyleje,
pred ohnivým drakom kto vlasť zacloní:
Tomu moja pieseň slávou zazvoní.

Kto si stojí slovu, čo priam zhrkne svet,
komu nad statočnosť venca v nebi niet,
koho dar nesvedie, hrozba neskloní:
Tomu moja pieseň slávou zazvoní.

Pán Boh šlachetnosti nebo vystavil,
večné on pre podlosť peklo podpálil;
kto ctí pravdy božskej božské zákony:
Tomu moja pieseň slávou zazvoní.

Karol Kuzmány.

Nad Tatrou sa blýska.

Nad Tatrou sa blýska, hromy divo bijú,
zastavme sa, bratia! veď sa ony ztratia, Slováci ožijú.

To Slovensko naše posiaľ tvrdo spalo,
ale blesky hromu zbudzujú ho k tomu, aby sa prebralo.

Už Slovensko vstáva, putá si strháva,
hej, rodina milá! hodina odbila, žije matka Sláva!

Ešte jedle rastú na kriváňskej strane,
kto jak Slovák citi, nech sa šable chytí a medzi nás stane!

Utisnutý poddaný.

Bože môj, otče môj!
Jak je ten svet zmotaný!
Čo vystojí, čo vystojí
Chudobný poddaný!

Každý ho sužuje,
Platu nepovyšuje;
Veď sa nazdá, že na veky
Panuje, panuje.

Vy páni zemani!
My sme vaši poddaní,
My budeme v čiernej zemi
Srovnaní, srovnaní.

Jak sedliak tak i pán
Musia všetci umríti,
Musia všetci v čiernej zemi
Uhniti, uhniti.

Pánovia, pánovia!
Začo my vám robíme?
Či to len za tú čiernu zem,
Čo po nej chodíme?!

Od Dunaja hlbokého . . .

Od dunaja hlbokého
Až po Krivaň vysoký:
Nemáš kraja krásnejšieho,
Čo prejdeš svet široký.

Krásny to kraj, Slovensko sa
Od jakživa nazýva;
A tú národ náš slovenský
Od pravekov prebýva.

Staré rumy mocných hradov
Slávu rodu hlásajú,
A slovenské dietky už dnes
Ani mena nemajú.

V starých časoch slovenská reč
Všade ctená bývala:
Bola v súdoch, pri úradoch,
V škole, v sneme, u kráľa.

V starých časoch mocní páni
Slovenskú reč ľubili:
V nej sa Bohu modlievali,
Svoje dietky cvičili.

Mocní páni po slovensky
Rozprávať včul neznaju;
A tí menší pánikovia
Všelijak reč havkajú.

Prínde Slovák do úradu,
Či počuje svoju reč?
Krivda si tam za stôl sadla
Pravda, tá je od nás preč!

Prínde Slovák do gruntovnej,
A čože tám zakúsi!
Počuduj sa svete širý:
Tlumočníka mať musí!

Nuž, a teda, Svätý Bože,
Vráť nám starých časov cnosť;
Tak Slovensko zase skvitne
A v ňom šťastia bude dosť.

Nuž, a teda, Svätý Bože,
V pravú koľaj uveď nás;
Aby sme sa a ti páni
Milovali spolu zas.

Pieseň práce.

Ó, zavznej pieseň vznešená,
o práci, ktorá vrodená
prírodou ľudskou jest;
všetko, človek čo užíva,
zo šľachetnej práce vyplýva:
Buď práci česť! Buď práci česť!

Keď slabý proti zvieraťu
vo skalnom kryl sa dúpaťu
a za zbraň mal len pasť —
kto zhotovil mu prvú zbroj?
Šľachetnej práce bol to zdroj,
Buď práci česť! Buď práci česť!

ZÁBAVNÁ ČASŤ.

Napísal: Imrich Mažár.

Klub "Tatra".

Bolo to v zíme roku 1917, keď sme boli ako Sokoli sídení na cvičení v Slov. Dvorane; prídúc do spodnej miestnosti, videl som tam pri vytápacom kotle sedeť troch Sokolov, hlavy mali spolu, ako by sa boli o niečom radili.

Pýtám sa F. Macháčka, čo že tam tí robia! On mi odpovedal, že to je klub "Tatra", ktorý práve má svoju schôdzu! Neskoršie dozvedel som sa viacej o tomto klube, preto chcem tuná tiež niečo o ňom podať.

Klub "Tatra" bol založený 15. marca 1917. Zakladateľmi boli: František Repčin, Martin Vrábel a Jozef Kabát.

Tento Klub má tú zvlášnosť, že má len *troch členov,* a títo sú zakladateľmi, členmi aj úradníkmi.

Úradníkmi sú nasledovní:

Martin Vrábel, predseda	ročný plat		$ 1.00	
František Repčin, učtovník	"	"	2.33	1/3
Jozef Kabát, pokladník	"	"	3.99	1/9
František Repčin, výbor majetku	"	"	23.75	
Jozef Kabát, výbor majetku	"	"	23.75	
Martin Vrábel, stráž	"	"	67.84	

Vzdor tomu, že klub má len troch členov, neboji sa podniknúť žiadnu prácu. Dňa 18. marca 1917, z príležitosti odhalovania nových sokolských bradlí, klub "Tatra" usporiadal večierok, ktorý sa znamenite vydaril, pritomných bolo asi 50 Sokolov.

Podarilo sa mi niekoľkokrát pozorovať jejich schôdze. Raz, keď som bol na jejich schôdzi, očul som tam čítať menoslov čestných členov klubu, ale to ste mali počuť, asi do sto mien, a každé meno sa končilo na "ský", ako: Viskovský, Pivovský, Palenovský, Chmelovský, Slivovský, Medovský, Blchovský atď. atď.

Na to prišlo pojednávanie ohľadom hudby, že jaká hudba sa má zavolať na zábavu, ktorú mienil klub "Tatra" odbývať. Jeden hovorí (tušim Frank), že aby sa zavolali štyria muzikanti, a síce: na piano, husle, klarinet a harmoniku. Ako to vyslovil, tu na neho skríkne predseda, že či nezná to pomenovať po slovensky, a hneď mu naložil predložiť ten návrh písomne v slovenčine. Za malú chvilku už bol ten návrh čítaný nasledovne: Ja navrhujem, podporujem aj pri-

jímam, aby sme ku našej zábave zavolali štyroch muzikantov s nasledovnými nástrojmi: Brnkodrnkobrnkatel'ka (piano), Rukohmatešmikorálky (husle), Šl'apoklapkobrnčotruhlik (harmonika), Pyskofukorukohmatec (klarinet). Za toto správne, po slovensky pomenovanie predseda pochválil navrhovatel'a a prikázal mu, aby aj na budúce vždy a všetko tak pekne po slovensky menoval.

Ked' prišla doba verbovania na vojnu, klub "Tatra" tiež neostal pozadu. Martin, ako predseda hovoril: "Bratia úradníci a členovia Klubu "Tatra", sme len traja, ako to srobíme, aby sme zadosť učinili Uncle Samovi aj česko-slovenskému národu, povinnosť nás viaže ku obidvom; viete čo, hovori d'alej, ty, Franku, pojdeš Uncle Samovi a budeš bojovať na vode, ale choď hneď, nečakaj až ťa budú volať; ty, Jožko, pojdeš tiež ku Uncle Samovi, bojovať budeš na zemi, a čakaj až ťa zavolajú; ja ako najstarší z nás, pridám sa do česko-slovenskej armády, bojovať budem v povetrí alebo pod zemou, tak aby náš klub "Tatra" bol všade representovaný." Jako sa usniesli, tak aj skutočne učinili. Frank a Jožko pošli k americkej armáde a Martin prihlásil sa k česko-slovenskej armáde, ale na nešťastie nebolo mu možno opustiť svoju rodinu, ktorá je výlučne na neho odkázaná, a Martin, bol nútený ostať doma. Martin ostanúc sám, rozmýšlal čo bude robiť, jednému členovi nebolo možno držať klub "Tatra"; dokiaľ boli traja, tak vždy mal kto aspoň návrh podporiť, a teraz; sám si návrh dať, podporovať aj prijať, jeden úd . . . . toto sa mu nijako nešikovalo. Ale Martin nie je sadarmo "Martinom", dal si rady i v týchto okolnosťach.

Bolo to 12. augusta 1918, Martin ako spal doma na posteli, zrazu sa prebudil zo spánku, stal hore a išiel do Slov. Dvorany, kde vo spodnej miestnosti našiel niekoľko mládikov, ktorým predostrel svoju mienku ohľadom založenia dajakého klubu. Ale jeden dobrý švihák hneď mu na to povedal, "Daj pokoj, medzi nami sa nič nerobí, nás nazývajú noční tuláci!" Martin sa neuspokojil, ale hovoril d'alej: "Dneská je doba vážna, a je zapotreby, aby každý niečo robil v prospech česko-slovenskej armády; vyzývam vás, založme dneská spolok, aby ľudia videli, že vieme i o starom kraji!" Martin dostal súhlas, spolok bol založený, ktorému dali meno "Klub Forty-six (46) Nočných Tulákov". Na vysvetlenie, že prečo sa ten spolok menuje "46" Martin odpovedal: V Binghamtone "forty-six" znamená 50—50, polovicu (ejl) "ale" a polovicu "lóger", alebo "sajda" smiešaná so sodovkou a pod. Tedy i my sme tuná taká mjatenina, tak nám to meno pristane. Súhlas bol daný od všetkých prítomných. Hneď bol zvolený aj úrad, a síce; Martin Vrábel predseda, Peter Nemec zápisník, tiež švihák znamenitý, keď písal zápisnicu na schôdzi a predseda zakričal "konec schôdze", tak zápisnik, keď mal napísanú len polovicu písmeny, tú druhú polovicu už nedopísal, ale nechal to tak, aby sa ukázal byť poslušným predsedovi.

Vstupné do Klubu "46" bolo jednoho centa od každého člena, ktoré hneď bolo aj od každého zaplatené, a mimoriadne príspevky po 25c. Keď Martin dovzdával tieto peniaze na schôdzi 104. sboru Slov. Ligy

hovoril, že 46c sú riadne a ostatok, niekoľko dollárov, mimoriadne príspevky klubu "46". Podobne Martin pokračoval v takýchto prácach. Keď mu niekedy chybovalo vo sbierke do rovného dollára, ktorého človeka na ulici prvého stretnul, toho požiadal, vysvetliac mu vec, aby doložil. A Martinovi sa takto darilo, že skoro na každej Liginej schôdzi odovzdaval dajakú sbierku.

Jožka sa už navrátil z vojenčiny, ale Frank ešte nie, lebo Martin mu prikázal pri rozlúčke hovoriac: "Franku, aby si nedobehol domov

Klub "Tatra", Martin Vrábel, František Repčin, Jozef Kabát.

hneď jaknáhle dakto zakričí, že už je po vojne, čakaj až ti dám znať, a potom prídeš domov, aby náš klub "Tatra" bol dôstojne zastúpený i medzi vytrvalými." Dokiaľ nepríde Frank, klub "Tatra" nemieni započať žiadnu činnosť, lebo že dvom sa to vraj nevyplatí, nemôžu vyvinúť dosť hlučnú debatu; jeden je za jednu vec, a druhý zase za druhú, tak čakajú na Franka, až príde, tak budú zase traja, a klub "Tatra" potom započne svoju blahodarnú činnosť.

Kym bol a je Martin len sám, tak najviacej sa zaoberá zariad'ovaním zábav a výletov, jak sokolských, tak liginých; takmer pri každej zábave alebo výlete Martinovi sa vždy ujde najväčši kus práce, ale on vždy zná ako to zariadit'; on má už vypočitané kol'ko jakých vecí je zapotreby, kol'ko chlebov, kol'ko párkov, ajskrimu, kol'ko l'udí ku obsluhe atd'. atd'. Preto nie je div, že ked' sa volí výbor ku zábave, Martin je vždy prvý navrhovaný, ba v ostatnom čase to tak d'aleko došlo, že schôdza sboru Slov. Ligy len Martina zvolila a on sám si vyvolil asi 30 pomocníkov ku výletu, a všetko šlo v tom najlepšom poriadku.

Pri písaní zprávy lubu "Tatra", ked' som prišiel ku bodu ohl'adom obrázkovej otázky pre dejiny, požiadal som Martina, či reku nadajú si svoje podobienky do dejín ako členovia klubu "Tatra". Martin mi slúbil a povedal, že hned' pošle telegram pre Franka, tretieho člena klubu, ktorý bol ešte pri vojsku Uncle Sama. A Martin hned' aj zaslal nasledovný telegram:

"Drahý Franku:

Klub "Tatra" na svojej mimoriadnej valnej schôdzi (na ktorej pritomní boli Martin aj Jozef) rozhodol, že aby klub "Tatra" so všetkým členstvom dal sa spoločne fotografovat', ktorá fotografia má byt' v "Dejinách Binghamtonských Slovákov" na znak uznania za našu zábavno-národnú prácu. Ved' znáš, že všetci traja musíme byt' pospolu, len tak bude klub úplný, preto príd' domov hned'. Však už i tak je po vojne, môžeš už aj doma ostat'. Spoločné fotografovanie klubu "Tatra" bude 26. okt. 1919, na "Babilone".

Dúfajúc, že sa dostavíš v patričný čas na určité miesto,
som tvoj spolubrat a predseda klubu "Tatra".
Na zdar! *Martin.*"

Na tento telegram Frank prišiel hned' domov, a celý klub "Tatra" dal sa spoločne odfotografovat', ktorý obrázok máme šťastie videt' v týchto dejinách.

Nakol'ko sú už doma všetci členovia klubu "Tatra", tak zase hodlajú započat svoju obyčajnú činnost'. Len povstalo medzi nimi malé nedorozumenie, a síce Martin si vypožičal od Jankecha tri centy, ktoré mu chýbaly na dlážkový prášok počas zábavy, o čom nič nepovedal druhým (dvom) členom klubu, tak je zle-nedobre na Martina, chcú ho za toto pozbavit predsedníctva v klube. On sa však nedá, a preto ma byt' z toho súd, Sokoli majú byt' sudcami v tomto súde. Očakáva sa zábavný rozsudok v tejto záležitosti klubu "Tatra", a je nádej, že všetko sa uspokojive pre obe stránky skončí, a klub "Tatra" bude nás i na d'alej veselo zabávat'.

Slovenský kúzelník.

Ctený čitatel' zaiste už očul mnohokrát, ešte zo starokrajových rozpravok, vyprávat' o "kúzelníkoch" (čarodejníkoch). Tuná v Amerike tiež sú takí kúzelníci, len sa trošku inačej menujú. V Amerike kúzelník je známy pod menom "magicman". Čo je magicman? Magicman je toto: ku pr. desat' ročné dievča povie "magicmanovi", podávajúc mu

malého dreveného pandrláka, že ona by rada, keď by z toho dreveného pandrláka mala živého chlapca, spolu-kamaráta, s ktorým by sa hrávala. Magicman vezme toho dreveného pandrláka, položí ho do veľkej bedny, ktorú zatvorí. Za malú chvílku, magicman otvorí tú bednu, a div sa svete, miesto dreveného pandrláka, ktorého tam položil, vyskočí odtiaľ živý chlapec, práve taký, akého si dievča žiadalo. Nuž, toto je "magicman", po slovensky povedano kúzelník alebo čarodejník. Takýto kúzelník môže naliať z jednej flaše viacerým ľudom, každému rôzny nápoj — tekutinu —; jednemu víno, druhému pálenku, tretimu vodu atď. . .

My Binghamtončania tiež máme v našom kruhu takéhoto kúzelníka, Slováka; je to náš Jozef Blaha, rodák zo Gbelov. On vám vie už hodne tých "čarov"; už mnohokrát zabavil slovenské obecenstvo. Ba pošepnem vám, že náš "Joška" bol už aj na americkom javišti. Len si pomyslite! Rozbije dve vajcia na panvu, chtiac si zrobiť praženicu, panva je na ohni, zrazu zodvihne pokryvku na panve, a vyletia z nej dve živé holubice. Všetky naše starenky, ktoré to videly, kričaly, že "to nie je po dobrom".

Jozef Blaha už trikrát vystúpil verejne so svojími "kunštami".

Roku 1917, 30. mája, na bankete Broome County Slovenskej Jed.

Roku 1918, 20. jan. na bankete Slov. Pol. Neod. Klubu.

Roku 1918, v okt. na Bazáre Slov. Kat. Osady.

Tuná podávam opis niektorých z jeho kúzelníckych kúskov.

Ukáže prázdne ruky, vezme šiatok a ten mu zmizne z ruky, šiatok ten sa najde v sklenici, ktorá bola pred tým ukázana prázdna.

Ukáže prázne ruky, a hneď z ničoho chytí gulku v ruke; najprv ukáže len jednu, potom zas chytí druhú, tretiu, štvrtú, a potom zase všetky zmiznú.

Sviaže dve šatky na uzol a podá ich bárktorému človekovi do ruky ich držať; on má v rukách treťú šatku, zrazu mu šatka z ruky zmizne, a ukáže prázdne ruky; ide ku človekovi, ktorý držal tie dve sviazané šatky, a teraz, tá tretia šatka už je sviazaná medzi tými dvomi šatkami.

Sklenicu naplní rezinou alebo barsčím, zakryje pokrývkou; rezina zo sklenice zmizne, a sú tam cukrovinky, ktoré dáva ľudom.

Sklenicu naplní vodou, zakryje šatkou a podá ju bárkomu, aby ju podržal; keď ten človek siaha po sklenici, aby ju chytil, sklenica zrazu zmizne.

Ukáže kus papieru a nič v ňom; srobí si z neho trúbelku a hneď začne z nej vysýpať mnoho kvetín.

Vezme si šesť, alebo viacej kariet, prvá karta mu zmizne, aj druhá, aj tretia, štvrtá, piata aj šiesta, takže mu neostane v ruke nič; zrazu ale všetky tie karty jedna za druhou prídu mu spiatky do ruky.

Vezme vajco, ukáže vám prázdny hrnec, do ktorého dá to vajco, rozbije, zakryje hrnec pokryvkou a drží nad ohňom; odkryje hrnec a vyskočia z neho dve holubice.

Vypožičia si od bárkoho klobúk, ukáže ho prázdny, nič v ňom nie je; zrazu začne z toho klobúka ťahať stuhy, šatky, papiere a iné veci.

Vie on ešte mbnoho, zahádnejších kúskov, ktoré sú jeho tajnosťou.

Modrý pondelok.

To už samo sebou sa rozumie, že toto je šusterský sviatok. Odkial má pôvod to ani sám neviem, a to žiadon šuster nejde tajiť, že sa to patrí, ale tol'ko viem, že patronami toho sviatku a počestného obuvníckého remesla sú s. s. Krišpín a Krišpinian. Dobre znám stav obuvnícky. Preto idem oboznámiť verejnosť s týmto poctivým remeslom. Jedno slovenské porekadlo nám hovorí; "národ slovenský, národ spevavý. " A ja hovorím, že ináč ani neni možné ako že prvý Slovák musel byť obuvník, ináče švec. Ktorého ševca som znal alebo znám, každý bol dobrý spevák, ba myslím že to už tak príroda vyžaduje. Že toto pišem, príčina je tá, že z nás binghamtonských Slovákov 75 proc. sa zaoberá obuvníckou prácou, tak že skoro všetci sme šustráci, bár aj všetci nie sme z kraju učení tomu remeslu, ale za to je nás tu viac zo starej vlasti učených obuvníctvu, než kde inde na druhých plejzoch a mestách. Na našom Slovensku boli trojahého druhu tohto obuvníckeho remesla. Asi najstaršími, snád' pravekými boli ševci, takýmto bol aj moj starý otec, ktorý robil slovenské boty. V terajšom čase by nám tá práca bola vel'mi jednoduchá, nástrojov sa ku tomu velice málo potrebovalo. Moj starý otec mal tri kopytá (lásty), a na tie sa muselo každému utrafiť; jednu krájačku, jeden ševcovský nôž, jedno kladivo, jeden pár valchovacích dosák, jedon pár rámov a tie slúžily len na sviatočné; dve šidlá, jeden dobrý remeň na pridržiavania bôt; čiriž alebo pop a smola. Tie hraly najväčšiu rolu, ba aj vo zvyku mali hovoriť: "chlapče smol, lebo smola drží a čiriz lepí". Celé boty boly len šité, vtedy sa ešte neklincovalo, jedine na podpätky sa pribily potkovy od kováča, a veru tol'ké, že malý koník jej mal dosť pod kopyto; vysoké holenky (sáry) a na samom vrchu holenky barvistý okrajok, žltý alebo červený, na dva palce široký. To že malo byť známkou, pokial' má isť do vody. V tom čase iste mali l'udia menej otlakov, boty boly dosť hrubé a ich neomínaly, iba ked' uschly. Ale na to sa dbalo, že boty sa často mastily, ba až len včul mi prišlo na mysel, že preto sme my každú stredu a piatok večer boty mastili. Mastilo sa lojom alebo sviňskou masťou. — Moj otec bol tiež obuvník, ale už pod druhým názvom; čižmár. Ten robil čižmy — duch času to vyžadoval, vzvlášť pre slovenské dievčatá. Ten už mal desatkrát tol'ko náčinia; nástrojov, ba aj šijácí stroj a vzdor tomu tie čižmy neboly šité, ale klincované drevenými hrebíkmi. Ale boly pekne vyšívané na nartoch a na pätách, na peknej, lesklej, suchej, čiernej koži žltými, bielými, červenými, zelenými nitami, a neskoršie hodbávom tak krásné, že ani sám nevedel jakú krásnu robotu robí. Aj podkovky pribíjal, ale tie už boly zo žltej mosadze a maličké jak štvrták dollára. V tých sa už aj nožička stiskala, lebo tie už musely na nohu priliehať. Všetky čižmy, ktoré moj otec robil, maly pekný a dobrý výkroj, čo je na čižme najhlavnejšie. Aby sme na týchto naších starých, dobrých majstrov nezabudli, na ten krásny slovenský spev, a zvlášť u mojho otca, kde bolo čo robota to spev! Nuž aj ja som obuvník pod názvom šuster, a mojou úlohou bolo robiť topánky už v tomto novšom čase, ked' chcel l'ud lahšie žiť, tak iste

bude sa chcet' aj lahšie obuť, i nahliadol otec, že ku tomu je zapotrebné mňa dať do učenia v našej starej vlasti, v mestečku Sered. Vyučil som sa pod každodenným spevom. Učeň nesmie spievať vo "verštate", keď je tam majster, majstrová alebo tovaryš. No, však mne ani nebolo vždycky do spevu. Ale keď sú učnia sami, spievajú tiež a na vonku ani všetci čerty by ma neboli zdržali od spevu. Každý ešte nevie, že čo je na príčine, že skoro každý šuster je jakýsi trošku pochabý. To keď je v učení, a sedí, jeho pohyby musia byť vrtké. Ku tomu sa moc rozkazov nedáva; jednoducho majster vezme remeň, ktorý má vždy po ruke, a keď ráz ním pohladí pri lahodnom pohybe, učeň sa zbadá. Také právo aj najstarší tovaryš obdrží a to bez toho, že by sa spev prerušoval. Keď je učeň poslaný niekde do obchodu niečo nakúpiť, musí letet' ani gula, žiadneho človeka nesmie vidieť, lebo by bolo zle, no a potom keď v tej rýchlosti niekde nieňčo prekotí, hneď na neho povedia že čosi ukradol. Ale má tiež raz v týždni pokoj, v modrý pondelok. Keď by tejto jednej nádeje nemal, dávno by utiekol. V pondelok majster a ostatní dlhšie spia, nuž spí aj on. V pondelok majstrovi robota nevonia, ani svedomie mu nedovolí, aby mohol prácu od učňa v ten deň požadovať. Aby majster prišiel nejak k sebe, tak si vynde na poprávku, majstrová za ním, tovaryšia jeden za druhým a v dome učeň pán! Vtedy aj pod zub sa niečo najde a hľadí všetky pesničky prespievať, ktoré oni za celý týždeň spievali. Niekdy majstrová zabudne učňovi dať raňajky, keď sa na to dojde a on si nepýtal, je zle. Ale keď sa stane že si skôr pýta jak majstrová na to dojdú, je ešte horšie. Učeň nemá práva vo "verštate" vyprávať, len keď sa ho na niečo pýtajú, počuť môže všetko, ale chovať sa musí ako hluchý. No a takému učňovi za štyri roky dojde do uší všeličo a zo všetkých končín sveta.

Takto som sa aj ja vyučil mojmu remeslu. Tiež som sa pustil na vandry do nášho slovenského hlavného mesta Bratislavy roku 1896. A potom do Viedne. Tam som sa dostal medzi naších bratov ševcov Čechov. A jaké krásne spevy v tých rokoch spievali:

Když budem v daleké cizine:
někde na stráži stát:
na tobě má drahá milenko
častokrát vzpomínat.
Zustaň mě vernou, milenko.
Diď ty znáš moj osúd,
Dej mně sladké políbení,
Pak navždy s Bohem buď.

Tu drahý čitetel'u vidíš nielen spev, ba zrovna proroctvo. Pred dvadsať rokov náš spevák-šuster bude v ďalkej cudzine na stráži stáť, až na Sibíri!

Toto naše remesielko začalo pekne pokračovať, vyvinovať sa. V zdokonálosti robili sme tie najpeknejšie topánky a boty. Lebo obuv je pre človeka jedna veľmi potrebná vec. Ale tu naraz jako by sa všetky iné remeslá proti nám boly sprísahaly: Začali šustrov nenávidieť.

Jestli videli ľudia na ulici potácajúceho sa človeka, už padla poznámka, že iste je to šuster. Keď sa niekde niečo prihodilo, to iste všetko bolo na šustrov, ba bolo už tak zle s nami, že ťažko bolo šustrovi nejakú tú krásavicu života si najsť. Ale v jednom divadle nám pošuškali:

"Ševče,ševče, prečo teba
žiadna holka nechce?
Preto že si zasmolený,
od čirizu zalepený".

A to bola pravda. Potom sa žačal nový systém. Na tom sa stálo, že by zasmolený šuster do verejnosti nevychádzal. Spievalo sa ďalej. Pekným spevom ani sedmohlasci vábili krásavice, lebo švec v speve a tanci sa nedá. No, o robotu sa tak neuháňa. A keď sa spustila táto:

"Kdo by tě Mařenko nemiloval,
Diď sejš tak heská, jak by tě vymaloval:
Lička máš červené jak růže,
Kdo pak tě milovat nemůže.
Počkej len, dej pozor, až na tě zavolám
Mářo, Mářo, Mařenko roztomilá."

Okienka sa pootváraly a hlások ten nie do jednoho srdiečka zablúdil. Hovorím, je to veselé stvorenie taký šuster, jako vták. Ale niekedy aj do osidel sa dostane, jako vták. Ale si on zas len zaspieva:

"Už som sa oženil, už je darmo,
vzal som si na krky ťažké jarmo.
Ktoré musím nosit až do smrti,
Na slobodné časy zabudnuti."

Nešťastie nechodý po horách, lež po ľudoch, a ono aj ku šustrovi zavíta, a zas spieva:

"Mal som jedno potešenie,
ktorého už na tom svete nenie.
Aj to ma už opustilo,
Celý svet mi zarmútilo".

Tiež sa stáva, jak tu v Amerike je vo zvyku. Ladies first, že si pán Boh šusterku povolá do slávy nebeskej, a chudák šuster zostane vdovec. Nuž od smútku tiež si zaspieva:

"Kde že je to tá ulica,
čo v nej býva tá vdovica,
Nemá deti ani muža,
Červená je ako ruža."

Keď som v tej Viedni robil, tak moj mladší brat sa doučil krajčovinu. Tiež som ho za sebou dotiahol. Ale za krátky čas mne začal dohovárať, že tieto naše remeslá sú na "nízkom" stupni, a že ten náš otec mal nás dať inému remeslu učiť. Ja hovorim mu, že náš otec

vždy hovorieval, že šuster a krajčír sú najlepšie remeslá na svete a dodal, že tí sa aj na smetisku vyživia.

Pred rokami každý obuvnícky tovaryš bol povinovatý aspoň jedon rok ist' na vandry, kým sa mohol stat' majstrom. Za mojho tovaryšstva už to nebolo povinnost'ou. Ale zkúsit' svet nikomu nezaškodí, tak aj ja som sa vybral. Časom aj chleba som pýtal. Mal som namierené do Trenčianských Teplíc, do Kúpelov, kde som aj dostal zamestnanie u nášho dobrého Slováka Jozefa Polačeka. Ale ako som vychádzal z Trenčína, skoro z posledného domu vybehne jedna ženička a pýta sa, kam ma cesta vedie a jakého som remesla. Odpoviem jej že som švec. Snád' nedôverovala, tak ma žiadala, že bych jej pospravoval obuv. Hovorím: "Tak sem s tým, nech sa na to podívame." A tu milá ženička donese krpce. Dobrá patričnost' je, že šusterskí tovaryšia majú svoj "vercaich", náčinie. Hned' som sadol na kubík štrku a krpce poobšíval. Zaplatila aj d'akovala. Tu sa slova mojho otca splnily

Tiež musíme vedet', že švec, ako bárktorý druhý človek, musí sa odobrat' z tohoto pozemského putovania. Ale smrt' má sa nanamáhat'! Lebo som znal moc a moc starých ševcov, ktorí mali sto rokov, ba aj vyše sto. Hovorilo sa, že tí ševci bud' majú duše prišité, alebo smolou prilepené. Nejeden farár sa toho nemohol dočkat'! Ale predsa len raz prestane dýchat' a potom už druhí spievali:

"Umrel švec v dedine, jak to bude.
Bude mat' očistec na starej vrbe.
Smola sa rozliala, potokom tiekla,
a pani majstrová buchiet napiekla.
Najstarší tovaryš ten vzal ocielku,
kam brinká, tam brinká smrti hodinku."

Ale tiež má každý šuster dobré národné presvedčenie, a ku tomuto vel'mi slúží "Modrý pondelok". Lebo v ten deň sa ševcov väčina sijde do vedna a tam príde všetko na pretras. Tu v Binghamtone lepšieho zamestnania ani niet. Ale je to docela iná šustrovina, ako v našej starej vlasti. Sú tu isté kompánie. "Don McCarthy", pekná šústrovňa. Ale máme tu takzvanú Endicott Johnson Co., tá je celému svetu známa, u tej som a ja zamestnaný už viac rokov, ktorá zamestnáva 15,000 robotníkov, a každý je šuster a na každého pripadá 7 párov topánok zrobit' denne. Je moc robotníkov, ktorí ani za celý týždeň topanku ani v ruke nemali (krome svojích vlastných), ale predsa sú šustri. Ba sú hrdí na to! Ja sa tomu nedivím, lebo oni majú so smolou málo do činenia. Čirizu tu videt' viac, ale ten sa tak na šustra nelepí, jak v starom kraji. Tu to ide všetko so strojami tak, že skoro ani nedovoluje sa šustrovi na topánku podívat'. Nech každý sám posúdi; ked' od niektorej roboty 24 párov topánok dostane mzdu 3c., veru že moc neprehliada! Je tu aj moc šusteriek, čo v starej vlasti tol'ko nebolo, a tie tiež zručno svojú prácu konajú.

Ten spev šusterský sa tiež aj tu pestuje, ale pre vel'ký lomoz a hrmot neni ho počut' Naša Endicott Johnson Co. vlastní aj svoje gar-

biarne, všetkú kožu, vrchnú aj spodnú, si vyrábajú sami. A moc nás je, čo sme aj garbiarsku prácu okúsili.

Šuster dopraje každému tej radosti na Modrý pondelok, lebo každý šuster má rád spoločnosť. Nuž a keď spoločne pracujeme, tak sa môžme spoločne zabaviť. A ku tomuto najlepšie sa osvedčil Modrý pondelok, ktorý sa tu dosť dobre svätil prv. Že už sa tak dobre nesvätý, neni nič nového, lebo šustri naší, ktorí to nemajú od prírody vštepené, tak to zanedbávajú. Tiež je vinou aj niečo iné, že čiriz nemá rád sucho. Ale by nepoškodilo, keby sa tie staré časy mohly navrátiť. Keď sme si určili miesto kde sa síjdeme, a vidiac že už väčšina nás je prítomných, bez všetkého jeden začal tiahať sólo:

"Kde domov moj, kde vlasť moja,
voda teče po dolinách,
vietor duje po rovinách,
rozvíja sa z jara kvet,
krásny to raj na pohled.
A to je ta krásna zem,
zem slovenská domov moj,
zem slovenská domov moj."

A rezko

"Zavznejte bubny, prápory zavejte,
válečnú pieseň bratia zaspievajte!"

Čestne povstanú a všetci polo rezko:

"Hej, Slováci, ešte naša slovenská reč žije.
Zakiaľ naše verné srdce za náš národ bije.
Žije, žije, duch slovenský, bude žiť na veky,
hrom a peklo, márne vaše, proti nám sú vzteky."

No a v tomto štádiume už sa začala aj svetská politika pretriasať, aj nejaká zábavka.

V tých časoch vo Francii, v Paríži nás začali s novými módami prenasledovať, že sme si veru naše hlavy moc turbovali, tak že:

"Keď sa ševci rozstrečkujú, zrobia poradu,
jak by oni prevýšili parížskú módu
Tam tá Máry, má vysoké sáry, jak by sme ich zkrátili.
Opsečky nízké, špičky široké, to neni do módy!"

Pamätajte na Modrý pondelok! Na zdar, kamaráti!

Štefan Buran, *šuster.*

Pamiatka zomrelým Slovenským Binghamtončanom.

Bárs v Bingtamtone niet takých nebezpečných prác, pri ktorých by padaly ľudské životy, ako ku pr. v baniach alebo železiarňach, ale s času na čas predsa udaly sa dajaké nešťstia, pri ktorých padaly v obeť slovenské životy. Do teraz len malá čiastka starých ľudí sa nachodí

medzi zomrelými, vel'kou väčšinou zomreli mladí l'udia, Slováci a Slovenky v mladom veku; mnohí z ních boli poprednými Slovákmi — obchodníkmi — všestranými pracovníkmi. Na pamiatku a rozpomienku niektoré nešťastia, pri ktorých padly slovenské životy, tiež aj soznam všetkých Slovákov a Sloveniek, zomrelých v dospelom veku, ktorých mená bolo mi možno zadovážiť, uvediem.

Roku 1897, bol zabitý pri kopaní kanálov 19 ročný mladík, rodák zo Sv. Jána.

Roku 1901, 4. júla, bol zabitý (zasypaný) pri kopaní kanálu, Matej Žák, rodák zo Straži, nitrianská župa.

Roku 1901, 21. júla Florian Pochilý, asi 20 ročný mladík, rodák z Petrovej Vsy, nitrianská župa, utopil sa pri kúpaní v rieke Chenango.

Roku 1901, František Mizera, rodák zo Gbelov, bol zabitý vlakom blízo Jarvis ulice.

Roku 1902 (?) Viktor Burský, mladý chlapec, rodák z Petrovej Vsy, zomrel následkom užitia piluliek, ktoré mal, udajne, obdržať od dajakého lekára, proti boleniu hlavy.

Roku 1905, 8. júla, Klement Pochilý, mladík, rodák z Petrovej Vsy, utopil sa pri kúpaní, práve v tej istej Chenango rieke, kde sa utopil r. 1901 F. Pochilý, náhodou obidvaja rodáci z Petrovej Vsy, a tiež z jednakými menami. (Poznámka pisatel'a: Blahá pamäť týmto mojím spolurodákom Petro Veštanom.)

Roku 1907, v oktobri Pavel Dedek, rodák z Holiča, bol srazený vlakom idúc do práce na Emma St. križovatke, pri čom mal odrezanú nohu, zlámané rebra, následkom čoho zomrel.

Roku 1909, 29. okt. dvaja slovenskí mladíci, Andrej Dobša a Michal Gašpar, idúc na pol'ovku, boli zabití vlakom na križovatke.

Roku 1911, 24. februára Matej Rozboril, rodák zo Gbelov, zomrel vel'mi náhlou a nenadálou smrťou. Celkom zdravý vyšiel rano von z domu na dvor, kde spadol porazený na jeden bok, takže na tretý deň zomrel.

Roku 1911, 3. sept. Alžbeta Kabát, starenka, rodáčka zo Gbelov, pri rozkladaní ohňa v peci potrebovala petrolín, nádoba s petrolínom sa chytila plameňom, pri čom sa chytily aj šaty starenky, ktorá následkom velkých popálenín zomrela.

Rok 1914.

Nešťastie v slovenskej rodine.

V mesiaci júli, 1914, stalo sa tuná nešťastie, a síce utopila sa slečna Mária Danek, dcéra z najstarších a najprominentnejších slovenských rodin v Binghamtone, a nakol'ko je to zaujímavá udolost, preto ju tuná podávam.

Keď 12. jan. 1913, prišiel do Binghamtona dr. Pavel Blaho, vtedy prišiel s ním, ako jeho sprievodca na prednáškovej ceste, p. Anton Peklinský. A viete, v Binghamtone je vždy mnoho pekných slovenských

dievčat; náš Anton Peklinský, ako slobodný šuhaj, srobil si známosť so slečnou Máriou Danek. Keď Anton odjel z Binghamtonu, tak medzi týmito dvoma mladými ľudmi nastalo dopisovanie. Dňa 18. júla, 1914, Anton prijel osobne do Binghamtonu na návštevu. Anton s Máriou vyšli si v sobotu odpoludnia na prechádzku; zašli až ku rieke Susquehanna, kde si prenajali člnok a člnkovali sa po rieke. Práve slnko sa klonilo ku západu, ožiariac svojím papršlekmi vodu, čo sa veľmi krásne vynímalo. Mária povedala Antonovi, aby ešte obrátil loďku druhým smerom, ukažúc rukou v tú stranu; a práve vtedy sa loďka, ktorá bola veľmi úzka, prevrhla a Mária spadla do vody.

Anton neztratil duchaprítomnosť, súc dobrým plavcom, spustil sa pod vodu hladať Máriu, ale nemohol ju najsť, vzdor tomu, že niekoľkokrát pustil sa pod vodu. A iste bol by tam aj on ostal, keď by sa neboli tam natrafili dvaja ľudia, ktorí sa tiež člnkovali, a neboli by ho oslobodili a zadržali od dalšieho skočenia do vody.

Večer bolo najdené v rieke mrtvé telo Márie, a dovezené do domu. Nad týmto nešťastím ustrnulo nielen slovenské ale aj americké obyvateľstvo mesta Binghamtonu.

Pohrabu súčastnilo sa veľké množstvo obecenstva.

Anton so zlomeným srdcom, hovoriac, že je nešťastným človekom až do smrti, odjel z Binghamtonu.

Roku 1915, v decembri, Jozef Cambell, rodák z Liptovskej, sošiel zo sveta veľmi nešťastnou smrťou. Bol zavraždený istým človekom, dľa udania na rozume pamätenym, ktorý keď ho zabil, ešte jeho telo na kusy porezal a varil.

Roku 1917, 2. júna, František Čamaj, rodák z Modrdorfa, a Karol Peška, rodák z Moravy, boli zabití následkom srážky motorcyklu, na ktorom jeli, s pouličnou elekt. károu, zomreli vo veľkých bolťastiach.

Roku 1917, 30. júla, Alexander Horvatt, ml., ktorý bol policmanom, bol zabitý elektrickým prúdom následkom chytenia sa železného klinca, ktorý bol v stlpe na rohu Clinton a Front ulic, a v ktorom bola elektrina.

V roku 1918, počas nebezpečnej nemoci influenzy zomrelo v Binghamtone asi do 20 slovenských ľudí, všetko mladých.

Roku 1919, 10. júla, udalo sa nešťastie, ktorému padly v obeť dvaja 12 roční chlapci. Asi päť chlapcov hralo sa vo štrkovej jame pri Charles ulici na majetku Ansco Co., kde boli zasypaní pieskom a štrkom. Dvaja chlapci, synovia Jána Vávru, Fridolin i s mladším bratom sa vyhrabali a bežali ku najbližším ľudom o pomoc. Keď sa ľudia sbehli a začali kopať, vykopali dvoch, ktorí boli mrtví; a síce: Ján Vinský a Michal Kollár; 8 ročný Jozef Kollár bol tiež veľmi v kritickom položení, ale nezomrel.

Do júla 1919 v Binghamtone zomrelo asi 200 dospelých slovenských ľudí, z ktorých bolo asi 40 starých ľudí a 160 mladých; z týchto zase bolo asi 20 slobodných. Mužských zomrelo asi 120 a ženských asi 80.

Soznam zomrelých Slovákov a Sloveniek v Binghamton, N. Y.

Dátum zomretia.	Mená zomrelých.
1895— 2. jan.	Mária Krňa.
1897	Úd. Kat. Slov. Jed.
1901— 4. júla,	Matej Žák.
1901—21. júla,	Florian Pochilý.
1901 (?)	Frantiek Mizera.
1902—30. júna,	Tomáš Danek.
1902— apr.	Alexander Horvát.
1902— máj,	Anna Júnoš.
1902— (?)	Viktor Burský.
1904—19. jan.	Jozef Zapletal.
1904— 5. mar.,	Daniel Kadlečik.
1904— 3. máj,	Michal Kumpan.
1904—22. sept.	Andrej Chilla.
1905— 8. jan.,	Alfred Šebesta.
1905— 5. apr.	Klára Karenovič.
1905— 8. júla,	Kliment Pochilý.
1905—25. júla,	Juraj Žiška.
1906—19. febr.,	Terezia Urbanec.
1906—25. mar.,	Barbora Júnoš.
1906—11. apr.,	Kristina Krňa.
1906—10. mája,	Katarina Obrtlik.
1906—16. júna	Cyprian Gureš.
1906—17. júla,	Alžbeta Korčák.
1906—16. júla,	Juraj Hiščák.
1906—17. nov.,	Juraj Terpák.
1907—12. mája,	Anna Prátt.
1907—21. mája,	Mária Weiss.
1907—24. aug.	Michal Prátt.
1907— 7. sept.	Katarina Karas.
1907— 5. okt.,	Matiaš Petrovský.
1907—11. okt.,	Pavel Dedek.
1907— 1. okt.,	Anna Horvát.
1907—27. dec.,	Vendelin Bireš.
1908—27. mája,	Stanislav Orblis.
1908—24. júla	Jozef Hubet.
1908—11. okt.,	Anna Nejedzchleba.
1908—27. nov.,	Ignác Pollák.
1909— 2. mar.,	Ján Kocák.
1909—15. apr.,	Lorenc Bolebruch.
1909—18. apr.,	Adam Privoznik.
1909— 5. mája,	Mária Slovák.
1909—15. mája,	Júlia Prátt.
1909— 8. júna,	Anna Cicák.
1909— 2. mája,	Michal Časar.
1909—21. júla,	Pavel Stanek.
1909—31. okt.,	Andrej Dobša.
1909—31. okt.,	Michal Gašpar.
1909—21. nov.,	Terezia Nejedlik.
1910— 1. feb.,	Ján Kremeček.
1910—12. mar.,	Apolonia Smolinský.
1910—13. apr.,	Júlia Vávra.
1910— 1. júna,	Pavel Čermák.
1910—19. júna,	Valentin Neduchal.
1910— 8. nov.,	Filomena Nejedlik.
1910—10. dec.,	Ladislav Vávra.
1910—31. dec.,	Margareta Nejedzchleba.
1910—31. dec.,	Anna Gajdoš.
1910—31. dec.	Anton Kapsa.
1911— 8. feb.,	Jozefina Černek.
1911—26. feb.,	Matej Rozboril.
1911—24. mája.,	Emerikus Prátt.
1911—24. júla,	Michal Holčik.
1911—24. júla,	Júlia Šebesta.
1911—28. aug.,	Terezia Špalik.
1911— 8. nov.,	Františka Kocich.
1911—14. nov.,	August Petrovský.
1911—23. nov.,	Martin Zaic.
1911— 3. sept.,	Alžbeta Kabát.
1912— 7. jan.,	Mária Paleček.
1912—25. jan.,	Albert Krňa.
1912— 6. feb.	Katarina Čuraj.
1912—12. apr.,	Jozef Brúsil.
1912—17. júla,	Alžbeta Prátt.
1912—25. júla,	Ján Matiáš.
1912— 8. aug.,	Rosa Korčák.
1912—11. okt.,	Anna Gajdoš.
1912—22. okt.,	Eva Škrovánek.
1912— 8. okt.,	Andrej Dudáš.
1912—31. okt.,	Pavel Vanek.
1912— ?	L'udvik Čagánek.
1912— ?	Juraj Mergeš.
1913— 8. jan.,	Pavel Kollárik.
1913—13. jan.,	Štefan Krňa.
1913—21. jan.,	Amalia Cigánek.
1913—11. feb.,	Kristina Miča.
1913—11. mája.	Ján Noščák.
1913— 9. júna,	Rozalia Pollák.
1913—29. júna,	Pavel Žiška.
1913— 4. júla,	Pavel Mitáček.
1913—19. júla,	Andrej Dudáš.
1913— 5. aug.,	Andrej Brachna.
1913—17. okt.,	Jakub Gruss.
1913—17. okt.,	Imrich Matuščik.
1913—21. dec.,	Magdalena Hunkovič.
1913—27. okt.,	Ján Miča.
1914— ?	Štefan Balog.
1914—13. jan.,	Anna Dudáš.
1914—26. feb.,	Anna Rozboril.

Dátum zomretia.	Mená zomrelých.
1914—10. mar.,	Katarina Mrlák.
1914—11. mar.,	Ján Kadlečik (Kopčák)
1914—22. mar.,	Jozef Mrlák.
1914—17. mája,	Ján Urban.
1914—22. júla,	Pavel Mitáček.
1914—14. júla,	Maria Urban.
1914—18. júla,	Mária Danek.
1914—30. aug.,	Jozef Kollár.
1914— 8. nov.,	Helena Zajic.
1914—24. nov.,	Andrej Klenotiz.
1915—13. jan.,	Štefan Norovský.
1915—21. jan.,	Ján Kadlečik.
1915—30. jan.,	Mária Čuraj.
1915— 2. apr.,	Pavel Blažek.
1915—28. mája,	Štefan Shiffer.
1915—20. júla,	Dorota Masár.
1915—10. aug.,	Anton Pavlovský.
1915— 4. nov.,	Kristina Pollák.
1915—10. dec.,	Jozef Cambel.
1916— 4. jan.,	Mária Foltinek.
1916— 2. feb.,	Michal Fialla.
1916—14. feb.,	Zuzanna Štávnický.
1916— 4. mar.,	Jozef Cicák.
1916—14. mar.,	Mária Kocák.
1916—18. mar.,	Mária Kumpan.
1916—15. apr.,	Mária Brezovský.
1916—26. apr.,	Anna Knipajz.
1916—20. mája,	Alžbeta Sajte.
1916—21. aug.,	Martin Komáček.
1916—26. aug.,	Štefan Tuček.
1916— 5. okt.,	Pavel Kalka.
1916—16. dec.,	Martin Vanek.
1916— ?	Eva Kapsa.
1917—27. jan.,	Anna Zloch.
1917—31. jan.,	Valentin Heleši.
1917— 7. feb.,	Oršula Mihalovič.
1917—15. mar.,	Johanna Pániček.
1917—26. mar.,	Ján Hanzelik.
1917—15. apr.,	Terezia Bolebruch.
1917—15. apr.,	Anton Pecha.
1917—24. apr.,	Jozef Takáč.
1917—25. apr.,	Michal Bombura.
1917— 1. mája,	Anna Jurík.
1917—13. mája,	Eva Vanek.
1917—29. mája,	Štefan Ravas.
1917— 1. júna,	Jozef Olšovský.
1917— 2. júna,	Albert Čamaj.
1917— 3. júna,	Karol Peška.
1917—23. júna,	Anna Snopek.
1917—25. júna,	Ján Bajza.
1917—27. júna,	Tekla Ryha.
1917—27. aug.,	Ján Prikopa.
1917— 7. sept.,	Pavel Sukup.
1917—14. sept.,	Eva Kapsa.
1917—15. sept.,	Mária Korčák.
1917— 9. okt.,	Kristina Skok.
1917—20. okt.,	Sabina Hiža.
1917— 2. nov.,	Anna Horinek.
1917—13. nov.,	Alžbeta Hajas.
1917—26. okt.,	Mária Balog.
1917—30. júla,	Alexander Horvatt, ml.
1918—20. jan.,	Michal Pošta.
1918— 3. feb.,	Sidonia Šimek.
1918— 3. feb.,	Veronika Hrušecký.
1918—12. feb.,	Michal Petrovský.
1918—24. feb.,	Mária Vaškovič.
1918—15. mar.,	Matej Galáš.
1918—21. mar.,	Zuzanna Matiáš.
1918—23. mar.,	Andrej Pover.
1918— 7. apr.,	Martin Škerha.
1918— 7. apr.,	Michal Čerkovský.
1918—14. apr.,	Andrej Vrábel.
1918— 5. mája,	Jozef Vanek.
1918—21. mája,	Pavel Hílek.
1918— 4. júna,	Anna Ondrejiček.
1918—13. sept.,	Ján Mihal.
1918—13. sept.,	Anna Kocák.
1918— 8. okt.,	Hedvika Valenta.
1918—10. okt.,	Michal Pitel.
1918—10. okt.,	Alžbeta Štica.
1918—14. okt.,	Anna Ganz.
1918—19. okt.,	Andrej Leško.
1918—22. okt.,	Ján Kubik.
1918—22. okt.,	Michal Mihálik.
1918—22. okt.,	Anton Pochilý.
1918—25. okt.,	Veronika Šrámek.
1918—26. okt.,	Andrej Tender.
1918— 4. nov.,	Mária Simandel.
1918— 4. nov.,	Serafina Hirner.
1918—15. dec.,	Ján Čopko.
1918—23. dec.,	Anna Greško.
1918—24. dec.,	Mária Komáček.
1918— ? okt.,	Anna Čičák.
1919— 5. jan.,	Jozef Duchoslav.
1919—26. jan.,	Zuzanna Pochilý.
1919— 9. feb.,	Cecilia Lorenc.
1919— 7. mar.,	Jozef Štefan.
1919—27. mar.,	Tomáš Čerkovský.
1919—28. mar.,	Mária Antoš.
1919—27. apr.,	Mária Čarský, st.

Dátum zomretia.	Mená zomrelých.
1919— ?	Štefan Janiger.
1919— R júna,	Alžbeta Kumpan.
1919— 7. júna,	Kristina Hansalik.
1919—10. júla,	Michal Kollár.
1919—27. aug.,	Mária Kubik.
1919—21. sept.,	Jozef Krňo.
1919—24. sept.,	Terezia Štepanik.
1919—29. sept.,	Agneš Gajdušek.
1919—14. okt.,	Cyrill M. Michálek.
1919—23. okt.,	Michal Chudý.
1919— 1. nov.,	Anna Lojpersberger.

Večná a blahá pamäť všetkým našim zomrelým Slovákom a Slovenkám z Binghamton, N. Y.

RÔZNÉ NÁRODNÉ PREHLASY.

Prehlas Národnej Rady Česko-Slovenskej.

"Kto za pravdu horí!"

Žádný národ nepožival trvalé svobody, jestliže si ji nevydobyl sám a nepoświtil velkými obětmi na statcích a životech.

Že v plném vědomí v této historické pravdy domáhají se Češi a Slováci svých práv, to dokazuje martirium sta tisíců našich a trvalý, houževnatý organisovaný boj všech vrstev národa.

Ta velká námi prinesená už žerstva nebyla marná. Ona otřásla svědomím mnohých poctivých lidí, jmenovitě v táboře spojenců a vzbudila úctu porozumění pro naše snahy. Dnes i nejskeptičtější pozorovatel musí býti přesvědčen o politické vyspělosti našeho národa, vida jeho obětavost, přísnou ukázněnost a jmenovitě jednotný ideový postup Čechů a Slováků doma a za hranicemi. Sám odvěký nepřítel uvědomuje si pozvolna, ne však beze zloby, rostoucí naše úspěchy a doufá zabrániti dalšímu jich rozvoji změnou dosavádní své taktiky. Včera nás ještě trýznil, žalářoval, věšel, dnes již vábí a dává sliby. Včera ještě drze mluvil o právech germánského nadčlověka, dnes by již rád mluvil o spojení a míru.

Avšak všichni pořádní lidé a prozíraví státníci záhy prohlédli, že neběží o nějakou zázračnou změnu světového názoru německo-maďarských vlád, nýbrž o pouhý rafinovaný politický tah.

Proto také přes panující hrůzovládu odmítl náš národ s důstojnou rozhodností pomocníky Hohenzollernských a Habsburgských katů, kteří se chtěli přilouditi k němu se zelenou ratolestí, špatně jen skrývající meč zbrocený krví nesčetných obětí.

Podobně odbytí byli všemi spojenci čekaní-nečekaní andělé míru, jimž energicky připomenuto, že nemožno beze ztráty cti vyjednávati s organisátory nejpodlejších zločinů.

V těchto ušlechtilých mužných projevech starého a nového světa s důrazem vzpomenuto také našeho utrpení, našich tužeb a historických i přirozených práv. Pečlivost, odpovědnost před budoucností kázala nám zaznamenati tyto závazné projevy a sliby, vděčnost pak vryla je hluboko do našich duší.

Připomínáme poslední mohutný hlas, který se ozval v prostorách Carnegie Hall dne 16. září 1917. V tento památný den za přítomnosti hodnostářů spojeneckých a jiných vynikajících osobností, za hřímavého potlesku tisíců shromážděných, prohlásil pan Henri Franklin-Bouillon, slavný politik a člen nynější francouzské vlády znova důrazně a v úplné ideové shodě s námi, nejen solidaritu národa francouzského s trpícími národy, ale zvláště oprávněnost a nutnost našeho boje za skutečnou svobodu.

Přítomní američtí občané zajisté s hrdostí vzpomněli v této chvíli nesmrtelných slov presidenta Wilsona, jenž podobně vzal v ochranu malé národy, hlásaje jejich právo na existenci a svobodné sebeurčení.

Boj náš je boj zásadný — avšak vědomí, že máme aspoň ve Spojencích utvrzuje naší sílu a našeho ducha, konkretně tyto sympatie nám umožňují dnes vojensky se reorganisovati v skutečnou Česko-Slovenskou armádu, dokázati prakticky naše sympatie se spojenci a výdatně podepříti naše práva.

Zvěst ta osvěží národ náš pod jařmem ještě úpící, naplní zadostiučiněním naše dobrovolníky, kteří ve svatém zápalu stanuli již pod prápory spojenců. Ona též vyvolá radostný ohlas v duši statisíců Čechů a Slováků za hranicemi, kteří proti své vůli nuceni byli dosud chovati se poměrně trpně za tím co se rozvíjelo. Jak bys mohl ospravedlniti svou nepřítomnost ty, jenž můžeš se dostaviti k němu širokými cestami, někdy opatrněji po chodníčkách, ale vždy bezpečně, protože zákonně.

Lze ovšem očekávati, že nepřítel zneužije zvučných hesel a za pomoci zakuklených agentů pokouší se o proti mobilizaci lidí neuvědomělých, zbabělých a ničemných, aby nám znemožnil postaviti se v důstojném počtu po bok spojenců a tím dobýti si formální záruky pro vítězství našeho politického programu. Zjeví-li se mezi vámi Jidáš, budiž stižen opovržením a bez milosti zdrcen svatým hněvem vaším. Zjeví-li se fariseové a zákonníci, nedejte se zmásti falešnými výklady jejich.

Ať vám nikdo nemluví o požehnání míru a lásce k člověčenstvu, vám členům československého národa, který první formuloval přesněji nynější ideály humanity, za ně po staletí bojoval a trpěl. My nenapadáme nýbrž hájíme svá práva a hájiti je musíme.

Národní radě Československé svěřen byl zodpovědný úkol provésti organisaci našeho vojska.

Opírajíc se o vůli sjednoceného národa doma a o práva přiznaná zahraničními organisacemi prohlašuje tudíž ona

Prvé ministerstvo Česko-Slovenskej Republiky.

Dr. Rašín, Dr. Zahradník, Klofáč, Prášek, Habrman, Staněk, Dr. Soukup, Dr. Stránský, Dr. Kramář, Stříbrný, Dr. Šrobár, Dr. Štefánik, Švehla, Dr. Vrbenský, Dr. Winter, Dr. Hruban, Dr. Beneš.

VŠEOBECNOU NÁRODNÍ MOBILISACI.

Mobilisace tato ač dobrovolná, bude zajisté úplná.

Aby byla účinná, musí býti rychlá. V Americe České Národní Sdružení a Slovenská Líga, vlastně k tomu určený výbor pod předsednictvím Národní Rady Česko-Slovenské pp. Dra. L. Fišere a A. Mamateye má veškeré informace. Přihlas se každý kdož jsi mužem, kdo miluješ národ a nechceš aby ti potomci klnuli.

Jestliže tisíce Čechů a Slováků opět a opět prodírá se za deštěm kulí, lesem bajonetů Germansko-mad'arských hord, přes krvavé zákopy k našemu praporu, nechceme-li se vzdáti lidské důstojnosti.

"Běda pokoji bez slávy příčiny!"

Běda těm, kdož by se domnívali, že lze načrtnouti obraz budoucího míru krví obětovaných malých národů!

Toho se nedožije ani Němec ani Mad'ar, ani jejich ničemní náhončí. Ne násilí, nýbrž právo, svobodná dohoda, mají říditi život všech národů, prohlásili to spojenci, prohlásila to Amerika. Kdož by pochyboval o upřímnosti, o síle nejmohutnější koalice, kterou kdy znaly dějiny?

Kdož by pochyboval o vítězství pravd, které dnes vyznává celý civilizovaný svět, jenž má svědomí a myslí logicky. Děj se však co děj, my přísáháme, že se nevyrovnáme zbaběle s vrahem, s odvěkým naším vrahem, a nesložíme zbraně, dokud si nedobudeme plné svobody! Ku předu, bratři s hlavou vztýčenou a beze chmur v duši!

My zvítězíme, neboť skálopevná jest vůle naše a vůle deset milionového uvědomělého národa musí býti konečně rešpektována. My zvítězíme, neboť našimi hesly jsou "Láska, práce, poctivost," hesla to budoucích, bohdá šťastnějších věků.

Jménem Národní Rady Československé,

Dr. M. R. Štefánik.

*

VZKAZ NÁRODA ČESKOSLOVENSKÝM OSADÁM V EUROPE I V AMERIKE A ČESKOSLOVENSKEJ ARMÁDE.

Manifest tento privezený bol z Prahy od Československej Tlačovej Kancellárie.

Národ česko-slovenský všetkým Vám, vodcom i vojakom bojujúcim d'aleko od vlasti vzkazuje, že je na Vás hrdým!

Vodcovia národa aj všetci jeho občania skláňajú sa pred Vámi v láske. Vaši otcovia a matky, Vaše ženy a Vaše deti Vás zbožňujú. Ste ich jedinou myšlienkou, ste ich vierou a nádejou. Zabúdajú na hlad a žalár, keď príde zpráva o Vaších činoch. Sú šťastní vo svojej biede, keď dozvedia sa tajne, že člen ich rodiny bojuje v národnej armáde. Sú hrdí na to, lebo všetcia im závidia! Jakoby nové šľachtictvo sa tvorilo bez privilégií, bez výsad, šľachtictvo rodín, ktoré daly bojovníkov za vec národa. Nepočítajú sa mrtví v rakúskych radách — ale každá dedina počíta svojich vojakov v česko-slovenskej armáde. Celý okres sa hanbí, keď jeho pluk uvedený je v rakúskej úradnej zpráve — ale národ menoval už zborovské pluky česko-slovenskými plukmi gardovými.

Hrdo potlačujú slzy a svoj bôľ, keď počujú, že syn alebo muž padnul za vlasť v radoch česko-slovenského vojska. Sú slepými na všetko čo netýka sa vás. Sú hluchí na lož, ktorú razširujú rakúske úrady, lebo ich viera vo vás je nezlomná. Z ruky do ruky idú noviny, keď prinesú zprávu o Vás. Od úst k ústom, z Prahy do najzapadlejšej dedinky krkonošskej a slovenskej nesú poslovia zprávy, ktoré verejne nesmia byť známe. Úsmev blaha a radosti ide národom v takýto deň. Stisnutie ruky a pohľad hovorí dostatočne čo ústa povedať nesmejú, — že prišly dobré zprávy od Vás a o Vás.

* * *

Blížily sa Vianoce v roku 1917. Hrozné zprávy z Ruska nedalo sa už nepočuť. Národ hanbil sa za Rusko. S bol'asť'ou a hanbou žily smutne česko-slovenské krajiny.

Štědrý večer. Pod stromkom národa ležal dar, jediný dar! Dekret o utvorení česko-slovenskej armády vo Francii. Všetky poklady sveta bol by národ nevymenil za tento dar! Ach, jaké to boly Vianoce!

Nebolo čo jesť — ale bola armáda! Naše vlastné vojsko s práporom. Takéto Vianoce nezažil česko-slovenský národ za stáročia!

Nebolo čím kúriť, ale na Česko-Slovensku bola žiara. Žiara nadšenia a šťastia neopísateľného. Ľudia sa objímali, plakali od radosti a usmievali sa vo viere pevnejšej než skala.

Česko-Slovensko hladajúce a mrznúce hľadelo za hranice vlasti. Ich vďačné, šťastné oči hľadaly toho, ktorý je vodcom ich, ktorý je ich práporom a heslom, — MASARYKA!

Šopkaly meno toho, okolo ktorého už teraz medzi ľudom rozprávajú sa poviedky a legendy. Šopkaly jeho meno s úctou a láskou. Videli pred sebou vyhnanca, ktorý utiekol z vlasti v dobe, keď česko-slovenská otázka nejestvovala. Videly triročnú prácu jeho a jeho spolupracovníkov, prácu ťažkú, beznádejnú z počiatku, keď museli porážať nepochopenie, krátkozrakosť a ľahostajnosť sveta.

Bývalých vyhnancov vidí dnes svet diplomatický uznanými zástupcami svojími u spojeneckých vlád, vidí v skutočnosti prvú vládu česko-slovenskú po stáročiach.

Jak dívajú sa ich oči dnes, keď dozvedeli sa o uznaní štátu česko-slovenského, štátu samostatného, suverenného, nielen Franciou, ale tiež Amerikou, Talianskom a Angliou? Jako velebí vlasť politických vodcov, ktorí vydobili jej najsvätejší majetok!

Úctu a obdiv vzkazuje Vám národ, Vám, svojim vodcom politickým!

* * *

Vám ale, vojakom svojej aarmády, v Rusku, Taliansku a vo Francii vzkazuje národ svoju horúcu lásku a svoj obdiv.

Národ, hrdý na Vás, nemá slov, aby vyjadril, jako Vás obdivuje a jako miluje Vás, svoj sen, svoju vidinu, ktorá konečne stala sa skutočnosťou.

Obdivuje Vás bezmenných legionárov francúzskych bojišť, Vás tiež bezmenných rozvedčíkov z Ruska a Srbska!

Kľačia na kolenách, jako rozkázal Brusilov, pred Vami, hrdinovia od Zborova, ktorí ste poznali šťastie, nepoznané našími praotcami, nepoznané otcami po štyri sta rokov — bojovať a víťaziť jako "vojsko česko-slovenské."

Obdivuje Vás, kto ste sa vyznamenali na bojišťach talianskych. Zbožňuje Vás, ktorí ste v Rusku a v Sibírii odhodlali sa sami vypovedať válku odvekému nepriatelovi svojho národa — Germánstvu, ktorí ste sami na seba vzali úkol ohromného dosahu vojenského a politického — zachrániť Rusko a jeho česť! Zbožňuje Vás, ktorí ste sami na seba vzali úkol ohromného dosahu vojenského a politického — zachrániť Rusko a jeho česť! Zbožňuje Vás, ktorí ste previedli dielo v dejinách vojenstvá jedinečné, ktorí ste obsadili Sibíriu a teraz obsadzujete východné Rusko!

Milujú Vás tam doma láskou ojedinelou. Všetko by obetovali, len keby Vás mohli vidieť, keby počuli ozvenu Vaších krokov, keby pobozkať mohli Vaše pušky, keby pohľadiť mohli rúry vašich kanónov. Snívajú len o tom, jako Vás privítajú, až sa vrátite pokrytí slávou do slobodnej vlasti. Každá dedina chce postaviť pomník, na ktorom vyryté budú mená Vaše pre večný príklad potomkom!

Vám, vojsku česko-slovenskému vzkazuje vlasť lásku nevýslovnú!

* * *

Vd'ačnosť vzkazuje národ Vám Čecho-Slovákom v cudzine!

Vd'ačne vzpomína na Vašu pomoc v Amerike, ktorí ste v ťažkých dobách začiatočných venovali svoj majetok veci národnej. Vd'ačne vzpomína na svoje kolónie v Rusku, vo Francii a v Anglii. Nemôže zabudnúť že všetcia z d'alekej Ásie, južnej Afriky a južnej Ameriky ste úplne plnili, čo kázalo Vám Vaše národne svedomie.

Zasluhujete, aby mená Vás všetkých, vojakov aj politikov vyryté boly do deloviny. Lebo Vy vybojovali ste vlastnú armádu, vy ste vydobyli uznanie neodvislého státu česko-slovenského!

Až Vy sotreli ste hanbu stáročného otročenia. Vy teraz môžete sa nazývať "potomkami Husitov!" Vy ste dobyli národu práva najvyššieho, právo na vlastný štát. Vy teraz ste železnou vôl'ou po svobode, statočnosť'ou svojou vynútili uznanie národa, bezmenného po tri sto rokov!

Vy teraz vybojovali ste národu česko-slovenskému česť, ztratenú za stáročia! Otrokmi ste sa zrodili — ale Vy ste rozbili putá otrocké! Porobu ste zdedili po otcoch — ale slobodu zdedia po Vás Vaše deti!

Nie ste dedičia — ste tvorci nových Čiech! — Všetko to Vám vzkazuje Vaša vd'ačná vlasť!

* * *

Vlasť — stará svojou čistotou a svojou pocti'ovsť'ou, ale nová — duchom! Odchádzajúc opustili ste vlasť — decko — vracajúc sa, najdete vlasť — muža! Nepoznáte ju, ako sa zmenila!...

Nové Česko-Slovensko k vám hovorí z prevolania českých spisovatel'ov, z deklarácii všetkých poslancov českých z 30. mája 1917, zo 6. januára, 13. apríla a 15. mája 1918. Hovoria k Vám z prísahy celého národa z 13. apríla. Hovoria z reči poslaneckých na viedeňskom parlamente a delegátskych.

Prejavujú sa dojemne v Národnom Divadle pri predstavení Libuše, v divadle Vinohradskom pri spievaní našej hymny slepcom v Tylovej starej hre v koncertoch, pri Smetanovej "Má vlasť." Prejavuje sa na schôdzach žien jako na schôdzach mužov.

Niet ženy, ktorá by chcela obetovať vec národa svojej prirodzenej túhe po shliadnutí sa so svojími drahými zachránenými už z hrúzy války. Niet ženy, ktorá by dala prednosť mieru za každú cenu pred válkou d'alej trvajúcou. Niet nikoho, kto by obetoval vec národu svojmu osobnemu blahu!

Nové Česko-Slovensko — to je vôla vydržať, bojovať, víťaziť, pokiaľ nebude národ česko-slovenský slobodný! To je odhodlanie — neustať v obetiach pokiaľ sa "nevráti zpráva Tvojich vecí k Tebe, národ milovaný!"

Toto nové Česko-Slovensko Vám vzkazuje svoje posolstvo! Národ nádherný svojou velikosť'ou ducha, krásny svojím srdcom a svojími citmi, úctyhodný svojou železnou vôlou.

Národ jedinečný vo všetkom Vám vzkazuje, aby ste bojovali za slobodu vlasti, aby ste víťazili. Vlasť Vás zaprísahá, aby ste dobývali národu jeho práv jako dosiaľ, aby ste šírili jeho slávu, aby ste vysoko vztýčili prápor jeho cti.

Naša vlasť Vám žehná — presvedčená, že čo hrdina vykonať môže, že to vykonáte, Vy, jej chľúba, jej nádeja! . . .

Vlasť vzkazuje Vám, že čaká na Vás...

(Toto posolstvo priniesol z Čiech Dr. Leo Borský, bývalý redaktor "Samostatnosti" v parlamente viedeňskom).

MANIFEST K ČESKOSLOVENSKÉMU LIDU V AMERICE!

Žijeme v největší době světových dějin, v níž na celá století řeší se osudy národů. Po této válce není možný návrat k starému řádu, nové upravení poměrů politických, hospodářských i společenských bude určitě jejím vyvršením, vznikne nová Evropa. Též naše budoucnost závisí od výsledku boje, jež zuří v krajích starého světa, ba zasáhl skoro celou zeměkouli, od pevniny k pevnině, od moře k moři.

To pochopil náš lid hned na počátku války, kterou počali rakousko-uherští Němci a Maďaři proti nám, aby dovršili a navždy zabezpečili porobení neněmeckých a nemaďarských národů v Evropě. Tím bylo také po staletém kolísání a tápání na vždy rozhodnuto o našem poměru k věrolomným Habsburkům a k říši germánské. A revoluční problesky, jimiž na počátku války vybuchovala nikdy nehasnoucí touha utlačovaného lidu po svobodě, nabyly postupem doby pevné formy a jasného výrazu. Dnes řadí se celý náš národ doma i za hranicemi v organisovaný boj. Sjednocený lid československý vede pravidelnou válku proti svým utlačovatelům. Naše pluky, které na rakouské frontě dobrovolně se vzdávaly, utvořily v Rusku dnes ještě mladou, ale již slavnou armádu, které brzy bude státi po boku naše nová vojenská jednotka na západní frontě.

Zraky celého národa, úpícího doma v otroctví, obracejí se nyní k Vám, Češi a Slováci v Americe, náš lid čeká od Vás důkaz, že jste nezapomněli svého československého původu, že jste nezapomněli matky, která Vás zrodila. Žádný věrný syn svého národa, schopný zbraně, nechť neváhá déle, nechť stane jako muž pod náš československý prapor! Českoslovenští junáci! Ukažte, že jste důstojní synové slavných předků! Československé ženy a dívky! Vaší povinností je ukázat váhajícím, kde je jejich místo v dnešním velikém světovém zápasu, že zbabělec je ten, kdo ve chvíli, kdy osud jeho vlasti se řeší, bázlivě se ohlíží a hledá prázdné výmluvy. Velká doba žádá celé muže!

Nuž tedy vzhůru v svatý boj, spojme svorně síly své k velikému zápasu po boku armád spojeneckých, nechť vysoko vlaje náš prapor na strach odvěkým vrahům, nechť bodáky a pušky československých vojáků dokáží světu, že jsme si vědomi svého svatého práva na svobodu a samostatnost, že svobodni být chceme a svobodni budeme!

SJEZD ZÁSTUPCŮ LIDU ČESKOSLOVENSKÉHO VE SPOJENÝCH STÁTECH SEVEROAMERICKÝCH, CHICAGO, DNE 11. ÚNORA 1918.

Dobrovolníci! Hlaste se k československé armádě, ústně nebo písemně, u Československého Výboru:

Chicago, Ill., 3743 W. 26th St.
New York, N. Y., 316 E. 72nd St.
Cleveland, O., 5286 Broadway
Pittsburgh, Pa., 524 Fourth Ave.
Omaha, Neb., 1429 So. 13th St.
St. Louis, Mo., 1308 Allen Ave.
Rosenberg, Tex., Rev. J. Vilt.

SLÁVNOSTNÉ PREHLÁSENIE

česko-slovenskému ľudu republike a presidentovi Spojených Štátov Amerických v deň 4. júla 1918.

My verný československý ľud prísahajúci na štít svojho presidenta, kloniac sa v hlbokej úcte pred majestátom Tvojho ľudu, sklonení pred pamiatkou najväčších Tvojich synov, Washingtona a Lincolna, všetkými svojími silami pri Tebe i svojom presidentovi Woodrow Wilsonovi, pozdravujúc v ňom Tvoje veľké nové ráno.

Zo zemí útisku a strádania prišli sme do tejto zeme slobody. Preto sme ju, ponížení, pozdravili jako východ slnka po temnej noci. A ona nás prijala. Nás malých, chudobných a nepovšimnutých.

Naučili sme sa milovať Ameriku. Veď sme synovia zeme, ktorá v dávnych dejinách povstala prv vo svete aby bojovala boj demokracie a slobody a za sebaurčenie svojho národa. Sme synovia zeme, ktorá jako veliká pochodeň pravdy a viery v život, zasvietila do dejín v 15. storočí. Keď celý svet spal, my sme boli na stráži. A demokratické vojská pod veľkým vodcom sedliackych vojsk, Jánom Žižkom z Trocnova, Jurajom z Poděbrad, bojovaly zúfaly boj demokracie proti germánskemu násiliu a zákonu moci.

Milujeme túto zem — pre ideále 4. júla roku 1776 vznesené do zákona života jej veľkými vodcami a krvou i veľkými obeťami jej synov, nevymazateľne vpísané do srdc národa; pre ideále demokracie, ktoré slávny Lincoln dal spojenej a od otroctva oslobodenej svojej vlasti: lebo sú to i tradície slávnej minulosti a prítomnosti československého ľudu.

V krvi svojej a v tlkote svojich srdc nosili sme svätý zákon slobody, demokracie a bratstva, preto srdce naše porozumelo duši velikej tejto republiky. Ku nej povzniesli svoje ruky a urosené oči naši bratia na Vltave, na Lábe, na Váhu i na Hrone v strašnej hodine, v ktorej krutý a mučivý osud písal hrozby zatrajška do ich duše. A jakoby v minulosti vekov bola prešla slávna a strašná sila duše ich otcov, vstali z hrobu pošliapaných nádejí a obrátili sa tvárou k západu zeme, lebo vzdor šírke mora napriek desiatkam hôr a temných údolí smrti, počuli hlas v krajoch československej zeme:

"Svet musí byť zachovaný pre demokraciu! Národy dosiahnu svojho sebaurčenia. V jazyku svojich matiek a v tradíciach svojho rodu vstanú národy zo stáletých hrobov, aby opäť konaly dielo božie, ktoré je dielom človeka."

Tak premlúvil Woodrow Wilson. Tak premlúvil jeho ústami veliký národ k večnosti. Tak premlúvil Boh, ktorého počiatok je v srdci človeka a konec v nekonečnosti svetov a dní.

Posilnení jeho slovom, povzbudení silou jeho slávneho odhodlania, prísahali naši bratia v starej domovine, v múrach starého svojho sveta, 13. apríla 1918, takto:

"V pevnej, nezlomnej dôvere v konečné víťazstvo svojich najsvätejších práv, v dôvere vo víťazstvo spravedlnosti, vo víťazstvo práva nad násilím, slobody nad porobou, demokracie nad výsadami a pravdy nad klamom, vo velikom rozhraní svetových dejín, dvíhame svoje ruky a pri drahej pamiatke predkov pred očami vzkrieseného národa a nad hrobami padlých, v mohutnom súzvuku všetkých našich duší sľubujeme dnes i pre celú budúcnosť: *Zostaneme, kde sme zastali! Vytrváme, dokiaľ nezvíťazíme!*"

Opakujúc túto prísahu, ktorú prísahali naši bratia, majúc na rtoch meno tejto zeme a jej prezidenta Woodrow Wilsona, my Česi a Slováci americkí, ktorí v tejto zemi našli sme novú a milovanú vlasť, dnes 4. júla 1918, shromaždení pod práporom tejto veľkej Republiky, dvíhame svoje ruky na slávny sľub vernosti a oddanosti vláde Spojených Štátov a jej presidentovi.

Naša je táto zem. Jej chceme byť a budeme verní v práci, verní v zápase, verní v utrpení, verní až do hrobu.

Jako praotcovia Ameriky nasledovali Washingtona, práve tak i my nasledujeme Teba, nášho presidenta. Nech milliony očí detí amerického národa v tejto zemi, ktoré sa dnes so všetkých strán Spojených Štátov s láskou a nesmiernou dôverou dívajú na Teba, posilnia Ťa v boji, nech dušu Tvoju zaocelujú k veľkým činom.

Milliony očí malých trpiacich národov zeme dívajú sa k Tebe, Amerika! Desať millionov duší nášho národa za morom a million československých synov a dcér v tejto zemi. V ich srdciach znie slávna prísaha vernosti k Tebe i k zemi, ktorá prijala ich pod svoj materinský pokrov. Radostný a oddaný pozdrav posielajú novej svojej vlasti farmári zeleného Texasu a úrodnej Nebrasky, baníci Pennsylvanie a Colorada, nad ktorým svieťa večné snehy pokoja, robotníci z Illinoisu a občania Tvojich veľmest, ľud to československého pôvodu, český a slovenský ľud zo štyridsiatych ôsmich štátov hviezdnatej Unie, v srdci ktorého znie stará slávna pieseň táboritských bojovníkov demokracie:

Kdož jste Boží bojovníci a zákona jeho,
prostež od Boha pomoci a doufejte v něho,
že konečně s ním vždycky zvítězíte.
Tenť Pán velí se nebáti záhubců tělesných,
velíť i život ztratiti pro blaho bližních svých;
protož posilňte zmužile srdcí svých.

Tak tu stojíme. Jednoduchí a chudobní na majetku, ale silní v dôvere ku presidentovi nášmu, ku veľkému národu americkému, oddaní do hlbky duše; v deň 4. júla, nech čuť do mesta, nad ktorým sa dvíha velebná kupola Kapitolu, do mesta Washingtonu a do jeho Bieleho Domu náš hromový hlas: živ buď národe americký! *Americkí Čecho-Slováci.*

THE SOLEMN DECLARATION

of the Czecho-Slovak People to the Republic of the United States of America and Its Great President.

We, loyal Czecho-Slovaks of America, bowing in reverent respect before the majesty of our people, bending our heads before the memory of your greatest sons Washington and Lincoln, stand with all might we possess behind you, and your President, greeting in him your great new morning.

We came here from the land of suffering and oppression. It is on this account that we hailed America like a rising sun, after the dark night of humiliation. And she received us — poor, unknown, insignificant. She received us, and her sun warmed us from the first moment we set our foot on her soil — the big sun of a freer, happier life than we had lived in our oppressed native land.

We learned to love America, for we are sons of the land which in the twilight of history was the first in the world to arise and fight the battle of democracy and self-determination of her people. We are the sons of the land which shone like a great beacon light of truth and faith in the life of the 15. Century. When the whole world slept then we were awake. And the democratic legions under their great leader of peasant soldiery, Jan Žižka of Trocnov, George of Poděbrad, fought a desperate battle for freedom against the German violence and brutal law of might.

We love this land — for the ideals of democracy which was incorporated by her great leaders into the law of life — and written indelibly into the hearts of the nation by the blood and sacrifices of her sons; the ideals of democracy, which Lincoln set before his united country cleared from the stain of slavery; those are the heritage of the glorious past and present of the Czechoslovak people as well.

In our blook and in the beating of our hearts we bore the sacred law of freedom, democracy and brotherhood. It was on this account our hearts understood the soul of this Great Republic, and that our brothers on the Elbe, Vltava and Váh lifted to her their hands and tearful eyes in the awful hour in which the bitter,

tormenting fate wrote its threats in their souls. And their appeals were not in vain, for over the vasteness of the oceans, over mountains and dark valleys of death there came to the Czecho-Slovak land a voice like a bugle announcing victory, singing a great Marseillaise of Life and hope into their bitterness of disappointment and despair.

It was the voice of a man speaking the message of God's brightest angel:

"The world must be made safe for democracy! The nations shall determine their own destinies. They shall rise from the graves of centuries to do the work of God, which is the work of man, in the language of their mothers and in the traditions of their race."

Thus spoke the man — Woodrow Wilson. Thus through him, spoke the whole American nation. Thus spoke God, who has His beginning in the hearts of men and His end in eternity of worlds and days.

Strenghtened by the might of his glorious courage, our brothers in the old country gave their death pledge, April 13, 1918, within the walls of their ancient capital:

"And in firm, unshakable faith in the final victory of our most sacred rights, in faith in the victory of justice, victory of right over force, freedom over slavery, democracy over privilege and truth over falsehood, we raise our hands to-day on the treshold of the New Era of world's history, and by the dear memory of our fathers, before the eyes of the graves of our fallen, in great harmony of our souls we promise for to-day and for all the future: We will remain where we have taken our stand: We will keep on till we win!"

Repeating this solemn pledge given by our brothers, having on our lips the name of this country and her President, we, the Czechs and Slovaks of America, we, too, lift our hands to-day, July 4r 1918, as we are gathered under the folds of the flag of this Great Republic and solemnly pledge ourselves to be loyal and true to the government of the United States and its President.

This is our country. We are and will remain true to her in laboring for her, true to her struggles, in her sufferings, true to the grave.

Even as the forfathers of America followed Washington, so we follow you, our President. Let the millions of eyes of the children of America looking to you from all corners of this land with immeasurable love and confidence, let their eyes strenghten your soul and steel you to great deeds.

Millions of eyes of the suffering nations look to you over the oceans. Ten millions of our people in Europe, one million of sons and daughters in this land. And in their hearts rings the solemn pledge of faithful allegiance to country of our adoption, which like a mother, took us under her protecting roof. The farmers of green Texas, fertile Nebraska, the miners of Pennsylvania and Colorado, the workers of Illinois and the builders of great cities, people of Czecho-Slovak origin, Bohemian and Slovak people from forty eight states of the starry Union, greet their new country in the old glorious song of the Taborite Warriors for Democracy:—

Ye Soldiers of our God and of His Law,
Him ye shall pray to, Him adore
And He shall crown the fight with victory.
'Tis He commands us, recking nought of death
For love of neighbors to resign our breath
If need be, Courage, therefore, and be men!

Thus we stand here now. Simple, unblesst with riches but strong in the faith in our President, in the great American Nation, devoted to both to the very

depth of our souls, to-day, on this eventful 4th of July we let our voices ring in thunder notes far south to the city over which rises the cupola of the Capitol, to Washington and its White House, sending our hearts greetings:

Long live the American People! *Czecho-Slovaks of America.*

PREHLAS ČESKO-SLOVENSKEJ AMERICKEJ RADY V AMERIKE.
Pomôžme trpiacej vlasti národnou daňou!

Československý ľude v Amerike:—

Náš československý národ práve preživa v svojich vlastiach najstrašlivejší útisk a prenasledovanie, ide stezkami bolesti a tôňou smrti.

Nemec a Maďar jako divé šelmy vrhajú sa na našich bratov a sestry, otcov a matky, na nevinné československé deti, vedení heslom krvavých barbarov: "Vyhubiť československý národ!"

Vyhubiť, vyvraždiť ušľachtilý československý národ, to je program odvekých nepriateľov československého národa, prevádzaný od prvého záblesku dejín zemí koruny Svätováclavskej a Slovenska.

A jestli niekedy tento teutonský a hunský rev uvádzaný bol v skutok, to práve v prítomnej dobe dosiahol najvyššieho stupňa. Stanné právo, žaláre, šibenice, popravy, to sú zákony, dľa ktorých beštiálne vlády v Berlíne, vo Viedni a v Pešťbudíne sa riadia voči zmučenému československému národu. Germánsky nadčloveк s Maďarom prevádzajú dnes s naším národom v praxi to, čo ich zvrhlí, neľudskí filozofia pred válkou hlásali: "Buďte Nemci, tvrdí, bezohľadní, v oči iným národom! Ste nadľudia, ste pánovia a všetko ostatné je pária bez práva a odvolania, smeť ramien napnutých, ktoré majú slúžiť len synom Germanie." Takéto filozofické nauky priviedly náš československý národ v muky pekla.

Tí však, ktorí z týchto hrôz z vlasti unikli, tí, ktorí vrahom ľudu nášho nechceli pomáhať v tomto katanskom diele, tí dnes so spojencami vo Francii, v Itálii a v Rusku statočne, na život a na smrť zápasia a to takým spôsobom, že nad tým žasne celý civilizovaný svet. Takéhoto hrdinstva, takýchto bojov za slobodu svet nevidel, jako práve teraz, keď československí hrdinovia zápasia, krvácajú a zmierajú na troch bojištiach za svoju utýranú, zmučenú československú vlasť. Tam pod Rípom, u Velehradu i pod Tatrami ľud náš okovaný — pripravený bol o všetko. Na svetových bojištiach naši bratia obetujú na oltár svojej vlasti to najdrahšie — svoje životy.

Krajania! Češi a Slováci! Či je treba viac slov? Či je treba vám pripomínať sväté povinnosti k rodnej bývalej našej vlasti a tým drahým, ktorých život je naším životom a ktorých smrť je smrťou našou? Nie je Čechoslovákom, ani človekom ten, kto dnes ľahostajne pozerá na tie hrôzy a na zápas, aký preživa náš národ. My tu v Spoj. Štátoch tešíme sa zlatej slobode, voľnosti a blahobytu, máme všetko, čo k rozvoju hmotnému potrebno. A či môžeme bez záujmu pozerať pri tom na trpiacich a umierajúcich bratov a sestry, môžeme počúvať tie srdcelomné hlasy československého ľudu: Šťastní bratia tam za morom, smilujte sa a pomôžte nám! Čo odpovieme? Všetci, jako jeden muž zvolajme: "Áno, radi pomôžeme, rýchle a hneď, lebo kto rýchle dá, dvakráť dá!"

Jestliže o statnosti československej armády ide svetom jeden a ten samý hlas, že je divom sveta a historie, vtedy o vašej láske k vlasti a obetavosti, nezištnosti a vznešenej našej snahe pomôcť rodným bratom k slobode, hovorí si tiež celý svet, že tieto pôjmy sú divom sveta. Teda do práce! Obetuj každý, čo môžeš na národnú DAŇ v den Vďakyvzdania k oslobodeniu nešťastných českoslo-

venských zemí. Vlasť naša v útrapách zomiera. Poďme všetci a pomôžme! Hanba tomu, kto svoje srdce zatvorí v oči ubíjanej matke vlasti.

Dano v Clevelande, dňa 17. oktobra 1918.

Za Česko-Slovenskú Americkú Radu:

JOZEF MARTÍNEK, *IVAN BIELEK,*
HYNEK DOSTÁL, *IGNÁC GESSAY,*
resolučný výbor.

Z HLAVNÍ ÚŘADOVNY POMOCNÉHO ODBORU AMERICKÉ ODBOČKY ČESKO-SLOV. NÁRODNÍ RADY.

Ctěným Pomocným Odborům Českého Národního Sdružení a Slovenské Ligy:—

Vyjednávala jsem s Americkým Červeným Křížem ohledně rodin Česko-Slovenských vojáků, které zde zůstaly a potřebují podpory, a jednání to mělo následující výsledek:

Americký Červený Kříž uznává za svou povinnost pečovat o rodiny zanechané zde dobrovolníky, kteří odešli do Česko-Slovenské Armády ve Francii, zrovna tak jako pečuje o rodiny vojáků sloužících v Americké Armádě nebo v kterékoli jiné Armádě Spojenecké. Tuto péči vykonává Červený Kříž výlučně svými místními odbočkami (Local Chapters) nebo komitéty. Těmto odbočkám a komitétům byl také už poslán oběžník z Washingtonské ústředny Červeného Kříže s instrukcemi, aby věnovaly rodinám Česko-Slovenských dobrovolníků tutéž péči, jakou věnují rodinám vojínů sloužících v druhých Armádách Spojeneckých.

Vyložila jsem ústřední správě Amerického Červeného Kříže, že máme ve mnohých místech při našich organisacích Slovenské Ligy a Českého Nár. Sdružení místní pomocné odbory, které již pečují o rodiny Česko-Slovenských dobrovolníků ve svém středu. Upozornila jsem je však, že některé tyto odbory nebudou moci z různých příčin úkolu svému plně dostát; také se snad naskytnou případy, kde rodiny našich Česko-Slovenských dobrovolníků žijí mimo České neb Slovenské osady. Ve všech těchto případech je Americký Červený kříž hotov vzít na sebe buďto úplnou péči o tyto rodiny anebo sdílet tuto péči s našimi místními odbory.

Vyzývám proto všechny Česko-Slovenské organisace, které si vzaly za úkol pečovat o rodiny dobrovolníků v Česko-Slovenské Armádě, a které z nedostatku prostředků nebo z jiných příčin nemohou tuto péči dostatečně vykonávat, aby se spojily s místními odbočkami Amerického Červeného Kříže a s nimi ruku v ruce pracovaly, jim pomáhaly sbírat peníze atd. Vyzvání toto platí také všem jednotlivcům mezi námi, Čechy a Slováky zde ve Spojených Státech. Mužové a ženy žijící v osadách, kde jim není možno utvořit samostatný pomocný odbor, nejlépe učiní, když se připojí k místní Odbočce Amerického Červeného Kříže. I tam, kde naše místní pomocné odbory budou moci úkolům svým zcela dostát, odporučuje se, aby vešly ve styk s místními odbočkami nebo komitéty Amerického Červeného Kříže, neboť touto součinností předejde se často zbytečnému plýtvání penězi a silami.

Myslím, že nepotřebuji široce odůvodňovat důležitost této součinnosti s Červeným Křížem, který tak ochotně nám vyšel vstříc. Jenom na jedno si dovolím poukázat, že touto součinností získají hlavně rodiny našich dobrovolců, o jejichž blahobyt se starat je naší svatou povinností.

Bližší informace o povaze, zásadách a způsobu práce Červeného Kříže pro rodiny vojínů naleznete v tak zvaném Manual of Home Service A. R. C., zvláště v kapitole 1, 2 a 3. Výtisky tyto příručky možno obdržet na požádání u kterékoliv organisace Červeného Kříže. Podrobné poučení o tom, jakým způsobem mů-

žete navázat styky s místními odbočkami Červeného Kříže, obdržíte od ředitele pro občanskou pomocnou akci (Director of Civilian Relief) ve vašem kraji, jehož adresu připojuji. Připojuji také kopii dopisu ze 23. února 1918, zaslaného hlavním ředitelem pro pomocnou občanskou akci všem okresním ředitelům, který vám objasní stanovisko Amerického Červeného Kříže.

Prosím, oznamte mi co nejdříve, na jakých opatřeních jste se dohodli.

Jménem ústředního pomocného odboru Česko-Slovenské Národní Rady vyslovuji Vám vřelé uznání za vaše úsilí ve prospěch rodin našich dobrovolníků. Jsem jista, že vaše ušlechtilá práce, kterou tak nezištným způsobem konáte, bude uznána i oceněna obzvláště těmi, kdo poslušni volání svého uhněteného národa postavili se v řady bojovníků za svobodu a právo.

Se srdečným pozdravem, *Libuše S. Motáková.*

Za Pomocný Odbor Odbočky Česko-Slovenské Národní Rady.

Jméno a adresa řiditele pro občanskou pomocnou akci (Director of Civilian Relief) ve vašem kraji: Alexander M. Wilson.

OD ČESKOSLOVENSKÉHO ŽENSKÉHO POMOC. ODBORU NÁRODNÍ RADY
436 WEST 23rd STREET, NEW YORK, N. Y.

18. júla 1918.

Ctený Brate v Národe!

Zaiste je Vám známo, že založil sa v Amerike Ženský Pomocný Odbor, ktorý na starosti má zaopatrovať našu Česko-Slovenskú Armádu potrebnými vecmi a zpríjemniť jich ťažký pobyt v kampoch a na bojišti, na kolko je to možné.

Poneváč dnes o nás v každom kruhu Americkej spoločnosti sa vie a hovorí, a poneváč Armáda Česko-Slovenská v Rusku a v Itálii vydobyla si uznanie a meno, žiadúcno je, aby sme za príkladom iných vzdelaných národov priložili ruky k dielu, a každý jeden, bez rozdielu pohlavia a vierovyznania pracoval na práci, ktorá je nás všetkých, a tak účastným sa stal všeobecného boja.

Nech z práce tejto NIK nechybí, nech NIKDO nie je vytvorený. Zraky Ameriky obrátené sú na nás ako sa my Slováci, ako sa SLOVENSKÉ ŽENY v tejto dobe zadržia v obetavosti za našu svätú vec, za SLOBODU.

Naši junáci obetujú to, čo je človeku najvzácnejšie: ŽIVOT. A my čo dáme? Či budeme pre ních a za ních aspoň pracovať, aspoň tou obeťou prispievať?

Čo by Amerikáni a menovite Americké ženy o nás myslely, čo by o nás povedaly? Jako by sme sa zodpovedaly pred nimi? My musíme dokázat, že sme práve také schopné a spôsobné jako sú ženy velkých národov. Iné sa od nás nežiadá, len práca. Kto však nemôže pracovať, môže hmotne prispeť: PENIAZMI.

Preto obraciame sa na Vás ctený Bratre, žeby Ste nám laskave zdelili: či u vás ženy v tomto smere už pracujú? Alebo či sú u vás ženy a dievčatá ktoré ešte nič nevykonaly za túto vec? Hlaďte Vy, aby sa u vás ženské HNEĎ sorganisovaly, lebo kde je Sbor Sl. Ligy, tam má byť aj ženský Pomocný Odbor. Pomožte jím. Zariadte prednášky ,zábavné večierky, pikniky, a z utržených peňazí zakúpte potrebnosti pre našich dobrovolníkov. Alebo robte sbierky na tabák a to pri každej príležitosti. O tabák prosia naši vojaci velmi.

Jestli potrebujete radu, obrátte sa na nás, my Vám v každom ohľade vdačne poslúžime.

Prečítajte toto sestrám na schôdzach a pri iných príležitostiach.

Dúfame, že od Vás v krátkom čase potešitelnú odpoveď obdržíme,

značíme sa, s rodáckym pozdravom,

Za Hl. Česko-Slovenský Pomocný Odbor.

Libuše Moták, predsedkyňa. *Etelka J. Cablk,* tajomnička.

VŠEM ODBOČKÁM ČESKÉHO NÁRODNÍHO SDRUŽENÍ A SLOVENSKÉ LÍGY. VŠEM POMOCNÝM A VOJENSKÝM VÝBORŮM.

Jest přirozené, že my Čechoslováci jsme vždy povděčni a šťastni, když naše hnutí si získá sympathii a spolupráci v druhých kruzích. Zvláště, když oné organisace jsou mocné, na nejvýš vlivné a prospěšné naší práci, jako jest Americký Červený Kříž.

A proto, že si patřičně ceníme spolupráci Amerického Červeného Kříže, musíme hleděti dělati vše, bychom dokázali vděčnost a úctu k jeho právům.

Proto upozorňujeme všechny Odbočky Českého Národního Sdružení a Slovenské Ligy, všechny Pomocné a Vojenské Výbory Č. S. Národní Rady, že veškeré výtisky zaslané z naší úřadovny, které vysvětlují způsob jež používá Americký Červený Kříž, spolupráci jejich místních Výborů s našimi místními Pomocnými Výbory ku zaopatření rodin našich dobrovolníků ve Francii, nesmí být používán nikde a nikdy k jinému účelu, než k tomu, pro který Vám byl odporučen. (Informace pro Odbory.) Pan W. Frank Person Director of Civilian Relief National Headquarters, ve Washington, D. C.

Dovolení podobných žádostí, žádejte prostřednictvím Pomocného Odboru.

L. S. Moták, předsedkyně. *J. Cablk* tajemnice.

POZNÁMKY POLITICKÉ A TAKTICKÉ.

Cílem naším jest:

uvědomování,
organisování,
osvobození

celého Československého národa:

dobytí uznání našich práv u Spojenců,
odražení útoků nepřátel naší samostatnosti,
všestranná součinnost v díle Spojenců, jejichž vítězství nám umožní

utvoření skutečného samostatného Československého státu.

Naše organisace:

Z vědomí a vůle celého národa československého doma (bez ohledu na náboženské a politické přesvědčení) pověřena byla Československá Národní Rada za hranicemi vůdčím vedením naší revoluce, což slavnostné uznal i velké zahraniční organisace v Americe, v Rusku, Francii, Anglii, Italii, jakož i menší naše kolonie, na př. na Balkáně, v Africe a na Novém Zealandě.

Národní Rada Československá, opírajíc se takto o celý národ je tudíž oprávněně ve styku s vládními činiteli spojeneckých i jiných států.

Jako dosud dodávaly sankce této naší nejvyšší politické instituci dosažené jí základní úspěchy, tak i v budoucnosti existence její odůvodněna bude pouze zdárnou prací ve prospěch národa.

Československá Amerika má o naši osvobozovací akci velké zásluhy, avšak má i velkou zodpovědnost před budoucností právě pro svoji početnost, organisovanost i možnost svobodného mluvení a jednání.

Národní Rada obrací se k ní prostřednictvím Českého Národního Sdružení a Slovenské Ligy, jejichž předsedové jsou členy Československé Národní Rady.

Národ doma:

Němci a Maďaři přesvědčeni o svém vítězství, měli v úmyslu hubiti a zotročiti Čechy a Slováky. Zklamáni ve svých výpočtech, chtí je pak přelstíti.

Národ konečně poučený staletou zkušeností odmítá jakékoliv kompromisní řešení.

Suverenní rozhodnutí jeho projevilo se jmenovitě v květnovém manifestu českých spisovatelů, umělců a učenců, v němž zdůrazňuje se jednota československá a všichni poslanci vyzývají se, aby neohroženě hájili našich historických i přirozených práv.

České dělnictvo rázně odmítá v projevu ze dne 9. června 1917 politické dobrodruhy, a prohlašuje se pro zřízení neodvislého česko slovenského státu;

poslanec Stránský odmítl účast v ústavní komisi řka: "Nám dá konstituci Evropa a Amerika";

národ náš v Uhrách, ač ještě brutálněji umlčován než v Cislajtanii, nalezl také odvahu a způsob prohlásiti naprostou solidaritu Slováků a Čechů;

nesmiřitelné stanovisko československého národa vůči organisovanému bezpráví, které se nazývalo před válkou Rakousko-Uherskou monarchií vysvítá ze slavnostního prohlášení Svazu českých poslanců všech politických stran ze dne 30 května 1917 pro politické sjednocení Čechů a Slováků v demokratickém Československém Státě;

opětně zdůrazněno toto stanovisko nedávno na říšské radě ve Vídni tváří v tvář zuřícímu nepříteli ústy poslanců Stránského, Staňka, Stříbrného a jiných.

Národ za hranicemi

promluvil v stejném duchu a mnozí jeho členové jsou od počátku války ve spojeneckých armádách.

Spojenci

projevili našim snahám nesčetněkráte sympatie a pojali osvobození československého národa mezi podmínky míru. Toto stanovisko zaujímají i Spojené Státy Americké, jichž jménem promluvil president Wilson.

Centrální mocnosti

předstírají smířlivou náladu a nalezly mocné prostředníky. Dnešní mírové manévry jsou pro náš národ vesměs nebezpečné. Tak na př. samo poslání papežovo ač uvádí některé všeobecné zásady lidskosti a spravedlnosti a vzpomíná jak takž Elsaska-Lotrinska, Belgie, Polsko pomíjí utrpení našeho národa významným mlčením, nezapomíná však žádati vrácení Německu jeho kolonií. Nutno tudíž bez ztráty vteřiny poučovati svět a býti na stráži.

Shrnutí:

Češi a Slováci jsou spojeni jednotnou vůlí svrhnouti jařmo a sorganisovati se jako zvláštní, skutečným poměrům odpovídající, samostatný československý stát.

Spojenci jsou této snaze příznivě nakloněni.

Centrální mocnosti a mnozí neutrálové jsou jati strachem, vidouce slibný vývoj naší akce, a intrikují.

Československá samostatnost, ač není ještě řádně prohlášena, může býti považovaná za jistou, vykonáme-li skutečně svou povinnost vůči národu a Spojencům.

Naše povinnosti:

Zachovávati dobrovolnou, ale přísnou disciplinu:

Takovéto discipliny jsou schopni pouze lidé směřující k mravnímu a rozumovému zdokonalení. Jen tito lidé podřizují se bez nebezpečného plýtvání časem a energií pokynům organisace.

Platiti soustavně a s radostnou hrdostí národní daň:

Jenom lidé uvědomělí a vysechlých duší vidí v národu žebráka, jehož odbývají občas almužnou.

Organisovati se vojensky:

Každý národ musí si dobýti svojí svobody sám, za cenu krve. Čechům a Slovákům bylo dosud buď znemožňováno, buď stíženo vojensky se organisovati. Avšak třeba jsme neměli armády, měli jsme nesmrtelné bojovníky.

Nyní; — poprvé po staletích — může část československého národa stanouti opět se zbraní v ruce pod svým praporem.

Nutnost národní armády:

Nehledě k samozřejmosti fakta, že národ, který se považuje za zvláštní státotvornou jednotku, má právo a povinnost vytvořiti armádu, v našem případě připuštění této národní armády po bok Spojenců znamená i *formální uznání oprávněnosti našich politických požadavků a záruku, že tyto požadavky budou splněny.*

Proto také od samého počátku války Československá Národní Rada usilovala u Spojenců o povolení a umožnění zvláštní národní armády.

I bez organisovaného vojska po případě mohlo by dojíti k naší samostatnosti, ale bylo by zločinem hazardně vystavovati osud národa hře náhody.

Nyní, když nám konečně dovoleno bojovati nejen anonymně v řadách spojenců, nýbrž pod vlastním praporem, vpálil by si národ do čela znamení zbabělosti a inferiority, kdyby v plném počtu neodpověděl na prohlášenou národní mobilisaci.

Co lze říci již nyní o naší armádě?

Armáda naše tvoří se ve Francii ze stávajících již dobrovolnických sborů všech front a z těch synů a dcer národa, kteří poslechli a poslechnou výzvy Československé Národní Rady a hlasu svého svědomí.

Politicky a národně vrchní institucí této armády je Československá Národní Rada.

Technicky přispějí nám ve všem Spojenci, jmenovitě Francie.

Každý náš voják bude pod ochranou francouzské republiky a požívá veškerých výhod francouzského vojáka (plat, invalidita, pense pozůstalým).

Každý poctivý národovec patří nejprve národu a potom rodině.

Aby však v plnění této povinnosti nebyl srážen případnými starestmi o ženu a děti, zabezpečena jest řádná podpora, dosahující dle prokázané potřeby až výše $30.— měsíčně.

Vedle toho rodiny našich vojáků budou požívati péče pomocné organisace (Československého Červeného Kříže).

Každým způsobem zapomene se snadno na prožité strádání několika měsíců, ale hanba zrady spáchané na národě bude provázeti potomky provinilců jako těžká kletba.

Ti, kdož vybojovali národu svobodu, budou také organisovati příští stát.

Osvobozený československý národ nejen vděčně zaznamená v dějinách své věrné syny, nýbrž také přirozeně postará se v plné míře o ty, kdož proň trpěli.

Jak se zachovají zdejší Češi a Slováci v této rozhodné chvíli?

Spojené Státy Americké vypověděly válku Německu, našemu to úhlavnímu nepříteli, a prohlásily zásadu, že stejné zákony spravedlnosti mají platiti jak pro velké tak pro malé národy.

Každý Američan československého původu má tudíž svědomitě plniti své občanské povinnosti ve vědomí, že tím nepřímo spolupůsobí k osvobození našeho národa.

Ti však, kdož nebyli povoláni jakýmkoliv způsobem vládou Spojených Států Amerických, ať se přihlásí u Československého Výboru vytvořeného Českým Národním Sdružením a Slovenskou Ligou. Tento výbor umožní bez porušení zákona súčastniti se přímo naší národní akce.

Nelze pomýšleti na tvoření nějakých československo-amerických oddílů ani na tvoření československé armády ve Spojených Státech.

Americká vláda chová se však blahovolně k emigraci československé, respektujíc její národní cítění.

Aby této blahovůle nebylo zneužito, musí se postupovati přesně podle daných instrukcí.

INSTRUKCE.

Československý Výbor (Czechoslovak Committee):

Veškeré otázky týkající se vojenské akce vyřizuje Československý Výbor (Czechoslovak Committee), vytvořený Českým Národním Sdružením a Slovenskou Ligou.

Práci na západě (počínajíc státy Iowa, Illinois, Indiana, Missouri, Wisconsin, Minnesota) řídí kancelář v Chicagu 3639 W. 26. Street, a na východě kancelář v New Yorku, Tribune Building, Nassau Street 154.

Tento výbor rozdělil území Spojených Států Amerických na čtyři okresy, z nichž každý je řízen zvláštním referentem (z řad Sokolstva).

(Jednotlivé okresy a jejich referenti označeni jsou pro přehled římskými číslicemi I, II., III., IV.;

I.——ref. M. Getting
II.——ref. G. Košík, subref. I. Gessay
III.——ref. J. Čermák, subref. J. Tvrzický
IV.——ref. J. Straka, subref. V. Beneš.

V každém z těchto okresů tvoří se dle místních poměrů za součinnosti národních organisací podokresy s výkonnými tělesy: Československými Krajskými Výbory (Czechoslovak District Committee).

V čele Krajských Výborů stojí důvěrníci (pro přehled označení v každém okrese arabskými číslicemi 1, 2, 3, . . .) před něž napíše se římská číslice označující příslušného referenta a okres.

Podokresy rozděleny jsou na oddíly (sekce), jichž správa svěřena jest náčelníkům oddílů, označeným pro přehled písmeny a) b) c) . . . před něž se klade příslušná arabská a římská číslice.

Příklad: Cleveland II. 4, b) značí: okresní kancelář v Clevelandě, referent č. II. (G. Košík), podokres č. 4, oddíl b).

Úspěch akce závisí především od činnosti náčelníků oddílů, kteří bezprostředním stykem s jednotlivci získávají při každé příležitosti dobrovolníky (při schůzích, slavnostech, v divadlech, soukromými rozmluvami atd.)

Formudář A):

Z kanceláře podokresu, k níž jest přičíslen, obdrží náčelník oddílu blok (formulář A) obsahující 25 přihlašovacích lístků. Každý lístek pozůstává ze tří částí: a) b) c).

Vzorek formuláře A:

c)
Čís. 21

Karel Krátký,

407 E. 69th St., N. Y. City

b)
Čís. 21.
Kancelář I: a)

ZAVAZUJI se slavnostně svou ctí, že na zavolání nastoupím cestu do Francie, abych tam byl k disposici *Československé Národní Radě,* pokud to neodporuje mým občanským povinnostem vůči Spojeným Státům Americkým.

V New Yorku 1917

Karel Krátký,
vlastnoruční podpis.

Gustav Cablk, 407 E. 69th St. N. Y. C.
Svědek. Adresa.

a)
Čís. 21

Československý Výbor.

Kancelář 10

316 E. 72. St.

New York
Adresa.

.....

Část a) může si vyplniti náčelník oddílu napřed do zásoby a také podepsati část b) jako svědek přihlášky, čímž se urychlí práce při hromadném hlášení při schůzích.

Dobrovolník ať si přečte obsah části b), aby věděl, k čemu se zavazuje, načež se vlastnoručně podepíše s udáním své adresy.

Náčelník oddílu odtrhne část a) a odevzdá ji přihlášenému dobrovolníku s poučením, aby pokud možno ihned dostavil se do místnosti, jejíž adresa jest podrobně udána na části a); tam dostane se mu i potřebného poučení.

Náčelník oddílů vyplní si část c); část b) odtrhne a odevzdá ji v kanceláři podokresu. Nepřihlásí-li se dobrovolník do 48 hodin, je povinností náčelníka, připomenouti mu, aby se ihned přihlásil a svému čestnému slibu dostál, po případě vyplní s ním formulář sám.

Každý Čech a Slovák může podepsati tuto listinu aniž by se vydával nebezpečí se strany amerických úřadů. Podpisem projevuje každý svoji politickou vyspělost a vyslovuje ochotu, plniti svoji národní povinnost. Obdržený kupon a) dává mu právo, aby si vyzvedl v naznačené kanceláři řádnou potvrzenku, že se hlásil, což ho bude chrániti v budoucnosti před jakýmkoli podezříváním a útoky. Z přihlášených totiž každý nebude moci býti odveden k našemu národnímu vojsku. Záviseti to bude od jeho poměru k stávajícím zákonům, k rodině a od jeho zdraví.

Formulář B):

Právě proto nutno vyplniti bez meškání formulář B) nacházející se pravidelně v kanceláři podokresu (1, 2, 3, . .) po případě též v rukou náčelníků oddílů.

Formulář B) vede se ve dvou exemplářích (pomocí karbonového papíru). Otisk zůstane v knize a bude pečlivě uschován. Originál pak se vytrhhne a zašle na adresu "Czechoslovak Committee, Tribune Building, 154 Nassau Street, New York."

Lékařská instrukce:

Současně s formulářem A) dostane náčelník oddílu lékařskou instrukci, jež po vyplnění má býti odevzdána v kanceláři podokresu.

Tato část je přísně důvěrná; její vyplnění je nutno, abychom nepovolávali lidí, jež bychom musili vraceti. Avšak ani náčelník ani důvěrník nerozhodují, o způsobilosti nebo o nezpůsobilosti dobrovolníkově a podávají prostě informace ústřední kanceláři.

Formulář C 1 — C 2):

Na základě vyplněného formuláře B) ústřední kancelář v New Yorku rozešle jednotlivým okresním kancelářům listinu C 1) nebo C 2), která se doručí interesovanému dobrovolníku.

V této listině sděluje se dobrovolníkovi buď, že nemůže býti zařazen do vojska jakož i příčiny toho (formulář C 2), buď se mu ukládá, aby v určitý den určitým vlakem odjel do New Yorku a hlásil se na adresu v listině uvedenou, kde dostane pak další podrobné instrukce (formulář C 1). Dobrovolník nemusí se o nic starati. Lístek cestovní bude doručen důvěrníkovi pro dobrovolníky současně a jednotliví náčelníci mají dbáti toho, aby dobrovolníci jejich sekce skutečně odcestovali.

Dříve než listina C 1) bude doručena dobrovolníku, musí býti opatřena jeho nenapjatou podobenkou, velikosti 2½x3¼. Jednu podobenku přilepí náčelník oddílu na určené místo formuláře C 1) a povolaný dobrovolník podepíše se vlastnoručně šikmo přes spodní pravý roh podobenky tak, aby oba konce podpisu přesahovaly podobenku. Náčelník potvrdí totožnost povolaného vlastnoručním podpisem pod podobenkou jako svědek.

Druhou podobenku přiveze dobrovolník sebou do New Yorku a odevzdá ji v kanceláři.

Kdyby si dobrovolník nějakým způsobem podobenku nemohl opatřiti, dá důvěrník podepsati se dobrovolníku na místě určeném pro podobenku, a sám se současně podepíše a uvědomí o tom kancelář v New Yorku.

Veškeré místní výlohy účtuje důvěrník ústřednímu výboru prostřednictvím referenta okresu.

V každém případě zvlášť je označena (na listině C 1) případná suma, která má býti vydána dobrovolníku.

Listina C 1 (povolání k odjezdu) zaslána bude co nejdříve interesovaným, avšak bude dobře upozorniti každého přihlášeného, aby se počal připravovati bez meškání na cestu.

Náčelník nechť si dá podepsati kupon formuláře C 1, načež jej odtrhne a odevzdá důvěrníku jako stvrzení, že dobrovolník jízdní lístek obdržel a odjel do New Yorku. Dobrovolník pak obdrží vrchní část formuláře C 1 s poučením, že je to jeho legitimace, kterou má odevzdati po svém příjezdu do New Yorku na adresu udanou v listině.

Nemohl-li povolaný v čas odjeti, má to náčelník ihned písemně oznámiti důvěrníkovi s udáním příčiny.

Nedostojí-li povolaný svému čestnému slibu, budiž jízdní lístek vrácen důvěrníků; vůči zpronevěřilému dobrovolníku bude zahájeno veřejné národní disciplinární řízení a bude prohlášen za zbavena cti.

Péče o dobrovolníky:

O ubytování i stravování dobrovolníků v New Yorku bude postaráno.

Všecka práva a povinosti dobrovolníků počínají dnem, kdy dobrovolník nastoupil cestu.

Odjezd do Francie děje se za těchže bezpečnostních opatření jako odjezd amerických vojáků.

V evropském přístavě převezme zvláštní komise Československé Národní Rady kontigent dobrovolníků, odveze je do cvičebních táborů, kde podle schopnosti a způsobilosti roztříděni budou dobrovolníci k aktivní nebo pomocné službě.

Osoby, které prokázaly skutečný smysl pro disciplinu a mají potřebný stupeň vzdělání, odesláni budou do školy poddůstojnické a důstojnické. Z pravidla důvěrníci a náčelníci oddílů mohou se nadíti, že v první řadě bude hleděno k nim.

Péče o rodiny dobrovolníků:

Náčelník oddílu je bezprostředním ochráncem rodiny povolaného a dbá zvláště toho, aby jí byly pravidelně vypláceny podpory.

Pokyn všeobecný:

Všechny listiny jsou číslovány a nesmí tudíž býti žádná z nich ztracena.

Formuláře musí býti vyplňovány úhledným čitelným písmem. Nahodilé chybné zápisy se jednou přeškrtnou a napíší se vedle ve správném znění. Není dovoleno cokoliv v listinách vyškrábovati nebo vymazávati.

Poznámka:

Jde o formování skutečného vojska, ne o amaterskou práci. Celá akce je dokonale promyšlena; ať si nikdo nedělá zbytečných starostí a vykoná jen vždycky to, co mu bude písemně sděleno.

Cdt. M. R. Štefánik, v. r.

VZOREK — FORM B

Čís. 181. Číslo form A. 21

Okres: ....New York, I.—1. a.... Město: .....New York, N. Y. .....

Jméno důvěrníka: .....Gustav Cablk . .....

Datum hlášení: .....12. října 1917 .....

Jméno: .....Krátký..... Příjmení: .....Karel.....

Stáří: .....30 . . . .

Narozen (den..12.. měsíc ..duben.. rok ..1886.. Continent ....Evropa.....
(stát....Čechy.... Město .....Kutná Hora.....

Národnost: ....*) a) b).... není americký občan.

Nynější adresa: stát....New York.... město ....New York, 407 E. 68 St.....

Náboženství: ....římsko-katolického . . . .

Školní vzdělání: .....3 měšťanské a 2 průmyslové.....

Mluví jazyky: .....český, německý, anglický a rozumí francouzský.....

Zaměstnání: .....elektro-mechanik . . . .

Sloužil: v které armádě: ..rak.-uherské.... doba od ..1908.. do....1911....

Vojenský stupeň: ..... četař..... druh zbraní: .....pěchota.....

Odveden v nynější válce (drafted) .....ne.....

Příčina osvobození (exempt) .....————.....

Jezdí na koni: *) a) ..ano.. b) ..ne.. řídí automobil: a) ..ano.. b) ..ne..

Má jiné schopnosti: umí.....telegrafovat, je dobrý fotograf, amateur.....

Záležitosti rodinné: a)....svobodný...., b)....ženatý,.... c)....vdovec....

Osoby na (kolik dětí ....jedno.... jich stáří ....4 roky.....
něho (jiné osoby ..... ———————— .....
odkázané (jich adressa .....407 E. 69th Str., New York, N. Y.....

Žádá bezprostřední podporu a proč: .....ano, žena byla delší čas nemocna a dluhuje lékaři J. T. 215 E. 71. St., N. Y. deset dollarů.....

Je pojištěn (u kterého spolku ....Děl. Amer. Sokol.... adresa ..New York..
(na kolik .....$250.00.....

Je členem: *) a) ..Čes. Nár. Sdr.,.. b) Sl. Ligy, odbočka v ....New York....

Je Sokol: *) a) ano b) ne.

Poznámka: ....když bude zaplacen dluh lékaři, může odejeti ihned.....

---

*) Nehodící se škrtni.

ČESKO-SLOVENSKÝ VÝBOR.

Č. S. N. R.

Číslo: ..18..

.....Karel Krátký, 407 E. 69th St., New York, N. Y.....
přihlásil se dnešního dne a stojí k disposici Československé Národní Radě.

....New York.... dne ....12. října.... 1917

....*Gustav Cablk, v. r.*....
(podpis důvěrníka)

DODATEK K FORMULÁŘI B.

Čís. form. B..3885..

Jméno .....Frank Guley .....

POPIS:

Vlasy ....černé....	Obočí ....černé....	Oči ....černé....
Čelo ....vysoké....	Nos ....široký....	Ústa ....malé....
Brada ....okrouhlá....	Obličej ....kulatý....	Postava ..5 stop 5 palc...

vláštní znamení ....uderenou hlavu na levé straně.....

Jméno manželky .....

Jména stáří a dítek .....

Je-li přihlášený svobodný neb vdovec, jméno a adressa nejbližšího příbuzného
Rodina, Andro Guley, 8 Tracy St.

Frak Guley
Vlastnoruční podpis přihlášeného

Poznámky: 1) Důvěrníci vyplní a zašlou tento dodatek současně s fomr. B. úřadovně v New Yorku.

2) Návod k popisu osoby: Barva vlasů a obočí: černá, hnědá, tmavá a světlá. Čelo: nízké, vysoké neb souměrné. Nos: tupý, špičatý, malý, velký, souměrný. Ústa: malá, široká neb souměrná. Brada: okrouhlá neb špičatá. Obličej: podlouhlý neb okrouhlý. Postava: v centimetrech neb střevících a palcích.

3) Aby mohl býti cestovní pas v čas připraven, buďtež k listinám připojeny tři podobenky přihlášeného. Nemá-li přihlášený podobenky hotové, nechť si je co nejdříve opatří a odevzdá u důvěrníka, který poznamená na zadní straně jméno dobrovolníka a čís. form. B. a zašle je dodatečně úřadovně v New Yorku.

4) Jeden exemplář tohoto dodatku budiž přiložen ku straně sedmé instrukcí pro důvěrníky, a odstavce 5. a 6., ohledně zasílání podobenek, mají se náležitě opraviti.

Od Českoslov. Výboru Č. S. N. Rady.

New York, dne 8. listopadu 1917.

Páne A. Barcay, Binghamton, N. Y.

V příloze zasílám Vám povolávací a jízdní lístky pro dobrovolníky.

Mají užiti vlak odjíždějící dne 12. novembra ve 2.19 v noci z Binghamtonu, kde se připojí hochům z Clevelandu.

Každý z dobrovolníků si má opatřiti dvě podobenky (viz instrukce). Jedna má býti nalepena v tamnější kanceláři na přiložený formulář C 1, podepsána dobrovolníkem a totožnost stvrzena důvěrníkem.

Odporučuje se, aby každý z povolaných dobrovolníků měl:

1) dva páry prádla obyčejného.
2) dva páry prádla vlněného.
3) jeden pár dobrých bot.
4) jeden zimník.
5) jeden oblek.
6) jeden sweater.
7) všechny listiny vztahující se k jich americkému občanství a
8) listiny vztahující se k vojenským povinnostem ve spojených Státech (exemption certificate).

Cenné papíry a peníze mohou býti uschovány ve zdejší kanceláři.

Kdyby některý z povolaných nebyl schopný k vojenské službě, aneb nemohl touto výpravou odcestovati, může býti poslán za něho dobrovolník jiný, jehož číslo formuláře B musí býti telegraficky oznámeno této kanceláři.

K tomu cíli přikládám prázdné formuláře C 1, které mohou býti vyplněny a doručeny dobrovolníku jinému.

V hluboké úctě — Frant. Kopecký,
8 příloh. — ředitel kanceláře.

Cirkulář číslo 5.

Náš Vojenský Tábor byl otevřen v pondělí 8. dubna 1918 pro dobrovolníky. Tábor se nazývá "Czechoslovak Camp."

Adressa na jednotlivý dobrovolníky je: N. N. c/o Czechoslovak Camp, Post Office Box 741, Stamford, Conn.

Dobrovolníci z celých Spojených Států se mohou posílati do Táboru ihned, jakmile si své rodinné záležitosti dají do pořádku. Odporučuje se, aby Vojenské Výbory vypravovaly dobrovolníky do New Yorku jednou za týden. Jen v případě, když dobrovolník se přihlásí a je bez práce, a aby s ním Výbory neměly další výlohy, může býti poslán do New Yorku. Přihlášení dobrovolníci mohou býti poučeni, aby se do určitého dne připravili na cestu a pak společně odesláni do New Yorku. Pro každou skupinu má býti vybrán z dobrovolníků jeden vůdce, kterému se má dáti seznam svěřených mu dobrovolníků a který jest zodpovědný za tuto skupinu. Tento vůdce má odevzdati seznam v New Yorku.

Vzhledem na nepravidelnou železniční dopravu jsou veliké obtíže v New Yorku s čekáním na nádraží na dobrovolníky. S tímto cirkulářem zasíláme každému Vojenskému Výboru jistý počet lístků, které mají býti dány každé výpravě dobrovolníků, aby až přijedou do New Yorku a náhodou nikdo nebyl na nádraží, věděli, na koho se mají obrátiti.

Československé Vojenské Výbory obdrží jízdní lístky pro dobrovolníky od místních agentů železničních drah. Pověřili jsme jisté členy Vojenských Výborů a na jich osobní neb písemní žádost obdrží lístky.

Pan Jan Janček od:

J. R. Wolley, Depot Ticket Agent, Pennsylvania Railroad, Pittsburgh, Pa.

Pan Emil Tuma od:

W. E. Bock, City passenger agent, Omaha, Neb., pro Iowa a South Dakota.

R. D. Miller, 1401 Farnam Street, Omaha, Neb., pro Omaha a Nebraska.

Rev. J. R. Vilt od:

T. W. Leedom, Passenger and Ticket agent, M. K. & T. Ry., Houston, Texas.

K. Bernreiter od:

Mr. Leach, Erie Railroad, 19 Taylor Ave., Cleveland, Ohio.

Charles Matyas od:

A. F. Wolfschlager, Passenger and Ticket agent, Detroit, Mich.

Josef Jirásek od:

J. A. Williamson, District Passenger agent, Toledo, Ohio.

Frank Zelený od:

F. H. Thorne, City Ticket Agent, St. Paul, Minnesota.

F. J. Čmejla od:

M. J. Cramer, City Passenger agent, Milwaukee, Wis.

Jan Tomek od:

Railroad Ticket agent, Racine, Wisconsin.

Václav Wimmer od:

F. B. Gildersleeve, St. Louis, Mo.

Rudolf Kříž od:

Chas. E. Stokes, San Francisco, Cal.

Josef Hysek od:

F. V. Hurcomb, Pennsylvania R. R., Philadelphia, Pa.

J. Skapik od:

Railroad ticket agent, Lansford, Pa.

V. Preissig od:

Thos. Cook & Son, 336 Washington St., Boston, Mass.

Peter Rabštejnek od:

P. W. Strieby, Pass. & Ticket agent, M. K. & T. Ry., Insurance Building, Oklahoma City, Oklahoma.

F. Hainz od:

Depot Ticket Agent, C. & N. W. Ry., Kenosha, Wis.

A. Barcay, Erie R. R., Binghamton, N. Y.

Sestavili jsme tuto listinu na rychlo, a milerádi učiníme změny, když se Vojenské Výbory usnesou, že má býti pověřena jiná osoba k obstarání lístků. Dle potřeby a návrhu Vojenských Výborů můžeme pověřiti v jejich okresech více důvěrníků k vydávání lístků dobrovolníkům. Ovšem, Výbory musí ručiti za spolehlivost těchto osob. Důvěrník v Toledo obdrží lístky do Clevelandu. Důvěrníci v St. Paul, Milwaukee, Racine a Kenosha obdrží lístky z místa do Chicaga. Cleveland a Chicago obstarává lístky pro všechny dobrovolníky z Clevelandu včetně Chicaga do New Yorku. Vojenský Výbor v Omaze posílá dobrovolníky přímo do New Yorku. Žádný Vojenský Výbor nesmí povolávati dobrovolníky z bližších míst na cestě do New Yorku k vůli koncentraci v jich městě, nýbrž mají se postarati, aby dobrovolníci obdrželi lístky v místě a připojili se cestou k výpravě.

Výkazy odebraných lístků buďtež zasílány s týdenními zprávami. Vojenské Výbory mají vždy předem oznámiti Vojenské Kanceláři v New Yorku, s kterým vlakem dobrovolníci odjíždějí.

Upozorňujeme ještě jednou, aby Vojenské Výbory neposílaly dobrovolníky starší nežli 45 roků. Dobrovolníci, kteří jsou posláni do New Yorku, musí býti úplně zdrávi. V pochybných případech mají Vojenské Výbory s odesíláním těchto dobrovolníků počkati a vyměniti názory se zdejší kanceláří.

Přihlásí-li Československému Vojenskému Výboru písemně dobrovolník jiného okresu, musí býti jeho dopis v originále aneb opis téhož zaslán příslušnému Výboru neb důvěrníku. Toto jest velmi důležité vzhledem zaopatření rodin ženatých dobrovolníků a Vojenská Kancelář bude hleděti k tomu, aby se Československé Výbory dle toho řídily.

Úmrtí a přírůstky v rodinách dobrovolníků se musí rovněž ihned hlásiti zdejší kanceláři. Dříve než důvěrníci podpíší stvrzenku na vyplacenou podporu pro jistou rodinu, mají se přesvědčiti, zdali skutečně nějaká změna nenastala. Máme několik případů, kde dobrovolníci přibyvší do New Yorku nás upozornili na změny v rodinách a důvěrníci několik dnů před tím podepsali stvrzenky, že v rodinách nenastaly žádné změny.

Tento cirkulář obdrží Chicago 10, Cleveland 10, Pittsburgh 10, Texas 5, New York 10, Boston 2, St. Louis 5, Omaha 10 kusů pro své okresy a žádáme Československé Vojenské Výbory, aby po jednom exempláři zaslali všem svým podřízeným důvěrníkům, po případě se svými poznámkami.

Za Vojenskou Kancelář Československé Národní Rady: F. Kopecký.

Oběžník číslo 7.

Následkem nové dohody s generálem Crowderem jest zapotřebí učiniti jisté změny v našich instrukcích.

Kdo může vstoupiti do naší armády.

Muži v stáří od 18 do 45 let, narození v zemích českých a slovenských.

Naturalisovaní občané američtí ve vojenském stáří, t. j. od 21 do 31 let, musí míti písemné povolení od místní odvodní komise (local board), že jsou sproštěni vojenské služby v armádě americké a že mohou vstoupiti do armády naší. Toto povolení má býti zasíláno hlavní vojenské kanceláři současně s formulářem B.

Čechoslováci, kteří si vyzvedli prvý americký list a jsou ve vojenském stáří, musí si opatřiti lístek od odvodní komise (local board), že byli přeloženi do páté třídy. Tento lístek si musí každý dobrovolník přinésti s sebou do New Yorku, s kterým se bude musiti proukázati při vstupování na loď.

Dle instrukcí vydaných generálem Crowderem (general orders 50) mohou naši důvěrníci sami opatřovati lístky páté třídy dobrovolníkům ve vojenském stáří. Po přihlášení se dobrovolníka, který ještě nemá lístek páté třídy, důvěrník zašle místní odvodní komisi certifikát asi následujícího vzoru:

Local Board, Division No.
Adressa)

Getnlemen:

This is to certify that N. N. (adressa) registration card No..... signed the application for enlistment in the Czechoslovak Army in France.

In order to enable him to depart for France, kindly put him into Class 5 (f) and send him the usual card, care of our office.

Very truly yours, For the Czechoslovak Recruiting Office
N. N. Secretary.

Kdo nemůže vstoupiti do naší armády.

Američtí občané narození ve Spojených Státech Severoamerických.

Pásky

V nejbližších dnech budou vojenským výborům zaslány pásky pro dobrovolníky. Pásky mají býti přišity na rukáv levé ruky před odjezdem dobrovolníků do New Yorku.

Výpravy.

Dobrovolníci se mají posílati do New Yorku jednou za týden a sice tak, aby přijeli do New Yorku ve čtvrtek ráno.

Péče o rodiny dobrovolníků.

Americký Červený Kříž se uvolil podporovati rodiny našich dobrovolníků, kde naše podpora nestačí. Hlavní kancelář Amerického Červeného Kříže vydala instrukce všem svým odbočkám ve Spojených Státech, aby rodiny našich bojovníků podporovaly tak, jako podporují rodiny jiných spojeneckých armád a amerických vojínů.

Po odchodu dobrovolníků do Francie, hlavní vojenská kancelář zasílá cestou hlavního pomocného výboru, jména a adresy rodin Americkému Červenému Kříži do Washingtonu, který nařídí patřičným odbočkám, aby pomohly rodinám našich dobrovolníků, kdyby potřebovaly.

Vojenské Výbory by měly požádati místní pomocné výbory (Včelky) — kde se tak dosud nestalo — aby nejméně jednou měsíčně navštívily rodiny dobrovolníků — nejlépe při vyplácení podpor — a přesvědčily se o stavu rodin na místě a pak dle potřeby, aby byl požádán Americký Červený Kříž o pomoc. Kdyby místní Americký Červený Kříž odepřel poskytnutí pomoci rodině v nemoci aneb nouzi se nacházející, má to býti ihned oznámeno zdejší kanceláři a my se postaráme o nápravu. Takové případy se vyskytují buď neupřímností aneb nedbalostí úředních osob odboček A. Č. K.

Za Hlavní Československou Vojenskou Kancelář,

F. Kopecký.

NECH ŽIJE NEODVISLÝ ČESKOSLOVENSKÝ NÁROD!

Ministerpredsedom je professor Masaryk, ministrom domobrany generál Štefánik a ministrom zahraničia Dr. Beneš. Na Hradčanoh veje prápor neodvislých Čiech.

Panovník Karol prehlásil Austriu za skupinu federácie národov, ale Češi sú prvi, ktorí prehlásili v Prahe, že federácie nechcú, ale že so Slovenskom chcú tvoriť jeden neodvislý štát.

A práve vtedy, keď prichádza Karolovo prehlásenie, naša československá vláda v Paríži vydala proklamáciu neodvislosti.

Je to proklamácia, skoro podobná Prehláseniu Neodvislosti Spoj. Štátov. Proklamácia táto je politickou modlitbou pre každého Čecha a Slováka, je listinou, ktorá bude pamätná na veky.

PREHLÁSENIE ČESKOSLOVENSKEJ NEODVISLOSTI.

"V tomto ťažkom okamihu, keď Hohenzollernovci nabidajú mier, aby zastavili víťazný postup spojeneckých armád a aby predišli rozdeleniu Rakúsko-Uhorska a Turecka a keď Habsburgovci sľubujú sfederalizovanie ríše a samosprávu nespokojným národnostiam podrobeným ich nadvláde, my čechoslovenská národná rada uznaná spojeneckými vládami a americkou vládou za dočasnú vládu československého štátu a národa, v úplnom súzvuku s prehlásením,, vydaným českými poslancami v Prahe dňa 6. januára 1918 a za uznávania, že sfederalizovanie a samospráva neznamenajú pod Habsburskou dynastiou nič, vydáváme a prehlasujeme toto naše *PREHLÁSENIE NEODVISLOSTI:*

Robíme to preto, poneváč veríme, že žiadon národ nemá žiť pod nadvládou ktorú on neuznáva a poneváč vieme a pevne sme presvedčení, že náš národ nemôže mať voľný rozvoj pod Habsburgskou falošnou federáciou, ktorá má byť len novým spôsobom odnárodňovaciemu utlačovaniu, pod ktorým sme trpeli za posledných tristo rokov. My považujeme svobodu za prvú podmienku federácie a veríme, že veľké národy centrálnej a východnej Enropy môžu ľahko utvoriť federáciu, jestli budú to uznávať za potrebné.

Vydávame toto prehlásenie na základe nášho historického a prirodzeného práva. My sme mali neodvislý štát od siedmeho stoletia; a roku 1526 čo neodvislý štát, pozostávajúci z Čiech, Moravy a Sliezska, my spojili sme sa s Austriou a Uhorskom cieľom spoločnej obrany oproti tureckému nebezpečiu. My nikdy nevzdali sme sa dobrovolne našich práv ako neodvislý štát v tejto skupine. Habsburgovci zlomili dohodu s naším národom nezákonitým narušovaním našich práv a ústavy nášho štátu, ktorú oni sami zaviazali sa chrániť a preto my nechceme viac zostať časťou Rakúsko-Uhorska na žiadon spôsob.

My nárokujeme právo Čiech, aby ony znovu mohly sa spojiť so svojimi slovenskými bratmi na Slovensku, ktoré bolo jednúc časťou nášho národného štátu, ktoré neskoršie odtrhnuté bolo od nášho národného telesa a pred pätdesiat rokmi vtelené bolo do uhorského štátu Maďarov, ktorí svojim nevyslovitelným násilím a bezohľadným utláčaním podrobených národov ztratili všetko morálne a ľudské právo k panovaniu nad kýmkoľvek vynímajúc seba samých.

Svet zná historiu nášho boja oproti Habsburgskému útláčaniu, stupňovanému a systematisovanému austro-maďarskou dualistickou dohodou z roku 1867.

Tento dualism je iba bezhanebnou organisáciou brutálnej síly a vykoristovania, páchaného menšinou proti väčšine; je to politické spiknutie Nemcov a Maďarov oproti nášmu a iným slavianskym a latinským národom monarchie.

Svet uznáva spravodlivosť našich nárokov ktorú ani sami Habsburgovci neopovážia sa zatajiť. Fraňo Jozef s tým najslávnejším spôsobem a opätovne uznal svrchované právo nášho národa. Nemci a Maďari boli proti tomuto uznaniu a Rakúsko-Uhorsko, skloniac sa pred pangermánmi, stalo sa koloniou Nemecka, a čo jeho predstráž na východe vyprovokovalo poslednú balkánsku válku a tak aj terajšiu svetovú válku, ktorá zahájená bola Habsburgovcami bez súhlasu zástupcov ľudu.

My nechceme a nemôžeme ďalej žiť ani pod direktnou ani pod bezprostrednou vládou znásilniteľov Belgicka, Francie a Srbska, vražedlných útočiteľov na Rusko a Rumunsko, vrahov desiatok tisícov civilov a vojakov z našej krve a spoluvinníkov v bezpočetných neopisateľných zločinoch, páchaných v tejto válke oproti ľudskosti týmito dvoma degenerovanými dynastiami.

My nezostaneme časťou štátu, ktorý nemá žiadnej oprávnenosti na jestvovanie a ktorý, odoprúc prijať základné zásady modernej svetovej organisácie, zostáva len umelou a nemravnou politickou budovou, zamedzujúcou každý pohyb smerom k demokratickému a sociálnemu pokroku. Habsburgovská dynastia, obťažená nesmiernými dedičnými chybami a zločinmi, je večným nebezpečím pre svetomier, preto my považujeme za našu povinnosť proti ľudstvu a civilizácii napomôcť jej pád a zničenie.

My odmietame svätokrádežné výpovede, že moc dynastii habsburgskej a hohenzolernskej je Božieho pôvodu; my odopierame uznávať takzvané Božské práva kráľov. Náš národ volieval Habsburgovcov na trôn Čiech a svojou vlastnou vôľou a takým samým právom ich pozbavuje trónu. My týmto prehlasujeme Habsburgskú dynastiu za nehodnú k vedeniu nášho národa a popierame jej všetky nároky k panovaniu nad československou zemou, ktorú týmto prehlasujeme za svobodný a neodvislý štát a národ.

My prijímame ideále modernej demokracie a budeme sa ich držať, poneváč boly to ideále aj nášho národa za stáletia. My prijímame americké zásady prejavené presidentom Wilsonom — zásady osvobodeného ľudstva skutočnej rovnosti národov a zásady vlád, ktoré čerpajú svoju spravodlivú moc zo súhlasu tých nad ktorými vladária.

My, národ Komenského, prijímame zásady vyslovené v americkom *Prehlasení neodvislosti.* Prijímame zásady Lincolna o práve človeka a občana. Za tieto zásady náš narod vylieval svoju krv v pamätných husitských válkach pred päťsto rokami; za tietao samé zásady náš národ po boku svojich spojencov prelieva svoju krv dnes v Rusku v Taliansku a Francii.

My podávame len v obrysoch zásady ústavy česko-slovenského národa; konečné rozhodnutie samej ústavy pripadne za úlohu zakonite zvoleným zástupcom osvobodeného a sjednoteného národa.

Československý štát bude republikou v svojich stálych snahách za pokrokom on zaručí úplnú svobodu svedomia, náboženstva a vedy, spisby a umenia, reči, tlače a právo volného shromaždovania sa. Církev bude od štátu oddelená. Naša demokracia spočívať bude na všeobecnom volebnom práve; ženské budú postavené do rovnoprávnosti s mužmi v ohľadoch politickom, spoločenskom a kultúrnom. Práva menším zabezpečené budú pomerovým zastupiteľstvom; národné menšiny budú požívať rovnaké práva. Vláda bude parlamentárna a uznávať bude za zásady iniciativy referenduma. Stála armáda bude zamenená miliciou.

Československý národ prevedie ďalekosiahle spoločenské a hospodárske reformy; veliké majetky budú vykúpené domácou kolonizáciou; výsady šlachticov budú zničené, náš národ prevezme čiastku verejnej dlžoby, ktorú Rakúsko-Uhorsko malo pred válkou; platenie dlžôb za túto válku ponecháme tým, ktorí ju zapričinili.

V svojej zahraničnej politike československý národ prijme plný podiel zodpovednosti pri reorganizovaní východnej Europy. On prijíma úplne demokratickú a sociálnu zásadu národností a podpisuje zásadu aby všetky smluvy a dohody utvárané boly otvorene, úprimne a bez tajnej diplomacie.

Naša ústava postará sa o účinnú primeranú a spravedlivú vládu. ktorá odstráni všetky zvláštne výsady a zakáže zákonodarstvo triedové.

Demokracia premohla autokratickú samovládu, militarismus je porazený; demokracia je víťazná, ľudstvo bude reorganisované na základe demokracie. Sily tmy slúžili k víťazstvu svetla; túžená doba ľudskosti svitá.

My veríme v demokraciu; my veríme v svobodu — a svobodu na veky.

Dáno v Paríži dňa 18. oktobra 1918 .

PROF. THOMAS G. MASARYK, minister predseda a minister financií.
Generál DR. MILAN R. ŠTEFÁNIK, minister národnej obrany.
DR. EDWARD BENEŠ, minister zahraničných a vnútorných záležitostí.

DECLARATION OF INDEPENDENCE OF THE CZECHOSLOVAK NATION BY ITS PROVISIONAL GOVERNMENT.

At this grave moment, when the Hohenzollerns are offering peace in order to stop the victorious advance of the allied armies and to prevent the dismemberment of Austria Hungary and Turkey, and when the Habsburgs are promising the federalization of the empire and autonomy to the dissatisfied nationalities committed to their rule, we, the Czecho-Slovak national council, recognized by the allied and American governments as the provisional government of the Czecho-Slovak state and nation, in complete accord with the declaration of the

Czech deputies made in Prague on Jan. 6, 1918, and realizing that federalization, and still more, autonomy, mean nothing under a Habsburg dynasty, do hereby make and declare this our Declaration of Independence.

We do this because of our belief that no people should be forced to live under a sovereignty they do not recognize, and because of our knowledge and firm conviction that our nation cannot freely develop in a Hapsburg mock federation, which is only a new form of the denationalizing oppression under which we have suffered for the past 300 years. We consider freedom to be the first pre-reguisite for federalization, and believe that the free nations of central and eastern Europe may easily federate should they find it necessary.

We make this declaration on the basis of our historic and natural right. We have been an independent state since the seventh century! and, in 1526, as an independent state, consisting of Bohemia, Moravia and Silesia, we joined with Austria and Hungary in a defensive union against the Turkish danger. We have never voluntarily surrendered our rights as an independent state in this confederation. The Hapsburgs broke their compact with our nation by illegally transgressing our rights and violating the constitution of our state which they had pledged themselves to uphold, and we therefore refuse longer to remain a part of Austria-Hungary in any form.

We claim the right of Bohemia to be reunited with her Slovak brethren of Slovakia, once part of our national state, later torn from our national body and fifty years ago incorporated in the Hungarian state of the Magyars, who by their unspeakable violence and ruthless oppression of their subject races have lost all moral and human right to rule anybody but themselves.

The world hnows the history of our struggle against the Hapsburg oppression, intensified and systematized by the Austro-Hungarian dualistic compro mise of 1867. This dualism is only a shameless organization of brute force and exploitation of the majority by the minority; it is a political conspiracy of the Germans and Magyars against our own as well as the other Slav and the Latin nations of the monarchy.

The world knows the justice of our claims, which the Habsburgs themselves dared not deny. Francis Joseph, in the most solemn manner, repeatedly recognized the sovereign rights of our nation. The Germans and Magyars opposed this recognition, and Austria-Hungary, bowing before the Pan Germans, became a colony of Germany, and, as her vanguard to the east, provoked the last Balkan conflict, as well ass the present world war, which was begun by the Habsburgs alone without the consent of the representatives of the people.

We cannot and will not continue to live under the direct or indirect rule of the violators of Belgium, France and Serbia, the wouldbe murderers of Russia and Roumania, the murderers of tens of thousands of civilians and soldiers of our blood and the accomplice in numberless unspeakable crimes committed in this war against humanity by the two degenerate and irresponsible dynasties.

We will not remain a part of a state which has no justification for existence and which, refusing to accept the fundamental principles of modern world organization, remain only an artificial and immoral political structure, hindering every movement toward democratic and social progress. The Hapsburg dynasty, weighed down by a huge inheritance of error and crime, is a perpetual menace to the peace of the world, and we deem it our duty toward humanity and civilization to aid in bringing about its downfall and destruction.

We reject the sacrilegious assertion that the power of the Hapsburg and Hohenzollern dynasties is of divine origin; we refure to recognize the divine origin; we refuse to recognize the divine rights of kings. Our nation elected the

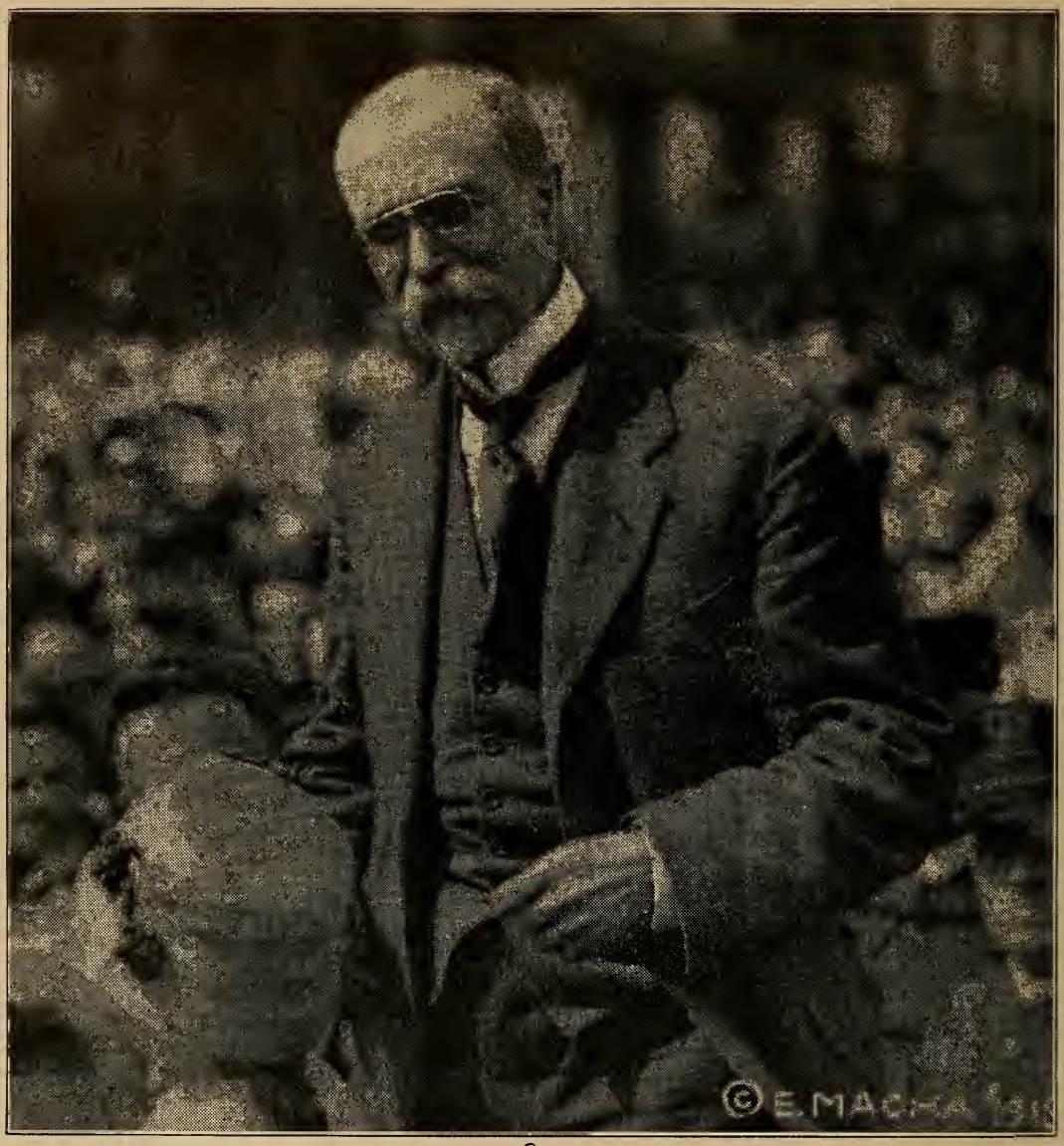

T. G. MASARYK
Prvý prezident Česko-Slovenskej Repubilky.

Hapsburgs to the throne of Bohemia of its own free will and by the same right deposes them. We hereby declare the Habsburg dynasty unworthy of leading our nation and deny all of their claims to rule in the Czecho-Slovak land, which we here and now declare shall henceforth be a free and independent people and nation.

We accept and shall adhere to the ideals of modern democracy as they have been the ideals of our nation for centuries. We accept the American principles as laid down by President Wilson — the principles of liberated mankind, of the actual equality of nations, and of governments deriving all their just power from the consent of the governed.

We, the nation of Comenius, cannot but accept these principles expressed in the American Declaration of Independence, the principles of Lincoln, and of the declaration of rights of man and of the citizen. For these principles our nation shed its blood in the memorable Hussite wars 500 yars ago; for these same priciples, beside her allies, our nation is shedding its blood today in Russia, Italy and France.

We shall outline only the main principles of the constitution of the Czecho-Slovak nation; the final decision as to the constitution itself falls to the legally chosen united people.

The Czecho-Slovak state shall be a republic. In constant endeavor for progress it will guarantee complete freedom of conscience, religion and science, literature and art, speech, the press and the right of assembly and petition. The church shall be separated from the state. Our democracy shall be placed on an equal footing with men, politically, socially, and culturaly. The rights of the minority shall be safeguarded by proportional representation; national minorities shall enjoy equal rights. The government shall be parlamentary in form and shall recognize the principles of initiative and referendum. The standing army will be replaced by militia.

The Czecho-Slovak nation will carry out far reaching social and economic reforms; the large estates will be redeemed by home colonization; patents of nobility will be abolished. Our nation will assume its part of the Austro-Hugarian pre-war pubic debt; the debt for this war we leave to those who incurred them.

In its foreign policy the Czecho-Slovak nation will accept its full share of responsibility in the reorganization of eastern Europe. It accepts fully the democratic and social principle of nationality and subscribes to the doctrine that all covenants and treaties shall be entered into openly and frankly without secret diplomacy.

Our constitution shall provide an efficient, rational and just government, which will exclude all special privileges and prohibit class legislation.

Democracy has defeated theocratic autocracy, militarism is overcome; democracy is victorious; on the basis of democracy mankind will be reorganized. The forces of darkness have served the victory of light; the longed for age of humanity is dawning.

We believe in democracy; we believe in liberty — and liberty evermore.

Given in Paris on the 18th of October, 1918.

PROF. THOMAS G. MASARYK, Prime Minister and Minister of Finance.

GEN. DR. MILAN R. STEFANIK, Minister of National Defense.

DR. EDWARD BENES, Minister of Foreign Affairs and of Interior.

PREHLAS SLOVENSKÉHO NÁRODA.

Washington, D. C. — O pamätnom shromaždení slovenskej národnej strany, ktoré konalo sa koncom mesiaca októbra v miestnostiach Banky Tatry v Turčianskom Sv. Martine, boli sme už podali zprávu. Teraz nižšie prinášame doslovné znenie deklarácie, ktorú zástupcovia slovenského národa sostavili a vydali:

"Zastupitelstva všetkých politických strán shromaždení dňa 30. oktobra 1918 v Turčianskom Sv. Martine a sorganisovaní v Národnú radu slovenskej vetvy jednotného česko-slovenského národa, trvajú na zásade samourčovacieho práva národov, prijatej celým svetom. Národná Rada vyhlasuje, že v mene česko-slovenského národa, bývajúcého v hraniciach Uhorska, je jedine ona oprávnená hovoriť a konať.

Nie je na to oprávnená uhorská vláda, ktorá za celé desaťročie nepoznala vážnejšej úlohy jako potlačovať všetko, čo je slovenské, nepostavila a nedovolila nášmu národu ani jedinej školy, nedovolila, aby sa slovenskí ľudia dostali do verejnej správy úradov, náš ľud majetkove ničila a vykoristovala svojou stredovekou feudálnou sústavou a politikou.

Nie sú oprávnení na to, aby v mene slovenského ľudu hovorily, ani tie takzvané zastupiteľské sbory, ktoré sú sostavené na základe úzkého volebného práva, nedopúšťajúceho prejaviť vôlu národa, a pozostávajúceho z ľudí, ktorí vzdor nariadeniu zákona nedopustia na výboroch čisto slovenských stolic ani len slovenského slova.

Nie sú na to oprávnené ani také ľudové shromaždenia, ktoré vynášajú uzavretia pod tlakom cudzieho násilia.

V mene slovenského národa na Slovensku oprávnená je teda hovoriť jedine Slovenská Národná Rada.

Národná Rada československého národa v Uhorsku obydleného osvedčuje:

1. Slovenský národ je čiastka i rečove i kultúrno-historicky jednotného česko-slovenského národa. Na všetkých kultúrnych bojoch, ktoré viedol český národ a ktoré ho urobily známym na celom svete, mala účasť i slovenská vetev.

2. Pre tento česko-slovenský národ žiadame i my neobmezené samourčovacie právo na základe úplnej neodvislosti. Na základe tejto zásady prejavujeme svoj súhlas s tým novo utvoreným medzinárodným právnym položením, ktoré dňa 18. oktobra formuloval president Wilson a ktoré 27. oktobra 1918. uznal rakúsko-uhorský minister záhraničia.

3. Žiadame okamžite uzavretie pokoja a sice na všeľudských kresťanských zásadách, aby pokoj bol taký, že by medzinárodnosprávnými zárukami znemožňoval ďalšiu vojnu a ďalšie zbrojenie.

Sme presvedčení, že náš snaživý a nadaný slovenský národ, ktorý vzdor neslýchanému utisku dospel na taký stupeň národnej kultúry, nebude vylúčený z požehnánia pokoja a zo spolku národov, ale i jemu bude popriate, aby sa dľa svojho rázu súčastnil pokroku človečenstva.

Zo zasadnutia Slovenskej Národnej Rady v Turčianskom Sv. Martine, 30. oktobra 1918.

KAROL A. MEDVECKÝ v. r. tajomník Slov. Národnej Rady.
MATÚŠ DULA v. r. predseda Slov. Národnej Rady.

Na slavnostnej schôdzi martinskej, kde tento prehlas bol prijatý, zastúpené boly nasledovné slovenské mesta a kraje: Senica, Liptovský Sv. Mikuláš, Turč. Sv. Martin, Leštiny, Ružomberok, Trnava, Vrbové, Pešť, Košice, Štubňa, Teplička, Stankovany, Vajnory, Dobronivá, Naďlak, Malacky, Tisovec, Senec, Liesňa, Pribovce, Malá Vieska, Turany, Rakovo, Laclavá, Nový Sad, Vrutky, Žilina, Kubín, Bystrička, Valča, Bytča atď.—Rečníkmi hlavne boli: Matúš Dula,

počas ktorého reči improvizované boly hlučné ovácie presidentovi Wilsonovi, Andrej Hlinka, Ferdiš Juriga, Emil Lehotský a Adolf Horváth. — Deklaráciu prečítal Eamuel Zoch.

BORCI ČESKO-SLOVENSKEJ SAMOSTATNOSTI

Dr. Vavro Šrobár, Dr. Milan Ivanka, Metód Bella a Dr. Ferdiš Juriga.

MEMORANDUM OF THE SLOVAK NATION.

Representatives of all the Slovak political parties, assembled on October 30, 1918, in Turc. St. Martin and organized into the National Council of the Slovak branch of the indivisible Czechoslovak nation, take their stand on the principle of the right of nations to self-determination, accepted by the whole world. The National Council declares that it alone is entitled to speak and act in the name of the Czechoslovak nation living on Hungarian territory.

We deny this right to the Hungarian government which for decades considered it its chief task to suppress everything Slovak, did not erect a single school for our nation nor permitted us to have our own schools, did not admit Slovaks into the public administration and beggared our people economically and preyed on it by its medieval, feudal constitution and politics.

We deny the right to speak in the name of the Slovak people to those representative bodies which came forth from narrow electoral provisions contrary to the will of the people and consisting of men who violate the law by preventing the use of a single Slovak word even in the committees of purely Slovak counties.

We deny this right to such public meeting which pass resolutions under foreign pressure.

The National Council of the Czechoslovak nation dwelling in Hungary declares:

1. The Slovak nation, both in respect of language and of cultural history, is a part of the unitary Czechoslovak nation. In all the cultural struggles which hal been fought by the Czech nation and which made it known all over the world the Slovak branch had its share.

2. For this Czechoslovak nation we also demand the full right of self-determination on the basis of full independence. On this basis we signify our agreement with the newly established international situation formulated on October 18, 1918, by President Wilson and accepted on October 27, 1918, by the Austro-Hungarian Foreign Minister.

3. We demand the immediate conclusion of peace, on humanitarian and Christian principles, so that peace might be permanent and make by international guarantees further war armaments impossible.

We are convinced that our striving and gifted Slovak nation which in spite of unspeakable oppression reached such a degree of national culture will not be excluded from the blessings of peace and from the league of nations, but that it may be enabled to develop according to its own individuality and make its own contribution to the general progress of mankind.

Given at the session of the Slovak National Council, at Turc. St. Martin, October 30, 1918.

MATUS DULA, president.
KAROL A. MEDVECKY, Secretary.

ZÁVEREČNÉ SLOVO.

Po rečítaní týchto "Dejin Binghamtonských Slovákov" ešte chcem pozornosť ct. čitateľa na niečo upútať. My Slováci zaiste najlepšie vieme a cítíme naše nedostatky a zaostalosti, následkom nedostatočného vyškolenia, čo ovšem nebolo našou vinou, ale vinou naších utlačovateľov, ktorí sa snažili všemožne, čo najskôr, slovenský národ vykynožiť. Ale osud nám doprial šťastia. Našli sme útočiste, úchylok a záchranu v zemi slobody, v Amerike. Všetko čo nám bolo zakázané v zemi naších otcov, na Slovensku, to nám bolo dovoleno tuná v tejto zemi slobody. Tu sme sa naučili poznať svojeť, poznať svoju milú reč slovenskú, tu sme mohli spievať slovenské piesne, ktoré sme nesmely spievať v starej domovine. Tu sme sa mohli schádzať, spolky slovenské zakládať, slovenské divadlá pestovať, vzdelávať sa vo slovenčine atď. Toto všetko a mnoho iného, nebolo nám dovoleno činiť tam v zemi, o ktorej sme hovorili, že je to naša domovina, naše Slovensko. Ba nielen že sme sa tuná mohli vzdelávať a slobodne vo všetkom, čo nám slúžilo, ale aj tým naším bratom a sestrám slovenským, ktorí ešte ostali na Slovensku, znášajúc ďalej utiskovanie a prenasledovanie, ktorému my sme unikli, následkom našého odchodu do Ameriky.

Dejiny tieto svedčia o tom, akú príležitosť nám poskytla Amerika, čo sme vykonali tuná pre seba a pre slovenský národ, následkom americkej slobody a voľnosti. A je tuná len malá čiastka podaná, z jednej, nie veľkej americko-slovenskej kolónie. Jak veľké množstvo bolo by toho, keď by všetko to, čo všetky slovenské kolónie v Amerike vykonaly v tejto našej novej vlasti, pod záštitou americkej slobody pre seba i pre slovenský národ pod Tatrami — bolo opísané v jednej knihe! Ba prichodí mi na um myšlienka, že čo by z nás Slovákov bolo bez Ameriky? Či by bol česko-slovenský štát bez Ameriky, a bez pomoci Čecho-Slovákov amerických? Pri takýchto myšlienkach nemôžeme pominúť bez toho, aby sme nevyslovili naše srdečné vďaky tejto našej novej vlasti, Spojeným Štátom Severnej Ameriky, ktorá nás za svojích prijala. Rozpamätujúc sa na zakladateľov tejto republiky, vzdávame hold sostaviteľom Ústavy Spojených Štátov, obdivujúc ich ako zvláštnych, nadaných, veľkých mužov, ktorí utvorili dielo tak veľké, tak cenné a vzorné pre ďalekú budúcnosť a budúce pokolenia.

Nech sú od nás česko-slovenských potomkov oslavené mená veľkých a slavných mužov tejto republiky, ako Juraj Washington, Abraham Lincoln, ako i všetkých sostaviteľov Ústavy Spoj. Štátov a mnohých iných. Tejto ústave máme my a náš národ mnoho čo ďakovať, poneváč všetci mužovia, ktorí pracovali za oslobodenie česko-slovenského národa, boli oboznamení s touto ústavou a s slobodou americkou,

vychadzajúca z tejto ústavy, a študovali túto ústavu. Tak čítame, že T. G. Masaryk, prezident Česko-Slovenskej republiky, ako profesor učil a prednášal na pražskej univerzite o Ústave Spojených Štátov. Teda len následkom slobody, ktorú dovoľuje a zaručuje ústava Spojených Štátov, a na základe tejto ústavy bola utvorená Česko-Slovenská republika. Ovšem, my sme malí ľudia na to, aby sme mohli dostatočne opísať tieto veľké diela, diela veľkých mužov, a preto aspoň len zaspievajme s Blahoslavom Podtatranským —

HYMNA AMERIKÁNSKYCH SLOVÁKOV.

Amerika, zem veliká,
zem pokroku, kraju slávny:
nad tvoj národ nevyniká
žiaden národ starodávny!

Ty's otrokom putá sňala,
zaviedla si vládu ľudu,
ty si svetu mužov dala,
ktorých veky slávit' budú.

Matka vlastných, cudzích synov,
kde má každý rovné práva,
zem svobody, kraju činov:
nech ťa Pán Boh požehnáva!

Milujem ťa, kraju zlatý,
drahá moja vlasti nová,
preto: kvitni, ráju svätý,
voľná zeme Kolumbova!

A ty Tatra bielovlasá, —
ďaleko sme, tvoje deti,
ale neplač, tvoja chasa
i za morom verná je ti.

Veď syn ľúbi svoju matku,
ač s manželkou s svete býva:
tak ja ľúbim zem tú sladkú,
kde prach otcov odpočíva!

Blahoslav Podtatranský.

A ako americkí občania zaspievajme hymnu našej novej vlasti:

AMERICKÁ HYMNA.

America.

My country, 'Tis of thee,
Sweet land of liberty,
Of thee I sing:
Land where my fathers died;
Land of the Pilgrims' pride!
From ev'ry mountain side
Let freedom ring!

My native coutry, thee,
Land of the noblefree,
Thy name I love;
I love thy rocks and rills,
Thy woods and templed hills;
My heart with rapture thrills
Like that above.

Let music swell the breeze,
And ring from all the trees
Sweet freedom's song;
Let mortal tongues awake;
Let all that breathe partake;
Let rocks their silence break,
The sound prolong.

Our fathers' Got to Thee,
Author of Liberty.
To Thee we sing;
Long may our land be bright
With freedom's holy light,
Protect us by Thy might,
Great God, our King!

THE STAR-SPANGLED BANNER.

Oh, say, can you see, by the dawn's early light,
What so proudly we hailed at the twilight's last gleaming,
Whose broad stripes and bright stars, thro' the perilous fight,
O'er the ramparts we watched, were so galantly streaming.
And the rockets' red glare, the bombs bursting in air,
Gave proof thro' the night that our flag was still there.

Chorus.

Oh, say, does that star-spangled banner yet wave
O'er the land of the free and the home of the brave?

Oh, thus be it ever when freemen shall stand
Between their loved home and wild war's desolation;
Blest with vict'ry and peace, may the heav'n-rescued land
Praise the Pow'r that hath made and preserved us a nation!
The conquer we must, when our cause it is just,
And this be our motto: "In Got is our trust!"

And the star-spangled banner in triumph shall wave
O'er the land of the free and the home of the brave.

PREHLÁSENIE NEODVISLOSTI SPOJENÝCH ŠTÁTOV AMERICKÝCH, DŇA 4. JÚLA 1776.

Ked' behom udalostí l'udských stane sa ktorému národu potrebou aby rozviazal politické sväzky, ktoré doteraz pútaly ho k nejakému národu inému, a aby zaujal medzi mocnosťami tohoto sveta samostatné a rovné postavenie, ku ktorému oprávňujú ho zákony božské i prirodzené: tedy vyháma toho slušná úcta k obecnému mieneniu l'udstva, aby národ ten vyložil príčinu, ktorou vlastne k tomuto odlúčeniu dohnáný bol.

Pokládáme tieto pravdy za jasne samozrejmé: že všetci l'udia stvorení sú sebe rovní; že sú od Stvoritel'a svojho nadaní istými nezadatel'nými právami; k právam týmto že prináleží život, svoboda a vyhladávanie blaha; k zabezpečeniu týchto práv že zriadené sú vlády medzi l'udmi, jejich spravodlivá moc spočíva na svolení ovládaných: a kedykol'vek niektorá vláda protiví sa tomuto účelu, že národ má právo ju zmenit' alebo docela zrušit' a novou vládou nahradit', ktorej zákony a práva boly by také, jaké vidia sa národu pre vlastné jeho šťastie a blaho najvýhodnejšími. Múdrost, ovšem, káže nesvrhovat' staré vlády pre príčiny malicherné alebo pomíňajúce, a zkúsenosť svedčí, že l'udstvo o mnoho skorej náchylné je k tomu, radšej snášat' prikorie, pokiad' sa len vôbec sniesť dá, než aby zjednalo sebe pomoc rozrušením tých foriem, ku ktorým bolo privyklo.

Avšak ked' dlhý rad neprávostí a krivd, smerujúcich stále a naporad za týmže cieľom vyzradzuje úmysel podrobit' národ absolutnému despotizmu: tak má národ ten nielen právo, ale i povinnosť, aby striasol so seba jarmo takej vlády a opatril si nové rukojemstvo pre budúcu svoju bezpečnosť.

A také boly dlhé utrpenia osád, taká je teraz potreba, ktorá ich nutí, aby dosavadný spôsob vlády zmenily. Dejiny terajšieho kráľa Veľkej Británie sú dejinami neustálych útiskov a krivd, ktoré všetky jedine k tomu ciela, aby tieto

štáty naše boly podmanené absolutnej tyranii. Čoho aby sme dokázali, klademe na nestranný súd ľudstva tieto skutky:

On odoprel zákonom nanajvýš dobrým a pre obecné blaho potrebným svojho schválenia.

Zakázal svojím guvernérom schvalovať zákony čo do dôležitosti neodkladné a pilné, aby sa zastavilo jejich pôsobenia, až by svolenie jeho došlo; a tých takto zastavených úplne zanedbal všímať si.

Odoprel prehlásenie zákonov iných pre upravenie rozsiahlých okresov ľudu, kým by ľud ten vzdať sa chcel práva zastupovania vo sbore zákonodarnom, práva ľudu neocenitel'ného a hrozného tyranom len.

Svolával zákonodarné sbory na miestach neobvyklých, nepríhodných a vzdialených od miesta, na ktorom složené boly verejné listiny, a to k tomu jedinému cieľu, aby ich unavil až do poddania sa opatreniam jeho.

Rozpustil sbory zástupcov opäťne, poneváč mužne sa opieraly, keď rušil práva ľudu.

Bránil po dlhý čas po takomto rozpustení toho alebo onoho sboru voľbam zastupcov nových, čim moc zákonodarná, nemohúc byť zničená, vrátila sa ľudu vôbec, aby ju vykonával; zanechávajúc medzi tým štát v šanc vydaný všemu nebezpečiu nájazdov cudzozemských a otraseniu domácich.

Usiloval sa o to, aby predišiel zaľudnateniu štátov týchto; k tomu cieľu zadržuje naturalizáciu cudzincov, odpierajúc prehlásenie zákonov iných, ktoré by povzbudzovaly, aby sa ľud sem sťahoval, a zvyšuje výnimky nového nabývania pozemkov.

Zamedzil vykonávanie spravedlivosti, odoprúc svolenie svoje k zákonom, zariadujúcim moc súdnu.

Sudcov učinil odvislými na jejich vôlu, čo do držaní úradov jejich a platu.

Zriadil množstvo úradov nových a posielal sem hajná úradníkov, aby týrali náš ľud a vyžierali jeho majetok.

Držal medzi námi v čas mieru stále vojská bez svolenia naších sborov zákonodarných.

Snažil sa, aby moc vojenskú neodvislú učinil nad občiansku, a aby ju nad túto postavil.

Spoľčoval sa s inými, aby nás podrobil právomocnosti nepovedomej zriadeniu nášmu a neuznávanej zákonmi našími, dávajúc svolenie k jejich výkonom predstieraného zákonodarstva: aby medzi nami ubytované boly veľké sbory ľudu ozbrojeného; aby boly chranené zdanlivým súdom od trestu za jakékoľvek vraždy, ktoré by spáchaly na obyvateľoch týchto štátov; aby pretrhnutý bol náš obchod so všetkými čiastkami sveta; aby ukladané nám boly dane bez nášho povolenia; aby sme boli pozbavení v mnohých pádoch o dobrodenia súdu porotného; aby zrušená bola svobodná sústava anglických zákonov v provincii súsednej, aby zavedená tam bola vláda ľubovoľná, a aby rozšírené boly hranice jej tak, aby odrazu stala sa príkladom a príhodným prostriedkom, ktorým by sa tiež vláda absolutná zaviesť dala do týchto kolonií; aby odňaté nám boly naše výsady, aby zrušené boly zákony naše najdrahocennejšie, a aby v základe zmenené boly formy naších vlád; aby suspendované boly sbory naše zákonodarné, a aby oni sami prehlásení boli čo nadaní mocou dávať nám zákon v prípadoch jakýchkoľvek.

Odriekol sa vlády tuná, prehlásiac nás zbavených ochrany jeho a pozdvihnul proti nám válku.

Lúpil na morách naších, drancoval pobrežia naše, pálil naše mestá, a ničil životy ľudu nášho.

On v tejto dobe pripravuje veľké vojská cudzích žoldnierov, aby dokonaly dielo smrti, spústy a tyranstvá už započaté a prevádzané ukrutnosti a nepoctivosti, ktorým sotva rovných bude v dobách najsurovejších, a ktoré úplne nehodné sú náčelníka národa civilizo

On nútil našich spoluobčanov zajatých na širom mori, aby nosili zbraně proti vlasti svojej, aby sa stali katmi svojích priateľov a bratov, alebo sami padli rukou jejich.

On vzbudzoval domáce povstanie medzi nami a usiloval sa, aby priviedol na obyvateľov našich hraníc neľútostivých divochov indiánskych, ktorých známe válečné pravidlo je bezohľadné hubenie všetkého ľudského veku, pohlavia a stavu.

Pri každom stupni tohoto utiskovania prosili sme za napravenie slovmi najpokornejšími; odpoveďou na opakované prosby naše boly opakované bezprávia.

Panovník, ktorého povaha takto je vyznačená každým činom, ktorý vykladá pojem tyrana, nie je spôsobilý, aby bol vladárom ľudu svobodného.

Nezanedbávali sme šetrnosť povinnú našim britským bratom. Vystríhali sme ich s času na čas, aby zákonodárnú moc svoju nešírili nedovelenou právomocnosťou nad nami. Pripomínali sme im okolnosti nášho sťahovania sa sem a usádzania tu; dovolávali sme sa vrodenej ich spravodlnosti a veľkodušnosti, a zapriséhali sme ich pre sväzky spoločného nášho rodu, aby pokarhali tieto prechmaty, ktoré nevyhnutelne pretrhnú naše spojenie a našu shodu. I oni hluchí boli a neslyšali hlasu spravodlivosti a pokrevenstva. Uznať teda musíme nutnosť žiadajúcu naše odlúčenie, a mať sa k nim jak sa máme k ostatnému človečenstvu, čo nepriateľov vo válke, v miere čo priateľov.

My teda, zástupcovia Spojených Štátov Amerických, na všeobecnom kongresse shromaždení, dovolávajúc sa Najvyššieho Sudcu nad svetom za svedka poctivosti našich zámerov, v mene a pod autoritou dobrého ľudu týchto kolónií slavne oznamujeme a prehlasujeme, že tieto spojené kolónie sú a po pravde byť majú Svobodné a Neodvislé Štáty; že zbavené sú všetkej poslušnosti britskej korune, a že všetko politické spojenie medzi nimi a štátom Velko-Britským je a má byť úplne rozviazané; a že jako Svobodné a Neodvislé Štáty majú plnú moc viesť válku, uzavierať mier, vchádzať vo spolky, zavádzať obchod, a činiť všetko čo činiť právo majú Neodvislé Štáty.

A na potvrdenie tohoto prehlásenia s pevnou dôverou v ochranu Prozretelnosti Božskej na vzájom sebe zaručujeme naše životy, naše majetky a našu svätú česť.

Vyššie udané Prehlásenie bolo, dľa pravidla kongressu, prepísané a podpísané nasledovnými členmi:

NEW HAMPSHIRE—John Hancock, Josiah Bartlett, William Whipple, Matthew Thornton.

CONNECTICUT—Roger Sherman, Samuel Huntington, William Williams, Oliver Wolcott.

RHODE ISLAND—Stephen Hopkins, William Ellery.

NEW YORK—William Floyd, Philip Livingston, Francis Lewis, Lewis Morris.

NEW JERSEY—Richard Stockton, John Witherspoon, Francis Hopkinson, John Hart, Abraham Clark.

PENNSYLVANIA—Robert Morris, Benjamin Rush, Benjamin Franklin, John Morton, George Clymer, James Smith, George Taylor, James Wilson, George Ross,

MASSACHUSETTS BAY—Samuel Adams, John Adams, Robert Treat Paine, Elbridge Gerry.

DELAWARE—Caesar Rodney, George Read, Thomas M'Kean.

MARYLAND—Samuel Chase, William Paca, Thomas Stone, Charles Carroll of Carrollton.

VIRGINIA—George Wythe, Richard Henry Lee, Thomas Jefferson, Jun., Francis Lightfoot Lee, Carter Braxton.

NORTH CAROLINA—William Hooper, Joseph Hewes, John Penn.

SOUTH CAROLINA—Edward Rutledge, Thomas Heyward, jun., Arthur Middleton.

GEORGIA—Button Gwinnett, Lyman Hall, George Walton.

THE UNANIMOUS DECLARATION OF THE THIRTEEN UNITED STATES OF AMERICA.

In Congress, July 4, 1776.

WHEN in the course of human events, it becomes necessary for one people to dissolve the political bands which have connected them with another, and to assume among the powers of the earth, the separate and equal station to which the Laws of Nature and of Nature's God entitle them, a decent respect to the opinions of mankind requires that they should declare the causes which impel them to the separation.——We hold these truths to be self-evident, that all men are created equal, that they are endowed by their Creator with certain unalienable Rights, that among these are Life, Liberty and the pursuit of Happiness.——That to secure these rights, Governments are instituted among Men, deriving their just powers from the consent of the governed,——That whenever any Form of Government becomes destructive of these ends, it is the Right of the People to alter or to abolish it, and to institute new Government, laying its foundation on such principles and organizing its powers in such form, as to them shall seem most likely to effect their Safety and Happiness. Prudence, indeed, will dictate that Governments long established should not be changed for light and transient causes; and accordingly all experience hath shown, that mankind are more disposed to suffer, while evils are sufferable, than to right themselves by abolishing the forms to which they are accustomed. But when a long train of abuses and usurpations, pursuing invariably the same Object evinces a design to reduce them under absolute Despotism, it is their right, it is their duty, to throw off such Government, and to provide new Guards for their future security.——Such has been the patient sufferance of these Colonies; and such is now the necessity which constrains them to alter their former Systems of Government. The history of the present King of Great Britain is a history of repeated injuries and usurpations, all having in direct object the establishment of an absolute Tyranny over these States. To prove this, let Facts be submitted to a candid world.——He has refused his Assent to Laws, the most wholesome and necessary for the public good.——He has forbidden his Governors to pass Laws of immediate and pressing importance, unless suspended in their operation till his Assent should be obtained; and when so suspended, he has utterly neglected to attend to them——He has refused to pass other Laws for the accommodation of large districts of people, unless those people would relinquish the right of Representation in the Legislature, a right inestimable to them and fomidable to tyrants only.——He has called together legislative bodies at places unusual, uncomfortable and distant from the depository of their public Records, for the sole purpose of fatiguing them into compliance with his measure.——He has dissolved Representative Houses repeatedly, for opposing with manly firmness his invasions on the rights of the people.——He has refused for a long time, after such dissolutions, to cause others to be elected, whereby the Legislative powers, incapable of Annihilation,

have returned to the People at large for their exercise; the State remaining in the meantime exposed to all the dangers of invasion from without, and convulsions within.——He has endeavoured to prevent the population of these States; for that purpose obstructing the Laws for Naturalization of Foreigners; refusing to pass others to encourage their migrations hither, and raising the conditions of new Appropriations of Lands.——He has obstructed the Administration of Justice, by refusing his Assent to Laws for establishing the conditions of new Appropriation of Lands.——He has obstructed the Administration of Justice, by refusing his Assent to Laws for their salaries.——He has erected a multiture of New Offices, and sent hither swarms of Officers to harass our people, and to eat out their substance.——He has kept among us, in times of peace, Standing Armies without the Consent of our legislatures.——He has affected to render the Military independent of and superior to the Civil power.——He has combined with others to subject us to a jurisdiction foreign to our constitution; and unacknowledged by our laws; giving his Assent to their Acts of pretended Legislation.——For quartering large bodies of armed troops among us.——For protecting them, by a mock Trial, from punishment for any Murders which they should commit on the Inhabitants of these States.——For cutting off our Trade with all parts of the world:—For imposing Taxes on us without our consent:—For depriving us in many cases, of the benefits of Trial by Jury:—For transporting us beyond Seas to be tried for pretended offenses. — For abolishing the free System of English Laws in a neighboring Province, establishing therein an Arbitrary government, and enlarging its Boundaries so as to render it at once an example and fit instrument for introducing the same absolute rule into these Colonies:——For taking away our Charters, abolishing our most valuable Laws and altering fundamentally the Forms of our Governments:—For suspending our own Legislaturse, and declaring themselves invested with power to legislate for us in all cases whatsoever.——He has abdicated Government here, by declaring us out of his Protection and waging War against us.——He has plundered our seas, ravaged our Coasts, burnt our towns, and destroyed the lives of our people.——He is at this time transporting large Armies of foreign Mercenaries to compleat the works of death, desolation and tyranny, already begun with circumstances of cruelty and perfidy scarcely paralleled in the most barbarous ages, and totally unworthy the Head of a civilized nation.——He has constrained our fellow citizens taken captive on the high Seas to bear Arms against their Country, to become the executioners of their friends and Brethren, or to fall themselves by their Hands.——He has excited domestic insurrections amongst us, and has endeavoured to bring on the inhabitants of our frontiers, the merciless Indian Savages, whose known rule of warfare, is an undistinguished destruction of all ages, sexes and conditions. In every stage of these Oppressions we have Petitioned for Redress in the most humble terms. Our repeated Petitions have been answered only by repeated injury. A Prince, whose character is thus marked by every act which may define a Tyrant, is unfit to be the ruler of a free people. Nor have we been wanting in attentions to our British brethren. We have warned them from time to time of attempts by their legislature to extend an unwarrantable jurisdiction over us. We have reminded them of the circumstances of our emigration and settlement here. We have appealed to their native justice and magnanimity, and we have conjured them by the ties of our common kindred to disawow these usurpations, which would inevitably interrupt our connections and correspondence. They too have been deaf to the voice of justice and of consanguinity. We must, therefore, acquiesce in the necessity, which denounces our Separation, and hold them, as we hold the rest of mankind, Enemies in War, in Peace Friends.——

WE, therefore, the Represntatives of the United States of America, in general Congress, Assembled, appealing to the Supreme Judge of the world for the rectitude of our intentions, do, in the Name, and by authority of the good People of these Colonies,, solemnly publish and declare, That these United Colonies are, and of right ought to be *Free and Independent States;* that they are absolved from all Allegiance to the British Crown, and that all political connection between them and the State of Great Britain, is and ought to be totally dissolved; and that as Free and Independent States, they have full Power to levy War, conclude Peace, contract Aliances, establish Commerce, and to do all other Acts and Things which Independent States may of right do.——And for the support of this Declaration, with a firm reliance on the protection of Divine Providence, we mutually pledge to each other our Lives, our Fortunes and our sacred Honor.

NEW HAMPSHIRE—John Hancock, Josiah Bartlett, William Whipple, Matthew Thornton.

CONNECTICUT—Roger Sherman, Samuel Huntington, William Williams, Oliver Wolcott.

RHODE ISLAND—Stephen Hopkins, William Ellery.

NEW YORK—William Floyd, Philip Livingston, Francis Lewis, Lewis Morris

NEW JERSEY—Richard Stockton, John Witherspoon, Francis Hopkinson, John Hart, Abraham Clark.

PENNSYLVANIA—Robert Morris, Benjamin Rush, Benjamin Franklin, John Morton, George Clymer, James Smith, George Taylor, James Wilson, George Ross,

MASSACHUSETTS BAY—Samuel Adams, John Adams, Robert Treat Paine, Elbridge Gerry.

DELAWARE—Caesar Rodney, George Read, Thomas M'Kean.

MARYLAND—Samuel Chase, William Paca, Thomas Stone, Charles Carroll of Carrollton.

VIRGINIA—George Wythe, Richard Henry Lee, Thomas Jefferson, Jun., Francis Lightfoot Lee, Carter Braxton.

NORTH CAROLINA—William Hooper, Joseph Hewes, John Penn.

SOUTH CAROLINA—Edward Rutledge, Thomas Heyward, jun., Arthur Middleton.

GEORGIA—Button Gwinnett, Lyman Hall, George Walton.

ÚSTAVA SPOJENÝCH ŠTÁTOV AMERICKÝCH.

(Táto ústava nadobudla platnosti prvej stredy mesiaca marca 1789.)

Úvod.

My, národ Spojených Štátov, chcejúc utvorit' dokonálejšiu jednotu, zaviest' spravedlivost', poistit' domáci pokoj, opatrit' spoločnú obranu, napomáhat' všeobecný blahobyt a zapezpečit' požehnanie svobody sebe i svojmu potomstvu, nariad'ujeme a uvádzame túto ÚSTAVU Spojených Štátov Amerických.

ČLÁNOK I.

ODSEK I.

Zákonodárná moc Kongressu.

Všetká moc zákonodárná týmto zabezpečená, nech je vložená v Kongressu Spojených Štátov, ktorý záležat' má zo Senátu a Domu zástupcov, (Senat and House of Representatives).

ODSEK II.

Z čoho pozostáva Dom Zástupcov.

Par. 1. Dom zástupcov pozostáva z údov, volených každý druhý rok ľudom všetkých jednotlivých štátov, a volitelia v každom štáte nech majú spôsobilosť, vyžadovanú od voliteľov najpočetnejších sborov štátneho zákonodarstva.

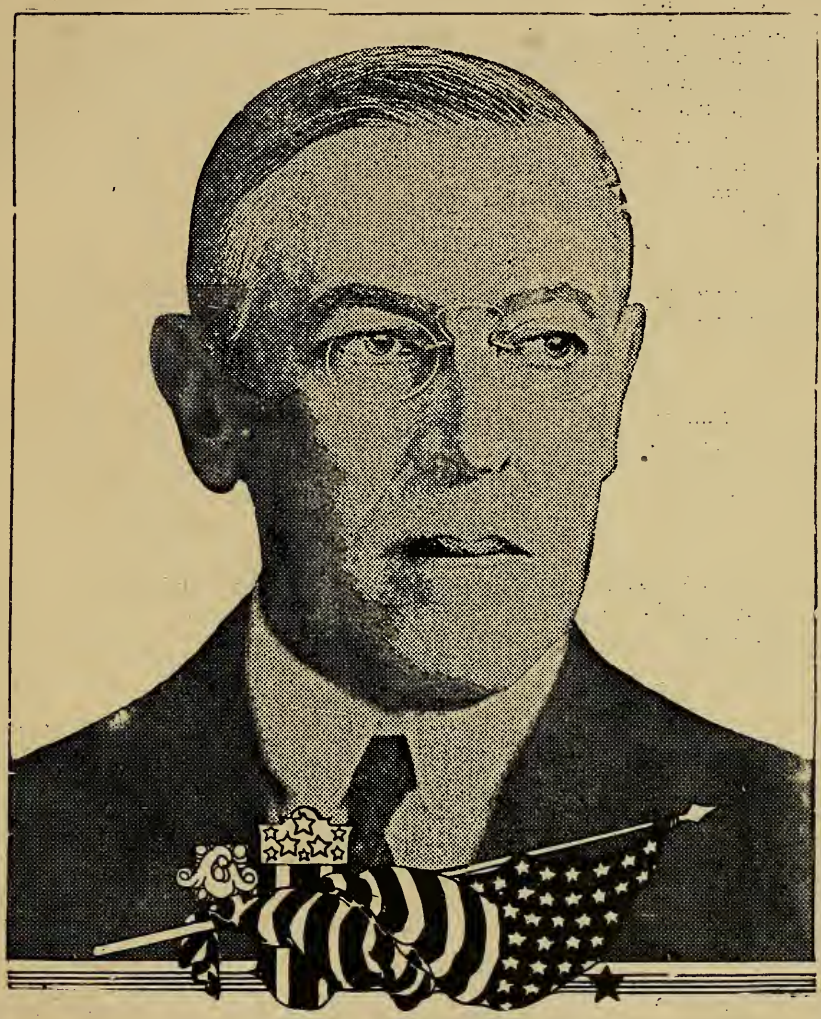

W. Wilson, prezident Spoj. Štátov.

Spôsobilosť zástupcov.

Par. 2. Žiadna osoba nech nie je zástupcom, ktorá nedospela do 25. roku svojho veku, nebola za sedem rokov občanom Spojených Štátov a počas voľby nie je obyvateľom toho štátu, v ktorom voľba sa deje.

Rozvrh zástupcov a priame dane. Spočítanie ľudu.

Par. 3. Zástupcovia a priame dane nech sú rozvrhnuté medzi jednotlivé štáty, ktoré môžu byť obsažené v tejto Unii, dľa počtu obyvateľstva jedného každého štátu, ktoré čísla majú sa ustanoviť tak, aby sa k súhrnnému počtu všetkých svobodných osôb, zahrňujúc medzi ne i tie, ktoré k práci zaviazané sú len na dobu niekoľkých rokov, a vylučujúc Indiánov neodanených, pripočítaly sa tri pätiny všetkých iných osôb. (Predošlá veta opravená je dodatkom). Skutočné sčítanie nech je prevedené v troch rokoch po prvom sídení sa kongressu Spojených Štátov a potom v každom období desiatich rokov takým spôsobom, aký Spojené Štáty zákonom nariadia. Počet zástupcov nech neprevyšuje jedneho na tridsaťtisíc, ale každý štát nech má aspoň jedneho zástupcu; a kým takéto sčítanie ľudu by sa uskutočnilo, štát New Hampshire nech je oprávnený zvoliť si troch, Massachusetts ôsmich, Rhode Island a Providence Plantations jedneho, Connecticut piatich, New York šiestich, Delaware jedneho, Maryland šiestich, Virginia desiatich, Severná Carolina piatich, Južná Carolina piatich a Georgia troch.

Zaplnenie uprázdnení v zastupiteľstve.

Par. 4. Keď uprázdni sa miesto zástupcu z ktoréhokoľvek štátu, výkonná moc štátu (guvernér) vypíše voľbu k zaplneniu takého miesta.

Voľba radníkov. — Moc Obvinenia.

Par. 5. Dom zástupcov nech si volí svojho predsedu (speaker), a iných úradníkov, a má mať jedine právo obviniť ich.

ODSEK III.

O senáte.

Par. 1. Senát Spojených Štátov pozostáva z dvoch senátorov z každého štátu, zvolených zákonodarným sborom štátu na šesť rokov; a každý senátor nech má jeden hlas.

Senátori a zaplnenie ich uprázdnených miest.

Par. 2. Kadenáhle oni sijdú sa následkom voľby, majú byť rozdelení na tri, nakoľko len možno, rovné diely. Miesta senátorov prvej triedy uprázdnia sa po vypršaní druhého roku, miesta senátorov druhej triedy po vypršaní štvrtého roku a miesta senátorov tretej triedy uprázdnia sa po vypršení šiesteho roku tak, aby jedna tretina mohla byť volená každého druhého roku; jestli udá sa uprázdnenie následkem vzdania sa, alebo ináč počas odročenia zákonodarstva niektorého štátu, výkonná moc toho štátu môže vymenovať dočasného senátora do najbližšieho sjazdu zákonodárného sboru, ktorý má zaplniť takéto uprázdnenie.

Spôsobilosť senátorov.

Par. 3. Senátorom nech nie je, kto nedospel veku tridsať rokov, kto nebol za deväť rokov občanom Spojených Štátov a kto za dobu zvolenia svojho nie je obyvateľom štátu, pre ktorý má byť zvolený.

Podprezident má byť prezident Senátu.

Par. 4. Podprezident Spojených Štátov nech je prezidentom Senátu, avšak nech nemá hlasu, iba keby hlasy rovno boly rozdelené.

Voľba radníkov. Dočasný predseda.

Par. 5. Senát nech zvolí svojich ostatných úradníkov a tiež prezidenta dočasného za neprítomnosti podprezidenta, alebo keď tento zastávať musí úrad prezidenta Spojených Štátov.

Senát má súdiť nad obžalobami senátorov a prezidenta.

Par. 6. Senát nech má výhradnú moc vyšetrovať všetky verejné snemové obžaloby. Jestli k tomu účelu zasedá, nech sú jeho členovia vzatí pod prísahu alebo sľub. Keď súdený má byť prezident Spojených Štátov, nech predsedá najvyšší sudca (predseda Najvyššieho Súdu) a nikto nech nie je za vinného uznatý, keď s tým nesúhlasia dve tretiny prítomných členov.

Rozsudok v páde verejnej žaloby.

Par. 7. Rozsudok v pádoch verejnej obžaloby nemá siahať ďalej, len na pozbavenie úradu a na prehlásenie nespôsobilosti patričného k podržaniu a užívaniu čestného úradu, dôverného alebo výnosného pod vládou Spojených Štátov; ale posúdená stránka nech je podrobená a zodpovedá obžalobe, vyšetrovaniu, rozsudku a trestu podľa zákona.

ODSEK IV.

Ako sa upravujú voľby do kongressu.

Par. 1. Čas, miesto a spôsob prevedenia volieb senátorov a zástupcov nech si predpíše zákonodarstvo každého štátu; ale kongres môže v každom čase vždy zákonom ustanoviť, alebo zmeniť takéto nariadenia, vynímajúc určenie, že kde sa majú voliť senátori.

Kedy sa shromaždí kongress.

Par. 2. Kongress má sa shromáždiť prinajmenej raz v roku, a také shromaždenie má byť prvého pondelku v decembri, jestli zákonom iný deň sa k tomu neustanoví.

ODSEK V.

Oba domy majú rozsudzovať o voľbách a o spôsobilosti svojich členov.

Par. 1. Každý dom má rozsudzovať o voľbách, volebných výkazoch a o spôsobilosti svojich údov, a väčšina v každom nech tvorí kvóromu k platnému jednaniu; ale menší počet môže sa odročovať so dňa na deň a môže byť splnomocnený prinútiť k dostaveniu sa neprítomných údov takým spôsobom a pod takými pokutami, aké každý Dom si ustanoví.

Každý Dom vypracuje si svoje pravidlá.

Par. 2. Každý Dom môže si určiť pravidlá k pojednávaniu, potrestať svojich údov pre neporiadne chovanie a za súhlasu dvoch tretín údov úda vytvoriť.

Denník pojednávania.

Par. 3. Každý Dom má viesť denník pojednávania a s času na čas uverejniť ho, vynímajúc takých čiastok, ktoré by dľa úsudku Domu vyžadovaly tajnosť; a hlasy údov oboch Domov, hlasovavších pri akejkoľvek otázke s "áno" a "nie," nech sú na žiadost pätiny prítomných uvedené do denníka.

Odročenie.

Par. 4. Žiaden z Domov nech sa neodročí, kým Kongress zasedá, bez súhlasu druhého Domu na viac, než na tri dni, ani nech sa neodoberie na iné miesto, než na ktorom oba Domy majú zasedať.

ODSEK VI.

Odmeny a výsady členov kongressu.

Par. 1. Senátori a zástupcovia majú dostávať za svoje služby náhrady, majúce sa ustanoviť zákonom a majúce sa vyplatiť z pokladnice Spojených Štátov. Oni majú byť vo všetkých prípadoch, vynímajúc velezrady, zločinu, alebo narušenia verejného pokoja, osvobodení od väzenia, kým sú prítomní na zasadnutiach svojích patričných Domov, alebo kým z ních alebo do ních idú; ani pre žiadnu reč alebo rokovanie v ktoromkoľvek Dome nech nie sú stíhaní na inom mieste.

Nesrovnalosť úradov. — Vytvorenie.

Par. 2. Žiadon senátor alebo zástupca nesmie sa po celý čas, na ktorý je zvolený, dosadiť na nejaký občianský úrad pod mocou Spojených Štátov, ktorý by bol sriadený, alebo ktorého dochôdky by boly zväčšené v tomto čase; a žiadna osoba, spravujúca nejaký úrad pod vládou Spojených Štátov, nech nie je toho alebo druhého Domu údom počas svojho úradovania.

ODSEK VII.

Vyberanie cla.

Par. 1. Všetky predlohy, týkajúce sa vyberania cla, nech majú pôvod v Dome Zástupcov; avšak Senát nech navrhuje a spolu predkladá opravy, jako pri iných predlohách.

Par. 2. Každá predloha, ktorá prešla cez Dom Zástupcov a Senát, nech je prv, nežli sa stane zákonom, predložená prezidentovi Spojených Štátov; keď ju on potvrdí, nech ju podpíše; keď ju nepotvrdí, nech ju navrátí, pripojac námietky do denníka svojho a opätne ich vezme k uváženiu. Jestli po takomto opätovnom uvážení dve tretiny toho Domu na tom sa usnesú, aby predloha bola prijatá, nech je poslaná spolu s námietkami do Domu druhého, v ktorom v takej miere nech je znovu uvážená, a jestli potvrdená bude dvoma tretinami toho Domu, nech stane sa zákonom. Avšak vo všetkých týchto prípadoch hlasy oboch Domov určené nech budú hlasovaním dľa mena (áno a nie) a mená hlasujúcich za predlohu a proti nej nech budú vložené do denníka jednoho každého Domu. Keď predloha nebude vrátená prezidentom v desiatých dňoch, (nedele nečitajúc) od dňa, keď jemu podaná bola, nech stane sa zákonom v takej miere, ako by ju bol podpísal, vynímajúc keby kongres svojím odročením prekazil jej vrátenie, v ktorom prípade zákonom nech nie je.

Par. 3. Každé pravidlo, usnesenie, alebo prenesenie, ku ktorému potrebné je spolupôsobenie Senátu a Domu Zástupcov (vynímajúc keď jedná sa o odročenie), predložené nech je presidentovi Spojených Štátov; a prv, než by v platnosť uvedené boly, nech sú ním udobrené, alebo keď nie sú ním udobrené, nech sú znovu prijaté dvoma tretinami Senátu i Domu Zástupcov, dľa pravidiel a obmedzení predpísaných o predlohách.

ODSEK VIII.

Všeobecná moc kongressu. — Odanenie.

Par. 1. Kongress má právo vyvrhnúť a sbierať dane, clá, poplatky a akcise, platiť dlžoby a postarať sa o spoločnú obranu a všeobecný dobrobyt

Spojených Štátov; ale všetky clá, dávky a akcise majú byť po celých Spojených Štátoch rovnaké:

Par. 2. Požičať peniaze na úver Spojených Štátov;

Par. 3. Riadiť obchod s cudzími národami, medzi jednotlivými štátmi a s indiánskymi kmenmi;

Par. 4. Zavádzať rovnaké pravidlo ohľadom naturalizácie a rovnaké zákony ohľadom bankrotov v celých Spojených Štátoch;

Par. 5. Raziť peniaze, upravovať ich a cudzích peňazí hodnotu a ustanoviť meritko mier a váh;

Par. 6. Postarať sa o pokutovanie padelateľov verejných úpisov a bežných peňazí Spojených Štátov;

Par. 7. Sriadťovať poštovne a poštovné cesty;

Par. 8. Napomáhať pokrok vedy a užitočných umení zabezpečením na obmedzený čas spisovateľom a vynálescom výhradné právo na ich spisy a vynálezy;

Par. 9. Ustanoviť súdy, podriadené Najvyšiemu Súdu;

Par. 10. Určiť a pokutovať morské lúpeže a zločiny, spáchané na otvorenom mori, a priestupky proti medzinárodným zákonom;

Par. 11. Vypovedať válku, vydať listiny, oprávňujúce k zajímaniu lodí, a ustanoviť pravidlá ohľadom polapenia koristi na zemi a na vode;

Par. 12. Vyberať a ustanoviť vojská; ale žiadne peniaze k tomu účelu nech nie sú vyvlastnené na dlhšiu dobu, než na dva roky;

Par. 13. Postarať se o loďstvo a o jeho udržiavanie;

Par. 14. Ustanoviť pravidlá vlády a správy suchozemských a námorných síl.

Par. 15. Učiniť opatrenie a svolanie milície (národnej obrany), aby uviedla zákony Unie v platnosť, potlačila povstania a odrazila nepriateľské nápady;

Par. 16. Učiniť zaopatrenie k organizovaniu, ozbrojeniu a kázne (discipline) milície, a k spravovaniu takej jej časti, aká môže byť v službe Spojených Štátov použitá, vyhradzujúc každému štátu vymenovanie dôstojníkov a zároveň i právo cvičenia milície dľa disciplíny, predpísanej kongressom;

Par. 17. Vykonávať výhradné zákonodarstvo vo všetkých jakýchkoľvek prípadoch nad okresom (nepresahujúcim desať míl štvorečných), ktorý odstúpením so strany štátov jednotlivých a prijatím ho so strany kongressu stane sa sídlom vlády Spojených Štátov a vykonávať to samé právo nad všetkými miestami, vykúpenými so svolením zákondarstva štátu, v ktorom tieto miesta sa nachádzajú, k účelu sriadenia pevností, skladov, arsenálov, lodeníc a iných potrebných stavaní;

Par. 8. Vynášať všetky zákony, ktoré môžu byť potrebnými a spôsobilými k prevedeniu výššie uvedených a všetkých iných moci, ktorými táto Ústava vládu Spojených Štátov, alebo ktorékoľvek oddelenie alebo úradníka oprávňuje.

ODSEK IX.

Sťahovanie a vyvážanie osôb.

Par. 1. Sťahovanie sa alebo privážanie osôb, ktoré pripustiť ten alebo iný terajší štát za dobré uznáva, nech nebude zabránené kongressom prv od roku 1808, avšak môže sa uložiť na takéto privážanie daň alebo clo, neprevyšujúce desať dollárov za osobu.

Habeas corpus.

Par. 2. Výsada charty "habeas corpus" nech je prerušená, iba keby to v prípade vzbúrenia alebo v páde nepriateľského verejná bezpečnosť vyžadovala.

Odsudzovanie a zpiatky pôsobiace zákony.

Par. 3. Žiadon zákon odsudzovací (bill of attainder) alebo zákon zpiatky pôsobiace (expost-facto law) nech nie je vynesený.

Dane.

Par. 4. Žiadna daň od hlavy alebo iná daň priama nech nie je uložená, iba v pomere censu alebo sčítania, učineného dľa ustanovenia predošlého.

Clo na vývoz.

Par. 5. Žiadna daň a žiadne clo nech je nie uložené na predmety vyvážané z ktoréhokoľvek štátu.

Prístavom žiadneho štátu prednosť nemá byť daná.

Par. 6. Pomocou žiadneho obchodného alebo finančného zariadenia žiadna prednosť nemá byť daná prístavom jedneho pred prístavmi iného štátu; a lode, plujúce z jedneho štátu do druhého, nech nie sú povinné hlásiť sa o dovolenie žiadať, alebo clo platiť v inom štáte (Spoj. Štátov).

Ako majú byť vyzdvihované z pokladnice peniaze.

Par. 7. Žiadne peniaze nemajú byť vyzdvihované z pokladnice, iba na základe vyvlastnenia, učineného zákonom: a pravidelný výkaz a účet príjmov a výdakov zo všetkých verejných peňazí nech je s času na čas uverejňovaný.

Šlachtické tituly a cudzé vyznačenia.

Par. 8. Spoj. Štáty nemajú udeľovať žiadnych šľachtických titulov, a žiadna osoba, spravujúca výnosný alebo čestný úrad pod vládou Spoj. Štátov, nesmie prijať bez dovolenia kongressu žiadon dar, výhody, úrad, titul od žiadneho kráľa, kniežaťa alebo cudzieho štátu.

ODSEK X.

Obmedzenie moci jednotlivých štátov.

Par. 1. Žiadon štát nemá uzavrieť smluvu, allianciu alebo spolčenie; nemá vydať listinu na zajatie alebo na odplatu; nemá razit' peniaze; nemá, okrem zlatej a striebornej mince nič prehlásit' za peniaz k vyplateniu dlžôb; nemá vydať odsudzujúci zákon (bill of attainder), zpiatky pôsobiaci zákon (ex-post-facto law), alebo zákon, oslabujúci záväzok smlúv, ani nemá poskytnúť akýkoľvek šľachtický titul.

Štátne poplatky a clá.

Par. 2. Žiadon štát bez povolenia kongresu nech nevyvrhne poplatky alebo clá na privážané alebo vyvážané látky, iba keby k tomu bola nutná potreba, aby sa v platnosť uviedly zákony dozoru; ale všetok čistý zisk zo všetkých clov i poplatkov, ktoré ktorýkoľvek štát uloží na privážané a vyvážané látky, nech je obrátený v prospech pokladnice Spoj. Štátov, a všetky takéto zákony nech sú podriadené prehladke a dozoru kongressu.

Par. 3. Žiadon štát nech nevyvrhne bez povolenia kongressu clo na lode dľa snosnosti, nech nedrží ozbrojené vojsko alebo válečné lode počas pokoja,

nech neutvára smlúvy alebo smlúvy s iným štátom alebo s cudzou mocnosťou, nech sa nejúšťa do války, iba keby činne bol napadnutý alebo v páde neodvratného nebezpečia, ktoré nedovolí odkladu.

ČLÁNOK II.

O výkonnej moci.

ODSEK I.

Prezident.

Par. 1. Výkonná moc nech je daná prezidentovi Spoj. Štátov Amerických. On nech spravuje svoj úrad za dobu štyroch rokov a spolu s podprezidentom, zvoleným na takú samú dobu, nech volí sa nasledovne:

Spôsobilosť prezidentských voliteľov.

Par. 2. Každý štát nech ustanoví spôsobom, aký jeho zákonodarstvo predpíše, počet voliteľov (electors), majúci sa rovnať celému počtu senátorov a zástupcov, ktorých štát oprávnený je vyslať do kongressu; ale žiadon senátor alebo člen Domu Zástupcov, alebo osoba, spravujúca dôverný alebo výnosný úrad pod vládou Spoj. Štátov, nech nie je ustanovená za voliteľa.

Pôvodný spôsob voľby prezidenta a podprezidenta.

(Bod tento bol opravený dvanástym dodatkom.)

Par. 3. Volitelia majú sa sijsť v svojich patričných štátoch a majú hlasovať tajne (ballotom) na dve osoby, z ktorých aspoň jedna nech nie je obyvateľom toho štátu, ktorého sú oni Potom majú urobiť soznam všetkých osôb, na ktoré sa hlasovalo, a udať počet hlasov, koľko ktrá obdržala; soznam tento nech všetci podpíšu a uhodnoveria a nech zašlú ho zapečatený do sídla vlády Spoj. Štátov, do rúk predsedu senátu. Predseda senátu v prítomnosti senátu a Domu Zástupcov nech otvorí všetky listiny a hlasy nech sú sčítané. Osoba, majúca najväčši počet hlasov, nech je prezidentom, jestli tento počet tvorí väčšinu celého počtu ustanovených voliteľov; a jestli bolo viac takých, ktorí mali by takúto väčšinu a mali by rovnaký počet hlasov, nech Dom Zástupcov jednoho z nich hneď zvolí za prezidenta; jestli žiadna osoba nemala by väčšiny, v tom páde spomenutý Dom z piatich najviac hlasov majúcih nech zvolí týmto spôsobom prezidenta. Ale pri voľbe prezidenta hlasy nech sú spočítané dľa štátov; kvórum k tomu cieľu má pozostávať z úda alebo údov dvoch tretín štátov, a všetkých štátov väčšina potrebná je k zvoleniu. V každom prípade po zvolení prezidenta tá osoba, ktorá má po ňom najväčší počet voliteľských hlasov, nech je podprezidentom. Ale jestli by bolo viac takých, ktorí by mali rovnaký počet hlasov, Senát nech z nich zvolí tajným hlasovaním podprezidenta.

Kedy sa volia volitelia.

Par. 4. Kongres nech určí čas, že kedy sa majú voliť volitelia, a deň, v ktorý oni majú odovzdať svoje hlasy, a ten deň v celých Spoj. Štátoch nech je ten samý.

Spôsobilosť prezidenta.

Par. 5. Kto nie je rodeným občanom Spoj. Štátov, alebo kto nie je ich občanom v tej dobe, keď tato Ústava prijatá bude, ten nech nie je volitelným na

úrad prezidenta; taktiež nech nie je volitel'ným na úrad tento, kto nedospel tridsiatehopiateho roku svojho veku a v Spoj. Štátoch nebýval za dobu 14 rokov.

Ako sa zaplní miesto prezidenta.

Par. 6. V tom páde, keby prezident sosadený bol s úradu, alebo by zomrel, vzdal sa, alebo keby bol neschopným vykonávat' moc a povinnosti svojho úradu, úrad ten nech je prenesený na podprezidenta; kongress ale zákonom nech učiní opatrenie pre ten prípad, keby prezident a podprezident boli sosadení, keby zomreli, vzdali sa alebo boli by neschopní, prehlásiac, že ktorý úradník má vtedy zastávat' prezidenta, a tento úradník má jednat' primerane, kým neschopnost' neprestane, alebo kým nezvolí sa prezident.

Plat prezidenta.

Par. 7. Prezident má v ustanovenom čase dostat' za svoje služby náhradu, ktorá ani zvýšená, ani znížená nemá byt' v tom čase, na ktorý bol zvolený; on ale nemá brat' v tom čase žiadneho iného dôchodku od Spoj. Štátov alebo od niektorého z ních.

Prísaha prezidenta.

Par. 8. Prv, než nastúpi vykonávanie svojho úradu, má složit' nasledovnú prísahu alebo sl'ub: "Ja slávnostne prísahám (alebo sl'ubujem), že verne chcem vykonávat' úrad prezidenta Spoj. Štátov a že chcem dl'a najlepších majích schopností zachovat', chránit' a hájit' Ústavu Spoj. Štátov."

ODSEK II.

Práva a povinnosti prezidenta.

Par. 1. Prezident má byt' hlavným velitel'om vojska Spoj. Štátov, ako i milície jednotlivých štátov, ked' táto pozvaná bude k činnej službe pre Spoj. Štáty; on môže žiadat' písomnú mienku úradníka každého výkonného odboru o akomkol'vek predmete, týkajúcom sa povinnosti jeho úradu, a on má mat' moc udelovat' milost' a odpustenie pre prečiny, namerené proti Spoj. Štátom, vynímajúc prípady verejnej obžaloby, učinenej na sneme.

Má právo uzavierat' smluvy.

Par. 2. On má právo s úpravou a súhlasom Senátu uzavierat' smluvy, jestli k tomu privolia dve tretiny prítomných členov Senátu; on nech vytkne a s úpravou a úslasom Senátu nech vymenuje vel'vyslancov, iných verejných zástupcov a konzulov, sudcov Najvyššieho Súdu a všetkých iných úradníkov Spoj. Štátov, o vymenovaní ktorých tuná nie je ináč ustanovené a ktorí zákonom budú zavedení. Ale kongress môže zákonom ustanovit' dl'a svojho dobrozdania vymenovanie nižších úradníkov skrze samého prezidenta, skrze súdne dvory alebo náčelníkov odborov.

Právo vymenovania.

Par. 3. Prezident má mat' právo zaplnit' všetky miesta, ktoré môžu sa uprázdnit', kým kongress nezasedá, udelením poverení, ktoré ale nevypršia skončením nabližšieho zasedania.

ODSEK III.

Ďalšie práva a povinosti prezidenta.

Par. 1. On nech dáva s času na čas kongressu zprávy o stave Unie a nech odporúča mu k uváženiu také zariadenia, aké dl'a jeho úsudku sú potrebné a

prospešné; on, jestli prihodilo by sa niečo mimoriadneho, môže svolať oba Domy, alebo jeden z nich; keby ale ohľadom času odročenia sa spolu nesúhlasily, on môže ich odročiť na taký čas, aký za vhodný uznáva; on má prajímať veľvyslancov a iných verejných zástupcov; on má dbať, aby zákony verne boly zachovávané, a nech dáva poverenia všetkým úradníkom Spoj. Štátov.

ODSEK IV.

Par. 1. Prezident, podprezident a všetci civilní úradníci Spoj. Štátov môžu byť úradov pozbavení, jestli vzkrsne proti nim verejná obžaloba a oni usvedčení z velezrady, podkupníctva alebo z iných ťažkých zločinov a prečinov.

ČLÁNOK III.

ODSEK I.

O súdobnej moci.

Par. 1. Súdobná moc Spoj. Štátov nech je sverená na Najvyšší Súd a na nižšie súdy, ktoré kongress sriadi a s času na čas ustanoví. Sudcovia Najvyššieho Súdu a nižších súdov nech spravujú svoje úrady, kým sa dobre držia, a nech dostávajú za svoje služby náhradu, ktorá nech nie je snížená, kým svoj úrad zastávajú.

ODSEK II.

Na čo sa vzťahuje moc Spoj. Štátov.

(Bod tento bol preináčený neskoršie. Viď dodatok XI.)

Par. 1. Súdna moc nech sa vzťahuje na všetky prípady zákona i slušnosti, vznikajúce pod touto ústavou, pod zákonmi Spoj. Štátov a pod smluvami už utvorenými alebo takými, ktoré majú sa utvoriť pod ich mocou; na všetky prípady, týkajúce sa veľvyslancov, alebo iných verejných zástupcov a konzulov; na všetky prípady, týkajúce sa právomocnosti admirality a námorníctva; na rozopry, v ktorých Spoj. Štáty sú jednou zo sporných stránok; na rozopry medzi dvoma alebo viacerými štátmi; na rozopry štátu s občanmi iného štátu; na rozopry medzi občanmi rozličných štátov medzi občanmi toho samého štátu, ktorý robí si nároky na pozemok na základe postupu od rozličných štátov, a na rozopry štátu alebo jeho občanov s cudzími štátmi, občanmi alebo poddanými.

Najvyšší Súd čo prvá i appellačná stolica.

Par. 2. V ovšetkých prípadoch, týkajúcich sa veľvyslancov, iných verejných zástupcov a konzulov, a v prípadoch takých, kde štát bude jednou zo strán, nech Najvyšší Súd je prvou stolicou. Vo všetkých ostatných prípadoch, uvedených predošle, nech je Najvyšší Súd prvou stolicou. Vo všetkých ostatných prípadoch, uvedených predošle, nech je Najvyšší Súd stolicou k odvolávaniu (appelačnou) čo týká sa práva i skutku, a to s tými výnimkami i pravidlami, aké kongress určí.

Porota.

Par. 3. Súdenie nad veštkými zločinami, okrem prípadov verejného obžalovania na sneme, nech je skrze porotu, a súd nech je vydržiavaný v štáte, v ktorom takéto zločiny boly spáchané; keby ale zločin spáchaný bol mimo všetkých štátov, nech súd vydržiavaný je na mieste alebo miestach, kde to kongress zákonom bol nariadil.

ODSEK III.

Zrada a posúdenie za ňu.

Par. 1. Zradu na Spoj. Štátoch spácha jedine ten, kto proti ním zavedie vojnu, alebo pridá sa k ich nepriateľom, pomáhajúc a nadržajúc im. Žiadna osoba nech nie je posúdená pre zradu, kým nebola usvedčená dvoma svedkami o tom zjavnom skutku, alebo pred verejným súdom neučinila vyznanie.

Kongress má mať právo prehlásiť trest za zradu.

Par. 2. Kongress má mať právo ustanoviť trest za zradu, ale žiadon spáchateď zrady nech nie je trestaný poškvrnením jeho rodiny alebo shabaním majetku, vynímajúc snáď na dobu života patričného pachateľa zrady.

ČLÁNOK IV.

Odsek I.—Štátne listiny.

Par. 1. Úplná viera a vierohodnosť má byť daná v každom jednotlivom štáte verejným aktom, zápiskom a súdnym výkonom každého iného štátu. Kongres môže všeobecnými zákonmi predpísať spôsob, dľa ktorého takéto akty, zápisky a výkony majú byť zkúmané, a účinok týchže.

Odsek II.—Občianstvo.

Par. 1. Občania každého jednotlivého štátu opávnení sú na všetky výsady a svobody občanov jednotlivých štátov.

Uprchlíci pred spravedlnosťou.

Par. 2. Osoba obvinená v ktoromkoľvek štáte z velezrady, kriminálného alebo iného zločinu, ktorá utiekla by pred spravedlnosťou a najdená by bola v inom štáte, má byť na žiadosť výkonnej moci štátu, z ktorého utiekla, odovzdaná a privedená do štátu, ktorému prislúcha právomocnosť nad spáchaným zločinom.

Osoby podržané v práci.

Par. 3. Osoba, zaviazaná ku službe alebo práci v jednom štáte dľa zákonov tohože, ktorá utiekla by do iného štátu, nemá byť následkom žiadnych zákonov alebo nariadení pozbavená takej služby alebo práce, ale má byť vydaná na požiadanie stránky, ktorej ku službe alebo práci zaviazaná je.

Odsek III.—Ohľadom pripustenia nových štátov.

Par. 1. Nové štáty môžu byť pripustené kongressom do Unie; ale žiaden nový štát nemá byť utvorený alebo založený v hraniciach niektorého iného štátu, ani žiadon štát nemá byť utvorený z dvoch alebo viac štátov alebo častí štátov bez dovolenia zákonodarní štátov, ktorých sa to týka, ako i kongressu.

Územia.

Par. 2. Kongress má moc nakladať a vyniesť všetky potrebné pravidlá a nariadennia poťahujúce sa na územie alebo iný majetok prislúchajúci Spojeným Štátom; nič však v tejto ústave nemá byť vykladané tak, čo by bolo na újem akýchkoľvek nárokov Spojených Štátov alebo ktoréhokoľvek jednotlivého štátu.

Odsek IV.—Vládna správa.

Spojené Štáty zabezpečia každému jednemu štátu v tejto unii republikánsku formu vlády a chrániť majú každý z nich proti vpádu; a na požiadanie zákonodárnej moci alebo výkonného úradníka (keď zákonodárny sbor sijsť sa nemôže) chrániť majú štát proti domácim násiliam.

ČLÁNOK V.

Ohľadom dodatkov.

Kongress, kedykoľvek dvoma tretinami hlasov oba zákonodarné domy uznávajú to za potrebné, má právo navrhovať dodatky ku ústave alebo na požiadanie zákonodarných sborov dvoch tretín jednotlivých štátov, má svolať shromaždenie cieľom navrhnutia dodatkov, ktoré v každom prípade a v každom ohľade a ciele majú byť platné čo časťou tejto ústavy, keď sú schválené zákonodarnými sbormi troch štvrtín jednotlivých štátov, alebo shromaždenia troch štvrtín týchže, dľa toho, aký spôsob schválenia navrhovaný je kongressom; vynímajúc, že žiadna oprava (dodatok), ktorá podaná by bola pred rokom tisíc osemsto ôsmeho roku, nemá sa týkať v žiadnom spôsobe prvého a druhého odstavca deviateho odseku prvého článku; a žiaden štát, bez jeho vlastného pozvolenia, nemá byť pozbavený rovného hlasu v Senáte.

ČLÁNOK VI.

Verejný dlh.

Par. 1. Všetok verejný dlh urobený záväzkami prijatím tejto ústavy je tak platný proti Spojeným Štátom dľa tejto ústavy ako pod konfederáciou.

Najvyššie právo zeme.

Par. 2. Ústava a zákony Spoj. Štátov, ktoré vynesené budú sledovaním tejže a všetky smluvy uzavreté alebo ktoré uzavreté budú dľa moci Spojených Štátov, sú svrchovaným právom zeme; a sudcovia v každom štáte viazaní sú týmže, keby i ústava a zákony ktoéhokoľvek štátu protivily sa tejže.

O ústavnej prísahe.

Par. 3. Senátorovia a členovia domu zástupcov prvšie spominaní a členovia rôznych štátnych zákonodarných sborov, všetci výkonní a súdni úradníci, jak Spojených Štátov, tak jednotlivých štátov zaviazaní sú prísahou alebo sľubom, že podporovať budú túto ústavu; no žiadna náboženská zkúška nech nie je nikdy pohľadávaná čo nutná spôsobilosť ku obdržaniu dákeho verejného, dôverného úradu pod Spojenými Štátmi.

ČLÁNOK VII.

Schválenie ústavy.

Schválenie shromaždeniami deviatich štátov je dostatočným ku zavedeniu tejto ústavy pomedzi štátmi, ktoré ju schvália.

Usneseno na shromaždení jednohlasným svolením prítomných štátov sedemnásteho septembra v roku pána jeden tisíc, sedemsto osemdesiateho siedmeho a dvanásteho roku Neodvislosti Spojených Štátov.

Na dôkaz toho podpísali sme tu naše mená:

George Washington, president a vyslanec z Virginie.

New Hampshire—John Langdon, Nicholas Gilman.

New York—Alexander Hamilton.

New Jersey—William Livingston, David Brearley, William Patterson, Jonathan Dayton.

Pennsylvania—Benjamin Franklin, Thomas Mifflin, Robert Morris, George Clymer, Thomas Fitzsimons, Jared Ingersoll, James Wilson, Gouv. Morris.

Massachusetts—Nathaniel Gorham, Rufus King.

Delaware—George Read, John Dickinson, Jecob Broom, Gunning Bedford,

Maryland—James McHenry, Danl. Carrol, Dan of St. Thomas. Jenifer. Jun., Richard Bassett.

Virginia—John Blair, James Madison, Jr.

Connecticut—William Samuel Johnson, Roger Sherman.

North Carolina—William Blount, Hugh Williamson, Richard Dobbs Spaight.

South Carolina—John Rutledge, Charles Cotesworth Pickney, Charles Pickney, Pierce Butler.

Georgia—Wililam Few. Abraham Baldwin.

Dosvečuje: William Jackson tajomník.

DODATKY

K ÚSTAVE SPOJENÝCH ŠTÁTOV AMERICKÝCH.

ČLÁNOK I.—*Právo vyznávania, svobody tlače atd.*

Kongress nemá vyniesť zákon poťahom na zavedenie dakého náboženstva alebo zapovedajúci svobodné vykonávanie tohože; alebo obmedzujúci svobodu reči alebo tlače; alebo práva pokojného shromažďovania sa ľudu a práva podania žiadosti ku vláde o napravenia sťažností.

ČLÁNOK II.—*Právo nosenia zbrane.*

Poneváč dobre sriadená milícia potrebná je pre bezpečnosť svobodného štátu, právo ľudu držať a nosiť zbraň nemá byť ukrátené.

ČLÁNOK III.—*O ubytovani vojska.*

Žiaden vojak nech nie je ubytovaný v dobe pokoja v žiadnom dome bez dovolenia vlastníka; ani v dobe války, ale spôsobom predpísaným zákonom.

ČLÁNOK IV.—*O práve istoty pred prekutávaním atď.*

Právo ľudu, aby jedenkaždý bod si istý svojou osobou, svojím domom, svojími písomnosťami a movitosťami pred nespravedlivým prekutávaním a shabaním, nemá byť porušené; a žiaden zatykač nech nie je vydaný, iba z príčiny pravdepodobnej, podporovanej prísahou alebo uistením, podrobne obsahujúcej miesto, ktoré má byť prekutávané a osoby alebo veci, ktoré majú byť shabané.

ČLÁNOK V.—*Pohnatie pred súd, tresty atď.*

Nikto nemá byť podržaný ku zodpovednosti za hrdelný alebo iný hanobný zločin, kým nevydala na neho obžaloba veľkoporota, vynímajúc prípady povstavšie vo vojsku na zemi alebo námorníctva alebo milicii, nachodiacej sa v službe v dobe války alebo verejného nebezpečia; ani nikto nech nepodlieha pre tie samé priestupky, aby bol postavený dvakrát v nebezpečie života alebo tela; ani nikto nebuď pozbavený života, svobody alebo majetku bez náležitého priechodu zákona, ani súkromný majetok nech nie je zabratý pre verejnú potrebu bez spravodlivej náhrady.

ČLÁNOK VI.—*Súdne stíhanie, práva obžalovaného.*

Vo všetkých kriminálnych stíhaniach obžalovaný má práva žiadať rýchle a verejné pojednávanie cestou nestrannej poroty štátu a distriktu, v ktorom zločin bol spáchaný, ktorý distrikt byvše predtým zistený zákonom, obžalovaný súc upovedomený o povahe a príčine obžaloby, má byť postavený voči svedkom proti nemu; môže žiadať cestou donútenia oboslanie svedkov v jeho prospech a má mať ku pomoci právneho radcu pre svoje obhájenie.

ČLÁNOV VII.— *Civilné žaloby.*

V rozoprach obecného práva, v ktorých sporná hodnota prevyšuje dvadsať dollárov, zachované má byť právo súdenia porotou; a žiadon skutok súdený porotou nech nie je ináče znovu pojednávaný v ktoromkoľvek súde Spojených Štátov, než iba dľa pravidiel obecného práva.

ČLÁNOK VIII.—*Záruky a pokuty.*

Prílišné záruky nech nie sú požadované, ani nech nie sú prílišné pokuty nakladané, ani ukrutné a neobyčajné tresty dávané.

ČLÁNOK IX.—*Rezervované práva.*

Že isté práva v ústave sú vytýčené, nech nevykladá sa za také, ktoré by popieraly alebo boly na újem práv iných, ktoré si ľud podržal.

ČLÁNOK X.—*Práva štátov.*

Moc nepridelená Spojeným Štátom ústavou, ani zabránená týmiže jednotlivým štátom, ponechaná je jednotlivým štátom alebo ľudu.

(Prvých desať dodatkov bolo navrhované na prvom zasedaní prvého kongressu (1789), a prehlásené za prijaté roku 1791).

ČLÁNOK XI.—*Súdna moc.*

Súdna moc Spoj. Štátov nech nie je vykladaná tak, akoby vzťahovať sa mohla na rozopry v práve alebo slušnosti započaté alebo vedené proti daktorému zo Spojených Štátov skrze občanov iného štátu.

(Dodatok XI. bol navrhnutý na prvom zasedaní tretieho kongressu (1794), a prehlásený za prijatý bol roku 1798.)

ČLÁNOK XII.—*Spôsob volenia prezidenta a podprezidenta.*

Volitelia (elektori) majú sa síjsť v jejich patríčných štátoch a hlasovať ballotom na prezidenta a podprezidenta, z ktorých prinajmenej jeden nemá byť obyvateľom ich štátu; v ballotoch svojích menovať majú osobu, na ktorú hlasovali za prezidenta, a vo zvláštnych ballotoch osobu, na ktorú hlasovali za podprezidenta; a majú vystaviť zvláštne soznamy všetkých osôb obdržavších hlasy na prezidentstvo a všetkých osôb obdržavších na podprezidentstvo a počtu hlasov každého jedneho; ktorý oznam má byť podpísaný a uhodnovernený a zapečatený odoslatý do sídla vlády Spojených Štátov do rúk predsedu Senátu; predseda senátu má v prítomnosti Senátu a Domu Zástupcov otvoriť všetky listiny a hlasy majú byť spočitané, osoba majúca najviac hlasov na prezidenta má byť prezidentom, jestli takýto počet je väčšinou celého počtu ustanovených volitelľov. Jestli ani jedna osoba nebude mať takúto väčšinu, vtedy z osôb majúcich najväčši po-

čet, neprevyšujúc troch, na listine tých, na ktorých hlasovano bolo čo na prezidenta, Dom zástupcov má vyvolit' hned' ballotom prezidenta ale voliac prezidenta, hlasy sčítané majú byt' dl'a štátov, zastupitel'stvo každého jednotlivého štátu má jeden hlas; quorum ciel'om týmto pozostáva z členov alebo členov dvoch tretin štátov a potrebná je ku zvoleniu väčšina všetkých štátov; a v páde by Dom Zástupcov nezvolil prezidenta, kedykol'vek právo vol'by sa mu naskytne, pred štvrtý mdňom marca nasledujúceho roku, vtedy podprezident má úradovat' čo prezident, tak jak v páde smrti alebo inej ústavnej nespôsobilosti prezidenta. Osoba majúca najväčši počet hlasov na podprezidenta, má byt' podprezidentom, jestli taký počet je väčšinou celého počtu volitel'ov vymenovaných a jestli žiadna osoba nemá väčšiny, vtedy z dvoch majúcich na listine najviac hlasov, Senát má vyvolit' podprezidenta, quorum ku tomuto ciel'u pozostávat' má z dvoch tretin celého počtu senátorov a väčšina celého počtu potrebná je k zvoleniu. Ale žiadna osoba ústavne nevolitel'ná na úrad prezidenta nemá byt' volitel'nou za podprezidenta Spojených Štátov.

(Dodatok XII. bol prehlasený za prijatý roku 1804.)

ČLÁNOK XIII.—*Otroctvo zakázané.*

Par. 1. Žiadne otroctvo ani nedobrovol'né robotovanie, vynímajúc trestu pre zločin, kde stránka bola zákonite uznatá za vinnú, nemá jestvovat' v hraniciach Spojených Štátov, alebo v žiadnom mieste podliehajúcom pod ich právomocnost'.

Par. 2. Kongress má moc prevedenia tohoto článku patričnými zákonami. (Dodatok XIII. bol prijatý roku 1865.)

ČLÁNOK XIV.—*Občianstvo.—Výhody občanov.*

Par, 1. Všetky tu narodené alebo naturalizované osoby vo Spojených Štátoch podliehajú právomocnosti týchže, sú občanmi Spojených Štátov a toho štátu, v ktorom bývajú. Žiaden štát nemá vynášat' alebo do života uvádzat' zákon taký, v ktorom by výhody a nedotknutel'nost' občanov Spojených Štátov boly ukrátené, ani žiaden štát nemá práva pozbavit' žiadnu osobu života, svobody alebo majetku bez náležitého pokračovania zákona; ani nemá práva odopret' osobe v hraniciach jeho právomocnosti rovnakú ochranu zákonov.

Par. 2. Zástupcovia nech sú rozpočítaní medzi rozličnými štátami dl'a počtu obyvatel'stva každého jednoho štátu, vynímajúc neodanených Indiánov, keby ale právo hlasovania pri ktorejkol'vek vol'be volitel'ov prezidenta a prezidenta Spojených Štátov, zástupcov do kongressu, výkonných alebo súdných úradníkov štátu, alebo členov zákonodarného sboru (legislátura) tohože, odopreté bolo daktorým obyvatel'om mužského pohlavia tohože štátu, dvadsat'jeden rokov veku a súcim občanom Spojených Štátov alebo v práve tom boli ukráteni akýmkol'vek spôsobom, vynímajúc pre účast' v povstaní alebo inom zločine, vtedy základ zastupitel'stva v štáte tom má byt' znížený v tom pomere, v akom sa počet takých občanov mužského pohlavia rovná ku úplnému počtu občanov mužského pohlavia majúcich veku dvadsat'jeden rokov.

Par. 3. Nikto nemá byt' senátorom alebo zástupcom (kongresníkom) v kongresse alebo volitel'om (elektorom) prezidenta a podprezidenta, alebo nikto nemá držat' dáky úrad civilný alebo vojenský pod Spojenými Štátami, alebo pod žiadným štátom, ktorý, prv složiac prísahu, čo člen kongressu, alebo čo úradník Spojených Štátov alebo čo člen daktorej štátnej legislatúry alebo čo výkonný alebo súdny úradník datokrého štátu, že podporovat' bude ústavu Spojených Štá-

tov, stal sa účastným povstania alebo vzbury proti týmže samým, alebo podporoval by alebo nadržoval nepriateľom týchže. Kongress však môže dvoma tretinami hlasov každého domu odstrániť takúto nespôsobilosť.

Par. 4. Platnosť verejného dlhu Spojených Štátov, povoleného zákonom, počitajúc do toho dlžoby učinené pre zaplatenie pensí a náhrad za služby konané cielom potlačenia povstania, alebo vzbury, nemá byť bratá v pochybnosť Avšak ani Spojené Štáty ani žiaden štát nemá na seba vziať alebo platiť dáku dlžobu alebo zaviazanosti učinené cieľom napomáhania povstania alebo revolúcie proti Spojeným Štátom alebo platiť požiadavky za dáku ztratu alebo emancipáciu daktorého otroka; ale všetky takéto dlžoby, zaviazanosti a požiadavky majú byť považované za nezákonité a neplatné.

Par. 5. Kongress má moc prevedenia určenia tohoto článku primeranými zákonami.

(Dodatok XIV. bol navrhnutý na prvom zasedaní 39-ho kongressu 1866 a prehlásený za prijatý bol roku 1868).

ČLÁNOK XV.—*Právo hlasovacie ustanovené.*

Par. 1. Právo hlasovania pre občanov Spojených Štátov nemá byť odopierané alebo ukracované Spojenými Štátami alebo daktorým štátom z príčin plemena, barvy alebo še bol dakto otrokom.

Par. 2. Kongresg má moc prevedenia tohoto článku primeranými zákonami.

(Dodatok XV. navrhnutý bol na druhom zasedaní 40-ho kongressu 1869, a prehlásený za prijatý bol roku 1870).

ČLÁNOK XVI.—*Dôchodková daň.*

Kongress má právo vyvrhnúť a sbierať dane z dôchodkov, z jakýchkoľvek prameňov odvodnených, bez pomerného rozdelenia mezi jednotlivé štáty, a bez ohľadu jakéhokoľvek popisu ľudu alebo spočítania.

(Dodatok XVI. bol v platnosť prehlásený 25. februára roku 1913).

ČLÁNOK XVII.—*Priama voľba Senátorov skrze ľud.*

Par. 1. Senát Spojených Štátov nech pozostáva z dvoch senátorov z každého štátu, zvolených skrze ľud na šesť rokov; a každý senátor nech má jeden hlas. Volitelia v každom štáte nech majú spôsobilosť, vyžadovanú od voliteľov najpočetnejších sborov štátneho zákonodarstva.

Par. 2. Keď uprázdni sa miesto zástupcu z ktoréhokoľvek štátu v Senáte, výkonná moc takého štátu vypíše voľbu ku zaplneniu takého miesta: s podmienkou, že zákonodarstvo niektorého štátu, výkonná moc toho štátu môže vymenovať dočasného senátora do toho času, kým uprazdnené miesto nebude zaplnené skrze voľbu ľudu, ktorú zákonodarňa nariadi.

Par. 3. Tento článok nemá byť tak vykladaný, že sa bude týkať voľby alebo doby barsktorého senátora zvoleného pred tým, než toto prišlo v platnosť jak čiastka ústavy.

(Dodatok XVII. bol v platnosť prehlásený 31. mája 1913).

ČLÁNOK XVIII.

Par. 1. Za jeden rok od potvrdenia tohto článku dorábanie, predávanie alebo doprava opojných liehovin vo vnútri (krajiny), privoz alebo vývoz týchže zo Spojených Štátov a všetkých ku nim patriacim územiam, pre opojné ciele je zakázané.

Par. 2. Kongress a jednotlivé štáty majú spolu-pôsoviacu moc previesť tento článok skrze určenie zákonodárstva.

Par. 3. Tento článok bude neplatným zakiaľ nebude potvrdený jako článok ku Ústave skrze zákonodarne jednotlivých štátov, dľa pravidla Ústavy, v siedmich rokoch od dátuma podania toho štátom skrze kongress.

THE CONSTITUTION OF THE UNITED STATES OF AMERICA.

We the People of the United States, in Order to form a more perfect Union, establish Justice, insure domestic Tranquility, provide for the common defence, promote the general Welfare, and secure the Blessings of Liberty to ourselves and our Posterity, do ordain and establish this Constitution for the United States of America.

Article I.

Section 1. All legislative Powers herein granted shall be vested in a Congress of the United States, which shall consist of a Senate and House of Representatives.

Section 2. The House of Representatives shall be composed of Members chosen every second Year by the People of the several States, and the Electors in each State shall have the Qualifications requisite for Electors of the most numerous Branch of the State Legislature.

No Person shall be a Representative who shall not have attained to the Age of twenty five Years and been seven Years a Citizen of the United States, and who shall not, when elected, be an Inhabitant of that State in which he shall be chosen.

Representatives and direct Taxes shall be apportioned among the several States which may be included within this Union, according to their respective Numbers, which shall be determined by adding to the whole Number of free Persons, including those bound to Service for a Term of Years, and excluding Indians not taxed, three fifths of all other Persons. The actual Enumeration shall be made within three Years after the first Meeting of the Congress of the United States, and within every subsequent Term of ten Years, in such Manner as they shall by Law direct. The Number of Representatives shall not exceed one for every thirty Thousand, but each State shall have at Least one Representative; and until such enumeration shall be made, the State of New Hampshire shall be entitled to chose three, Massachusetts, eighth, Rhode Island and Povidence Plantations one, Connecticut five, New York six, New Jersey four, Pennsylvania eight, Delaware one, Maryland six, Virginia ten, North Carolina five, South Carolina five, and Georgia three.

When vacancies happen in the Representation from any State, the Executive Authority thereof shall issue Writs of Election to fill such Vacancies.

The House of Representatives shall chose their Speaker and other Officers; and shall have the sole Power of Impeachment.

Section 3. The Senate of the United States shall be composed of two Senators from each State, chosen by the Legislature thereof, for six Years; and each Senator shall have one Vote.

Immediately after they shall be assembled in Consequence of the first Election, they shall be divided as equally as may be into three Classes. The Seats of the Senators of the Pirst Class shall be vacated at the Expiration of the second Year, of the second Class at the fourth Year, and of the third Class at the Expiration of the sixth Year, so that one third may be chosen every second Year; and if Vacancies happen by the Resignation, or otherwise, during the Recess of the Legislature of any State, the Executive thereof may make temporary Appointments until the next Meeting of the Legislature, which shall then fill such Vacancies.

No Person shall be a Senator who shall not have attained to the Age of thirty Years, and been nine Years a Citizen of the United States, and who shall not, when elected, be an Inhabitant of that State for which he shall be chosen.

The Vice President of the United States shall be President of the Senate, but shall have no Vote, unless they be equally divided.

The senate shall chose their other officers, and also a President pro tempore, in the Absence of the Vice President, or when he shall exercise the Office of President of the United States.

The Senate shall have the sole Power to try all Impeachments. When sitting for that Purpose, they shall be on Oath or Affirmation. When the President of the United States is tried, the Chief Justice shall preside: And no Person shall be convicted without the Concurrence of two thirds of the Members present.

Judgment in Cases of Impeachment shall not extend further than to removal from Office, and disqualification to hold and enjoy any Office of honor, Trust or Profit under the United States; but the Party convicted shall nevertheless be liable and subject to Indictment, Trial, Judgement and Punishment, according to Law.

Section 4. The Times, Places and Manner of holding Elections for Senators and Representatives, shall be prescribed in each State by the Legislature thereof; but the Congress may at any time by Law make or alter such Regulations, except as to the Places of chosing Senators.

The Congress shall assemble at least once in every Year, and such Meeting shall be on the first Monday in December, unless they shall by Law appoint a different Day.

Section 5. Each House shall be the Judge of the Election, Returns and Qualifications of its own Members, and a Majority of each shall constitute a Quorum to do Business; but a smaller Number may adjourn from day to day, and may be authorized to compel the Attendance of absent Members, in such Manner, and under such Penalties as each House may provide.

Each House may determine the Rules of its Proceedings, punish its Members for disorderly Behaviour, and, with the Concurrence of two thirds, expel a Member.

Each House shall keep a Journal of its Proceedings, and from time to time publish the same, excepting such Parts as may in their Judgment require Secrecy; and the Yeas and Nays of the Members of either House on any question shall, at the Desire of one fifth of those Present, be entered on the Journal.

Neither House, during the Session of Congress, shall, without the Consent of the other, adjourn for more than three days, nor to any other Place than that in which the two Houses shall be sitting.

Section 6. The Senators and Representatives shall receive a Compensation for their Service, to be ascertained by Law, and paid out of the Treasury of the United States. They shall in all Cases, except Treason, Felony and Breach of the Peace, be privileged from Arrest during their Attendance at the Session of their respective Houses, and in going to and returning from the same; and

for any Speech or Debate in either House, they shall not be questioned in any other Place.

No Senator or Representative shall, during the Time for which he was elected, be appointed to any civil Office under the Authority of the United States, which shall have been created, or the Emoluments whereof shall have been encreased during such time; and no Person holding any Office under the United States, shall be a Member of either House during his Continuance in Office.

Section 7. All Bills for raising Revenue shall originate in the House of Representatives; but the Senate may propose or concur with Amendments as on other Bills.

Every Bill which shall have passed the House of Representatives and the Senate, shall, before it become a Law, be presented to the President of the United States; If he approve he shall sign it, but if not he shall return it, with his Objections at large on their Journal, and proceed to reconsider it. If after such Reconsideration two thirds of that House shall agree to pass the Bill, it shall be sent, together with the Objections, to the other House, by which it shall likewise be reconsidered, and if approved by two thirds of that House, it shall become a Law. But in all such Cases the Votes of both Houses shall be determined by yeas and Nays, and the Names of the Persons voting for and against the Bill shall be entered on the Journal of each House respectively. If any Bill shall not be returned by the President within ten Days (Sundays excepted) after it shall have been presented to him, the Same shall be a Law, in like Manner as if he had signed it, unles the Congress by their Adjournment prevent its Return, in which Case it shall not be a Law.

Every Order, Resolution, or Vote to which the Concurrence of the Senate and House of Representatives may be necessary (except on a question of Adjournment) shall be presented to the President of the United States; and before the Same shall take Effect, shall be approved by him, or being disapproved by him, shall be repassed by two thirds of the Senate and House of Representatives, according to the Rules and Limitations prescribed in the Case of a Bill.

Section 8. The Congress shall have Power To lay and collect Taxes, Duties, Imposts and Excises, to pay the Debts and provide for the common Defence and general Welfare of the United States; but all Duties, Imposts and Excises shall be uniform throughout the United States;

To borrow Money on the credit of the United States;

To regulate Commerce with foreign Nations, and among the several States, and with the Indian Tribes;

To establish an uniform Rule of Naturalization, and uniform Laws on the subject of Bankruptcies throughout the United States;

To coin Money, regulate the Value thereof, and of foreign Coin, and fix the Sandard of Weights and Measures;

To provide for the Punishment of counterfeiting the Securities and current Coin of the United States;

To establish Post Office and post Roads;

To promote the Progress of Science and useful Arts, by securing for limited Times to Authors and Inventors the exclusive Right to their respective Writings an Discoveries;

To constitute Tribunals inferior to the supreme Court;

To define and punish Piracies and Felonies commited on the high Seas, and Offences against the Law of Nations;

To declare War, grant Letters of Marque and Reprisal, and make Rules concerning Capture on Land and Water;

To raise and support Armies, but no Appropriation of Money to that Use shall be for a longer Term than two Years;

Tro provide and maintain a Navy;

To make Rules for the Government and Regulation of the land and naval Forces;

To provide for calling forth the Militia to execute the Laws of the Union, suppress Insurrections and repel Invasions;

To provide for organizing arming, and disciplining, the Militia, and for governing such Part of them as may be employed in the Service of the United States, reserving to the States respectively, the Appointment of the Officers, and the Authority of training the Militia according to the discipline prescribed by Congress;

To exercise exclusive Legislation in all Cases whatsoever, over such District (not exceeding ten Miles square) as may, by Cession of particular States, and the Acceptance of Congress, become the Seat of the Government of the United States, and to exercise like Authority over all Places purchased by the Consent of the Legislature of the State in which the Same shall be, for the Erection of Forts, Magazines, Arsenals, dock-Yards, and other needful Buildings;—And

To make all Laws which shall be necessary and proper for carrying into Execution the foregoing Powers, and all other Powers vested by this Constitution in the Government of the United States, or in any Department or Officer thereof.

Section 9. The Migration or Importation of such Persons as any of the States now existing shall think proper to admit, shall not be prohibited by the Congress prior to the Year one thousand eight hundred and eight, but a Tax or duty may be imposed on such Importation, not exceeding ten dollars for each Person.

The Privilege of the Writ of Habeas Corpus shall not be suspended, unless when in Cases of Rebellion or Invasion the public Safety may require it.

No bill of Attainder or ex post facto Law shall be passed.

No Capitation or other direct, Tax shall be laid, unless in Proportion to the Census or Enumeration herein before directed to be taken.

No Tax or Duty shall be laid on Articles exported from any State.

No Preference shall be given by any Regulation of Commerce or Revenue to the Ports of one State over those of another: nor shall Vessels bound to, or from, one State, be obliged to enter, clear, or pay Duties in another.

No Money shall be drawn from the Treasury, but in Consequence of Appropriations made by Law; and a regular Statement and Account of the Receipts and Expenditures of all public Money shall be published from time to time.

No Title of Nobility shall be granted by the United States: And no Person holding any Office of Profit or Trust under them, shall, without the Consent of the Congress, accept of any present, Emolument, Office, or Title, of any kind whatever, from any King, Prince, or foreign State.

Section 10. No State shall enter into any Treaty, Alliance, or Confederation; grant Letters of Marque and Reprisal; coin Money; emit Bills of Credit; may any Thing but gold and silver Coin a Tender in Payment of Debts; pass any Bill of Attainder, ex post facto Law, or Law impairing the Obligation of Contracts, or grant any Title of Nobility.

No State shall, without the Consent of the Congress, lay any Imposts or Duties on Imports or Exports, except what may be absolutely necessary for executing it's inspection Laws; and the net Produce of all Duties and Imposts, laid by any State on Imports or Exports, shall be for the Use of the Treasury of the United States and all such Laws shall be subject to the Revision and Controul of the Congress.

No state shall, without the Consent of Congress, lay any Duty of Tonnage, keep Troops, or Ships of War in time of Peace, enter into any Agreement or Compact with another State, or with a foreign Power, or engage in War, unless actually invaded, or in such imminent Danger as will not admit of delay.

Article II.

Section 1. TheThe executive Power shall be vested in a President of the United States of America. He shall hold his Office during the Term of four Years, and, together with the Vice President, chosen for the same Term, be elected as follows

Each State shall appoint, in such Manner as the Legislature thereof may direct, a Number of Electors, equal to the whole Number of Senators and Representatives to which the State may be entitled in the Congress: but no Senator or Representative, or Person holding an Office of Trust or Profit under the United States, shall be appointed an Elector.

The Electors shall meet in their respective States, and vote by Ballot for two Persons, of whom one at least shall not be an Inhabitant of the same State with themselves. And they shall make a List of all the Persons voted for, and of the Number of Votes for each; which List they shall sign and certify, and transmit sealed to the Seat of the Government of the United States, directed to the President of the Senate. The President of the Senate shall, in the Presence of the Senate and House of Representatives, open all the Cartificates, and the Votes shall then be counted. The Person having the greatest Number of Votes shall be the President, if such Number be a Majority of the whole Number of Electors appointed; and if there be more than one who have such Majority, and have an equal Number of Votes, then the House of Representatives shall immediately choose by Ballot one of them for President; and if no Person have a majority, then from the five highest on the List the said House shall in like Manner choose the President. But in choosing the President, the Votes shall be taken by States, the Representation from each State having one Vote; A quorum for this purpose shall consist of a Member or Members from two thirds of the States, and a Majority of all the States shall be necessary to a Choice. In every Case, after the Choice of the President, the Person having the greatest Number of Votes of the Electors, shall be the Vice President. But if there should remain two or more who have equal Votes, the Senate shall choose from them by Ballot the Vice President.

The Congress may determine the Time of choosing the Electors, and the Day on which they shall give their Votes; which Day shall be the same throughout the United States.

No person except a natural born Citizen, or a Citizen of the United States, at the time of the Adoption of this Constitution, shall be eligible to the Office of President; neither shall any Person be eligible to that Office who shall not have attained to the Age of thirty-five Years, and been fourteen Years a Resident within the United States.

In Case of the Removal of the President from Office, or of his Death, Resignation, or Inability to discharge the Powers and Duties of the said Office, the Same shall devolve on the Vice President, and the Congress may by Law provide for the Case of Removal, Death, Resignation or Inability, both of the President and Vice President, declaring what AOfficer shall then act as President, and such Officer shall act accordingly, until the Disability be removed, or a President shall be elected.

The President shall, at stated Times, receive for his Services, a Compensation which shall neither be increased nor diminished during the Period for which he shall have been elected, and he shall not receive within that Period any other Emolument from the United States, or any of them.

Before he enter on the Execution of his Office, he shall take the following Oath or Affirmation:—"I do solemnly swear (or affirm) that I will faithfully execute the Office of President of the United States, and will to the best of my Ability, preserve, protect and defend the Constitution of the United States."

Section 2. The President shall be Commander in Chief of the Army and Navy of the United States, and of the Militia of the several States, when called into the actual Service of the United States; he may require the Opinion, in writing, of the principal Officer in each of the executive Departments, upon any Subject relating to the Duties of their respective Offices, and he shall have Power to grant Reprieves and Pardons for Offences against the United States, except in Cases of Impeachment.

He shall have Power, by and with the Advice and Consent of the Senate, to make Treaties, provided two thirds of the Senators present concur; and he shall nombinate, and by and with the Advice and Consent of the Senate, shall appoint Ambassadors, other public Ministers and Consuls. Judges of the supreme Court, and all other Officers of the United States, whose Appointments are not herein otherwise provided for, and which shall be established by Law; but the Congress may by Law vest the Appointment of such inferior Officers, as they think proper, in the President alone, in the Courts of Law, or in the Heads of Departments.

The President shall have Power to fill up all Vacancies that may happen during the Recess of the Senate, by granting Commissions which shall expire at the End of their next Session.

Section 3. He shall from time to time give to the Congress Information of the State of the Union, and recommend to their Consideration such Measures as he shall judge necessary and expedient; he may, on extraordinary Occasions, convene both Houses, or either of them, and in Case of Disagreement between them, with Respect to the Time of Adjournment, he may adjourn them to such Time as he shall think proper; he shall receive Ambassadors and other public Ministers; he shall take Care that the Laws be faithfully executed, and shall Commission all the Officers of the United States.

Section 4. The President, Vice President and all civil Officers of the United States, shall be removed from Office on Impeachment for, and Conviction of, Treason, Bribery, or other high Crimes and Misdemeanors.

Article III.

Section 1. The judicial Power of the United States, shall be vested in one supreme Court, and in such inferior Courts as the Congress may from time to time ordain and establish. The Judges, both of the supreme and inferior Courts, shall hold their Offices during good Behaviour, and shall, at stated Times, receive for their Services, a Compensation, which shall not be diminished during their Continuance in Office.

Section 2. The judicial Power shall extend to all Cases, in Law and Equity, arising under this Constitution, the Laws of the United States, and Treaties made, or which shall be made, under their Authority;—to all Cases affecting Ambassadors other public Ministers and Consuls;—to all Cases of Admiralty and maritime Jurisdiction;—to Controversies to which the United States shall be a Party;—to Controversies between two or more States;—between a State and Citizens

of another State;—between Citizens of different States,—between Citizens of the same State claiming Lands under Grants of different States, and between a State, or the Citizens thereof, and foreign States, Citizens or Subjects.

In all Cases affecting Ambassadors, other public Ministers and Consuls, and those in which a State shall be Party, the supreme Court shall have original Jurisdiction. In all the other Cases before mentioned, the supreme Court shall have appellate Jurisdiction, both as to Law and Fact, with such Exceptions, and under such Regulations as the Congress shall make.

The Trial of all Crimes, except in Cases of Impeachment, shall be by Jury; and such Trial shall be held in the States where the said Crimes shall have been committed; but when not committed within any State, the Trial shall be at such Place or Places as the Congress may by Law have directed.

Section 3. Treason against the United States, shall consist only in levying War against them or in adhering to their Enemies, giving Aid and Comfort. No Person shall be convicted of Treason unless on the Testimony of two Witnesses to the same overt Act, or on Confession in open Court.

The Congress shall have Power to declare the Punishment of Treason, but no Attainder of Treason shall work Corruption of Blood, or Forfeiture except during the Life of the Person attainted.

Article IV.

Section 1. Full Faith and Credit shall be given in each State to the public Acts, Records, and judicial Proceedings of every other State. And the Congress may by general Laws prescribe the Manner in which such Acts, Records and Proceedings shall be proved, and the Effect thereof.

Section 2. The Citizens of each State shall be entitled to all Privileges and Immunities of Citizens in the several States.

A Person charged in any State with Treason, Felony, or other, who shall flee from Justice, and be found in another State, shall on Demand of the executive Authority of the State from which he fled, be delivered up, to be removed to the State having Jurisdiction of the Crime.

No Person held to Service or Labour in one State, under the Laws thereof, escaping into another, shall, in Consequence of any Law or Regulation therein, be discharged from such Service or Labour, but shall be delivered up on Claim of the Party to whom such Service or Labour may be due.

Section 3. New States may be admitted by the Congress into this Union; but no new State shall be formed or erected within the Jurisdiction of any other State; nor any Etate be formed by the Junction of two or more States, or Parts of States, without the Consent of the Legislatures of the States concerned as well as of the Congress.

The Congress shall have Power to dispose of and make all needful Rules and Regulations respecting the Territory or other Property belonging to the United States; and nothing in this Constitution shall be so construed as to Prejudice any Claims of the United States, or of any particular State.

Section 4. The United States shall guarantee to every State in this Union a Republican Form of Government, and shall protect each of them against Invasion; and on Application of the Legislature, or of the Executive (when the Legislature cannot be convened) against domestic Violence.

Article V.

The Congress, whenever two-thirds of both Houses shall deem it necessary, ing Amendments, which, in either Case, shall be valid to all Intents and Purposes,

shall propose Amendments to this Constitution, or, on the Application of the Legislatures of two thirds of the several States, shall cal a Convention for purposes as Part of this Constitution, when ratified by the Legislatures of three fourths of the several States, or by Conventions in three fourths thereof, as the one or the oher Mode of Ratification may be proposed by the Congress; Provided that no Amendment which may be made prior to the Year One thousand eight hundred and eight shall in any Manner affect the first and fourth Clauses in the Ninth Section of the first Article; and that no State, without its Consent, shall be deprived of it's equal Suffrage in the Senate.

Article VI.

All Debts contracted and Engagements entered into, before the Adoption of this Constitution, shall be as valid against the United States under this Constitution, as under he Confederation.

This Constitution, and the Laws of the United States which shall be made in Pursuance thereof; and all Treaties made, or which shall be made, under the Authority of the United States, shall be the supreme Law of the Land; and the Judges in every State shall be bound thereby, any Thing in the Constitution or Laws of any State to the Contrary notwithstanding.

The Senators and Representatives before mentioned, and the Members of the several State Legislatures, and all executive and judicial Officers, both of the United States and of the several States, shall be bound by Oath or Affirmation, to support this Constitution but no religious Test shall ever be required as a Qualification to any Office or public Trust under the United States.

Article VII.

The Ratification of the Conventions of nine States, shall be sufficient for the Establishment of this Constitution between the States so ratifying the Same.

Done in Convention by the Unanimous Consent of the States present the Seventeenth Day of September in the Year of our Lord one thousand seven hundred and Eighty seven and of the Independance of the United States of America the Twelfth.

(Then follow the names of the States and their delegates to the Federal Constitutional Convention who signed the document, and the Resolution of the Convention that the draft be submitted to Congress with a recommendation that it be referred to State Conventions for ratification.)

AMENDMENTS.

(Originally twelve Amendments to the Constitution were proposed by Congress, but the first two failed of adoption by the required number of State Legislatures. The remaining ten now stand as the first ten Articles of Amendment to the Constitution.)

(Article I.)

Congress shall make no law respecting an establishment of religion, or prohibiting the free exercise thereof; or abridging the freedom of speech, or of the press! or the right of the people peaceably to assemble, and to petition the Government for a redress of grievances.

(Article II.)

A well regulated Militia, being necessary to the security of a free State, the right of the people to keep and bear Arms, shall not be infringed.

(Article III.)

No Soldier shall, in time of peace be quartered in any house, without the consent of the Owner, nor in time of war, but in a manner to be prescribed by law.

(Article IV.)

The right of the people to be secure in their persons, houses, papers, and effects, against unreasonable searches and seizures, shall not be violated, and no Warrants shall issue, but upon probable cause, supported by Oath or affirmation, and particularly describing the place to be searched, and the persons or things to be seized.

(Article V.)

No person shall be held to answer for a capital, or otherwise infamous crime, unless on a presentment or indictment of a Grand Jury, except in cases arising in the land or naval forces, or in the Militia, when in actual service in time of War or public danger; nor shall any person be subject for the same offence to be twice put in jeopardy of life or limb; nor shall be compelled in any criminal case to be a witness against himself, nor be deprived of life, liberty or property, without due process of law; nor shall private property be taken for public use, without just compensation.

(Article VI.)

In all criminal prosecutions, the accused shall enjoy the right to a speedy and public trial, by an impartial jury of the State and district wherein the crime shall have been committed, which district shall have been previously ascertained by law, and to be informed of the nature and cause of the accusation; to be confronted with the witnesses against him; to have compulsory process for obtaining witnesses in his favor, and to have the Assistance of Counsel for his defense.

(Article VII.)

In Suits at common law, where the value in controversy shall exceed twenty dollars, the right of trial by jury shall be preserved, and no fact tried by a jury shall be otherwise re-examined in any Court of the United States, than according to the rules of the common law.

(Article VIII.)

Excessive bail shall not be required, nor excessive fines imposed, nor cruel and unusual punishments inflicted.

(Article IX.)

The enumeration in the Constitution, of certain rights, shall not be construed to deny or disparage others retained by the people.

(Article X.)

The Powers not delegated to the United States by the Constitution, nor prohibited by it to the States, are reserved to the States respectively, or to the people.

(Article XI.)

The Judical power of the United States shall not be construed to extend to any suit in law or equity, commenced or prosecuted against one of the United States by Citizens of another State, or by Citizens or Subjects of any Foreign State.

(Article XII.)

The Electors shall meet in their respective states, and vote by ballot for President, one of whom, at least, shall not be an inhabitant of the same state with themselves; they shall name in their ballots the person voted for as President, and in distinct ballots the person voted for as Vice-Prisedint, and they shall make distinct lists of all persons voted for as President, and of all persons voted for as Vice-President, and of the number of votes for each, which lists they shall sign and certify, and transmit sealed to the seat of the government of the United States, directed to the President of the Senate:—The President of the Senate shall, in the presence of the Senate and House of Representatives, open all the certificates and the votes shall then be counted;—The person having the greatest number of votes for President, shall be the President, if such number be a majority of the whole number of Electors appointed; and if no person have such majority, then from the persons having the highest numbers not exceeding three on the list of those voted for as President, the House of Representatives shall choose immediately, by ballot, the President. But in choosing the President, the votes shall be taken by states, the representation from each state having one vote; a quorum for this purpose shall consist of a member or members from two-thirds of the states, and a majority of all the states shall be necessary to a choice. And if the House of Representatives shall not choose a President whenever the right of then the Vice-President shall act as President, as in the case of the death or other choice shall devolve upon them, before the fourth day of March next following, constitutional disability of the President. The person having the greatest number of votes as Vice-President, shall be the Vice-President, if such number be a majority of the whole number of Electors appointed, and if no person have a majority, then from the two highest numbers on the list, the Senate shall choose the Vice-President; a quorum for the purpose shall consist of two-thirds of the whole number of Senators, and a majority of the whole number shall be necessary to a choice. But no person constitutionally ineligible to the office of President shall be eligible to that of Vice-President of the United States.

(Article XIII.)

Section 1. Neither slavery nor involuntary servitude, except as a punishment for crime whereof the party shall have been duly convicted, shall exist within the United States, or any place subject to their jurisdiction.

Section 2. Congress shall have power to enforce this article by appropriate legislation.

(Article XIV.)

Section 1. All persons born or naturalized in the United States, and subject to the jurisdiction thereof, are citizens of the United States and of the State wherein they reside. No State shall make or enforce any law which shall abridge the privileges or immunities of citizens of the United States; nor shall any State deprive any person of life, liberty, or property, without due process of law; nor deny to any person within its jurisdiction the equal protection of the laws.

Section 2. Representatives shall be apportioned among the several States according to their respective numbers, counting the whole number of persons in each State, excluding Indians not taxed. But when the right to vote at any election for the choice of electors for President and Vice-President of the United States, Representatives in Congress, the Executive and Judicial officers of a State, or the members of the Legislature thereof, is denied to any of the male inhabitants of such State, being twenty-one years of age, and citizens of the United States, or in any way abridged, except for participation in rebellion, or other crime ,the basis of representation therein shall be reduced in the proportion which the number of such male citizens shall bear to the whole number of male citizens twenty-one years of age in such State.

Section 3. No person shall be a Senator or Representative in Congress, or elector of President and Vice-President, or hold any office, civil or military, under the United States, or under any State, who, having previously taken an oath, as a member of Congress, or as an officer of the United States, or as a member of any State legislature, or as an executive or judicial officer of any State, to support the Constitution of the United States, shall have engaged in insurrection or rebellion against the same, or given aid or comfort to the enemies thereof. But Congress may by a vote of two-thirds of each House, remove such disability.

Section 4. The validity of the public debt of the United States, authorized by law, including debts incurred for payment of pensions and bounties for services in suppressing insurrection or rebellion, shall not be questioned. But neither the United States nor any State shall assume or pay any debt or obligation incurred in aid of insurrection or rebellion against the United States, or any claim for the loss or emancipation of any slave; but all such debts, obligations and claims shall be held illegal and void.

Section 5. The Congress shall have power to enforce, by appropriate legislation, the provisions of this article.

(Article XV.)

Section 1. The right of citizens of the United States to vote shall not be denied or abridged by the United States or by any State on account of race, color, or previous condition of servitude.—

Section 2. The Congress shall have power to enforce this article by appropriate legislation.—

(Article XVI.

The Congress shall havepow er to lay and collect taxes on incomes, from whatever source derived, without apportionment among the several States, and without regard to any census or enumeration.

(Article XVII.)

The Senate of the United States shall be composed of two Senators from each State, elected by the people thereof, for six years; and each Senator shall have one vote. The electors in each State shall have the qualifications requisite for electors of the most numerous branch of the State legislatures.

When vacancies happen in the representation of any State in the Senate, the executive authority of such State shall issue writs of election to fill such vacancies: *Provided.* That the legislature of any State may empower the executive thereof to make temporary appointments until the people fill the vacancies by election as the legislature may direct.

This amendment shall not be so construed as to affect the election or term of any Senator chosen before it becomes valid as part of the Constitution.

(Article XVIII.)

Section 1. After one year from the ratification of this article the manufacture, sale, or transportation of intoxicating liquors within the importation thereof into, or the operation thereof from the United States and all territory subject to the jurisdiction thereof for beverage purposes is hereby prohibited.

Sec. 2. The Congress and the several States shall have concurrent power to enforce this article by appropriate legislation.

Section 3. This article shall be inoperative unless it shall have been ratified as an amendment to the Constitution by the legislatures of the several States, as provided in the Constitution, within seven years from the date of the submission hereof to the States by the Congress.

OBSAH.

Strana

Predslovo 3

Všeobecné dejiny binghamtonských Slovákov za dobu 40 rokov (1879-1919) . . 5

Mesto Binghamton, N. Y. 5
Johnson City, N. Y., a Endicott, N. Y. 6
Začiatok slovenskej kolónie v Binghamton, N. Y. — Prvý Slovák v Binghamton, N. Y. 7
Život prvých slovenských kolonistov v Binghamtone 8
Slováci nenávidení Irčanmi 8
Slováci pri kopaní základov šustrovne 9
Prví Slováci, ktorí vlastnili domy 9
Jedonást' svatbi v jednom roku 9
Vzájomnosť Slovákov 10
Prvý slovenský spolok v Binghamtone 10
Začiatok slovenských spolkov 10
Prvý slovenský spolok v Binghamtone 10
Prvé slovenské divadlá v Binghamton, N. Y. 12
Povodeň v Binghamtone 13
Rev. Jozef Pospech v Binghamton, N. Y. 17
Účinkovanie Rev. Jána Porubského v Binghamtone (1907-1917) 18
Slovenská výprava z Binghamtonu na Slovenskom Kat. Kongresse 18
Indignančná schôdza v Binghamton, N. Y. 18
Prípis od vodcov na Slovensku 21
Binghamtonskí Slováci a Slovenská Liga 23
Prednáška Slovenskej Ligy v Binghamtone 23
Slováci uctili pamiatku Abrahama Lincolna 27
Slavný pešiak hosťom Binghamtončanov 28
Zatichnutie verejnej činnosti rev. J. Porubského 29
Veľký pochod Slovákov 4. júla 1910 29
Spolok striezlivosti 30
Oslava 50ročného jubileuma Slovenského Memuranduma 30
Prví slovenskí socialisti v Binghamton, N. Y. 31
Žiadost Binghamtončanov o prednášku Dr. Pavla Blahu 32
Troj-mesačný boj 32
Spoločná dohoda 33
Prednáška Dr. Pavla Blahu v Binghamton, N. Y. 34
Banket na poctu dra. Pavla Blahu 35
Druhá prednáška Dr. Pavla Blahu 35
Podiely Binghamtončanov v "Slovenskom Dome" v Skalici 37
Slovenské výšivky na výstave v Binghamton Public Library 37
Slovenské výšivky z Binghamton v druhých mestách na výstavách ženských ručných prác 39

Strana
Prednáška za česko-slovenskú vzájomnosť 40
Karnival v prvej warde 40
Protest Slovákov oproti karnivalu 41
Slováci a nedostatek miesta v školách 42
Výbor školskej rezolúcie 42
Založenie 104. Sboru Slovenskej Ligy v Binghamton, N. Y. 46
Binghamtončania v New Yorku na schôdzi 47
Soznam česko-slovenských spolkov v Binghamton, N. Y. 49
Prehľad financie slov. spolkov a rôzných slov. telies v Binghamton, N. Y., (Od r. 1892 do 1919) 50
Koľko peňazí bolo zaslano z B. na úmrtné rozpočty a koľko prišlo do B. na vyplatenie posmrt. podpôr (1892-1919) 51
Binghamtočania hl. úradníkmi a úradníčkami v slov. organizáciach 51
Koľko Slovákov je v Binghamtone? 52
Prehľad slovenskej kolónie v Binghamton, N. Y. 52
Soznam prednášok, ktoré vydržiavali Slováci v Binghamton, N. Y. 54
Soznam slovenských banketov, odbývaných v Binghamtone 57
Soznam rečníkov a počet prednášok každého, ktorí rečnili na 100 prednáškach, uspor. bingh. Slovákmi za dobu 23 r., 1896-1919 58
Jakú obeť priniesli Binghamtočania č.-slov. národu v rokoch 1917-1919 59
Na zlatý a striborný poklad č.-slov. štátu 59

Rozličnosti.

Prvý Slovák narodený v Binghamtone 60
Posledný Slovák narodený v B. v dobe, ktorá je opísaná v týchto dejinách 60
Najstarší Slovák v Binghamtone 60
Odkiaľ pochádzajú najviac binghamtonskí Slováci 61
Profesionálni Slováci v Binghamtone 61
Americké patriotstvo binghamtonských Slovákov 61
Účasť Slovákov pri registrácii roku 1918 61
Účasť Slovákov pri popise "Pôžičke Slobody" 62
Pôžičky Slobody a Válečné Štemplíky 62
Účasť Čecho-Slovákov na pochode Č. Kríža 62
4. júla 1919 "Americanization Day" v Binghamtone 62
Binghamtonskí Slováci a americká armáda. Slov. mládenci v službe "Uncle Sama" 65
Počas sv. války v r. 1914—1918 v armáde Sp. Št. boli nasl. Slováci 65
Zábava na rozlúčku slov. mladíkov, idúcich do am. armády 66
Padlí slovenskí hrdinovia 67
Binghamtonskí Slováci a am. politika, Slov. Pol. Klub (1896) 68
Prví Slováci občanmi Spoj. Št. Amerických 68
Výťah z dejín Slov. Pol. Neodv. Klubu 69
Mená úradníkov Slov. Pol. Neod. Klubu 71
Slovenské binghamtonské ženy v politike 71
Slováci brali účasť pri uvítaní pod-guvernéra 71
Prehľad Slov. kandidátov na rôzne úrady 72
Slovenský obchod a priemysel v Binghamtone 73
Am.-Slovenský Potravný Spolok 73
Soznam slovenských obchodníkov v Binghamton, N. Y. 74
Priemysel binghamtonských Slovákov 79

Strana
Slovenské vynálezy 80
Binghamtonskí Slováci a farmárenie 81
Slovenskí farmeri v okolí Binghamton, N. Y. r. 1919 81

Náboženské osady a cirkve. Predslovo.

Výťah z dejín R. Kat. Osady sv. Cyrilla a Methoda v B. N. Y. 83
Rev. Rupert Rehák prvým farárom v Binghamtone 85
Rev. Jozef Pospech v Binghamtone (1904—1907) 86
Rev. Ján Porubský v Binghamtone (1907—1917) 88
Plány na stavania nového kostola 89
Zakladatelia R. Kat. slov. školy v Binghamtone 89
Stavba školy 90
Veľká vzbura ľudu proti rev. J. Porubskému 92
Policia v kostole 94
Soznam kurátorov a roč. príjmov osady sv. Cyr. a Met. v B., N. Y. 96
Duchovní správcovia osady sv. Cyrilla a Meth., kapláni, organisti a kostolníci 96
Dejiny Slov. Ev. A. V. Lut. cirkve "Na nebe vstúpenia Krista Pána" v B., N. Y. od r. 1897—1919 97

Slovenské hudobné sbory v Binghamton, N. Y.

Dejiny Slov. Obč. Hud. Sboru v Binghamtone 105
Slovenskí husličkári 110
Slov. Glenwoodsky Hud. Sbor 110
Orchestra sokolského podrostu 111
Rozšírenie hud. umenia v Binghamtone 111
Dejiny Nár. Slov. Hudby v Binghamtone 112
Vo všeobecnosti o slov. hudbách v Binghamtone 114
Slovenské siene v Binghamtone 115
Slovenská Muzikantská sieň 115
Slovenská Evanjelická Halla 116
Dejiny R. Kat. Slov. Dvorany v Binghamtone 117
Založenie R. Kat. Slov. Dvorany 117
Stavanie budovy R. Kat. Slov. Dvorany 118
Kúpenia stroja na pohyblivé obrazy 120
Účastinárom odpadla chuť do práce 121
Sokoli prevzali kontrolu v Dvorane 122
Sokoli úradníkmi v Slov. Kat. Dvorane 122
Veľké opravy prevedené v Dvorane 123
Oheň v Dvorane 123
Kolkáreň a billiardárňa v Slov. Dvorane 124
Prečo nebol zmenený charter? (dvorany) 124
Zaslúžilí účastinári 124
Soznam býv. účastinárov Slov. Kat. Dvorany 125
Soznam terajších (1919) účastinárov Slov. Kat. Dvorany 125
Soznam zomrelých účastinárov Slov. Kat. Dvor. 125
Soznam úradníkov Slov. Kat. Dvorany 126
Finančná zpráva spoločnosti Rim. Kat. Slov. Dvorany 126
Rozličnosti (dvorany) za dobu 13 r., končiaca 1. jan. 1919 127
Poznačenia hodné udalosti K. Slov. Besedy v Binghamtone 127

Strana

Divadelný Krúžok Ev. Mládeže v Binghamtone 135
Divadlá (Div. Kr. Ev. Ml.) 136
Dejiny Dram. Odb. "Domov" Česko-Slov. Soc. Sekcie v Binghamtone 136
Divadlo "Nad moju milú druhej niet" 139
Divadelné predstavenie "Nad moju milú druhej niet" 140
Soznam slov. div., sohratých v B. od r. 1902—1919 150

Politické a vzdelávajúce spolky.

Dejiny Č.-Slov. Soc. Sekcie č. 23 v Binghamtone 155
Slov. Kat. Mužský Klub v Binghamtone 157
Dejiny Župy "Nitra" Tel. Slov. Jedn. Sokol 158

Podporujúce spolky v Binghamtone.

Dejiny "Juraja Fandlyho", odboru 92 Nár. Slov. Spolku v Binghamtone 161
Založenie a trvania 92. odb. N. S. Spolku 162
Finančný výkaz 92. odb. N. S. S. 168
Výkaz údstva 92. odb. od založenia až do r. 1919 168
Soznam mien úradov 1892—1918 169
Z dejín založenia č. 166 I. K. Slov. Jednoty v Binghamtone 169
Výlety a zábavy č. 166 I. K. S. J. 172
Finančná zpráva č. 166 I. K. S. J. 174
Dejiny Spolku "P. Marie Šastinskej" Odb. 45 Živeny v Binghamtone 174
Pannenský Oddiel Živeny č. 2 180
Dejiny č. 34 Slov. Ev. Jedn. spolku "Ludvik Novomeský" v Binghamtone 180
Dejiny č. 30 Slov. Ev. Jedn. Záb. Vzdel. Oddielu Mládeže v Binghamtone 189
Dejiny č. 61 I. Kat. Slov. Ženskej Jednoty v Binghamtone 192
Dejiny sboru č. 36. Tel. Slov. Jedn. Sokol v Binghamtone 198
Krátke dejiny spolku "Dcéra Sionská", č. 16. Ev. Slov. Ž. J. v Binghamtone . . 213
Broome County Slovenská Jednota 214
Sbor 15. Venec Skola, Tel. Jed. Sokol v Binghamtone 220
Dejiny č. 281 Pennsylvanskej Slov. R. a Gr. Kat. Jednoty v Binghamtone 223
Dejiny č. 308 I. Ústřední Jednoty 226
Dejiny sboru 246 Tel. Slov. Jed. Sokol v Binghamtone 227
Dejiny č. 699 I. Kat. S. Jednoty v Binghamtone 231
Dejiny 15. Odb. Slovenského Robotníckeho Spolku 231
Dejiny spolku Ev. Bratrsko-Sesterského v Binghamtone 233

Národná práca za slobodu česko-slov. národa.

Ako sa binghamtonskí Slováci spojili vo sbore 104. Slov. Ligy 235
Začiatok zrodenia sboru 104. Slov. Ligy v Binghamtone 237
Manifest česko-slovenského národa 242
Následkom zal. mad'. Ligy v B., Sbor S. L. 104 vydal prehlas 248
Agitácia za $20,000 sbierku v Binghamtone 249
Práca 104. Sboru Slov. Ligy 253
Jedenásť zápisníc zo schôdz výboru $40,000 sbierky 254
Práca slov. žien v Binghamtone 268
Začiatok ženskej práce v Binghamtone za č.-slov. vec 270
Založenie výpom. odboru slov. žien, "Slov. Včelky" v Binghamtone 272
Sbierka Binghamtončanov na č.-slov. slobodu 275

Strana
Prominentní pracovníci a pomoc od Amerikánov....281
Česko-Slovenský týždeň v Binghamtone....284
Prednáška v High School dňa 28. nov. 1918....288
V sobotu dňa 30. nov. Tag Day....290
Literárne prísp. Im. Mažára v Sb. 104 S. Ligy v Bingh. počas č.-s. akcie....293
Columbia, básen....296
Soznam binghamtonských Slovákov, ktorí složili $40,000 na oslobodenie česko-slov. národa r. 1918....298
Soznam Čecho-Slovákov endicottských, ktorí prispeli ku sbierke $40,000....311
Soznam Amerikánov, ktorí prispeli ku $40,000 sbierke....313
Naším spoluobčanom americkým v Bing. Johnson City a Endicott....315
Soznam sbieratel'ov $40,000 sbierky v Binghamtone v nov. 1918....318
Vysvetlenie ohl'. čiernej časti, ktorá mala byť v tejto knihe....318
Pamiatka a začiatok tvorenia sa č.-slov. armády v Binghamtone....319
Prvé listy dobrovol'níkov z Francie....330
VI. Hurban, vojenský atašé v Binghamtone....333
Soznam dobrovol'. č.-slov. armády z Binghamtonu....334
Pohrab....339
Vd'aka....341
Sústrasť....342
Naší dobrovol'níci....342
Zomrelí binghamtonskí legionári č.-slov. armády....343
Počet legionárov z Binghamtonu zväčšený....345
Dopis od Binghamtončana legionára....345
Príchod našich legionárov zpäť do Binghamtonu....347

Zábavná časť.

Klub "Tatra"....351
Slovenský kúzelník....354
Modrý pondelok....356

Rôzne.

Pamiatka zomrelým slov. Binghamtončanom....361
Nešťastie v slovenskej rodine....361
Soznam zomrelých Slovákov a Sloveniek v Binghamtone....363
Rôzne národné prehlasy....365
Vzkaz národa Č.-Slov. osadám v Europe i v Amerike a Č.-Slov. Armáde....367
Manifest k československému lidu v Americe....370
Slavnostné prehlásenie č.-slov. l'udu republike a prezidentovi S. Š. Am. v deň 4. júla 1918....371
Prehlas Č.-Slov. Am. Rady v Amerike....374
Z hlavní Úř. Pom. Odboru Am. Odb. Č.-Slov. Nár. Rady....375
Od. Č.-Slov. Žen. Pom. Odb. N. Rady....376
Všem Odb. Č. N. Sdr. a Slov. Ligy, všem Pom. a Voj. Výborům....377
Poznámky politické a taktické....377
Nech žije neodvislý č.-slov. národ!....388
Prehlásenie Č.-Slov. Neodvislosti....388
Prehlas slovenského národa....394
Záverečné slovo....397
Prehlásenie neodv. Spoj. Štátov Am. dňa 4. júla 1776....399

Strana
Ústava Spoj. Štátov Amerických 404
Dodatky k ústave Spoj. Št. Amerických 416

Piesne.

Hej, Slováci 11
Nechodievaj dievča z rána do rosy 14
Never že mu never 14
Bola jedna hrdlička 14
Nebanovala bych 14
Duhopoľ, Duhopoľ 15
Boleráz, Boleráz 15
Elena, Elena 15
Ej, lepšie na doline 15
Hojže, Bože, jak to bolí 15
Kde domov môj 15
Bože, čoš Polsku 15
Ljepa naša domovina 16
Bez teba draga ljubezna 16
Bože carja chrani 16
Naprej zastava slave 16
Pojazeru bliz Triglava 16
A ja mam Marinu 36
Vítaní ste navštevníci 140
Neni lepšie, jak polovať 143
Prídi, Janík premilený 144
Prídi ty, Šuhajko ráno k nám 144
Vzal by som ťa dievčatko, ale načo 145
Na lúke vonnej za lesy 145
Pod tým naším okienečkom 145
Proč by sme se netešili 146
Ach, Janičko, čože myslíš 147
Pod naším okienkom 147
Vykvitla mne bíla ruža 147
Lúčenie, lúčenie 149
Načo si mi to srdce 149
Nad moju milú — druhej niet 149
Binghamtonský veľký chotár 150
Ja som pišný, že som Slovák 286
Budiž pozdravená 286
Kto za pravdu horí 286
My nič nechceme, enem co nám patrí 286
Napomenutie: Takto ti ja poviem 333
Č.-Slov. Štát: Vymaloval maliar 333
Pieseň k pocte prez. Masaryka: Ty náš veľký vodca slávny 337
Pieseň k pocte M. Štefánika: Slovenský rod môj 339
Kto za pravdu horí 348
Nad Tatrou sa blýska 349
Bože môj, otče môj! 349
Od Dunaja hlbokého 349
Pieseň práce 350
Hymna Am. Slovákov: Amerika, zem veliká 398

Page

English Part.

The All-Slavs Hymn, "Hej Slovane".—Francis P. Marchant..... 11
Resolutions of Indignation Meeting held by Slovaks in Binghamton, N. Y. Feb. 11, 1917 19
Patriotic Statement Announcing Programme for Slovak's Exercises at Armory Theater, Feb. 14, 1909 26
Protest of Slovak's Societies against Carnival in 1st ward, in July, 1916.... 41
Petition of Slovaks of 1st ward to The Hon. Board of Education, and Common Council of the City of Binghamton, N. Y. asking more schools.... 43
Speech of Mr. Emerick Mažár in the Common Council of Binghamton in regard school question 44
Notice. To the kind of all the Slavic people in Binghamton, July, 4, 1918.. 63
Letter to Binghamton Chamber of Commerce.—By Czecho-Slovaks.....278
To Our American Fellow Citizens of Broome County, N. Y. 278
Letter of special committee to Fellow Citizens in regard Czecho-Slovak Liberty Fund 281
"Columbia", Poem from Svetozar Hurban Vajansky 294
Letter to Hon. George W. Fairchild in Washington, D. C. 298
Telegram to President Woodrow Wilson, July 1st, 1918 298
Telegram to President Woodrow Wilson, Sept. 3rd, 1918.....298
To Our American Fellow Citizens.—Emerick Mažár.....314
List of American friends contributors to the Czecho-Slovak Liberty Fund..
The Solemn Declaration of the Czecho-Slovak People to the Republic of the United States of America and Its Great President.....372
Declaration of Independence of the Cecho-Slovak Nation.....390
Memorandum of the Slovak Nation 396
My Country, 'Tis of Thee 398
The Star-Spangled Banner 399
Declaration of Independence of the U. S. of America.....402
The Constitution of the U. S. of America 420

LIBRARY OF CONGRESS
0 014 222 151 2